

اذا اصابتهم بوزن برسد ایشان را بمصلحت آفتی و بملکتی و بملکتی و بملکتی تا لوگوں میں سے خدایا
 بطریق اختصاص کہ انشاء پرستی کہ از ان خداوندیم و بکنند بندگی اور در بندیم پس سرچہ از خود
 پر شد و رسد و از مالک بر ملک و از قدر و بجز تسلیم در خداوندی و حکم خدا چارہ نباشد و از ان بعد و مالک
 مجازات و سکا فاست او را چون باز گردند گانیم یعنی رجوع ما بحضرت او خواهد بود و از جزای و سزا
 فراخ کرد و از ما خواهد رسانید اگر حکم او فرستند با شیم مستوجب ثواب اگر بدیم و اگر از انچه
 مراد است تحسینیم مستحق عذاب جملہ شویم و سر قبول بیاید خدا و گردن طوع و کفر
 حاکم عادل کند بجهت دوست و دشمن و این آیت وافی بحدایت مشرست آنکہ بلا حاکم نفع نیامان
 و معیار تجربہ احوال و میان ست نامہ کہ دعوی محبت کنند فحال او را در بدو کورہ غنا یا قتل یا تنہا
 و ابتلا بکند از انہ اگر از خوش ہوای نفس دنی و غل از زو و سطح خیس پاک یا کفر و است از اخلاص از پیش
 خالص بیرون می آید و شراب عنایت چہرہ او را در دار الضرب بابت بسکہ قبول بیاراید و اگر مشرست
 و سیو بست و در میان فراق بہمت اشتراق مودعہ شد و مردود و بگرد و در یکے از کتب بگو
 مذکور است بہن احب ادا حب القرب علیہ البلاء یعنی ہر کہ دعوی دوستی خدا کند دوست ارادت
 حلقہ در محبت زند یا ہر کہ حق سبحانہ و تعالیٰ او را خلعت محبوبیت پوشاند یا جسمہ عہد قبولیت
 نوشتہ باران بلاء از محبت و عنایا پس برفرق اور نیران گرد و دو شادنی محبت و آسایش
 و راحت تنہا می از وی گزیران شود البلاء اللولاء کا للیب للذہب ترجمہ این کلام و دشمنی محقق
 برین منوال آورد و طبیعت دوستی چون زر بلا چون آتش است مذہب خالص و آتش خوش
 و از فحش کلمات سابقہ چنان بچیلہ فہم درمے آید کہ بلاستوجہ اہل ولاست و محنت متعلق باہل
 محبت ہر جا کہ بنامی محبت نہادہ اند درمے از محنت در گذاردہ اند و در ہر میان کہ کوک و بلا برافرا
 فوج بلا ملازم آن پای علم ساختہ اند ہر کرا حق سبحانہ دوست داند او را بلا بکمال از دشمن متحقق
 گرداند و مؤید این معنی حدیث حضرت رسالت پناہی است و صلوات اللہ و سلامہ علیہا سچا کہ فرمودہ اند
 ان الله اذا احب قومًا ابتلاهم بدوستی کہ خدای تعالیٰ چون تو سے را دوست دارد و دشمن بلا
 داند وہ را بر ایشان گمارد و مقرر است کہ محنت باندازہ محبت بود و بلا بقدر مقدار و انا نازل شد و ہر کہ
 در راہ دوستی حق از ہمدہ رواند پیش بود ہر آئینہ مشقت و بابت از ہمدہ پیش بود ہر آئینہ
 ہر کرا ذوق محبت بیشتر سید اشش از زخم محبت بیشتر و از حضرت سید کائنات علیہ السلام
 اکمل الخیات سوال کرد کہ ای الناس استہلاؤکم اذ مرطائفہ از مردمان محنت تزلزل از روی

یعنی بلا سکه که ام کرده اند و میان سخت تر و دوسر ترست سوختن که ام زمره از اصناف انسان
 صعب تر و غم اندوز تر و مودک الانبیا و پیغمبران که محرم حرم برالت و محرم حرم برالت
 بجای ایشان سخت تر از بجای همه پیشترست و سختی که متوجه روزگار ایشان باشد از همه سختتر
 ثم الاصل پس از ایشان بلا سکه محبتی که مانند تر باشد بر ایشان در سلوک سبیل محبت از توفیق
 بر سر معرفت نیز صعب باشد فالاصل پس آنکه که شبیه باشند بدین جماعت و برترین قیام
 هر که بدرگاه قرب اقرب باشد بلا سکه او باشد و صعب باشد نقطه هم هر که درین انجم
 مقرب ترست نه جام بلا پیشترش حیدر بند و آنکه ز دلبر نظر خاص یافت و دفع عنا جگرش
 می نمند و بدانند مشرب شیرین است که اطفال طریقت را در بند بلکه قیاح زهر بلا بل است که بخت
 باخان راه نمند یکی از مثل کج طریقت میفرمود که سمیت دوسه خوردن بس که دود
 ماست و در خطی که گران ترست آن مشرب ماست و در اینجا است که هر بار بلا که گران ترست
 بر دلها می مبارک انبیا نماند و اند و هر تخته محبتی که قوسه ترست براسه او لیا و حیات و نیت
 در روح الارواح آورده که هر که اجاه صدیقان و قد بگاه محبان میاید یکدیگر را در خود بخاید و
 و یکدیگر بآرزو می دل بر نیاید آورد و طبیعت ناشق باشد تر از خون باید بود و در نه زنده شدن
 باید بود و در راه ابتلا می او هزار هزار دل کباب است و از کاشک سخت و بجای او هزار هزار
 دیده بر آب در هر بادی و در آگشته است بحسرت افتاده و در هر زاویه سوخته است از سطوات
 کبریا جان داده تن که ام دلی است که نه که آخته زبانه آتش بلا سکه او است و دل که ام نمی
 که زنده است تیرا بتمامی او است و آخر نظر کن بحسرت آدم صفت دود و توحیحی دور آتش از آتش
 خلیل حلیل و قسربان سافتن خلیل خلیل که یقین و در بیت الاحزان و بلیه یوسف در چاه
 و زندان و شهبانی و سرگردانی میست حکیم و بیمار که و بی بیمار که و الی یوسف و در
 شکافنده بر فرق زکریا مظلوم و تیغ زهر آب داده بر خلق سیاهی معلوم و الم لب و دندان
 انبیا صلی الله علیه و سلم و جگر پاره پاره و جزو سید الشهداء رفته اسعد عنه و محبت اهل بیت
 رسالت صلی الله علیه و سلم و مصیبت خانواده عصمت و طهارت و سرشک درد آلود و بول غدا
 رضی الله عندها و سرق خون آلود و علم مرگ می کرم اسعد و لب زهر چشیده و نور دیده زهر
 رضی الله عندها و خساره بخون آغشته شهید که طارفته اسعد عنه و دیگر احوال بلا کثرت این است
 و محنت رسیدگان عالی نهبت همه با جان غم اندوخته در کانون غم و الم سر تا پا سوخته بر پاس

غم ز بلا اسے تو محنت کدہ ایست مددین محنت و غم نصیب ہر دل شدہ ایست ہر جا کہ
 کدہ سے کم در رہ تو مدد دل غن شدہ غمزدہ سوختہ ایست چہ اسے عزیز در راہ ہیج سبے
 ان مقدار خار بلانہ زنجیر بند کہ در راہ سید شہر علی با صلہ علیہ وسلم و بر فرق ہیج پیغامبر انقدر اگر محنت
 رجحیت نمک بر سر آن سرور چنانچہ درین معنی فرمود کہ ما او ذی شبے مثل ما او ذیت یعنی پیغامبر
 پیغامبدہ شد مانند آنکہ من رنجایندہ شد م و ہر بیت باہل بیت ہیج پیغامبر این جہانکندہ کہ
 باہل بیت خواجہ عالم صلے اللہ علیہ وسلم و از جملہ واقعہ شہدائے کربلاست کہ ہیج دیدہ بدینگو نہ
 نصیبی در خاک ان دنیا ندیدہ و ہیج گوشتے از ان نوع بلیتی و ہیج زانی از ہیج زبانی تشدید
 ریاضے تادیر بہست و واقعہ زین صعب تر ندیدہ ہر کس خبر شنید کشش بانجہ ندیدہ چشم
 مانہ بر ورق جرح قصہ چہ پر سوز تر ز حال شبیر و شیر ندیدہ چہ امام یا فنی رحمۃ اللہ در کتاب مرآت
 جہان آورده کہ ابن عبد البر از حسن بصری قدس سرہ نقل کردہ کہ در واقعہ کربلا شانزدہ کس از
 ہل بیت بانی عبد اللہ حسین رضی اللہ عنہ شہادت شنیدند کہ در ان روز بر روی زمین
 نشان را شبیر و نظیر بنو دود و مصابیح القلوب مذکورست کہ کعب الاحبار رحمۃ اللہ علیہ روز
 ان ندیدہ از ملاطمت و فتنہا کہ در کتب با خواندہ بود خبر میداد و را شای سخن گفت عظیم ترین واقعہ
 بزرگترین محکمہ گشتن حسین خواہد بود و چنین خواندہ ام کہ آن روز کہ حسین رضی اللہ عنہ را شنید
 شنید منت آسمان خون بگریہ گفتند یا ابا اسحق شنیدہ ایم کہ آسمان بزدی کسی خون گریستہ شد
 منت و یکم ان قتل حسین اعظم وای بر شایہرستیکہ گشتن حسین رضی اللہ عنہ بزرگ کاری
 جب امرے ست دی فرزند خاتم پیغمبران ست و سبط رسول آخر الزمان ست۔ ریچانہ سید
 سلمان ست۔ پسر سید صفیات علیہ السلام عبات نور دیدہ فاطمہ زہرا ست بدان خدا سے کہ
 ان کعب بدست اوست کہ چنین خواندہ ام کہ آن روز کہ در را شنید کہ سنگ در سے از فرشتگان
 سر روضہ دے بالیتند و میگرنید تا قیامت کہ ہرگز از گریہ باز نہ ایستند و در ہر شب آدینہ
 تا و ہر از فرشتہ فرود آیند و بر سر قبر زانوے کنند و چون باند او شود و لبو امع حلقا خود
 ز رزق اہل آسمان اورا ابو عبد اللہ المقتول خوانند و فرشتگان زمین ابو عبد اللہ المذبح
 بند فرشتگان دریا حسین مظلوم خوانند ملائکہ جو حسین شہید گویند رباعی قبل قتل حسین رضی
 اللہ عنہ انداز عرش ملک تا بر نیگرنید چہ ماسے در آب و مرغ در دے ہوایہ در باہم
 کہ با میگرنید چہ و گریہ زمین تا مہر جب حصول رضا ربانے و سبب وصول پر یاض

مبادی است چنانچه در آثار آمده که من بکی علی حسین او تیا کے وجبت لہ الجنة یعنی ہر کہ جس
 بگریہ یا خود را بکشت بگریہ در روز سزاوار باشد کہ اورا بہشت برزند۔ شیخ خیار السعدی
 میفرماید کہ ہر کہ حسین بگریہ بہشت مراد را واجب شود و ہر کہ خود را بگریہ نماند بکشت
 من تشبہ بقوم قد ستم دعوہ و وجبت لہ الجنة و اہل بیت امام رشتہ بنجارے آورده
 اسی عزیز خاک کہ بلا فانی است کہ در آن خاک تخم شہادت کشته اند و آب دیدہ و بہستان ہواد
 سیلند کہ من بکی علی حسین پس ہر کہ از جو بہار دیدہ آبے بنجا کہ بکار فرستد ہر آئینہ
 تخم سدا دے کہ در محبت اہل شہادت کاشتہ باشد و ضرر نہ و آب دیدہ و بی پروا
 و چون از منزل الدنیا منزلی الاخرۃ بیرون رود و محمول آن ایم حجت نسیم بہجت خدا بود
 وجبت لہ الجنة و برابرے نیست کہ جیسے از بجان اہل بیت ہر سال کہ ماہ محرم در ایام صیہ
 شہد ارمانہ سازند بتقریب اولاد حضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم پر و در نہ ہر
 بر آتش حیرت بریان گرد و دیدہ از غایت خست گریان شود و صیہ از اندوہ این ما
 جان گسل و روان گردانہ و دیدہ از خون دل و اخبار قتل شہد کہ در کتب مسطور و مذکور
 نکسایر نمایند و باب دیدہ و غبار طال از صفحہ سیمہ بردانید و ہر کتابے کہ درین باب نوشتہ
 اگر چه بزرگ حکایت شہد احوالی است اما از سمت جامعیت فضائل سبطین و تفصیل احوال
 ایشان خالی است۔ و بدین جہت اشارت عالی از عالی حضرت سلطنت رتبت نقابت شہد
 ولایت مرتبت شاہزادہ اعظم نقادہ ملوک الامم آفتاب تابان ملک بختارے ماہ
 سپہر شہر یارے۔ شرف الشرفۃ النبویۃ عذرا الفرقۃ العلویۃ۔ لخصوص بالنسب الحسنی و الحنفی
 با محب الحسینی و اراستہ شہید فخر فریدون فرخ رشید منظر مغلانہ اولاد سلاطین و امارت
 اعدا و خالقین عالی مقدار شہر ذومحبتہ پیرے علی مرتے اعلیٰ و بنیون کشف
 الرے و شاہ ملک خوسہ ملک استان و کلین نہ سوئمہ منوشان و سرور میرا
 بہرام جاہ و صفدر مہر آیت گردون پناہ و داود عادل لہ عالی نسب و والی کائنات
 و الاشب و ربیع قدی کے کار تغل سہ و ساقب و غلامے عتبہ مناصب و مہر شہر
 ایت کہ نہ سبیل و ہم نہ و اندیش ہر اسن سر اوقات ترح آن تواند گشت و نہ سیاح
 روشن راسے گرد واصل ہدای بیان شہد از ان تواند گشت و نہ شہد ہایہ قدر و از ان
 کہ تو اہم ادائی آن کردن و بلکہ نتوان بعد ہزار زبان و عشر اوصاف آن بیان کرد

قزو با حیره سیادت و نقابت طره ناصیه سلطنت و نجابت بحیث سر و گلزار استبداد تملین و
 قرة العین و حاجه گویند و استغین من مناج فیض الاله مرشد الد و له و المله و الدین عبد الله
 المشتهر بسید میرزا لارالت نهاد سلطنته بکوکب اعظمه و انجلا فرشته و آیات ایت علی صفات
 اگر کائنات بالذوالکمال بنیته که با وجود علو نسب در سیادت و خواجه شمه از ان در آخر کتاب
 مسطور خواهد شد به سورت در نسبت سلطنت نیز است استیلا هم سیادت و نسب هم شهرت
 در حسب و شرف صد دریافت که این فقیر حقیر حسین الکاشفی آید و الله بالطفه الخفی
 تبالیغ من خود جامع که حالات اهل بلا از انبیا و اصفیاء شهادت و سایر از باب ابتلا و احوال ارجاء
 بر سبیل تفصیل و وی مسطور و مذکور بود و اشتغال نماید و از ابیات عربیه آنچه ضرور است ذکر نماید
 مع الترجیم آید و کند و از منظومات فارسی آنچه مناسب از بیان اهل زبان بود و شمه بیان کند
 مشغول و در این سخن راستی بگوید و سخن را کسوفی از تو پوشد و بسکه نو کند نقد کبریا
 بنویس و بیار این سخن را اگر چه این مکینه بی بضاعت احقاق این معنی است و بواسطه
 کبریا و موانع دیگر رایت فصاحت و رمید ان بلاغت بر نمی توانست افزاشت فاما چون
 انتشار فرات عظیم ان ان انحضرت از لوازم بود ترتیب این نسخه که بر روضه الشهداء
 موسوم است اشتغال نمود و برده باب و خاتمه مرتب گردانید و فهرست ابواب این است
باب اول در ابتلا بعضی از انبیا علی نبیا و علیهم الصلوٰه و السلام باب ۱ و ۲ و ۳
 در جنای قبرشین با حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و سلم و شهادت حمزه و جعفر طیار رضی الله عنهما
باب دوم در وفات حضرت سید المرسلین علیه افضل الصلوٰه و سلم و انبیا باب چهارم
 در حالات حضرت فاطمه رضی الله عنها از وقت ولادت تا زمان وفات باب پنجم در اخبار مرتضی
 علیه السلام بعد از حجه از زمان ولادت تا هنگام شهادت باب ششم در بیان فضائل امام حسن رضی الله عنه
 و بعضی از احوال و وفات تا شهادت باب هفتم در مناقب امام حسین رضی الله عنه
 از ولادت وی و ادعایش بعد از وفات برادر باب هشتم در شهادت مسلم بن عقیل بن ابی
 و قتل بعضی از فرزندان او باب نهم در سیدان امام حسین رضی الله عنه بکربلا و محاربه و روز
 با اعدا و شهادت آن حضرت اولاد و کربا و سایر شهدا رضی الله عنهم باب دهم
 در وفات کئی که بعد از خرب کربلا بر اهل بیت واقع شده و عقوبات مخالفان که مبارکشان حشر
 خاتمهم در ذکر اولاد سبطین و سلسله نسب بعضی از ایشان که بعد از بقایت ربانی و اثنی

که تمام این رساله و توفیق بارزانی دارد و بر کلمات این روایات و حکایات بر روزگار
 دولت انجام حضرت شایسته و عالم مقام - اید است و تاملی قیام است و سبب اقامت و صل
 گرداند و عاشق سلمان و کافه اهل ایمان را از خواندن و نوشتن این کتاب مشورت بخیاب
 کرامت کند و هو الکرم الوهاب **باب اول** در ابتلای جمیع از انبیاء علی نبینا و علیهم السلام
 و اسلام نخست ابوالشیر آدم صلی علیه السلام **نظم** آن روز که آب رخاک بر تنم زده اند
 بر خیزت آدم و تنم غم زده اند و حال نبود آدمی از درد و بلا که این ضربت او کین بر آدم زده اند
 هنوز آدم صلی علیه السلام در غم و اندوه بود که از زبان معن بر آسمان بگشت و در میان
 و در نزدی ایشان گواهی داد و بعد از آن که غم را میل حکم ملک جلیل از هر اجزای زمین که قبضه
 خاک برداشته و این نعمان بر خیزت حق سبحانه و تعالی سحاب پاک را بر بالاسی آن قبضه خاک برداشته
 و چنین تعیین فرمود که چهل روز بر آن خاک بیارد و بسج نوع سایه از سران بر نذران سحاب
 بفرمان رب الارباب هستی و در صباح از دریا که اندوه آب برداشته بر خاک آدم بسیارید
 همان خاک **باب** غم و غنا گل شد **نظم** خاک آدم را آب غم خسته را خفته چسب
 و در دو بار یا مستر را خفته و در دو چهل از بجز شادی آب برگرفت قطره چند بر آن خاک
 انشایند گویند کثرت هموم و غموم آدمیان و علت انشای و انبساط ایشان بدین سبب است
 چنانچه فرموده اند **میت** سبب حکمتی غریب و حدیثی عجیب است که شادی یکسان و غم
 جاوران ما و چون بدین در قال آدم و میسند و از روستی تعظیم سجود و گشت - و توار از اهل
 دی بسیار فریده و موسی بن زکریا و ساسان خفته و فرمان در رسید که ای آدم اسکن است و نه جنگ
 بخت ساکن شود و زود بخت تو در بخت - و بخورید از میوه های وی و خوردن بسیار هر چه که خواست
 هر گوشت یا پس بپوشید - و از هر لون طعام بخورید - و اگر درخت گندم یا گندم یا گندم یا گندم یا گندم
 بپوشید - و بخت را تسلیم در خسته بوده است در وسط فردوس جاسع ثمرات و لطیفه و نعمات طیبه
 و هر که از وی بخورد و سنانیک و بد بختی - پس آدم و حوا در بخت آرام گرفتند - پس
 بر حال ایشان رشک برده بود و سبب طافوس و مار بر بخت در آمد - و انواع حیل و وسوسه
 پیش آورد - و بگوشت دروغ آدم و حوا را فریب داد و تا از شجره منتهی تن اول خسته بودند
 و رشک بر آدم و حوا داشتند - آدم سلطان دارالملک بخت بود - متوجع بخت
 و لمیس بخت داشتند و در آن پیش آدم در مقام خدمت رضوان و حوران بخت

و براینکه ملازمت بعد از اکل ثمرة آن شجره در الحال تاج شرف و افسر جلال از رفق
 ایشان در افتاد و وحل و حیل و حیل بهشت از بدن ایشان بر نیفت - بر منبه ماند و بحال خود
 درو نگریستند - و از غایت حسرت و نامردی دراز را میگریستند - بجانب هر دوخت که
 میشتافتند از ایشان دور می شد و از تیغ برگ نواز می یافتند - آدم از خجالت
 بر سینه بگریخت و در پس هر دوخت پنهان میشد خطاب الهی در رسید که اذرت
 منته یا آدم از ما میگریزی از من آدم - و جواب گفت بل جیاء منک از شرم گناه خود
 سرگردان شده ام - و چگونه از تو گریزم که گریختن از حضرت تو ممکن نیست بعلیت
 کجایم که نسب از دورت پناهنده ام و جز استانه لطفت گریزگاه ندارم و عاقبت بزرگ
 آنچه خود را بنوشته اند - و فرمان در رسید که از بهشت بیرون روید - آدم دست خود گرفته
 از درون بهشت روی به بیرون نهادند - و هر دم آدم در عقب می نگریست که شاید شبنم را
 معصایم دان در بسته را مفتاح پیدا آید - از هیچ جانب را نمی مراد می بشام امید
 نرسید - و چون آدم خواست که از بهشت بیرون آید کلمه بسم الله الرحمن الرحیم بر زبانش
 جاری شد جبرئیل گفت ای آدم کلمه بزرگ گفته زان شب شاید که از افاق غیب بجای
 و رخشان گردد - و از مطلع کرم کوکب خلاص طلوع کند - خطاب آمد که ای جبرئیل بگذار
 تا بروم و جبرئیل گفت الهی ترا با بسم حسن و رحیم خوانده چه شود که بروی رحمت کنی - ملاک
 فرمود که مرا رحمت کم نیست - و از رحمت کردن ملال و دلم نمی - تا ناگاه از او بر روی رحمت
 بر یک تن رحمت کرده باشم - پیش تا فردای قیامت آدم روی به بهشت نهد - و هزار هزار
 عاصی از فرزندان وی با و می - آنگاه بر ایشان رحمت کنم - تا رحمت رحمت من آشکارا
 گردد - و در حقه الحقائق آورده که آدم را بدان سبب از بهشت بدر خواستند که با عشق تو را
 و عشق را در الملام باید - نه در استسلام - عشق خواستگار اهل ملامت است عشق جویا
 راحت و سلامت - بعلیت اے مرد در عشق بکیش با ملامت و یا در گذر از عشق
 در خوشن سلامت - یک از کابر از روی تاویل فرموده که آن شجره که آدم
 ممنوع شد از نزدیک شدن بدان نهال محبت بود - و نفس الامران را هم از بر
 آدم کاشته بودند که بچشم و چگونه و سبب نخی از ان یا عزت و ولای محبوب بود که حسن
 و جمال بدان کمال مییابد - یا تحسین و ترغیب طالب با کمال انسان حلین علی مانع

طبیعت آدمی تقاضای آن میکند که از هر چه او را نمی کشد خوش بطلب آن میفرزاید۔
 و لیکن که اگر سخنی به آن تعلق نشدنی۔ آدم را از استیفا سے بر ادوات نفس و استکمال لذت
 آن پروا سے بیوہ محبت نبودے۔ چو محبت خدا سے روحانی است۔ و آنکه تفریت جسم
 اشتغال کند۔ فراغت پر خوش روح نثار و۔ پس حکم شد که ای آدم اگر آسائش میطانی۔ اینک
 بهشت بخور و پیاشام۔ و اگر جسمه و محبت مگردد۔ تا با استیجاب محبت و محبت از عجز استیگان
 نیاشته بر نفس خود۔ زیرا که نفس محبت بے نیش بلایت نیست و محبت نوا باشد بدو
 مثلاً زمان مشغومی عاشقان را از بلا صراحت است که محبت ہم نشین محنت است و
 عشق چون دعوے جنایدین گواہ و چون گواہت نیست دعوے شد تباه و هر که دعوای
 محبت سازد و مدد در دشمن هر رخ خود باز کرد و از سلطان العارین قدس ستره
 منقول است که پیش از وجود آدم عشق و محبت مظهر سے محبت۔ و چون ملائکه را استحقاق میفرست
 آن نبود۔ و هیچ خلوت و گوشه فراغت می نمود۔ تا دبه به طاعت و طمأنه عبارات ایلین ملک
 و ملکوت افتاد و عشق خواست تا دوست در هر موصلت او سے نزد سلطان خیرت با یک بر سر
 که هر حریف ششاس پیش عشق دیگر بار در حجاب غیبت است۔ و در بروی جبین و ملکوت است
 تا وقتیکه آدم از کتیم عدم خمید بفضله شود و زود عشق را در صورت شجره منیه با دم نمودند
 و آنکه جلال اوست۔ خواست که با نجا با و مقدر وصال بندد گفتند این معنی در نرخی غلله
 راست نیاید۔ منزل این کارخانه دل محنت نزد کافست و در بهشت متاع محنت یاخت
 غیت۔ از راحت بهشت کار نکشاید۔ گر چه دوزار سے زندانیان را مضیق دنیا
 بکار آید ربا سے اسے برادر عاشق را در دایه در کو به بر سر کوی محبت مرد با بر و کوا
 چند زمین فکر فسرده چند زمین فکر در از به فسرده اسے آتشین میچهره اسے نزد کو پس ای آدم
 بهو اسے محبت از فضا ی بهشت بنگلنا سے دنیا آه۔ و از ساحل سلامت رو بگرداب کماشت
 بنهاد۔ و از گلشن فرخ متوجه گلشن ترج شد و گلزار غمت را بجا رستان لغت تبدیل ساخت
 حازر زود و محنت بفضیض محنت و از قنار۔ از مرتبه قربت روی بادیه غربت آورد۔ و در رکات
 کلفت را بر در جات انس و الفت افتتار کرد۔ و قدیم از صومعه شاد کاسه بیرون نهد و
 ساکن غم که دوزخا سے شد۔ زیرا که عشق و نیکناسی با یکدیگر راست نیاید بهیت در کینیا
 که متن در دهم به بدناسی که نام نیک در آئین عاشقان ننگ است و القمه چون صد

در سبطوا استنبا برآمد - حکم شد که همه فرزندی از بهشت بیاورند - در آن محل آدم دست تبار گرفت گفت
 بیا تا برویم که نوبت مغزول رسیده - و محنت غریب دیگر کسی پیش آمد - با من عجب بر خیزد که
 وقت افتراق است امروزه با محنت دور و اتفاق است امروزه - اسے دیدہ رخ وصال دیدی
 یکچند بار خون بار که نوبت فراقت امروزه - همین که آدم و حوا با یکدیگر روان شدند جبرئیل آمد
 که ای آدم حکم چنین است که دست از حوا بردارے - و در آن موصلت او از دست بگذاری که هر دو یک
 بجانب دیگر میباید رفت - پس آدم دست حوا بگذاشت و هر یک رو بطرفی آوردند - سلوتم
 میگرفت و میگفت و آخر تباہ تو از یاد میکرد و میگفت و از فرقه تباہی که به تعب استناد
 میگیرند - و بر غربت آدم و کربت حوا میگرفتند - و ایشان یکدیگر را گم کردند - نه این از آن خبر
 که گامیرو - و نه آنرا از این وقوف که گامیروند - آدم بسر کوه سر اندیپ افتاد - و حوا بر ساحل
 دریای هند - و موضعی که آنرا جده گویند فرو آمد - آدم دویت سال بسر کوه سر اندیپ
 میگریست - ابن عباس رضی الله عنه گفته که آدم هرگاه بهشت را یاد کردی بیخوش شدی - نه از بهر
 بهشت که برای خداوند بهشت - جبرئیل بیاوردی و دست بر سر آدم فرو داد و روی - و مدار سید که
 ای جبرئیل آدم را بپوش کن که غریب است و چون جبرئیل خواستی که برود - آدم گفتی که زبان دیگر
 باش که غم دل با تو بگویم - و دفتر اندوه خود بر تو خوانم - و چون جبرئیل غم فتن کردی - و از چشم
 آدم ناپدید شدی - چنان بنالیدی که مرغان حوا را برورج آمدی - و چندان بگریستی که جو حیا
 از آب چشم او روان شد - و روزی که چشم باز حالت جدا بود و چند - آنکه چشم کار
 اشک مابود و حوا نیز بر ساحل جده میگریست و ناله و زاری میکرد - روزی آدم از جبرئیل
 پرسید که ای برادر حوا کیست گفت برکنار دریا در فراق تو سر گریه - و از حال تو هیچ خبر ندارم
 آدم بیخوش شد - و جبرئیل سر برکنار خود نهاده بود - ناگاه در آن بیخوشی می بیند که حوا بر
 دریا نشسته میگریه و میگوید چینی آدم ای دوست من آدم - واسے مونس و مدام اجاب
 انت ام شمعان آیا گرسنه تو یا سیرے الالبس انت ام عریان آیا برهنه یا پوشیده
 انام انت ام یقطان آیا در خوابی یا بیدارے آدم خواست که جوابش دهد - ناگاه
 بپوش آمد - و خروشن و فغان در گرفت - جبرئیل گفت اسے آدم ترا چه شد - آدم
 صورت واقعه باز نمود و چنان از روضے درد بخروشد که جبرئیل بناله درآمد و مناجات کرد که
 ای برین دو غریب فروما زده جسم کن - خطاب رسید که آدم را بشارت ده که نزد یک آن رسید

کہ شب فراق بسر آمد و ماہ مرد از مشرق امید بر آید طبعت سیم با وصفا و ششم آنگه آوردند
 کہ روز محنت و غم نیکوختی آوردند و آنکس حق سبحانہ تو بہ آدم قبول کرد و علماء را در آن باب سخن بسیار
 یکے از محققان فرمودہ کہ سبب قبول تو بہ آدم ستہ چیز بود حیات و بکام و دنیا و اما حیات بشانہ بر آدم
 غالب بود کہ شہرین جو شب رحمت آمد گفتہ کہ چون آدم علیہ السلام بزمن آمد سے صد سال
 ستر سالانہ کرد و با سان تنگست از خبر سار سے اما بجای وی ہمر تہ بود کہ دہا خبر آمدہ کہ اگر
 جمع کنند گریہ تمامی اہل دنیا را نسبت و تنہد بکاستہ و او دنیا علیہ السلام بہنو زگرہ و او
 چشتہ باشد و اگر بکاستہ اہل عالم و او و نسبت گریہ فوج بکاستہ بکاستہ فوج از آستانہ او
 و اگر گریہ مجموع عالمیان با گریہ فوج و او و علیہ السلام جمع کنند بکاستہ آدم علیہ السلام آواز
 تبشیر باشد۔ و در عیون الرضا آوردہ کہ آب دیدہ آدم علیہ السلام چن سیلہ بیرون
 سے آمد از دیدہ راست او مانند آب و جلد و از چشم چپ او مثل آب فرات۔ و مردی نیست
 کہ آدم علیہ السلام در مدت دوست سال چندان باران حضرت از بار دیدہ بزمین نہایت
 بارید کہ در رخسارہ مبارک او دو چو سے دیدہ آمد و از آب چشم و سے چشمہ باران شد و مرغان
 از آب دیدہ آدم علیہ السلام بخوردند و با یکدیگر سے گفتند این چہ خوش آست کہ ما خوشتر
 از این آب خورد و ایم آدم علیہ السلام گمان برد کہ مرغان این سخن را از روی طنز و افسوس
 سگویند۔ ای سر از دل پرورد و بر آورد و زار زار بنالید و گفت بار خدا یا حال من بہ ایجا رسیدہ
 و کار من بدان مرتبہ انجاسید کہ مرغان ہوا آب دیدہ من خستہ یہ میگفتند۔ آخر آب چشم گناہکار
 چہ مرہ خدا بود و خطاب رسید کہ ای معنی دل خوش دار کہ مرغان راست سگویند یا بیج جوہری
 نفیس ترا ز آب دیدہ نیاز مند یا فریدہ ایم **مشنوس** کے گوہر سے بس گران بجا
 اشک است چہ سبب آبروی ما اشک است چہ گریہ من کنان اثر یابے چہ اشک نری کنی
 گہ یابے چہ ابر تار گریہ بر چمن نکند چہ غنچہ ہم خندہ بر چمن نکند چہ آما دعا سے او آن بود کہ
 تشیع کرد بحضرت رسالت صلوات علیہ وسلم و گفت یارب بحق محمد و اہل بیت محمد کہ تو بہ مرا شہادت
 قبول برسان۔ حق سبحانہ پرسید کہ اسے آدم نور محمد را چگونہ شنناختی گفت استخیر
 بر ساق عرش نام نامے اورا با اسم سامی تو قرین دیدم و انتم کہ گریہ ترین آفریدہ گان کائنات
 او میتوانا بود پس چون آدم علیہ السلام بحضرت خاتم صلوات علیہ وسلم متشفاع نمود
 تو بہ او بجل قبول رسید **مشنوس** کے جو آدم کرد و سے دل بشویش ہ شفیع آدم آمد

آبرویش را که اول دست بند گشتنش بود چنانچه آخر خورشیدین خرمشش بود و دیگر غم آدم
 علیه السلام وقتی بود که قابیل با بیل را بکشت. و صورت این قصه بر سبیل جمال چنانست که
 بعد از انفصال آدم بجای او محالست ایشان با یکدیگر خوابست نوبت و ملاک گشت و هر بطی پس
 فرو خیزی می آورد. و چون بزرگ میشدند آدم علیه السلام جاریه یک لطن با لطنی نام میگیداد
 و دختره که که قابیل زاده بود اقلیم نام داشت و در غایت حسن بود. روی و نشان داشت و مو
 لشک افشان لطفش روی چگون روی او چو آفتاب و موی چگون موی هر حلقه چنان
 و توایم با بیل الیو نامی گفتند و او چندان جمال داشت چون بچه بلوغ رسیدند آدم علیه السلام
 سیو را با قابیل نام زد و او اقلیم را با بیل اختصاص داد. قابیل ازین حکم با بنود گفت خواهر من
 اجل است. و با من در رحم بوده او من اولی است آدم علیه السلام فرمود که حکم کنی برین جمله
 غرض و ریافت. هر دو برین هیچ اختیار نیست مصلح حکم او و محکوم فرمان و نیمه قابیل
 نداشت. و گفت تو با بیل را از من دوست تر میداری. لاجرم آنچه خبر و ترست بد و میگذاری
 آدم علیه السلام فرمود که اگر سخن من باور نمیدارسی. هر یک از شما قرآن کنید با آنچه میتوانید
 قرآن هر که مقبول گردد اقلیم از آن او باشد با بیل گو سفند و او بدتره فریب که لغایت دوست
 میداشت بیاورد و بر سر کوهی بنهاد. و نیت کرد که اگر قرآن من مقبول نگردد تو را اقلیم کنم
 و قابیل صاحب نزع بود و دست گندم ضعیف کم دانه بیاورد. و در همان موضع بنهاد و با خود گفت
 که اگر این قرآنی مقبول شود دانه من دست از خواهر خود بیاورم. پس آتش سفید کرد و
 از آسمان فرود آمد. و گو سفند را بخورد و از قرآنی قابیل در گذشت و بخوردن آن لطف گشت
 قابیل را آتش خشم پشمال در آمد و دود حسد دیده بصیرت او را تیره کرد و کمر قتل برادر بر بست
 و در کینه گاه انتقام نشست. همین که گو غریت زیارت بیت المعمور فرمود. قابیل فرصت
 یافت. و بر سر آمد. با بیل آنجا در خواب بود سنگ بر داشت و در بیل را فرو گرفت. چنانچه
 مغزش بریشان شد و بیت خود را برادر برادرین کند. چنانچه کافر میسر چنانچه کافرین کند
 و چون با بیل کشته شد. قابیل ندانست که باو کشته کند. او را در جامه پیچیده و در پشت کفیه
 روی به بیابان نهاد و چل و در پشت گرفته بهر طرف میگشت. و نمی دانست که چه چاره سازد
 آخر الامر روزی دید که زاع بنهار و چکال خود حفره کرد و در خاک. و زاع حفره بیاورد. و در آن
 حفره نهاد و خاک بر آن پاشید. آن زاع پوشیده گشت قابیل نیز بمانان سزاق با بیل را

در خاک کرد و باز بیاں قوم آمد۔ اما چون آدم علیہ السلام از زیارت حرم مراجعت فرمود فرزند
 همه باستقبال وی آمدند مگر بائیل جو آدم علیہ السلام بائیل را بسیار دوست تر میداشت۔ چون
 جوانی بود بارو سے چون ماه۔ و دو گیسو سیاه داشت۔ و من سبحانہ و تعالیٰ صورتی خوش
 داشت۔ ازانی داشت۔ بود و هیچ یک از اولاد علیہ السلام بچای کمال وی برابر نبودندی طبیعت
 پیش از آنکه تو بہ صورت بر دیوار ندانند چنین صورت و منی که تو از اسکے در اندر و منو طبیعت
 علیہ السلام متولد شدہ بود۔ و خبر آمدہ کہ اجل ولاد آدم علیہ السلام شیت بودہ۔ چہ بعد از آنکہ
 صلوات اللہ و سلامہ علیہ از شرف اولاد مع و از جہنم بدین اوساط بود۔ الفقه چون آدم علیہ السلام
 بائیل را ندید بچہ بچہ ایستغال فرمود از سر کہ خبر وی پرسیدی هیچ نشان ندادندی گفتندی
 کہ چند روز شدہ کہ پیدا نیست۔ ندانیم کہ کجا رفتہ و کجا کار مشغول است۔ آدم ہفت شبانہ روز کہ
 و محراب آدم طلب پیوود۔ و در تحقیق حال بائیل جبہ کے تمام وجہ کے لاکلا کہ پیوود زبان جاری
 بدین مقال مترجم بود بیت شب من سید شد از غم من کجاست جویم چہ شب دراز بجران
 مگر از دعای جویم چہ شب ہستم در واقعہ دید کہ بائیل جاسے ایستادہ۔ و میگید یا ابا و الغیاث
 ای پدر بزرگوار نصیر یاد من کس آدم از ان ہرل از خواب در آمد۔ و خوشتر نہ گرفتہ بشویش
 چون باخو آمدہ جبرئیل را دید بر سر بالین وی نشستہ۔ گفت ای برادر ز حال بائیل هیچ خبری
 دار کے کہ حالی اور از خواب دیدہ ام چون مطلوبان استغاثہ سیکرد۔ و چون بیجا کان فریاد
 میطلبید جبرئیل گفت یا آدم علیہ السلام حضرت غرت میفرماید کہ عظم ابرو کہ بزرگتری از فرد تو
 درین مصیبت۔ بد آنکہ قایل بائیل را بکشتہ را و فریاد میکرد و الغیاث میگفت کس
 بفریاد او نمی رسید۔ اکنون جان فریادست کہ از زیر زمین ظاہر میشود۔ و فریادے قیامت
 نیز فریاد کنان بعوضہ گاہ در آید۔ آدم فریاد در گرفت۔ و گریہ آغاز کرد و گفت ای برادر خاک اورا
 بمن نمائی۔ جبرئیل آدم را بر سر بائیل برد۔ آدم علیہ السلام خاک از روی و دور کرد بائیل را و
 سر کو رفتہ و تمام اعضاے او بخون آغشته۔ روی مبارک در رو کوی المید۔ و کیفیت و استخوان
 و استخوان و غریبہ و اگر تباہ و غم آن شکان آن شامل زبیا کے اور نفع بد و زیر خاک متاثر
 بالاسے اور نفع چہ ستر پایائی نازک و نفع و لطیف بود و بد زیر زمین نہفتہ سر و پا کے اور نفع
 آدم چندان گریست کہ فرشتگان جنت آسمان بگیردہ آمدند۔ و گفتند یا خدا یا آدم و پدر
 بزرگترین آسودہ بود۔ اکنون باز گریان شد۔ و اطاعت گریستن وی نیست خطاب شد

کہ اسے آدم در نصیبت مسکون کہ من و صابران سبے نہایت ست و دوا حکم کردیم کہ نیت غذا
و دوزخ تنہا مرا قایل رہا باشد۔ از بزرگی استماع افتادہ کہ تہ اہل اسلام تفتن اند برانکہ حضرت
رسالت صلی اللہ علیہ وسلم از آدم صفے فتنل و اشرف ست ہر گاہ قاتل فرزند آدم را این مقدار خدا
مقرر شدہ۔ آیا قاتل فرزند مصطفیٰ۔ و جگر گوشہ سرور انبیا صلی اللہ علیہ وسلم چگونه خواہد بود
در مصیبتہ و نذیریکہ احادیث آن مسند بحضرت سلطان خراسان علی موسی الرضا رضی اللہ عنہ
و آن حضرت از آب سے کرام عظام خود نقل فرمودہ مذکورست کہ قاتل حسین ارتابو تے باشند از
آتش۔ و بخیر بای آتشین بر دست و پای او بر رہتہ۔ و از و نیتی سے آید کہ اہل دوزخ از خجہ
پناہد ہرند۔ از شدت آن متن و چگونه چنین نباشد نرای ظلمے کہ تیغ آب دادہ بر حلق آب
نمادہ شاہزاد ہند۔ و حلقی کہ بوسہ گاہ مصطفیٰ بود صلی اللہ علیہ وسلم بخبر کین آرد و گردانہ
در کتاب الغرائب آوردہ کہ روزے کثیر فاطمہ زہرا حبیبہ شہزادگان کرتہا دوختہ بود و بدیشان
پوشانیدہ۔ و انان را بحضرت رسالت صلی اللہ علیہ وسلم فرستاد۔ چون بخدمت رسیدند
در ایشان را در کنار گرفت دید کہ گریان پیراہن حسین تنگ ست۔ و گردن و سے را حقد دارد
و حال تکمہ را بکشد و خطے دید کہ اگر گردن و سے پدید آمد۔ بر دل مبارک کی گران آمد فی الحال
جبرئیل حاضر شد۔ و گفت اسے سید بین مقدار خط کہ برگردن حسین دیدے دل مبارک تسلیم
شد۔ روزے کہ باشد کہ بضر خجہ ستم بہین موضع را بریدہ سر مبارک شل ز بدن جدا سازند۔
این سخن خواجہ عالم صلی اللہ علیہ وسلم را در گویہ آورد۔ و چگونه جس درین مصیبت نہ گریہ۔
و درین واقعہ بسوز دل نہ نالہ نظم در جہان زین صعب تر ہرگز بلای کسی نہ دیدہ دل
زین عزا ہرگز عزائے کسی نہ دیدہ تازہ بے آب گل باغ شہ پروردہ شدہ و سر استبان دین
برگ و نوا گے کسی نہ دیدہ ابتلا سے انبیا و اولیا بسیار بود و لیکن در عالم از نیشان ابتلا سے
کس ندیدہ چشم گردون چون نگریہ چو نیکہ در دوران او نہ چون بلائے کہ بکار بے بلای کسی نہ دیدہ
در سر کہ ہر تاشد رسم ماتم آشکارہ و بچو دشت کہ بلا ماتم سرائے کسی نہ دیدہ بیان ابتلا
نوح علیہ السلام و از جملہ انبیا نوح را علی نبینا و علیہ الصلوٰۃ و السلام بلا ہر
عظیم پیش آمد۔ نزد و پنجاہ سال جنابے قوم میکشید۔ و شربت زہرا کو بلا از جہنم
و عناسے چشمید۔ یکدم نامرہ بلا بخش در بلا غ پیام ربانے تسکین نیافت۔ و لحظہ از راہ
دعوت حقانی عنان بر تنافت در کملہ آوردہ کہ سہ قرن خلق را بجا میخواند۔ و اہل ہر قوتے

قریب بیسی صد سال بقاؤں میں تھے چون ایشان راہرگ آمدی فرزند خان ایشان را دعوت کر دی
 دھن تھائے اورا آواز دے را وہ بود کہ ہر گاہ آغاز دعوت فرمودے۔ ہر کہ از امت از بود
 آواز او بشنودے ہم در خلوت ایشان را نصیحت فرمودے و ہم با شکار اقامت سے نمودے
 ایشان سنگ برو سے میزدندے۔ سو آن جوان پاکو سے مبارکش در جم شکار سے۔ و گاہ
 بودے کہ چندان سنگ برو افگندندی کہ در میان سنگ پہنان گشتی۔ و قوم گفتندی کہ گشتی
 خاطر جمع کروندے شب جبرئیل علیہ السلام بیادے۔ و سنگا را دے دودر دے۔ و پیران
 برو را بیادے۔ ہر جراحت ہائی اور دست گشتی۔ و صبح با بجن شہادت قوم در آمدے و گفتے
 قولوا لا اله الا اللہ قلوا ایہی بگوئید لا اله الا اللہ تا رسد گاہے یا بیاد از آن سنگ لان
 دست جفا برو سے کشاوندے۔ و تیر از راز جہت عالم دل آن بزرگوار بر کمان انکار در سنگبار
 نہادندے۔ و آن حضرت قضا بر رضا استقبال نمودہ پیر صبر درو کشیدے و در میدان بلا
 گوناگون جوشن سلیم پوشیدی۔ و چہ حقین میدانست کہ بلیت عین عظمت ست۔ از آن
 بدوستان دادہ و راحت و نعمت سبب طرد و غفلت ست جہت آن بختنان فرستادہ
 رہا سے دستی باستین دلا آشنا بود کہ زمین تنہ دنیا جدا بود۔ و بجا کہ غفلت ست
 ہر ذوق در راحت ست۔ و بجا کہ عشق اوست بلا بر بلا بود۔ و آردہ اند کہ پیران کو گاہ
 خود را ہر گردن گرفتہ بیادروندے۔ و نوح علیہ السلام را جو سے نمودہ گفتندی کہ ای پیر
 این مرد دیوانہ است نگرتا ہرگز فرمان او نہرے۔ و این سخنان بہر وہ کہے گوید در گوش
 نگذاڑے۔ پیران ماو سے را بجا کردندے۔ و ما ہم خوار داشت دی میکنیم۔ و تیر یاہر کہ زمین
 طریق گل کئے و بیج وجہ بد و نگر دے دھن اورا سمع جہل شنوی روز سے مرد سے پیر خود
 بردوش گرفتہ و نزد نوح علیہ السلام آمدہ و وصیت میکنے کہ پیر گفت ای پیر شاید کہ مر شہان انکم
 این وصیت بجاسے آرام مرگ دریاہ۔ و از دولت اینداسے دی محروم را ہم مر از زمین نہ پیر
 بر زمین نہاد پس سنگی برداشت و بجانب نوح علیہ السلام افگند و سہ مبارکی ملی گشت
 دھن برو سے مبارکش فرو دوید۔ نوح علیہ السلام آن خون پاک کر دے گفت رب انے
 مغلوب فانتصر اسے پروردگار من بدینگونه مغلوب قوم شدہم و بچیکال قہرا عدا کرتا
 گشتہم یا رب اسے کن و مرا دریا بہ مصر عزم کن کہ جسیم کہ وقت تر جسم ست۔ و بعد ازین
 صورت حق سبحانہ فرمود تا نوح علیہ السلام گشتی بساخت را ہل خود را بگشتی در آورد

و در وقت آن شب پدید آمد اہل عالم ہلاک گشتند۔ کشتی شش طہ بر روی آب ماند۔ و در تمام زمین شوق کرد کہ کشتی نوح علیہ السلام بر روی آب گردد عالم بگشتن چون نیت جریان او زمین کر بلا رسید کشتی از رفتار فروماند ہماچنان توقف نمود۔ نوح علیہ السلام مناجات کرد کہ الہی این چہ حاجت۔ و حکمت در توقف چیست خطاب در رسید کہ این حاجت کشتی مثل اہل بتی کشل سفینتہ نوح اینجا و گرد آب غرق خواہد شد۔ در اخبار آمد کہ چون شاہزادہ حسین از بندہ سیردن آمد و غرمت کوفہ نمود۔ اوراد ختمی بود بہفت سالہ و بکعبت رنجوری کہ اوراد عارض شدہ بود نتوانست کہ با خود ہمراہ برد۔ و خانہ ام المومنین ام سلمہ رضی اللہ عنہا بگذاشتہ و آن دختر در آن خانہ میبود۔ و دائم تقصص حال پدری نمود۔ اما در آن ساعت کہ شاہزادہ رسیدہ کردند کلاغی بیامد و پرنیال خود را در خون حسین رضی اللہ عنہ مالیدہ پرواز کنان گرفت تا بمید رسید۔ و بر دیور خانہ آم سلمہ نشست۔ تقصیر دختر حسین رضی اللہ عنہ از خانہ با نچہ درآمد۔ و نظرش بر آن کلاغ غول افتاد و بہت دراز کرد۔ و مقننہ عصمت از فرق مبارک گذشتہ و فریاد بر آورد کہ وای بہ او و آسیناہ و اسبیتبہ و خدایت حجرات رسالت ہمہ جمع شدند۔ و گفتند ای دختر ترا چہ فائدہ و سبب این غرورش افتاد چیست۔ دختر حسین رضی اللہ عنہ اشارت بدیوار کرد۔ و گفت بدین کلاغ غول بودہ کہ کلاغ حبیب خبر کشتی نوح علیہ السلام بودہ۔ اینجا خبر کشتی اہل بیت آوردہ۔ و چنان مینماید کہ سفینتہ مثل اہل بیت کشل سفینتہ نوح امروز در غرقاب خون فرو رفتہ است۔ فریاد از عورت اہل بیت برخیز بام سلمہ رسید۔ بر فراست و نزدیک دختر حسین آمد۔ و اورا تسلی داد و میگفت دختر این واقعہ را کہ تو میگوئی نماند بہت۔ قدری خاک کر بلا پیش من است۔ و دوشنبہ مضبوط ساخته ام۔ و تو بر گداز صلا اللہ علیہ وسلم فرمودہ کہ ہر گاہ فرزندان حسین برین خاک نیندازن خاک کہ تو از این بگن غن گردد و درین خبر علما را اقوال است شافعی عیاض و شفا آوردہ کہ حضرت پیغامبر صلا اللہ علیہ وسلم خبر داد کہ بشتن حسین و طفت و طفت زمین کر بلا را گویند۔ و بدست مبارک خود خاک بر وزن آوردہ فرمود کہ فیہ مضجعہ خواجگاہ حسین درین خاک خواہد بود۔ و امام باقی در مرآت الجنان آوردہ کہ امام احمد بن محمد اللہ در سند خود از انس بن مالک رضی اللہ عنہ نقل میکند کہ ملکی کہ بر حجاج کلست بد حججہ حضرت رسالت صلی اللہ علیہ وسلم آمد۔ و اجازت درآمدن طلبید۔ رسید عالم صلا اللہ علیہ وسلم اورا بشارت اجازت ارزانی فرمود۔ ام سلمہ رضی اللہ عنہا امر کرد کہ در خانہ را در بند تائی کہ بر مادر دنیاید۔ ام سلمہ خواست کہ در بند حسین رضی اللہ عنہ برسد۔ و خواست کہ بچہ درآمد ام سلمہ رضی اللہ عنہا اورا منع کرد۔

حسین رضی الله عنه حبیب و خود را در دوزخ حیره الکنز و نزدیک جد بزرگوار آمده دست کبر و کون
 در آورد و بر دوشش گردان آن حضرت بر میرفت و فرمود می آمد ملک اسباب گفت یا رسول الله
 این اسیر را دوست میدارم گفت نعم آری او را دوست میدارم آن ملک گفت ای سید
 زود باشد که جمیع ارامت تو را و انقباض سانس و شربت شهادت بپشتانند و اگر شیخی ای بتو نایم
 آن مکانی که وی در اینجا مقتول خواهد شد پس دست یارید و مقدار گل سرخ بحضرت رسالت
 علیه السلام علیه وسلم نمود ام سلمه رضی الله عنها آنرا گرفت و در شیشه کرده نگاه میداشت و چون قتل
 حسین رضی الله عنه واقع شد و فلان مبارکش بران ناختند آن گل دران شیشه بخون تحلیل گشت و در
 و در خواب الهی آورده که ام سلمه رضی الله عنها گفت شبی رسول صلوات الله وسلامه علیه از خانه
 من بیرون رفت و بعد از زمانی دراز باز آمد و لید و سوی و خیار آلوده و چیزی در دست گرفته
 گفت یا رسول الله این چه حالت است که بر تو مشاهد میکنم فرمود که شب ابوحنیفی بر دهن از عراق که
 آنرا که ملا گویند و بجای قتل حسین و جمعی از فرزندان من بمن نموده و من خاک خونهای ایشان
 بر جدم و بر دشمنانیت دوست من لیس دست مبارک بشود و گفت این را بستان نگاهدار
 من آنرا بستم خاک بود سرخ آنرا در شیشه کردم و در شیشه محکم بستم چون حسین بفرع عراق رفت
 آن شیشه را بر دوش من آورد و نگاه میکرد و میگفتم سوز و محرم بود که آن را
 نگاه کردم آن خاک دران شیشه خون پاره گشته بود و آنستم که او را شنیدم کرده اند و راوی گویند
 که چون دختر حسین رضی الله عنها اضطراب میکرد ام سلمه رضی الله عنها آن شیشه را بیرون آورد
 و آن خاک را که خون گشته بود مشاهده کردند و خوشن از اهل بیت برآمد دختر حسین می گفت
 یا ابتاه مرا غریب و تنها بگذاشتی و بدست مفادیت مصیبت برافراشتی قطم
 آه این چه حالت است که عالم خواب شد و بجز نلال آک محمد سراب شد و سر و زبوتان ولایت
 را افتاد و بر سر تن اسبان و پایت خراب شد و چون در بنظر ارازا نم که کربلا بدست الوبال گویند
 آفتاب شد و از یاد کربلا دل و بقیه ارگشت و در ذراع ابتلا حکم ملکاب شد و روی چنانکه بود که
 مصطفی بکس و در خاک شد و تاده و از خون خضاب شد و بیان ابتلا می ابراهیم
 علیه السلام دیگر از پیغمبران ابراهیم خلیل صلوات الله وسلامه علیه بچندین بلا مبتلا شد
 زیرا که نام و کوهی داشت و درین کارخانه شور محبت بی شور محنت نباشد حق سبحان هرگاه ندان
 تجھے بلائے بنوازد و دل او را منظر نظر عنایت بی نهایت فرود سازد تا در کشتش بلا محنت چنان

شادمان گردید و دیگران در بخشش نعمت و راحت یکی از کار بدین فرمود سخن نفع بالبنیاد ما فرخناک
 و مسرور شدیم بسلامت اهل الدنیا با نعمی چنانکه اهل دنیا نعمت مبتج و مسرور میگرددند زیرا که
 با صیقلی ست که آئینه دل را از غبار هوا صفا و از زنگار شهو و ماسو محلی میگردد و محنت کل الجاهلی
 ست که دیده بصیرت بد و روشنی مییابد بحیثیکه مستلایا بشاهد جمال حضرت بسلی بنیا می شود
 و معائنہ می بیند که بالا از دوست و میداند که هر چه از دوست بنایت زیبا و نیکوست نظم
 طریق عشق جانان خیر بلا نیست و زمانی بے بلا بودن روانیت و اگر صذر خشم و جفا بزم
 چرخ از شست او آید خطا نیست و از جمله ابتلاست خلیل یکے آن بود که او را در آتش
 انداختند و در اخبار آمده است که چون آتش فرو دبالا گرفت و ابراهیم علیہ السلام را چنین
 نهاده خواستند که در آتش اندازند فریاد از فرشتگان برخاست زمین و آسمان طیور و وحوش
 بگریه در آمدند عرش و سکنة کسی غار گریستن کردند و ملائکه گفتند بار خدایا از شرق تا غرب
 عالم همین یک آدمی است که ترا بوجدانیت می شناسد اکنون بخوابند که او را بسوزند ما را بختور
 ده تا دیر اند و کار کینیم خطاب رسید که خبر دیکه او روید اگر از شما و طلبید و معاول و
 باشد اول ملک لریاح بیاید و خلیل سلام کرد و ابراهیم علیہ السلام جواب داد و گفت تو چه کسی
 بر بچارگان و بیکیان سلام میکنی گفت من فرشته ام سوگن بر باد آورده ام تا ترا دیدم اگر فرمانی
 لشکر دارا امر کنم تا تمام جبرأت آتش را بر دارند و در خانه های غریبان افکنند و ابدان و امته را
 را به ان آتش محترق سازند ابراهیم گفت نیخواهم که درین حال پناه جز ملک متعال برم ملک السحاب
 بیاید که ای خلیل همه را بر ما محکوم فرمان من اند اگر امر کنی بگویم تا قطرات بران جبرأت نشانند
 و باندک زمانے آن آتش فروخته را فروشانند ابراهیم علیہ السلام فرمود مهم خود را بجای و گذاشت
 و چشم از مدگاری من و آن برداشته ملک الجبال پرسید و گفت ای پدر بخت و صلاحیت
 حکم فرمائی تا کو بهما بے بابل را بر سر فرو دیان خود آرام و همه را در زیر کوهها بے بلند است
 ابراهیم علیہ السلام گفت منی خواهم که خیر حق را در مهم من در خط باشد ملک الارض پیش آمد که
 ای خلیل جلیل طبقات زمین ما موزن اند اجازت ده تا زمین بابل را گویم تا بهم فرو دیان
 فرو برد گفت خلوا بینے و بین جیبے بگذاردید مرا با دوست من تا هر چه خواهد همین کند
 و با کار خود بیارگرای گداشتم و گزند سازد و ابریکشد راسے راسے او
 در آخسر همه جبرائیل بیاید و بوقتی که ابراهیم علیہ السلام از تحقیق حیا شده بود و خطبه

آتش نزدیک رسید و غره زد که اسفند خلیل بل لیک من حاجه میبج حاجت دارم که ابل گفت
اما الیک فلما حاجت دارم اما بتو ندارم جبرئیل گفت که با آنکس که حاجت دارم بخواد ابراهیم
علیه السلام جواب داد که علیه بحالی حسی من سوالی نیست احوال مرا از سوال باز رسید ارد
کینه چون او میداند بگویم و چون خواستن مرا میدید چه جویم بعیت ارباب حاجت و زبان
سوال نیست و در حضرت کریم تقاضا حاجت است و آورده اند که چون جبرئیل با وی گفت
که چرا آنکس که حاجت دارم نیکوئی گفت چون دوست را سوختن خواهد بپختن روایت
همان ساعت خطاب رسید که چون دوست مرا دوست خواهد سوختن روایت - بعضی گفته اند
که ابراهیم علیه السلام در جواب جبرئیل گفت که راه هیچ خواهشی نماند و نفس را حکایتی نیست - و از راه
انزور و شکایتی فی الارادت اراوت است یعنی اسد را بشا و حکیم ما برید از حق تعالی خطاب
نموده شد که اسفند خلیل از طبیعت خود بیرون آمد سوختن طبع خود را بگذارد یا تا کوفی
بر داد و سلامه ابراهیم برابر ابراهیم علیه السلام سه دو بلامت شو - هر که در باب است دوست
بطریق تسلیم در آید هر آینه اذ کوره گفت خالص سلیم بر آید بر باغی از خنجر دوست هر که
قربان گردد و شکایت که با من تا بسیر جان گردد در آتش اگر قدم نهد از سر صدیق و
آن آتش سوزنده گستان گردد و او ابتلا که دیگر فرج اسمعیل علیه السلام
بود حق سبحانه تعالی در نفس تنزیل از قصه فرج اسمعیل علیه السلام و فرما نبرداری خلیل خبر میدهم
و میگویی ان هذا النوا لبلایا البین این بلای بود و میداد که آرمشته بود بنیاست پیدا آماجبان
راه و مقربان درگاه ما دانند که دعوی محبت بی ترک جاه و جلال و در باختن فرزند و مال مقرر
و میرفت لظلم خون بریز شود همیشه در کشور باجه و خواب بود و دام در ساغر مانده واری سر را
و کرد دور از بر باد و دوست کشیم و توانا و سر را چه در اخبار آمد که روزی اسمعیل را شکار
بازگشته بود از آن اخبار شکارگاه گردید و بگل خسار شش نشسته و از تاب آفتاب غلغات بریش
آشفته حضرت خلیل بر سر راه بود چون نظرش بر اسمعیل افتاد خساری دید چون گل گشته و غلظت
مشابه کرد تا بنده تر از ماه و دهنه بعیت رخی چنان که ز غور شد و ماه نتوان خشت و خط
چنان که ز مشکا سباده نتوان ساخت چه مهریده از طبع بشری و حرکت آمد و غیرت آبی سلاطین
نیز متحرک ساخت مصرع چون محبت رخ نمود سباب محبت ساز که چون شب در آمد ابراهیم
بعد از طبع عبادت بطریق عادت سر بر بالین نهاد - و خواب بر او اند که در آن شب خلیل دعوی

محبت با سبکی۔ و مهر فرزند و دل خود را میدہی۔ آخر نہ تہمت کہ عصیت اگر عاشق بالغیر دنگر و در
 بر جہا کہ کائنات آتش باریم و آہی خلیل اگر تشنہ وصال مانی بر خیزند و جوے گلوسے فرزند
 دلہند۔ باب و ششہ تیر غرق خون ساز عصیت و اسے ہر دوشہ ہزار ہر چہ عزت نہ کین ہفتند
 پس از دست بریدن توان یافت نہ ابراہیم از سطوت آن خواب و عصیت آن خطاب میدار
 و علی الصبح با جہر کہ ماورہ حیل بود گفت بر خیز و فرزندت را کہ سوختہ فاختہ و خلعتہ و خسر
 پوشان کہ اورا ہمہ جانی و دوست میرم خانہ چشمش ابراہیم سیاہ کن کہ جو اسے دعوت سرے
 دوست۔ برای قدم بزرگو اگرش کہ کل الجواہر دید ہاسے او لولا البصارت چشم میدہر راہ افکار
 دارند کیسوے شکنش را تاب و کہ خدام ضیافت خانہ دوست حلقہ حلقہ ایستادہ بسوے
 تماشا کے آن سنبل غیر نیز سر را و ت بر خطہ تماشا نہادہ اند قطعہ شانہ کن مرغول زلفش
 از گلاب کہ گردنشان از رخ چون آفتاب و اندک اگر پیش کن بسیار کن و ہر چہ متواضع
 ہمد در کار کن و با جہرہ جانہ نو در بر خیزند از چند در پوشانید و روسے و پوشش شستہ و شایہ
 بر پوشید و پوشید۔ گفت ای جان ما در نیند ائم کہ ترا بکدام مجمع میرند۔ اما از کیسوے تو بوسے
 پریشانی فراق میشنوم معلوم ندارم کہ ترا بکدام مہمانخانہ دعوت میکنند۔ اما در دل بریان خود
 خواناب جبکہ کتاب مے بنیم لفظ ہم جان من لطف کن زین دیدہ گریان مرو و دل کباب
 تست بر خان کسان سہان مرو و چون تو کردی عزم رفتن از تنم جان میرد و مرو و از تنم
 تا بر نیاید جان من اسے جان مرو و ابراہیم علیہ السلام با جہر گفت کار دے و رخی بسیار تا جہا
 بریم۔ با جہر گفت یا خلیل از دست پیوستہ مہمانی واسطہ پیوند مواصلت دوستان باشد۔ و کار دے
 تقویت و جہران است۔ آنجا بچہ کار آید۔ و ہموارہ ضیافت رابطہ و گفتاسے و در سبیلہ رہانے
 مستندان بود۔ و برین سبب نقب و بند زندان است۔ از بردن او چہ بند و چہ کشت یا خلیل
 فرمود کہ شاید قربانے پایہ کرد و بے کار و درین قربانے کردن مشکل است پس خلیل و
 اہمیل با جزا و دواع کردہ از خانہ بیرون آمدند۔ پس یکسیر را خبر شد۔ با خود گفت وقت
 آنست کہ کارے سازم کہ بنیاد خانہ ان خلعت را بیاورم۔ پس با خود مائل کرد کہ زنان را توت
 شکیبائی کہتہ است۔ مول خود را ان بجانب فرزند ان مائل کرد۔ اولی پوئوسہ او پروازم شاید تو ہم
 کہ کارے بسیارم۔ پس بصورت پیڑے بنزد با جہر آمد۔ گفت ای جان با جہر پیچ میدہ اسے کہ خلیل
 اہمیل را بجا میرد۔ گفت بہمانی دوستی میرد۔ ابلیس گفت اسے خافل اورا مے بردا نگار

نشسته آماج ملائین ابتلا فیرسد کہ در غم نموده اند کہ دلخ فراق چون تو فرزند سے
بر دل بریان نہم و تراز خم ہے دمان قربان فسان کتم طبیعت بگو نہ سیر کسے برفراق
کنہ پد زبان خورشید بریدن کو خستہ کند چہ اسمیل از روستے دل خوشی و طواعت گفت یا آبت
افعل ما تو مرا سے پد بزرگوار کن چہ ترا فرمودہ اند و بجای آرا نچہ ترا در خواب نموده اند ای پد
اسمعیل را بدل باشد و حضرت جلیل را بدل نیست مفرزند را عوض ممکن است و حضرت
عزت را عوض نمی‌شود و حضرت عزت فرمان کردن و از اسمیل اشتیال آن کردن و از تو کہ
خیلی تیغ کت بدین و قربان کردن اسے پد اگر بعد ازین گویند کہ ابراهیم برای فرمان حق سپہ را
در بخت این نیز خفا ہند گفت کہ اسمیل در راہ و رضا اسے او سر را در بخت طبیعت امر اسے است
کہ خاتم خدا اسے پاسے تو کردن چہ قبول کن کہ جز این مایہ و سنگاہ ندارم چہ ابراهیم گفت کہ ای
فرزند پیچ و صیغے و او اسے کہ بجای آرم گفت او اسے ستہ وصیت از من قبل - اول کہ اگر وقت
کشتن دست و پای مرا بپندہ ابراهیم گفت اسے پس بزرگیک خداوند میر و سے خرج میکنے گفت
ای پد خرج نمیکنم اما وصیت بچمت دو سنے ست یکے آنکہ خرم کار و فلا و چون ببدن
نخیف و جسم ضعیف من رسد ببادا کہ دست و پاسے بزرگ و صورت حر و دھنط را بی بے اختیار
از من در وجود آید و بدین حرکت نام من از جریہ صابران بیرون کنند - دوم آنکہ اگر التزم
حسرت تو بر من واجب است نشاید کہ در وقت انتظار دوست و حاضر تو بخون من آلودہ شود
و بدین بے ادبی از جگر ارباب حقوق و عصیان کردم طبیعت گفتی کہ بریزم از تو خون بابا کہ
نیت چہ نشان میترسم کہ دست آلودہ شود چہ ابراهیم دین و وصیت را قبول کرد و گفت
دیگر چہ وصیت دارے - اسمیل گفت وصیت دیگر آنست کہ در وقت قربان روستے من
بخاک نیاز نیکنے - و بدین وصیت نیز و چیز لایحظہ کردہ ام یکے آنکہ حضرت عزت خوار می و از اسے
ہندگان دوست میدار و دیوہای گرد آلود و جنبہ ہا اسے خاک فرسودہ را بنزدیک او تقدسی
چون مرا بدین حال بیند بر من رحمت فرماید - دیگر آنکہ قلعق خاطر بدین بچمت فرزند را بچتر
میترسم کہ در وقت تیغ ماندن نظر تو بر روی من افتد و سلسلہ کمر و شفقت پد و حرکت
آید و در زمان حسرت عزت تاخیر سے رود - آن تاخیر عین تقید باشد ابراهیم را بدین الت
رفتہ گفت این وصیت را نیز قبول کردم وصیت سوم کہ ما ست اسمیل گفت یا جلیل
میدانم کہ چون بخاندہ باز روستے مادر فراق دیدہ و با چہ حیران تشدید چنان مرا ہر از تو نبینا

به آئینه پوشید و از خفته بخروشد. بدو دل نواز زار سکند. دوازده سینه و حراری جگر نغمه زنده
 در خواست من آنست که با وی دوستی کنی و سخن نگویم که فراق فرزندان برادران بقایست
 سعادت باشد. اورا باطلت دلدار سکند و فانی و ابراهیم سکین و سی بر دو کانی بکشتی سپاه من بود
 رسانی و یگاری که اسمعیل گفت ای مادر مرا بک کن و در فراق من به یورش که خدای تعالی ما بران را
 دوست میدارد ای مادر در هر کل زمین که جواسنه تازد روی بهینه از گنج خیار خون آلوده من به یورش
 و بر هر گزند که در هر خرامند به شاید و فانی از سر و قامت من در چاکستان بران پیش می یابیدم زنده
 سستند به یار تو خورده بود و بخت و طراز است تو انس گرفته از سر حاکم قدم بازدار و زیارت به
 از خاطر خاطر فروگذار قطعه بر سر خاک نشین کشیم و در دامن به بین به در فرات است
 گرم و آد سرد من به بین به جام حسرت خورده ام و از خشت بالین کرده ام تا نازنینا در وقت
 خواب و خردن به بین به ای پدر هم صحبتان محله دوستان کشتی از من سلام بهسان و بیکه
 اسمعیل از شام قنوده که هر کجا جمع شویم از پریشانی و تنهایی این غریب منزل خاک به دعا خیر
 فراموش کنند و در هر مجلس و محفل که شمع طرب افروزید ازین کشته تیغ بلا و خون ریخته میدان
 ابتلا باشد که ابی یاد آید نقطه بر شتاباد که چون باد بهار سکند و جود تازگی گل خنده ان
 یاد کنید به چون قدس و سوسه جلوه کند در بستان به نازش سرد خرامان مرا یاد کنید به ابتلا
 علیه السلام این وصیت را نیز قبول کرده بل قوی و دبی اسمعیل را بر بست خرومش را و الله اعلم
 برآمد فغان از ملائکه عالم بالا بر خواست بهیست غلغله در گنبد خضر افدا و داوله در قبه سینا
 فتاد و فرشتگان بنظر آه ایستاده می نگریستند و بر حالت پدر و پسر و تفویض تسلیم است
 می گریستند و می گفتند یارب چه بزرگ بنده است ابراهیم علیه السلام که اورا برای تو در آفرینی
 انگشند و با کندی داشت و اکنون بر آ تو و در راه رفای تو پس را قربان میکنند و هیچ غم ندارد
 حق سبحانه و تعالی ان خطاب کرد که ما و را خلعت خلعت پوشانیده ایم و ساغر محبت از او نشسته
 در راه گشتان محبت از خوار ابتلا و محنت خالی نیست ریاستی که به عشق ما و آفریده
 زخیم و ابتلا به پیروز و در بر و صد هزار تیغ کشیم به بکند سرفدا و نگر زده آورد و از که از
 علیه السلام تیغ نیز بر خلق اسمعیل افاده به نقاد و بار بکشد دهره از پوست جوگشت و بر گ
 برید به ابراهیم در خفتب شد که در از دست به بکند و بقدرت باری تعالی آن کار را با وی
 و سخن آنکه که اسب پیما به خداست خشم بکبر الخلیل یا مرنه با قطع خلیل مرا برید به پیما به

و اخیل نیل و ملک خلیل از برین مرابز بسیار دوش آن کیم کفای میخواست
 اگر تیغ عالم بچیند بر بایه چنبر در گشتان خواهد خندید و در خاطر آمده است که قشنگانی یکی
 شجب بودند و ازین واقعه تحیر نمودند و میگفتند یا ابراهیم علیه السلام سخته ترست که فرزند
 خدا میکنی یا اسمیل هر آنقدر ترست که برهنا و خود جان دوری باز و زبان عیارت خلیل می گفت
 جو آنقدر می ترازم که جان عزیز دارم و در راه او می بازم ای پدر ترا دیگر نسرزند هست اگر من مردم
 تو بگیری پر دارم و با هر دو محبت او در ساری مرا همین جانی است و بسنج منم پیش می آرم
 و با کس نهدارم و با جلیل هر دورا مغرول کرد و گفت من از هر دو جدا ترم که ناکشته را بر لبم
 عیدیه استلام بجا بکشتم بر میدارم و نا خواسته را از برای اسمیل خدا میفرستم اسے جبرئیل
 برود و خدا بر او ابراهیم بگوید که قد صدقت الی و یا پدرستی که خواب خود را راست کردی و بشو
 فرمان بردار سبجا آوردی ابراهیم علیه السلام کار دزد دست نهاده و تخی دار ایستاده که جبرئیل
 در سینه گو سفندی از پشت بیاورد و گفت ای خلیل بزرگوار و ای حبیب قدم و خدا و از حضرت
 عزت سلام میرساند و میگوید که بر دعوت خلعت بی علت قربانی نسرزند گواه گذرانیدی و است
 و پائی فرزند دلبد را از بند کشاے که دست دعوی داران تسلیم بر ابر چوب عجز بسته ابراهیم
 پای گو سفند بپست هوست فرزند بکش دو گفت اسے فرزند دلبد جبرئیل سلام ملک خلیل
 بتو آورده می گوید که دوست فرمود که ای اسمیل بر تیغ بلاے نصبر کردی و کس تسلیم و اطاعت
 بجای آوردی دست دعا بردار و هر چه مراد است بزبان آرزو حاصل عطا و دهان دعا تو نسیم
 اسمیل دست برداشت و به نیاز سے تمام گفت یا رضا یا سر که از امت پیامبر آخر الزمان صلوات
 و سلامه علیه در حالت رفعت جان تیغ زبان بر شماست توحید تو روان باشد گناه او را بخشش
 جواب آنکه ای اسمیل دای پسندید و خلیل فرودید و خلیل مراد تو بر آورد و گناه بکاران او را توبه
 کردیم **مشنوع** چون شد سے از صدق دل قربان ما چه سر تیغیک که تو از فرمان
 شد و ما سے تو در دم شجب دعا صیان را از تو باشد قیاب چه آزار نام علی بن موسی
 الرضا غنی عن عنة منقول است که چون حق تعالی گو سفند برای فدای اسمیل فرستاد و ابراهیم
 آنرا ندید که در خاطر مبارکش غمگین بود که اگر بدست خود فرزند خود را قربان کردی عجب ثوابی عظیم
 یافته و بقدیم حرمست بر در جبر رفیع شتافتی حق سبحان که بوحسے فرستاد که از جبره خلقان کرد و وقت

در این کتاب

سید اسے خلیل علیہ السلام گفت محمد راضی و مد علیہ وسلم کہ صبیحی است خطاب آند کہ اورا
دوست تر سید اسے یا خود را ابراہیم علیہ السلام گفت حاکم اورا از خود دوست تر میدارم باز فرمان داد
کہ فرزندان اورا دوست تر سیداری یا فرزندان خود را خلیل علیہ السلام جواب داد کہ فرزندان اجداد
نزد من دوست تر اند از اولاد من حق تعالی وحی کردید کہ یکے از نسل فرزندان بزرگوار اورا
بخوار سے و زار سے از روی جور و ستم کاری غریب و تنگ آگر ستم نشسته در دشت کربلا شربت شهادت
پیشانی اند ابراہیم علیہ السلام چون شمع ازین واقعه بشنید قطرات حسرت از چشمه سار چشم بر صفحات
خسار فرو بارید خطاب رسید کہ ای ابراہیم علیہ السلام ثواب گریستن تو بر حسین الی کے رمل تو
رسید برابر آن شویبت هست کہ بدست خود فرزند خود را قربان میکردی خنیزان تامل فرمایند
کہ ثواب گریستن در مصیبت حسین چه مقدار است الا کمال بیت نقل کرده اند کہ هر قطره آب
کہ در ماتم حسین از دیده کسی فرو بار آند از صدت شرف در پی بسیار نذر در قلابه عمل
آن کسی می کشند قیمت آن در روز باز اقیامت بر خلق ظاهر خواهد شد قطره
آب دیده کہ در ماتم حسین به ریزی ز دیده دانه درایت شاهوار به آزار برشته عقلت در کف ملک
بس روز چشمه شیش تو آند آشکاره و ناله دای هر گریه جوهری ز فضل به بر تو هزار جوهر حیرت
کنند ثار به شیخ نسل بن عبدالمستری رحمۃ اللہ فرمودہ کہ بوز عاشورہ می گریستم و با خود میگفتم
اگر آن روز حاضر نبودم کہ در پیش آن شاه شهید خنم بر نیتد امر و زبار سے در حسرت آن قطره چنا
آب از چشم خود بریزم شبانه حضرت رسالت راضی و مد علیہ وسلم در واقعه دیدم کہ مرا گفت
ای سہل بجلال حضرت ذوالجلال کہ یک قطره آب دیده تو در مصیبت فرزند دلبد من خلل نیست
و بدان گریه کہ امر و زکر سے خود را ترا چند آن ثواب دیند کہ محاسبان تحت خاک و ستونیان فقر
خانه افلاک از عمدہ حصر حساب ثواب آن بیرون نتوانند آند قطعه بیا حسین علی گریه
کن به کزین گریه پیدا شود آب روست به سر آن ناکمہ کہ خطا شد سیاه به بدین گریه کرد آن
مشقت و شوی به در ثار آندہ است کہ حسین رضی اللہ عنہ روز قیامت بعصا در آید بچهره
خون آنودہ گوید رب بخشنے فیمین بیک علی مصیبتے خدایا مرا شفاعت ده و حق کسیکہ مصیبت
من گریستہ است التی ہر کہ در دنیا بر شهید سے و عسریب و محرومی و مظلومی و بی کسی
و سب سے و تشنگی و گرسنگی من گریه کردہ اورا بمن بخش شفاعت آن سید بجل قبول سید
گریختہندگان حسین و رضی اللہ عنہ و ابرار نجاستی از زانے دارند قطعه

از آب زنی بگریه راه شد و اینچنین گناه تو بشوید و پیمان ابی تمای یعقوب
 تسلیمیه السلام و دیگر از زمره انبیاء و فرقه اصغیا ابی تمای یعقوب در پنج دلباسه بیفت
 مشهورست و اکثر احوال ایشان در سوره یوسف مذکور و امام حسن الدین مسعودی در تحف المشهور بیا نام
 در ترجمه سوره یوسف که ششمی است بعد از شریفه دختری بر حکایات لطیفه است آورده که در سبب
 نزول این سوره علمای تفسیر اقوال است و قول چند بیان کرده و از جمله صعبه نادر آورده که
 آخرین سوره بیت علی حضرت علی علیه السلام تا نایل شده و بعد از استماع و توفیق حسن بن
 رضی الله عنه و این وجه بیان عبارات امام زاید المذکر تفسیر می اینجا بجهت تیردی آورده و بیاف
 اشاره لطافت اخبار نوشته اند که روزی سید سادات و نشاء جمیع سعادت سر حریده و فخر کائنات
 و شاه بیت تقصیده موجودات علیه افضل الصلوات و اهل الحیات نشسته بود و حسن حسین فی اکثر
 هر کنار نشاند و در عالم خوشتر ازین چه باشد مقصود در کنار و قاصدا از ان میان به کنار یک
 صحت سرج زده بود و در شب انروز بر ساحل افتاده آن روز آفتاب و ماه از یک برج تانست
 و قیامت نمانده سر جمیع شمس القمر مشاهد میرفت غنائم ناگنا حضرت خواجہ راعدن گویم
 پرورد مر جان بعدو یا آن را چمن خوانم که پر گل و ریحان بود اگر عدن گویم بر در و مر جان
 رواست بخرچ منما اللولو و المر جان مراد حسن حسین اندر نا اگر چمن خوانم که پر گل و ریحان
 سمناست بهار ریختا که من الدینا سید عالم علیه السلام که لب بر لب حسن
 می نهاد و گاه روزه بر روزه حسین می مایید که ناگاه فخر مانا که جبرئیل امین در سینه
 و خطاب لب الارباب رسانید که انجم آیا حسن حسین را دوست میدارم خواجہ فرمود
 که آری اولادنا اکبانا چگون و دوست ندارم و دیار دیگر اند و دور و شناسه نیست اند
 و در نزد من چندان و دیار دیگر گوشه و بلند اند جبرئیل فرمود که آری سید کدام را دوست تر
 میدارم خواجہ فرمود که آری برادر هر دو و یک صدت اند هر دو بر یک آسمان شریف اند
 هر دو با سببان یکمندی اند هر دو با دبان یک صفینه اند هر دو سر و یک باغ اند هر دو بر تو ایچا
 اند هر دو بر یک درج اند هر دو اتر یک برج اند هر دو شکو و یک شاخ اند هر دو بر گزیده
 یک کلخ اند هر دو بر یک گوشه رسول اند هر دو توشه دل قبول اند هر دو شیل اسد اند هر دو
 سید رسول اند یا سخنه جبرئیل هر دو را دوست میدارم جبرئیل گفت آری سید ملک
 جلیل میگویی که آری حبیب من آگاه شد از انکه یک ازین دو فرزند خدا چندان تو بر سر قرازی ای آگاه

وکی را بر تیغ بید ریغ سر بردارند و او چون از جبرئیل قصہ زیر حسن و غصہ قمر حسین بشنید فرمود
 کہ من لقیل بہا با جگر گوشگان من این بیرحمی کہ کند و سنگ این جنادر و سہ فرزند ان
 من کہ افکند جبرئیل علیہ السلام گفت جمعی از امت تو و گر و سہ ہم از اہل بیت تو متر صلہ احد
 علیہ وسلم فرمود ایو منون بے آیا این جماعت بن امان آرند ویر چون شفا عتے و شفا عت
 من امید دارند و یقتلون اولاد و فرزند ان مرا بکشند و جگر گوشگان مرا بکشند بلا در کشند
 گفت آری بکشند و زارشان بکشند سرشان بر تیغ بردارند و قطرہ آب از خلق تشنہ ایشان
 در تیغ دارند و او را صلہ احد علیہ وسلم فرمود کہ اے جبرئیل است من بچہ جسم حسن مرا شربت ہر
 چشانند و بچہ گناہ حسین مرا با خون جگر بدار سہ بیفشانند جبرئیل گفت بے پیچ خیاستی
 این خیانت روا دارند و بے پیچ خطائے از جبر و جفا چیزے فرو نکلند ماہ تابان چہ گناہ
 دارد کہ سگان کاہانی در روشن لولہ و عللا لای کنند از گل پاکیزہ روئے جہر در وجود آہست
 کہ در کورہ کلاب کراتش مے افکند **مشنوی** مے فشانند نور ساک عو کو کند
 ہر کسے بر خلقت خود مے تند بہ مستہ عالم صلہ احد علیہ وسلم از جفاے امت گریان شد
 غبار آزار بخردان بر روئے آئینہ دل مبارکش نشست جبرئیل غم از براے خورشید
 دل خواجہ عالم صلہ احد علیہ وسلم پیغام رسانید کہ نحن نقص علیک حسن القصص از معالہ
 عصاة است عجب مدار و از واقعہ برادران یوسف علیہ السلام بر اندیش لگراینہا چاکر اند آہنا
 برادران بودند اگر اینہا بخیر اند از نسل پیامبران بود و با پس قصہ یوسف علیہ السلام
 براے تسلیہ دل حضرت مصطفی صلہ اللہ علیہ وسلم و از آتش خاطر بلا کشان کر بلا نازل
 آئندہ دو جہر حسنیتش را نیتہ ہمین گفتہ اند **رباعی** اصل این قصہ چو درد و محن است
 موجب سوز و بکا و خرن است آتشش گفت خداوند کہ او و دستے حسین حسن است
 و ابتلا ہا سے این قصہ و نوع است یکے آنکہ بہ یعقوب رسید از درد و مفارقت و یکے انچہ
 یوسف علیہ السلام در چاہ و زندان کشید از محنت و ولایت و از ہر یک دوسہ کلمہ بہ سبیل
 اختصار گفته میشود آورده اند کہ یعقوب علی بنینا و علیہ الصلوٰۃ و السلام دو آزدہ بر
 داشت و یوسف علیہ السلام را از ہمہ دوست تر داشتی و قطر تربیت و تقویت بر حال او
 گماشتی زیرا کہ ہم بجلایہ جمال آراستہ بود ہم بہ پیرایہ کمال پیراستہ صورتش از کمال ہستے
 خبر سیداد و جمال معنیش در آئینہ صورت جلوہ میکرد و ولایت صورت مے ہمیران

منه می شود بد تا چه معنی لطیفه فکر انیت صورت است بد آوردن را ازین جهت رنگارنگ جسد بر این
 دل نشسته بود در قمر رشک و غیرت بر لوح حسینه ایشان نقش بسته تا وقتی که یوسف علیه السلام
 در خواب دید که آفتاب و ماه و یازده ستاره از آسمان فرو و آید و او را سجده کرد و باین دو نعم
 باید رلقیر کرد و برادران مشتینند و حسد ایشان هر دو سه بازویداد نهاد و خود مستند تا خیال از دست
 از دل می تویت می کشند و سودای او از سر پدید می آید و انگشت از پیر در خواست نمودند که یوسف
 بایشان بجهز از سرستند و بیست تمام یعقوب علیه السلام را در آن مقام آورد و دیگر بین معنی و ضلالت
 و بفرمود تا یوسف علیه السلام را جامه های زیبا پوشانیدند و بنوعی که طریق آن زمان بود
 بر آراسته و زبان قضا میگفت که از پیش پادشاه وصال باید امروزی روز فراق است از این
 بچه کار آید عیبت گذشت روز وصال در سید شام فراق بدست آورد هیچ دلی مبتلا بلام اوراق
 و القیه یعقوب علیه السلام یوسف علیه السلام را با برادران سپرد و فرمود که بروید و سیر در آن
 دروازه گنگان در زیر خیمه اطواع توقف کنید تا من بجرم و شجره قاصد و دختی بود که هرگاه
 بسفر رفته یاران او را آنجا و دواعی کردند که در خیمه آن دوستان تا بدان محل بمشایع
 رفتند که گویا پنج آن شجره باب اندوه پرورش یافته بود و شاخ و برگش در هوا به محنت و بلا
 نشو و نما پذیرفته عیبت مناسی کاشت و بهقان محبت در زمین دل به نشستن و پیش
 اند و خیش خون و شاخش غنیمت بد پسران بفرمان پدر از شهر بیرون آمد و در سایه آن درخت
 قرار گرفتند و یعقوب علیه السلام جامه پیشینه پوشیده و عمامه هم از پیشم یافته بر فرق مبارک
 نهاد میان بسته و عصا بر دست گرفته روی بر روزه آورد چون هرگز رسم نبود که یعقوب
 علیه السلام بمشایع میسر زندان مد و هر که آن صورت مشاهده می نمود در تعجب و تحیر می افتاد
 از سر کار و حقیقت حال خیمه بود و زبان حال یعقوب علیه السلام این نغمه ادا می فرمود
 جز گوش و بهوش یوسف علیه السلام نمی شنود و رباعی میان بجزم سفر بسته و بر سر بسته
 سر رشک دیده من میرزد که راه بگیرد که دواعی بگرم چنانچه سیل بخیزد شب فراق بگرم چنانچه
 ماه بگیرد و آتاپون نظر فرزندان بر یعقوب علیه السلام افتاد از جاسی جریبستند و دوست
 و پاسی می رسیدند و یعقوب هیچ کدام التفات نکرد و یوسف علیه السلام را در بر گرفته و در
 بر رویش نهاد و گفت ای فرزند این مرا اسفند دارد که از تو می گویم که پدر و جاسی شوم
 و از دیدن دیدار و سوسه مشق اسیر می شوم عیبت چهره من است اینکه که بر تو چشم می بینم

پس از آنکه بشارت کردیم چنانچه گفت ای یوسف ای روشنائی دیده بدر اگر توانستی
 تر از بگردن گرفته بر دوش و باز آورده اما پدرت انصاف و خجسته و منتظر دیدار شریف است
 زینهار شب و صبح ایناست و دل و دیده پدید را بناخن فراق محض است یابی الوعیت اللیلۃ آخر
 است پس اگر استب و صبح را بانه و باز نیامدیم ای یوسف که از آتش منداق بسوزم و هزار شعله
 جان سوز در کانون سینه برافروزم یوسف علیہ السلام شست خشم که در تاپشت پاسه پدید
 بود و بدید بر سر مبارکش برداشت و پیشانی نودانش بر سینه و گفت ای قرة العین زمانی
 مرا در کنار گیر و ساقی و لب من قرار گیر الملیل جلی که اندک فرو بر سر را چو نوشسته اند و نهال
 حال ما بدست تقدیر و در کدام و او که کشته اند طبعیت نگار در زمانی زانم شتی و وصل عک که
 بجز صاف نه بار کنایه بیانیست ای یوسف ترا چار و وصیت می کنم و صیتهای پدید ریشخود
 و نصب العین خاطر و در سمیر غمخیز خود را اول یابی لافش بعد کل حال ای فرزند خدا که را
 هیچ حال فراموش کن و در هر کار که باشد ذکر آفریدگار را از زبان و دل خویش دور مدار
 که هیچ فریبی در سفر و هم نشین و در حضر و برادر و شکر او نیست دوم و از اوقات فی اهل بیت
 فاستغفر بالله اگر سیلای در مانع و عافیت از تو کرانه گیر و هم یارک از فضل خدا بجزئی
 که هر که سر رشته تدبیر از دست بداد اگر جنگ و جمل اهلین کرم او نرزد و دوازده پائے در آید بیوم
 و اکثرین قول حبیبی اند و هم الوکیل و این کلمه را بسیار گوئی که جدت غلیل را که در
 می انداختند بین کلمه گفت ضرر شر و ضرر و دے از دے منبغ شد و دو دکان آتش بجز
 عصمتش فریب و وصیت آخرین یابی لافش ای سپهر مرزا سوش کن فاسی لافش
 پس بدست تیا من فراموش نخواهم کرد و تا بیل خون جگر خانه دل را خراب سازد
 ساکن نمکده سینه ام سودا وصال تو خواهد بود و تا دست محنت بکانه اند و ده لوح دیده را
 بشوید نقش اوراق پر دهاست خیم خیال جمال تو طبعیت با مهر تو در خاک فرو خواهد شد
 عاشق تو سر ز خاک بر خواهد کرد و ده آورده اند که یوسف علیہ السلام را خواهر سه بود دنیا
 نام در آن ساعت که برادران و پدر میرفتند و هفته بود ناگاه و خواب دیده که گرگ یوسف
 علیہ السلام را از کنار پدید در بر بود از بیم آن واقعه از خواب در جست و پرسید که یوسف
 علیہ السلام کیاست گفت خدا با برادران بصورت گرفت - گفت پدر اجمارت فرمود گفتند آری
 و در گفتند آه قضا کار خود کرد و در قریب افاق یوسف علیہ السلام دود از دل ما بر آورد -

پس سر دپاسے بزنہ دوسے چروارہ نما و تا بزر و دخت و دواع سید پدر را دید کہ با یوسف
 و یحییٰ است او نیز پیامد و دپاسے یوسف افتاد و مقتدا از سر برگرفته در گردن انگنبد و گفت
 ای عزیز برادر چنان آنگار کہ من کی پرستام مرا با خود بزر تا سر کجا نزول کنے من آنگا کہ زمین
 بجایار و ب شرکان بروم و چون آب نوشے بر پاسے خاستہ ہر دوست زیر جام دارم
 اگر طعام باید بخت من ہر نرم جمع کن۔ و اگر لاجہ نئے برسے اسے خود شید فلک خوبہ واسے
 گو ہر صدف یعقوبے زمینار تار دسے دل میں عاجز و بیچارہ را بد و د فراق سیاہ ساز دے
 و بکبر عجز و این خیمہ را با تش حیران نسوزے یوسف را سخنان خواہر گریہ در آرد و یعقوب
 از یکجا ب میگرید و یوسف از یک طرف اشک میریزد۔ و دنیا از یک گوشہ مے نالد و میرا در
 و درین محل لطایق آسمان را باز نہادہ بودند۔ و حرا و عینا ایستادہ۔ مقرران در جوش
 و روحیان در خروش۔ و زبان حکم از سے نیگفت ای یعقوب تو از مذاقت یکشہ میراری
 و از فراق چلبالہ خبر نہارے پس یوسف پدر و خواہر را دواع کرد و بیت میگند
 آن مادہ و دواع دوستان خویش را ہ تازہ دواع مے نند مرسینہائے لیش را ہ برادران
 رو بہ را نہادند۔ و یعقوب آواز داد کہ من از اینجا باز بشہر خواہم رفت تا شام باز آئید و در محل را
 گفت تو از ہمہ اولاد من بزرگترے یوسف را ستوے سپارم در پناہ کہ از حال و غافل نشوی
 و اعتماد بر دیگر برادران نکنے۔ و مکمل قبول کرد و دوسے براہ آوردند۔ اما چون قدرے چند
 دور شدند یعقوب آواز داد کہ آہستہ روید کہ حریت دامن گیر حیران گریبان دل گرفتہ بقائنا
 جان تعجیل مے نماید بیت یک قدم آہستہ تر تر زمانہ بر دل مے نہی۔ یک نفس آہستہ تر
 زمان کہ با جان میروے۔ ایشان میرفتند و آن میر بزرگوار بر اثر ایشان آہستہ آہستہ
 قدم میر و دوبر قدرے آبلے از دیدہ مے بارید۔ و در ہر دسے آہستے از سینہ نرمی کشید
 بیت میر و دآن ماہ و من از میسلے۔ سید و انم در پیش گنگون اشک۔ آوردہ اند
 کہ چون برادران قدرے چند برفتند و نزدیک بود کہ از نظر غائب گردند۔ یعقوب علیہ السلام
 آہی زد و گفت اسے فرزند ان یوسف مرا باز آید تا یکبار دیگر شش بہ بنیم۔ یوسف شش
 پدر آرد و در بر ش گرفت و گفت اسے عزیز پدر را ہ برداشتی و مرا از فراق بکشد شتی بیت
 رفتی و بر دل از غم عشق تو دواع ماند۔ و داشتگی زلف تو ام در دل ماند۔ یوسف پدر را
 داد و باز گردانید یعقوب مرا بیت نمودہ بزر و دخت و دواع رسید۔ از ہر شائے آواز افرا

الفراق شنیدند و آنست که در پرده غیب رسک دیگر آمیخته اند و نیز گنگ دیگر انگشته - آماخزند این در نظر
 پدر یوسف علیه السلام ملازم یکدیگر میسر بودند و بر دوشش میگردون بلکه بر فرق سری نهادند مشغولی
 بچرخان پدر تا می نمودند و نزدیک یکدیگر می نشست می بودند و گاهی آن بر سر دوشش گرفتاری به
 این تنگ اندر آغوشش گرفتند و چو پا در دامن صحرا نهادند و بر دست جفا کاره کشانند
 ز دوشش مرحمت بارش فلکندند میان خار و خارش فلکندند چنان یعقوب علیه السلام
 چون از نظر پدر غائب شدند یوسف علیه السلام را بر زمین انگذند که خند بار تو کشم - و شربت شکر
 چشم پیاده روان شود در پیش دامید و یوسف علیه السلام بگیرد در آید که ای برادران عزیز چه کردم
 که با من این خوار می کنید و مرا پیاده میدوانید - گفتند ای صاحب رویا کا ذب آفتاب ماه
 که ترا سجده کرده اند از ایشان در خواه تا بفریاد تو رسند - یوسف علیه السلام قدمی چند برداشت و ماند
 گشت و بنشیند پیش بخت - از ترس روان پای بر سبزه بر خار و خار روان شد بطیبت گفت با
 که می پوشش ز گل تنگ - از زخم خار و خار گشت گل رنگ - نزد یک برادر که دیدی طبایحه
 بر روی دهن زدی و بر اندک دهن برادر که در آویختی گریانش گرفت و در آنگشت
 مشغولی بنزاره هر که از دهن کشیدی - بر بنزاره گریانش دریدی چکریه سر گردانیدی
 بخنده بر سر او پانها زدی - بدین منویش صحابه دو ایند تا وقتیکه آفتاب ارتفاع گرفت
 و هوا چون سپیده یعقوب علیه السلام سوزناک شد تشنگی بر یوسف علیه السلام علیه کرد روی بویکل
 آورد که ای برادر تو از همه بزرگتر هستم مرا پس خاله و هم برادره پدر مرا تو سپرد و مرا نشان
 بدهد که منت تو کرد تو باره بزرگ گن و بر خودی من رحم نائی - رویکل خون و اشکات نکرد
 طبایحه بر رخسار نازکش چنان زد که برگ گلش چون نبشته کی بود شد ز شمعون آید که شرب برادره
 از تشنگی جانم طلب رسیده تا دهن آب در کشم و خود را از بادی عطش اتر کشم - و آن شرب بود که
 یعقوب علیه السلام از بر یوسف علیه السلام قدره آب و مقدارش شیر هم آمیخته بود و در آنجا خفته
 و شمعون سپرد که سبزه زار دهن آب یوسف علیه السلام بوی شیر می آید و اطاعت تشنگی خود را بدو بچو
 تشنه شود او را ازین شرب شربتی بچشان چون یوسف علیه السلام از شمعون آب طلبید شمعون
 هر چه در شرب بود بر زمین ریخت و آن آب و شیر با خاک بر آمیخت - آن شربت بخاک داد و بدین
 پاک نذا حسین رخصه الصد عنه را نیز واقعه یوسف آفتاده بود او جفا می کرد نشان می کشید و گشت
 علیه السلام از خوشنشان رنج میدید - این جاعت آب بر خاک می ریختند و بر برادر و نیا و نیا کار

بر لب ذات سگان را سیراب می یافتند و شیر بجایان میشت امامت و کرامت را با آتش شکی میسوختند.
 قطعه سوز دل مبارک لب تشنگان پیرس خزان ریگها گدازد شش سیاهان کربلاست و دوزخ
 غرق لب تشنه حسین چه علیست آبدار که در کمان کربلاست چه او جان سپرد و تشنه دبار از روی
 شوق و جان تشنه با محبت سلطان کربلاست و القصد یوسف علیه السلام گفت ای منعم
 این آب را چه میبخشی گفت ما دعوی آن نداریم که خون از حلق تو ریزیم چه جایی آنست که آب
 در حلق تو ریزیم - تو تشنه ای و ما بخون تو تشنه ایم - یوسف علیه السلام چون حدیث کشتن
 شنید بر خود بلرزد و از بیم جان آب و نان فراخوش کرد و در آن محل یوسف علیه السلام را از
 تشنگی کام در زبان چون لاله آتش پاره شده بود و قد چون دید و نرس آب گرفت به طاقت
 شد و از اسب و ران داد آغاز ناکرد و مشغولی چه شد نویسی از ایشان ناله برداشت چه ز خون بود
 لبر رخ لاله یکا شست گوی در خون رگ در خاک میخفت چه زانده دل صد جاک می گفت به کجائی
 ای چه ز آفر کجاست که ز حال من چنین غافل چلئی چه آیا یقوب علیه السلام کجا بودی که تا فرزند
 خود را دیدی که پاسه از رفتن آبله کرد و روی از پانچ برادران گرفته گشت - آیا یوسف صلی الله علیه
 و سلم کجا بودی تا جگر گوشه خود را مشاهده کردی - لب آبدار از تشنگی خشک شده و خیار بود
 چون گدازد بر خیم شمشیر تبار غرق خون گشته خد رات حشرات عصمت از سوز حسرت او گرفت عزت
 خود و خروش آلوده - دور پاسه فتنه و غوغا بر اسب استیصال آل عباد و جوش آید قطعه
 یا رسول الله بر آزار و زخم پاکیزه سوره تا به پیشین آنچه واقع در زمین کربلاست چه یار رسول الله
 گدازد به باد شربت کربلا خود تو میدانی که خاک کربلا کرب و بلاست چه چند شکلی حسین آشفته
 اندر خاک و خون چه این چه فتنه است یا رب این چه اندوه و عناست چه اما چون یوسف علیه السلام
 قصید برادران محقق شد روئے بقبله دعا آورد و گفت ای خداوند که چه پدرم را از زیر شر
 آتش نروسی خلاصی ای دایه پدرم را خرد و یار کنایه علیه دست استحق فرستاده -
 بر پدر پیر من رحمت کن و مرا از کشتن نجات ده - یهودا که این مناجات استماع کرد - عرق اخوت
 در حرکت آمد - عرق حرمت بر جنبش نشست - روی یوسف علیه السلام را که ای برادر دل افراشته
 که تا جان در تن من مست نکرده ام که کسی بجان تو قصد کند مصروع در رسد کار بجان از سر جان
 بر خیزم چه برادران چون دیدند که یهودا یوسف علیه السلام را از زیر زمین حمایت خود جدا داد
 دست اندر سینه را در دستین ادب کشیده از سر کشتن او در گذشتند - حاجت بر این بجا بود

فرمایند و آنحضرت و آن ائمه بر آن قرار گرفت که وے را بر چاسے انگشتر و بر دست
 فرستے عثمان چاسے بود و عقیق و از طریق جاده دور انداده او را بر آن چاه کشیدند و کوفت
 علیہ السلام چنگ در دهن هر یک یک نیزه و فائده سے کرد گاه بزرگے پدر گاه خور و سے
 خود را شفیق سے اور و سوزنید داشت از ابر ویدہ آب حسرت سے یارید اما از زمین بہت
 برادران گیناہ و فغان میرست نسیم آہ انگشتش سے وید و سے در و سوزنہ شفیقت پشیمان
 مہر غی شگفت یوسف در پاسے ایشان سے افتاد و زبان حال مضمون این سخن او مہر و کلمہ
 یادان عجم خورید کہ بے یار ماندہ ام و در خارزار چہ گرفتار ماندہ ام و یار سے وید کہ در او دور
 گشتہ ام چہ سچے کیند کہ غم او را ماندہ ام و یوسف علیہ السلام چوں دید کہ از سر آن بر یاد
 در سے گذرند و نظر رحمت بحال زار او سے نگرند فرمود کہ مسلمہ و سید تاد و رکعت نماز گذارم
 گفتند تو نماز گذاردن چہ دانی گفت آخر پیغامیزادہ ام و با پدر بسیار و محراب طاعت بسیار
 ایستادہ ام بہو دابرادران را درخواست کرد تا یوسف را بگذاشتند و دوست از گریبان بازداشتند
 تاد و رکعت نماز گذارد بعد نماز و سے برخاک نهاد و گفت خدا یا خود را بتو سپردہ ام و ز نامہا
 خود بقیضہ تقدیر تو باز دادم بیست مانبدہ ایم و صحبت ہارضا سے تست و خواہے
 بخش و خواہ بخش سر کرای تست و چون از سناجات فارغ شد برادران گفتند پیر
 بیرون کن گفت سہیات سہیات زندہ را عورت پوشش میداید و مردہ سے کفن سے شاید
 پیر من بگنارید اگر بیزم بے کفن نباشم و اگر بیزم ستر عورتے باشد گفتند البتہ پیر
 بیرون کن و عرض ایشان آنہو کہ پیر من خون آلودہ پیش پدر پیر نہ گویند او را اگر از ہم
 بدرید و اینک پیر من خون آلودہ گواہ حال است یوسف علیہ السلام بدو دست گریان گفتند
 و ایشان را بقیضہ دست و سے دور کردند و پیر من از سرش بر کشیدند و سر من بپایان آوید
 بچاہ فرو گذاشتند و خطم سناش کہ بود سے سوی نمانند و پیشین رسان او را پیر
 کشیدند از بدن پیر این او و چو کل از غنچہ عریان شد تن او و فرو داوختند و اگر بچاہش
 بچاہ انداختند از نیمہ ریش و ہمین کہ یوسف علیہ السلام را برادران بچاہ فرو گذاشتند
 گفت ای برادران ہر چہ کردی بود کردید و ہر چہ خواستید از من بچاہ آوید و بدن شمار
 نصیب سے بکش جان بشوید و از سخن من پیر من ہر و یوسف گفتند و نصیب سے
 میمانی گفت آن میگویم کہ پدرم را نیکو دارید و جانب او سر و گذارید و چنان مسازید

کہ او دادند کہ شما با من چہ کردید کہ اگر بدانند بر شما شمشیر افتد و شما را عقوبت کند۔ اگر شما را قوت
 آن بہت کہ با من خطا کنید مرا طاعت آن نیست کہ شما یعقوب پدید در آمدید و یسئیل ازین سخن
 روی در ہم کشید و کار و بند و کس بہرید۔ یوسف علیہ السلام در غیمہ راہ چاہ بود کہ کس بہرید
 یوسف علیہ السلام گفت کہ در حق کہ دیدار پد نہاودیدہ رشتہ اسید از زمین کے منقطع شد و در تک
 چاہ فنا افتاد۔ دل از جان برداشت و خود را بکلی حق واگذاشت۔ نہ از سید جبرئیل علیہ السلام
 کہ او بکعبہ کے دیوار بندہ مرا جبرئیل بیک پریدن از شدہ امتنعی بمیانہ چاہ نہ سید یوسف
 علیہ السلام را در ہوا گرفت یوسف علیہ السلام ہیوش شدہ بود آہستہ آہستہ اورا بیک چاہ
 رسانید۔ در بالا کے سنگے خوابانید۔ خطاب آید کہ ای جبرئیل از جامہا بپشت بہر وادار و در
 واز شربت اسے انہار جنت اورا بنوشان۔ بہر اورا بر وادار وادار کنار خود نہ ہو بہر با فر خود را
 در جہر احتما سے و سے بمال تا بہتر گرد۔ و چون بہوش باز آید سلام ما جو سے برسان بگوئی
 بہر غم مخور کہ ما ترا برائے تخت چاہ آفریدہ ایم نہ برای تخت چاہ جبرئیل علیہ السلام
 گفت الٰہی اجازت دہ تا خود را بصورت یعقوب علیہ السلام جو سے نایم تا زمانے بیان جلی بایہ
 فرمان خداوند رسید کہ چنان کن جبرئیل بصورت یعقوب علیہ السلام بر آید۔ بہر یوسف علیہ السلام
 بر کین را نہا دیوسف علیہ السلام بہوش باز آید و سر خود را دکنا رہید دید۔ بر جنت و بہر دوست
 در گردن روح الامین کرد و فریاد بر کشید کہ یا ابتاہ عجبا بود کہ کہ برادران با من جنانہ
 و مرا از خدمت تو جدا کردند ترا نہ برفاق من بہتلا کردند۔ مرا سر و پای بہر ہنہ در زبان
 مہلک دوانیدند و انداخند و جرم و ستم مکن بود من رسانیدند۔ و آب و نان از من باز داشتند
 مرا گرسنہ و تشنہ بگذاشتند و خسارہ مرا بنظم طہانچہ پر خون کردند گیسو سے مرا بجا ک و خون پر کشند
 بہر پہننے کہ تو بہت خود دین پوشیدہ بودی از سرم بہر کشیدند کس خوار سے
 بر میانم بستند۔ لگید بیداد سے بہر ستم زدند۔ سر نکو ہم در چاہ در آویختند۔ اسے پر دور و
 من نگرفتہ خصم طہانچہ من بہرین۔ در پشت و پہلو سے من نگرفتہ و از جہر راحت ملاحظہ کن۔ یوسف
 علیہ السلام این میگفت و از دیوار سے چاہ آواز ناہ سے آید۔ و جبرئیل میخوشید۔ ملائکہ
 کے گریستند۔ آخر جبرئیل بے طاقت شد و گفت اسے یوسف علیہ السلام من یعقوب شتم
 روح الامین۔ فرستادہ رب العالمین ام۔ پس سلام الٰہی بدو رسانید و فرمودہ خلاص و نجات
 بگوشش پوشش او فرو خواند۔ و خواست کہ بجام خود رود مقریہ از حضرت شہادت کہ رسید کہ

جب نبیل دوسرے روز سے دکنک چاہ قرار گیر و سر یوسف علیہ السلام دکنکار گیر کہ غربت مست و تنہا
 از یار و دیار دور افتادہ دل بیکرت غربت و حقیقت فرقت نہاد **عصیت** نہاد اور اموال سے
 نہنگار سے نہ غمخوار سے نہ دلدار سے نہ یار سے نہ آور وہ انکہ فرزند ان یعقوب علیہ السلام
 آن شب بکفغان ز رفتند یعقوب علیہ السلام ہمہ روز با انتظار یوسف علیہ السلام در شوق و آوا
 نشسته بود۔ با خواہر یوسف علیہ السلام سخن شوق خود و پر پیوستہ نماز شام در آمد و اثر اند
 فرزندان پیدا شد۔ دو روز نہاد یعقوب بر آمد **عصیت** آمد نماز شام نیا دکنکار با چاہ سے
 دیدہ پاسدار کہ خواہم حرام شد **عصیت** علیہ السلام گفت اے دنیا برادر انت را چہ شد
 کہ دیر آئند و سبب عصیت کہ ماہ رخسار یوسف علیہ السلام من از مطلع وصال طالع نمی شود
 و شمع جہاں چرا کلید تار یک فراق را بلوایع انوار خود روشنی نمی بخشد۔ اے دختر از تخیل
 سفارت یوسف علیہ السلام و تصور مہاجرت او آتش حسرت در آلتہاب آمدہ و سفینہ آرام
 و قرار در گرداب اضطراب افتادہ **عصیت** یارب چہ شد امر وز کہ آن ماہ نیامد چہ جان رفت
 ز تن و ان بیت و نخواہ نیامد چہ دنیا پذیرا تے سیداد و انواع سببنا و عذر را ترتیب سے کرد
 القصہ یعقوب علیہ السلام شب ہم آنجا بسر برد و با مداد و نیامد و بر پشتہ بلند کہ بران محراب نشین
 نشست۔ و دختر از نزدیک خود بنشاند و دیدہ برادرہ فرزندان نہاد **عصیت** من منتظرم کہ
 یار از راہ رسد چہ جان مشرودہ ہم کہ یار ناگاہ رسد چہ اینجا فرزندان یعقوب شب دیر رہ
 بودند و خواب پریشان غلبہ کرد و ہواد و خواب ہمیشہ چون دید کہ برادران و خواب فرستند
 فرصت غنیمت یافت و تنہا بچاہ شتافت آواز داد کہ حاجی یوسف اے برادر من سچو
 اے انت اہمیت آیا تو زندہ درین چاہ یا مردہ یوسف علیہ السلام گفت تو کیستی کہ از حال
 بچاں کان میسر سے۔ و از غریبان و بیکیان یاد میکنی گفت منم برادر تو ہو و اے برادر
 بجان برابر حال تو عصیت یوسف علیہ السلام گریان شد کہ اے برادر چون بود حال کسی کہ
 از کنار مہر پر جدا بود و دکنک چاہ در صد و قوت و فنا بود و بتن بر سنبہ بلب نشنہ بگم گرسنہ
 بدل خستہ نہ موئست نہ یار سے نہ ہمد سے نہ غمگارسے نہ بروی زمین از زندگان نہ در زیر زمین
 از زندگان نبود از درد دل یوسف علیہ السلام در غم و شش آمد۔ و بر غم و دے و غریبے
 و بیکی و دے بسیار بگریست۔ یوسف علیہ السلام از فقر چاہ آواز داد کہ ای برادر وقت عصیت
 نہ شکام لغزنت۔ یہو دگفت چہ عصیت و اے یوسف علیہ السلام گفت عصیت من انت

چون نماز تمام پابروردان نماز عید از یکدیگر می برادران رسیدند و بوقت طعام خوردن از کسب
من یاد آید و چون با ملائکه از بالین بر پشت جامه پوشید از بر تنگی من فراموش گشتند
و در وقت شاد و جمیعت که با هم گفتگو می کنند تنهایی و پریشانی مرا انجا طر گذرانید بستی
چو در میان مراد آید دست اسید ز عذبت یاد میانه یاد آید و وجه تشبیه این و هست
بوصیت شهید که خاک درون است آخر که میدان میرفت فسر زنده اجنه خود زین که اعدایین طلبید
و در کنار گرفت و گفت اس غریز پدر و اس غریب پدر اس یتیم پدر بعد از طبع امانی
است خدیم - و دوستداران پدر و مادرم بگو که حسین شمار اسلام رسانید و فرمود که یاران
و هواداران هر جا که نوکر غریب به شنوید از غریب و بیکی من یاد آید و هر وقت که شهید
نام برید شهادت مرا پیش خاطر دارید چون شربت آب بنوشید از تشنگی و جگر تنبید
و غش لب و زبان من فراموش کنید قطعه چون آب خوش خورید بحسب کثرت
از سوز سینه و جگر خون چکان من و در جگر و دیشتر غمین روان گشتند
از بهر آب روان سر و روان من و در آسمان عالم خورشید جز زمین و آند که کفر
گشت بچون طلبان من و انقصه بود از سوزان و صیت خروش بر کشید و از هر
بلند آواز بود و آواز بگوشت برادران رسید جریستند و مباشر آواز روان شدند چون
بر رسیدند دیدند که بر سر چاه نشسته و میگرد گفتند اس پیودا چه اس گری گفت
بر حال این غریب آواز بچاه می گردیم و چگونه نگریم قطعه هم آیم از دید و رداست
و حال آواز و جیو سید است دران آب روان پیوسته و زلفش از دست برداریم و زان
خون بچکید و گوی آن نکت رگ بود و جان پیوسته و برادران پیودا را علامت کردند
و پیوسته بر سر چاه نهاده روی بگفتان آوردند - و بر این یوسف علیه السلام را بخون سید
آلوده ساخت با خور و بر و در نماز دیگر می بود که بخواسی آن پشته رسیدند که یعقوب علیه السلام
بران بالا بود همه روز انتظار برده و دیده ترصد بر راه نهاده تا که او گرسه و ران رسد
هر اچید است یعقوب علیه السلام دختر را گفت این چکر دست گفت عجب که برادران نمی آید
گفت نیکو بنگر که ایشان هستند ای - و دنیا و زکریا و لرزه بر آید اس و افتاد یعقوب
علیه السلام پرسید که ای دختر ترا چه رسید گفت ای پدر برادران اس آید و یوسف با این
نیست یعقوب علیه السلام از استماع این خبر اس سوزناک از جگر بر کشید و گفت ایشان

قوا زده تا با بالاسی این پشته برآیند دنیا نغرد زو که اسے انبای یعقوب علیه السلام میا شد که بر
 بزرگوار شایخاست در استغفار شایخ چون فرزند ان بدستند که پدر ایشان انجاست از این سخن
 دست بزنند و چون صبح کاذب گریبان چاک ززند - و چون خروش سحر خروش برآوردند
 که و احبیباه و اتحاد و ایسفاة یعقوب علیه السلام گفت اسے دختر این پدر فریادست که آید
 و این چینیجه است که رگ خون از دیده می کشاید - این چینیجه است که از مادر آن آتش نجات
 در کانون سینه سے افروزد - و این چینیجه است که از استماع آن آیه سحر است از نواده دیدد
 میرزا فطرسه معراج زن می بنیج از هر دید و طوفان غمی چه میرسد در گوشه از هر لب صدای
 مائمی و اهل عالم را نمیدانم چه حال افتاده است و این قدر دائم که در تهم رفته کار عالمی و دنیا
 نوش فرد داشت و از مصنون فریاد حضرت یعقوب علیه السلام را خبر داد و مقاریک اطلاع این خبر
 پیر از پای در افتاد و از هر گوش برفت دنیا نغرد زو که ای برادران ایشا بیدیدید بر خود را و بر این
 که سال او دیگر گون شد و همان از گفت خستیا را بیرون شد - ایشان شتاب کنان بر سینه
 و پدر را بدین حال دیدند فریاد از نهاد ایشان برآمد و بیک بدوید و سر پدر در کنار گرفت و دست
 بپایان مبارکش بر دانه نفس ندید خروش بر کشید - پیو و گفت ای برادران این چه بود که
 بانو کردید پدر را منافع ساختید برادر را بچاه انداختید زبان علامت خلق بر خود را و کردید
 در اسے تعرض آشنا و یگانه بر روی خود باز کردید - پرده خود بدست خود بدیدید رشتند
 پیوید خولش به تیغ قلیت بریدید پس نغرد زنان فریاد کنان پدر را بر پوششند و بجان بر دهند -
 یعقوب علیه السلام همچنان بهوش بود و صبح صادق بدید - نسیم سحرگاهی از مهب طلعت آبی از زمین
 یعقوب علیه السلام چشم باز کرد و گفت نور چشم من کواش ان پیر این خون آلود دست گرفته حبش
 لرگ و ریان آوردند - باز یعقوب علیه السلام بهوش شد - و دختر سر بالین پدر اندر گریان گریان دست
 بر فرق مبارک می نهاد و نغرد و اولاده و اصحاب و بر کشید - قطره از آب دیده او بر چهره اسرخیل
 چکید دیده باز کرد و گفت این آناسن کی یکم گفتند در منزل کرامت و سقر سعادت خود میان
 فرزندان و عشرت خود گفت پیوسته علیه السلام من انجاست گفتند سه فرزند ان دیگر هستند
 لغت چه چهل بیت کل بنفشه بهر هست دیار نیست چه سود و بیت شکر لب من در کنار است
 چه سود و بنفشه یعقوب علیه السلام در فراق پیوست علیه السلام چنه ان که کرد که تیره شنگان افغان
 آمدند گفتند انکی پیوست علیه السلام را بدید و زده با یعقوب علیه السلام را خدا سوش کرد و ان پیر

اجارت ده تا بدینا دویم و یاقوب علیه السلام در آه و ناله سوخت کینم سهرامداد یعقوب بک بصره ابرار
 آمدے۔ و بر حال کنعان ایگنیتے و میگنیتے یابنے اے فرزند دل بند من یا قوت عینے اے نوری
 روم دیوہ من یا قوت قوادے اے میوه بلوغ دل پر داغ من یا قلندہ مکیدے اے گوشہ فکر
 غن مشدہ من نے اے سیر طرح ک کیا ترا در کدام چاہ انداختہ اند باے سینت قتل کوک
 آیا ترا کیدام تیغ لہاک ساخته اندے اے بجز غرق ک آیا ترا در کدام دریا بغرقاب فنا انگند
 باے ارم و قنوک و در کدام بقعہ از زمین بر اے دفن تو قبر کندہ اند سرگشتہ دمان وادیا
 میگشت از آب حسرت از دیدہ می بارید و لبوزے ک آتش در گنبد افلاک زدے میز اید
 جبرئیل در سید کرامی یعقوب علیه السلام اکیت بیگانه ملائکہ فرشتگان آسمان را بگریه
 بگریانیدے و مقدسان ملائکہ را بناله ورا و درے یعقوب علیه السلام جواب داد کہ اے
 جبرئیل چکنم کہ نگریم بیعت جان غنم فرسوده دارم چون خالم آہ آہ جادہ در آکودہ دارم چون
 نگریم نزار نار و القہ یعقوب علیه السلام در فراق یوسف علیه السلام چندان بگریست کہ چشمش
 شد چنانچہ حق سبحانہ فرمود و بر حضرت عیساہ و راخبار آمدہ کہ امام زین العابدین علی بن اسیز
 بعد از واقعه کربلا بیا میگرایست گفتند یا ابن رسول اللہ بیا میگرایے و ما از بسیاری گری
 بر تفت تو بیشتریم گفت اے یاران مرا معذور دارید یعقوب علیه السلام پیغامبر خدا می بود
 و در ازوہ سپرد وشت یکی از انہا از فطر او غائب شد چندان بگریست کہ چشم او خصل پذیر شد مرا کہ
 در پیش نظر من پدر بزرگوار مرا برادران من و عمام و سپہ اعمام من و خویشان و دوستان
 و متعلقان من شہید کردہ باشند چگونہ نگریم در فراق یکس آن مقدار گریہ و افسوس و غم
 ہفتاد و دو تن شہد احوال چگونہ باشد رباعی سید و فراق در جهان کیت بگو بدتر
 ز فراق در جهان چیت بگو ما را گویند در فراقش بگریے آن کیت کہ در فراق تو گریست
 بیان ابتلا می یوسف علیہ السلام دیگر ابتلا سے یوسف علیہ السلام ذل غلب
 بود کہ چون یوسف از چاہ خلاص یافت برادران را خبر شد بیا آمدند و دروے او نختند کہ
 این بندہ خانہ زاد ما ست و از ما گریختہ بود و او را کجا یافتند و بعد از گفت و گو بے بسیار
 بہ خندہ درم قلبش افزوختند بشرط آنکہ غل در گرویش نهند و دست و پایش و ہر بخیر کشند کہ
 گریز پالیت۔ و او را بر بندہ و گریستہ و شتہ ملائکہ کہ ملام متجربہ و سرکش متامل را کہ گریہ یوسف
 علیہ السلام در برادران میدید و غمناک و غصب آمیز نشان می شنید سامان سخن گفتن نے

و قوت راز منتقن فی بهیت این طرفه گنگر که مار انگشت ده نه رنگ توان خودی بوسه
 نهفت بد مالک که یوسف علیه السلام را خرید به بود کسان خود گفت تا غل زنجیر حاضر کرد و یوسف
 علیه السلام را که چشم بر غل زنجیر افتاد و خان بر دشت مالک گفت اعلام اضطراب کن بندگان
 گریز بار از ذل غل و تشویر زنجیر جاریست یوسف علیه السلام گفت که من نه ازین غل و زنجیر
 لغنان آمده ام از ان حالت یاد کردم که ملک قنای زبانیه و در خرافه مایه که بگریه این بنده و مایه
 را و غل برگردن و سکه نیکه کردن از طوق خدمت با چیده است پایش در زنجیر کشید که قدم
 از دانه فرمان مایه رون نهاده است مالک ازین گفتار متحیر شد آهسته بدو گفت ای غلام من
 در نظر خواجهکان تو بنده میکنم حل خوشن را که چون از ایشان برگذیم بند از باغی غل از گردن تو
 بنداریم پس در حضور برادران بهیت را آهسته بند بر می کش نهادند و بگردن طوق تسلیم نهادند
 پلاس کشته آشن پوشانیدند و انواع و عید و تهنیتش شنویدند فرزندان یعقوب علیه السلام
 خاطر جمع کرده روی کلبغان نهادند یوسف علیه السلام دیگر باره گریه آغاز کرد مالک گفت آه
 غلام چرا اضطراب مینائی و در صبر و سکون بر خود نمی کشائی گفت ای مالک تحمل فراق ندارم
 مرا دستوری ده تا بروم و فرزندگان خود را به نیمه ایشان را بدر و کنم مالک گفت ای غلام
 من از ایشان اثر مهر و محبتی به نسبت تو مشاهده نکرده ام و جز نفرت و وحشت از تو چیزی ندیده
 از ایشان دریافته ام ترا چه رغبت است که بدیشان مینمائے گفت اگر ایشان را از من نفرت
 بر بدیشان رغبت است و اگر ایشان مرا دوست نمیدارند من ایشان را دوست ندارم
 تو کم نمائی و ایشان را بگو تا توقف کنند مالک آواز داد که ای جوانان آهسته باشید که این غلام
 میخواهد که از شما بجای طلبد یوسف علیه السلام را دستوری داد که برو و خواجهکان را و ادع کن
 یوسف علیه السلام زنجیر کشان نزد برادران آمده و گفت ای عزیزان هر چه کردید تحمل کردم
 و توقع دارم که در وقت گریه پدرم او را تسلیم و بنید و بر فوج توانید مراعات او بجای آید و من
 غریب بستانم از یاد گذارید یهودا بگریه درآمد و یوسف علیه السلام را در کنار گرفت و گفت
 جان برادر مردانه باش و کار خود با خدا و اگر کن پس شتر آورد و یوسف علیه السلام را با پلا
 و غل زنجیر بر بالاسے آن شتر افکند و دو غلامی زشت رو سے و پشت خو سے را برو
 موکل ساختند و کاروان بجانب مصر روان شد یوسف علیه السلام از غمت نگاه میکرد
 و میگفت اے پدر پدر و دایه و مادر که برین غصه و غم و غل نهاده که گرفته ام خواهی

سن فراموش کن کہ میں غفلت تھا و سوزِ نہای ترا یاد دارم کاروانیان شب ہمیشہ میرا نندہ
 نحوی بود کہ بقابل الہی رسیدند یوسف علیہ السلام در گسست قیام و خود را در بی اختیار
 خود را از بالا سے شتر پر شہداء و انگشت از تربیت محمد کو رکے یاد کرو۔ مہر و شفقت مادی بخاطر
 آورد و قنلات عبرت چو بارانی قیامی بر روی او خواستے بختن گرفت آواز داد کہ امانا آہے
 مادر مہرمان از فی راسک سر خود بزار و پر وہ خاک از پیش نظر دور کن و انظر کے اسے انہک
 و نظر کن بر حال فرزند و بسند خود انا انہک انخلول منم لہر کہ غل بر گردنم نہادہ اند و افر
 پلاس پوشانید۔ دوست و پیام بفرخبر لبت بہتقت بندے مرا فروختہ دل میری پر ہم کٹر
 بچوان من سوختہ۔ از گور راحیل میرا پر آید کہ یاد لداہ و قرۃ عینا کسے فرزند پسندید و کسے
 نور ہر دو دیدہ اکثر ہے لہذا گردانید سے غم مراد زہت خزلے و افرون ساحتی
 اند و مرا اسے فرزند ناز پر در غمان مرا بسیار کرو سبے و جانم بتیغ درد افکار کردی نا صبر
 پس مہر کن ازین ان القدر صابرین بدستی کہ یار کے و دو کار کے خدا بانسان
 ست۔ در وقت دور و وہام بلا سیر صبر دورویے کش تا علم فخر و میدان مراد
 بر توانے افزاشت لطفم صبر و فخر ہر دو دوستان قدیمند۔ چون کہ
 کہنے صبر نسبت فخر آمد بگنزد و این روزگار بجمع حراز ہر ہر بادیکے روزگار چون مشک آید
 آتا چنان روز روشن شد غلام کو کل یوسف علیہ السلام بود گام کرو یوسف علیہ السلام را
 برشت تر ندید باز پس رویداد را یافت بر سر قبر کے نشستہ زار زار میگسست ان ہر دم جفا کار
 از رویہ بفرط ہنجر بر رویہ عزیز یوسف علیہ السلام مذکور خسارہ ناکر شل از رخ آن لہذا بفرط
 رویہ مبارک خراشیدہ و خون آلودہ شد پس گفت اسے غلام خواجگان است راست
 میگفتند تو گریہ پا بود۔ یوسف علیہ السلام پہنچ گفت آتا چون بدرد بنالید کہ غلام و دو دو مع
 ملکوت و دولہ و جماع جبروت افتادے فی الحال تنہ باد سے پدید آمد و خبر پر خاست
 صاعقہ بے ابر و جو ایداشت بخروشن عدد سوز برق بے سحاب غلام گشت کاروانیان کشتند
 ما از خود درین زندہ کے گنڈہ تازہ نمی کنیم کہ موجب این محبوت باشد آن غلام سنگدل سیاہ
 کہ این محبت بشوے معاملات من مست کہ این ساحت طبا کچہ ہر دو فی حق غلام سے زود مراد
 آب در دیدہ بگردانید و در دل ناکہ و متعارن این حال این صورت واقع شد مالک گفت
 اسی غلام سبب این بے ادبے چو پو گوشت او خود را از شتر تنہید اختیار بود و ہمہ گشتن کرد

مالک گفت این نامستول بینا که گفته باعلی در تخریق تو اندک گنجی پس پیش یوسف علیه السلام
آمد و گفت ای جوان قصد گنجی دارم که گفت ای مالک من چه چیز بخواهی اگر نیز ندارم بخاک
مادرم سپیدم صبر و تحمل از من رسیده شد رشته عاقبت من شیخ افراط بریده گشت مادرم هرگز
اندیشه نکرده بود که من باعلی در تخریق بر سر خاکش خواهم رسید با داغ بندگی بر رخ جگر گوشه
او خواهند کشید چون قبر و سینه را دیدم بے اختیار خود را از بلا سرکوب در انداختم غم من در وقت
قصه غصه خود بر سر خواهم که این علامت بدو می بختی طلبا بخبر بروی من زرد من غم من
نکردم همین بود که آهسته آهسته از دل بر در و بر آوردم کاروانیان بگریه درآمدند آواز تفرع و ناله
کردند که ای جوان عاایشان این کردی که بر گنجینه فروشان - یوسف علیه السلام بود اگر گشت
و لب بجهانند نه الحال باد بهار امید و هوای صاف شد - مالک که این حال مشاهده کرد و در میان
بفرمود باعلی از گردن زند از دست و پا یوسف علیه السلام برداشتند و جامه های نیکو
پوشانیده بر راحه تن پوش نشانند - یوسف علیه السلام قبر مادر دید و تحمل بداشت و از گریه در راک
و بیچ دقیقه فرونگذاشت آیه معجزات حجره رسالت و عظمت حمله ولایت در وقت که بلا چون سرب
بے تن شد ابر سر نیزه و دیده داشتند - و تنهائی بے سر ایشان بخاک و خون آشفته مشاهد
کرد و باشند حال گریه و زاری و ناله و بیقراره ایشان چگونگی باشد - آورده اند که بعد از مشاهده
حسین و اولاد و اصحاب و بے عمر سعد بفرمود تا سرهای کشتگان بر سر نیزه کردند و تنهائی
ایشان در خاک میدان افتاد و بگذاشتند - و حکم کرد تا جسم حسین را بر سر اصرعنه و خواهران
و دخترانش را بران حرب گاه بگذرانند چون خاتونان اتقی عصمت و پروگیاں سر اوق طهارت
و عفت بنیدان حرب رسیدند و آن تنهائی بے سر را دیدند بے اختیار ناله برداشتند و
ناله فغان بجان بجان قبضه خضر ابرافراشتند زینب که خواهر حسین رضی الله عنه و دختر فاطمه را
بود فریاد بر کشید که فاطمه ای ای چه خبر گوارا ای سیدنا مادر زینب حسینک بالغرا این حسین
تو که درین محراب شش باز بریده و پیرده و شش را بدست و قاحت دیده ندید بالدمار این
نقد دیده است که بدن سبارکش که بر کنار تو پرورش یافته بود در خاک و خون افتاد و مشق
الاعضا این ریخته باغ نبوت که اعضا بے ویراپاره پاره ساخته اند - را و گوید که
از گفتن از زینب همه گریان میگرفتند و سرشک خویش از دیده بباریدند - ای غم
دشمنان را بر حال شهدا و رنج آل عبا گریه سینه آید اگر دوستان و محبان در ماتم و مصیبت

ایشان بگریه و عجب غریبیت غزل لایق بود و درین دهر از ناگرسیتن و بد بختی
 نجاتی مکار گرسیتن و اسے دوستان نمان کشید آه سوزناک و کاد زان لغوه و سپدا
 گرسیتن و پیران باوقار و جوانان جمیع را بلام لازم بود بران شہ بر ناگرسیتن و عین مصفا
 مقصد داران عہد را و در اتم غمیکہ کبرے گرسیتن و محض وفاست ز سرہ جبینان عصر را
 بیرون توریہ و نہر گرسیتن و حیران زہر فاطمہ غاکر و اند و بر غرقای جنت اما و گرسیتن
 ما و بنود و عید و پد روز ماتش و باید بجاسے این ہمہ را اگر گرسیتن و بے ناله و غروش سبایہ
 یکسان و قانع چاشوید بہ تنہا گرسیتن و ابتلائی و دیگر یوسف علیہ السلام را با و
 در دھران ریج زندان بود و رفته کہ غریزہ یوسف علیہ السلام را بخدید و زینجا پاسبان
 عشق او شہر خدیجہ سے نکحت نخواست کہ یوسف علیہ السلام را مقید نفس ہو اگر دانہ
 فرزنان و مردان مصر زبان ملاست بر زینجا کشت اند چون عشق او مجازی بود و محل ملاقات
 با و جو آن ہمہ بد بخت و غلطہ عشق چون کار بہ تمت رسید با آنکہ خود گناہگار بود تمت
 یوسف علیہ السلام حاکم کرد و گفت از من عیبی بنودہ و عیب از جانب یوسف علیہ السلام
 نمود بنودہ و بدین بسندہ دگر و گفت بر بندش کم تا حکایت تمت و شکایت ملاست ازین
 آئیند انت کہ ملاست نمک خان عاشقان ست بیست این کہے ملاست و میدان ملا
 کہ مرد ملاست بدین کہے در ایہ القصد چون زبان مرد و عرض نیجا و ساز شد از سر جانب
 در ملاست بر سر او باد شد آہنگ را بنجا اند و گفت بندگران با و سلسلہ محکم ترتیب کن تا بر دست
 و پاسے این غلام ہر سے نیم روز سے چندش در زندان گوشال ہم آہنگ را کہ نظر بر دست
 و پای یوسف علیہ السلام افتاد و گفت ای ملک او خود دست قضا بندگران و قوت ریج زندان او
 زینجا بانگ برورد کہ تو بر در حسم میکنی و بر زندانیان رحم نیست آہنگ بند و زنجیر ترتیب داد
 و بر دست و پاسے یوسف علیہ السلام نهاد زینجا فرمود کہ او را بابتد و سلسلہ بستوری نشاند
 و در باز او سر کردہ اند و منادی زند کہ بر کرد و حرم غریب خیانت کن سزای او افست و
 خود جائے جدول پوشیدہ بیامد بر سر راہ یوسف علیہ السلام البتہ و تا او چو خواب گفت پس
 یوسف علیہ السلام را بر کب سیدار کردند دست بر گردن بستہ و بندگران بر پانہادہ یوسف علیہ السلام
 بنالید کہ آئی تو از سر عالم آگاہی از غم بد بانالم و فغانم و از خفای برادران و غربت سرگردانم
 و بر سر یار گرفتار بند و زندانم جز استغاثہ بحضرت تو چارہ نمیدم غم نظم بزرگوار خدایا

اسیر و حیرانم به شکسته مال و دل آزرده و پریشانم به توبیخ پش کبیاری کس نمی بینم چه تو دیاره ساز که
 من چاره نمیدانم به بیارگاه تو آورده ام رخ مید به افضل خویش که نمیدانم و اگر دانم چه خبر بیک
 علیه السلام آمد که ای یوسف علیه السلام از بند و زنجیر غم مخور که مصر ع سلسله بندیت و شیران را
 بگردان زبیر ستاده زینهار که در تنگنای حبس اندیشه کنی و از جفای قیدانده و تخری که نزول از دیار
 سخن موجب طراوت ریاحین بریا من دولت خواهد بود چه کل حجر در تنگنای غنچه نکست جان پرور
 کسب می کند و مشک از قمار بستگی نافه شام عطر گسترده یاقوتی قطعه تنگانی گوشه زندان ترا
 می فراید رتبه غرور شرف به قیمت گویهر از آن باشد که او به پرورش یابد بر زندان صدف آنگاه
 یوسف علیه السلام زنجار آمده است و بر رگبند زنجار نشسته تا نظاره کند که تو چگونه جوع خواهی کرد
 و کرب را برای خلاص خود شفیع خواهی آورد زینهار که یوسف علیه السلام تاروی ترش نمایی و گره
 برابر و نرسد و سر از پیش برینار که و بچرخ راست کوشش و نگرانی خندان پیش تو چشم کنان
 و خود را بان میاید که ترا از گلستان برندان میرند تا من آن زندان را بر تو چنان کنم که هر کس از
 اسلام آستان خانه زندان تو آمد بپیت مخور غم که چون جاب زندان کنی چه زرومی خود آن
 گلستان کنی چه چون یوسف علیه السلام را از در سر آغز بیجا نب بازار بر دند صد هنر از زن
 بشاره بیرون آمدند مردان سنگ بر سینه بند زندان سوی بنا من میخواستند خوش
 از اهل مصر بر آمده بود یکی میگفت مظلوم است و بیچاره یکی میگفت محروم است و آواره یکی نفر میزد
 که آه از درد این غریب کنانی یکی ناله میزد که در فلج ازین اسیر زندان منی آن فریاد میگرد
 این چه بیرحمی و دل آزاریست این طعنه میزد و کاین چه بیداد و تمکین است مگر دینی را که دست
 حوران زینار روی بر آسمان اود در حیرت است با طوق چه کار هستی را که گردن دلبران شکن سوز
 در آرزوی آن بقید حیرت است به بند و زنجیر چیست سیر که انظر به حال یوسف علیه السلام
 افتاده منی الحال دیوانه و شیفته عشق گشته دل آرزوست بدادی و بربان حال بدین آفته شمر
 گشته بپیت زنجیر از چیدار که رقیب آن سر و لجه را چه مرا زنجیری باید که من یوانه ام او را
 را و که گوید که چون یوسف علیه السلام برابر زنجار سید بر زبان مناد می جارسه شد
 که نه اعلام من کنان این علامت کنانی خبر که زبان و العنبر بر علیه غضبان و عجز
 بر دشمنان است و از دیار آید که ای یوسف علیه السلام جواب مناد می باز ده که
 به خیر من غضب الرحمن این خوار که بهتر است از غضب ربان من و معصیته الدیان

و این نافرمانی خوشتر باشد از عصیان جهانی و دخول النیران و رسیدن آتش سوزان و سیران
القطران و پوشیدن لباس قطران تا با کمال قدرت آواز ترا بگوشش زینجا و سائیم و چنگس
و دیگر از اهل مصر بشنو و حضرت یوسف علیہ السلام جواب داد زینجا شنید و بر خود چسبید و بر میت
و بنجانه باز آمد و پیغام فرستاد و بامیزندگان که این غلام را در جاسے تنگ و تنسیره باز دارد و
آب روان او را باز گیرد یوسف علیہ السلام را بنزدان آورد و در هفت سال در زندان بماند
شب و روز میگردد و سیست تا آنکه کسی که زندانیان بپتنگ آمدند گفت ندای غلام بر دگر میگویند و شب
خاموش میباشد تا مار آرم شبی باشد یا شب سگری و روزی آرام تا مار آسایشی بود زینجا را
از این حال اخبار خود بفرمود تا زندان سوسنه خالی کردند و در یک برج صالح عام ساختند و کمر کرد
تا یوسف علیہ السلام در پیش آن روز نه نشاندند تا بدین مردم مشغول شدند و گریه کنند و ندانند
را آرامی پدید آید و تضار روزنه بر شمع کفان راقع شده بود چون شب شدی یوسف علیہ السلام
در پیش آن روزنه بنشیند و آغاز کردی و هر بادی که از طرف کفان وزید که زبان حال از
یوسف علیہ السلام پرسید که هر شبی که از طرف کفان نفثی پیغام در خود فرستادی همیشه
بیانکار کن ای باد حال زار مرا حال زار خبر داور از بار مرا شبی نشسته بود و دیده بر راه
انتظار نماده ناگاه شبی در راه پدید آمد و آن چنان بود که اعرابی بر شتر سوار و میخواست که
براه با و برود و شتر را ردی دمی کشید و بطرف زندان میرفت اعرابی او را میزد و مزارا می چسبید
و او گریه میکرد و الله اعرابی بتنگ آمده پیاده شد و شتر زمام از دست او در کشید و بسوی دیوار
زندان رفت و در پیش روزنه که یوسف علیہ السلام اسجاف بود بایستاد و بزبان فصیح بر یوسف علیہ السلام
سلام کرد و ای حسن چمن خوبی و ما که گلین گلشن از کفان بصر آمده بودم و حالا از مرصع کفان
میروم بدان بر میخت زده هیچ پیغامی دوری - و برای پدر فراق دید که اگر کشیده هر هیچ
خبر میفرستی یوسف علیہ السلام چون نام دو کفان شنید خروش و فریاد برداشت
زار مار بگردد همیشه باز با تو می بودی گلستان می آورد و چند لیسان آفرین و فغان می آورد
ناگاه اعرابی از پی شتر رسید با عصای کشیده و خواست که بر شتر زند - زمین او را گرفت تا نیاید
ساق اعرابی فرزند - یوسف علیہ السلام آورد و او که با اعراب ناساے باش تا با تو سخن گویم
اعرابی گفت من ایستادم و زمین خود مرا میگذارد و توجه میسر است گفت من این سخن از کجای می
گفت از کفان یوسف علیہ السلام پرسید که شتر تو در کدام چراگاه - بود و گفت در مرغی

یعقوب چریه و آب از چشمه سار کنعان چشید و یوسف فرمود که زمین کنعان بیج و خرقه و
 که از آن دوازده شاخ بود یکی از آن شاخها گسته شد و اکنون چند سال است تا بیج آن درخت
 و در فراق شاخ خود مینالده و واصل آن شجره در آرزوی فرج خود روزگار میگذراند - اعراب گفت
 اینکه تو میگوئی صورت حال یعقوب پنهان است که دوازده پسر داشت یکی از آن دوازده
 غائب شد - و او بدست در فراق او گشته گریه و میزد و بر سر چهار راسه خانه بسته
 و بیت الاخران نام نهاده هر که از آن راه پاسه گدازد حال گم شده خود میپرسد کسی از نام و
 نشان او خبر میدهد یا نه - اعراب گفت که از آن گم شده خودشان نمی یابیم - و در کتب و در میان
 نمی یابیم - و هر اهلان بچه کار آید - اعراب گفت که از آن گم شده خودشان نمی یابیم - و در کتب و در میان
 علیه السلام را از استماع این خبر در برورد و افزود و گفت ای اعرابی از اینجا غم گداز سرت گفت
 بیا دیدم و من که متلع مناسب اینجا خریدم ام از آن فروشتم و بعد از آن بکنعان رفتم و یوسف
 علیه السلام فرمود که درین معامله چند سود طمع دار گفت صد و دهم یوسف علیه السلام گفت با تو
 شود دهم که میبست هزار دینار ز دهم از اینجا باز گرد و بکنعان رود چون شب در آنجا بدان بیت الاخران
 رود و بگوید اے پیغامبر خدا من رسولم از غریبان و منجوران و زندانیان در آنوقت که در وقت بخت
 رسیده باشند و سوز و فراق نهایت آنجا رسیده دست نیاز بجزرت بیاورد و در بار بیاورد
 یا آرد - و چنانچه از تو فراموش نکرده ایم تو نیز از ما فراموش کن - اعراب گفت چه نام دار
 گفت مرا دستورے نام گفتن نیست - نام روی من نگاه کن و صفت و حلیه من بر ورق
 ثبت نمای و حروف از صفت روی و موهای بر صفحه خیال رسم زن و این علامت آن پیر
 صاحب کرامت را خبر نمائی - و اگر از حال که بر خساره راست داشت تمام خبر پرسد بگوید آن معلوم
 بحر و گفتم که آن نقطه بر برگذرت آب دیده افتاده بود از بسکه در فراق تو صحرای
 خراب جگرم ز دیده بر رخ پادشاه آن فال محوش مصرع حال من اینست خواب
 جالا اینچنین - اعرابی سلام من غریب - و پیام من کسیر بدان پیر برسان - و از
 شادی که بل او رسد برکت بسیار روی خواب نمود - ای اعرابی چون به بخت گداز یعقوب علیه السلام تمام
 مبر کن که پاسی از شب بگذرد و غوغایه بنگامه دنیا فرو نشیند - نفس حیوانی خست و کس از
 بساط استیلا ناس چسبید - و یعقوب علیه السلام از در خویش قلعه گردد - تو بدرگاه او رود
 و بگوید السلام علیک ایها المغموم سلام بر تو باد اے خورنده غمها سست و مغموم من از غمها سست

از غریب مبتلا بافواج جم جم و گویا آن مظلوم میگوید که تا از خدمت تو محروم مانده ام از گوی
 و ناله نیا سوده ام و تا بحال ترازو بنیم بر بساط راحت و فراخش آسایشی فراغت نشنیده ام ای
 اعرابے یا داین یا قوت قیمتی از من بستان و از یعقوب علیه السلام جم دعا سے کہ چو خواہی
 در خواہ کہ دعا سے آن پروردمند بر درگاه خداوند مستجاب است۔ اعرابے گفت از جوان چگونہ
 پیش تو آیم کہ مرا زمین گرفتہ یوسف علیہ السلام کہ اندیشہ زدن شتر از دل بیرون کن تا زمین ترا
 رہ کند و این شتر را بر میان کہ او مرا از حال آن مکر و بابت الاحسان خبر زاد و مرا ازین
 بجنبہ گروانید صیت گشتم خبر تو پرسم از یاد صبا با یوسے تو بود بخت بر کرد مرا اہل
 گفت از شتر در گذرانیدم نے محال پایش از زمین بر آمد نزد یوسف علیہ السلام و دید ہم از
 شعاع رخسایش نشانہ کہ سے بابت احمد بدید و یا قوت از دست مبارکش فرا گرفته راہ کینان
 گرفت یوسف علیہ السلام از عقب اعرابی سے نکو گیت و میگفت یا لیت راحیل لم ملئ سنے
 کا شکر راحیل مرا ترا و سے تامل من دور و کہ چنین غمی نیستادی صیت چون بی تو خواست برود
 عمر کا شکے ہرگز نبود سے و زنا و زنا و سے پس اعرابی کینان آمد و صبر کرد اما مقہار سے آڑ
 بگذشت بدست الاحزان آمد و گفت السلام علیک یا بنی السور یعقوب تا از ان تہرا حتی
 بدل رسید بر جبت و از خانہ بیرون آمد و گفت و علیک السلام یا عبد سے چو کسی و از کجا
 سے آئے گفت چنیامے آوردہ ام صیت مرحبا قاصد تسبیح سے فرستندہ پیام
 خیر مقدم چو خبر یار کجا راہ کہ ام در دخول گیتی و پیام کہ در ادبے گفت من رسول غریبانم
 و یک مہجور الخ و قاصد زندانیانم از زمین صفر سے آیم و تمام قصد باز گفت یعقوب علیہ السلام
 چون آن حکایت استعلا نمود فریاد بر آورد کہ اگر تو رسول عمریانی من نیز و در اثنای غریبانم
 و اگر تو سفیر مہجورانی من نیز سوختہ املش ہجرت الخ۔ لہذا تو فرستادہ زندانیان سے من نیز
 ساکن بیت الاحسانم اسے اعرابے فرادہ نداد کہ کہ از ان یوسے وصال در ہشام
 میرسد۔ و خبر سے آوردن کے کہ بیان گزشتہ حضرت از دل ہی کشاید خبر و گانے چو خبر سے
 گفت یا بنی السور انچہ مقہور بود از تو یافتہ ام از تو توقع دعا سے دارم۔ یعقوب علیہ السلام
 گفت آگہی سکرات مرگ برین بنیدہ انسان گردان شتر اعرابی بنیدہ اید کہ سبب
 این پیغام من بودہ ام و اعرابے را بدزدندان من راہ نمودہ ام گزاردن این رسالت
 مرا نیز شتر است پس دعا میدارم یعقوب علیہ السلام خبر نمود کہ اسے این شتر را

است تمامه تمام دور و دفرار شازده حسین رضی الله عنه از جنای حکام شام و مجبور شدن از نیک
 حیدر رگوار خود علیه الصلوة والسلام و سرگردانی در محاربه که بلا و مبتلا شدن از بیوفائی است
 بانواع کرب و بلا و تحمل خواران کتاب قسم تحریر و دست تسلطی خواهد یافت محصر عسکرین قتیله
 - تمامه دارد و بیان ابتلاهای ایوب پیغمبر علیه السلام دیگر از پیغمبران علی دنیا
 و علیه الصلوة والسلام علیه ایوب علیه السلام مشهور است و مبرادران بلا بر همه زبانها مکرر آید
 نکند نعمت که در رسد نگاه یکسانان طلبه تا فرو آید طلبه سپاس بخت که میاید زایتی آشنایان
 جوید و در اینجا نزل فرماید اسے دنیا داران شمارفت و سوز و غم است اسے دوستان و
 هواداران شمار از رحمت و سوز خوشتر است یکی از کتب سماوی مسطور است کلامی فرزندان کرم
 بداند که آسمان خزینہ درشتگان است و پشت خزینہ دروغفانان است - دریا بجا دریا می آید است
 که در حدن گوهر اسے باقیمت و مقدار است سینههای احراز خزن اسرار قائم است و همای
 دوستان سن خزینہ اند و غم است - دریا شکستگست - و من شکستہ دوست دارم که
 ان عند المنکره قلوبهم و رحمت یحوم اذ و است و من ند و گمیان را با بقاء محبت فرمودم که
 ان الله یحب کل قلب خیرین را با اسے هر که دارد در راه و در دو در راه - سوز را در حال او
 باشد گواه و دیگر داسے وصل اسے با بدیت - در دو در خواہ و در دو خواہ - ایوب مبرور
 علی نبی و علیه السلام پیش از بخت چهل سال در بخت بسر برده بود و از دو لب سر سید و داشت
 و چهار صد غلام شبانان و سار بانان و تصرف و سے بودند هر یک بار که کوفت را از شکست
 و چهل باغ و بوستان پوشش همه باد حاکم رسیده میوه دار - روزی جبرئیل امین نزد او
 که اسے ایوب علیه السلام مدتی شد که در نعمت میگذرانے حالا احکم شده است که حال تو
 متقلب گرد و نعمت بخت سبدل شود تو اگر سے برود درویشی باید تند رستی بخت بر بند
 و پیارسے در ملک و جوت خمیر زند - ایوب علیه السلام فرمود که با سے بود چون رفقا دوست
 این است ما تن بقضا و در اویم هر چه آید از دوست چون مطلوب او است بنایت زیاده و نیکوست
 بیت پیکان آید که آید ز دوست و دوست - در عاشقان سوخته باران رحمت است +
 ایوب علیه السلام - که منتظر میبود و روزی نماز با او گذارد و بود و پشت بجز آب
 باز نماند و حاضران مجلس را موعظه سے فرمود که نگاه فرمایو سے از دست سحر بر آید و مژگان
 از دور آید که اسے ایوب سید از کوه درآمد و تاسے در هزار آید یا فرزند شبان درین

حکایت بود که یکی از ساریبان در رسیدگی باخی الله سموسه پیدا شد که اگر بر کوه زوی محراب ساخته
 و اگر بر خورشید و زید سے شریک و سے بر شران و زید و همه را ملاک کرد باغبان بیاید جامه چاک کرده
 که اسے ایوب علیہ السلام صاعقه پدید آمد و تمام درختان را بخت ایوب علیہ السلام این سخنان
 ہی شنیدند و ذکر حق بر زبان سے را نه که تا یک فرزند ان در آمد سنگ بر سینه زنان و نوحه کنان که
 ای بنیامبر خدا یا زده پسر است در خانه برادر مہتر بمہانی رفته بودند که ناگاہ سقف خانه برایشان دوید
 یعنی رافقه در وہان و بعضے را کاسہ در دست فرو گرفته و همه را بخار فنا بر چہرہ حیات نشست
 خرافین نالہ و گریہ خواست کہ بر ایوب علیہ السلام استیلا یا یا ایوب علیہ السلام خود را دریافت و سجود
 در افتاد۔ و گفت باکی نیست چون اوراد و ارم ہمہ چیز دارم بعیت اگر تم هیچ نباشد نہ بدنیائے حق
 چون تو دارم ہمہ دارم و گرم هیچ نباید و چون نال و منال و فرزند ان رختہ انوار عیار سے
 و بلا زو سے بوسے آورد و نا در خبر آمد کہ چہا ہزار کریم در بدن مبارک او جایی گردند احدی کاشف
 او بخوردند و زردان بلا شخون آوردہ رختہ در دیوار قالب وی نگنجد نہ بخزد و زبان هیچ
 عضو دیگر کساست نماند۔ کرمان آہنگن ان زبان و سے کردند ایوب علیہ السلام فریاد زرد
 کہ آئے سننے انضر برستی کہ مرا بچ میزند تا این شک ظلم جسم من سے شکستند مہر سیکر
 اکنون قصد خانه محبت و خیریتہ معرفت تو دارند کہ دل بست و میخواستند کہ آنرا تاراج کنند۔
 و زبان را کہ دست افراز سنا جاست و اعجیہ کردہ اند کہ از گفت و گو سے بطرف سازند۔ چہی ما
 و انت ارحم الراحمین و تو مہربان تر مہربانی بعیت دل مخزن مہرست و زبان جانے ثناء
 دین ہر دوزان تست رحمتے فرما بد حق سبحانہ تعالیٰ بر ایوب علیہ السلام بخشید و اعجیہ از وی
 گرفتہ بود با ضغاث آن بوی ارزانی داشت اسے عزیز چہا ہزار کریم و زہاد ایوب علیہ السلام بود
 و بر اہم آن صبر سیکر و شاہ کر بلا نیز بیست و دو ہزار تیغ بران و نیزہ جانستان۔ و چہرہ جان
 و تیر سینه گنارہ و با وجودش کردہ بودند تہاں سپر صبر در رو سے کشیدہ۔ و زو شکیبای
 پرشیدہ نہالید و از ہر چاکس آغا نہ نکرد و پناہ خیر حضرت اسد نبزد۔ و سنا جات میگرد کہ
 رب احکم خدا یا حکم کن بینے و بین قوسے میان من و میان قوم من فکند بوسے
 و خند نوے کہ ایشان یعنی کوفیان با من دروغ گفتند کہ بیاد من سخن ایشان آدم
 پس مرا فرو گذاشتند و حرمت جدم مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم و پدرم مرثیہ و مادرم
 فاطمہ زہرا را نگاہ داشتند نہ سے بینم کہ سپر وقاحت و شوخ چہی در پیش روے آوردہ اند

و شریفی و شریفیت و سب رحمتی و حال سینه بی کینه و ناکرده از سب و وفائی کو بیانی صریح چند ان تیج
در درخسیدم که پیرس و دانه ریخته و کشایان مصرع چند ان الم و غنچه شیدم که پیرس
حالا بخیر چاره ندادم و کار خود را بجای سجانده و قاعے میگذازم عیبیت من نکونم خرجی حال
دل انگار خود و کار از آن اوست با او میگذازم کار خود و بیان ابتلائی کجی و زکریا علیهما
السلام و از جمله انبیا است که بکجه و ذکر یاد استوار کے تمام دارد و آوردہ اند کہ زکریا علیہ السلام
باقی سجانده و کتابت کرد کہ الکی حضرت من قوت گرفت و سستی پیرسے بر من سستوے شد و سب
لے من از نیک و لیا سرتنه پس بخشش مرا از نزدیک خود فرزند کے کہ تو او را دوست دارے
و او ترا دوست دار و حق تعالی او را فرزند داد و بکجه نام و بکجه بنایت خدا ترس بود
حق سجانده و قاعے او را در کوکے علم و حکمت از زانی فرمود و آوردہ اند کہ در قوی کیم سب الی و زکریا
محمدا علیہما السلام فرستاد و او را فرزند کرد کہ اسے بکجه از خانه بیرون آئی تا بازی کنیم
هم از درون خانه جواب داد و مرا للعب مطلقا بیا بازی بازی آوردہ شد و ایم و بخت خود را
بدین عالم نیامده ایم و بکجه راقی قلبی بود وقت نمی و خدا ترسے بود کہ چون از احوال اقیانیت
چیزے استماع کردے فی الحال و لش مضرب شدی و مرغ رجوش و راہنما از آمدی - با لیا
پلاسے قناعت نموده بود - و از طعامها انبان خشکی پسندہ کردہ قطعتہ از بے شوق و ذکر
حق مارا - در دو عالم دل و زبانے پس و در طعام و کباب اہل جهان کہ کندہ و لقی و نیم نانی پس
در چهار سالگی توریث ما حفظ کردہ بود و در دسالگی بر جملہ احکام شریع و قوت یافتہ با چندین رشتہ
و چنین قدر در نفلت چند ان گریستہ بود کہ گوشت و پوست از خسارہ مبارکش فروختیم
ہمین رگ و سپہ و استخوان مانده بود و پس مادرش از سر شفقت دو پارہ از چشمینہ بر مرآب دید و
نمادہ بود و ہر لحظہ آزار و کشتی و بیفتہ و سے و باز با جاکے نمادے - روز سے و ذکر
علیہ السلام گفت یا انی فرزندے خواستم کہ سر و سپہ من باشد - این فرزند سب و را بر سپہ
بیرون برد - و بلند بے طلب کرد کہ دلم را از شادی و بویان جگر گوشہ و مرغ خناب بر جانم نہاد
و دیگر کج گریہ و مال را و ندادم خطاب کرد کہ تو از من فرزند بے ولی طلبیدی می و شفقت اولیا
کز سبتن زنا لیلدن و بار خشت شیدان باشد - آنروز کہ کباب و محبت بگستر دند و عالم شوق و عالم
عشق بر پا سے کردند ہر مرادہ و را احتما را آتش زوند و تخم خستہ و نا امید سے بر زمین دل
انبیا و اولیا و راہ و راہ ان را و خدا یا شیدہ - باب اندوہ و باران ببار و ریش و را دندہ

بنا سے راہ محبت برضرت قمرست و غذا سے مجبان عاشقان شربت بر سر نیکریا علیہ السلام
 سنوز کجائے باش تا پست راتج جفا جلاق نازنین نهند و ترا از فرق تا قدم بار و ستم بدو نیم
 باز برند میان ہمت و رند و بلا را بقدم رضا اشتغال نہای و باد و باد و ساختہ دیگر نام در مان
 میر **نظم** چون خدا دل خستگی و درد سے فریاد ز تو چہ خستہ را صبر ہم ساز و در در امان کن
 آتش بر سر زمان جان و گنجت تراہ با چنین آتش حدیث چشمہ جیوان کن ہذا القصد خوف
 پیچھے بر تہ بود کہ در مجلسی کہ حاضر بودے ز کرم از حقوبات الکی کلمہ گفتی و خبر شرح آثار حجت ناقصہ
 کہ دے چہ یکھے را قوت استماع آیات خوف و وعید تر بانی بنودے و اگر از ان باب ششم شنیدے
 از گریہ ہلاکت نزدیک رسد کہ روزے زکریا علیہ السلام بالاسیہ منبر سادہ و از چپ و راست
 نگاہ کر دیکھے را ندید و یکھے خود در پس تونی نشستہ بود و گلیمہ و در چپیدہ چون یکھی بنظر و
 در نہادہ سخن از وعید الکی و افکند و گفت در دوزخ کو ہست از آتش نام آن غضبان پس
 از اینجا نگزد و مگر بگرتن از خوف خدای یکھے کہ این کلمہ شنید رجست و گلیمہ از دوش بیفکند
 و قدم از مسجد بیرون نہاد و فریادے کہ وکہ الویل لمن دخل غضبان داسے
 بران کس کہ غضبان جاے و سدا این کوہ قفسان ناواسے وی بود و نعرہ میزد و نا کہ
 تا از شہر بیرون رفت زکریا علیہ السلام از منبر فرو آمد و بجانہ رفت مادر یکھے را گفت من ہندام
 کہ پست در مسجد یک شمرہ از وعید بیان کردم او سر و پا بر نہنہ از مسجد بیرون رفت شنیدم کہ
 رد بھو ا نہادہ است یا تا از پے او برویم سباد کہ از بخود دی در جا افتد از غضب پستہ ان شنید
 و سہ شبانہ روز کوہ و دشت و صحرا بقدم طلب بر پیوندہ پیچ جا اثر یکھے ندید نہ و خبر انوشنید
پس اے گلہن حدیثہ جانہا کجا شدے چہ نہان ز چشم بلبل بیدل چرا شدے چہ
 صبح روز چہام شبانی رسیدند و پرسیدند کہ از یکھے پیچ خبرے دارے گفت نے اورا چہ
 افتادہ است گفتند از خوف خدای سر و پا بر نہنہ از شہر بیرون آمدہ و ما سہ شبانہ روز ست
 کہ اوراے طلبیم پیچ خبرے و اثرے از و نیافتہ ایم شبان گفت من ہم اورا ندیدہ ام نا
 شہب ست کہ ازین کوہ ناہ را رے بیرون سے آید کہ گو سفندان من بسبب آن ناہ از چہ ناہ
 و گوش بران ناہ نہادہ آب از دیدہ سے بارند **حجت** ز سوز فرقت یا را آنچنان نہالم زار
 کہ مگر کہ بشنود آن ناہ و در خوش آید کہ زکریا علیہ السلام این نشان ناہ یکھے ست پدر و مادر
 روی بدان طرف نہادہ مادر و دتر بر رسید یکھے علیہ السلام را وید و گوشہ مسجد و قنادہ و چہ

گرفت که خاک بسمه گاه از آب چشمش گل شده باز نشست و سرش را از میان خاک گل برداشت
 و بر کنار نهاد و یحییٰ دید و بهریم و پشت خیال کرد که ملک الموت است بقیعین روح وی آمده گفت
 عزرائیل پدرم و مادرم و ام چند نفسم امان ده که از ایشان بجای حاصل کنم خوش خودم ایشان
 بدست آورم مادرش خروش آمد که اے جان مادر عزرائیل میت او نیست یحییٰ دید و باز کرد
 مادر او و بر جست و خواست که بگریزد مادرش ایستاد مبارک دهد دست گرفت و گفت یحییٰ
 بسمت مشیر یکم ازین ایستان خورده که با من بخانه آئی درین حالت زکریا علیه السلام نیز رسیده
 و بمبا لغت تمام یحییٰ را بخانه آورد و دوسه شبانه روز بود که یحییٰ طعام نخورد و بود و قدری آتش
 پختند یحییٰ قدری تناول نمود و میل خواب فرمود و خواب دید که آئینه دید و گفت اے
 یحییٰ مگر غضبان را فرستوش کردی که سیر بخور و بختی یحییٰ بیدار شد و بر جست و باز
 روئے بجهنم نهاد و یحییٰ را بسمت خود که خدمت عمر گناه نه کرده بود و اندیشه گناه بی بخاطر نیاورد و
 این حال افزون ذوالجلال مصرع از سوره چوموسه شد و از ناچار چنانست که آورد و اندک روز
 اکبر و بار مناد شد که اندک خنجر اهل محشر لبشوند و نوبت اول نداشت که اے معشر لشیر وید
 کشائید و نظاره کنید تا ببینید که این بنده مارا که هرگز گناه نکرده است و نه از پیشیده مردمان
 نگاه کنند یحییٰ را ببینید که گدازد و گنگار ان همه از خجالت سر در پیش افکند و دیگران
 زنند که اهل محشر غصه و ابصار کم اهل محشر دید با فرو خوا بانی هم مردان هر که
 که دختر رسول خداست که گدازد و علماء گفته اند که حکمت در آنکه زنان چشم بر هم نهند نه آنست که از ایشان
 آبرو منهد اما سبب آنست که فاطمه زهرا رضی الله عنها بر صفتی بفرصات بر آید که چنان
 طاقت دیدن آن نباشد پیراهن زهر آلود حسن رضی الله عنه بر دوش راست افکند و باشد
 و پیراهن خون آلود حسین رضی الله عنه بر دوش چپ و عمامه خون آلود علی رضی الله عنه
 در دست گرفته روئے بفرش آورده چنان بدو بخروشد که ملائکه بناله در آیند و انبیا
 از کرسیها در افتند و جوان و پیر است که آغازه کنند و فاطمه دست در قائمه از قوائم عرش
 زند و گوید اے دامن بدو و بفریاد من کس عجز پیش خروش کنان پیش سید عالم
 صلی الله علیه و آله که یار رسول الله فاطمه زهرا عرش آمده با خرقه خون آلود و جامه زهر آلود
 و دریا ستمار ستمنازدیک است که در صبح در آرد اگر نیاستی خطر عظیم است سید عالم
 صلی الله علیه و آله و سلم از سبزه فرو آید و بزریر عرش آید و گوید اے فاطمه زهرا ای نور دیده و فرزیده

اسے دوست پر نامی خنجر پر امروزی روز فریاد رسیدن سے نہ روز فریاد بر کشیدن امروز روز
نورفتن سے نہ روز گذشتن - امروز روز بر شستن سے نہ روز گذشتن - آشتن میں منظر ملوان را
شفاعت میکنم و تو ظالمان را شفاعت میکنی - خاطر گوید اسے پدر حکیم پیر این خون آلود حسین
مے بنیم جگر مے سوزد و در غم ز سر آلود حسن مے گمزم و کم کتاب بشود سید فریاد کہ اسے
حاجان پدر پیر این خون آلود و بزار و بیکو خدا یا بحق خون بناحق رنجشہ حسین کہ کہہ فرزند ان مرا
دوست داشتند و تخم محبت ایشان از جزعہ دل بکاشتہ و از واقعہ ایشان ملول گشتہ و در وقت
ایشان گریستہ گناہ اور اہل بن بخش بیاجان پدر کہہ نزدیک تر از ورم ہزار ہزار درویش
و عاصی بیکس دلہا در مابستہ اند و در انتظار مابستہ آنجا رویم تو جامہ خون آلود در دست گیر
تا من گیسوے خاک آلود برکت نم تو با دل خستہ ناہیکم تا من بدنہ ان شکستہ شفقت
سیکنم تا بود کہ ارحم الراحمین بر بیچارگان و گناہگار ان است من رحمت کند طبیعت
از کرم عذر گناہ و عاصیان خواہ بخشہ و هیچ است را از انسان عذر خواہستہ کس نہ بدیدہ
مجرمان آزد سوسے در گذشت روے امید ہذا کہ در عالم ازین بہتر نیاسے کس نہ بدیدہ
آقا قتل یثیجے را سبب این بود کہ ملک آن زمان راز نے بود ان زن از شوہر اول خستہ شد
بناسیت جلیلہ و خود پر شدہ بود و میخواست کہ دختر خود را بشوہر خود دہد ملک وین باب باجی
مشاورت کرد یثیجے فرمود کہ دختر بر تو حرامست ملک این معنی گرفت و ان زانیہ فاجبرہ
ازین صورت برنجیدہ ہر کہہ در نگاہ ملک مست و بخود بود دختر را بر آراستہ در نظر او
بجلوہ در آورد ملک قصد دختر کرد و زانش گفت این صورت میسر نشود تا یثیجے را نکشے و شیر
بہای دختر من بر یثیجےست ملک بکشتن یثیجے اشارت نمود علما کے وقت را خبر شد گفتند
اگر قطرہ از خون یثیجے ریزد دیگر گناہ نہ دید ملک امر کرد کہ تا سرش را در پشت بندد ان خون را
در چاہے ریزند پس کسان بطلب یثیجے فرستادند و کسے از سقر بان ملک گفت کہ پیش
ستحاب الدعوات ست اول اور القتل باید رسانید تا کہ شمشیر فرزند خود دعا نہ کنند
ملک حکم کرد کہ برین موجب عمل کنند چاکران ملک بخانہ زکریا علیہ السلام آمدند پدر و پسر
در نماز بودند یثیجے را از پہلو سے و سے کشیدند و بر بستند و قصد زکریا علیہ السلام کردند و او
از پیش ایشان فرار کرد و جمعہ در عقب او روان شدند و گروے یثیجے را بدر قصر ملک بردند
آہنا کہ در قفا سے زکریا بودند بوسے نزدیک رسیدند زکریا بے طاقت شد در ان موضع درخت

بود و اشارت بدان وقت کرد و گفت شد زکریا علیه السلام بر سعدون و سوسه و دکنده و ابلیس و کفر
 و داسی زکریا علیه السلام گرفت و بر بیرون و دخت بداشت و دخت فراهم آمد و گفت در سر سید
 و ابلیس را بصورت پسر دینداز و پسر سید که بدین صفت مردی پیش پیش ما میرفت که بشد
 ابلیس ایشان را ملاقات کرد و بوسه و گشت آن مرد در درون این وقت و گوشت و گوشه روان نشانی
 ایشان نمود و گفت ندای پسر او را بچند تیر از میان و دخت بیرون آید و گفت او را جواب بیرون می آید
 گفت تیر بر آید آنکه او را بچاک عشیم شیطان گفت هم اینجا نیز ملاک میتوان کرد و تسلیم داد و آواز
 دوسر را بقتل و بر سر دخت نهاد و خواستند که بدو نیم بر نوازند و اوقات غیبی ندانست
 بزرگ را علیه السلام رسید که آن سنائی را آستین کند که نامت از جریده صابران بگویند اگر دشمنان
 از سر آید و جو و بیرون کنند و از جریده شود و بگذارد پس چون آواز و بفرق زکریا علیه السلام
 رسید گفت خدا یا پسر او را که خون من بر سر کوی صفت محبت تو میریزد و بهیبت بجز عشق تو را
 اگر کشد چه پاک چه نزارش که با و کشته عشق تو ایم چه صبر کرد و آهی نکرد در آن وقت که او را
 بدو نیم می رسید اگر کسی از سوال کرد که چه میخورد پس از اجزای ذرات و مغز عشق تو را
 که آن میخوردیم که قیامت این آید میرانند و بدو باز می برند و دیگر باره پیوندی کنند و هر که
 لذت بخواهد از هیچ گفته و شفته روی بر نماند رباعی در بلا لذت نیست چنانکه بنده چشیدگی
 بجا داند و دانکه اول لذت بجا دریافت و در دوا بهتر از دوا داند و آقا جمعه که میخورد و یک ملاک
 بر دند چون بدر بارگاه رسیدند فرمان و رسید که هم در بیرون استقبال رسانید و در وایا بد
 آن سنگین دلاور جفا کار میخورد معصوم مظلوم را بیاوردند و در مبارک او را در شرفی بر بدند
 فرست که در آن طشت جمع شد و در چاسه ریختند آن خون در آن چاه بچوش آمد و حق میسجای بد
 یا بطل یا طس طوس رو می را بر ایشان گذاشت تا بهشتا و نزار کس از گروه بنی اسرائیل پشت
 ما خلف میخورد از جوش فریشتا و در دوا از دما زمین العابدین نقل کرد که در وقت تو جوی بود
 در هیچ منزل فرو نیامدیم و کوی نکر دیم مگر که امیر المؤمنین حسین و کربلایین بن زکریا علیه السلام کرد
 یک روز فرستاد که خود را بیا و اعتبار داسی و دنیا آنست که سر میخورد بن زکریا علیه السلام
 بزنی با بکار از نیکاران بنی اسرائیل بدو فرستادند و سیدین جری از ابن عباس رضی الله عنه
 روایت کرده است که داسی گفت که رسول صلی الله علیه و سلم می آید که بجهت قتل میخورد
 بن زکریا علیه السلام بهشتا و نزار کس از کشتیم و برای فرزند تو دوا بهشتا و نزار کس را بکشیم

و در روز استیغاث دیگر هست که برای خون جگر گوشه رسول علیه السلوٰۃ و السلام - قتاد بار پست و حمزہ را
 کس با شتم و چوبین بود آنچه مختارین ایستید و تقصیر و سبب بن تقطاع خزاعه و ابراهیم بن
 شخبه و هفتاد و سه تن که خروج کردند و هر یک از ایشان چندی شامی و کوفی را زیدیان کشتند
 و در آخر صاحب الدعوة و الدوله ابو سلمه روزی چندین مردان را بکشد و در دستمال
 از تخمه مردانیان برآورده و حضرت خاقانی صاحبقرانی قطب سلطنته و الدینا و الدین امیر متوکل
 کوکان که بعد از حضرت سلطنت پناهی مرشدی است بطریق انتقام با امانی شام صورتی
 پیش برود که رقم آن بر صفحه روزگار بیاورد و غدا بود چنانچه در تاریخ آن حضرت مذکور است
 و این شاهزاده عالمی مقدر را نیز خلعت دوله بهمت بلند و همت از چند برهان انتقام مصر و
 ستاد عمان عنایت بصوب دفع جمع از لیبیه و تتمه آن غلظت معطوفت مصر و مصر و شش
 این دولت بتوفیق خداوندی که در عیون الرضا خیرے ایراد فرموده که مشهور است مشورت از آنکه
 مهدی آل محمد صلی الله علیه و آله و در تیره قتل حسین بنی رافضی خواهد رسانید پس هنوز انتقام
 این خون باقیست تا خروج مهدی - امی عزیز دلماسی استان از خیال این خون بناحق ریخته
 و در دے دارد که جزگر یہ آزاد دوائی نیست و سینهامی دوستان از اندیشه این واقعه بملک جراحی
 یافته که جز ناله آزار هم شفا گئی نه ملیت این چه زخم است که جز ناله ندارد و مریم و دین چه درد
 که جزگر یہ ندارد و زمان به عظم الله اجرنا و روز قنا شفاعت جده محمد سید الکونین علیه
 و علی عترت و صحبه صلوات رب الثقلین **باب دوم در جفا و قیاس**
 و سایر کفار با حضرت سید الا برار علیه صلوات الملک - احب بار و شهادت حمزه
 و جعفر طیار حضرت رسالت صلی الله علیه و آله و سلم فرماید که ان عظم الحزنه اربع عظم البلاء
 بدرستی که بزرگ جزا است بر بزرگی بلاست هر که بلا را عظم تر تحفه جزا را عظم تر
 هر که از جگر از زخم تیغ عذارش تر مریم راحت جراتش از دار الشفاعت بیشتر امی عزیز
 یکی از نظرات عواطف ربانے و فتوحات مواهب سبحانی آفت که بنده را بشر و محبت
 خود بخواند و در توفیق التفات از مطلع چشم بر دل بغل و دے اندازد و دلشانه دوستی آن بنده
 ابتلاست بعنوف بلیات و امتحان انبواب محن و اذیات یحیی معاذ را زکے قیاس سره
 و رساجات خود میگفت آنکه هر که از اهل دنیا گسسته را دوست دارد و خواهد که او را نوازند
 البراب نعمت و راحت بروی بکشاید و تو هر که را دوست دارد و خواهد که او را نوازند

بلکہ اسانہ سے وہ باتش محنت و محنگا کہ اُسے ہمارا ان شقت بر و بارانی و غبار عسرت و طمان نرق
 احوال اور وقتانے ہاتھے آواز داد کہ خدا کی نصیب دوستان مائش جان سوزست و
 بحر و محیان مائزگان قضا تا دک دلد و زہر کردوست داریم عساکر نواب مصائب برو کاریم
 یار و یسے تو جہاد از مخلوق برگردانیدہ بسوسے خود آریم تا چون متوجہ حضرت ماضو دم خلوئی
 اسرار کر بر ماضو جون از ساغر تجش جبرئیل ہم فہ الحال تمام ولایت برو نیم رب با سنے
 مایا بر کسے عطا کنیم چہ تا کہ نامش با ولایا کنیم چہ این بلا گوہر خستہ ماست چہ ماہر کس
 عطا کنیم چہ پس بیایدہ دست کہ محنت ازین روی محضاحت مست و نکبت بدین و دنیا
 دولت در مشوے فرمودہ مستنوی رنج گنج اند کہ راحتہا در دست چہ معنی بازہ
 شاہ چہ خبرا شہید پوست چہ ظاہر اکارتو ویران میکند چہ لیک خارے را گاستان کیند
 پس ریاضت را بجان شو مشترے چہ پیر بلا ہا دل نہتا جان برے چہ در بعضی از کتب
 آید کہ اسے آدمی چون راہ بلا بر تو کشادہ شود و اسباب رنج محنت بر آتا و اگر دو فقر دنیا
 پس بر شش ساز چشم خود را و شادمان شو کہ آن طریق انبیاست کہ تیرے نمایندہ ابواب
 فتح اولیا کہ بر اسے توے کشانید و چون تحقق شد کہ سلوک سبیل بلا صفت انبیاء و خیر
 ست و ہر چند کہ بلا بزرگترست عطا بیشترست این کمانہ نیز تحقیق باید کہ در کمال انبیاء ہیچ
 آن مقدار جفا کشید کہ حضرت مصطفی صلی اللہ علیہ وسلم از زہرہ صفیاء ہیچ صغی از محنت و بلا بر
 کہ سپا سوار رسید اگر خرقہ سے پوشیدہ بران بخیہ تہرے بود اگر نعمت سے پوشیدہ بران تہرے
 بود نہ بان حال مصطفوی باشارت ما و ذی بنی مثل ما و ذیت نے انصر نہ امیکر و ذیت
 کا بچہ ما و ذیم از جور و جفا کس نہ بد چہ و انچہ ما و ذیم از زہر بلا کس خورد چہ آن نہ بلا بود
 کہ نہ کر یا علیہ السلام را بازہ چہ و بازہ بر میدند و آن نہ محنت بود کہ بچے را ہیچ سر برداشتند
 بلا و محنت انیت کہ بران بخت نہ دارا بر اہل آسمان و زمین مقدم ساختند نہ نام مہات انبیاء
 بہست اہتمام ما و ذی و ذہن مصیبت است را بردہ من شفاعت مایہ تند نہ امیر و ذہن اللہ
 فتیجہ بہ شہابہ بر خیز و سخن و فغان است بعضی رسان بودن خندگان فراش غفلت نہ
 بیدارے کش بجای غافلان عشرت خانہ راحت تو اشک از دیدہ مبارک اکنون کار باس
 کا طمان ماری باید کرد نہ ز مجربان ماری باید خواست از کی طرف کار دوستان ہی باید ساخت
 از یک جانب آزار دشمنان سے باید کشید گاہ مارا بر مسند قباب تو سیر نشاند گاہ آہنا

جفاى ابو جبرئیل فرستند گاه بشیر و نذیر و سراج منیر لقب ہند گاہ شاعر و ساخر و مجنون
نام ہند گاہ قلم خیر بدست یکے از ملازمان ما بکشایند گاہ دندان مالک نگاہ دیگر گاہ
بکشند این ہمہ برای آنست تا بر عالمیان روشن گردد کہ درین راہ دریا ہائے بلا درو
آتشهای غنادر شتافت اگر کسی برگ این راہ وارد و آید اگر نہ رحمت خود و دراز
قطع راہ عشق او کہ کسیر بلاست در و در و فنا اندر فناست نہ فاسے
مطلق شود از خوشی تن نہ بر دلی کو طالب این کیمیاست نہ اول تخته دودی کہ بان حضرت
فرستادند آن بود کہ پیکرش را از پیش برداشتند تا نازید بر نہ بنید و پیکار مہر او نہ نشیند
سنوز آن حضرت در شکم مادر بود کہ پیکرش دفات کرد و داغ قیمی بر دل مبارکش نہادند و در خبر
آمدہ کہ در آن وقت ملائکہ او را یتیم خواندند و بر در یتیمی او اشک از دیدہ افشانند طبیعت
گر قیمی چہ شد کہ در یتیم نہ بیش باشد بہارے در یتیم نہ حق تعالی با ملائکہ خطاب کرد کہ اگر چہ بی
من یتیم است اما من کار ساز و ولی و حافظ و مکمل و یم شہاب و سے صلوات فرستادہ او را مبارک
دانید چون رسید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بشش سالگی رسید مادرش نیز وفات کرد دوبارہ یتیم
قیمت بر آن حضرت کشیدند طبیعت چون او را اگر یتیم شد بیش بود بہارے او نہ زانکہ خود فرزند
در یتیم را بہارے آورده اند کہ چون آنحضرت شش سالہ شد مادرش در ابدینہ برد بزیارت پدرش
عبید اللہ کہ آنجا وفات یافته بود و در وقت مراجعت با بوار رسیدہ مادرش بجا شد روزے
رسول صلی اللہ علیہ وسلم بر بالین مادر نشستہ بود و روی مادر می نگریست و بر تنہائی و غرت
و یکسی خود دیگر گریست طبیعت سخت دشوارست تنہا ماندن از دلدار خود نہ باکہ گویم حال تنہا
ماندن دشوار خود نہ و آئندہ خاتون بپوش بود ناگاہ بپوش باز آمد و بر دے رسول صلی اللہ
علیہ وسلم نگریست دیدہ اشک آلودہ او را دیدہ آہ درد آلودہ کشیدہ جیتی چند برای تسکین
فرزند دلہند خود بر خواندہ این ابیات از انجملہ است شہر پیارک اللہ فیک من غلام
ان صح ما البصرت نے لنام نہ فانت مبعوث الی الانام نہ من عند ذے الجلال
والاکرام نہ یعنی خدا سے برکت و بدتر اے پس اگر من آنچہ در خواب دیدہ ام دوبارہ
از حالت غیبی شنیدہ رہست و درست است پس تو پختہ بر این خجستہ بسوے آدمیان
از نزدیک ندانند جهان ابد از ان گفت اے پس برتر ندہ خیزندہ است و بر نوسے
کشنگ نہ بر ندہ ہر کہ از کتم عدم قدم بر لب ما وجود نہاد نہایت کار او آنست کہ حجۃ اہل

بیخبر اجل بریده شود و هر که در محفل زندگانی شربت باطلاوت حیات چشیده و نهایت مسم اودست
 کور و مرارت مات بچند ربای عی دین سرک سعیت کفر غیر قائم نیست و دس که کجاست
 کوزیر شکوه غم نیست و لباس عمر نکو کسوتی ستایک چه سود و کماستین نقاش از دوام
 معلوم نیست و اما اسے پسر اگر سن میرم ذکر سن زنده خواهد بود نام من از صفحہ روزگار خوشنما
 زرا که چون تو پاکیزه نهادی زاده ام و مانند تو نیکو کار نیاید و اگر گذارم شتم بهیت زنده است
 کسی که از تبارش پداند خلفی بیادگارش و مروست که چون آینه جان و وفات کرد
 آواز نوخیز جن می آید که بروی گریستند می گفتند شعر بیت الفتاة البرة الامیثه و ام
 رسول الله ذی السکینة و بییت ما یسمی کریم بعد این زن نیکو شعار و
 مادر پیامبر دین بر و صاحب وقار و چون آن حضرت هشت ساله شد حبش عبدالمطلب
 که کافل هم دس بود و وفات کرد و در اربعمیش ابو طالب سپرد و بعد از بییت سالگی پنج سال
 شبانی میگرد و در بییت پنج سالگی خدیجه خاتون راضی آمد و عنایت خواست و در چهل سالگی
 دس بدو فرود آمد و در چهل و سه سالگی آغاز دعوت کرد و دوه سال دور که از اهل کفر و ضلالت
 انزل عی ادب و سفاقت و احسان فرزند شقت دید و کشید - اولاد در میان دس بسیار
 خانه داشت که بدترین دشمنان بودند و یکدیگر ابولسب و یکدیگر عقبه بن ابی معیط - در نزاع الهی
 آورده که در اول حال آنحضرت راستی الله علیه و سلم دو جبار جابر بود - و دو خلیف ضار -
 و خود بین خود کامه - و بدنام سیاه نام و دهمایه گران سایه سوز زبان کار بی سر باره شبانه
 در انداز اسے آن حضرت کوشیدندی و دس جفای وی پوشیدندی - انواع اذات و الوات
 بیار و زندی و در برگذران پاک پرانگنده کردند و می نامشایند که دس پاک او بداند آنووه گردد -
 زنده بعضی تفاسیر آمده که ام جمیل که زن ابولسب بود و زبانشتهای خار و دسهای خشک حج کردی
 و شب آردی بر سر راه پنجاه ساله الله علیه و سلم ریخته تا فاری و در دسش او نیز و در دس سار
 خلد آن حضرت صلی الله علیه و سلم که نیاز بیرون آمدی آنها را از سر راه برگرفته - و بطریق نکات
 و ملاطفت گفته این چه نوع همسایگیست که با من میکنید بییت سے ریخته در دره تو
 خار و با همه و چون گل شکفته بود رخ و دستان تو به طارق بن خدیجه آمد گوید و در بدو سلام
 بسوق مجاز فرستم در یک بازار دس غریب مرد سے را دیدم حله سرخ پوشیده و زبان فصیح
 و بیان طبع میگفت تو لوالا اله الا الله قلحیو ابوبیکه کا به شهادت نام زندگانی یا بدیدم کی را دیدم

پہلے اور سرتاوستے گفت سخن او شنوید کہ در غر مخکوت و سنگ بروی سے انداخت
 چنانکہ پاشند و کعب اور اخوین کردہ بود من پر رسیدیم کہ ایناچہ کہ ساندیک گفت آن جوان
 کہ لباس سرخ دارد محمد قریشی است صلے اللہ علیہ وسلم کہ فاق و انجای اسمان دعوت میکند۔ و آنکہ
 عقب او سنگ برومی اندازد و نکذیش میکند و سے بالوبست۔ و اکثر صنادید قریش
 درین قضیہ بالوبست متفق بودند و ہر کس کہ در رسوم و غیر رسوم حج آمدی اور از صحبت آن حضرت
 صلے اللہ علیہ وسلم مخذیر سے کردند و از مکالمہ باو سے تغیر سے نمودند و خان مختلفہ در باب
 آن حضرت صلوات اللہ و سلامہ علیہ میگفتند گاہ ویرا بہ نسبت می دادند۔ و گاہی شاعر میگفتند
 زمانے منسوب کیا نت یکیشتمند۔ و وقتی نام مجنون بروی سے نہادند۔ و سید رسل را ازین
 اقوال اخبار طلال برخاطر خاطر سے نشست و حضرت ذوالجلال برای سلی دل کامل او آیتہا سیر
 و منہوش آنکہ هیچ پیغامبر سے بقوم سے نفرت نداشتیم الا کہ عائدان قوم اور اساحر و دیوانہ
 گفتند کہ ان پیغامبران بر خفاقی قوم تحمل سیر نمودند و طریق مضاربت بقدم اجتهادی نمودند
 فاصبر کیا صبر الوالعزم پس تو ہم شکیبا نے در زجنا بچہ رسل الوالعزم و زبیدند۔ پس
 ہر چند اضرا دیدہ از ان قوم و عابدان حضرت می رسیدہ ثبات قدم و زبید و مضاربت نمود
 ترک دعوت سے فرمود بیت از ثبات خودم این نکتہ خوش اند کہ بجور پر سر ہر کوی تو
 از پاسے طلب شستم۔ و در زوفتہ الاحباب آورده کہ عروۃ الزبیر از عبد اللہ بن عمر
 حاص پر سید کہ از ان ایذا کہ تو دیدے کہ قریش بحضرت پیغامبر صلے اللہ علیہ وسلم نہانید
 کہ ہم زیادہ تر بود گفت روز سے اشراف قریش و حجۃ جمع شدہ بودند و من انجا حاضر بود و سخن
 وی در میان آوردند و گفتند ندیدیم ماہر گر خود کہ مہر کردہ باشیم بر هیچ امر می شل مہر سے
 کہ نائیم بر انچہ ازین مرد یعنی محمد بنامیر سد عاقلان مارا سفیہ شمر و پدر ان مارا دشنام داد
 و مارا عیب گفت۔ و جماعت مارا متفرق ساخت و سب آکہ ما بنود۔ و با این ہمہ ریز آگہا نشینیم
 و سپہ نیکویم درین سخن بود کہ ناگاہ سید عالم صلے اللہ علیہ وسلم مجسم در آمد و سستیام کن
 و بطواف خانہ مشغول شد۔ و چون در اشای طواف برایشان گذشت اورا بناستا تعبیر سے ساند
 و سخن سخت گفتند چنانچہ اثر کر است آنرا در روسے آن حضرت مشاہدہ کردیم و در طواف دوم
 و سیم نیز شل آن گفتند۔ و در وقت سیم ان سہر و بایستاد و فرمود کہ لشہزیدای کردہ
 قریش بخدای کہ جان محمد و قیضہ قدرت اوست کہ آورده ام برا کشادہی یعنی اگر سخن مرا

حضرت که فاطمه را گریان دید فرمود مایه یک یک اسے جان بدر ترا چہ چیز بگریہ آورده است و حسب
 گریستن چہ چیز شده است فاطمہ گفت یا ابتداء اسے پدر بزرگوار ان القوم غنوا علی ان یقلوا
 برستی کو قوم غم جسم کرده اند برکت حق تو دہر کس نصیب خود از خون تو باوجود تخمیں نموده اند
 حضرت فرمود کہ باک مدار قدرے آب بیا تا سلاح الوعد و سلاح المؤمن ہو پوشم۔ وزرہ
 عصمت نماز در بر افکنم پس وضوی تمام بساخت و قدیم در مسجد الحرام نهاد۔ و آن گروہ از
 ہیبت او چشم کشاوند بلکہ از مہابت او دیدہ بر ہم نہادند و از حرم عالم صلے اللہ علیہ وسلم
 تخمیں سنگریزہ برگرفت و در زوے ایشان انداخت و گفت شناہت البوجہ یعنی
 زشت باد رویہا بے شما۔ برنج پس از ان سنگریزہ نیا مالاد و زبرد گشتہ شد و پیمان
 در فضیلت بہار اللہ الموقدہ رفت و در روز القاشمہ ابو جہل و عتیبہ و شیبہ و اسنے
 امیہ و عمارہ را و عاسے بکرو و ہر کر آورد و عانام بر دہمہ گشتہ شدند و روز بزربرد دست
 انصار دین ہلاک گشتند۔ و قصہ محاربان کریم جنین بود کہ از ان بیت و دوشہرا کوئی
 و شاسے کہ حسین و اصحاب حرب کردند بچسپس نبود کہ در ان سال بدلاے بشتلا و بچسپس
 معاقب گشت و چون سال بسہ آمد و روز عاشورا آمد از ان لشکر یک کس نہ مانده بود
 چہ آنها کہ مقاتلہ نمودند و چہ آنها کہ سیاہی لشکر بودند۔ و چگونہ جنین نباشد کہ حسین نور دیدہ
 مصطفیٰ صلے اللہ علیہ وسلم و فرزند پندیدہ مرتضیٰ۔ و گوشہ ہجر بتول عذرا۔ و نہادر
 با جان برابر حسن رضا بود۔ در کفر الفرائب از ابو جعفر محمدانی نقل کردہ است از ابو جہا لشکر
 قاضی بصرہ کہ آشنائے دیدم نابینا گفتم تو پیش ازین بینا بودی و دیدم باسے تو
 روشن ہو چشم ترا چہ شد۔ گفت ایہا القاضی من در لشکر زیاد بودم بکر بلا چون واقعہ ہانکہ
 واقع شد۔ و بطن خود باز گشتم شبی نماز جفتن بگذاردم و بیکہ گفتم شب خواب بر من غلبہ کرد
 و واقعہ دیدم کہ یکے بیامد و گفت اجابت کن رسول خدا اسے را صلے اللہ علیہ وسلم
 من در عقب روان شدم تا بخدمت آن حضرت صلے اللہ علیہ وسلم رسیدم دیدم کہ در مسجد
 پیش محراب نشسته است نہ اندیشم کہ مسجد آن حضرت است یا مسجدی دیگر و بر زمین و دیار و صحابہ
 نشسته اند و بر حوالی ایشان مردم بسیار ایستادہ حسین را دیدم در پیش آن حضرت بزرگوار آمدہ
 و جاسر خون آلود پوشیدہ و آہستہ با خود سخن میگوید و یک یک از کشندگان حسین و اولاد
 و احوال واقعہ با مصحاب ویرا سحے آورد و حضرت رسالت صلے اللہ علیہ وسلم میفرماید از روی

غضب اتر تو به با سعید و در قوه بالنار اورا بنمیشیر برینید و کاش لبو زبیر بس شیر بران
 میزنند و چون شمشیر بر یک زندگے کاش مجبسی و در وی افتادے تابو سخته و باز
 زندہ شدے و باز شمشیر بر دے زندگے من چون این حال مشامہ کردم ترسیدم و از
 جاسے خود جبرستم و نزد یک حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم و دیدم گوتم اسلام علیک یا رسول
 آن حضرت نظرے از روی سیمیت بر من افتاد و بواب سلام من باز ندا دو ساعته نیک
 درنگ کرد و گفت یا بعد و الله حرمت مرا فرو گذار و گشتی داد و من نگاه داشتی اعتراض مرا کنی
 و از رسالت من یا تو کردے و از غضب من نه اندیشیدے گوتم یا رسول الله بخدای که شمشیر در
 منج یک از حسین و محارب و کشیدم و بر نیزه و طعنه بر سچ یک نزد من تیر در شک گاه دی نه اندیشتم
 جین بود که از شک خضم بودم و نظاره میکردم فرمود که راست میگوید شمشیر نزدے و تیر
 نرسانیدے و تیر ننگدے و لکن کثرت الشوادر و لیکن سیاهی شکر بودی و کفر سوار خیم
 می نمودے میانزدیک من آے چون پیشتر فرستم شستی دیدم پراز خون نزدیک دی نهاد
 گفت این خون جگر گوشه من است پس سینه ازان برداشت و بر چشم من کشید از رسول الله
 بیدار شدم نابینا بودم قاضی گفت ای ناکس این عقوبت دنیا است و که دانم که فردای قیامت
 با تو چه خواهد کرد و قطع هم بروز واقعه اے ظالم خدا تا ترس پدید آید بین که چاکر ده بجای
 حسین و خدا است حاکم و دعوے گراست پیغامبر و چاکر و میدھے انصاف و اجر جمیع
 روا بود که بجاگ دی خون کنه غرقه درخ منور و گیسوے ششاسے حسین و آدمیم بر طبقه اهل
 حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم محمد حق رحمة الله علیه که کنار بسبب حمایت ابوطالب حضرت
 پیغمبر صلی الله علیه وسلم دست نه اشتند و کسار صحابه را نیز بواسطه حمایت قوم و قبیل ایشان
 انداختند و نیستند که پس هر عامه جبری و فقیرے که او را قبیلہ و عشیر و بنو و منیدیدند بغضب و
 اشتغال میکردند بعضی را بگرسنگی و تشنگی عذاب کردندے و بعضی را زهره پوشانیدند
 و آفتاب باز داشتندے و نیز دندے که برآید و از دین محمد برگردید و از جمله امیر بن خلف
 بلال حبشه را بر روز بطیاسے مکر بردے و او را بریند و ریان ریگ گرم خوابانیدی و سنگ
 آفتاب گرم شده را بر سینه دے نهادے و گفتی ای سیاه از دین محمد برگرد و ایلات و غری
 ایمان آور بلال گفتی آحاد اعدا خدا کے بیکتا راستے پرستم و همچنین مصیب و خباب و عامر
 بن نمیر و اشباه ایشان را با انواع عقوبت تعذیب می نمودند و آن فارسان مدینه ان ایما

و در ادوار طریق یقین آن بلاما را تقدم بر خدا استقبال می نمودند و ستم گفتند بلا حلاست
 پس از عظمای آن خفاست مجاهده ابدان صیقل کینه همان است و در حالی آب و گل سبب معجز
 خانه دل ریاستی که از حضرت جنان آید چنانکه غم از آئینه جان نبرد آید چنانکه مراد
 سلامت بشوید و لیکن چه صد در زک است خورشید که شاید چه الفقه کار زبان کشید و هم بدان
 انجاسید که دست اجتناب مومنان بر کشادند و خرم عمر پر دوام در علمای سرایا و دلکوت برادرند
 بفروردست جمیع کثیر از اصحاب با شارت و اجازت حضرت سید جاب صلوات الله و سلامه
 علیه بجا نب حبشه هجرت نمودند و چون یاران رسول صلی الله علیه و سلم کم شدند کفار و از آن
 حضرت صلوات الله علیه و سلم پیش می کردند روزی سید عالم صلی الله علیه و سلم بجا نب مقبره
 جیون میرفت که پیش بر جمعی از صنادید عرب واقع شد چون ابو جهل و عده که بن عمرو
 امثال ایشان که بر سر آن راه نشسته بودند چون خواهر را دیدند باندای او برخاستند
 و از سخنان ناخوشش پیچ باقی نگذاشتند آن حضرت حکم و اذا خاطبکم الجالون قالوا سلاما
 سر مبارک در پیش انداخته بی مجاوله و تقاوله از ایشان بگذشت و در موضع از کوه نشاند
 ملول و مخزون بنشست ابو جهل بیامد و چنانچه بقول قرآن حضرت را آزر داد و بود لبخند
 شنیع نیز متصدی آنرا و شد چنانچه سیس از زن و مرد و بران طلع شدند و در آن محل
 عم او حمزه در شکار بود و قصار اسد روز بود که در کوه و صحرا گشته و شکار به دست نیامده که
 و تشنه و خشم آلود و در راه که در آمدن کینز که عبد الله جد عالم در ونگرست و گفت ای حمزه
 ترا شکار بچه آید و این عاریکجا بر سکه که با برادر زاده تو کرد دنیا بچه کرد و حمزه ازین سخن خوش
 و بی مجال استغفار نه پشت بخانه خود آمد و طعام طلبید و نش سفره بنیداخت و طعامی که
 داشت حاضر ساخت حمزه نگاه کرد زن خود را که بران دید گفت چرا سگرسنه جوانب داد که
 اسے ابا غماره چگونه نگریم که میبای را از میان شما بلکه ر ضیعی را از جنیمان شما که این جنای
 رواند ارد که با نور دید که با ششم و در و سید عبد المطلب واقع شد حمزه گفت روشن تر گوئی
 چه گویم آنچه ابو جهل با برادر زاده تو محمد صلی الله علیه و سلم کرد حمزه گفت چه حال عارض شد
 و چه صورت و قورع پذیرفت ام غماره گفت ای سید ابو جهل با جمعی از سفرها او را گرفتند و چنانکه
 بزدند که از پیشانی سارکش خون روان شد و ماه خضادش را که آفتاب از شک آن می سوزد
 بر زمین مالیدند حمزه گفت و او را لعنمش ابو طالب که با بود گفت بشعوب خود در فتنه نمود

و اگر گفتند چه شد ازین حال خبر چیست گفت ابولهب آنجا نرفت و آنرا مستکمل بجای
 نشسته بود و من گفتم ازین روایت بشکاید این سخن را گفت عباس کجا بود گفت عباس
 همچو پدر و آنکه گرد بر گشت گرد و برهه ای آن حضرت است گردیده فریاد می کرد که رحم کنید بر من
 و کسی از ان بدینجهان بجز من ای التفات نمی کرد و حمزه را برگیرست و با آنکه از سه روز باز طعام
 و شراب نخورده بود از سفره برخواست و گفت طعام و شراب نه خود حرام نه خاتم تا غایتی از ان
 از ابراهیم فرزند برادر خود انتقام نگیرم پس طلب رسول صلی الله علیه و سلم روان شد و بعد
 از ان نثاران داد و چون بجرم درآمد آن حضرت را صلی الله علیه و سلم دید و پیشانی آنرا کشید
 و سر برانداخته حمزه نزدیک آمد و گفت السلام علیک یا ابن اخی ای برادر زاده و زنی که
 تو آمد تا داد تو از دشمنان است حضرت سلک گوهر از صدق دیده فرو ریخت و آه سر و از ان
 برآورد و گفت بگذارد به کسی که نه پدر دارد و نه برادر و نه حمزه دارد و نه یار و نه مادر و نه موسی
 و نه دلدار و نه نه حمزه نه غمگسار نه دنا صری نه دنگار نه فرط آه کاندازد نه محرم نیست
 هیچکس از حال من غمگین نیست ای ارم نیارم زدن ز سو و زدن که که گم غمگسار و بهدم نیست
 در دمنده و غصه بسیار است و هیچ چیز از بلا مرا کم نیست و حمزه گریان و غریبان شده
 سوگند بلات و غمگسار ای پدر زنده من بزی نصرت تو آمده ام حضرت صلی الله
 علیه و سلم فرمود که بخت انخداس که مرا بر رسالت بخت فرستاده است که اگر بشکیر کردی از ان
 از مشرکان خاکسار برآرد و بزی حمایت من مقاتله نمائی تا خود را بخون بیالائی ترا از ان
 حق سبحانه و تعالی خبر دهم و نیز از انان محاربه و کارزار هیچ کشاید مگر بوجدانیت حق در است
 من قرار کنی ای عجم اگر میخواهی که مرا شربت لطفی دهی و مرهم راحت بر جراحت دل بپاشی
 من نمی بگویم لا اله الا الله محمد رسول الله حمزه گفت ای جانم اگر من این کار کنم
 تو خوشنحس هستی گفت آری من و خوشنحس و خدا و بستانه جبین کامل است
 حمزه کلمه شهادت بر زبان راند و بعد از ان از مسجد بیرون آمده با تمام ابو جلیل روان شد
 چون بعد خانه ابو جلیل رسید و بی نشسته بود و جسمه از شرافت عرب با وی بود و دیگها بی
 در دست حمزه بود و عبا بر سر ابو جلیل زد و چنانچه پیشش شکست و خون روان شد
 گفت تو محمد را ندانستی و دشنام می دهی ای ابن انان تو مرا برخواستی که با ابا عماره
 بنی ساعته صبر کن تا آخر ایشان نشوی حمزه گفت چرا ایشان شوم من گواهم میهم که

خدا کے ست محمد صلی اللہ علیہ وسلم رسول اوست حق و ازین ملت با نئی گزدم و ازین قول
 دوسے گزدم بمیت کشتا و چو در راه عشق سے پائیم پیچ حال ازین راه روئے تا بم
 قریش کہ این سخن شنودند و دشمن و مال افز و دین را قوت و اسلام را غرتے
 پدید آمد و در همین اوقات عمر خطاب رضی اللہ عنہ شرف اسلام دریافت و ان صورت
 یزد و تقویت و تثبیت مسلمانان شد اما چون کفار دیدند کہ اسلام روز بروز قوت میگرد
 و کار آن حضرت رونق سے پذیرد و پیغمبر و جسد ایشان زیاده شد و بدو اعیہ ہلاک آن حضرت
 ابو طالب مجاہد بسیار کردند و مہم را بر محاربه و مقاتلہ قرار دادند ابو طالب بنو ہاشم و بنو
 جمح و دو در میان فطرت آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم اتفاق نمودند و محمدان و غیر ایشان
 بر جد بودند الا ابو لہب کہ با ایشان شفق نشد و بعد ما کہ این قوم حریف قتال قریش بودند
 شعب ابو طالب و آمانند با کوچ و نہ خود آن حضرت رسالت را علی اللہ غایب و سلم با سبانی
 سے نمودند و قریش عبد کردند کہ با آن طائفہ مخالفت مناجت و مکالمہ کنند و پیچ چہرہ ایشان
 فرو شدند و شخند و اگر کسی از شعب بچیت مہمی بیرون آید و اورا بزدنی و ایداکر دہی
 و در موسم ہم کہ بیرون آید نمی گذاشتند کہ کسی چہرے بدیشان فروشد سال عربوں
 بران شعب گرفتار بودند تا کار با منظر ارسید و شبہا از گریہ و زاری طفلان و ضعفای کل حب
 روم کہ در خواب می رفتند و بعد از سه سال کہ حق سبحانہ ایشان را خلاصہ داد از شعب
 بیرون آمدند بعد از ہشت ماہ و بیت ادیک روز ابو طالب وفات یافت و حضرت صلی اللہ
 سلم از فوت او بسیار ملول و مخزون گشت بعد از ان شبہ روز یکماہ پنج روز خدیجہ کہ چہرے
 رگہ گشت و در خبر بست کہ سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم بوقت رحلت خدیجہ ہجرہ طابہ و اید
 یکجا شدت مرض شکایت میکرد و خواہر بگریست و او را دعا خیر گفت و فرمود کہ انی خدیجہ
 رشتہ اشتاق دیدار است خدیجہ گفت یا رسول اللہ من از مرگ باک ندارم ولی بفراق
 محبت تو حسرت بخورم بمیت از مرگ بیم ندارم دلی از ان ترسم کہ من بہرم و تو جانگیر
 شدہ یا رسول اللہ من از دختران خود خاطر جمع کردہ ام چہ ہر یکا نامی و خان و نامی دارند
 فاطمہ من بہر سہرا بخا سے ندارد و او را بتو سے سپارم و توقع میدارم کہ دست شفقت از
 او بر ناری و مہم او را بخود متکفل شدہ بدیکر سے نگذاری حضرت صلی اللہ علیہ وسلم حضور
 فاطمہ را طلبید و در بر گرفت و گفت فاطمہ بارہ جگر من است اما چون فاطمہ و زہرا و زکوار

خود را در سکر است و نیز فریاد بر کشید و در روی ماهی می نالید و زار زار در مفارقت و سستی
 نه نالید و بگوید از فراق کسبه ناله نکند و از سوز و حران لغره بخواند و نه ندیده مفارقت و سستی
 بنام سبزه را بر پشت نهاد و در دو دهنما جرت یاران روزگار بازماندگان را تیر و می سازد نظم
 روزگار ساز ساخت بون شب تیر و آن ماه از فراق چه چند نالیم از فراق آه از فراق آه از فراق آه
 اگر کند از ماه تا سبزه که هر شب میرود و آب چشم تا با سبزه آه ماه از فراق آه از فراق آه از فراق آه
 تنگی است آنام ابو بکر و قار خیمه اندر گوست که چون خدیجه خاتون را رضی الله عنهما عیبه پادشاه
 رسید و در پشت که وقت خیل است بر رسید عالم سبزه اندر علیه و سلم فرمود که یا رسول الله
 دی پیش من نشین تا دیار آخرین تو بر تنیم و شوق نقاسی خرا تو نشسته راه آخرت سازم
 و زیارتان نیاید و راج آخرین عمر من کنم حضرت مسلمات اشتر و سلامه علیهما پیش من نشست
 خدیجه گفت یا رسول الله عمر در خدمت تو بسر بردم و حالای من یک ابله اند و من بی مردم
 ملتکم من گشت که در قیامت مرا باز بوی و عن من با من سبحانه بگوئی و مرا در خدمت کنی
 سلم من بشاعت دانست آنی را که در خدمت تقصیر من از من خدعه کرده باشد حضور فرمائی
 و مرا بجل کن و دیگر فاطمه من خود هست دلی مادر میماند و تیر اندازد که آنجا گفت که نبرگ
 با تو نشینم که گفت با فاطمه بگویم تا بعد از شمار تا من رسید عالم سبزه اندر علیه و سلم گریان از
 سبزه بالین دست بر خاست و بگویم در آمد و سلام کن بجای آورد و بطول او خدایه نشو
 و فاطمه پیش پا در پشت خدیجه گفت ای دختر من دست را بگو که که مادر من سبزه گوید که چون
 من در گذر از دروازه مبارک خود را که بوقت نزول وحی بر فرق حامیان من افتاد من
 همچنان گشت باشد که بیک آن خدای بر من رحمت کند فاطمه بیامد و این سخن را بعد از سلام
 من عالم گریان شد و در فاطمه داد که بر داورت بنام سبزه تادل و سبزه خوش شوقی عالم
 خدیجه خیل از رسید که یا محمد خدا تعالی ترا سلام میرساند و میگویی تو روانی خود نگاه دار
 که خدیجه آنچه داشت در راه نهاد که گفت ای بی کرم است مادر را لباس کرم خود پوشید و در فراق
 در پشتش ناله کرد و در پشتش گفت و سبزه سبزه خدیجه را که این فعلی بصحت رسد ارسال کن
 او را در پشتش که خدای تعالی را شکر و حمد و ثناء و بوقالت او حضرت خدیجه عالم مندی شد
 دست لباسش را عالم شد در ناسته جان در دنیا نماند که آرام دل نماند و دل از عالم
 بسوزد که در خلوت جان بر پشت و اکنون آنچه حاصل از خدیش جنگ از روزگار نه کمال

در آن شب که لشکر از بوستان برفت و آوردند که بعد از موت ابو طالب و فوت خدیجه قریش
 دست از آن بستن و در آن بیرون کردند و هر چه از حیاط آنرا بستند بپشت سید
 عالم صلی الله علیه و سلم بجا سینه آوردند و مهم بدان رسید که آن حضرت صلوات الله
 و سلامه علیه در یک تنواریست بود بجانب طائف وقت و آنجا نیز از سینه های قوم آزارهای
 عظیم یافته باز بیکه آنجا نعل آنکه ده سال حبیب ملک متعال در که جنای اهل کفر و ضلال
 می کشید تا امر الهی بوقت در رسید و چون بگذشتند شریف فرمود و آنجا نیز بود که عداوت بر بستند
 و متاققان در کین گاه حمله کردند شستند و شرکان و عبده هنام و دود و محاربه و مقاتله
 اهل اسلام در آمدند و حرب اول که حضرت صلی الله علیه و سلم در آن حاضر بود و غزو و بخت
 و در آن غزای اهل بیت آن حضرت پس هم و بے عبیده بن جراح بن عبد المطلب است
 شهادت چشمید و در و کس سال بود و او را شیخ المهاجرین میگفتند و حضرت صلی الله
 و سلم در آن بسیار دوست میداشت و اول کسی که رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 بر آن اولو اینست مبارک خود و بخت او بود و صورت شهادت و بے چنان است که
 چون نهر و و شر بر سر چاه بدو صفت بر کشیدند و علماء بر پا کردند که کفار منصف و بخواه مردی
 بودند و صد و سیصد و هشتاد و شصت در میان ایشان بود و بیشتر ایشان سلاح داشتند
 و شر اسلام سیصد و پنجاه نفر بودند که اکثر ایشان بے سلاح و در میان ایشان هفتاد و شصت نفر
 و دوازده تن کشتن زنده و هشت و شصت نفر از تسویه صفین کس از کفار میان میان در آمدند
 و مبارز طلبیدند یک عتبه بن ربیع و دوم شیبه برادر او سیم و لید بر عتبه و از شر که اسلام
 انصار کس در برابر ایشان فخرت ایشان پرسیدند که شما چه کسانید گفتند ما از انصاریم
 بسیار از آن قریش گفتند ما با شما کار نیست ما انبای اعمام خود می طلبیم و یکی از ایشان
 یاد کرد که آن محمد از کفای ما برای ما بیرون فرست حضرت صلی الله علیه و سلم فرمود که ای
 عتبه و از آن حمزه و آن علی شما عتبه را از ایشان روید این همه مرد و دانه و این است شجاع
 فرزانه در میدان آن سه بے دین بیکانه در آمدند و عبیده مردیر بود و در مقابل عتبه رفت که
 او هم مرد سال یافته بود و حمزه میان سال بود و عتیم شیبه شد که او نیز در کس کت بود و علی که
 جوان بود و برابر لید اما که نخواست و نور سیده بود علی و حمزه هر دو عتیم خود را قبل سنانیدند عبیده
 و عتبه یکدیگر را مجروح ساختند عتبه زخمی بر ساق عبیده زد که استخوانش شکافت و مغز در آن

و عبیده از پاسه در افتاد و حمزه و سکه که چنان دیدند بدی با عبیده آورده و بر او بیخ بکند و ایندند
 و عبیده را بر او شمشیر نظر انور سید سخن می نمایند و سفر از ساق دی بیرون میرنجت و عبیده
 بیخوش بود چون چشم باز کرد بر جمال خواجه عالم علیه السلام افتاد و گفت یا رسول الله
 است شهید آری من شهادت میستم حضرت فرمود سبک تو را میدهند و میگویند که در سفر بدرالعبیده
 گشت اگر ایشا لب زنده بودی که الفصاحه و ادب که من ختم بخدا و در نظم آورده شمس
 و سلمه هستی نصیر خورده و در دل من از اینا شاد و الحلال منصفون بیت راجع بانست که ما و شما
 پیغامبر و ما فشتان از افتخار کبر شمیم تا وقتیکه ملاک کرده شویم برگردانده و او قاتل شویم
 و فراموش کنی از زمانه و دست بر زبان خود میخورد و او هم که آن خود را خدایه میگوید
 سنانیم آورده اند که حضرت علیه السلام در این مقصد بقی کرد و میبایست گفت و او بوقت
 میراجعت از بند و در شترلی رو عابد را را قرار انتقال یافت از میان اسد علیه و عبیده و دوم
 از تین بیت حمزه بود که در حرب احد مرتبه شهادت یافت و غزو و احد جمال بران و عبیده بود
 مشرکان بعد از جنگ بدر کشته اهل اسلام کمر بسته خود بسته که جهت بمناوید و اینراست
 ایشان که کشته بودند انتقام کشند شکر میجمع کردند و با سینه برادر و کینه خندان از ایشان
 زره پوشش بودند و دوست اسب و سوار و شتر و دستان ایشان بود و بدین آید و در این جنگ
 بزرگ و در حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم با هم مقصد هر دو بر جفا ایشا بایستاد و بر شتر
 که کوه احد بر تفاق و رسید و پیش روی کوه عینین رسید و ایشان را واقع شده و کوه عینین
 داشت که محل خطر بود که دشمنان از آنجا کمین کرده و بر سر لشکر اهل اسلام آید و حضرت صلی الله
 علیه و سلم عبدالمجید را اینجا بفرستاد و آنجا فرود داشت و مقرر کرد که شکاف کوه را نگاه دارند
 و نگذارند که کسی از مشرکان بدان راه در آید و فرمود که شما هیچ وجه از جای خود فرود
 نروید و این مرکز را از دست عبیده بخوابه غلبه شویم و خواهم که عبیده و بعد از تسویه صفوف و
 جزا و پشتن الموی عابد را از قریش طلب من الی علی علیه السلام ان که در میان رخسایت علی بسیار
 دی بیرون رفته و تیغ بر فرق او بسته و کوه تا میغزش میسند و ملاک شد برادرش میزدان
 بعد بر دست نمزده شمشیر علی علیه السلام را از آنجا کمین ملاک میشدند و علم که کوه را رسد
 و مسلمانان علیه که کوه را از دست کشیدند ایشان بیرون کردند و در این مقصد که کشته
 مشغول شدند چون آنجا رسیدان کوه عینین بر سر رکعت و از آنجا عینیت دیدن

لذا بشنیده روی پیشگاه نهادند هر چند که ایشان جمیع مباحث و کلمات را در رسول خدا
 لعنیه الله تعالی نشنیده و این چنین میبود و درین چند آنجا بایستاد و گفتار چون آن محراب خالص و دیگر
 روی و با آن صواب نهادند و این جمیع را بایستاد و شنید که در روز عقیقه اشک اسلام در آن صفت
 ایشان را از آنهم بیان شد و در آن است آنجا گفت و بپایا سبب صلی الله علیه و سلم که از آن
 قوم واقع شد شکست بر مسلمانان افتاد و بعضی گفت که پشت داده بودند و بعضی که
 نهادند و اصل اسلام را در میان گرفتند و درین حال اشک بر چشم شد و قسمی بر کتف
 رفتند و چو امانی ندیدند یا بشنیدند آمدند و قسمی از طاعت آن حضرت مفارقت نمودند چون آن
 علی و سعد و قاص و طلحه و قسمی بر کتف و حیران و در میان میدان می گشتند و برخی از ایشان
 بسواست شهادت یافتند و در بر سر کعبه آخر نبوت حضرت خواجه عالم صلی الله علیه و سلم
 شتافتند و در روضه الاحباب آورده که منقول است که در روز احد چون مسلمانان رو
 بر زمین نهادند حضرت رسول صلی الله علیه و سلم را تنها گذاشتند آن حضرت خشمناک شده
 در آن حال بنگارست علی را دید که بر پهلوی و بکسی استاده است گفت ای علی چو نیست
 که دیگر یاران با حق باشند گفت پادشاهان را بکسی اسوة بدستیکه مرا بتوانند
 منت مقتدرند که از نزدیک مقتدا بکار و در سبب جان و دهر عاشق و از کج حاکمان نرو
 بیل سوخته بر گزگشتان نرو و در صفت عاشق صادق حقیقت است که گشت
 نرو و از بر جان نرو و در نگاه جمیع متوجه آن حضرت گشتند فرمود که ای علی مرا ازین
 مع نگاه دار و در حالتی که حال متوجه آن قوم گشت و در کار از روزگار نشان بر آورده همه را
 متفرق ساخت و بعضی را بدو رخ فرستاد و جماعتی دیگر پیدا شدند بی بولی ایشان را
 هم آن گروه نیز کفایت شد و در آن حال جبرئیل با پیغمبر صلی الله علیه و سلم گفت که این کمال
 مواضع و جوامع است که علی بجانب آن فرمود که آن منی و آن منی بدست است که علی
 از من است و من از تویم جبرئیل گفت ای نامتکدامن از شما هر دو ام و شنیدند که گویند عیسی
 و میکفت ای علی لا سیف الا ذوالفقار و در روح القدس روح صمد روح مؤلفه
 درین محل ذکر کرده که بایستی شبه تصدیق ناسی و بکسی شائبه تصور فرماستی که
 سلطان اولیای علی مرتضی را کتب این دولت عظمی و درک این سعادت کبرسی
 و نزول درین مرتبه استی و عروج برین مقصد است برکت اقتدا با افضل اصفیاء و اولیای

بجانب

با کمال اقبال یعنی محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم محل شعله بود و کما قال الناطق و القاد با دنیا
افلا و علم آنکو بسیر مرتبه کاشته رسید به از دولت متابعت مصطفی رسید به آن بر دلی که بر
وعدا بند و افکار و بچون کلیم بود که با از و ما رسید به با مهر او و تفرقه اول خلوص یا ناست به
بر گشت کما قلب جو یا تمییز رسید به آورده اند که چهار کس از کفار قریش با یکدیگر میسر نمودند
بر آنکه رسول خدا را صلی الله علیه و سلم بقبول کنند این شهاب و بن ثنیه و ابن مسعود و عتیب بن
ابن وقاص پس درین محل که آشکارا فیکه کردند و برابر مغلوب شدند هر یک بگوشه افتاد و پوز
حضرت رسالت پناه صلوات الله و سلامه علیه با بعد و دوسه چند در موضع افتاد و بود آن
سنگین دلا در سخت دل میداد آن آرزو را حسب الهام یافته دست جرات از راستین خاست
به را آوردند و سنگها حواله آن سعد بن جواس رسالت و جلال کردند این ثقیفه سنگ چند حواله
آن حضرت کرد و یک از این بر آئینه نورانی پیشانی آن حضرت که حسب خلوص تو جان جسم
وصفا و طاق ابرو و کجوی آن کعبه حلقه آند و بغایت مجروح گشت خنجر خور و آن شده
قطرات بر بچان مبارک و فرود آمد و حضرت آند ابرو که در قریش پاک می خست و سنگین
که بر زمین چکید و سیفر سو که اگر قطره ازین خون بر زمین افتد هر کسینه مذاب از آسمان
بر کبریل زمین نازل شود و این شهاب سنگی بر بازوی آن حضرت صلی الله علیه و سلم زد و آن گرج
ساخت و این ابی وقاص سنگی بر لب و دندان مبارک آن حضرت صلی الله علیه و سلم زد و آنرا
مجر و خست خنجر لب پایشش شکافت و هر کسینه آن میوای غایبستان حسد که سنگ کینه
رطب تازه نخل جو مبارک قدس را خسته گردانید مثال شمش در روز جزا به ثمره آن حجه الزوم
لعام الا سیم بار در خراب بود و بیت آن سنگدل که سنگ جناب ریت نکلید چه خبر خوار
خارا از آن طبعش نیست حاصلی به دهم از اثر ضرب آن سنگند از آن راعیه وی از طرب
شیش کشته شد و یک از آن کوهر را به شیب چرخ که در راه و غایب از آتش سودا کشت
آن در دل است از درج یا قوتی بیرون افتاد و از بیچاره آن مرد و که رخنه خاک و هیچ شمار
بنو کسری بدان عقد صحیح راه یافت هفتوی داشت از درد و آتش در تبیه میزد و در آن
درج درج سه و دو درج بود عقد صحیح یک در آن چکسری افکند سنگ بگمان چو گوشت
خسک مغز را بجهت دفع سودا سفره در کار بود که بجدی تمام و شاهواری شکست و یا توته
رگانی سه سود نیست کی خدایه آن سنگ مفرج گراست که گزشتی فکر و دل سبک

سخت دل سپا و هر دینخواست که چون غنیمت بخیر نشان کرد و از ششصد و سی و پنج نفر
 رنگی می نمود مشغولی بود بمشش سیل خشنده به سنگ زنگ لعل خشنده و چون
 سپایش رفیق سنگ آمد به سنگ و درم عقیق زنگ آمد و درین محل که آن حضرت را چندین
 جراحت رسید این قتیله شمشیر حواله آن حضرت کرد و سید عالم صلی الله علیه و سلم از شمشیر اختر زدن
 و درمخاک افتاد و در خساره آفتاب آتش از نظر ابرار و دشمنان گشت روز روشن
 بر دیده دوستان چون شب مظلم تیره چشم روزگار از مشا به اندر چشم زخم غیاخیر شد
 بیت ناله و لایا شیر یار رسید و در غره یاسیل بدر یار رسید و ابن قتیله ملعون بنده است
 که غور شید شبح بعین جانم فنا غروب کرد و اوج کمال بغرب فوت و زوال تواری شد تو غم
 شروه داد که کار محمد را با ختم و دل زخم او بر دخم ابلیس از زبان او فرار گرفته آوازه انداخت
 که الا ان محمد اقا قتل بد اندید بد رستیکه محمد گشته شد آواز ابلیس بدین رسید و بسک خطه
 این خبر دلموز میان دوست دشمن انتشار یافت اهل شرک ازین خبر شادمان شده بکفر غنیمت
 غنیمت مشغول شدند و سید عالم صلی الله علیه و سلم بعد از زبانی از ان منخاک برآمد به حجاب
 شعب توجه نمود و بر رخ اصحاب بوسه پیوستند و درین غره حمزه مصرع عربی از
 جام شهادت چشید و بر وضه زابره ریز و تون فرحین رسید و صورت شهادت حمزه غنی شد
 برین وجه بوده که حسین مطلع که بهتر زاده گاه یکی از اشراف عرب بود و عکا دشت جسته که او را
 وحشی گفتنای که سر و تن باز و دلیر و گریه و پیوسته بر زمین جنگ کردی چون که قریش حذر
 مدینه کردند جبر وحشی را طلبید و گفت ای غلام و نه شهید مسلمانان در روز بدین من المهر بن
 عدی راجه ناری و خواری بکشند و من یکم ششم و حالاً محمد و عم و در حمزه و عباس خود
 در که است و حمزه در مدینه اگر درین حرب حمزه را فصل سالی ترا آردا سازم و جمال او دل ترا
 گردانم و حشمت تمام آن کار و عهده استام گرفت و نهنگ که زن ابوسفیان بود در قبایل عرب
 بحسن و جمال شرفی که مال دشت بدر او عیبه هم در روزید و در چاه هلاک افتاده بود و وحشی را
 طلبید و گفت اگر محمد را نیز بان زمین جوان من پدرم بازوی کامی که تر باشد حصون و
 باید و من ترا تربیت بر قاعده کنم و مقولی است که دختر عادت بن عامر نیز با وحشی گفت بدین
 در بد گشته شده و در شکری که غنیمت محاربه با ایشان دارید خبر سه سال گفت و پدر خود نمیدان
 محمد و فلی و حمزه اگر یک ازین سه تن را مقتول سازی من ترا بشادی و آزادی برسانم و حشمت

خواب داد که من بقتل محمد باقر علیه السلام میروم و در میان فطرت او کعبه است اندوختن و نماز و حج و ای کعبه
 که اگر در این خواب یابم از بهیبت و عظمت او و ایدار نشوایم کرد اما چون علی نور سید است
 و کارزار ندیده و دیده این حرب کم رسیده شاید که برو حرب توانم انداختن پس وحشی پشایکی
 آزاد می و بوعده بنده و خیال تربیت دختر حارث غم گشتن یکی ازین شیران همیشه اسلام
 درست کرد و چون روز حرب بمکین گاه ترصد در آمده شخص تمام بجای آورد و دید که سرداران
 مهاجران و جان بازان انصار را در نیت سید اختیار اندازانما امید شد به جستجوی علی در آمد و دید
 که مبارز میدان لاف می و مبارزان را باقی در حرب مهارت تمام دارد و از جانب اطراف خود
 بر خبر است و است که بروستی ندارد باز گشت و بجانب حمزه توجه شد و دید که حمزه چون شیر
 بسیار قوم آمده و صفوف لشکر قریش بر هم میزنند و روایتی است که حمزه در آن روز هر دست
 شمشیر که داشت و بهر دو حرب کنعان از دکان کارزار چهره فرو می گذاشت بستم شمشیر
 دست می نمود که اگر سام نریان زنده بود به پیشاید آوردن پای و در افتادی و اگر ستم رسان
 ملاحظه پایدار و دوستی او و نویدی بوسه بر لب نهاد و او در قسط حمله سالها لعب نایک
 چوگان قدر چنانچه پیش شاه سوگرمی نمایان آورد و از رو چستی و چالاک اگر قصد کند
 بدست گو که فلک و خشم چوگان آورد و انشا الله تعالی بسماع بن عبدالعزیز رسید و بی اقبال
 بمقر سفر ستاد و زجر گویان مبارز طلبید از جماعت قریش هیچکس در برابر و نیاید حمزه در شب
 رفت تا بی نخاشی خود را در میان جمیع انداخت و لشکر شمشیر آبدار ایشان را شلاست و
 متفرق ساخت و گفت برب آورده هر که خطا و لغت داشت و حشمت در کین گاه شسته و زنی
 سیلابیه که ناگاه مرگش بر سر در آمد و در روایتی است که پیاده بود و پایش بکشته برآمد و پشت
 افتاد و شمشیر برهنه شد و حشمت از مکین گاه در زمین بیوسه و سه انداخت بر عانه اش که
 که از طرف دیگر سیران آمد حمزه بر فراست و بیوسه مکین گاه توجه نمود تا بنگ و در این حرم
 که زودتر است رفتن برو که در افتاد و پیشانی مبارک بر زمین نهاد و کلاه شهادت بر سر
 راند و جان سپید شد العالم بالا رفت و حشمت صبر کرد تا مردم از نزدیک وی دور شدند
 بیامد و بگریه که داشت شکم و سه را بشکافت و بگریه شدن سیران آورد و بنزدیک پنهان
 که اشک بگریه حرمه قاتل پدرت بنده آنرا فرستند و در میان بر و بخوابد پس بنیدخت
 و سیران و بیوسه که گذران داشت و در دست و پای او بخوبی دگشت حرم بگریه و دینار زودتر

بدین پس رسید که حمزه را کجاستی بمن نمانی خوشی اورا آورد تا به حمزه رسیدند پس کار
 بر کشید و گوش و بینی و بعضی دیگر را از اعضا که در سینه برید و در رشته کشیده آن بزرگوار را
 شکسته در میان خاک و خون بگذاشت **نظم** در خاک خون فدا ده روا کی بود تنی
 کو در غرابین دین کارزار کرد و جان فدا ای غم محمد که در آن به جان را برای دین آگهی
 شایر کرد و آورده اند که چون آورده قتل آن حضرت صلی الله علیه و سلم بدین رسید بیچ زنی
 قریشیه و یا شمیسه نام از آل اکبری گریستند و مخدرات حجرات قصد احد کردند فاطمه و زینب
 ایستاده بودند یکی از منزهان لشکر می گذشت فاطمه خواست که با و سخن گوید و
 حال پدر بزرگوار خود پرسید باز شرم داشت و یکی از مردم محل می رسید که خبر بیت
 گفت چه می پرسید **بیت** احوال درون خانه گفتن نتوان چرخان بر در آستانه می بین
 و میس فاطمه را از مصنون این خبر دو دوازده سینه مبارک برآمد و بدین رسید پس لشکر
 از دیده روان شد و در اندیشه دور و دراز فدا که ناگاه کسی دیگر رسید و می گفت
 ای مسلمانان خدای مژده در شمار ایشهادت پیغامبر شما فاطمه که این خبر استماع نمود و پیش
 حاضری زمان که آنجا حاضر بودند آب بر روی مبارک و سینه زدند تا بپوش باز آمد و فریاد
 بر کشید که یا ایشاه یا صفیاء پس چادر عصمت بر سینه افکند از دروازه مدینه بیرون آمد
 و حالتش وصفیه و اتم امین و جمیع دیگر از زنان اتفاق نموده که روسی بکوه احد روان شدند
 راوی گوید که فاطمه آب سینه میزد که هیچ احدی را طاعت استماع آن نبود و ناله میکرد که
 ای چاکر طاعت شنیدن آن غداشت **بیت** این چه آهست که تا اوج شریا بروی که اگر
 نشود این ناله را از جا بروی فاطمه هر دو قلم که میرفت سینه فدا و هر چه نه قوت
 ره رفتن سینه روی توقف به ناگاه زنی از میان رسید و گفت ای دختر خیر الله بشیر
 میرو که گفت بخیر ام پیش پدرم انا قوت رفتار ندارم زن گفت ای سید النساء
 کو همچنان ساکن باش که من بروم و بر آتش خیر می بیاورم که اگر پدر بزرگوارت ترا بدین حال
 بیند تخیل نتواند کرد فاطمه در سینه دیوید قرار گرفت اما دلش متعیر بود و حالت این غم و سوختن
 چنین الم محنت زده داد که بدست سحران غریب می گرفتار شده باشد **بیت**
 آنرا که سحر چون غم من نیست خیر داند که سحر توام دیده چو سان سیکند زانده پس فاطمه
 فرمود که اسیر زن چون چشمه بر بحال جهان آرا که پدرم افتد سلام و نیاز من بر

در حال من بدینسان که مشاهد میکنی عرض ده در وقت فرست بگو قطع ای آفتاب من که شمس
 نامی از نظر تو آیا شب فراق تراکی بود و سحر ای نور چشم عالم و چشم و چراغ دل به کجاست
 چشم رحمت و در حال من نگری تا عالم چو نعل ز غصه باد و دم بود بدست چه سوزم چو متع و غم
 در دم بود لب و آکن زن برفت و فاطمه قطرات حسرات بر رخساری بارید و بدو تمام میگفت
 ای پدر مرا بغیرت آور دی - و در غیری دلخیزی بر جگر نهادی - ای درینا مادرم خدیجه زنده بود
 تا در دیکس ویتیم مرا و اگر دس و زخم تنهایی و غریبت مرا میسر نهادی ای جان فاطمه و زنا
 و از آن جانب زن زبانیه روی بشکر نهاده میدوید و هر کرا میدید خسته عالم صلی الله علیه
 و سلم می پرسید و در بار آورید و لب و سر در دوازدهت پیغامبر صلی الله علیه و سلم
 بشکر رفته بودند و قنار را چون بشکر گاه رسید گشته را و بد افتاده نگاه کرد و برادرش را
 شهید شده و آنجا بجاک و خون آغشته دیده بر هم نهاد و بگذاشت و با خود می گفت حرکت
 بر من دیدن روی او را روی پیغامبر صلی الله علیه و سلم را نه منم چون قد و سگ و دیگر برفت و بدوید
 جان داده و بر خاک افتاده از نو نیز در گذشت بعد از آن پیغمبر صلی الله علیه و سلم در حضور از
 حیات متعلق باقی داشت چون مادر را دید گفت ای مادر خوشگامی که آرزو مند دیدار تو
 بودم زمانه پیش من شبین و ساعتی در برم آرام گیر تا گفتا تو لب تو دم دیدار تو بنگرم
 همیشه دم جان دادن است و مشیت دیدار میباید ینا اگر چه بر تو دشوار است باری برین
 آسان کن بد زن گفت ای عزیز مادر - وای شهید مادر ما و در ذرات تو گریان است و بر آتش
 اشیای تو بریان اما دختر رسول را صلی الله علیه و سلم جای نباشانده ام و با خجالت حال پیدا
 آمده و من هنوز از سید عالم صلی الله علیه و سلم خبر ندارم و فاطمه ترغاری بر من و دم دار
 که تو نشستن نهادم پس را نیز بگذاشت و بیاید تا بیای که کوه احد در محلی رسید که سید عالم
 صلی الله علیه و سلم از شعب بیرون آمده بود و در پای علم بیستاده و میباید کرد اگر دختر من صلی الله علیه
 و سلم صفت کشیده زن شیرین آمد و در قدم رسول صلی الله علیه و سلم افتاد و گفت یا رسول الله پدر
 و سپهر و برادرم و جد و قبیل و تمامی عشیره ام فدای تو یا و سلام فاطمه آورده ام و ذرات او خسته
 تو عرض میکنم حضرت فرمود تو او را کجا گذاشتی زن تمام قصه را شرح داد و رسول الله صلی الله علیه
 و سلم گفت ای زن زود بازگرد و بشارت حیات من بدو رسان و بی تا هزار شش من زن زن
 بازگشت و غره سلامت خواج به فاطمه رسانید و گفت که بنده ای که پسر را دیدم استیاده و علم طریقه

فاطمه فزود که مراد به پدر برسان و مردگان ازین بستان زن اورا پیش گرفته به احد آورد
چون حضرت فاطمه را دید پیش او باز رفت و در کنار گرفت و فاطمه بسیار گریست حضرت
صلوات الله و سلامه علیه اورا تسلی داد و خواست گفت ای پدر من ازین زن شر دگانه
قبول کرده ام سید عالم صلی الله علیه و سلم از آن زن پرسید که از فاطمه چه توقع داری گفت
یا رسول الله چشم آن دارم که فرزندی قیامت مرادست گیر و در از من فراتر نشود فاطمه فزود
که یا رسول الله دستوری فوئی که بر کشندگان خود دم که بکس اند حضرت صلی الله علیه و سلم
اورا اجازت داد پس روی با صحاب کرد که مافعل غمی آیا چکر دهم من حمزه و حال او
چگونه است و چرا اورا نمی بینم حارث بن صتمه از نزد آن سرور روان شد تا خبر حمزه بیاورد و رفت
و در پی رسید آمد و خبر از عقب او برفت و بحارث رسید و زمانی که او بر بالین حمزه افتاد
چون علی حمزه را بدان حال بدید در گریه شد و بنزدینا مبر صلی الله علیه و سلم آمد و او را از آن
خبردار گردانید بیت آه این چه خبر بود که دلهای خون شد و جانها همه سوخت دید با حارث
سید عالم صلی الله علیه و سلم نفس نفیس خود بخاست و میامد و بر سر بالین حمزه را بست و او
عم بزرگوار خود را گشته و شکله کرده دید بسیار اند و بناک شد و بگریه درآمد حمزه را بسیار دوست داشت
زیرا که هم عمر و سه بود و هم برادر رضائی و درین محل صغیر عمره آن حضرت که خواست حمزه بود از او پرسید
پیغمبر صلی الله علیه و سلم با پدر که زبیر فرمود که برو و والدات را با ذکر دان تا اینجا نیاید و برادر خود را
در خیال نمید که شاید طاقت نیار و روزیاده از حد خارج کند زبیر پیش او باز رفت و گفت کجایم ای
خاطر رسول خدا اینجا میخواند که تو باز گردی صغیر گفت ای پسر نوه ام که برادرم حمزه را شهید
کرده اند و مثل ساخته و میدانم که این بلا و محنت ویرانجست رضا که خدا پیش آن آمده ام اما او را
نیست شاید که خدا نیز مرا صبر دهد و بدلت رضای او بکسم زبیر آمد و سخن مادر بزرگ پیغمبر صلی الله علیه و سلم
رسانید حضرت ویرا دستت و اوقات او را دید و ترجاع نمود و بخت وی از حق سبحانه تعالی اعتراف
طلبید اما خود را از گریه نگاه نتوانست داشت رسول صلی الله علیه و سلم از گریه او بگریه درآمد فاطمه هم
می گریست حضرت صلی الله علیه و سلم فرمود که کن اصحاب مشکاب اید اگر کسی مصیبت نبش تو نشود
یعنی مصیبت بچاکس نزد من بر او مصیبت تو نخواهد بود و مقررست که مصیبت چنین جز بجا و این
بظهور رسد و جز گریه و زاری نیست و گم چنین مصیبت دل حکم ناله و آه و بیقراری چه آید و تو شکایت
خوین و از بکر که ام روز دار پس با فاطمه و صغیر گفت که بشارت با و شمار که جبرئیل مد و میگوید

در آن ساعت آب حسرت و روده او بگرد و و قطر و چند بار آن مذمت از سحاب نسم و سه بچکان
 مراد برین حال نبیره رحمت می آید و روح او را بدارا قبض کشم زبا می بر شرب سرد و زینت
 آرام غریب و در شربت غم تلخ شود و کام غریب که گوشت که از مرگ بترسیت غم که شک نیست
 کز آن تر بود شام غریب و القصه چون انصار شنیدند که حضرت صلی الله علیه و سلم فرمود که خنجر
 درین شهر گزیده گان ندارد و بخانه های خویش نشاند و زنان خویش گفتند اول بخانه حمزه و
 عمر رسول الله صلی الله علیه و سلم روید و بروی بگریید بعد از آن بخانه خولیس باز آئید
 و بر پشت گان خود بگریید زنان انصار همه بخانه حمزه آمدند و تا قرین نیم شب بروی میگرفتند
 و سید عالم صلی الله علیه و سلم خواب رفته بود چون بیدار شد که از گریه زنان از خانه حمزه شنید
 پرسید که این چه آواز است گفتند زنان انصار اند که در غم تری گریه حضرت تصوات الله
 و سلامه علیه فرمود که خدا خوش بود و از شما و اولاد شما و اولاد شما انکه غمیز و قصه کردید
 ملاحظه کن که دشمن و اولاد و احباب و غریب بودند و در آن بادی کسی نبود که برایشان بگریه و احب
 آسمان برایشان بگریست و امام محمّد و تفسیر معالم التنزیل از بسدی حقه التبرئ نقل کرده که
 چون حسین را شهید کردند آسمان بگریست و گریه او سر بر اطراف اوست و تفسیر ثعلبی آورده
 که محمد بن سیرین رحمه الله فرمود که پیش از قتل حسین حمزه را از حال او شفق مشهود میگردد و فرمود
 و بعد از قتل حسین ظهور نمود و درین باب گفته اند طبیعت این رحمتی شفق که برین صرخه میروا ست
 هر شام عکس خون شهیدان گریاست و در شواهد مذکور است که عمر و زهره و زهرا و امه و مجلس
 جبهه الملک مردان بودند و لیدر عبدالملک پرسید که کدام از شما میداند که در روز قتل حسین
 حالهای سنگهای بیت المقدس چه بود زهره و زهرا و امه و زهرا و امه و زهرا و امه و زهرا و امه
 که در آن روز هیچ سنگی را از مسجد اقصی و حوائی او بریدند و شنیدند مگر که در زیر آن غل تازان یافتند
 و از دیگر می آید که چون حسین شهید شد از آسمان خون بیاید و هر خسته که در آن بود و هر
 پر خون شد و آسمان چند روز در چشم ما چون خون بسته می نمود و در عیون الرضا و جدش زبا
 بن شیبیه مذکور است که سلطان علی بن موسی رضا الله عنه باو گفت که یا ابن شیبیه چه خبر
 عدم را شهید کردند آسمان خون بیاید و تراب احمراز اطراف او بجانب زمین رسید یا ابن
 شیبیه پرسید که چهار هزار فرشته برای نصرت او از محیط افلاک بمکرز خاک فرود آمد و جنگ
 دستور می نیافتند بر سر روخته مقدس او قرآن گرفته یا موسی ثوابی در و سس

گروا و دگر گریه و بے بافتند تا روز قیامت عزوجل اندرین ماقم فلانک و سیدم بگریسته
 جن و انس معلوم و غفلت بگریسته چه کسی از جبار فتنه و سوره و رافت او را پاسبان
 عرش نالان گشته و لوح و قلم بگریسته بهر عالم تاب یا سوز جگر نالیده زار بهر گردون
 بر زبان بانشت خشم بگریسته درین غرابهر رضای خدا خجسته و مقام چنانکه کرده و فرزند
 بیت الحکم بگریسته چه در معین بهر رضائے فاطمه در باغ خلد بهر شهید بادیه با صبا عالم بگریسته
 و شهید سوم از شهدا **اے اهل بیت جعفر بن ابی طالب** بود بزرگوار و مرسته
 و او در اول حال با جماعه از اصحاب همیشه هجرت کرد و نجاشه بردست او سلمان تشنه
 و از حبشه بیرون آمد و در روز فتح غیر نجدت حضرت پیغمبر صلی الله علیه و سلم رسیده و آنحضرت
 صلوات الله و سلامه علیه بنایت شادمان شده فرمود که نیکو نام بگذارم یک ازین را **عمر** نام
 کردم بقدر و دم جعفر یا الفتح پیغمبر حضرت صلی الله علیه و سلم او را بسیار دوست داشتی و در باره او فرمود
 که **بیت خلق و خلقه** و شمار من در صورت و صبر و دین نهایت شرف است در وقت و
 آورده اند که در سال هشتم از هجرت که آن حضرت لشکری نامزد فرموده و بحرب جلیل فغانی فرستاد
 و جعفر نیز در آن سیریه بود چون بموت رسیدند و آن موقعیست که نزدیک بلقاء و بیت شام لشکر
 او بر و افتادند سر بر حضرت سال علی علیه و سلم نهاده و کس او ندانند و لشکر جلیل صد هزار سوار
 و پیاده بلکه ازین عدد نیز زیاده بسیار از آن مکر که جهاد و یکجوشان پاک طینت پاکیزه و خستاد از بسیاری
 دشمنان اندیشه ناکرده دست افتخار در دهن توکل استوار گشته و پای ثبات در رکاب و قمار
 آورده عنان اختیار بقصد مشیت آفریده کارگزار گشته و طینت در دست ماچونیت فغانی را در دست
 گنبد آشتیم ناکرم او چو می کند به و مروانه و در روستی بکارزار کفزار آورده و در اشافه قتال
 که زید بن عمارت رفته اند و عنده شهید شد جعفر بن ابی طالب علم برداشت و از مرکب پیاد شد
 اسب را سپه کرد و اول اسپه که در اسلام سپه کردند آن بود و آنکه بجای پیشوای شد و شرفی بر او
 بر پیش ازین چنانچه ازین او جانشد علم را بدست چپ گرفت و دست چپ او را نیز برین چنانچه علم را
 بپا زده و خود نگار داشت مروه از کوه میان او را نه خیمه زد که از پای در آمد و صحاح اخبار را در
 که حق تعالی پندامبر خویش را باحوال اهل موثر اطلاع داد و در زمین را فروغ گردانید و نامر که
 عمارت ایشان را دید و باران را خبر داد و از اهل موثر و فرمود که زید بن عمارت علم برداشت
 است شهادت چشمه یس جعفر بن ابی طالب رایت فرا گرفت و عمره شهادت بخشد

و پس از آن ابن ابی رباحه را بر او شسته جزو کفار کشیدند این سخن جعفر و دو قطر است آب از دیده مبارک
 من جاریه و فرمود که جعفر بهشت دارد و حق تعالی در میان زمین و آسمان فرستاد و در میان او و من
 که انداخته بودند بوسه از زلفی داشت که هر کجا که میخوردند بر طهر آن دنیا میدادند و من شسته و غسل می نمودم
 که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که جعفر را دیدم در بهشت بر مثال طلیح که بر او بوسه کرد
 آورده اند که او را بخواب دیدند که در حقیقت با هر خان بختی پروا نمیکند هر باکی بخوابد از بخت
 ویرا جعفر طیارا گفتند و من قصه علی در شرف چمن فرمود و شهر و جعفران الذی یفصح
 و میسره و طیار مع الما لک ابن اسامه یعنی آن جعفر است که با او دو شب افکار با طیار طیاران
 میکنند پس را در من است یعنی برادر من دور یعنی از قصص آن آورده اند که جعفر را در آن جنگ
 بجایه زخم سینه بود و در طرف پیش او همین که در آن معرکه مقتدا و پنج کس از کافران بواسطه
 بهیمیت و سطوتی که از او مشاهد میفرستاد و او نیارستند گشت تا سر مبارک وی را بسینه
 شمشیر حمله کرده او را بر نیزه از زمین دور کردند و درین محل سید عالم صلی الله علیه و سلم در مدینه
 بر میسر بود و دروغ حجاب شده آن معرکه را مشاهده میکرد و همین که جعفر را بر نیزه از زمین برداشتند
 روی مبارک با آسمان کرد و گفت ای پسر عم از سزا مستحق بجایه در جهان ساعت او را دو بار
 بخشید تا از سر نیز با سکه کافران پروا نموده بر دهنه فرود کس پرید و ازین است که او را طیار
 گویند و بر گاه که عبد الله عمر رضی الله عنه تحت پسر و بجای آوردی گفتی اسلام علیک یا بنی ذی
 النجین مشقوب است که حضرت رسول صلی الله علیه و سلم بعد از شاهه مال جعفر بخانه وی آمد
 و اسباب است عیس که زن جعفر بود طلبید و پرسید که کوکان جعفر کجا انداخته اند ایشان را نزد من آر
 ایما گوید که ایشان را بفرموده بروم بیو سید و بر نیزه در پیشان گرفت و در کنار خود انداخته
 آب از دیده آن حضرت صلی الله علیه و سلم سحید است که گفت یا رسول الله فرزندان جعفر را چنان
 من تفریزی که یتیمان را بنوازد و با ایشان آن مقام میکنند که باقی پدران کنند مگر از جعفر خبری آید
 و او را حالی افتاده حضرت فرمود که آری او را شهید ساخته اند اما از عاقبت بخودی فریاد کرد و زنا
 بر و جمع شدند و آغاز کرد و از اسکی که رسول صلی الله علیه و سلم ایشان را تسلیم او و بصر فرمود
 آورده اند که حضرت صلوات الله و سلامه علیه از اینجا برخاست و با چشمی که بر آن نازل فرمود
 فرمود دید که فاطمه میگردد و میگوید و از عماء پیغمبر صلی الله علیه و سلم فرمود که علی مشق جعفر
 فلکین ایما که یعنی اگر گریه و گریه باریست جعفر را بر نیزه بر آید و بر آید و بر آید و بر آید

در غمت چون گریه می ملاز بر بچار باو می افزودن گریه می جگر دیدن بجز دیگران گریه آب چه بر تو می خفت
 جگر خون گریه می جگر دیدن بجز دیگران گریه آب چه بر تو می خفت
 آمد و تقصیریت پدرم رسانید دوست بر سر من و پرادم فرود آمد و دو سه بر سوکانا و دوا شک از
 چشمش روان بود و چشمتی که بر چکان مبارکش تمام تر می شد و فرمود که باری خدا یا جعفر به بهترین ابی
 رسید اکنون تو غلیظه و سه باش در دوزیت دی بهترین خلافتی که بایندگان بجای آید و دوازده
 سه روز باز بخانان ایشان رفت و فرزند آن حضرت را بهیچ است و ولایتی نمود و خلاق طلبید تا سر
 ایشان را کشید و فرمود و امام محمد بن جعفر بر علم من ابی طالب بیست و دو ماه و من بن جعفر
 در خلق و خلق بر پدر خود می ماند و او عاصی خیر در شان عبد الله بن جعفر می ماند و او ده انگه باور
 میگردست و از ریشته ایشان باو میگرد و از یکسای ایشان می نماید حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم
 فرمود استخافین علیهم و انما علیهم من الدنيا والاخرة آیامی ترستید فرزند آن جعفر و حال آنکه من
 یار و دگوار و متولی کار ایشانم در دنیا و آخرت و جعفر را بهشت سپردم و من از ایشان که چون
 و محمد را صغیر بود و در کربلا با سپهرم خود حسین شربت شهادت نوش فرمودند چنانچه بعد ازین
 در واقعه جانسوز غم اند و ذکر ملاک سبب بکار موجب اند و در غایت مذکور در این باب قطع
 سوراخ میشود دل ما چون گل حشیش به آتشی که در واقعه کربلا رود و آتش بر او بود که بیگانه
 شام به بر اهل بیت اینصه جور و جفا رود و دیگر استیلائی آنحضرت صلی الله علیه و سلم
 بوفات فرزندش ابراهیم بود و ابراهیم در مدینه بسال ششم از هجرت و روزی که متولد شد از مادر
 و قاتل او رسول خدا بود و صلی الله علیه و سلم شمر خود را بر او رافع را خبر گردانید و بر پسر
 آورده او را رافع بشارت بحضرت رسول صلوات الله علیه رسانید و آنحضرت بفرمودگان فرزند
 با بر رافع نجشید و بعد از آن شب ابراهیم نام نهاد و جبرئیل آمد و گفت السلام علیک یا ابراهیم
 و حضرت صلی الله علیه و سلم بدین سبب شادمان گشت و دایه برای و سه ستر فرمود و ابراهیم
 قریب به یک نیم سال بزیست و در سال هفتم از هجرت وفات یافت و پیاپی بر صلی الله علیه و سلم
 از موت و سه سال دیگر آن واوند و مناک گشت و بیعت کرد و چون خبره نزد آن سرور آمد
 که ابراهیم و سرکرات است آن سرور نزد وایه و سه آید و عبد الرحمن بن عوف را پیاپی بر
 صلی الله علیه و سلم و ابراهیم در کربلا بود و حضرت صلی الله علیه و سلم و برادر او کشته و کشته شد و
 چون بان عاشق به دیدن شک در چشم مبارکش این شد عبد الرحمن بن عوف گفت یا رسول الله در

می گریستند و می بگریستند از گوی بر سریت حضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ اسے پس عروفت
 من بخت کردہ ام از روی و موسے کنعان و جامہ پارہ کردن و لہذا بخت بر خسارہ زدن اما آب شیم
 اثر رحمت است و بر کہ شمس نکتہ بر دے رحم نکتہ انگاہ فرمود کہ اسے لہذا بخت بر خسارہ زدن اما آب شیم
 کہ سوت اہل بیت حق و وعدہ صدق و آخر ما غفر سبب بادل ملحق خواہ شدن ہر آئینہ کہ بر تو ازین
 بیشتر حزین مے شدیم آنگہ فرمود البین تدمع دیدہ داشتک مے بارد و انقلاب بخون و دل اندوختہ
 میشود و لا تقول الا ما یرضی ربنا و نمی گویم سخنے مگر آنچه پسند و پروردگار را و اما لہذا بخت یا ابراہیم
 لہذا و نون و ما یفرق تو اسے ابراہیم ہر آئینہ اند و ہنا کیم چہ نہ کسی در فراق جگر گوشہ خود
 اند و ہنا کیم خود چہ از خبر ولایت از والدین و در قطع حسرت و ہر آئینہ کل را کلال و بلال سہ
 بیست دل زنیو نیک ان برداشتن آسان بود چہ لیک از پیوند جان خود بر شکیست
 و شواہد النبوة و دیگر کتب مذکور است کہ روز سے رسول صلی اللہ علیہ وسلم حسین بران
 راست خود را اندہ بود و پس خود ابراہیم را بران سپ جبرائیل فرد آمد و گفت یا حبیب اللہ
 خدا تعالی این ہر دو را برای تو جمع خواہد کرد و یکے را از تو باز خواہد ستا کنون تو اختیار کن
 ہر کہ نام را کہ خواہی تا ندہ ایجا رحمت خود بر رسول صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ اگر حسین فات
 بر فداق و سے ہم جان من بسوز و دہم دل علی ملول شود و ہم جگر فاطمہ ز ریش گرد و دہم
 بر اکوش حسن را اندہ رسد و اگر ابراہیم بود و بیشتر الم بر جان من بود و الم خویش را اختیار کرد و ہم
 بر الم ایشان و بعد از سہ روز ابراہیم وفات کرد و ہر گاہ کہ حسین پیش پیغامبر صلی اللہ علیہ وسلم آمد
 ویرا بوسہ داد و سے گفتی ہر جا کہ کسی کہ من فسر زد خود ابراہیم را فدا ای وی کرد و ہم پس حسین
 چنان خواہد کرد و چگونہ بر او باشد در کنز الغرائب آوردہ کہ موز سے شاہزادہ حسین پیش رسول
 صلی اللہ علیہ وسلم بود و سوخت کہ بچانہ رود و باران مے بارید حضرت در حسین نکوست اورا ملول
 دید فرمود کہ چرا ملول گشتی و ہم بجانب برادر و مادر می کشد و از روی دیدار ایشان دارم و باران
 از رفتن از سید ارد و حضرت صلی اللہ علیہ وسلم دعا فرمود تا باران باز ایستاد و حسین بچانہ باز رفت
 آن حضرت صلوات اللہ و سلامہ علیہ قطرات باران بر جگر گوشہ خود روانید داشت تیر باران ہر روز
 بر وجود نمازین او چگونہ ردا بود **قصہ کلک** سینه وی از آسیب خار تیزہ ماندہ جیب غنچہ
 شدہ چاک ای دریغ از خاک سہر و ناز بر آفتاب شدہ قند سر و قدش فرو شدہ در خاک
 ای دریغ از غرق خزان رخ اورا ملاکدہ دیدند در صوامع افلاک سے دریغ از سے دریغ

وجود ندارد بے شبیهه او را از رختۀ فنا بیرون باید رفت - و هر که رخت امانی آمانی بشوید و زنگانی
کشیده باغز و دره متلع جان بے بدل را به غنا پیچے اجل باید سپرد و ریاسه آن کیست که
دل نهاد و فغان ترشت به پنداشت که مصلحتی و تاخیر نیست که گنج خزن که خیمه می باید کند
گویند که رخت بے باید بست به هر حجر گاه میایدان کارگاه قضاندای دل گزای کل مخلوق
سیمت بگوشش بپوشش عالمیان فرو خوانند و هر صبح دم داعیان بارگاه قدر صدای
مشقت استقام و کلن مزیزی سبقت باسلع جهانیان رسانند - یعنی هر آفریده شده زود باشد
که همیشه دو بهر روز سه خورنده اندک زمانی راست فوت و فنا پذیرد پس از آنکه
زمانه بیدار شود که مرگ در کین است - اے مستان شبانه بشاید گردید که رجوع باحضرت
رب العالمین است - اے مغرور شدگان بسورایام زندگانی گوش نخود و آید که هر کمالی
زوالی در عقب اے مسرور گشتگان نبیل مال و آمانی بگوش تن آرید که ایام حیات
زمان مات و قفایت نیست که مے هند قدم اندر سراسر کون و فساد که باز روی آید
عدم بنی آرد و هیچ خانه دید که از روزنه او دو دم گن نیامد - و هیچ ایوانی شنید که شرف
شرف او بقهر اجل از پای در نیامد - هیچ مجلسی صلتی بوده که آیت لفظ قطع بنیلم بر او نخواهد آمد
و هیچ محبه دست داده که آزاره بد اسواق بنی و بیگ بدان نرسانیده اند شیل
کل شے پالک بر چهره او نه و در قصه کشیده اند و غبار کل من علیها فان بر سفاق هافل
و اعانے فشانده اند - همه را بار خوات کشیده بے سبت و جگر از شربت فنا چشیده -
خاقان و امیر و سلطان و وزیر و منشی و دبیر و خن و فقیر و صغیر و کبیر و جوان و پیر و عالم و جاهل
و غافل و ناقص و کامل و قاصد و باطل و صاعد و خفته و بیدار و مست و هشیار و قوی
و ضعیف و وضعیع و شریف و موحده و ملحد و مقرو و جاحد و فاسق و زاهد و کامل و جاهل و جاهل و همه
این بلا و چنگال این بنابر اند محیط در بارگاه حشر چه سلطان چه مینوا چه بر آستان
مرگ چه در بان چه بادشا چه اگر درین جهان کسے راحیات ابد میسر و بقا کسے سرمد
متصور بودی آن خلعت باقیمت به قفایت استقامت انبیا و رسل که بادبان مسالک
سینند زست آمدی - و اگر اجل کسے را ضلالت داد و باب بقا بر روی کسی گشت و بایستی
سیدانیا و سنده هفیا که مشور کرامت بی نهایتش لطیفی غرای آساید دل و آدم مشغ
دو نشان عالیشان مثاقب بی نهایتش تروق و وقع و کلن رسول الله و خاتم النبیین

موقع و مرتبہ تمام فوات خوشیہ سے حق سبحانہ و تعالیٰ کے بہت تسکینہ این امت عالی بہت
 رحم مہوت بر صحیفہ شریفہ چنانچہ کشید کہ انکس میت و انہم میتون و بواسطہ دفع توہم بقادر
 دینے و غنائین خطابہ مستطاب پگویش پگویش رسانید کہ ماجعلت البشر من قبلک
 الحمد یعنی ماہودیم و مقرر کردیم هیچ بشر سے را پیش از تو بدہ جاوید بودن در دنیا تمام
 انبیاء و ازرکیا و اولیاء و اصیاء و کسب الی ان کہ پیش از تو بودہ اند شدت غمگ
 و پشانیہ ایم و ذاسے قل یتو فیکم خاک الموت الذی سے جانشان مشنوائیدہ افان
 ست تم انحالہ دن آیا کہ تو نمیرے این دیگر ان کہ مستند باقیہ خدا ہند ماندہ لے بدن
 کل نفس ذالقتہ الموت ہر نفسے چہ شدہ مرگ ست زمانے گیر و قرار در رحم خاک قیامت
 بر نطفہ زکامہ از ملب آدم ست کج فلک پرست ز ذکر گزشتگان نہ لیکن کسیک
 گوش کنند این صد اکم ست پس از باب مصائب و زلیلا و عذاب ذائب و بلایا اگر در واقعہ
 باکہ انتقال سید المرسلین و حادثہ نازلہ فوت و انتقال خاتم النبیین علیہ افضل صلوات
 المستین بر حسبے نامل نمایند و دل و جان و در دیند روح و روان مستند ایشان با مبرور رضا
 قرین و باطمینان و تسلی ہمیشہ کرد و در اندیشہ مرگ خوف فناء بر ایشان آسان شود و
 و کوکان انسان و دم بقاہ و لہامات خیر المرسلین محمد و اندیشہ مرگ مصطفیٰ باید کہ
 شاد سے و طرب جلار باید کرد چون سید ہر و کوکون جاوید مانند ہمارا طمع خام چرا باید کہ
 اسے عزیز چون ایام شمس انجام عاشورا محل طم و یکاست اگر دوسہ کلمہ از وفات حضرت
 سید کائنات علیہ افضل الصلوٰۃ بزبان تسلیم بر صحیفہ بیان امت تحریب باید و نہی نملی
 آورده اند کہ در سال و ہجری از حیرت کہ آن حضرت حجۃ الودع ادا فرمود و روز عرفہ در حلقہ
 این آیت فردو آمد الیوم اکملت لکم دینکم و روز دین شمارا بر اسے شما کامل گردانید
 و اتممت علیکم نعمتہ و نعمتہا سے خود را بر شما تمام ساختم پیغمبر را علیہ السلام و علیہ
 از حضور این آیت را کہ انتقال برو شدہ در الوصال ہشام جان سید پیغمبر حیرت کرد
 کمال برو کشیدہ اند آفت زوال و عجب و از و بہت چراغ تاب بصف النہار تابان
 سترست کہ در سہ زندہ بود زوال آورده اند کہ در ان اوقات آن خطبہ کہ سچو انان
 کہ زکریا درین مناسکت و کہ شاید نہ پیش شمارا بعد ازین الہ منقولست کہ در خطبہ مذکور فرمود
 شما از من پیغمبر خواہیہ شد یعنی فردای قیامت از شما خواہم پیغمبر سید کہ سچو بگویند زنگال

باشا شمار چراغ فرا رسید گفت گفتند گو ای خواجه ادا که ادا سے رسالت و امانت کر کے
 و انچه شرط ارشاد و نصیحت بود بجا آوردے پس آن حضرت انگشت سبابہ خود را بجا نیا سان برداشت
 و بیوی زمین فرو داد و گفت اللهم اشهد اللهم اشهد بارخدا ایا گو او پیش و بارخدا ایا گو او پیش
 و بعد از آنکه از حج مراجعت فرمود در انشای طریق بمنزلے فرو داد کہ انرا عذیر خم میگفتند و در روا
 جفته واقع ست و آنجا نماز پیشین در اول وقت ادا فرمود بعد از آن که بپیاران کرد و گفت
 اے است اولی بالمؤمنین من الفهم آیا من یتیم سزاوارتر بود منان از نفسهای ایشان
 همه گفتند بیدار رسول الله بخین گفت کہ سیفر مائی و تو اولی از ابائی گفت من گفتم
 مولای من مولای من مولای من مولای من مولای من مولای من مولای من مولای من مولای من مولای من
 فرمود خدا انقاسے مولای من منیت و من مولای من جمیع مومنانم بعد از آن که علی گرفت
 و فرمود هر که من مولای اویم پس علی بن ابی طالب است پس آن از پنج دعا و شان
 سر قفسے غنچه تقدیم رسانید گفت اللهم وال من والاه بارخدا ایا دوست دار هر که علی را دوست
 دارد و دعا و من عدا و من عدا و دشمن دار هر که علی را دشمن دارد و انذل من خذله و دشمن و گذار
 هر که علی را فرود گذارد و انفس من انفسه دیار سے وہ هر که علی را یا یوسے دیار و ادر الحزم مع
 حیث کان و حق را یا و تو را هر بار باشد سر ویت کہ عمر رضی الله عنه بر ناست و دست سر قفسے
 کریم الله و جبه گرفت و گفت و من ابی طالب نیکو سے و خستہ سے با و ترا اے سپر
 ابو طالب اے است مولای من مومنین و مومنین با و در و سے و مولای من همه مومنان مومنانی
 در دین محل این ستم بیت را از و فتنه الاحباب بیا نفل افتاد عیبت روا زیر اے سپر دین
 خویش تا بجے ساز چہ ز خاک پاسے جو انفر دال من والاه و نزل عداوت او در و اتران خویش
 و شیخ فطی بنی رخصم عدا و من عدا و او چہ گواہ پاک املت دلای شاهی دان چہ کہ بر کمال کمایش
 بل اتی ستم آگوا و و و وقت نفل این حدیث در درج آورده کہ از خوا اے سپر
 معلوم میشود کہ دوستی هر سپر لافتی یعنی علی مرتضی در کمال بیان و فعل تمام دارد و بعضی اعیان
 یا شہر شمع در سلسله با کان سے شمار دو بهر کے کہ نظیر هر که است با علی کینه و در سخن
 حاجت و از سه فی بت چہ نیست در کوشش سستین بدر چہ دامن مادرش نمازی نیست چہ و
 در روایتی آنست کہ بعین وقت در عذیر خم فرمود کہ گو نام را بعالم انقا خوانند و من اجابت
 نمودم بدینکہ من در میان شما دو امر خفیم می گذارم یکی از و دیگر سے غیر نیست و ابائی این نیست

به سینه زد احتیاط کند که بی از من با آن دوام چگونه سکون خوا سید کرد و رعایت حقوق آن
 بیک کیفیت بجا آورند و در آن دوام را یکدیگر بدو افتخارند و لب خوش کوثرین سینه
 بزرگ فرموده که حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم است را بخوش کوثر و عده سید و بعضی
 این است دیگر گوشگان ایشان را اگر سینه نشسته او شربت زهر و ضربت را پاک کرد و غسل
 ای بجای سینه تو من دفن کرده و تو مکافات آن جدا کرده و بوده میگانه و ترای حق و به نصیحت
 من آشنای کرده و من ترا چون بخت نشسته شوی و وعده شربت صفا کرده و در مکافات
 تو حسین مرا به عجم آب مبتلا کرده و آن حسینی که جبرائیل او را و هر یک از پیر و فرجاک را
 فاطمه از براس تربیتش و صد حسره گاه رتبا کرده و در قتل نورالایمه آورده اند
 که وقتیکه حسین با کوه کان در محله از محلات مدینه باز سکه میگرد و خواجه عالم صلی الله علیه
 و سلم از گوشه در آمد و قصد کرد تا حسین را بگیرد حسین در میان کوه کان ایستاد و گفت
 و خواجه از پی او سینه تاخت و او فروراجب و راست سینه انداخت حضرت صلی الله علیه و سلم
 گفت حسینا این چه گریزانی است حسین گفت شایانی گریز تر بجای می آید ام آری شوق
 از جنده بر منبر میکنند فکر گریز میکنند بلکه عاشق را در طلب نیز میکنند خواجه او را گفت
 تو کفش در کن و کشید و دست و عابر آورد که اللهم اے اجه فاجبه واجب من اجه با فاجبه
 من حسین را دوست سیدارم تو هم او را دوست دار که دوست دارد او را در آن
 ساعت از عالم غیب پیام رسیده که حبیب من این جگر گوشه تو بر تاج و تاج پیران خواجه
 و آب ازین ریحانه گلشن نبوت باز خوانند گرفت بر درگاه مالک نشسته دوست دارند و در آن
 رخساره بخون آلوده طلبند مقرران ما سوگند بسوی بریده بحبان غورند لاجرم و دید
 برادر او بسواست شهادت بدگاه ما خواهند آمد علی جبریتی - حسن شریقی - حسین شریقی
 فخر آن یکی را فرقت تیغ بلا بر سر تیغ سر و آن دیگر را شربت زهر عناد کام دل و گری
 با خلق آتش خرد تیغ آید و خاک مشت که ملا از خون پاشش گشته گل و آلوده اند که در آن
 مناد و حجه الوداع سوخته گریه و آواز نصر است فرود آمد حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم
 با جبرائیل گفت ای برادر گویند ما را خبر دار میگرددانند که ازین عالم می باید رفت جبرائیل گفت
 یا رسول الله و لا خیر لک من الا دسے هر آینه عالم بقا ترا بهتر است از دارنا آنحضرت
 صلی الله علیه و سلم بعد از نزول این سوره را تلاوت فرمود و شربت زهر خورد و چندی نفس مرده

ابو موسیٰ کہے کہ ان حضرت صلی اللہ علیہ وسلم جب اہل قنبرہ بقیع بنو امیہ کی طرف سے گرفتار ہوئے
 چنانچہ وہاں کے خیر کردہ برائے ان کہ آپ زبردست کہ کاش من اراہل ان کوستان بودے
 اشرف ان وعاور یافتمے انگاہ زدے بہمن کرو گفت استے ابو موسیٰ چہ خبر این ابن دنیارا
 بر من عرض کردند و مرا چہ خبر خند میان انکہ در دنیا باقی با شتم و بعد از ان بہشت روم و لقا
 پروردگار خود را بعد از بہشت ہم گفتیم یا رسول اللہ پیر و مادام قدر اسے تو باد خنہ این دنیا
 و لقا ذرا ان و بعد از ان بہشت را اختیار کن فرمودے لقا سے پروردگار خود و بہشت را اختیار
 نمودم منقول است کہ رسول صلی اللہ علیہ وسلم شبی مانور شد کہ پروردگار بقیع و جہت اہل ان
 مقبرہ ہفت نفر کرند حضرت چنان کرد و باز گشت و در خواست باز باوے گفتند و پروردگار
 اہل بقیع ہفت نفر کن با برقت و طلب آمرزش من شود و باز آمد و با سراج شہنشاہ گشت باو
 گفتند پروردگارے شہنشاہے اعدو عالمین حضرت با حذر رفت و در شان شہد اسے اعدا
 و عاے خیر تقدیم رسانید و رواستے بہشت کہ بہشت اسے اعدا نماز گذارد و بعد از بہشت سال کہ
 از روز اعدا گذشت تہ بودم و از آفت کرات ان را دعائے خیر کرد و آمرزش طلبید و درین
 ایامات کوے و راجع اہل اہل و ان میفرمود و روز دیگر ان حضرت صلی اللہ علیہ وسلم صدای
 طاریے گشتہ سر خود را بعباد بہشت و ان روز فوت میمونہ بود و چون مرض شہداء یافت
 و روجات مطہرات سمیہ آنجا جمع شدہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ این انا عذاب من و
 کجا خراہم بود و این سخن را کہ فرمود و فاطمہ زہرا با مصابت مومنان گفت کہ پیغمبر صلی اللہ علیہ
 وسلم اہشت فرماہد رسید کہ ہر روز بخائے کی از شمار و کشتہ ہمہ بر یک خانہ را خستہ شود ایشان
 بر قادیہ عائشہ راضی گشتہ پس آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم از خانہ میمونہ بیرون آمدستی پروردگار
 علی درستی بردوش فضل بن عباس نہادہ پایاںے مبارک در زمینے کشید تا بحجرہ عائشہ
 و در آنجا بہستر مرض بنیادخت و سایر زوجات ان نہادہ آنجا بخت و سے قیام میمونہ
 و من مرض ایشان رونے بہشت و صعوبت نہاد و تب عظیم طاریے شد عبد اللہ بن مسعود و
 عی کہ گویہ در ان ہم نہاد رسول صلی اللہ علیہ وسلم در خانے کتے کہ تپ داشت داشت بروے
 نہادہ چنان گرم بود کہ دستم تحمل ان حرارت نکرد گفتم یا رسول اللہ پیغمبر بفاہیت گرم
 دارے فرمود کہ آہستہ ہر دستیکہ تپ من چنان بہت کہ دومر از شمار تپ گیر و گفت ہم ترا
 و از جہات فرمود کہ آہستہ آہستہ کہ نفس من بہ قدرت اوست کہ ہیچ احدیے

[illegible]

از شهر آن تیغ بر این قطعه خون چنانچه زنده و زنده باشند پس از هر چه در زنده زایل بر حسب این دیده
 زهر السبوت چون روان کرد خون از قره العین رسول چه چشم صیقل خون بیاید و دل هر
 سینه خست با آرد و اندک حضرت رسول صلی الله علیه و سلم در روز نهار بود در آن از نام قصصا یا
 متحقق گشته و باقیه از آن الکتاب روضه الاحیاء و الخیر آن اینجا آورده ایم اول آنست که حضرت
 رسیده از فاشیه و گفتند که دیدیم من هیچ از آنکه رسول خدا صلی الله علیه و سلم از فاشیه
 از روضه حسن میرت و کشف قامت منظر و سکینه و قار و قیام و حضور و فاطمه بر سینه مبارکه
 صلی الله علیه و سلم در آنست که آن سرور بر تاختی و متوجه و شوقی و شادمانی و او را بر سینه
 و بر چای که خود نشاند و حضرت چون بخانه و شایسته رفتی و از پادشاه و وزیر گوار همان سرعید شتی
 در آن جنگ فرستاد و فاطمه را بخواند و چون بیاید فرمود که هر خدایا بدی و او را بر پهلوی خود بنشیند
 و بعد از ترتیب ضوابط تفقد و تفتیش و باطن و عین و فاطمه و شش و نبض و ملاطفه
 با و سینه بطریق مسامحه فرمود و فاطمه که باین شد باز داشت بر سینه و بخوبی سخن گفت این نوبت
 فرمان از دندان گشت غامضه که بگوید با فاطمه گفتیم ای دختر خیر البشیر دیدیم من هیچ از آن
 بدین سخن نزدیکتر شل هر فرد و شنیدیم سخن را بشنیدمانی قرین تر از آنچه از تو دیدیم فاطمه در آن
 از روز آن بر سر ابا عباسیه و گفت انا بعد از آن گفته بود که نوبت اولی که با من سازد که و خدایا
 این بود که بدان و آگاه باش که در هر سال از ستارات سالیقه خبر بیک از این جهت که نوبت آن
 بیلین یک نوبت بجزیه زمین است و دو سال دو نوبت بر کفایت آن مهم نازل شد و
 گمان نمی بریم مگر آنکه اجل من نزدیک رسیده و شوق من نیز عالم قدس بنایت انجامیده و من
 از این منزل فانی بخوار رحمت سبحانی خلعت خواهم که بجهت برانجمن و در آنست که نوبت است
 از او این و سلم باز در صرع کاید و نوبت که جوانی و جوانی و از استیلا آن خبر خوش عالم بسیار
 و تو جمع بی شمار بخاطر من رسیده و قطرات حیرت و صفت و جنات من فرود و چون پادشاه گوار
 من فراموشان حال دید و دیگر باز مرا نزدیک خود طلبید و بطریق متفقا گفت ایست فرودیده و آن
 فرود بر گزیده غنیمت مخور که ترا فرود از دانی دارم و دیگر عالم از خاطرت بردارم نگذارم منی آنکه
 در روضه رضوان مستیده زبان اهل ایمان تو خواهی بود و دیگر آنکه مشیت از سائر اهل بیت من
 با من ملاقات خواهی نمود من بمیان من آن تریاق متوج زهر فراق را بیدار و فانی و خوشتر
 ساختم و شکرت که سلح آن خبر میرت اثر بهجت و تبسم بر چهره من و تو ایست که حضرت

و فرمود که مردمان را ندا کن تا هر جمعی شوند که بخواهند ایشان را وصیت کنم و بگوشتن این آخر
وصیت است بر شمار ابراهیم بوجوب فرموده عمل نمود و در بازارها و محلهای مدینه منوره و مدینه
تمام مردم از خود و بزرگان چون آن نه اشتند در روزی مسجد بنام و مدینه وصیت پیغمبر صلی الله
و سلم بشنودند پس آن حضرت بوسیله شریف فرمود منبر را انداختند و بیچ ادا فرمود و گفت ای
گروه مردمان بدانید که اجل من نزدیک رسیده است و گویایم بمجموع شما را که از من جدا
و من از شما جدا شده ام چون از من جدا شوید به تنهایی جدا شوید ای مردمان خدا را
بیچ پیغمبر نبوده است که جاوید در دنیا بماند و باشد تا من نیز تمام و مرا اشتیاق باقی الی
در یافته است و رواست که گفت ای یاران من چگونه پیغامبر من بودم شمار را
نه جدا کردم در میان شما و ندانم مرا شکستند و خسارت مرا خون آلود ساختند و بیچ و بلا کشیدند
و از جا بلان قوم غیبتها دیدم و از گرسنگی بر شکم گم گشتند یا رسول الله مدبرستیکه تو در راه خدا
مصابه بودی و ما را بحق راه نمودی و از بدیها باز داشتی خدا تعالی مرا از ما جدا و بد فاضلت
بخشای پس ای رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود که شمار این خبر را که گفتی بر در و کار
من حکم کرد و سوگند خورد که از علم بیچ عالم درنگدار پس بیچ از شما سوگند شنیدم که هر کس من را
زود با بیچم بر خیزد و مرا قصاص کند و اگر ستم نموده و قصاص نکند بر من او رسیده و تمام مکافات
آن از من طلب نماید و اگر نال بوی برده یا شتم نزدیک من بیاید و حق خودستاند و بگوید که شتم
که اگر قصاص بستانم رسول با من عداوت بیدار کند بدانید که عداوت از طبیعت من نیست
و من از آن و درم دوست ترین شما بمن آنکس است که اگر حق بر من داشته باشد اشتیاق
حق خود را از من نماید یا مرا احلال کند تا بخداوند خود طیب النفس پاک و اصل شوم و چنان گمان
می برم که یک نوبت کافی نیست شمارا یعنی این معنی را که هر کدام ساخت تا هر کس را بر من
حق باشد اشتیاق حق خود نماید پس از من فرو دادند و نماز پیشین بگذارد و باز بر من گرفت و آن
مقاله را عاده کرد و روزی برخواست و گفت که یا رسول الله مرا از خود توبه و درمست حضرت
صلی الله علیه و سلم فرمود که ما کنیز بیچ قائل را و سوگند نمی دهیم و لیکن این مردم برین اذیت
ممرست گفت یا رسول الله روزی درویشی میسکینه بر تو بگذشت و سوال کرد مرا فرمودی
که سه درم بده من بگو و او دم و عزم من ندا می حضرت صلی الله علیه و سلم بگو بفضل من عباد
کرد و گفت سه درم بوی ده در سیر امام شهید امام معصیل عمار زری رحمة الله و در روضه الاسلام

[illegible]

مجلس آمدند باری دیگر از صحابه خروش برآید شایسته او کان گفتند ای جد بزرگوار ما شنیدیم
 که مرده ای از تو قضا صلی علیہ وسلم طلب آمده ایم تا بر یک اجوش یک تا زیاده حد تا زیاده بخوریم حضرت
 صلی علیہ وسلم فرمود که ای جانان چند تا زیاده من زده باشم شما چگونه قضا صلی علیہ وسلم را می شناسید
 برخیز و قضا صلی علیہ وسلم را بگویند یا رسول الله آن روز گفت من بر نه بود آن خواهم که تر نیز گفت
 مبارک خود بر نه گفت رسول صلی علیہ وسلم راست کرد و در اعظم شمت برد و شش انگشت خروش
 از ملائکه برخاست فغان از اصحاب برآید اما چون عکاشه از نظر برگشت آن حضرت افتاد
 مهر نبوت بر پیشرو و در آمد و حجت و آن خاتم مشکین ابو سید داد و در میان کشید آن حضرت
 نهاد و گفت یا رسول الله عرض من قصاص نمود مرا و آن آن بود که مهر نبوت را بر نیمه و بعضی از عضا
 مبارک ترا من گفتم که شافرم و بودید که من پس جلدی که من شسته النار هر که پوست هر اسب
 کند آتش و فرخ ویران من کند بعد از آن سید عالم صلی علیہ وسلم از من فرود آمد و آخرین عشو
 که گفت این بود دیگر آنکه چون مبارک آن حضرت رو باز دید و در کشید و نهاد و فرمود
 این منی که بیست جانان بفرستد تا من چندین نه بماند کش بازانی که در غرمت قد تو نه اندیش
 از عالم قدس بیست عالی آن نقطه دایره معالی رسید روزی که جبرئیل فریادان حضرت ملک حلیل
 بیا مدو گفت ای سید بیکتی درستی که بروردگار تو سلام فرستاده است بر تو و می گوید
 اگر میخواهی ترا شفا دهم و ازین مرض خلاصی بخشم اگر خواهی ترا بمیرانم تو مستغرق در پاک
 سفیرت گردانم حضرت صلی علیہ وسلم در جواب گفت ای جبرئیل من ایم و از خود را بر پرورد
 خود باز گذارستم تا بر خود بکنم فان شاعر حیا می دان شادمانی که قطعه
 اگر من خلاص جویم و گرم پلاک خواهی که سر بندگی بخت نهیم که باو شایسته یک کسی نه تو ایم و تو
 تو گویم به عهد با منب تو خواهند توان گفت که خواهی که و سیکه دیگر آن بود که سر در برال حضرت
 صلی علیہ وسلم باوقات نماز اعلام نمودی و آن حضرت صلی علیہ وسلم بیرون آمد و نماز باو کرد
 بگذارد و در آخر من سرور بیرون نتوانست آمد نماز حضرت بود که بلال بر در حجره رسول صلی
 علیہ وسلم آمد و گفت الصلوة یا رسول الله رسول صلوات الله و سلامه علیک بگو و در وقت
 بیرون رفتن داشت فرمود که برسانید که یا بلال خدایت خرو و یا بلال نکر نمازی در نماز
 و گفت الصلوة یا رسول الله خواهی عالم صلی علیہ وسلم جامه از روی خود باز کرد و گفت
 برسانیدی یا بلال خدا بر تو رحمت کند و بلال زمانه دیگر توقف نمود و صد که الصلوة در داد

خواجه عالم صلوات اللہ علیہ وسلم عرض بود و بپوشن نهاد و بپوشان گفت آه خواب ترک جماعت کرد و از
 بسیارے زحمت پس گریان گریان روی بپوشید نهاد و گفت و او خواب نهاد و الا لقطعات حاد و انکس
 ظهر آه که لب بیا دمن رسد که رشته امید من گشته شد و پشت تناسل من شکسته گشت
 چه بودے که مر اباد در نزد سے و چون مرا نرا چه بودے که پیش ازین بمر دے و این حال را
 بر حبیب حضرت ذوالجلال و الا لقطعات حاد و انکس گفت و بپوشان گفت آه خواب ترک جماعت کرد و از
 خود جدا نکردے چه شدے و چون آخر کار متروکے بایزیت بد اول تپو آتش آنکروں
 چه شدے و انقضای شفقہ نیز بپوشان مدد گفت حکم نبوی چنین فضا یافتہ کہ ابو بکر رضی اللہ عنہ امت
 قوم بجا آورد و بپوشان بہ نزد صدیق آمد و صورت حال باز گفت ابو بکر بخواست و چون آنحضرت
 بر محراب افتاد و آن محل از قبلہ اہل بیتین فاضل حدیث توانست کہ خود را نکند و اگر سیر و غلبہ کرد
 و صحابہ فریاد بر کشیدند بر پاسے زان روز کہ تپو مجرای ندیم بد بر چہرہ بختراش حاجت خواب
 ندیم بد بے موسے تو یک لحظہ قرارے نہ گرفتیم بد بے روی تو در دیدہ خود خواب ندیم
 درین محل کہ حضرت رسالت صلوات اللہ علیہ وسلم بپوشان آمد و بود از فاطمہ زہرا سیدہ کہ
 اسی دختر این چه فریاد است گفت یا رسول اللہ اصحاب تو اند کہ از خیمہ مفارقت تو می گیرند
 و می نمانند پس علی کرم اللہ وجہہ و فضل بن عباس را طلبید و تکبیر بر ایشان انداخت و از خانه
 بیرون رفت و نماز گذارد و دیگر آنکہ در بعضی از کتب آورده اند کہ روزے در ایام غل غل
 بر بپوشان آنحضرت بر آنحضرت صلوات اللہ علیہ وسلم لب مبارک می جنبانیدام سلمہ کہ یک گوشش فرادست
 کہ چه میگوید با حق سبحانہ مناجات می کرد و می گفت اکی است مرا از آتش و فرخ نجات ده
 و حساب تیاست برایشان آسان گردان من گفتیم یا رسول اللہ شمارا چه حالت فرمود کرد
 و سلمہ بد و بپوشان از زمین کہ اندک فانی بگذرد کہ ترا و از زمین ناشنوی ناگاہ مر قفسہ غل از زمین
 و گفت یا رسول اللہ در واقعہ دیدیم کہ نزد سے پوشیدہ بودم ناگاہ آن زردہ از من جدا شد
 و من بے زردہ بماندم حضرت علی و سلمہ و سلمہ فرمود کہ یا علی آن زردہ کہ پناہ تو بود من بودم حال
 آنست کہ من در گذرم و تو تنہا پاسے ای علی بعد از من سبی امور کردہ بتو خواهد رسید باید کہ
 تنگدل نشوے و طر قہ مصابرت پیش گیرے و چون بینے کہ مردم دنیا اختیار کنند باید کہ
 تو آخرت اختیار کنے و دنیا را اول سیکہ بر لب جوش کو خرمین رسد تو خواہے بود ناگاہ فاطمہ
 در آمد و گفت یا رسول اللہ خواب ندیم کہ فرق صحفہ دارم و از ناخجا قرآن میخوانم

آن ورق از چشم من غائب شد حضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که ای فرزند دلبد آن ورق منم
 که از چشم تو غائب خواهم شد و تو از من دور خواهی ماند و در اشک این حال حج و عمره کن
 و گفتند اسے جد بزرگوار هر یک از اچنان در خواب دیدیم که شخصی در هوا میرفت و یاد از زیر آن تخت
 برآید بر بنه میرفت حضرت رسول الله علیه وسلم فرمود که اسے جانان جبرائیل تحت تابوت است
 که بر در اند و شما در زیر آن فرمائی مبارک بر بنه کرده و گیسوی مشکین بر آکنده ساخته میرود
 ام سلمه رضی الله عنهما میگوید که ازین واقعات و تغییر سیکنات علیه افضل التحیات خدش
 از اهل بیت برآمد و دید یا از اثر حیران گریان شد و جاننا ز شر حرمان بریان گشت غزل
 جاننا در آتش است که جانان همیر و دبه سیلاب خون زده که گریان همیر و دبه یعقوب را در یوسف
 خود و در سیکند به خاتم برون زدست سلیمان همیر و دبه آدم و دواع سایه طوبی همی کتند و خضر
 از کنایه چشمه حیوان همی رود و در دکه کوسریت گرانایه مجتبی شش و دشوار دست داده و کسان
 همیر و دبه دیگر آنکه مرویت که قبل از نفوت آن حضرت صلی الله علیه وسلم لبه روز جبرائیل گفت
 هر دو کار ترا سلام میسند و مرا بتو فرستاده از جهت اکرام و فضائل کامل تجو چیزی از تو میرسد
 که دیوانا ترست بآن می پرسد که خود را چگونه می یابی چنانچه صلی الله علیه وسلم فرمود یا ابی
 خود را که رب و مقوم و در دناک می یابم باز روز دیگر آمدند بنین پرسش نمود و بنین جواب
 شنود و در روز سوم نیز بر بنین منوال واقع شد و آورده اند که در روز سوم ملک الموت بیاید
 و ملکی دیگر تمغیل نام که بر صد هزار ملک حاکم است که هر یک از آنها بر صد هزار ملک حاکم اند باو
 همراه بود پس جبرائیل گفت یا رسول الله این ملک الموت است بر در پستاده و ستورے علی عبید
 و هرگز از پیچ آدمی شیرین تر قبض روح و اس اذن نه طلبیده و بعد از تو نخواهد طلبید حضرت
 فرمود که اسے جبرائیل ستوری دنا و بر آید ملک الموت بعد از آنکه ستوری یافت و درآمد و سلام
 و گفت یا رسول الله حق تعالی مرا بتو فرستاده است و امر فرمود که فرمان تو بجا آرم اگر فرمانی
 روح ترا قبض کنم و بعالم بالا برم و اگر گویی باز گردم حضرت بطرف جبرائیل نگاه کرد و جبرائیل گفت
 ای سعید برستی که حق تعالی مشتاق نقاسے تست پس حضرت فرمود ای ملک الموت بکار
 که در اسے مشغول شو که من نیز شوق نقاسے حق سبحانه دارم گو یا از سر اوقات غیلمی لغت عالم
 لازیم بگوش بگوش آن حضرت فرمود میخواید **لطمتم** تو باز در دانه نازسے معقیم بر دانه رازی
 قرارگاه چه سازسے درین نشین فاسے تو مرغ عالم قدسے حرایع مجلس انسی و در لطمه

اگر تو درین مقام بمانی تا روز ازین عباس رفته اند و منقول است که در روز وفات آنحضرت
صلی اللہ علیہ وسلم حق سبحانہ افرقه بود ملک الموت را که بر زمین رو بر نزد حبیب بن محمد و بر نیز
از آن کہ نے اذن دے دے بر دے کہ از آنکہ بے دستوری قبض روح کی دینی ملک الموت
یا ہزار ہزار ملک از اعران خود ہمہ بر آیان اہلن سوار جا ہما منہج بدر و دیو اقیبت پوشیدہ
بر رخانہ ان حضرت آمدند و در دست عزرائیل نامہ بود و از پروردگار عالمیان پس از بیرون
خانہ بر صورت اغرابی ایستاد و گفت اللہ لام علیکم اہل بیت النبوتہ و سعدان الرسلۃ و خلائق
الملكۃ دستور سے دیدیدار کا از راہ دور آمدیم تا بجگہ در درآئیم فاطمہ بر بالین و نزل بود
جواب داد کہ حالہ اوقات نیست فرشتہ کہ نسیانہ صلی اللہ علیہ وسلم بحال خود مشغول است
باید دیگر اذن طلبید و یہاں جواب نہ دینے بیست و سوم دستوری خواست تا با از بلندی چنانچہ کہ سن
در ان خانہ بود از بیعت آن آواز بلند ترید حضرت صلی اللہ علیہ وسلم بیوشن ہما از آنکہ و دید کہ
کشتارہ سپید کشا را چہ میشود فاطمہ گفت یا رسول اللہ فرمائیے غریب یا مصور سے تمہیں
و مصور سے عجیب بیرون در ایستادہ اذن اسطیلبہ سے نہایت عذر خواہی فرمودیم رخصت شود
حضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ ای فاطمہ و ہستی کہ اگر کنیت فاطمہ گفت خدا و تو را
دانا تر از منیم صلوات اللہ و سلاطہ علیہ فرمود کہ این شکستہ اندہ لہ است و قطع کنندہ
آرزو ہوا و اذات است بعد از آنکہ جماعت است یہ تیم کنندہ و فرزندانت یہ پیوہ کنندہ
زنانت یہ حریفی است کہ بے کلید و کشتاید یہ حربہ جان بریاید اگر دیر ہو کہ بنہند از دیار ارا
و دو و مرگ ازان و دو دان بر آید۔ این ملک الموت مستقبض روح بہر ت آمدہ است حضرت
استانہ انکاء میدارند۔ اگر نہ اجازت خواستن و نہ خدمت طلبیدن و اب و عبادات او نیست
درش کشتای فاطمہ کہ این سخن شنیدہ گفت و آمد عینا و خبرت المہدینہ اسے در بغل مدینہ
خراب شد کہ صاحب کشتارہ آنجا غم سفر دار حضرت صلی اللہ علیہ وسلم دست فاطمہ گرفت
و اورا بسینہ بے کیسہ خود ہم کہ روزا بے نیک چشم مبارک خود بر ہم نہاد و چنانچہ گفتند مگر مدح
مقدس دے از جہد طہر ہمارا وقت کردہ فاطمہ فرستہ پیش برد و گفت یا ابتاہ ہرچ جواب
نشیند گریان گریان گفت مصربح اسے یہ بیان من فدای تو باد و من نگاہی کن نہ
یک سخن بامن کہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم دیدہ کشتارہ گفت ای دختر من مگر کی کشتارہ عرش
انگیزہ تو سے گرید و بیست۔ مبارک کشتارہ چہ کہ فاطمہ پاک سیر و دورا بشارت نامید و دلداریا

سینه زد و میگفت باز خدا یا اورا در وفات من جبرئیل فرمائی پس گفت ای فاطمه
چون روح مرا قبض کنند بگو انا لله و انا الیه راجعون بدرستی که آن سنان را از هر صیقل
عوضی هست فاطمه گفت یا رسول الله از تو که ام کسم چه چیز عوض تواند بود بعد از آن چشم
بر هم نهاد فاطمه گفت و اگر شهادت حضرت صلی الله علیه و سلم فرمود که بعد از امر و نهی هیچ کس با و
اندرود بر پادشاه بود پس کرب دادند و این دنیا بواسطه علایق جسمانی می باشد و بجهت
تعلقات و تفرقه های که لازم طبیعت بشری است اکنون چون قطع علاقه خواهد شد و انتقال
ببالم و معال ملک تعال دست خواهد داد حضرت و طالع اندوه و کمال چرا باشد طبیعت
مرگش که دوست را رساند بدوست و آن کیست که او مرگ شادان نبوده آورده اند که در دنیا
محل مهمات مومنان حاضر شدند ایشان را بقوس و طاعت و صیقل فرمود آنگاه با فاطمه
گفت ای بنت را پیش آید فاطمه بن طلب بن حسین فرستاد تا بخیل بیانی ایشان گفتند
و او بیله هرگز را را برین شتابان طلبیده اند تا بسبب این طلب صیقل شایسته او گمان برخواست
روان شدند چنانچه عجمها از ایشان میقتاد و هرگز از زن و مرد ایشان را بیان صفت میدید
خروش و فغان بر می داشتند و چون ایشان را نزدیک آن سردار آمدند سلام کردند و در برابر جد بر گزیدند
بنشینند و چون حضرت خواهر را صلی الله علیه و سلم بدان حال دیدند گریه آغاز نهادند و چنان از
بگریستند که از گریه ایشان بهر که در آن خانه بود دیگر گریست و آسایش آنست که از این سیرتی آسمان
و زمینان و فرشتگان و بندهای سمیه و انرا زمان می زاریدند و در وادع آن محبوب جان
باشک از دیدن می باریدند آیا که ام دل بسته که تحمل این قرار تواند داشت و که ام گوش فغان تلخ
این وادع تواند بود قطعه هم دوستان روز و در وادع ست فغان دیگر چه بد دل بیکیار کی از جان
و جهان برگزیده پیش خورشید باه بختی بنشاندند و زلف سوزید و گریه کرد و گریه کرد و آورده
که حسن روی خود را بر روی مبارک آن حضرت حسین سر را بر سینه باسکینه آن سردار نهاد
و آن حضرت صلی الله علیه و سلم دیده مبارک کشاد و در ایشان آنگاه میفرمود و از راه لطفت
و شفقت بدیشان می نگرست و ایشان را می بوسید و می بوسید و در باب تعظیم و احترام
و محبت و معروفت ایشان و حقیقت میفرمود و در مقتل نورانی که هست که آن حضرت صلی الله علیه
و سلم آهسته می گفت درین زمین زوهارها که غباری بر آن می نشیند و افسوس ازین
سویها که شما که بر و غریب آلوده می گردند ندانم تا جفا کاران است با شما چه خواهند کرد و چه

از من حال شما بجا خواهم رسانید تا خبر دوکان می گفتند ای عزیز بگزار بسیار بوسه که بر روی ما
 دادند و بسیار سینه ما بسینه خود باز نهادی پس از تو نباه ما که باشند و نگار سے دولتی باشد
 ما که کند تا نمی گفت اسے پدر اگر مرا غمے باشد با که گویم و اگر حسن حسین با آن زوی باشد از
 جویند ای سوس غریبان - و آنکه تو از زنده بیتان - و آنکه بجا میکان - و اسے دستگیر
 بیچارگان - تا بقدری تو چو گویند بر تو اینم کرد - و اسے بر تو دیدار مبارکت چو سان تو اینم بود قسم
 در غم آباد جهان بی بار بودن مشکل است و غم زندگداشت بے غمخوار بودن مشکل است
 رفت و آمد و دل خون گشته را بخوبی بروی اسے غریزان بے دل و دلداری بدن مشکل است
 راوی گوید که معنی از خواص صحاب که بر در حجر حضرت صلی الله علیه و سلم بودند از گریه و حسرت
 حسین که بستاند چنانچه آواز گریه ایشان بگوش پیشان آن سرور رسید وی نیز گریه است
 ام سلمه گفت یا رسول الله نگنایان گذشتہ و آئندہ تو متغیر گشتہ موجب گریه است فرمود
 که ای ملکیت رحمتہ لایستے یعنی گریه من نیست مگر از بر اسے جسم و شفقت بر امت
 خود که آیا بعد از من حال ایشان بجا رسد آنگاه گفت که بخوانید برای من برادرین علی علیه
 السلام و برادرین وی بنیشت حضرت صلی الله علیه و سلم سر خود را از بستر برداشت اسیر در زین
 در آمد و سر مبارکش بریانند و سر خود را در آن سرور یعنی وصیتها که در شست بوی فرمود
 و از مرتضی علیه افضل کرد و اندک حضرت هزار باب از علم و دین آموخت که از سر بابی هزار باب دیگر
 بر من مفتوح شد آورده اند که چون ملک الموت آمد در صورت اعرابی و دستوری طلبید حضرت
 صلی الله علیه و سلم و قوف یافت و اهل بیت را خبر داد و اندک اوست فرمود که بگویند و آئین
 پس عزرائیل در آمد گفت سلام علیک ایها النبی بدرستی که خدا تعالی ترا سلام رسانید
 و مرا فرمود که تقبض روح تو کنم مگر باذن تو آن سرور فرمود که ای ملک الموت مرا با تو بجا
 ست عزرائیل گفت یا رسول الله آن چه حاجت ست فرمود که آن میخوام که روح مرا تقبض
 نکنی تا زمانه که برادر من جبرئیل بیامد ملک الموت گفت فرمان برادر من پس حق تعالی
 امر فرمود بالک و در رخ که روح مبارک حسیب بن محمد را با آسمان خوانند آوردنش و در خزانه
 نشان و میران و وحی کرد و برضوان که بر اسے روح مقدس صفی من بهشت را آراستہ
 گردان و پیغام رسید بچو عین که خود را بیا را نید که روح دوست من میرسد و ملائکه ملکوت
 و حکمان صدراع جبروت را خطاب اند که بر خیزید و صف و در صف بایستید که روح محمدرسم آید

و جبرئیل از زبان آنکه که بر بنو دیکه حبیب بن محمد و سندیل از مندر سن ثبت براسه و سبیه بر
 جبرئیل گریان گریان بنو دنیا میبوی شد علیه دست آمد آن سرور فرمود اے دوست من جبرئیل
 مانی مرا تنه اے گذر اے جبرئیل گفت یا رسول الله بهم تو شنودل بوده ام و الا بشارت آورده
 که محبوب در مرتبه رست فرمود که آن که ایم بشارت جبرئیل گفت ان النیران قد اصبحت
 بدستیکه آتش دوزخ را فرو نشاند و اند و الجنان قد زخرقت و بهشت پاکیزه و سرشت را یکبار
 و الحور العین قد تیزینت و حور عینا بنزیر و زبور محله شد و اند و المایکة قد صفتت و درشتگاه
 صفها بر شید و اند بقدر و م روحا از براسه رسیدن روح تو **لنظن** هم جمله قدس
 براسه تو بیا رسته اند به خوش خرامان گذرے تباشا که ناز به قدمی پیش نه و قدر فلک را
 بفرود میزد و مرغ ننگن و محله ملاک بنوازه حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود که ای
 انبیا بشارت تانیک است و لیکن مرا خبر که گوے که چشم من بآن روشن شود و دل من بدان
 شاد گردد و جبرئیل گفت بهشت حرامست بر جمیع انبیا و ائم ایشان تا زمانیکه تو راست تو بدایسخا
 در آید حضرت صلی الله علیه و سلم فرمود مرا شرفه ازین دافعه تر و خبر که ازین علی تر بشارت
 یا رسول الله مقرر گشته که فردا صیامت در عرصه گاه حسرت و بدامت اول کسی که تراج شفا
 بر سر حق بایون دے نهند و اولی فیضی که مشور و اخرا سر و قبول بخت وی دهند تو باشی
 حضرت صلی الله علیه و سلم گفت اے سفیر دے و اے مبلغ امر و نبی بشارتی بمن رسان
 که گرد مال از دلم بکشاید و رنگ آفتاب از لوح ضمیرم بزداید جبرئیل گفت ای انبیا و رسل
 و اوست پیشواے مناج و شیل بیان کن که در چشم چیست و در فکر کیست که این خبر باری فرج افزا
 بارانده از دولت بر نی دد جواب داد که ای برادر همواره غم و اندیشه من بخت است بوده
 که اکنون بیشتر از پیشتر براسه ایشان محمود و محمود که آیا در دنیا بعد از من طالبان در معانی
 بود استخراج جدا هر زیاده هر حقائق از بجا را برقرار فرمائی بکه رجوع نمایند و روزه داران ماه مبارک
 رمضان سبب من چگونه روز و کشتاید حاجیان بیت الحرام بی من منابر سناج سان بر آید
 و در عقبه سرانجام مهام و عاقبت کار و در ایشان بجا رسد جبرئیل گفت ای سید و خوشدل
 باش و شادمان که حق سبحانه و تعالی ترا در پناه خود خواهد داشت و فردای قیامت چندا
 از امت تو بخواهد بخشید که تو را غنی شوے حضرت فرمود که این زبان خوشدل شد و چشم
 من روشن شد ای ملک الموت بیشتر اے و با آنچه مامور شد که قیامت نام اے ملک الموت القیمن

[illegible]

مشاکرک و متاعهم اند و از گریه و ناله محزون و متالم تحریک ای زیجرات زمین و آسمان بگریسته
 سیند و دل خون شد و روح دروان بگریسته و کن نکان چون تالاب اندوچو جانے لاجرم و در
 تو تمام کن نکان بگریسته و نهی ماحاکیان بهر تو ماتم داشتیم و بلکه رضوان نیست
 در بلع جنان بگریسته و خون گریه اے دیده بهر سیدک ز تماش چو جبرئیل اند فلک
 باقدسیان بگریسته و آدم و نوح و خلیل و موسی و عیسی بهم و در غزای سید آخر زمان بگریسته
 اهل بیت اندم که گریان گشته از بهر رسول و سنگ خارا بر دل پر در دشان بگریسته و
 عظمه الله ابو زنا تبصا بنما بحضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم و ارز قنا شفاعة
 الکبری و ادخلنا تحت دوائه الاطعم باب چهارم در بعضی از احوال
 فاطمه صلی الله عنہا از وقت ولادت تا زمان وفات بیاید و انت که حضرت
 رسالت را صلی الله علیه و سلم از خدیجه بگریسته و حضرت امیر عینا دو پسر و چهار دختر بوده از پسران
 یکی قاسم بود که آن حضرت را صلی الله علیه و سلم بدو کنیت کرده ابو القاسم گفتند و دیگر عیسی
 که طیب و طاهر لقب اوست و در زمان اسلام متولد شده بود اما دختران ازین پنج بود و وفات
 و ام کلثوم و رقیه و خروتر همه بقول اشهر فاطمه است و گویند رقیه و سمیرا و زینب و زینب
 حیات آن حضرت صلی الله علیه و سلم وفات یافتند الا فاطمه و در ولادت فاطمه دختران
 بسیارست بعضی بر آنند که ولادت او در سال سی و پنجم بوده از واقعه فیل نه پنج سال
 پیش از نبوت و بقول سال چهل و یکم واقع شده و شیخ ابو محمد بن انبشاهی کتاب الید
 از امام محمد باقر نقل کرده که ولادت فاطمه بعد از بعثت بود و در پنج سال و شیخ مفید در فضیله
 الودعین آورده که چون خدیجه بفاطمه حامله شد حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود
 که اے خدیجه جبرئیل مرا خبر داد که این فرزند دختر است فاطمه نام که وے را نسل باشد
 پاک و پاکیزه و با برکت و خجسته اما چون ولادتش نزدیک رسید خدیجه باقر با وے خود
 فرستاد از قریش که بیایند و آزمون کفایت کنند آنکه زنان از یکدیگر کفایت کنند
 ایشان جواب باز دادند که اے خدیجه تو در اعاصی شده و قول ما قبول نکردی
 و زن یتیم ابوطالب شده و در ویش بر تو انگریختی اگر دی مانی آیم و شغل تو کفایت
 نمی کنیم خدیجه ازین سخنان ملول شد که ناگاه چهار زن بر و ظاهر شدند گفتند کون و دراز با
 چنانچه گفتی زنان نبی ما شوم اند خدیجه چون ایشان را بیدید تبریدی از ایشان گفت اندوه مدار

اسے خدیجہ و ترس را بخود راہ مدہ کہ خدا تعالیٰ ما را بتو فرستاده است و ما خواہم ان تو ہم
 بن سارہ ام و این دیگرے تریم بیت عمران است و سوم کلثوم خواہم برسے و چہارم اسیران
 زرعون ایہنا منہ فہیق تو خواہند بود در بہشت پس یکی از راست دینی بہشت و دیگرے
 از جانب چپ یکی از پیش رو سے و دیگرے در عقب و فاطمہ تولدت جابرہ و منکرہ و پو
 بزین آمد نورے ازو سے در شان گردید چنانچہ بچا ہناسے کا ما حاضر کرد بشرق و عقب
 زمین ہوج جاسے نماند الا کہ بدان نورشدن گردید بیت بر آسمان رسالت ہلانے از او
 تافت و ہوستان نبوت کلی از زو شگفت و چمن دولت احمد سے فعلی اللہ علیہ وسلم
 ہناسے ہر مند و گلشن ہمارت محمد سے صلوات اللہ و سلام علیہ یغفر ذلہنا و آہستہ شد
 در یامین ربان عصمت در بساتین قدس قلمارت بچیم چال شمیم کمال ہر استہ گشت
 ہیت تبارک اللہ ازین محبتہ آخر کہ گشت و زو طاعت او سرچ فضل ثورانے ہر روز
 کہ حق سبحانہ و حورے از بہشت بچہ ظاہرہ حضرت رسالت صلی اللہ علیہ وسلم فرستاد و ہا ہم
 طشتی و ابرہیے دوران ابابریں آب کوثر بود پس ان زن کہ در پیش بک خدیجہ بود فاطمہ را
 فر اگر رفت و بدان آب بہشت و خرقہ سفید سے بیرون آورد و بخت خوشی و برادران
 خرقہ چید و رقعہ دیگر پاکیزہ بار اکتھ طیبہ بطریق مقننہ بر سر او آگندہ و گفت گسری خدیجہ
 ویرا پاک و پاکیزہ کہ برکت کردہ اند برو سے و بر نسل می و دیگر زنان نیز تہنیت گفتند
 خدیجہ و برادرانش محمد شا و دو خندان و حضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم در آمد خدیجہ فاطمہ را
 و کہنار پدر نہاد و حضرت صلی اللہ علیہ وسلم اور فاطمہ نام کرد و کہنیت او ام محمدت و لقبش
 را خدیجہ و مر خدیجہ و حمونہ و زکیمہ و بتول اور مراد و دیگر کفائل بسیار است و شاقب بشمار در روز
 آمد کہ از عائشہ رضی اللہ عنہا پرسیدند کہ از زنان کہ دوست تر بود رسول صلی اللہ علیہ وسلم
 گفت فاطمہ گفت نماز مردان گفت شوہر سے و بہ نبوت پیوستہ کہ روزی حضرت رسالت
 صلی اللہ علیہ وسلم در مجمع صحابہ فرمود کہ زنان را چہ بہتر باران نہارستہ کہ جواب چہ گویند
 مرتضیٰ علیہ السلام اند و او چہ در مجلس گذشتہ بود با فاطمہ باز گفت فاطمہ کہ گفت چہ انکفی از زنان
 آن بہتر است کہ مردان را نہ نیست نہ مردان ایشان را نہ سفید پس علی بچاہی حضرت حمبت
 نمودہ این جواب با آن سرور گفت فرمود کہ از کہ تعلیم کرتے گفت از فاطمہ حضرت فرمود کہ
 ابضعتہ منی او پارہ الیبت از من و بخت پیوستہ کہ خدا تعالیٰ ختم گیر و ختم فاطمہ را

شود بخوشنودی او یا فاطمه از کشندگان فرزند خود نخستینا که خواهد بود یا خوشنود آن
 خود محالست که بتول زیر از قاتلان اولاد پاک خود خوشنود باشد و بیشک بر ایشان غضب
 خواهد داشت و غضب فاطمه سبب غضب خداوند است پس آن طالماتان بشم خدا گرفتار
 خوانند بود و عذر یکدیگر درین باب گویند عذر قبول نخواهد یافت بمیت قتل اولاد نبی انگاه عذر
 به شک آن عذریست بدتر از گناه در اخبار آمده است که روزی رسید اینها صلوات الله
 و سلامه علیه بنصر وی رفته بود مرتضی علیه را با خود برده و حسن و حسین طفل بودند مگر حسین
 هنوز خانه بیرون آمده بخراستاهای مدینه افتاده بود و هر طرف میگشت و در خان را تفرج
 میفرمود ناگاه پیوسته که نام او را صالح بن رفعه می گفتند آنجا بگذشت و از پیش حسین
 افتاد و نه الحال او را گرفت و بجان خود برده جای پنهان ساخت روزی باز دیگر رسید و
 حسین پیدایش دل خاتون قیامت بچو شکر بدو زبان مبارکش در خوشش را و
 نه گویند که سید التائب پس در حجره هفتاد بار آمده بود و باز گشته و کسی پیدایش که او را طلب
 بن حسین فرستد آخر روئے بحسن کرد که ای جان مادر برخیز و طلب برادر کن ای محرم من تو رفت
 ما او را سوز و درد و مشکله اندوه در کانون سینه که کینه بن بر می افروزد و حسن بر میگشت
 تا او را از مدینه بیرون آورده و خراستاهای گشت و میگفت یا حسین ابن علی یا قرة عین
 ای سینه این انت تو کجای و چرا دیدار عزیز خود برادر من نمائے بمیت
 ای کمال مآل بر دهن خود دینی نمائی بکجاست جویم ای جان ز که پیمت کجائی چتن نغره
 در جواب نمے آمد ناگاه آهوس پیدایش در الحال بزبان شن جاری گشت که یار سینه
 ای سینه ایت اسخه سینا اے آهوبرادرم حسین را دیدی اے آهوبرادرم حضرت آله و بر
 نه ای سینه سینه محمد رسول الله صلی الله علیه و سلم سخن در آمد و گفت اے نور دیده پیغمبر
 چه گویید و سینه بر او چیدر اخذ صالح بن رفعه الیه و صالح بن رفعه بود که
 غمی آید است و داخه هه بیته و در خانه خود پنهان کرده این کج دور ویرانه او جوئے و این
 در آن برادر خسترا نه او طلب شانه را در حش خرمالان مدینه صالح آمد و آواز داد و صالح بیرون
 رفت پیش گفت ای صالح برادرم حسین را از خانه بیرون آر و من بسیار دگر نه مادر مرا
 می آید تا یک یارب سحر گامی از حضرت الهی در خواهد تا جود بر سر کو زمین زنده ماند
 و مرا بگویم تا بر خرم تیغ آبار دمار از یهود نابکار بر آرد و از جدم و خواست کنم تا تیر دعا از

وفاقیہ راول مبارک آباد میں گزشتہ جمعہ کو ایک خودی و دہرائی روستے سے نمودار آمدی و قوت
 جان بچتم باز آمدید توڑ کے دیگر صالح باہنہ تاق از قوم خویش مسلمان شدہ بدرخانہ فائز
 و آواز شاد و تکریم شیدہ محاسن سفید در آستانہ فائز نہر اسے الیہ و سبوز سینیہ و نیاز تمام
 سے نالید و میگفت اسے دختر مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم بدر دم کہ فرزند ترا بسیار دم از ان
 حرکت پشیمان شدم کہ فرما بگذاشتیم و مسلمان شدم از سر گناہ من و گزشتہ فاطمہ نو سے پیغام
 فرستاد کہ من از حصہ خود گزشتہ و نصیب خویش عنو کہ دم اما ایشان فرزند ان مرتضیٰ اند
 از و عذر باید خواست و صبر کرد و امر گزشتہ از غزوہ باز آمد صالح امیر را ملازمت کرد و عذر حال
 باز نمود و فرمود کہ اسے صلح من خوشنود گزشتہ و از سر گناہ تو گزشتہ اما ایشان پشیمان
 رسالت اند و نہال حدیثہ بملالت اند جا کہ گوشگان سفید عالم اند نور دیدگان خواجہ اولاد آدم
 بروند و ان حضرت صلی اللہ علیہ وسلم و از و عذر خواہ صالح گریہ کنان بنسند و رسول خدا
 صلوات اللہ و سلامہ علیہ آمد و گفت یا سید المرسلین یا ارحمہ للعالمین صالح خطا کرد و جا کہ
 گزشتہ تو جفا کرد کہ اورا بے اجازت مادر و برادر بجانہ برو و چون واقف شد فی الحال کرد
 سپرد و اکنون کہ اسلام بر بست و بر عتبہ متابعت مشیخ و سنت نشست تو بد و انابت
 پیش آور و در آنچه کرده بود حسرت بسیار خورد و هیچ روستے آن دارد کہ بروے رحم آید
 و از گناہ و سے گزشتہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ ای صالح من از بہر خود
 و گزشتہ اما ایشان برگزیدگان خدا اند کہ روستے از تو خوشنود کرد و دنیا ہائے تو ہمہ سو گزشتہ
 و صالح بیچارہ روستے در صحرا ہنار و تصرع دہزار سے سے کہ کہ خدا یا زیان کردہ ام و حاج و
 راتبا کردہ ام و نامہ علی خود را بدین بے ادبے سیاہ کردہ ام ربا سے یارب بہر تو عذر خوا
 آمدہ ام و بکار نجاتی بودہ ام براہ آمدہ ام و اکنون زبے عذر گناہ آمدہ ام و بندہ کہ با جان
 تباہ آمدہ ام و ہفتہ ہشتیانہ روز میگزیست و در محرابے گشت و نالہ کہ وی سبہا از منزل شریا
 میگزشتہ روز شہر دہم جبریل امین از حضرت رب العالمین در رسید کہ ای سید است سلام
 میرساند و میفرماید کہ ان میر مجروح را باز خوان کہ ما تو بہ سے قبول کردیم و گناہان او را فراموش
 کردیم و ہمہ و نام او را در جریہ دوستان ثبت نمودیم عزیز من درین معنی نظر کن کہ کافر یا مشرک
 خطا کرد کہ سبکین را بجانہ برو و نہان ساختند او را لپاچہ زد و نہ در روستے وی خوشنود
 بعد از ان از کردہ پشیمان شد کہ فرما بگذاشتیم مسلمان شد این ہمہ مشیخ را بے پروا خواہ

از دشمنان و کافران که بجز نور دیده زهرار این برقیستند و دو باره ساختند و فرزند
 پسندید که هر نفسی را بر تن بیدار و در تن در بود و بگوید با تشکر و بلا بکشد آتش
 تا حال ایشان عیونه خود بود و فاطمه که بر تنه بخور زنی اولاد و رسول پیوست
 آخر غذا و نه جهان شرم نبود و هیچ اندیشه که در سر که رسول اهلین و از پی حرم ایشان
 چه وصیت فرموده آه اذان دم که کند فاطمه از جور تو داد و مصطفی بر تو غضبناک و غلظت کرد
 آنکه بگوید از مناقب فاطمه در اختیار داده شده که منصف بن الیمان رفته و سرگشته گفت
 روزی مادر من از من پرسید که چند گاه است که پیغمبر را صلی الله علیه و سلم ندید گفت
 چندین وقت است مرا خواند که در شام داد و گفتم که از تاب و دم و جان حضرت علی علیه السلام
 نازشام بگذارم و از برای تو خود و التماس کنم که طلب از من نماند و دستور داد و بر قسم
 و با حضرت رسول صلوات الله و سلامه علیه نازشام و خفقن گذارم چون از ناز فارغ شد بر فرا
 و متوجه حجره ظاهر شد من هم از عقب و سر روان گشتم دیدم که در راه شغله و برایش آمد
 و بطریق مساره با و سر من گفتم و عتاب شد باز آن سرور زدن شد و من از بی وقف
 آواز زایم مرا شنود فرمود این کیت منصف است گفتم آنکه پرسید که حاجت تو چیست
 گفتم آنکه بر اسب من و مادر من کمززش طلبی فرمود که غصه اندک و لا ملک پس گفت
 این شخص که مرا در راه پیش آمد دید که گفتم بیار رسول الله فرمود که ملک بود هر پیش ازین
 بزمن نیامده از پروردگار خود دستور گرفته که بر من سلام کند و بشارت دهد مرا که فاطمه
 سیده زنان اهل بهشت خوشترین سید جنان اهل بهشت خواهند بود و در حدیث از انس
 بن مالک که منی الله عنه آمده که حضرت علی علیه السلام فرمود است ترا از زنان اهل بهشت
 از آنها که بهشت مناقب و معالی اند که است اندر هم نبست هم آن و حدیث نبی فاطمه نبست محمد
 و آیه زن فرعون نبست مزاحم و این خالویه در کتاب آل از امام حسن عسکری نقل میکند
 که چون حق سبحانه و تعالی آدم و حوا را در بهشت شگفت از ایشان در روضه فرود آمد و فرمود
 و خود را در غایت غرت و احتشام میدیدند و وقتی آدم بخواست گفت که خدا از تو نیکوترینا فریده
 و بر لوح وجود هیچ کس قلم زیبا تر از تو ندیده من سبحانه و رحه که بجز بیک که ایشان را
 بفرود آمد بر چون آدم و حوا را فرود آمد بر سر علی و آمدند نگاه کردند دختر من دید بر بساط
 طریقت از بساطها که بهشت نشسته و نایب از نور بر سر او و گوشواره از نور در گوش و ساق

بہشت از نور بروئے دے و خوشان گشتہ مصرع تو رخ نمودے و عالم تمام نور گرفت ہ
 آدم گفت اسے جبریل آمد و دست من این دختر چہ کسبت بدین زیبایی کہ ریاض جنان از نور
 روئے دے چنین نورانی گشتہ جبریل گفت این فاطمہ است دختر محمد صلی اللہ علیہ وسلم کہ
 از فرزندان تو پیغمبر آخر الزمان خواهد بود و گفت آن تاج چیت بر سر و گفت زوج و سے
 علیست گفت آن گوشوار با چیت در گوش و سے گفت فرزندان ائمن و حسین اند آدم
 گفت ای جبریل ایشان پیش از من آفریدہ شدہ اند جبریل گفت ای آدم ایشان موجود بود
 در خاموش علم الہی پیش از آنکہ تو آفریدہ شوے چہا نذر اسال قطعہ اندم کہ خانہ بر سر
 کوئے تو ساختم ہ آدم ہنوز محرم غلبہ برین نبود ہ اندم کہ ما ببار کر امت در آدمیم چہ جبریل
 بر خزانہ رحمت امین نبود ہ و از عالیشان رخصت شدہ عنہا بصحت رسیدہ کہ گفت بیرون رفت
 پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم و بروئے کسائی بود از چشم حسن پیش آمد ویرا در زیر آن کس او آورد
 حسین نیز یاد او را اجابے داد و علی و فاطمہ بیامدہ بایشان را نیز در آن کس او را و کہ گفت
 انما یرید اللہ لیدھب عنکم الرجس اہل البیت و لیسلم علیہم و لیسلم علیہم و لیسلم علیہم
 کہ خدا میخواہد کہ بردار شل رجس را اسے اہل بیت و پاکیزہ گرداند شمارا پاکیزہ گردانیدے
 و در شان این چہا نرس نسہ نمود کہ انا حرب لمن حاربہم و سلم لمن سلمہم و منفس سخن گفت
 کہ من حرب کتم باکسے کہ با ایشان حرب کند و سلم دارم باکسے کہ با ایشان صلح دارد و حضرت
 فاطمہ بہشت سال در مکہ لازم پدر بود و از آن حضرت کرامات بسید منقول است کہ آنکہ در بعضی
 کتب آورده اند کہ روزی حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم در مسجد الحرام نشستہ بود و دو
 دیوار کعبہ باز نہادہ جماعتی از خدائین قریش خرامان در لباس ناز و عیش و شادان مقام
 مفاخرت و طیش نبردان حضرت صلی اللہ علیہ وسلم میامدند و گفتند اسے محمد اگر چہ بکبت
 از تو بگمانہ ایم ما بہ نسبت قرابت یگانہ و در یک شہر ہم خانہ ایم نے خواہیم کہ کچلے سر شستہ رحم
 از تو بریدہ گردانیم امر و ترتیب عروسے داریم و کار ز فاسے میسازیم و فلان را کہ خوشیست
 بغداد کس میدہیم دختر خود فاطمہ را بفرست تا عروسے ما را تا شاگرد و رسم خوشاوندی
 بجا آرد و بقدم خود منزل ما را روئے فتنہ و محفل طرازی و زینتی از زبانی نسہ مایہ خواہد تا سے
 نسہ مو آنگاہ کہ بر آورد و گفت نیکو باشد شمار وید تا من فاطمہ را بفرستم ایشان فرستند
 و حضرت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم پیش فاطمہ آمد و گفت اسے جان پدر ما را فرمودہ اند کہ بر خلق

خلق روزیم و جفا و آزار دشمنان را تحمل کنیم زهر زناق ایشان بگلر شکر مقابل سازیم +
 بیت جنگ باید دید و پندار صلح + زهر باید خورد و آنگارید قتل + امروز خاتون عرب
 نزد پدرت آمده بودند و درخواست کرده که بجای ایشان روسی و در عقد زفاف ایشان حاضر
 کرده و من قبول کرده ام که ترا بفرستم تو چه سگوستی فاطمه فرمود که حکم مرخدا و رسول
 ادر است من بند تو فراموشم تو مرا حید پنداشتی تو اتم بیعت مرا تو جان عزیز می شاد
 محترمی چه هر چه حکم کنی برو چون حکم کنی + ای پدر بفراوان تو مجلس و مجلس ایشان میروم
 اما تخیر که کدام جامه پوشم و بچه لباس تلبیس کردم ایشان جامه های زیبا پوشیده باشند
 و خود را بالیسه قیمتی بپا بسته بپا دارند چون مرا بجای خلعان و چادر کنه بیند طعن و منستر
 پیش آرند و باستند و فرسوس من نگردد زن عیبه و دختر شعیبه و خواهر ابو جهل با زخانیان
 فتنه و پیشه و بی ادبانی کج اندیشه آنجا حاضر اند اسے پدر تو لاف و گزاف و دختران عرب
 نیکو مشائسے محامه الحطب که غار در راه تو سے اندازد و چند زن ابو سفیان که در نسبت
 شما هیچ کاری دیگر نمی بردار و در آن مجلس انداسے پدر بخیر منیر شما رو سخن مست که
 اینها همه با ستین آستانه خانه مادرم خدیجه سے رفته اند و برسم ملازمت هر روز در ایام
 بدر خانه او سے رفته جمله با و بیاسے رومی و خرم مهرے و بر دینی و حله عراقی نشسته باشند
 و زیور با تحلف بر لبته تا جامه سکل بجوهر بر سر نهاده و بر الشهای زلفیت کنیز دهن آبکار
 که چند جازلیف خرابند بر نهاده ام و با شمشینه که چندین رقع بر استین گریان او و خشم
 بدان مجلس در ایام چون مرا به بیند بگویند که این دختر را چاقا و عقد مادرش که در روز عقد
 برگردن داشت خراج ملکیتی بود و گجاشد اکنون دختر جامه پلاس سے پوشد سبب بیعت
 ای پدر بزرگوار ایشان را دید و سخن گفت و گفت که دانش که دختر تکیه از بوستان نبوت
 رسته است و نهاسے که از جوینار رسالت سر مال کرده بجامه دیبا و زیور زیبا بلبه تاجی تناع
 خرد و دنیا فریفته و شفیقه نشود ایشان همه نظر بر صورت دارند و دیده بصیرت بر جانب منی
 نمی گمازند طبیعت و هر که آن صورت پرست از حال ناگاه فیت + آسے آسے اهل بیت
 راسے راه نیت + آسے پدر چه بودے که مادرم خدیجه حاضر بودے تا ایشان را از این
 اسیه پیدانده و این خیال از خاطر سر بر نزدے اکنون او بجز ارجمت پرست و من
 و زرخان فراتش حین غنایب بر پوسے گلزار سیر ارم و از خار خار خاتونان عرب که چند روز

انفصال من اندر حیران مایہ زار زار سے ناظم لفظ ہم ہر گز کہ دلم از خشم دلداریا لہذا از
نالہ زارم ورو دیوار بنیاد عیسیٰ مکن ای دوست اگر زار بنامم نہ کاثر اگر فراقیت بنام یا رب
فاطمہ زین سبکفت و قطرات حسرات بر رخسارہ سے بارید حضرت رسول صلی اللہ علیہ وسلم
نیز بگریہ درآمد و گفت اسے جان پر طول مشو و اندوہناک سببش لباسہای فاختہ و
زیور اسے مشکل نیز و ما قدرے دقتیہ مزار و ہمتیج بر سر واد کوئے دارد کہ رانجہ کر یہ
و دشام را اید اسے کند و طاؤس کیس طمع ہے پوشد گوئے پوشش کہ پاسے سیاہ
اور اسو اسے ساز و امر و زانہا کہ چون گل کیس نزد و سخن پوشیدہ در چین تکبر جلوہ بکشد
فرمانند غار بے قیمت ہمہ آتش و زرخ خاںہد بود خواہر ابو جہل یا جہل اگر امر و طوق
زیرین در گردن دارد و زدن غل آتشین بر گردن خواہد داشت و ختر عتہ اگر دینا بر تن کا سے
عشرت تکبیر میرند و در آخرت بر عتہ عتابش باز خواہند داشت اسے و ختر از فخر بہ کلیم فخر
کہ موسے کلیم با کلیم محروم زدہ طور و مقرب قبہ نور شد قطع ہم ما و کلیم فخر کہ
تار سے ازان بہ است نہ از حاکم یا نے و دیاسے ششیرے بہ ما و پلاس عجز کہ در دیدہ خور
میرا نیز از عابس خراست عبقرے ہدایان درین سخن بودند کہ جبریل حضرت ملک طویل
در رسید و گفت یا رسول اللہ خدا ترا سلام میرساند و منی ماید کہ فاطمہ را بگو تا دران عروسی حاضر شود
کہ آنجا بمقدم او فرسے عجیب و حاکمے غریب طاہر خواہد شد و بعضیہ ازان زنان صید
خواہند گشت و برکت قدمش از قید کفر خلاصی خواہند یافت پس خواہ عالم صلی اللہ علیہ وسلم
گفت اسے ہر گز گشتہ من اینک آیندہ و حے و رسانندہ قواعد امر و منی طاؤس طاہر از آفتاب
سدرہ المنتہی رسید و فرمان حضرت عزت میرساند کہ فاطمہ را بگو تا بدان مفضل ہو و فاطمہ فرمود کہ
ای پدر اسے تبدیل شد اسے شفیع روز محشر من نافرمانی نمیکردم این اندیشہ پیش من آمدہ بود
کہ دنیا را سے ماتم ست در سر کا تم تماشا سے عروس عجب نماید این زمان کہ حکم خداوند در رسید
توقت را بحال نامد پس حضرت قبول عذر را مقننہ فقر بر سر آگند چادر عصمت پیو شید و از خانہ
پیر چون خورشید انور تہا بے خادمہ و حاجہ روان شد صبح آتش سجایا السما و فریدہ
آفتاب و میان ستار با بر آسمان یگانہ است بہ طبعیت چرخ ہم خورشید تابان
اگر تہا رود در رہ چرخ ہم سر و خرومان را اگر تہا برون آید بہ آوردہ اند کہ حضرت عزت
بخط عصمت دین خلقان اورا از نظر خلقان پوشیدہ میدشت و ختران تر کشش

هر چه چشم نهاد و خاتون عرب جمیع گوشش گشاده که همین ساعت دختر محمد صلی الله علیه
 و سلم در آید باز خرقه گشاید و مقنعه بشیمینه چنان حلی و حلق بپوشد که لباس و پیرایه مانع شود که در آن
 سر آید از رشک آن آب اندوه از رویا دوسه روان شود و از حسرت آتش خشم در شش
 علم زند ایشان و دین اندیشه بودند که آواز براندگانیک قابله در آمدن کز بر آید قدم در آستان
 خانه نهاد چهار دیوار خانه از شعله جلال او چون چشمه خورشید روشن و درخشنده گشت فاطمه نیز
 جا به جایت بلکه بطریق اسلام بر اهل مجلس سلام کرد و بیست کرد و سلام ذوق سلامت
 بدل رسید و دین نما از سلام تو در اسلام شده حاضران آن محفل از حیرت مجال حجاب
 و ادب که دختر غیر البشر خوانده خدایان که آمد و من حله که چشم روزگار چنان جا به جایی
 در پاس می کشد مرغ بر شاخ و بار و با قوت آید از فعل درخشنده و فیروزه خشنود و در
 تاسند که دیده از مشاهده جوهر آن خیره شود بر سر دست برین از زر که کسی در آن
 چنان زلف خالص بنیده و دست ترقوت هیچ دیگر زبان نرسیده و دست برشته
 سر در بیا زلف آن جامه شش در آویخته ز لباسی حله و حلیه او آب دس که همه سرایا رختی
 حوران بهشت و کنیزان پاکیزه سرشت از خندش روان شد و یک شسته عابد و طهرش
 بدست او بر آید شسته تا ز غبار زمین آلوده نگردد و یک دامن مقنعه پاکیزه آتش لطیف
 احسن ابرام بر گرفته تا گرد بر و نه شنید دیگر سر و ده صفا در دست گرفت و او را یاد میکرد
 یک مجر و خود در پیش آورده تا رانج آن مشام عالمیان را معطر سازد و یک جهت دفع
 چشم اعیاسند می سوخت و دیگر برامی سلامت حال دوستانش و عاسیک و پیر
 عفتست از دبدب و دارات و گوشت فاطمه بدان خانه درآمد زبان زمان میگفت عزت
 هر در که باز آئے بین خوب و زیباست و دری باشد که از رحمت سر بر خان کبشانی و بنیاد
 بیارایشه و قی خوب رویان رایحه تو سیمین تن چنان خوبی که زیور و بیارالی به سلامت گوئی
 بجای اصل ترنج از دست نشناسد و در آن ساعت که چون یوسف جمال از پرده بتاے
 چشم خواندین عرب که بران گوهر صدف خلق و ادب افتاد و دیده ایشان خیره و آینه عقل
 نهمشان تیره گشت از جاسی خود چرسته با یکدیگر می گفتند آیا این دختر کدام سلطان
 است و همه چشم ترم که دام خاقان است و قطع این کیست این کیست این کیست این و طایفه
 نازده آمد - این نورانیست این از نر و الله آمده و این بخت و دولت را بگرین لطف

در محبت را نگریزد و چاره بد اختران یار و بے چون ماه آمده به این کدام خاتون است که
نور چهره او آفتاب و ماه را غلبه میکند این جامه ها از کجاست که در خزاین ملوک عرب جنین
لباس نباشد مگر این جامه ها را چه بستان مهر و اسکندریه بافته اند و بود و تابش را بهر منشا
روم و فرنگ تافته ایشان ندانستند که آن البته از جامه تافته نجیب بوده و با جامه های فاطمه
در نظر ایشان طلسم و سیاه نموده چون دانستند که فاطمه است لرزه بر عضای ایشان افتاده
پیشگاه سریر با فاطمه گذشتند و هر یک در گوشه سر انفعال و در پیش انداختند بهیبت نازنین
که بر سر و خورشید و خورشید چون تو در آمد بے پی کاری در گرفت چه جمیع کافرات که مدد
نویس از ایشان منقطع بود از آن مجلس فرار نموده آن صورت را بر سر حضرت رسالت
صلی الله علیه و سلم حمل کردند و جفاخته دیگر که آنجا فرار داشتند زبان بغیر خواهی گشاده
اے دختر مصطفی مادر انجمن که دیم سباده که غبار بے بر خاطر عطر تشنه باشد حلقه
فراس که بدان قیام نایم که سبب خوشنود بے تو کرد از طعنه ها چه پیش آریم از شتر بها
که ام میا سازیم فاطمه فرمود که خشنود بے من بطعام و شراب نیست اگر سبب صفت من
پد من است که فرمود اجمع یومین دور و زگر سینه بے باشم و شمع یومادیک روز سیر میوم
اگر خوشنود بے من میجو ایند و از آن پد من بلکه رضا حضرت ذوالنهن قدم از طاعتکده
کفر سرون نهاده بفضای روستائی فراسے ایمان در آید و با گنجائی خداوند آشنا شد
از بیکان شکر بگذریم جمیع از آنها که سخن فاطمه شنیدند و آنچنان که راستی معاند دیدند
جامه ها چاک زده مقنعه از سر گذشتند و کلمه طیبه لا اله الا الله محمد رسول الله بر زبان
رانده از قدم مبارک فاطمه بدان دولت و سعادت رسیدند بهیبت آرام دل زندگی
جان زدم اوست چه هر جا که ندیاسے صفا و قدم اوست چه در شواهد البتوة وقوع
این صورت را در دین فعل میکند یا همین حکایت است که یک را و بے آنجا دانسته و
دیگر بے اینجا خود کراسته و دیگر بود و هر فاطمه رضی الله عنها در خبر است که چون یکسال
از هجرت حضرت ائمه صلوات الله علیه و سلم بر آمد فاطمه شروایت اهل بیت نهال شد و بقولی
چهارده ساله و بر دایه نیست سال و غیر ازین نیز گفته اند و بر هر تقدیر در راه جب سال
دوم از هجرت با در راه صفرا همان سال با در راه صبیان و بر اسیطه داد و در تاب و حج
فاطمه بے روایات بسیار است و اینجا بقل شهر از کتب معتبره ایراد کرده و بیشتر و بیشتر

از اکابر صحابہ فاطمہ را خواستگارے میکردند و سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم میفرمود که در باب
 تزویج فاطمہ انتظار رحم می کشم در کتاب مناقب ابوالکویده از زعمی مذکور است که خبر کرد که
 ابوالاعلا سے ہدانی ہمسند خود از حسین بن علی کہ روزی رسول صلوات اللہ علیہ وسلم کا علیہ خانیہ
 ام سلمہ بود رضی اللہ عنہا کہ برو فرود آمد ملکی کہ اورا بیت سر بود و بر سر سر نیز از ریاضت داد و
 بلندی تبیج و نقد پس گفت مرحمت تاملے را کہ بلغت زبان و گیتی مانت و گفت و اگر تاملے
 تر بود از ہفت آسمان و ہفت زمین حضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم پنداشت کہ جبرئیل است گفت
 ای برادر تو ہرگز بدین صورت نزد یک من نیایدے آن فرشتہ فرمود کہ یا رسول اللہ من
 جبرئیل نیستم مرا خضائیل گویند حضرت حق سبحانہ را بحضرت تو فرستادہ بر آن روح نور بود
 حضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ ای خضائیل اگر ایکہ سے باید داد و گفت فاطمہ را بللی
 حضرت صلوات اللہ علیہ وسلم فاطمہ را بحضور بللی داد و بللی ای جبرئیل میکائیل شیخ زرد سے
 در کتاب نظم در اسمعین ہدایت میکنند از انس بن مالک رضی اللہ عنہ کہ گفت من نزد رسول خدا
 صلی اللہ علیہ وسلم نشسته بودم کہ آناروحی در شہ مبارک و کظا ہر شہ و چون می بخجل گشت
 فرمود آنس ہج امیدے کہ جبرئیل بر آن از نزو و خاجہ پیغام آوردہ بود گفت یا رسول اللہ
 مادوم نداے تو باو پیغام گفت چنانست کہ ان اللہ تعالی یا مکر ان تزوج فاطمہ
 من سے بدستیکہ حق تعالی امر میفرماید کہ فاطمہ را بنی بللی ای انس برو و اشراف
 مہاجر را چون صدیق و فاروق و ذی النورین و طلحہ و زبیر رضی اللہ عنہم و جماعتے اکابر
 از انصار چون سعد معاذ و سعد عبادہ و اسید بن حضیر را بللی کہ رسول خدا شمارا بخوانند
 بموجب فرمودہ آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم رستم و آن گروه را بخواندیم چون جمع شدند علی
 نیز حاضر گشت حضرت رسالت صلوات اللہ علیہ وسلم خطبہ بللیہ خواندند تمل بر حمد و ثنای حق
 و ترغیب بنکاح آنکہ فرمود کہ حق تاملے مرا امر فرمودہ کہ فاطمہ را بنی بللی تمام درانی ہما
 داوم بر ہر چار صدہ شقال فقرہ را رضی شدی علی گفت رستمے شدم یا رسول اللہ در ادبائی اکابر
 علی را فرمود تا خطبہ بخواند پس حضرت صلی اللہ علیہ وسلم دعا خیر در شان فاطمہ سے تقدیم فرمایند
 و گفت جمیع اللہ شملکما جمع کند خدا پاک کند گیہا سے شمارا و سعد مجدکما و لیسعات قرین سازد
 بخت شمارا و بارک علیکما و برکت دہد شمارا و اخراج شکما و لہد اکثر اکلیب
 و از شمارا و بر سر دین آورد و زیت بے شمار و اولاد بسیار ہمہ پاک و پاکیزہ و از گناہ

و در کتاب مناقب خوارزمی درین باب حدیث طویل و آتشده خلاصه همه آنکه جبرائیل علیه السلام
 نزدیکی حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم آمد قدری از سنبل و قفل بهشت بیاورد و حضرت علی اشتر
 علیه و سلم آنرا آفرآشتند و بیفید و گفت ای جبرائیل سبب آمدن این سنبل و قفل چیست جبرائیل
 حضرت رسول صلی الله علیه و سلم خبر داد که حق سبحانه در سجده و بهشت که خود را بیاور پس بهشت
 آراسته شد و فرمود درخت طوبی را که بار بار در اذن علی و حلل حکم شد تا حرمینا خود را بیاور استند
 و ملائکه را فرمان رسید تا در حوالی بیت المهور جمع شدند و آنجا منبریت از نو که آدم علی نبیا و عابیه
 الاسلام بروی خطبه خوانده و در روز عرض اسما بر ملائکه و امرا گئی بر راجیل که یکی از ملائکه حجاب باز
 و بویست رسید که بران منبر بالا رود و خطبه خواند و در میان همه ملائکه مشیرین کلام قرار داشت
 پس راجیل بران منبر برآمده حق تعالی را با نوال عباد ستایش فرمود چنانکه اهل اسما و خافرخان
 و مسرور گشتند پس وحی آمد بوی که عقد کن فاطمه دختر حبیب مرا به علی پس راجیل عقد کرد و ملائکه
 گواهی گشتند و کاتبان دیوان قصدا این مهم را بر زمین تیره ثبت نمودند آنگاه جبرائیل قطعه حسریه
 بحضرت رسالت صلی الله علیه و سلم نمود که این صورت درین وصله حریر نوشته شده بفرمان خدا
 بر تو عرض کردم و من این را انجام بدهم خواهی که در برضوان خادم بهشت خواهم سپرد و چون
 مهم عقد با تمام سید الشجار فرمود سنبل و قفل را بشاگردند و من بجنه قدری برکات شاد آوردم آنکه
 حکم شد که درخت طوبی آنچه بر داشته بود بشاگرد کند طوبی آن حلهما و علیهما را نشان کرد و حرمین
 بر داشته و بدان مفاخرت می کنند تا قیامت و فعلی آنست که درخت طوبی رفتهها نشان کرد
 بعد دوستان اهل بیت از زمان آن حضرت تا قیامت و در هر رفته نام یکی از دوستان
 اهل بیت نوشته از مردان و زنان و هر یکی که حاضر بوده از آن یک رفته برداشته و نگاه میدارد
 تا در قیامت آن رفته بدان کس و بدید که نام او در اینجا کورست و صفون رفته این باشد که
 فلان یا فلانه از آتش و زنج آزاد و اندوین از برکت فاطمه و میمنت علی است مشنوی
 دوستان را رسد برات نجات بدو دشمنان خوار مانده در دلکات دوست شوتا بر جبه خواه
 فیض یابی ز داک متن آلاهی بگذرد از دشمنی که تا ناگاه و خورس زخم عادی و من عادی
 پس جبرائیل فرمود که حق تعالی صیغرا بدید که نزدیک کن تو هم در زمین فاطمه را بعلی خنجره و اسما
 نزدیک واقع شده پس سید عالم صلی الله علیه و سلم فاطمه را بعلی داد ام سلمه را گفت که دختر مرا بخانه
 علی ببر و بد و بسپار و با او بگو تعجیل کند تا من بیایم و ایشان را بایکدیگر بنیم و چون نماز جهنم

بگزارد و گوید آب برداشت و نزد ایشان آمد و آب بین مبارک انجمن انداخت و مسوز شد
 و عید بران خواند آنگاه فسر بودی است این آب یا شام و وضو ساز و با فاطمه گفت تو مرا
 یا شام و وضو ساز و در استی که مقدر است از آن آب سرسره فاطمه و میان هر دو پیر
 دی یا شید و گفت اللهم اسئله عید یا بک و در سجده من استخوان از حرمین و از
 به پناه تو در می آورم و او فسر زندان او را از سر دیوید انده یعنی شیطان آنگاه صدای
 دیگر از آن آب سرسره علی و میان هر دو شانه او یا شید و جهان دعا گفت و در باره وی آنگاه
 فسر بود اللهم انما نسئله بار خدا یا این هر دو از من اند و آنما من از ایشانم اللهم
 اسئله بار خدا یا کما از هست یعنی الرجب پنجاه از من حرمین بر دمی و طهرت و در
 پاک و پاکیزه گردانید که فطره سما که این ایشان هر دو را پاک سازد آنگاه فسر بود و بر خیزید
 و بجای خواب خود روید که خدا تعالی میان شما الفت و در و در و نسل نما برکت کند و خود
 بر خاست تا از خانه بیرون رود و فاطمه در گریه افتاد حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم
 که اسے دختر من چه چیز ترا در گریه آورد و تحقیق من ترا کیستی موم که سلام و از همه
 بیش و حکم دے از همه پیش و خلق دینی از همه بهتر و عرفان دے بجز خدا تعالی از همه زیادت
 در و آیتی آنست که چون رسول خدا صلی الله علیه و سلم یکاسے فاطمه را میباید و در و در و در
 مطلق فرمود که اسے جان پدر در حق تو تقصیر نکردم کیسے را مشهور تو گردانیدم که بهتر است
 اهل بیت من است و سوگند میخوردم خدا که جان من در بقعه قدرت او است که ابی ادهم
 که سید است در دنیا و آخرت و مقرب است که گریه فاطمه از بیت آن بوده که از بیت پدر دور
 سے افتد نه چنانچه جمیع خیالی بزند که گریه او را این بود که علی ای شاهی خداوند است
 چه فاطمه و من محبت از دنیا و کشید و بود و از پدر زخمی و بود و عذر فقیر دیده و شنیده
 میدانست که پدر بزرگوار او را و اخذ و میباید است فاطمه شریکه و انفق خرسے در حق
 معرفت چه هست از برکت دل از آب فقر و سیوم فقر و دبار آن به بگرار مراد و بر نال دل
 که دارد تازگی از آب فقر و در آفتاب آمد که جبار حضرت فاطمه از نبات و متاع و نبات است
 دو جامه بوده و دو بزد و بند فقر و وایند که تمام براق راستی پوشید و در سجد و یکایک است
 و از ویز سے و دو سب و مشک آبی و مشرب و در نهاسے از کتان سبک که حشو سکی از
 سبک خسر یا حشو و دیگر سے از تیر استمختیان بود و چهار عدد و بالش که در و تا از آنرا

و دو سه دیکر را به یقین خبر ما پر کرد و بوزند امام حسین اطراف او یک طوسته حرمه صدر در کتاب
سیدین انجم لطائف البساتین آورده که یکی از منافقان مدینه علی را در خوارستن فاطمه
خواست که گفت: ای علی تو معدن افضل و ادب و شجاع ترین مبارزان عربی جواز نه
خواستی که چنانچه بنام غیرسد اگر دختر مرا بخوایستی من بپایان ساختی که از در خانه من نماند و از در
دختر در شتر بود و پس پیر از چهار دختر من علی فرمود که این کار به تقدیر نه بدیدیر احکم قدر علی
الکبریا را نظر بر مال و متاع دنیا غداریت و مقصود ما جز رضای حضرت پروردگار نیست
تفاوت با اعمال است نه با موال و سیاهیات تا بیک در است نه پدر هم و دنیا را همیشه بهمت مارا
نظر بر در هم و دنیا را نیست به مقصود مقصود ما جز پر تو دیدار نیست به چون مرتضی رشتا
خود را بکام قضا و ما بر ساخت و رشتن اند اگر دگر که ای علی سر بر دار تا قدرت خدا را بینی و چهار
دختر مصطفی سینه و قدر و حرمت فاطمه را بر این سینه علی سربارک بالا کرد و از بالای سر خود تا غر
علیم حجاب را دید و در نور دیده و در زیر عرش میدان کوچ در نظرش آمد تمام آن سبب آن
پراز نا قها سبب بهشت بازان ایشان و در کوچه و مشک و غیره بر سر پرشتری کنیز کی جز آن کتاب
نابان در نام بر شتر می آورد دست فلک است چون سر و خرامان اندامیکه در اندک بهر اجهاز فاطمه
بنیت محمد صلی الله علیه و سلم این چهار فاطمه بنیت محمد صلی الله علیه و سلم یعنی علی
از مشاهده آن حال خوشوقت شده و رو به از منافق برگردانید و بگویم که فاطمه را خبر دید
خوشش این فاطمه را خبر داد و بودند چون امیر بخانه در آمد فاطمه گفت یا علی تو میگوئی
ما من بگویم علی گفت تو بگو فاطمه خبر نموده که اگر چه پدرش منافقان شنیدی اما جواز مارا
تبعین عیان دیدی قطعه ما اگر چشم از تعلیم این جهان برد ختمیم به دولت باقی و ملک
جاودانه آن ماست به سروسامان بسین ما را که در ملک و کون و کبر سر و سامان که
ببینی از سروسامان ماست به در صحاح النبوة آورده که روزی حضرت خواجه عالم صلی الله علیه و سلم
میفرمود که سلیمان پیا بر علی بنیاد علی علیه السلام برای دختر خود چهار کس ترتیب کرده بود
بسیار دینیک و سیرک و اما دتا به ساخته و بهفت صد گوهر مکلل و مرصع گردانیده مرتضی علی
این خبر را از سید شمر شنید و بخانه آمد و پیش فاطمه تقدیر کرد فاطمه را در خاطر عاقل گذشت
شاید علی را بر غیره نیز گذرد که سلیمان پیمبر بزرگوار بود و حضرت پیا بر ما صلی الله علیه و سلم
از بزرگوار و خرد و عالمی قدر ترست و دختر آن پیا بر را آن همه جواز و سیرایه و دختره این پیا

چنین بنا دارد بر سر پائے آن داماد و تاج بیدان مشابه و این داماد را احتیاج بدین مرتبه
مصرع تا اندرین قصه خدا را چه حکمت است به فاطمه این سر را در دل نگاه میداشت تا مجلس
آنکار نه کرد تا وقتیکه در گذشت شبی مرتضی علیه او را در واقع دید در صدر نشست بر بنی
مکمل بجوای نهشته و جوین بر جوالی تخت او برای خدمت کمر بسته و دختر سر غایت
حسن و جمال نهایت فرخ و دلال باز یورای سه شالیه و پیرایه بایسته و طبق بخت
بر دست گرفته در پیش سر پستیا و منتظر آنکه فاطمه در دسے نظر کند علی پرسید که ای فاطمه
این دختر کیست گفت دختر سلیمان پیا میر علیه السلام است که حق تعالی او را نخبه من باز آید
آن روز که حکایت جهاز او از زبان پدرم نقل کردی اندیشه او و خاطر من خور کرد و او را
در پائیه خدمت من از برای اعزاز و حرمت من تعیین کرده اند و عرض تاجی که سلیمان بر کار
خود ترتیب داده و او را احمد بر اسم تو مقرر شده و او را احمد علی است که خانه حضرت شاه علی
و تسلیم است و ارتفاع آن او را مقدار ابرار ساله راه است قبضه آن از قبضه سیف است و ثن او
از با تو است احمد فرقه آن از زمره و اخضر و او را اسمی در شرق و یکی در غرب بود
در که و بر سر شقه سطره نوشته شده بر یک اسم الله الرحمن الرحیم و بر دیگر اسم الله
رب العالمین الرحمن الرحیم و بر سوم لا اله الا الله محمد رسول الله این او را در فضا
عرضات گردانند و مناد کند که کجاست بنی امی رسول حرم سید علی و آیه
رهنماست نه بپیشواست حرم محمد بن عبد الله سید المرسلین و خاتم النبیین
پیش آمد و آن او را مبارک بدست گیر و بعد از آن تمام انبیا از آدم تا عیسی صلوات
و سلاسه علی بنیاد و علیهم اجمعین با سائر صدیقان و شهیدان و صالحان و کانه بر سر
از اهل عرفان و ائمه در زیر آن لوا جمع شوند چنانچه فرمود آدم و من و نوح تحت
لواست یوم القیامه و یوم است آدم و من و نوح تحت اللواء آمده چون تو علم از حق
کس تاجی از نور بیارند و بر سر سلطان انس جان نهند و یکس حریز خضر
در بدن مبارکش پوشانند و بر آن حاضر سازند تا شمس و امید ان اسمی را لب بد
سوار شده و بر اسمی هر یک از انبیا نیز بر است و حله و تاجی بیارند و آن کرده سواره در
بر پشت آرند و چون حضرت رسول صلی الله علیه و سلم سوار گردد و علم بدست قرنی علی مهدی
پیش میرود و گویند آن لوا بهدیت تاجی باشد بر سر علی و بر سر او ندا کنند که ای علی این تاج

بهتر تا نوح و امام سلیمان که بحضور فاطمه از روی تعجب تفسیر میکرد و مخرج بر زمین تفاوت است ره از کجا
 تا کجا پد امام خیم الدین عمر بن حفصه رحمة الله و تفسیر فاطمه خویش روایت میکند که روزی
 پیغمبر صلی الله علیه و سلم بخانه فاطمه نور آمد دید که فاطمه مایل و محزون نشسته و سر گرفته
 از روی پرسید که چرا سر گرفته و بچه جیت اند و نهنگی گفت یا رسول الله بر سبیل حکایت
 نه بر طریق شکایت میگویم سه روز است که در منزل ما طعام نیست و حسن و حسین بی طاقت شده
 از غایت جوع میگیرند مرا از گریه ایشان گریه آمد علی بهم میگفت و اما از شما نهنگان میپندم
 اما امروز حسن و حسین نخسته شدم که طاقت من طاق شد میگفتند که آیا هیچ کودکی این چنین
 گرسنه نباشد که با یک جهان جرسیم من تاریک گردید اسب پدر چه گوئی اگر بنده با خداوند خود
 خواهد که در مناجات گستاخی کند عیسی نباشد سید عالم صلی الله علیه و سلم فرمود که فی ای فرزند خدا
 تعالی گستاخی ننیدگان دوست میدارد فاطمه بخانه و رون رفت و در وقت نماز گدازد و چون
 از نماز فارغ شد دستها برداشته بزبان نیاز مناجات آغاز کرد و گفت خداوند اتر میدانی که گران
 را بقدر این پیامبران قدرت و قوت نیست اگر حضرت تراب پدرم سری هست که بقوت اوست
 عند ربی یطعمنی و یسقنی تحمل گرسنگی است مرا طاقت آن مرغیت یا مرا طاقت ده یا
 ازین اندوه راحت بخش این گفت و پیشش شد جبرئیل که در بار سوال شد بنخیز حضرت صلی الله
 و سلم فرمود که چه بوده گفت ناله فاطمه فرشتگان را در خروشان آورد و او را دریاب خواهر
 صلی الله علیه و سلم باید و فاطمه را پیشش قناده و دید نشست و سر مبارک ویرا از زمین
 برداشته در کنار گرفت رانجه کیسوسه مشکبای حضرت صلی الله علیه و سلم بشام دی رسید و
 آلباوشش آمد و پرخاست و سر در پیش فلکده بایاد حضرت دست بر سینه می نهاد و گفت
 خدایا اگر سنگی و پیرا امین گردان فاطمه فرمود که بعد ازین دعایا من بودم هرگز دیگر گرسنه نشدم
 ای عزیز خدایا پسند ایست که ایشان را اگر دنیا با یستی بایشان بیاورند که آقا ایشان با اختیار
 طریق ریاضت سلوک میداشتند و الا دعای آنحضرت صلی الله علیه و سلم و اهل بیتش بر درگاه
 الهی متجرب بود و در حاج آورده که روزی حضرت صلی الله علیه و سلم بخانه فاطمه درآمد و پرسید
 که ای دختر چگونه میگذرانی گفت ای پدر بزرگوار من و اولاد من با پدر فرسوزندان تشنه شدیم
 که از طعام دنیا نخشیده ایم بلکه بوسه از مطعومات تشنه حضرت دست مبارک بآورد
 و دعا فرمود که اللهم انزل علی محمد و اهل بیتی کما انزلت علی مریم بنت عمران

علیا روز کے فروخت پر محمد معلم دہلی بیت و سے چنانچہ فروخت ہوا سے برہم بہت
 عمران بعد ازاں فرمود کہ اسے فاطمہ درخت خود در اسے دکھا کہ کن کہ چہ سے بیٹے فاطمہ
 وہ ان مشد جس حسین از عقب دئی اور دیند کاسہ و دیند مکمل ہوا ہر دوران کاسہ شہرہ قلم
 گوشت پنجہ بر بالاسے آن نمادہ و ازوے بوی می و مید بر شال ہوسے مشک فاطمہ کاسہ
 بیرون آورد و پیش پد بزرگوار خود نہاد حضرت پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ اگر با اسم اللہ
 محمد تجرید بنام خدا سے محمد صلی اللہ علیہ وسلم پس بنے و دادا دو دست و ہر دو سبط
 پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم ازان طعام تناول فرمود و در روایتی آئندہ کہ ہفت شبانہ روز
 آن طعام بران تناول دران خانہ نمادہ و درین مدت اہل بیت سید امام علیہ الصلوٰۃ علیہ السلام
 چاشت و شام ازان می نوشیدند و ذرہ کمی نہ شد روز سے شاعرانہ جشن از خانہ بیرون
 و لغتہ ازان گوشت و دست و پشت زن یہودی آن را بایس گفت اسے اہل بیت و شہدا
 این گوشت اندکجا رسیدہ حسن فرمود کہ این را از عالم غیب با حق کردہ اند یہودیہ درخواست
 کہ این نوالہ را حوالہ من کن از انجا کہ ہم جیلہ شاعرانہ بود دست دراز کرد تا آن فقہر را بدان
 زن دہد آن را از دست و سے در بود و کاسہ را نیز از خانہ بہ بالا بردہ حضرت رسول صلی اللہ علیہ وسلم
 و سلم فرمود کہ اگر انہار این معنی ہئی شد تا مدت حیات این طعام اقطاع نمی یافت
 و در بعضی از تفاسیر آئندہ کہ روز سے حضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم کہ بجائہ فاطمہ
 و آئندہ فرمود کہ از خود رنے بیج و خانہ تو بہت کہ بدرت سہ روز است کہ طعام خود دہد و اگر
 طاہرہ حسہ بیج بخورد فاطمہ گفت یا رسول اللہ ما را بیشہ ہمین حال واقع است حضرت
 از انجا ہمدان آمد فاطمہ آغاز دعا کرد کہ اے از خیب طعام سے برسان و دل مرا از بنداندہ
 بدرم باز بران مقارن دعا سے فاطمہ کہے برو و فرخہ زو خانہ فاطمہ بران رفت کہ ایہ
 کہ ہرگز ندیدہ و بود و تمان و مقدار سے گوشت ہوسے داد کہ این ہدیت بہ نزدیک فاطمہ رسان
 چون خادمہ ان تحفہ را آورد و نزدیک فاطمہ نہاد بقول غزلہ اسباب یہ جانی میا دیدہ
 آزاد جفتہ نہاد و سر پوشیدہ حسن را طلب بدروان گردانیدہ و در اسیتہ آئست
 کہ جفتہ خائے نزدیک فاطمہ نہادہ بود چون دعا کردید کہ بخار سے ازان جفتہ بر سے آید
 نیک نظر کرد آنرا مملو دید از طعام سہ آواز پوشیدہ حسن برانیز دآن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم
 فرستاد شاعرانہ کہ ہر از خیب سید امام صلی اللہ علیہ وسلم وہ ان شد و با ناک نہا سے

خواجگه گویند مجروح مادر سبطین را بنور حضور و نور اقدس در آتش تمام داد و طاعت و سجد و سجده
 سادات کرد و باز آمد چنانچه چو چاک که آن عسکرا باز آمد چون حضرت پیغامبر صلی الله علیه و سلم
 بر سینه شمشیر قرار گرفت فاطمه جفنه طعام پیش آورد و بر سینه دست بایستاد و همین که گذشت
 و شکاف آن آفتاب بدو صاف سر پوشان روی جفنه برداشت و طریقه بود پیر از زنانهای
 لطیف و مملو از گوشتها که لذیذ لطیف فاطمه از مشاهده آن حال متحیر شده دانست که
 وقوع آن صورت جز برکت الهی و نینیت حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه و سلم نیست
 و طاعت محمد اجداد جل ذکره و عظم برده و مراسم درود و حمد صلوات الله و سلامه علیه تقدیم نمایند
 خواجگه عالم صلی الله علیه و سلم بدین عبارت زیبا پرسید که ای ناکند اسرار فاطمه این
 از کجا بتو رسید بعد لیب زبان زبیر را بے قبول علی انور بر شاخسار قبول تبرهن این جواب
 مسمی شد که چون عند الله این از نزدیک خداوند است آن اعتبار بر رزق من ایشاء بغیر حساب
 بدو شد که خدا روزی سید پسر که را میخواند از خزانة غیب بے شمار از جهت کثرت بعد از تمام
 این کلام محل رخسار سید انا هم از شاد و بے برافروخت و فرمود که سپاس مریخ را که
 از راه فضیلت ترا سید زمان بنی اسرائیل یعنی مریم بنت عمران نامند که در انبیا که هرگاه
 حضرت امداد را روزی فرستادی و ذکر کیا انو پرسیدی که این از کجا است همین جواب
 داد که که چون عند الله کسری و غم صلی الله علیه و سلم نه بود که علی و حسن و حسین با
 حاضر گردانیدند و مجموع از ان باند مبارک تناول فرمود و دیر شده و نصیب از و از عاشرت
 نیز فرستاد و آفری گوید که تمام اهل بیت و متعلقان از ان خوردنی بخوردند و کلامه محظوظ شدند
 و هنوز آن جفنه از طعام مملو بود پس فاطمه بمنایگان را نیز باقیام و انبیه بهره مند گردانید
 و فائده آن طعام با غلبه خاص و عام رسید و تمام از مقام مبارک سلطان کائنات
 اضعاف پنجین برکتها غریب نیست چه در منزل مبارک زبیر او صریحی و این صورت از وقوع
 پذیر و عجیب نیست چه و چون فضائل بتول عذرا و مناقب فاطمه زبیر احمد صریح جمیع طبیعت که
 پایان و کنارش دارد و بتحریر و تقریر شده از وفات آن حضرت اشتغال کنیم و از ان نقطه
 مشتمل بر قصه و دوسه کلمه بسیاریم بر او بیان صادق الروایه و مخیران ظاهر الدرایه آورده اند که حکایه
 المم سفارقت حضرت زینب و صلی الله علیه و سلم چنان در نیافتند بود که فاطمه را در ان زمان
 که حضرت رسالت صلوات الله و سلامه علیه در گذشت فرستاد و مدینه افتاد و آن بر گریه

و زمین بلرزید و آمد عالم بریان گشتش و میان رسید نغان ملائکه از دوه سرش مجید گشت
 اهل مدینه را از ندانان و مردان دیگر از زمین خفته چاک شد و دل از وقوع این قصه بخسرت
 و غنا بگشت آنم فراق سید عالم صلی الله علیه و سلم اساس طرب اندل اصحاب برانند
 و مشرب صافنی اهل بیت را خشن و خاشاک اندوه و قلب بکدر ساخت و با سعه آن سرور
 خوش خرام جوانه چمن نمادند بر طرف باغ زیب گش و اسمن نمادند یعقوب وارد مدینه گشت
 سفید شد بد از درد آنکری و سخت گل سپهرین نمادند بدترین محل مرگش علی نزدیک فاطمه آمد که
 اسے دختر غیر البشیر امر و در دین قیامت است اگر خوبی تاسن از تو خوشنود باشم آواز
 کسے را مشنوا ن گفت چگونه گفتم صبر کن تا شب در آید نگاه بس تربت آن حضرت
 صلی الله علیه و سلم برو و زیارت کن فاطمه آنچنان کرد چون شب درآمد و مردمان بیار شدند
 و مسجد خالی شد فاطمه بچانه آمد فاطمه را دید پیش افتاده زانے صبر کرد تا با پیش آمد چون
 چشمش بر علی افتاد گفت یا ابا الحسن از شب چه وقت گشت غمی یا بیشتر گذشت
 گفت اکنون دستور سے هست تا برون آیم علی گفت بیرون آ تا با د از بند مگری فاطمه
 خواست که بر پاسه خیز و بیفتاد علی و تنش گرفت و بسر روضه مقدسه آورد فاطمه را چون نظر
 بران شدند و نور و مرقده مطهر افتاد و نالید و گفت مالک للرب اسے گوهر پاک ترا با خضر
 چه کار طبیعت و خضوف دل خاک آن رخ چون ماه دروغ بد افتابے نزدیک آمد ناگاه
 در رخ پدش خود را بر تربت پدر انداخت و روی بر خاک می لید و می لید زبانش بقیال
 مترجم بود فاطمه زمین مصیبت سے غم دل در جهان یک جان کجاست بد در همه رو
 زمین یک دیده بے لوفان کجاست بد عالمی چون سکندر در سیاهی مانده اند بد
 ای خضر نبای که کان چشمه حیوان کجاست بد علی گفت اسے فاطمه چندین مگر
 فاطمه گفت اسے بسیر غم ملائم کن که در و فراق صفت خصوصاً سفارت چنین کے فیصله
 که فاطمه در مرثیه بد رفت یک بیت نیست شهر مصیبت علی مصائب تو بخا چست
 الا یا مفرن لبیا لبیا چکنے برین ریخته اند چند ان مصیبت که اگر آن را بر روز بخند می جواز
 اندوه چون شب تیر و شند سے و فطانت که فاطمه چون زیارت بدینر گوار آمد قبضه ارفا
 ن حضرت صلی الله علیه و سلم بروشت و بر چشمهای مبارک نهاد و گریه آغاز کرد فاطمه
 دیار سن کجاست آن گل سیراب کو بد سے توان دیدن بخوابش بد و یفا خواب کو بد گریه بخند

هیچ انعام کن بگو که به راضی و خرم و دامن خنده را اسباب بگو بدو بخت رسیده که فاطمه را که در آن
 وفات پذیرد. ان ندید بلکه شب و روز گریه کردی و بسوز دل بنالیده که گریه او بر مرتبه
 رسیده که اهل مدینه از آن به تنگ آمدند گفتند ای دختر بی عطفی روزی که شب بیازم تا ما را
 آراشی باشد یا شب گریه کن و بروز خاموش باش تا ما را آسایشی باشد فاطمه بعد از آن شبها
 بمقابر شهدا رفتی و چند آنچه خواستی بگریستی و از امام جعفر صادق نقل کرده اند که گریه گان
 در عالم محقق بوده اند که کسی از ایشان زیاده نگریسته تن از پیچان بوده اند و در تن
 از اهل بیت اما از انبیا اول دم علیه السلام که در فراق بهشت چندان بگریست که در روز
 رخساره و سینه پیدا شد و دوم یعقوب که در فراق یوسف چندان گریه کرد که چشمش سفید شد
 سوم یوسف که در زندان شب و روز گریستی تا همه اهل زندان به تنگ آمدند و نیز لاجا پیغام
 فرستادند ز لیحا فرمود تا غرقه علیحد بر آید و بی ترتیب کردند تا آنجا میرفت و می گریست آواز
 او میزد اینان نمی رسید اما از اهل بیت یکی فاطمه بود که در فراق پدر چندان بگریست که اهل مدینه
 بوسه پیغام کردند که ای فاطمه لقد اذیت ایانا بکناک بدرستی که در این پنج میرسانی
 بگریخت و حضرت قبول بمقابر شهدا میرفت و میگفت و دوم امام زین العابدین بن علی بنا
 الحسین بود که بعد از او که بلا چهل سال بزیست و هیچ بار طعمای پیش وی نیاوردند که
 مگر چندان بگریست که آن طعام در آب چشم مبارک آن عرق شدی و آن حضرت را عذاب بود
 سطح نام روزی که با دستان گفت یابن رسول الله چند گریه میترسم اگر چه پلک شوی من بود
 که ای مسلم چشم من هرگاه که برانداشتم از صحرای کربلا که پدرم را با برادرانم و عمامه و جامه عتی از ایشان
 در حضور من شایسته دزدی تو ام که خود را از گریه نگاه دارم و اگر بقدر اندوهی که در دل من است بگری
 هیچ احدی را طاقت مشاهده آن نباشد غزل گریه روز شش من چشم من بگریست
 مرغ و ماهی از غم من تن بر تن بگریستی چه صد هزاران دیده بایستی دلش مرا تا هر یک خوشتر
 بر خوشتر بگریستی آنچه از من گم شده که از سلیمان گم شده که بر سلیمان هم بر سر هم امین
 بگریستی آنچه از ده اندک چون دو ماه و نیم و بقوه شده ماه و پنج روز و بروایتی شش ماه از وفا
 سید کائنات علیه افضل الصلوات و اعلیٰ التحیات بگذشت فاطمه را هیچ رنج نبود و جز
 غم فراق پدر هیچ المی نداشت روزی که مرتضی علی بحجره درآمد فاطمه را دید که قدری آرد خمیر
 کرده بود و نانان پزند و مقدار سه گل تر می ساخت تا بر سر زندان شود و ساز شستن حمام

اولاد و بچہ بزرگوار عالمیہ خدا خود سے کروئے از ان حال تعجب خداوند سے بخیر گفت
منہ دہندہ و جہان و اسے معصومہ آخر الزمان اسے منہ دہندہ و اسے کریم دہندہ و اسے
بفتیس مجسمہ تقدیس و جلال و اسے آسیہ عالم کیل کمالی تہذیبی مرنیدہ و اسے حور اسے
انس و ای نادر و مظلوم و اسے دختر یک معصومہ ای عروس کم جان و اسے خاتون تجلہ و افراد
و اسے سیارہ راہ قبول و ای مسندہ جلوہ گاہ و حل اسے لطفہ احمد و اسے بغاوت محمد
شعر باز ہر قہ الزہرہ اسے افق عالمیہ و والدہ البیضاء نے صدق النبی
نظم اسے تو در درج نبوت گو ہر عالم فروز و اسے تو در برج ولایت زہرہ
روشن جبین اسے برقت عمریم ثنائے کہ مدح عفت و از ترغیب جاسے دارد و برج خیر برین
ای مثال روضہ عصمت کہ بہت از روی قدر و سایہ جاہست پناہ قاصرات الطرف صبح
راشیدہ از معجز عصمت سعادت آمدہ و حمد بران نگش فرخوس راجل المتین و اسے چراغ
اہل بیت مصطفیٰ ای فاطمہ و مادر سبطین و نور چشم خیر المرسلین و دین مدت ہرگز
از تو مشاہدہ کردہ ام کہ در یک روز دو کار دنیا پیش گرفتہ باشی امروز سے نیم بیکہ شہنشاہ
مینمائے درین چہکست فاطمہ کہ این سخن را استماع نمود قطرات عبرت از دیدہ مبارک
و گفت اسے تا جبار سورہ بل اسے و اسے شمس و زمرہ لافتنے و اسے خطیب بن جلولی
و اسے وارث مرتبہ ہارونی و اسے طراز حلیہ صفا و اسے راز واد حضرت مصطفیٰ و اسے
بشیر مشیہ شریعت و اسے کشتی لوط طلیق و اسے شکوفہ باغ البوطالب و اسے نواختہ
لقب اسم اللہ الغالب نظم اسے ولی ساز و آل من و الاء و اسے عدد موزع و
من مادہ و یک کاتب نقش نامہ منزل و ہذا نافع کنج نامہ تاویل و ہستہ و ہستہ زمین و زمین
معدن جو ہر چنین جو شمس و ہذا افق بینہ و بینک و وکت وصال بسر آمدہ و توبت
فراق درآمدہ و زود رسا صلت باختر سیدہ شہباجی اجرت روسے مند و رہا سے ننگ گام و راع
و افتراق ست امروز چہا و فرساق اتفاق ست امروز اسے دیدہ و جمال مولیٰ ہی کیجندہ
خونبار کہ نوبت فراق ست امروز و اسے علی و شوش پدرم را بخواب دیدم بر سر بالا ایستاد
ہر طرف سے نگرو چہا چہ گوئے منتظر کسی ست فریاد بر کشیدم کہ یا ابتداء تو کجائے کہ از فراق
تو دلم سوختہ و تنم گداختہ شد گفت اسے فاطمہ من ایجا یم و ترقا می برم گفت یا رسول اللہ
کیستی فرمود کہ منتظر تو اسے فاطمہ زمان فراق از حد گذشت و مرا از شوق تو طاق لباق

برس وقت است کہ نفس تن در ہم شکنے۔ و دل از علایق بد نے بر کنی و خیمہ از مضائق سفلی
 بنفساے عالم غلو سے ز نے درو سے از زندان محنت دنیا بوستان عشرت افزا سے
 عقبہ آ رہے اسے فاطمہ بیگم کہ نامی آئے من ہی روم گنہگار سے پدین خیز آرزو مند لقای توام
 و ہوا کہ متمنا سے من آن بود کہ بدولت دیدار تو بر رسم حضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ پس
 رشتا بای فاطمہ تا فردا شب نزد من با شے من از خواب در آمدم و اشتیاق آن عالم بر من
 غلبہ کر وید ائمہ کہ در آخر این روز یازد اول شب آیند حلت خواہم کردان از برای آن خیر
 کہ بد اگر تو بصیبت من مشغول باشی فرزند ان من گرسنہ مانند جامہ فرزند ان خود بخت آن
 سے شوقم کہ نہ ائمہ کہ جامہ فرزند ان من بعد از من کہ شویہ و رضائے دل یتیمان من کہ جو
 سوزا ہم کہ فرزند ان شائد کہ کہ معلوم نیست کہ پس از من اخبار از موسی ایشان کہ یہ فیضان
 فاطمہ از اخبار کے کہ ہر موسی ایشان نشیند آند و ہناک بود آیا اگر بدیدے کہ مہربا سے
 دل آویز غمہ بیز ایشان بجا کہ آلودہ و روہیا سے دلکش فتاب شوش ایشان در خون نشیند
 مگو نہ تحمل کر دے و حسان طاقت مشاہدہ آن دہشتی لفظہم رو سے گرد آلودہ
 و رخسار پر خون حسین کہ بدیدے فاطمہ در عرصہ گاہ کہ بلا چہ آنچنان بگریستی کہ زگر ہیائی
 زار و ہ ساکنان آسمان بگریستند سے بر ملا آہا چون امیر از فاطمہ سخن فراق شنید
 آب حیرت از دیدہ فرو ریخت و گفت اسے فاطمہ ہنوز از داغ فراق پدیرت بر نیا سو دہ ام
 و از جرات رحلت آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمودہ ام اینک نوبت مفارقت توام
 رسید و داغ دیگر بر بالابے آن داغ پدید آید قطع ہر دم زمانہ داغ غمہم بر جا رہند
 یک داغ نیک ناشدہ داغ دیگر نہ ہر داغ کا در و قدر سے رو بہ تر سے بہ آن داغ
 را کہ از دو داغ تیرندہ فاطمہ فرمود کہ اسے علی دوران بصیبت مہر کر دے و رین لغزیت
 نیز شکیبای پیش آن و روزمانے غائب بشو کہ نفس بشمار افتادہ است و وعدہ دیدار بد اظہار
 این میگفت و جانر شاہزادگان تر سے کر و در رخسار مبارک ایشان نظر سے کر و
 آہ حیرت از دل بر سے کشید و آب اندودہ از دیدہ میبارید و میگفت کاشکے بد اسے کہ از من
 باشا چہ خواہد رفت و سر انجام کار شاہ بجا خواہد رسید حسین و حسین از سخن مادر بگریہ در آمدند
 فاطمہ فرمود کہ اسے جانان مادر زمانے بگورستان بقیع روید و مادر خود را دعا کنید
 ایشان بر دستند و فاطمہ بر سب زنگیہ زور سے را گفت نہ حسین کہ وقت ہر داغ است علی گفت

کہ وہ درحسرت و غمیت و دلہا کہ اب سے شود از انکس و دواع جا یا رب کہ بر پختہ ز جہان کسرم
 از قطع دواعی و دواعی یاران با سوت احمد و مقام مساوات من و یاران کج اگر در تنہ سوزات
 پس مرخص علی شہسب و فاطمہ اسما بنت عمیس را طلبید و گفت طعاسے میا ساز کر فرزند
 من چون باز آمد تناول نمایند و چون بخانہ در آید ایشان را در فلان موضع نشان طعام
 پیش ایشان بر تاخت و زد و کدہا کہ پیش من آئید و مرا بدین حال مشاہدہ نمایند و چون از
 برآمد شاہزادگان بیادند اسما پیش ایشان باز آمد و در آن موضع کہ فاطمہ نشہ بودہ بود و کسان
 بنشانید و طعام حاضر کرد شاہزادگان نشہ بودند کہ اسے اسما برگزیدہ و با شہسب کہ ماسے مادر
 طعام خوردہ ہاشم این چہ سنی دار کردہ از ہم جدا سازدے اسما فرمود کہ مادر شاہانہ کہ
 ماسے دارد و مقام تناول کنید ایشان گفتند ای اسما ماسے مادر طعام گرفتہ است چہ
 و کجہ در آید و مرا دیدہ کنید نہ مودہ و مرخص علی بر بزرگوار نشہ چون مادر ایشان
 دید گفت اسے یک زمان ایشان را بسر و ضہ پدرم فرست تا با فدا را از گویم و نیاز عرض
 علی فرمود کہ جانان بید بخنہ بزارت جدویش دید کہ مادر شاہزادہ است اسے بیاسایہ
 ایشان بر در رفتند پس فاطمہ فرمود کہ اسے علی ساعے قرار گیرد و رسم دکانا گیرد و ہم
 سندانے نماندہ عیت بیاد غمت و انفس از پس تارین ہما نفس کش و اگر کہ از نفس است
 مرخص علی فرمود کہ اسے فاطمہ مرا قوت شنیدن این متالی طاعت دیدن این حال
 عیت فاطمہ گفت ای علی را ہی پیش آنکہ کہ ضرورت سے باید رفت و غمی بدل چویش نزد
 کہ بہر حال می باید گفت دمی چنین دشمن من گوش کن دشمن فراق مرا بنا کا م نوش کن
 رہا سے نبشین مگر از دل نمی بردارے کہ یا از سر آئیم دسے بردارے چہ جانم
 ز قناعت بعد ہم خواہ شد جان تا بود عیش قدمے بردارے نہست نہشت و
 فاطمہ بر یک گرفت فاطمہ دیدہ سار کہ فرما کرد ناگاہ از یاران نسیم و سیلاب دیدہ بر غم و غم
 بر گلزار رخسار فاطمہ باریق آغاز کرد فاطمہ دیدہ باز کرد و علی را گریان دید گفت یا سہ
 وقت و عیت ست نہنگام تو عیت علی گفت یا سیدہ انسا چہ و عیت دار سے فاطمہ
 نہ فرمود کہ اسے علی چار و عیت دارم اول آنکہ اگر از من نسبت تو معصومے ہا از عیت
 کہ خیال ماسے بر خاطر خاطر تو لشت باشد آنرا عفو فرمائی و مرا بکل کنے علی گفت
 کہ شاہزادین دشمنم کہ تو قول و فعل تو چہ سنی واقع نشد کہ موجب آزار دل من بودہ باشد

تو همیشه دلدار من بودی و دل از من و عکاس من بودی و ترکت روزگار من و ترا و فادای من یافته ام
 نه بخاک و بر مغت گل دیده ام نه بر شوکت خمار و صیت دیگر فرما گفتم و صیت دوم آنست
 که فرزندان مرا غریز دارم و جانب دیگر گوشگان مرا فرو نگذارم دست شفقت از
 ساداتان بزرگترم و عذر گستاخه اگر انانسان صادر شود و در پیرم سوخته مرثیه
 و من شمنه تا چنانچه در حال حیات هیچ بیکانه را نظر و بقا و بالاس من نیفتاده و صحنه
 نیز چشمم کس بر جنازه من نیفتد چنانکه پاس از ریارت من باز گیرم که من با تو
 انس دارم و هشته ام و منس اوقات صبح و شام من تو بودی و حال اینا کام از تو دوریام
 بعیت اے با کام مرا از حق تو منورم خود که باشد که کام از تو گزیند دورم
 مرگفته علی این سخنان شنید فریاد از نهادش برآمد و بسیار الحال مضمون این مقال
 بادارسانید ریاسه دلدارانکارانه طلبیده و در کوه فراق خانه طلبیده تیری
 ز کمان هجره اندازد و در سینه مانتانم طلبیده و انگه علی گفت اسیر فاطمه قبول دارم
 که بوحسینیه تو قیام نایم اما تو هم کس فرما و صایای من بشنو فاطمه گفت چه و صیت
 سفت گفت اول آنکه اگر خدمت تو تقصیرم وقع شده باشد عفو نما که دوم چون برو
 پیرت برسم سلام من فراق دیده هجران کشیده بوی رسانی سوخته از من بداد حضرت
 شکایتی نرمانم فاطمه سرمود که حاکم و صحت از تو خیرم ندیده ام سخی نشین
 که موجب شکایت بوده باشد بلکه همه مردی و مروت و جوانمردی و ثنوت و حسن مقال
 و لطف فعال مشاهده کرده ام بعیت اے ز سر تا پا چشم خویش من امر که چون
 آواز بود چیدین لطف و در یک آوای ایشان و دین سخن بودند که بیک ناگاه خروش و آوا
 ز نامه و اصیبتاه از حججه برآمد حسن حسین گفتند ای پسر که بدین علم رسول خدا و حججه بر سر
 کشا اے ای پسر بزرگوار را راجحانه در آرتا و دیدار با پسین مادر خود و پسرینم و دو کفیم علی خود
 برخاست و در خانه باز کرد و شاهزادگان را در برگرفت و نوز و شش سیار غرور و گفت جانان پر
 شاه پسر است که مادرش درین وقت از دنیا بجا برد رفت گفتند ای پسر مهربان فرموده بود
 که برو و خود روید پسین که برو و رسیدیم خروشه بگوشن رسید و آوازی شنیدیم
 که اینک ابراهیم خلیل می گوید یتیمان فاطمه زهرا آمدند اینک حسین فریاد میگویی و شنیدان
 فراد آمدند اینک محمد حبیب علی الله علیه و سلم میفرماید که حاکم گوشگان مادرند چون بر تو در میم

و سلام کردیم از مرقد حضرت صلی الله علیه و سلم و از آنکه ای عزیزان من دای نور دیدگان
 من باز گردید تا ویدار باز بینم و ای که خود در یابید که ما با سستیال ما و بر شما آمده ایم جمیع
 انبیاء همراه اند ما باز گشتیم بر یادیم پس خود را در آن خانه انگشت زد که حضرت فاطمه زهرا
 داشت و در دست و پاسه و سکه افتادند و در زمین می غلطیدند و بر سر تمام میالید
 و در سکه در کف و پاسه ما و بر میالیدند و می گفتند اسے ما در چشم مبارک باز گشت با نانی
 انکار کن تیان خود را یک نظر دیگر بنوازد از گفتار شکر بار خود بهر حاله ایشان سازیمیت
 نظر می کن که زلفت دل ما را خون ساخت چنانکه گوید که زنجیرت جگر را بگرفت و چون آواز
 ایشان بگوش فاطمه رسید دیدیم باز کرد و دست بکشاد و ایشان را در بر گرفت و گفت ای
 جانان ما و اسے مظلومان مادرند ام که از سجال شما بکجا رسد و از دشمنان شما بشما بیجا
 پس دختران را نیز طلبید و برادران سپید و نیمه را و دیگر یار و بر مرتضی علیه سفارش کرد
 و روایتی آنست که علی حسن حسین را فرمود که شما با دس و دیگر رفته پدرم روی ایشان بنشیند
 و فاطمه ام سلمه را طلبید و گفت بر اسے من آیم شما ساز تا غسل کنم ام سلمه گوید آب تمییز
 و ادم و فاطمه غسل فرمود که بر گزندید که کس جان خوبه غسل کند پس گفت جامه های
 پاک مرا بیا و بر بیا و دم به پوشید انگه فرمود که فرارش مراد میان خانه بنه آنجا بخل دم و
 آن حضرت بیامد و بران را اسس تنگ گرفت و بر بچلو س رت خنجر روی بقبله دست مبارک
 و ز زین رسا ره راست نهاد پس اسما بنت عمیس را طلبید و گفت ای اسما در س جبرائیل علیه السلام
 نزد پدرم علیه السلام آمد و در وقتیکه مرعش بود و در س کا نور بهشت بجهت خطوط
 بیاورد و پدرم آنرا تنه بخش کرد و یک بخش خود برداشت و دو بخش بمن داد و گفت یک قسم
 از آن تست و یک از آن بعلی اسے اسما آن کا نور در فلان موضع نهاده است آنرا
 بردار جبرائیل شفاست بیت شفا که بخش منت مرا به ان سخط سازد و با س که
 قسم غلیظ آنرا مضبوط از اسما بوجب فرموده آن حضرت عمل نمود دیگر یار و فاطمه فرمود
 که اسے اسما بیرون رود و مرا تنها گذارتا آنکه زمانه با خدا می خود را زگویم و امید س که
 در دل دارم با قاضی الحاجات باز گویم اسما بیرون آمد و ساعته انتظار برد و از گریه فاطمه
 شنید سخنان در آمد دید که فاطمه س گریه و با حن سبحانه ساجات س کند اسما گوید
 کوشش فراد استم میگفت خداوند ابجرت پدرم مصطفی و بشو قی که بیدار من دارد

در بدو دل مرستی که در عسارت من بینا کند و میزارد و بسوزد و دل حسن حسین که مصیبت من
 خواستند داشته و این سخن دختران نارسیده من که در اتم من هیچ دقیقه باقی نماند که شد
 که بر گناه کاران است پدرم رحمت کن و از سر گناه عاصیان بیچاره در گذر درین محل گریه
 بر من غلبه کرد و فاجعه باز نگریست اسما را دید گفت ترا گفتیم که زمانه فراتر نماند از بر و سوز
 منتظر باش و بعد از یک ساعت مرا بخوان اگر اجابت کردم فبا و الا بدانکه من نزد و گرد
 خود فرستادم و پدر بزرگوار خود ملحق گشتم پس اسما از خانه بیرون آمده زمانه انتظار برد
 انگاه آواز داد که یا قرة عین الرسول هیچ جواب نیامده دیگر باو گفت یا سیده النساء
 یا ابنة المصطفى ندای اجابت نشنید در آمد و حامه از روئے مبارکش در کشید و دید که
 از حجب رخنه و کلبه فنا بجمله بقا و روضه لقا انتقال کرده و وجه توجیه ازین مصیق جاوشت
 و کلال بنزست آباد قرب و وصال آورده اسما از پای در افتاد و روئے بر کف پای
 مبارکش نهاد و میگفت ای بے قبول عذرا چون بروضه پد رت رسیده از من سلام و نیاز
 برسان درین محل حسن حسین از در درآمد و گفت ندای اسما در را چون است اسما را
 تحمل نمائند دست کرده منتقم از سر دشید شاهزادگان بصورت جلال و قوت یافتند
 گریان گریان روئے بسجد نهادند و غمگین با اشرفان صحابا آچا بودند چون آواز گریه شنیدند
 بگوش هر نفسی رسید و دانست که بر فوت مادر میگردد بر نفس بیوش شد صحابه جیران
 شده بیامدند و آب بر روئے افشانند تا با بیوش آمد پیش حسن حسین
 باز آمدند که اسے مخدوم زادگان شمارا چه میشود و چه اسے گریه گفتند چگونه نگریم و بر
 چه نالیم عیت دل بشد از دست دوست و برادر بچه جویم و بطق فروست حال خود بگویم
 در نیوقت میزبان جان حسنه زیر نهرا و قبول عذرا از شما بخانه کالسبت نفیشت میل درخت
 سر اسے و الله مدعو الی دار السلام منمود و هر دو ج روح بزرگوارش بجاذبه ارحم
 اسے ربک از شاه راه کل نفس الفقه الموت بمجور که بنا کنان صوامع قدس برین مقصود
 متوطنان مجامع اعلیٰ علیین نجیدت حضرت سید المرسلین صلوات الله و سلامه علیه
 پیوست مصرع دوست یزد دست رفت و یار بر یار و اصحاب بزرگوار از صورت
 وقوف یافته مراسم گریه و زاری بجای آوردند و مصیبت حضرت رسالت را صلی الله علیه
 دست تازه کردند و مرتضیٰ را صلی الله علیه و آله در مشیت آن حضرت ابیات است از جمله

مصرع کل اجتماع من خلیمین فسرقة یعنی هر چه باشد راسیان دو دوست افتراقی
 در پیست و هر گاه وصله را خوار تجرے باوی مصرع وکل الذی من دون الفسوق
 خلیل و هر چه باشد خیر بگفته فراق اندرست و به نسبت شد مفارقت
 از هزار یک مصرع وان افتقار سے فاطما بعد احمد و بدرستیکه کم کردن من فاطمه را بعد
 سحران آن حضرت هسته الله علیه و سلم مصرع و دلیل علی ان لایه و م خلیل
 دلیل ظاهر و علامت با هرست بدانکه هیچ دوست در عالم دائم نیست و هیچ قاعده محبت
 تا قیام قیامت قائم نه بلکه عادت روزگار در دیرت زمانه ناپائیدار نیست که بهر سبب
 به تیغ مفارقت رشتہ مصاحبت جمیع را انقطاع دهد و داغ فراق بر چهره دوستان قدیمی
 و مصاحبان دیرینه نهد و با شمع فلک را غیر از زمین جزو نیست که از آن جدا یاری
 زیار کے بهم باد و دوستان بیندیم آواز و پندیم نغمه و دوز کے کند ساز و بهر روایت
 اهل بیت وفات آن حضرت شب شنبه بود و سوم ماه مبارک رمضان ساله الحائضه غفر
 من الحجرة دور و روضه فونست **باب پنجم در طری از اخبار علی**
 روضه الشکر عنده از زمان ولادت تا تکام شهادت و در شواهد النبوة آورده که از این
 علی امام اول است از آنکه اثنا عشر و شامل فضائل و سبب از ان بیشتر است که به تقدیر
 ربان و تخریر بیان حقیقت نیست آن توان کرد امام احمد بن حنبل رحمه الله فرموده است که از
 هیچ یک از صحابه کرام رضی الله عنهم آن قدر فضائل بماند رسیده که از ائمه اربعین مسلمین
 رضی الله عنهم رسیده است و ولادت و شش سالگی بود و نه سال از تمام اهل سال روز جمعه
 سیزدهم ماه ربیع الثانی مفید رحمت الله آورده است که در زمین سر بود و دوسه توبه بجز عبادت
 آورده و بعد از تقوس و زیادت پشت بر دنیا دین و متاع فانی او کرده و بیت کیوس
 رفته و کعبه گرفته و چشم خلق چون گنج نرفته و نام و سبب شرف من و عیبت اشتیاق
 و براهین مشهور بود و دو سال از عمر و سبب گذشتہ دین مدت از طاعت و عبادت
 لغز و ملول گذشته و قتی در مناجات گفت ای از بزرگان جسمم محترم خود کسی بمن نمائے
 تیر دعائے بی رای و بی همت و حاجت رسید و ابوطالب که بفرمین رفته بود و زیارت
 توجیه نمود و مشرم چون ویرا دید و غیسم تمام کرده و بر سید و در پهلوی خود بنشاند و انگشت
 کرد که تو کیستی و از کجاست گفت مردی ام از تهنه مشرم گفت از کدام تمامه گفت از مکه

دیگر پرسید که از کدام قبیل گشت از قبیل بنی هاشم این خدی مناف زاده دیگر مادر و بریناست
 در سر و رو و سبک ابو طالب بوسید و گفت الحمد لله که حق سبحانه و تعالی من را در دوزخ و در
 هر گز نداد تا بیک از حیا و امان جسم مشرب خود من نمود پس گفت نام تو چیست گفت ابو طالب
 گفت نام پدرت پدر بود و گفت عبدالمطلب ای گفت که خواند و ام که عبدالمطلب را و دوسر و باشد
 یکسینه خدا و پدر او را عبد الله نام باشد و دیگر ولی خدا و نام پدر او ابو طالب بود و چون
 بنی خدا را سبک سازد شود ولی خدا متولد گردد و اے ابو طالب آن نبی بوجود آمده است گفت آری
 منم قبول بشده است و نیست و نه سال از عمر و سگ گذشت است گفت ابو طالب بشارت باد
 ترا که سال فرزند س از صلب تو نیرود آنکه که امام متقیان و پیشوای مومنان باشد که
 ابو طالب چون بیکه باز روی آن برادر زاده خود را بیکه که مشرب تر از نیاز مندی بسیار ویرساند و گوئی
 سید به که خدا یکی است و بجز از و س خدا نمی نیست و تو که محمدی رسولی منم بحق و چون پس تو
 متولد نشود و از اسم سلام من برسان و بگو آن پیر که دوست و هوادار تو بود چنین گفته است
 که تو وحی پیغمبر است بان حضرت نبوت تمام گردد و در تیر ولایت آشکارا شود و او خاتم نبوت باشد
 او تو فلاح دلاست باشد ابو طالب گفت ای شیخ من حقیقت آنچه تو می گوئی هیچ دیکم که بر سر
 روشن و عیله بنوید امین منم که مشرب گفت که چه خواهی تا از خدا و زوجه من تا اجابت
 از ما یزد و ترا و در همین موضع برستی من رو نماید ابو طالب نگاه کرد و درخت انار بود بر در آن غار
 خشک شده گفت خواجه من که مرا ازین درخت خشک انار مآذ و سبک زاده دست بد غار و
 و گفت آنگاه اگر آنچه از من شنیدی و س که تو گفت مرا راست گفتم انار ازین درخت انار زده می کمال
 بقدرت حضرت خود و بکمال آن درخت سبز شد و برگ پدید آورد و گلزار خیره رسید و انار
 لطیف است از هم در دم خجسته گشت زاده انار بار بار کرد و پیش ابو طالب نهاد و چون خشک
 و انار سبک از چون لعل زمانه شرح بود ابو طالب و آن چند از آن تناول نمود و رنگ آن
 بی طعمه سبک است کرد و سرخ روی امیر از آن بود و طعمه ابو طالب نشاد و خدا بان انار
 زاده سبک و دل و چون بیکه رسید طعمه علی از صلب بی جرم فاطمه نیست آنست منتقل شد
 چون مدت حمل بگذشت فاطمه روایت میکند که در طواف خانه بودم که اثری خاص بر من
 ظاهر گشت در مشروط چهارم حضرت رسول صلی الله علیه و سلم مرا دید و گفت اے مادر
 چه بوده است که رنگت متغیر شده است صورت حال بعرض رسانیدم گفت ای فاطمه

طوان تمام کرو گئے گنتے گئے طوان تمام کن اگر آنت کہ ورت زیادہ گرو ورت
 کعبہ رو کر سر خدمت و کرکاب بشائر المصطفیٰ ازینید بن تغیب قتل میکنید کہ من با عیسیٰ
 بن عبدالمطلب جمیع ازینے عید الفریب بر ازناویت الحرام نشسته بودیم کہ فاطمہ بنت
 اسد مسجد و رآید و حال آنکہ حاملہ بودی سطل و از حمل و سے مدت نہ ماہ گذشتہ بود و لایق
 اشتغال نمودن آگاہ اثر طلاق و عاقت تارون پرو سے ظاہر شد و مجال بدون رفتن
 مسجد نازگفت اسے خداوند خانہ بچہ مرست بائے این خانہ کہ این ولادت را برین آسان
 را و سے گوید و یم کہ فی الحال دیوار خانہ کشادہ شد و فاطمہ بچانہ درون رفت و از
 غائب گشت و ما فرستیم کہ بچانہ در انجیم میسر شد و روز چہارم بدون آمدن علی را برویت
 گرفته امام ابو داؤد دنیا گئے آورده کہ پیش از علی و عبدالمطلب عیسیٰ را این شرف
 کہ و سے در خانہ کعبہ متولد شدہ باشد بدین معنی گفتمند شعر ولد تہ فی
 المعظم امیر و طاب و سید با و المولد و طبیعت کو سر چو پاک
 و صدق نینہ پاک بودہ آمد میا نہ حرم کعبہ و ز وجود و تعجبش ز فیض کعبہ
 داشت لاجرم چہ بدوش سید و جهان جلو آمد و فاطمہ چون با علی از حرم
 بیرون آمد ویرا بچانہ آورده و دید نہاد و ابو طالب را شب را و ابو طالب دلیرانہ
 در پیش مہد تبار خوار بغلے را بنیتہ علی دست از بند بیرون کشید و دست پدر
 گرفت و گفتمند اندر و سے و سے را بچہ شید و رواستے آنت کہ مادر خواست کہ بیست
 در دیان و سے نہنگذاشت و و سے مادر و نیز خواستہ ساخت ابو طالب گفت
 فاطمہ این سپہ را چہ نام نہاد کہ چخا و راست بیچہ شیر سے ماندگفت اورا بنام پیر
 تسبیہ کردہ ام ابو طالب گفت من اورا زید نام کردم نام قصہ کہ جامع قبائل
 پس فاطمہ دست اورا فرو بست و ہمہی شغول شد چون باز گزشت و یک کہ بند ہای
 گسیختہ و دستا بیرون کردہ اما چون خبر ولادت علی بچہ رسول صلی اللہ علیہ
 و آہ کہ دیرا چہ نام نہاد و اندلبرض رسانید نہ کہ پدر ویرا زید نام نہاد
 صلوات اللہ علیہ و علیہ وسلم کہ نام خوشش علی عالمی
 و فاطمہ کہ این سخن شنید گفت بچہ کہ سن از ما تفسیہ دوم کہ نامش علی
 میکردم و رواستے بہت کہ سان میر و مادر و تسمیہ سے نخواہد رفت بالقاء

بجسم آمدند و فاطمه روئے آسمان کرد و در جبهه آغاز فرمود که یک پیش ازین شش
 من لبا حکم که امرتے ۴ ما فترتے من اسم دے ایصیہ ۴ لیئے الکی حکم کن
 انچه خواہے در نام این کودک از بام خانه رجزے شنودند کہ کسی سخواند در جواب ایشان
 یک پیش ازین بود **شش** فاسم من شلخ علی ۴ علی ان اشتق من العسل ۴
 پس برین نام قرار دادند **یثیت** کام دہن و زریب زبان است این نام ۴ آرام
 ل و راحت جان است این نام ۴ آورده اند کہ رسول صلی اللہ علیہ وسلم بخانہ ابوطالب
 مدہ نزد یک مہد شد تا علی را ببیند فاطمہ بیت اسد گفت اسے فرزند دوسرے دار نزد یک
 مودادہ مرو کہ این فسر زندہ شیر خصلت است روئے پدید ہو چو مر اخر اشیدہ مباد کہ
 بیت بشما نیز جراتے کند سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم گفت اسے مادر علی با من ہرگز نہ
 برین شیوہ پیش خبر دنگاہ فرمایش مہد شد و در روئے علی نگریت و علی در خواب بود
 بن راحہ گیسوے مشکین محیر آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم بمشام علی رسید دیدہ مبارک
 زبان حال مضمون این مقال ادائی نمود **یثیت** بوسے جان می آید از باد صبا این
 پوست ۴ مشک را این حدیث باشد گفت گیسوے اوست ۴ و چون فطر علی بر جمال
 المال سید کائنات علیہ افضل الصلوٰات افتاد و در روئے مبارک آن حضرت صلی اللہ علیہ
 وسلم نجد **یثیت** اندرین ساعت کہ دیمنا زمین خویش را ۴ یافتہ خرم دل اندکین
 خویش را ۴ آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم ویرا از گہوارہ بیرون آورد و بر کنار گرفتہ روئے
 بر روئے وے نہاد و زبان در دہن وے کہ و علی مدت مدید زبان آن حضرت را علی علیہ
 وسلم سے مکید و از رشحات لعاب آن دہن کہ حشر شہد ہمارا و ما یمنطق عن الہو سے
 بود مشرکت نہ العاب رسول اللہ سے فمے حشید و گفتہ اند کہ در آنکہ ابو طالب ا
 نگذاشت کہ ویرا برادر آن بود کہ اول دست مر دے کہ بوسے رسد حضرت رسالت باشد
 صلی اللہ علیہ وسلم و آنکہ شیر لود نگریت بحت آن بود کہ در میدان حال آب حیات از شیر
 دہان سید و جهان صلی اللہ علیہ وسلم نوشد **یثیت** مفرجے بجز خستہ گان اشتیاق
 بر گیمیا سے سعادت کہ در دہان و لہر سے ۴ پس رسول صلی اللہ علیہ وسلم شست و آفتاب
 و غار داشت نہاد و دست میانک خود ویرا سے شست چون حیاتب راست و شست
 علی داشت برگشت بے آنکہ کسی او را برگرداند حضرت علی صلی اللہ علیہ وسلم کہ

این حال مشاہدہ فرمود و بگرفت فاطمہ گفت بدین گریخت خود فرمود که گوئی
 سے چشم کر این پس مرا غسل سے و بدین ہم پیش سے میگردد و من بے آنکه کسی مرا بگرداند
 در روز اولی غلامی اورا ششم و در روز آخر من او مرا خواہد شست و چنان بود که در محفل
 کہ آن سہ در صلوات اللہ و سلامہ علیہ از دارالغور لب را می سرور انتقال فرمود علی مبارک
 غسل آن سہ در بود و چنان سے نمود کہ آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم از دست بیستی بدین میگردد
 بے آنکه کسی اورا بگرداند و در پشت او آورد کہ آن حضرت صلوات اللہ و سلامہ علیہ تربیت
 علی سے فرمود و پیوستہ از و خبر سے گرفت و او در بغل و کنار رسول پرورش یافت چون
 قریب پنج سالگی رسید در آنوقت تنگی بسیار بر گے در میان قریش پدید آمدہ بود و بخت
 خفاک سالہ مردم بکسرت تمام سے گذرانیدند و ابو طالب حیا کند بود و رخصت حضرت
 رسالت صلی اللہ علیہ وسلم با عہد خود عباس گفت کہ تو تو آنکے دابو طالب فقیرست
 و عیال بسیار دار و مردم بہ بلا سے علا و قحط در ماندہ اند مصرع پیش آسے و جسم من
 کہ محل ترجمت چہ بیانا برویم و ہر یک فرزند سے ازان او بر داریم تا سبکبار شود و بیست
 و تحیفہ یابہ عباس قبول فرمود با حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بختانہ ابو طالب
 آمدند و صورت حال با او باز گفتند جواب داد کہ عقیل را از پسہ ان من با من بگذار یہ
 و با تے راشنا داند پس حضرت صلوات اللہ و سلامہ علیہ علی را قبول کرد و عباس حقیقہ را
 در بند پرست و علی در کفالت حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم سے بود تا وفات آن حضرت
 صلی اللہ علیہ وسلم بعد از شہادت ایمان آورد و پیمان بلا از دست ایشان تمام بنمود
 اما آن ہنگام کہ فاطمہ زہرا را بوسے داد و جبہ حبت ایشان تحمین فرمودہ آنکے کیت
 علی ابو الحسن بود و ابو تراب و این کیت اورا خواہد شد آمد سے و در سبب کتبہ علی چنان
 لفظ چند قول واقع شدہ و در شواہد آورد کہ روز سے رسول صلی اللہ علیہ وسلم بختانہ فاطمہ
 علی را آنجا ندیدہ از فاطمہ پرسید کہ عیسم تو کجاست گفت یا رسول اللہ میان من و
 چیز سے واقع شدہ چشم کردہ بیرون رفت و نزد من قیلولہ فرمود و رسول صلی اللہ علیہ وسلم
 کسے را فرمود کہ برہین کہو سے کجاست آنکے کہ در گفت یا رسول اللہ و سے در سجده نما
 رسول صلوات اللہ و سلامہ علیہ آنجا رفت ویرا دیدہ خفتہ در داسے از دوش او افتادہ
 و دوش مبارک خاک آنوہ مشاہدہ رسول صلی اللہ علیہ وسلم آن خاک را بہ دست

مبارک خود از دستش او دور میکرد و میگفت ای ابا تراب تم ای ابا تراب در وقت خلاصه
 فرمود که در سال دوم از هجرت که غزوہ ذوالعشیر و واقع شده پیغمبر صلی الله علیه و آله سلم
 علی مرتضی را به ابا تراب گفتم نهاد عمارین یا سر رضی الله عنه میگوید در غزوہ ذوالعشیر
 من علی در پای درخت خرماسی بخواب رفته بودیم در زمین رگستان حضرت صلوات الله علیه و آله
 علیه بر بالین آمد و ما را بیدار کرد و بایست علی گفت قسم یا ابا تراب بعد از آن فرمود که ای علی
 ترا خبر دهم که بد بخت ترین مردمان کیست علی گفت آری رسول الله صلی الله علیه و آله سلم
 فرمود که بد بخت ترین مردمان دو کس اند یکی آنکه نافرمانی پیغمبر را علیه اسلام بی کرد و دیگری
 آنکه در روز ترا و محاسن ترا بخون رنگ کنند این میگفت و دست حق پرست را بر سر و روی
 میکشید و گفتم دیگر را و او را ابو الریحانیست دست در مناقب این مرد و از جابر رضی الله عنه
 نقل می کند که شنیدم از حضرت رسالت صلی الله علیه و آله سلم بیه روز پیش انوفات که علی را
 یا ابا الریحانیست و صیت میکنم ترا به نگاہ پشت تو و ریحانه من هر از حسن حسین بوده اند و
 بدستیکه نزدیک شد که در کن تو در غم نشکند و از جابر و نه چون حضرت رسول صلی الله علیه و آله سلم
 وفات کرد و این فرمود که بنده احدی را که یک کین من این بود که بهر جای نماند و بعد از وفات
 فاطمه گفت بنده الریحانیست این رکن دوم بود که در غم شکست و از جابر آمد و هست که بعضی
 علی فرمود که من بخت بسیار دیدم و شوق بیشتر کشیدم و بخت ترین بلا با من بود
 یکی وفات حضرت سید کائنات علیه افضل الصلوات که با دیر راه و پشت و پناه من بود
 و چون آن حضرت صلی الله علیه و آله سلم در گذشت دل من بر آتش حیرت بریان دیدم ام از وفات
 حضرت گریان گشت و زبان حال بدین مقال تنگ بود و ریسمان ای هفتسان آه که بی یار
 ماندم و در دست غم بجز گرفتار ماندم و آن بجز رسالت چو شد از دیده من دور و من بخت
 چشم که بار ماندم و دوم وفات حلیه علی من یعنی فاطمه رضی الله عنها که حکم گشت
 دل غم من در شنی دیدم و غم و موس روزگار و یار و فادای غم که از من بود و بقوت و روح
 راحت مصیبت مصطفی تازه شد و دست فراق در غم دیگر بر بالاسی آن داغ نهاد و یار
 زینهار ز دست فلک بے بنیاد و بهر گز گره کار کسی را نشاود بهر جا که دلی دید که داغی از دلی
 داغی در گرش بر سر آن داغ نهاد و شوم خبر شهادت جگر گوشه من حسین که رسول صلی الله علیه و آله سلم
 و سلم از آن مرا خبر داد و در شواهد آورده که مرتضی علی در بعضی از سفرهای خود بصره

هر بار رسید که گریان گریان از آنجا بگذشت پس گفت و الله غایت کمال آنجا نیدن شتران
 ایشان و موضع مردن ایشان اصحاب گفتند یا امیر المؤمنین این چه موضع است فرمود
 که این کربلاست و اینجا قوسه را بکشند که بے حساب و جوش و در کشیدند از آن برفت و بچرخ
 نمودن سخن و سینه نهشت تا آن روز که واقعه را امیر المؤمنین حسین رضی الله عنه واقع شد آن از
 شتران خیران آن مصیبت قلوب اهل اسلام شمع و آرزو لکن شجرت سوخته است و موقد حیرت
 در کانون سینه ها است سید انام آتش فلق و مطلاب برافروخته قطع هر غلاب از
 خر مسطر و در جهان زین واقعه در زیر و بالا شد زین و آسمان زین واقعه در نیست شبها
 بر کنار آسمان رنگ شفق در خون همه آید ز چشم روشنستان زین واقعه در اما القاب مرگفته
 علی بسیار است چون امیر النخل مع بیفته البلد و یحبوب الدین و اگر از عین فرسار و اسد الله
 القاب و اشالین و حضرت رسول صلی الله علیه و سلم و اورالب نادر دست میداشت و در دور
 سلاح از مسند امام احمد بن حنبل رحمه الله که در دست که حضرت رسالت صلوات الله علیه و سلم است
 حسن حسین گرفت و فرمود که هر که مراد دوست دارد و این هر دو را و مادر و پدر ایشان را دوست
 دارد و با من باشد روز قیامت در درجه بین و در فردوس الاخبار از معاذ ابن جبل رضی الله عنه
 نقل کرده است که گوشتی علی حسنه است که آن سیه خور گشته و دشمنی علی است بهیت که بان
 حسنه لغز زبانه و در خبر آمده است که روزی حضرت رسول صلی الله علیه و سلم شمشیر بود
 علی بیاید حضرت صلی الله علیه و سلم او را در کنار گرفت و میان دو چشم او را بوسه داد و عبا
 بن عبدالمطلب حاضر بود و گفت یا رسول الله این کس را دوست میدارم گفت ای علی تو
 او را دوست میدارم و بسیار دوست میدارم و غنید انکم که کسی او را از من بیشتر دوست
 دارد و بدیستیکه من سبحانه دریت هر پیغمبر که را در صلب می انداده و دریت مراد صلب علی
 و ولایت فرموده امام ترمذی رحمه الله قدس سره خود آورده که سلمان را رضی الله عنه گفتند
 چه بسیار دوست میدارم که علی را گفت من از حضرت رسول صلی الله علیه و سلم شمشیر بودم
 که هر که علی را دوست دارد و پس بدیستیکه مراد دوست دارد و هر که علی را دشمن دارد بدیستیکه
 مراد دشمن داشته باشد و حضرت رسالت صلوات الله و سلامه علیه در باره او دعا فرمود
 که خدایا دو بیت دار بر که علی را دوست دارد و دشمن دارد بر که علی را دشمن دارد و دو حلقه
 در گویست انظم هم دو کشتی علی بحق خدایم در دست گیر و تر ابر و سر آن بهر او گفت

محمد بن یحیی بآری که خداوند اهل سن و آله و انجمن او موجب زیانکاری است به سبب خواری
 نگویند راست و دشمنی و کینه در چاه و بهم بر میان غدا و من غدا و در شواهد از
 دلائل امام متقدمین نقل کرده که یکی از صالحان این است گفت شبی قیامت در خواب
 دیدم که قائم شده است و همه خلایق را در حساب گاه حشر کرده اند بصراط نزدیکی رسیدم از آنجا
 در گذشتم ناگاه دیدم که رسول صلی الله علیه و سلم بر کنار عرض کو فرست و حسن و حسین
 مردمان را آب سید سید پیش ایشان رفتم که مرا آن سید غدا و پیش حضرت رسالت صلی الله
 علیه و سلم آدم گفتیم یا رسول الله ایشان را بگو که مرا آب دهند رسول صلی الله علیه
 و سلم فرمود که ترا آب بخوانند و او گفت چرا یا رسول الله گفت از آن سبب که در سایلی تو
 شخصی است که بخار زدن می کند و بدست گوید و تو ویران می کنی گفتم یا رسول الله قسم
 که قصد ملاک من کند و مرا استیلاعت آن نیست که منع وی نمودم کرد رسول صلی الله علیه و سلم
 کار دهنی بر سینه من داد و فرمود برو و ویران کنی من در خواب ویران گشتم پیش رسول
 صلی الله علیه و سلم آدم گفت یا رسول الله آنچه فرموده بودی که در دم پس رسول صلی الله علیه و سلم
 فرمود که ای حسن یا آب ده ای المؤمنین حسن رضی الله عنه مرا آب داد و من کاسه از دست
 و سگ گزاف و سید ایم خوردم یافتم بعد از آن از خواب بیدار شدم بسیار ترسناک و وضع
 ساختم و نیاز مشغول شدم تا آن زمان که هیچ بیدار گاه آواز مردم بر آنکه که فلان کس را بر جانم خواب
 بخت اندکما ششگان حاکم آمدند و همسایگان را بگناه گرفتند من با خود گفتم سبحان الله
 این خواب است که من دیده ام و خدا تعالی آنرا راست ساخته است برخاستم پیش حاکم
 رفتم و گفتم این کار است که من کرده ام و مردم ازین بگناه اند حاکم گفت وای بر تو
 این چیست که می گوئی گفتم این خواب است که من دیده ام و خدا عز و جل آن را راست
 ساخته گناه من چیست و خواب را با و سگ حکایت کردم گفت قسم جزاک الله خیرا بر خیز
 و برو که تو بگینای رقوم نیز بگینای اند و الحق حاکم راست می گفت که گناه آن ناکس بود
 که این عمر و دانا و مصطفی را صلی الله علیه و سلم ناسرا می گفت بیست ناسرا هر که گفت
 و هر که شنید ناسرا و خبرای خویش رسیدند و بهم در شواهد از حسین بن علی بن حسین بن علی
 عنهم آوردند که در فرمود که ای اسمع بن هشام المخزومی وای بدین بود و هر روز خبر را را
 بنزدیک من می رسید و هر روز می شنیدم که در حیر المؤمنین علیه السلام افتاد و ناسرا می گفت

در یکی از آن جمعی که آن مقام از مردمان پیر و بزرگوار بود من بهلولی منیر اقدام در خواست
شدیم و دیدیم که قریب سیصد نفر حضرت علیه السلام لشکری داشت و از آنجا که میسر بود
جائز میخیزد بر پیشانی هر یک از آن ای ابو عبد الله را اندوختن می سازد و یکی این شخص میگوید
گفتم که گفت چشمان خود بکش و ببین که خدا تعالی با او چه میکند چون چشم بگشاید و
درشت علی میکرد از بزرگداشت و بزرگوار داشتند و پاک شد خط چشم تا کسی که جام انبصهر تعالی
کبک بر سر خود دارد دست شاقی نشاند و بر سر کاشن میدهد و حال در روز زین نوحست و فرود
روز در حش بدین منبیه افکند که چشمش را میخواند و چنانچه حضرت رسالت صلی الله علیه و آله
اوراد دست میداشت این بچانه انسانی نیز اوراد دست داشته چنانچه در غنیه و غیره منقول
ست که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که من فرود این را بیت بدست کسی هم
حجب الله و رسول دوست دارد و دست خود از رسول اوراد و حجه الله در رسول و دوست
دارد خدا صلی الله علیه و آله در رسول و دوست دارد و مرتبه قربت از دیگر مومنین بزرگتر و گاه اتمی حجت
عظمت و علت کلمه ازین حدیث معلوم توان کرد که در روضه الاحباب از جایزین حدیث
النبی صلی الله علیه و آله روایت کرده که رسول صلی الله علیه و آله و حسین مختار
طالب علی ابن ابیطالب را بطریق راز و خفیته خوان گفت در زمان کج
آن حضرت صلی الله علیه و آله باطل استناد یافت مردمان گفتند عجب راز و خفی
و در راز با پسر عجم خویش گفت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که ما آنجمنه و لیکن
الله انجمنه یعنی من بخود او نه راز نه گفتم الله تعالی با او نه بخود نه بخود
و این حدیث در صحیح ناسی مذکور است و در نزد کتب نیز آورده و ذکر کرده که خدا با او
بخود میفرمود و یعنی امر کرده بود مرا که با او که میگویم محرمیت ما را لایق ایشانند و
حضرت با دشمنان است صفت نبوی محرم اولاده که کعبه جان را در محرم او گشته و
نزد آن را که کاتب نقش نامی در منزل و خانان کعبه خاتمه تاویل و این جسم نبی و هم
و اما در جهان پیغمبر از خیرالشرا و اما صفات حمیده و سمات پسندید که آن حضرت از
قیاس من افزون و از چیز او را که هم بر و نسبت و ثمره از حقیقت تعالی مال تقیضش بجا
صاف و عفا و خیر از آنکه کفر و فساد و فتنه و فساد و فساد و فساد و فساد و فساد و فساد
چیز تعریف کند که در صورت آفتاب چه محتاج صیقل است و در فضا که ذات باطن

الوامع و مفاد صفات لامعة السواطع آن حضرت در بیان کار و اذان آن گفتند انوار نور
 الاسفار قرار یافته پس بر او ادبایات آن از مقتولان تحصیل حاصل منماید مصرع و شش
 کبر عن جلی و عن حلق قطع قدم نهاد قلم القدر شرح کند و در وصف صورت
 چشمت نکات معنی را به خبر گرفت و نشان کزین سخن بگذرد به بابتاب چه حاجت
 شب بخت را به اما بگویم مالا یدرک کلمه لایترک کلمه دوسه کلمه از هر جا آورده می شود
 و از جمله شرف نسب عالیشان از خبر مستبر علی بنی و انا منته معلوم است و حسب
 و ایش از کلام سمیت انجام انت منته منزله هر و ن من موسی محقق و مفهوم اما عالم
 بر همه علمای عالم روشن شده و کیفیت دانش او از نکته کلمه انا مدینه العلم
 و علی باجه معین گشته حکیم سنائی فرماید طبیعت خوانده و درین و ملک
 مختار شش به هم در علم و هم علم در شش به شرح تفسیر آورده که علی بن
 ابیطالب را سخنان است که آنکه پیش از او می نگفته و بعد از او می نیز گفته
 آن نیاورده تا بدانجا که روزی بمنبر بر آمده گفت که سلونی عماد و ن العرش بحسب
 ازین ماورای عرش هر چه می پرسید پس بدو رسید که در میان دو پهلوی من علمای بسیار
 داین لعاب رسول خداست علیه السلام در بیان من و داین آن چیز است که ذکر کرده
 یعنی چنانچه است و حضرت رسول صلی الله علیه و سلم بعد از آنکه که جان من در قبضه قدرت
 اوست که اگر فرمان رسد مروریست و انجیل را که سخن گویند هر آنکه من و ساد و وضع
 کنم در آن نشسته خبر دهم به آنچه در آن هر دو کتاب است و آن هر دو کتاب مراد از ان تصدیق
 همانند و شک نیست در آنکه این علوم در مکتب ادب از ادیب البیاب و علمای
 عالم ممکن است و در آموخته بود چنانچه خبر بود که رسول صلی الله علیه و سلم هزار باب از
 علم در من آموخت که از هر بابی هزار باب دیگر بر من منکشف شد شیخ عطاء فرموده مشهوری
 بنی در گوش او یک علم در داد و در آن اندر دلش صد علم بگشاد و چه شهر علم دین پیغمبر بود
 و در آن شهر به شک حیدر آمد و از آن آب حیات دل که جان خود و در دست سانی
 گوشت روان خورده اما عبادش بمرتبه بود که شیخ از خلوت او هزار تکیه احرام می شنود
 در آن تکیه ایات فرائض و سنن اما علم او برین وجه نقل کرده اند که غلام وی در پس دیوار
 ایستاده بود امیر او را پشت دایر نمرود و او جواب نداد و بالاخر امیر در عقب دیوار نگاه کرد

اورا وید گفت ای عظام اوزیر شمع می گفت از سبب فرمود که راجع جواب نداده گفت
منوچهر که ترا بخشم از کم گفت من آنکس را بخشم که ترا بران میداد که ترا بخشم از کم
یشتگان را پس فرمود که بر تو ترا زیاد کردم در راه خدا و تا زنده باشم نکوست تو بر من است
و این غایت هر دو پاس که در نهایت نیکو کاری است غایت اگر است بود عاشق از روی علم
بر رزق سرساکش انیسر حاکم بود و از تو بخشش حکایت کرده اند که در زمان خلافت از انیسر
مغرب تا سهند غیر چند و در هر روزی بود سیاه و روزی که در سبب گذشت و مردم بر سعاد است
خود مشغول شد و از هر روزی خبر نداشتند و میر می روی از پی می گردید و سبب میفرمود که راه
و سید میر خود را مردم اوزیر جبار کش می شنودند و در راه بروی خالی میگردند و در راه است
آمده که روزی سبب از حواله خانه خرید و بود و خود میر داشت که از خدام عقبه می روی
که با امیر المومنین این یار را چنین خبر داد که با پدر او فرمود که ابو العیال حق آن میگوید
به هیولان سبب و در تربت میر میروان با ایشان خادم گفت تو خلیفه زمانی و امام مومنان
این منورت بحال نوشته اند و جواب داد که لا یقنع الرجل من کماله با جمله اسلم
عیاله از کمال هر چه کج که کند بدار که که ریاضه عیال به کف است و استخوانش در میر می
است و از هر چه بویغی و کما که صبح میخفت نماید و بر همه چون روز روشن است و ایام و
در اسباب نزدیک آورد که مرکز دایره شایسته ابو الحسن علی بن ابی طالب کرم الله
و وجه از متاع دنیا چهارم داشت از خرج لابد خود بایزگرفت و در راه رفتنای حق تمام
بر زنده و ایشان بنفقه که سبب نظام هر یک و در سر و یکی در روز فراموشی و یکی در شب طمانی حق تمام
این آیت فرستاد الذین یفقهون انما لهم باللیل انهم سر او علامت به نام
اچو چشم و علی را از شریف این خدمت تعریف کرد و بتقدیم این عمل بر تحت بخت و بخوا
حضرت مصطفی صلی الله علیه و سلم پرسید که ای علی ترا چه بران داشت که بدین نوع
تصدق نمودی جواب داد که طریق صدق را بر من از چهار ندیدم جهت طلب تنگداری
جمع آن طرق را التزام نمودم و تناسل من آنکه می که ازینها شرف قبول یافته میر می
در نزد مقصود من که شمع و من است حاصل آید حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم
نسبت من و این اسبب طالب الا ان فالک الک ای پس ابو طالب آنچه مقصود تو بود
باینچه بود آنچه هستی و اصل شدی و قهر روز و ایشان وی را در پیست و چه باها میفرمود

...از عیال

از مصنون و یطعمون الطعام علی وجه مسکینا و یتیمیا و اسیریا بر همه عالمیان و در صحت
 از امارات مرئوسه علی و ترک دنیا و ترتیب اسباب امور عجب و توفیق با نورشاه و صفات
 حضرت مولی در حق و حق و دشت چنانچه جابر انصاری که رضی الله عنه فرموده که نه یدم
 در دنیا زاهد تر از علی بن ابیطالب که مطلقاً دیده همت از متاع دنیا فاسد فرود بسته بود و
 بر مرصده ریاضت مترصد بشود و تجویح تراست نشسته در اخبار آمده است که نه تهای مذیه
 سه روز متوالی از نان جو سیر نخورد و میگفت حبسی من انعام ما یقیم ظهری بسبت
 از طعام مرا آن مقدار که پشت مرا راست دارد و مرا از عبادت پروردگار من مانع نیاید و در
 که در زمان خلافت روزی به بیت المال درآمد و در آنجا زو فقیر بسیار جمع آمده بود و بدانها
 نگاه کرده زمانی نیک تامل فرموده آنگاه گفت یا صغیر و یا بیضا و غیره که ای زرد رخسار
 و اے لعل و سفید رخسار مرا غرور و هیبت و غیره را بفرمید که من فرقی بین جلوه دل و نور نیست
 شیرین شیرین شامی شوم و بدستیک من شمارا سه طلاق داده ام که رحمت در آن محال است
 و دست تعریف بیا من شمارا سبیدن بز و وبال قطع کنم چگونگی عشوه دنیا را از دست
 چون بدیده همت در آن نمی نگرم چه چو در خون من خورشید چمن بود پر دین چه سزد که زرع
 دنیا به نیم خوشم چه آنگاه که امارات و سکه از حد حصه زیاده است در شواهد آورده که بروایات صحیح
 ثابت شده است که چون پاسه مبارک بر رکاب می نهادن فتوح تلاوت قرآن میکرد
 چون پای دیگرش بر رکاب می رسید و بروایتی بر بالاسه بر رکاب است می ایستاد و ختم تمام
 میفرمود و هم در شواهد نقل فرموده که اسامیت همیس از فاطمه روایت کند که گفت در شبی
 که علی با من زفات کرد او و سکه بر سر سیدم زید که شنیدم که زمین با وی سخن میگفت با او
 آنرا با حضرت رسول صلی الله علیه و سلم حکایت کردم آن حضرت صلی الله علیه و سلم سجده کرد
 پس سر بر آورد و گفت بشارت باد ترا ای فاطمه ز پاکیزگی نسل بستر تیکه خدا را و انما فیئیلک
 شوهر ترا بر سایر خلائق و زمین را فرمود که با او سکه بگوید اخبار خود را و آنچه بر او سکه زمین
 فرموده است از مشرق تا مغرب و هم در آن کتاب مذکور است که در وقت توحید بصدفین صحاب
 دی باب محتاج شدند و هر چند از چپ و راست شتافتند آبی نیافتند حضرت امیرالشرا
 اندکس از عباد گردانید و بر سر ظاهر شد در میان بیابان جمعی فرستاد و از ساکنان آن
 دیر سوال آب کردند گفت از اینجا آب دو فرسنگ است اصحاب گفتند یا امیر المؤمنین

ابانیت و تاجانجام و شایسته پیش از آنکه هیچ قوت نماند بآب کیمیا میسر بود که حاجت
 بآن نیست و همان بنده خود را بجانب قبله یافت و بجای که اشارت کرد که آنرا بکا و دید چون
 مقدار سه خاک برداشتند مستطیل بزرگ پیدا آنکه هیچ آگهی بر آن کار نمی کرد و میسر بود
 که این سنگ بر بالاس آبت جدا کنند و آنرا بر کتید هر چند اصحاب مجتمع شدند و جهد
 کردند نتوانستند که آنرا از جاسی بجنبانند چون حضرت امیر آنرا دید از مرکب خود میسر و داد
 و آستین از ساعد باز نمود و دید و انگشتان مبارک بر بر آن سنگ در آور و زور کرد و
 آن سنگ را از بالای سرش برداشت و آب طاهرش بلبانیت صافی و شیرین خشک
 که در آن سفر بهتر از آن آب نخورد و بود همه اصحاب آب خوردند آن مقدار که خواستند
 برداشتند پس حضرت امیر آن سنگ را برداشت و بالای سرش چشید و فرمود که آنرا
 بنجا که بنیاد شد چون راهب آن ویران حال و مضافه کرد و از دیر فرو و آمد پیش حضرت
 امیر بایستاد و پرسید که تو پیغمبر مرسل فرمودی که پس گفت تو فرستاده مقرب گفتی
 پس تو چه کسی فرمودی که من و ابا دنیا میر مرسل محمد بن عبید الله خاتم النبیین صلوات الله
 و سلامه علیه راهب گفت دست بیا و که سلمان میثوم مر قشے قشے دست بر سر داد
 پیر ویران گفت اللهم ان لا اله الا الله و شهد ان محمد رسول الله بعد از آن امیر
 از دس پرسید که سبب چه بود که بعد از آنکه مدت مدید بر دین خود بودی امروز آن
 آوردی گفت ای امیر المؤمنین مناسک این دیر براسی گفتند این سنگ است پیش
 از من بسیار کس همین دیر بوده اند و ما در کتب خود دیده ایم و از علمای فوئید که درین
 موضع چشمه الیت و بر بالای آن سنگی که آنرا انداخته و کندن آنرا نتواند مگر پیغمبر یا اولاد
 پیغمبر پس من چون دیدم که توان کردی که من بار دو سه خود دیدم و آنچه
 انظار آن می بردم یا قتم چون حضرت امیر آنرا شنید چندان که گشت که کجاست آن مبارک
 وی از آب دیده تر شد بعد از آن گفت سبب آن خدا را که من نزدیک او می نمودم و در
 مذکور شد پس آن راهب ملازم امیر شد و پیش می می با اهل شام مقالم کرد و چند آنچه
 شنید شد امیر جوئے نماز گذارد و دیر و دفن کرد و براسی وی از خدا تعالی آمرزش طلبید
 و غیر ازین اگر امتها بایستاد که از دله شریح و بیان بیرون است اما جلوه جوش
 بر هیچ میناسی و معنی و سطوت شجاعش از هیچ دانا نمی خفتی نیست آنچه در غنم زده

به روحانیت و تقوی ملک احمد اور امیر میشد از معاشرت سید مختار و مقاتلت با زمره کشتار
 در آن باب پنجم نکته کافیت که لافته الای علی لاسیت الاذوا الفقار در حرب خندق
 عمرو بن عقیله و ذر که روسی زمره تربیت شمشیر و دینیه ساخت و برکنه در خیر اثر لیست از
 ولایت حیدر که تا قیامت جبر و حمله آو میان مسطورست و بر زبان کافیه عالمیان
 مذکور رباعی اسے جان سخن ز دست دل بو تراب کن آباد ساز کعبه و خیر خراب
 با هر چه آن جناب گرفت نفس انس گیر و در سر چه عقیاب نمود عقیاب کن و در علم چرا
 مصرعه در بانی اوصاف چنین خواهد بود و چون مطامع این اوراق کجایش
 تفصیل صفات مرثیون بے نزار و مقصد اصل از تالیف این کتاب ذکر احوال شهداء
 اهل بیت است برین قدر مختصار افتاد بلیت هر چه گفتیم در اوصاف کمالات او و
 همچنان هیچ نگفتم که صد چندانست بیان شهادت حضرت علی رضی الله
 عنه و حال شهادت ایشان بران وجه بوده که چون بر سر خلافت متمکن شد و احوال
 و صفین که لغاصیل آن در توارخ رسم ثبت یافته واقع گشت و قصه حکمین و جود گرفت
 چهار هزار کس از عباد و زباده کوفه از لشکر امیر المومنین علی بیرون رفتند و گفتند لا حول
 و لا قوه الا بالله و بیکر بدیشان پیوستند و بجز در منزل ساخته ابن گواز از خود امیر
 ساختند و این طائفه را خارج میگویند مرثیون علی رضی الله عنه ابن عباس رضی الله
 عنه نزد ایشان فرستاد تا ایشان را نصیحت نموده باز آر و هیچ وجه سخن او را قبول نکردند
 و گفتند علی حکمین را می شناسد ما از او شقیم ابن عباس با زائد و علی خود سوار شده
 نزد ایشان رفت و با ایشان آغاز سخن فرمود عمرو بن یزید و حر قوس بن زبیر
 گفتند یا علی کفای بزرگ کرده تو بکن و سپاسی ترتیب ده تا بجز میان رویم
 امیر گفت من حکمین بنی کردم شما سابعه کردید که ترک حرب کن و اکنون خود آمده اید
 و در عترت من منکینید یک از خارجیان گفت ما با تو حرب خواهم کرد علی گفت تا با من
 حرب نکنید من با شما حرب نکم بقصه ایشان بهر شهر حوسه فرستادند و طلب کردند و
 نهوان را موعده ساختند و امیر خبر ایشان می شنید و التفات نمی فرمود و لشکر می ترتیب
 می نمود که بشام رود و با خبر رسید که خوارج فساد میکنند و قتل غارت سلمانان قوام
 می نمایند و میگویند چون علی بشام رود ما برویم و کوفه را غارت کنیم سپاه امیر گفت یا امیر

ما را نخست کار فرارنج بیاید ساخت که اگر متوجه شام شویم نباید که ایشان قاتمان تا غارت کنند
 وزن و وزنه مارا پاسیر رسته بر سر مر قضا کنند که طفر میگردانند ایشان کشید و گویا
 عبد الله عباس را نیز و ایشان فرستاد و همه بجای رستید امیر خود نیز و کای ایشان رفت
 و ایشان را بنید و داد و از عذاب خدا محفوظ بود و پشت هر کس ز من است با میر خفا ده
 التوبة التوبة سے گفتند جزا رسته و نیا ز منی گزیتند تا مالک اسلام پیوستند این
 کواله امیر خوارج بود و او نیز با ده کس از خراس خود از مذہب خوارج بر جوع کرده نزد یک
 بر قضا آمد و خوارج عبد الله بن و بنی راسبی بر قوس بن زبیر را که در اشراف گفتند
 امیر خود ساخته روسی بر نذران نهادند امیر در عقب ایشان نذران شد و حضرت در
 علی بن ابی طالب و سلم از حرب علی با این طائفه خبر داده بود و ایشان را با قیدین خواند و در شواجر
 آورده که حضرت رسول الله صلوات الله و سلامه علیه مر علی را بنی امیر خبر داده بود
 که محاریر خواسته کرد و بجای غنای از دین سینه خوارج و در میان ایشان نفسی باشد
 که بجای یک دست و سینه پاره گوشت باشد بر سر و شوش و سینه چون پستان ثانی
 و بران گوشت پاره منوسه خند باشد چون دم بر جوع و آن خدا باشد بود و بهتر خوارج و
 شریک این و سبب کسی در امارت ابوالشیم پس غنای در دلال خود روایت کرده است
 با سعاد و درست از ابوسید خدر سے رسته الله عه که گفت نزد یک رسول خدا صلی
 علیه و سلم بودیم و او چیز سے قسمت سے کرد و من سے از بنی حتم که در او و انوار عیبه گفتندی
 بیاید و گفت یا رسول الله عدل کن حضرت رسول صلی الله و سلامه علیه فرمود که و یک
 کیفیت که عدل کند اگر من عدل نکنم فادعنا عظم منی الله عه گفت یا رسول الله هر دو
 ده و دین کن تا گردان او بر من حضرت صلی الله علیه و سلم فرمود که اسے عمر کنه ارا و اگر او را
 یا راند که هر یک از شما حقیر شمار و نماز خود را یا غارت ایشان در روز خود را یا روز ایشان
 قرآن خوانند و از چنبر گردن ایشان تجاوز نماید بیرون روند از اسلام سیرعت همی آنکه
 سیر از کمان بیرون و در پیش رود ایشان هر دے باشد و سیاه سیاه از دو بازوی خود
 مثل پستان زنان و بیرون آید برترین فرقه آدمیان ابوسید خدر سے رضی الله عنه
 میگویی که گوایت میدهم که من خود تم این سخن را از رسول خدا صلی الله علیه و سلم و گویدی
 میدهم که امیر المؤمنین علی کا راز کرد و بیان کرد و من با و سے بودم پس نفس برود تا آن

هر که پیش رو ایشان بود میجوید و میارند چنان کردند چون حاضر شد نظر کردم بر همان شریف
 که حضرت رسول صلی الله علیه و سلم صفت کرده همیشه زبان مستطیع بر نشان برده
 خبر از سر چیداد آید چنان بود که آورده اند که لشکر امیر در راه نهران بر دیر سسای گشتند
 سسای تر سار بالاسی ویر بود و نمره زکدامی لشکر اسلام میثواسی خود را میگویند
 که نزد یک من بایز خبر با سر رسانیدند چنان مرکب بدان طرف معسوف گردانید چون بدید
 نزدیک سسای پیر ویر سسای گفت ای سسای در لشکر کجا میری و سسای گفت بحرب دشمنان دین
 سسای و سسای گفت همین جای وقت کن و لشکر خود را فرود آور و متوجه حرب مخالفان مشو که
 این زمان مستداره مسلمانان در بسو و برست و طلع اهل ملت اسلام ضعیفند چنانکه در لشکر
 دبیر پیش آور و شکستیا سسای پیشه گیر تا آن کو کب با بایز سسای صبح و نهند و طلع مسلمانان
 توئی نایب علی فرمود که تو در محاسن علم آسمانی میگیری مرا از سیر فلان ستاره خبر ده گفت
 حقا که من هرگز نام این ستاره نشنوده ام سسای دیگر کرد پیر جواب آن ندانست تر شعی تا
 فرمود که در احوال آسمانی و توئی چندان ندانستی از حالات این چیز رسم آنجا
 ایستاده نمیدانستی که در زیر قدم تو چه چیز دفونست گفت نمیدانم امیر فرمود که طرفیست بدین
 عدد و نایز و در مسکو که نقش سسای او برین منوالست پیر گفت تو این سخن از کجا میگوئی
 گفت رسول صلی الله علیه و سلم خبر داده و دیگر فرموده که تو باین قوم حرب میسکنی
 و از لشکر تو کم از ده کس کشته گردند و از لشکر ایشان کم از ده کس نمانده بگرزند بیرون
 روند پیر ازین سخنان متحیر و غمناک و بفرموده تا زیر قدم ویرا بکا دیدند آن طرف بیرون آمد
 و دینار با سسای او بجان عدو که امیر گفته بود پیر فی الحال از دیر بیرون آمد و دست امیر
 مسلمان شد و امیر روسی که به نهران آورده با سلطنت تمام و شوکت مالا کلام همیشه
 مایه بر بزمین و سسای دستخبر باره اقبال بر کباب و سسای و بخت هم چنان چه در شواهد
 آورده که جنبه بزمین حیدر الله از دسک گوید که در حرب جمل و صفین با سسای بود و میراج
 شک نبود و آنکه حق بجاتیب و سسای است آید نهران فرود آمدیم شک در خاطر من نهاد که آن
 جماعت که بایشان حرب سسای باید کرد و هم زمانه آن و نیک مردانند دشمن ایشان کار سسای
 بر عظیم است و باید از سسای از میان ایشان که گاه بیرون آمدیم و با خود و سسای که سسای
 نیز خود را ازین فرود زم و سسای خود را بآن باز نهادیم و سسای که آن شسته ناگاه و تقوی و تقوی بدینا و سسای

که سید آید همراه فارس و مظهر که دوازدهم پیش آمد و دم بستم و چندان دور رفت که از نظر من
 پنهان شد بعد از آن سید آمد و من خواسته در سایه آن سید نشست ناگاه دیدم که سوار
 از مال در می پرسید گفتن یا امیر آن سوار ترا چه میگوید گفت ویرانچوان بخوانم آمد
 گفت یا امیر المؤمنین مخالفان از نبردان گذشته و آب را بریندازند و فرمود که گفتم
 ایشان گذشته باشند باز آن سوار گفت و آید که گذشته امیر گفت که ایشان
 گذشته اند درین سخن بود و من گفتم که مخالفان گذشته حضرت امیر گفت گذشته
 آن شخص گفت و الله من نیادم تا ندیدم آیات ایشان را بدان جانب آب امیر فرمود
 که و آید که ایشان گذشته اند چون گذرند که محل افتاد و بجای تحقیق خون ایشان آنجا
 بعد از آن امیر برخاست و من نیز برخاستم و با خود گفتم الحمد لله که من از این پست
 افتاد و حال این مرد را بشناسم یافت که او در عیث و لیر و دیگر کوهن می گوید یا ادا
 پیوسته است از خدا تعالی در کار خود از رسول صلی الله علیه و سلم خبر می شنود است
 پس گفتم یا رفعا یا تو عهد کردم که اگر بنیم که مخالفان از نبردان گذشته اند اهل کسکه
 با این مرد می آیند بنیم پس گفتم و اگر گذشته باشند پنهان بر عماریه و قتال اهل نهان
 شایسته و زدم چون از صفوت گذشته دیدیم که آیات ایشان همچنان بحال خود پدید آمد
 و یکس از آب گذشته است ناگاه امیر پس پشت مرا گرفت و بجنبانید و گفت آید
 و ندید حقیقت کار بر تو روشن شد گفتم بنی یا امیر المؤمنین فرمود که کار خود مشغول
 یک تن را از ایشان گفتم در گیر می باشم پس با یکدیگر می در آویختم من را
 زخمی زدم و او می مرا زخمی زد هر دو می افتادیم و صاحب من مرا برده و می برد
 و با خود نیامدم چنان آن وقت که عماریه با خبر رسید بود را و می گوید که چون سپاه
 شاه مردان که بوقت طعن و ضرب در سرباز می روی از شمشیر کبار می افتادند
 و جنگام قتال و ضرب از دوشه ارادت بمیدان عماریه و فشار مبارزت شتابانند
 بیست همه که شمشیر غرقه در آید و لیر و صفد و زخم از دوشه و قلاب شکست
 با شکر ابر خارج که از راه شلالت خویش را و در اویخته طعنان را و در اویخته طعنان را انداختند
 و از غایت ادب و رور و صانع القیاد و اطاعت را بشوایب هرگز نه صاحب مکرر خسته
 جست با بس که بر خوش از سودا می خوام و ادا می خورم بر بخارا خندام

در مقابل آمد راه مقابل که نشوید **میست** چو ابرو و هواد و جسم استند چو باران
 و تن خون فرو ریختند چو مخالفان هر مقدمه که ترتیب کرده بودند تقیض مطلوب نتیجه داد
 و تقیض که تصور نموده بودند متعجب گشت **میست** برداشته دل ز امیددی که داشتند
 بر بریند استند ز تحفه که داشتند **نکیر** را از مهیب و اندر یوید بنصره من لیتا از جسم
 بوزید و کل مراد از گلشن نقد جاو کم الفتوح بدید **میست** صبح طغر از مشرق انوار برآمد
 و اصحاب غرض را شب سودا بسیار کرد از ان چهار هزار تا کس سه هزار و نه صد و نود و پنج
 تن عرصه تلف شدند و نه کس که نجات جان از ان در طر و خوشخوار بیرون بردند و از لشکر تقی
 علی نه تن شربت شهادت چشیدند و باقی لشکر رخت زندگانه از ان در پای خون
 بسا حل سلامت کشیدند امیر فرمود که ذوالقادر را که پیغمبر صلی الله علیه و سلم از نشان
 داده بود بگویند یکبار بختند و نیافتند جمیع گفتند شاید داده باشد و از سر که حرب
 فراموده حضرت امیر سوگند خورد که و اکتبر من دروغ نمی گویم و با من دروغ نگفته اند
 او را گفته می یابید دیگر باره او را بختند در زیر چیل تن از کشتگان یافتند بهمان
 صورت که در از بنی صلی الله علیه و سلم روایت کرده بود پس مرتضی علی فرمود
 که گیت که بگویند رو و خبر دفعه با بگو فیان رساند ابن بلجم مراد می پیش آمد که یا امیر
 من بروم و این فرود با بل کوفه رسانم امیر فرمود که برو که کار خود خواسته ساخت
 اهل تواج بر آنند که اصل ابن بلجم از مضر بود او همراه آن مردمان که بقتل فک النورین
 رضی الله عنه آمده بودند آمده بود و پس از ان بگو فافتاد و در لشکر مرتضی علی رضی الله عنه
 بوده و روایتی آنست که امیر در وقت توجه بحرب خارج از همه جامه و دود و طلبیده بود
 از زمین ده تن آمده بودند و ابن بلجم با ایشان بود و مردی بغایت زشت صورت و
 سنگین با بدیکل مهیب **میست** ازین تا ششسته روی تیره رانی چو در بطلعتی
 افوش لقای چو هر یک از ایشان تحفه و تبر که بنزد امیر می آوردند و امیر قبول میفرمود
 ابن بلجم شمشیر می داشت بغایت قیمتی پیش امیر آورد و مرتضی علی روی از او دید
 و تحفه او در معرض قبول نیفتاد و حاجت ابن بلجم بخلوت پیش امیر آمد و گفت یا امیر
 چگونه است که از یاران و همراهان من باید قبول میکنی و دست بر او بر پیشانی من
 می نهی و بخین شمشیر قیمتی که شاید در عرب روی شمشیر دگر یافته این نمودار

نمی ستبانی امیر فرمود که چگونه این شمشیر از تو ستانم و حال آنکه مراد تو از من بدین
 شمشیر حاصل خواهد شد این بلم در زمین افتاد و جزع بسیار کرد و گفت یا امیر المومنین
 بهیهات بهیهات هرگز مبادا که این صورت در خیال من گذرد و یا این فکر محال در خاطر من
 خطور کند و من بعین ملازمت تو ترک وطن و مسکن نگرفته ام و دل از احباب و اصحاب
 برداشته محبت این حضرت عالی رتبت نقش و کسوتی ماسوی از لوح دلم فروخته است
 و سلطان مودت ملا مان این جناب مستطاب در صدر دلم متکین نهشته را با سحر
 عاشاکه دلم از توجدها پر شده و یا پاکس دیگر آشنا خواهد شد و از مهر تو بگسلد که اداوار
 دوست به و ز کوسه تو بگذرد و کجا خواهد شد و امیر رفته اند و عهده گفت این صورت
 واقع شده در این محله و مقصود نیست و امر نیست بود و از این تجاوز ممکن است
 و تو بخار جشت بر آئینه الفت خواهی چیت و از مقام وفاق بیاد و نه نافرجام نفاق نه ای
 بیست آئین مهر و رسم وفا عاشرت تو نیست و هر چند شمر و عهد کنی باز شکسته
 این بحکم گفت ای نیکو من در پیش تو گستاخه ام بفرمانا هر دو دستم بزند اگر تحقیق
 فرمود که از من این صورت واقع خواهد شد حکم کن تا بقصاص رسانند سر قشقه قسم فرمود
 که چون ترا قصاص کنم و از تو امری صادر نشده است که مستحق قصاص شوی
 اما غیر صادق مرا خبری داده است و میدانم که قول راست و سخن ادعاست قولی
 آنست که این عیسم از خوارج بوده و بوقت توجیه آن قوم به نهر وان و بحال بیزون رفتن
 نیافته و در لشکر امیر مانده و بر سر تقدیر می چون امیر از حرب خوارج فارغ شده متوجه
 کوفه گشت این ماجرا را از علی بن ابی طالب که از پیش بر دو و خبر فرود فتح و نصرت امیر
 بابل کوفه رسا خوانا چون بکوفه رسید گرد باز از محمد بن عثمانی گشت و با او از بلند خبر
 فتح امیر با مردم میگفت و مسمون این کلام بسامع خاص عام میرسانید تا بطیسم
 خورشید بفر از افق نشخ بر آید و در پر تو کوسه نوبت ظلمت بسر آمد و در آئینه تیغ
 شهنشاه ولایت و خسار که دل آید اسے ظفر جلوه گرد آمد به ناگاه در محله بر سر ای رسید
 که از دست و سینه شیند که از خانه بیزون سه آمد و در آن خانه بایسته ادا و با و گفت
 ساکنان این خانه را ازین منگاشته نم و لعذاب الهی و حقوت با و شناسم و تحوالت
 نمایم پس نفره زد و اهل آن خانه را از غنا و سر و دست و پایی که اهل کلان

از زمره آخر عیالش شرب بود از عمر و بسبب آن اختیار کرد و صعب ترین کاری و دشوار
امر کے و غنور احوال خود بتو شیخ شقاوت ابد کے و خسران سرمد کے موشح گردید
بنیت زلفش نابکار و طبع منحوس و بزمندان شقاوت ماند مجوس نفس پادشاه
جمع عورات دید که ازان خانه بیرون سے آمدند با جامها کے ملون و سیر اریا کے
گونگون و در میان ایشان زنی بود بسیار جمیل نام او قطام و در عربی حبتن و جمال
او مثل دندی چون چشم ابن مجسم بران زن افتاد و شعله عشق او در کانون سینہ
پز کینہ اش برافروخت و خمرین جبرش شیرازہ برق محبت او بسوخت و بنیت
شکر تشیع عشق دلم ترک جان گرفت و صبرم گریز پائے سر اندر جهان گرفت
آخر بدست و قاحت پرده حیا از پیش برداشته نزد قطام آمد و گفت ای دل آرام
نازنین از که ام قوم و قبیلہ جواب داد کہ از تیم الریاب و آن قبیلہ خوارج بودند و حضرت
امیر درندوان جمعے از ایشان لقبیل سائیدہ بود و پدر و برادر قطام و دوازده تن
از خویشان او از جلد آن قتلخان بودند و القصد ابن مجسم گفت ای کیم انت ام ذات بیل
یعنی تو میوه یا شوهر دار کے گفت شوهر ندارم گفت رغبت میکنی بشوهر کے کہ
ترا هیچ کس بدان ملامت نکند و از فتنہ ادا میں باشی قطام گفت دیر گاہ است کہ
بچنین شوهر کے محتاجم و نمی یابم ابن مجسم گفت اکنون کہ یافتی اجابت کن از آنجا کہ
نسبت جنسیت بود و قطام بجانب و کے مائل شد بنیت ذرہ کا ندر ہمہ ارض و سما
است و جنس خود را همچو گاہ و کہ راست و گفت ہمراہ من بیاتابا و لیا کے خود مشورت کنم
آن ملعون با آن ملعونہ رفت تا بد صرا کے وی رسید قطام بمنزل خود درآمد و ضرر و
تا در سرمای رافرو بستند و جامہا بگلخت پوشید و سیر اریا بر خود بست و خود را بیار است
بنیت تو بے پیرایہ دلہا کے رہو دے از کسان مین دم و چو این پیرایہ بنیت
جان بیدلان دار کے چس جلوه کنان بہ بالائے غفر بر آد و کبر شمع حسن جمال شوہر
غنیج دلال مین محرم را یکبار کے گرفتار خود گردانید و چون دید کہ تیر عشق او بر نشانیہ آمد آغاز
ناز و دلف گفت او یائے من رغبت نمی کنند کہ در عقد و نکاح تو ایم الامہر گرانمایہ و مشکل
کہ تو از عمدہ آن بیرون توانی آمد این مجسم گفت تعین مہرنا کے تا داران باب
تا بے کم قطام گفت کہ مہر من سے چیز است یکے آنکہ سہ ہزار و سہ ہزار نقد ادا کنے و وصہ

اکثریک جمیله مغنیه یار سے سوم قتل علی بن ابیطالب اختیار ناسے پس ابن مجسم
 گفت قصه درم و کنیزک را قبول دارم اما بکشتن علی کفایت بنایت معصوب و محک
 اسے قطام کہ قادر تواند بود بر کشتن علی کذا شمس و اشراق و مغرب و شکنند و گردان
 سرشان عربت بریت چو او بر کشند و انفقار از غلات و زمینیت فندار و زور و کرم
 جو در دست او نیزه گردان شود و بلا بے دلیلان و گردان شود و قطام گفت من مال
 و کنیزک نیز توبہ بخشم اما از سر قتل علی نمیکند درم و تا کینہ پدر و برادر از و سنے خواہم
 آرام ندارم این زمان کا بین من کشتن علی است اگر وصال من بخوابی این کار را
 قبول کن و گرنہ مصرعہ نبار کہ ہر گرم ندید سے و ابن مجسم کہ این سخن بایشنود
 آتش نفاق او شعلہ کشید و دو یک حمیت جا ملتیش بچشش کد و گفت واسد کہ سخن علی
 راست ست و او ہمراے گفت اینک اثر آن پدید آمد و گوئیاس من بدین شہر نہایم
 الا بکشتن علی پس گفت اسے قطام برین غرمت با پستادم و کفر قتل او برستم و اگر
 بیک غرمت کہ بروزم از من راضی شو سے زود این صہم را کفایت کنم قطام گفت
 روا باشد و من نیز حاجتے را طلب کنم کہ درین نزاریا و رود و گلابا باشد و من بدین مقدار
 راضی شدم اکنون بشیر خود بدین سخن نزدیک من بر زمین نہ تا از سر شہر طغندری زود
 باز آئے ابن مجسم بشیر خود بدو داد و دو سے بخت است امیر نہاد و دران محل مل کو نہ
 باستقبال رفتہ بود کہ و امیر کو نہ درآمدہ بود و دران تنہیت میگفتند و مبارکباد میکردند
 جمیت سدا محمد کہ مقصود ز زور باز آمد و مردم چشم جان بین از سفر باز آمدہ شد
 کہ از وصال سجاد نفسے بدین خستہ دلان جان و گریز آمدہ اما امیر سیر اند تا بدر مسجد
 رسید عنان مرکب باز کشید و پاسے از رکاب بیرون کردہ پیادہ شد و قدم مبارک در
 نہادہ و در کعبت تحیت سجدہ و فرزند ان امیر و محبان و اشرف و اعیان کو قدم نہایم
 حاضر بودند مر قفسے علی کہ اسد و وجہ بیالاسے منبر برادہ و خطبہ مشتمل بر حمد الهی و نعت جبرئیل
 رسالت پنا سے علیہ السلام علیہ وسلم خواند و مردمان را از عقوبت ربانی ترسانید و بگوید
 جادوانی اسید و اور گردید پس بر جانب راست منبر نگاہ کرد امیر المؤمنین حسن و ایدہ سے
 گفت یا بنے کم مضے من شہر نیاید ازین ماہ ما چند روز گذشتہ است و آن ماہ
 مبارک رمضان بود شہر زودہ شہر سو کہ سیر و روز یا امیر المؤمنین پس بجانب چپ

مگر است امیر المومنین حسین حاضر بود و فرمود یارب که بقیه من شهر نماند ازین ماه
 چند روز مانده است گفت هفده روز یا امیر المومنین پس غلغله دست بجا حسن مبارک
 خود فرود آورد و گفت درین ماه بحسن مرا از خون سمرن خضاب کند بدجست تیرین
 این است و بیستیه او اگر دو که مضبوطش نیست که قتل من میخواهد نامر و بے از قبیلہ مراد
 و من بوسے نیکوئی میخواهم آورده اند که چون این سخن بشنید این طبع رسیدیم بیستی غلغله
 غلبه کرد و میاید و در پیش امیر بایستاد و گفت پناه من بر من بخدا یا امیر المومنین از آنچه بر من
 گمان می برے از تو درخواست می کنم که بفرمائی تا دستهای مرا قطع کنی تا مرا از
 ترین و جبه قتل کنی امیر گفت ناکشته را قصاص نتوان کرد و لیکن رسول خدا صلی الله علیه
 و سلم مرا خبر داده است که کشته تو مرد بے از قبیلہ مراد باشد و ترا از براسے مراد خود
 بفرستی زنده و او بمراد خود نرسد این طبع همچنان اشتداد میکرد و دستخاسته می نمود و امیر گفت من
 از ترسے خبر دهم که تو بر این مطلع باشی و وای تو هیچ کس دیگر از ان وقوف ندارد و بخدا
 بر تو سوگند که تربیت کننده تو در طفولیت زن جهود بے بوده گفت آری امیر فرمود
 که روزی آن یهودی از تو غضب شده بود گفت آری گفت ای بدبخت ترا از ان کسیکه
 ناقص صاحب رای بے کرد و چنین بود گفت آری و سر در پیش انداخت امیر بگریست گریستی که
 محاسن مبارکش تر شد و حضار مجلس نیز بگریستند پس گفت ای قوم منند اید که من از
 مرگ می ترسم نه من همیشه از دامن مرگ بوده ام و نه قطار شهادت خویش تبارم
 زیرا که مشنوی مرگ مار از دندگے دیگر است بدتر از هر گندمند شیرین خوشتر است
 هر گسازد و مغز اصافی زیوست بدتر از ساند دوست را از نزدیک دوست بدتر از آنکه من بجا
 فرزندان مظلوم و جگر گوشگان محروم من است که حال ابد در غریبه مبتلا اند و بعد از من
 بسوزیمیم نیز گرفتار خواهند شد پس فرمود که ای حاضران ببنایان برسانید که
 چون فرزندان مرا شنید کنند و خبر آن بشمارسد در مصیبت ایشان بگریید و از حسرت
 ایشان بنالید که گریه شما بر اولاد من ضائع نخواهد بود پس ای عزیزان درین ایام غم انجام
 جد کنید تا قطره چند آب از دیده ببارید که آب دیده بنده غضب بانی را فرو نشاند هر که
 درین روز با از سر لذت نفس بر خیزد و با تمام فرزندان رسول صلی الله علیه و سلم شمشیر
 و کل اندوه و بر باغ سینه نشکافاند و مرغ نداشت را بر شاخار طاعت بخنهد و آرد و امید است که

فرز او در ریاضت بهشت پاکیزه مرشدت بر یار حسین مرا گوش از دنیا بفرماند که از خوشبختی
 حاشش بخیال نباشد و حال دفع در جات زریب و بهار پدید بود قطعه هم هر که امر و از بر سر
 آن کشید آن غم خرد و چو باشد از اندازه برین شاد و سرور و فراد که او را ای عزیزان
 یکباره از حال من یاد آورید چو گشته تلخ از شیر دشمن لعل شکوفا که او چو لبس بر اندیشید اند
 قتل حسین بن علی و در غم اولاد پاک عبرت و آلاسه او چو تشنه لب خست بگر خجسته
 میر غمته دل به در میان خاک خون پنهان رخ زریا که او را القصد شیر از منبر سبزه و آینه
 و شبی در خانه حشاش افکار می کرد و شبی در منزل حسین و زیاد از سه لقمه تناول می فرمود
 گفتند یا امیر چو زیاد و طعام نمی نوشید فرمود و نزد یکا رسید که بدرگاه حق باز گردم
 میجو اتم که چنان امر حق در سدا گوید و بنامش پس بن بلجم در دهان شب بخانه طعام رفت
 و طعام بر دران میسر رسید که در دهان خود و این بلجم با شیب و بی کینه
 شیخه حق گفت بود و او را بخواست خود بر قتل فلان را بنی ساخته پس هر سه خارج در آن
 بحضور طعام بر قتل امیر جمعیت کردند و این بلجم قطعه مود تا شمشیر و از بر آید و او را
 و منظر فرست که بودند تا شب و زود هم در میان در آمد امیر مهد شب بطاعت مشغول
 و مطلق خواب نفرمود و هر ساعت به بیان سرا که آمدی در آسمان انگیزی و گشتی صدق
 رسول الله و آنکه هرگز رسول خدا صلوات الله علیه و شکر دروغ گفت پس چو چسبید
 باز میدارد کشنده هزار گشتن من و بر همین منوال می گذرانید تا وقت آن آمد که مسجد رود
 و طوق تازه کرد و میان و صلیت و در حال بیان لیسن فرمود و منصرف عید جیاز میوان
 لکرت فاق الموت لا فیکما میان راست در بند براسه مرگ که مرگ متولدات
 خواهد کرد و منصرف عید و لا تجتمع من الموت از حال بوا و یکا و خرج مکن از مرگ
 چون بوا و بک تو فرموده اند که در قسم غلو و مجذبه حال پیچ مخلوقی نگشاید اند و مرگ
 حیات جاد و دهن پیچ احدی را از سو و دات نه چنانچه معیت او پس اسکان
 خانه عمر استوار نیست و در فاعل نبات و قوا نیست پس چون امیر عزیمت بر دران
 بهنمن فرموده به بیان سرا رسید مرغانی چند که دران خانه بودند میخواندند و فریاد و در گشت
 و در آن آن حضرت را گرفته که گنداشتند که بر دران رود و در آن امیر خرم استند که ایشان را
 و در آن امیر گفت که دست اندر نیان بدارید که ایشان نوحه گفتند که گنداشتند برین و در آن

مرد است که فرمود من صواحبع سبعا نوح حالا اینها فریاد کنند و فرسراق من بعد ازین
 چه کنندگان ازین درخواهند بگذرانند برانصصیت من آفتاب امیر در خانه حسن بن طاهر
 زده بود چون امیر این کلمه گفت شاهزاده فرمود که یا ابستاه این چه فال است که
 میرفته و این چه حدیث است که میگوید که دلهای مادر دوند و جانهای ماسته و در شد گفت
 س فرزند این فال نیست و اما دلم گواهی میدهم که درین ماه از جمله کشندگان خرابم بود
 من یک یک از فرزندان را بر سبیل دواع کلمه میگفت و گویند از مرد دلوار آواز الفراق
 فراق استماعی افتاد و مشغول به رخت بر بستیم و دل بر داشتیم به صحبت و بر سرینه را
 نه اشتیم به وقت شد که خفته و خشم و آرمیم به بر خشم و شادی عالم پانچیم و تا یکی
 رد دل و دنان کشیم به تلبیکه ثوابه زین و آن چشم به صدر جنت بهر مادر است و مادرین
 بدان بر جنت کاسته پس امیر رو به مسجد نهاد و گفت شهر خوار
 بمیل المومن الحجاب به من است لایع غیر الواحد به یعنی راه و سبب مومن
 باو گشته و مادر راه خدا که غیر معبود و یکتا را پرستش کرده و چون بدر مسجد رسید
 نماز گفت و مردمان را برانصصیت نماز آواز داد و قدم در مسجد نهاد و نماز ایستاد اما آن نماز
 سبب شد در خانه قطام شراب خورده بودند و در آن وقت مست خراب افتاده و چون
 نام آواز بانگ نماز امیر شنید این بلغم را بیدار کرد و گفت برخیز که وقت رسید و انیک
 به مسجد آمد و دم به دم است که مردم رو به مسجد خوانند نهاد و زود برو و حاجت من آتش
 بر دوس نماز آورد و فراق مرا هم بشیریت وصال من دو کن ابن بلغم برخاست و تیغ
 بر آلود خود را بر گرفت و گفت بروم بن هلاک و بد بخت و باز ایکم بهیده آنچه نتوان دید که
 من و س روز از علی شنیدم که گفت رسول الله علیه و سلم فرمود که بد بختین
 یثنیان قدرین سالف بود که نافع صلاح را به کرد و بد بخت ترین پسینان گشتند
 بن ابی طالب خواهد بود این بگفت و رو به مسجد نهاد و خود را در میان خدنگان انداخت
 چون حرکتی از او اذاع تحت فارغ شد برخاست و گز و مسی بر آمد و خدنگان را
 برانصصیت نماز بیدار میکرد این بلغم برو به خفته بود امیر سر را به برو به نزد که قسم
 وصل یعنی بیدار شو و نماز گذار و زود گذشت و باز پیش محراب آمد و در نماز ایستاد
 ابن بلغم برخاست و یار خود را گرفت و گفت برخیز که فرصت فوت می شود و دور

تاریخ طبرستان و بعضی کتب مذکورست که امیر بنو زبایک نماز میگفت که آن شه خاجی بدر مسجد
 آمدند شیب و دروان هر دو بر در مسجد نشستند هر یک از طرفی و گفتند هر دو شمشیر بر زمین
 اگر یکی خفا شود و دیگری بجائے رسد و این مجسم را گفتند تو بدین مسجد رود اگر مارا کاری
 بر نیاید تو کار خود کن اما چون امیر از اذان فغان شد قدم در مسجد نهاد و شیب شمشیر بر در
 بر طاق و در مسجد آمد و شکست و دروان هم تیغ فرو آورد و در دیوار آمد ایشان هر دو کشته شدند
 این مجسم گفت و افضیحتا و همین زمان مردمان در رسند و مارا بکشد شمشیر
 بکشید و پیش محراب آمد و امیر در نماز بود و صبر کرد تا مسجد او بسجای آورد و همین که سر از
 مسجد برداشت آن شقی شمشیر فرو آورد و قنار ابروان موضع آمد که روز حرب خدای
 عمر و بن عبد و وزیر خود بود چون این حرب بر محل آن ضربت رسید تا منفر
 مبارکش شکافته شد و او از سبزه از امیر برآمد که فرزت برت الکعبه یعنی باز رستم
 و غیره و سبب یافتن مجسمه که این صد اشیند از مسجد بروی گنجهت و او از
 در افتاد که قتل امیر المومنین اهل کوفه بکبار رود و مسجد نهادند حسن و حسین که این
 خبر شنیدند جامه صبر چاک کرده و عمامه شکلیا که از سر بر داشتند مسجد آمدند و بر بزرگوار
 خود را دید و پیش محراب افتاد و در قدم برداشت و کف پای مبارک علی بر دیده کشید
 می نهادند و امیر بدست خود خون سر خویش فرامی گرفت و در روی و محاسن میمالید
 و می گفت بدین حالت رسول خدا صلی الله علیه و سلم بر بنیم بدین صفت
 با فاطمه زهرا طاعات کنم بدین بهیات عم مزه مسجد الشهداء را مشایخ بنمایم بدین صورت
 برادرم جعفر طیار را بنظر در آورم حسن و حسین می گریستند و اعیان و اعظم کوفه و او ماه
 و در مصیبتا به می گفتند قطع افغان که راحت دل آرام جان برفت چنانکه
 و قدوه خلق جهان بر رفت و غم شد محیط طمر که عالم زیر طرعه اندکان مرکز محبت کم از میان
 بر رفت چه میگفت یا امیر المومنین که با تو این معامله کردی سر مود که صبر کنی که هزار
 ساعت از در مسجد و ناید درین سخن بودند که شیب که اول قصد کرده بود سر را بر سر
 سرگردان از در مسجد و ناید ویر گفتند مگر تو ضربت نداده خواست که گوید بی اختیار
 گفت او که مردمان ویرا بر و سبب انگذند و لگد بر و سبب میزدند تا پلاک شد و این مجسم
 گریخته بر سر آبرین غم خودت و سلاح از تن باز میگردد که شمشیر آمد و می را شمشیر

گفت مگر قائل سخن توئی خواست که گوید لایزالش رفت که قسم عیسم گریانش گرفته
 کشتان کشتان مسجد آورد و قوس آلت که شبیه را بر عیسم مسجد آورد و این بجم از مسجد
 بیرون بسته میرفت یک از قبایله سپاهان بوسه رسید دید که شمشیر کشیده میزد آن قبطیه
 در دست داشت بر روی این مجلس آگند و او را فرو گرفت و مردم هر دو در دست
 گرویش بر بسته مسجد آوردند و امیر المومنین فرزند خود حسن را فرمود که تا با مردم نماز بیاورد
 بگذار و اما چون این مجلس را مسجد در آوردند امیر را چشم بر روی افتاد گفت یا اخا مرا دیگر
 من امیر بے بودم شمارا گفت معاذ الله یا امیر المومنین گفت پس ترا چه برین دشت
 که فرزند انج را چشم ساخته و رخه در کار کان خاندان من انداخته منم باتو نیکو بے
 کرده بودم گفت بے واقع شد آنچه واقع شد و کان امر الله قدر آفتدور آفتدور
 که ویران زندان برید و تا من زنده ام از مطوعات و مشروبات هر چه من بخورم ویران زندان
 به بهید و خورش از دوسه باز گیر پس اگر من بنیم هر چه را بے من در باب و سکه
 تقاضا کن بجا آرم و اگر در گذرم او را یک ضربت بیش فرزند که مرا یک ضربت بیش
 پس امیر را بر گلیم خوابانیدند و یک سر گلیم حسن بر دوش گرفت و سر دیگر حسین چون از
 مسجد بیرون آوردند صبح و میسره بود و جهان روشن شده امیر فرمود که مرا از دوسه
 بجانب مشرق بدارید چنان که روزی فرمود که و الصبح از آن نفس اے صبح بدان خدا
 که نذرمان او بر آمد و بیک از آن نفس زد که روز قیامت از تو گواهی و خدا هم ساخت و
 باید که چون صادق بر آسمانی گواهی دهم که اذان روز باز که با رسول خدا صلی الله علیه
 و سلم در اول هوائی خود نماز کرده ام تا امروز هرگز را تو خفته نیافتی و من ترا نمانده یافته
 آنکه سجده کرد و گفت بار خدا یا تو گواه باش و گفته باشند شهید آنکه نبی خدا قیامت
 صد و بیست و چهار هزار پیغمبر حاضر باشند و ملائکه و صدیقان و شهیدان
 بعشر عظیم یا طبر باشند گواهی بدهد که از آن ساعت که بدست حبیب و صفی تو
 ایمان آورده ام هر چه فرموده بجان قبول کرده ام و هر چه اذان نهی کرده
 سبأ شر آن نگشته ام و خلاف سخن تو و سخن پیغمبر تو ننیدارم و هر چه در خاطر
 نگذراستیده ام بزرگان کوفه که حاضر بودند و خوش بر آوردند و فغان از کافه کوفه
 برآمد و قطعه بجم دلهما تمام از آتش حسرت کیاب شد و جاعلها اسیر سلسله

اضطراب شد و لب تشنگان باوئے اشتیاق را بدو پاسے صبر و بحکامست سراب شد
 اما چون امیر را بخت در آوردند خوشن از دختران قاطعہ فرہار رخنے و شدہ عناد و سار
 فسر زندان برآمد و نالہ و آہ و اعلیاء از دوسے زمین ببالاے چرخ برین بر سپر پاش
 شاید آشوب و درجیان ننگیم و غفلت و درجانیان ننگیم و دستخیز سے زبان بر آنگیزیم
 گریہ بر سپر و بر جوان ننگیم و یک یک از فرزندان امیر رخنے شدہ عنہ سے آمدند
 و در دست و پاسے پدر سے افتادند و بوسہ بر لب ہم مبارک اود سے دادند و میگفتند
 اسے پدر این چه حالت کہ مشاہدہ میکنیم اسے کاشکے مادر قاطعہ فرہار زندہ بودے
 تا ما را درین محنت تسکے دادے کاشکے مادر مدینہ بر سر تربت جد خود سے برویم تا در ادا
 خود بر سر روضہ شہرج بازے گفتیم این چه حالت است کہ مارا افتادہ غریبے دیتیہ
 با ہم جمع شدہ در آوے گوید اگر گریہ و زاری سے فسر زندان امیر رخنے شدہ عنہ آتش حسرت
 بر آفرودہ شد کہ دلہا سے حاضران بسوخت و ہرگز نالہ ایشان سے شنیدہ خون از دیدہ
 سے باریدہ بیت ہرگز را بنیم ازین سوز و الم سے گریہ و ہرگز را بنیم ازین آتش غم
 سے سوزدہ امیر یک یک از ایشان را و جہے گرفت و بوسہ بر سر و دوسے ایشان
 میداد و میگفت صبر کنید و شکایا سے پیش آرید کہ نیز دیک جد شما مصطفیٰ علیہ السلام
 و سلم و زودا در شافا طہ فرہار رضی اللہ عنہا میروم و سن درین شبہا حضرت مصطفیٰ علیہ السلام
 دستکم در خواب دیدم کہ با آستین مبارک خبار از دوسے من پاک سے کرد و میگفت
 یا علی! آنچه بر تو بود و بجا آوردے این خواب دلالت بر آن میکند کہ نقاب جسم از پیش
 چہرہ روح من بر خواہند داشت تا جلہ کنان منظرہ قدسمان بر آید بیت
 حجاب چہرہ جان میفود و خبار تنم و خوشاد سے کہ ازین چہرہ پردہ برنگنم و زمانے بر آمد
 عمرو بن نعمان جسراح را از در حہرہ در آوردند چون دیدہ جسراح بر جرات امیر افتاد
 عمامہ از سر برگرفت و جامہ بر تن چاک زد و گفت وادیلہ این شمشیر را بر ہر آب
 دادر بودہ اندہ و این جرات مرہم پذیر نیست در بچہ چون تو مقتدرے در بچہ چون تو
 بچہ اسے در بچہ چون تو عاصمے در بچہ چون تو حاسمے بیت و در بچہ چون تو امیر سے
 و در بچہ چون تو امام سے و بر اسے شرح شہر سے بر اسے ملک نظام سے و دیگر بارہ فسر یاد
 از خانہ ان امیر بر آمد و روزانہ سے آمدہ کہ پیش از آمدن جراح صبر بالین امیر ام کلثوم

به آن خانه رفتند که این مجلس مجوس بود و گفت اسے شے تو در دام افتادے دو میتر
 از آن مجلس هیچ پاک نیست این مجلس گفت ای خوشبر و گوگیره راساز کن که من را شمع
 بهزار درینا خسرید و بودم و هزار در شمع سوخت کرده ام تا بنهر آب داد و دام و اگر نشد
 این از خشم بر تیر اهل کوفه واقع شدے یک تن جان نبردندے آخر یک کس را تیر
 زخمی کردند و این صورت در شب آدینہ نوز و هشتم ماه رمضان واقع شد و اسید شمع
 در شب یک شب بنیت و یک در گذشت و در آن دور و ز وصیت نامه نوشت و فرزند از
 و داع فرمود و چون شب یک شب در آمد فرمود تا اسے راجحہ خاص بر دند و ام کلثوم
 را گفت یا بنیت علقے علی ایک الباب اسے دختر من در را هر و سے پدر خود را از دست
 ام کلثوم از خانه بیرون آمد و در را فرزند کرد حسن و حسین بیرون نشستند
 آوردن آتے آتے کہ افین یلقے فی النار خیر ام من یا تے آتے امنا یوم القیمہ و شب
 کہ آتے دیگر گفت در جواب کہ بل من یا تے آتے امنا یوم القیمہ را و سے گوید کہ چون اسید
 در آن حجبہ بردند و فرزند از کردن ناگاہ آوا دلا الہ الا اللہ شنیدند شامرا و گمان
 طاقت رسید در باز کردند و بدان حجبہ در آمدند امیر شجرار رحمت ملک کبیر پیوسته
 و در شتاب آورده کہ امیر المؤمنین حسن رضی اللہ عنہ و ایت کردہ کہ چون حضرت امیر و ایت
 یافت شنیدم کہ قایمے میگوید کہ بیرون روید و این بنده خدا را اگذا رید بیرون
 رفتم از درون خانه آواز آمد کہ محمد صلی اللہ علیہ وسلم در گذشت و داماد او شهید شد
 نگاہاں نے است کہ تواند کرد دیگرے گفت ہر کہ سیرت ایشان و زرد و پیرو سے
 ایشان کند چون آواز ساکن شد و آیدیم ویرا دیدیم غسل داده و در فن چپیدہ برو
 نماز گذاریم و روایتیست کہ امیر خیر مذکور کہ چون من از دنیا بروم از دوا و بہ خانہ بوسے
 پدید آید مرا بر آنجا خوابانید و بشوئید و از استانہ طائے کفن و وضو پدید آید مرا کفن کنید
 و در تابوت نہید و تابوت را در میان خانہ وضع کنید و فرزند ان را بپارید تا پدر خود را
 در ج کند و یکبار حسن بر من نماز گذارد و یکبار حسین و چون پیش تابوت از زمین
 برخیزند و شما پس تابوت را بردارید ہر جا کہ ستر تابوت بنشین آید تابوت مرا آنجا
 بگذارید و بکنیت تابوتے از ساج پدید آید مرا آنجا دفن کنید و در شتاب مذکور است کہ امیر
 حسن و حسین را وصیت کردہ بود کہ چون در گذرم مرا بر سر بر سے نہید و بیرون برید

(نکات)
 (دلیل)

و غیر بنین برسانید که آنجا سنگ سفید سے خواہ یافت کہ از نور و رخشان باشد آنرا بکنید
 کہ در آنجا کاشاد کے خاکہ یافت مراد از آنجا دفن گستید پس حکم وصیت حضرت امیر شریف
 در بنین موضع کہ حالاً بنجیت مشہورست دفن کردند و قبہ مبارک و سہ راستہ ساختہ
 تا از بنین ہموار ساختند و کہ بران اطلاع نہ داشت کہ جسے از اہل بیت و چنان پوشیدہ
 ماندہ بود تا در زمان خلفا بنی عباس روز سے ہارون الرشید شکار گدان بہ ساخت
 غریبن رسیدہ آنجا پلشتہ کرد و اہوان پناہ بدان پلشتہ بردند ہر چند چرخ برایشان انداختند
 و گمان برایشان سرداوند باز گشتند و سہر آہوان نیامدند ہارون از ان صورت متعجب شد
 و غیر مودتا پیر سے راز مردم آن دیار از سر آن سنے پرسیدند پیر گفت از پدران ما بپا
 چنین رسیدہ است کہ قبر امیر المومنین آنجا است ہارون ترک شکار گرفتہ آن موضع را بہار
 مشہور و تازہ بود و ہر سال زیارت آن مقام لازم الاحرام سے آمد انقصہ چون بہار
 امیر شریف شب برداشتہ از کوہ بردن بردند و در موضع کہ وصیت فرمودہ بود دفن
 کردہ باز گشتند جسے از صحابہ و موالیان کہ خبر یافتہ از عتب میرفتند چون دیدند کہ
 حسن حسین سے آئید سہرا بر ہند کردہ در پاسے ایشان می افتادند و می گفتند ای محرم
 زادگان امیر المومنین را چہ کردید و امام متقین را آنجا گذارشتند صاحب ذوالفقار کو شاہ
 دلدل سوار کو قتل شہریت پر زحمت و غم شہر یاد کو چہ کاریت پس خواب
 خد اوندگار کو چہ ہفت اختر و چار گہر در مصیبت اندید و حسرت تا خلاصہ ہشت و چار کو +
 اور روزگار دولت و در غما مید بودہ آن روز خوش گماشد آن روزگار کو چہ پس آن
 جماعت بسیار سے تاسف خوردند و ہر چند دران صحراب گشتند از تربت امیر نشان یافتند
 راوے گوید کہ در آن وقت کہ حسن حسین رضی اللہ عنہما از دفن بدر برنگواری باز گردیدہ
 و بدر شہر کوہ رسیدند از میانہ ویرانہا ناالہ راوے شنیدند بر اثر ناالہ برفتند غریبے
 ضعیفے نحیفے را دیدند دران ویرانہ تنہا بر خاک افتادہ و خشتی زیر سر نہادہ سے ناہید
 دے زارید و اشک حسرت از دیدہ مبارک گشتند چہ کہے کہ چنین زار سے نالی گفت
 مرد سے غریبم و معبود عاجز و حسرتین در بنجور پیر کاوے در ماندہ و از ہمہ کس باز ماندہ
 و نہ مادر سے دارم و نہ پدر سے و نہ خویشی دارم و نہ برادر سے نہ زن سے دارم نہ فرزند سے
 نہ عمو از سے نہ پرنسہ سے گفتند پس تیمار تو کہے گفت یک سال تا کہ من درین شہرم

از برج ولایت طلوع نمود و گوهر و خورشندۀ ذات صافی صفاتش از درج عصمت طهارت
 خود فرو نمود و قطع شد گشت از افق طلوع کیشش طالع سعادتش به کمر جان تو امان
 بست ست خورشید جهان آرا به ملک تامه اطفال فلک را امید چشیش به نوحه اماند ازین
 ماسته درین گوازه عینا به خبر حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم رسیدن به الحان باید
 و گفت اے اسامیای فرزند مرا پس من شایسته را در او خسران کردم و چه دیدم و دردم
 و در کنار آن حضرت صلی الله علیه و سلم نهادم آن حضرت صلی الله علیه و سلم خسته و زده را
 بدور افکند و فرمود که نه باشا احمد که ده ام که فرزند آن مرد خسته و زده را چه دید
 من برستم خسته و زده بیا و دردم و امام حسن را بر دوشته در آن خسته و زده پیچیدم و
 بر کنار حضرت نهادم پس سید عالم صلی الله علیه و سلم بانگ نماز در گوش راست و می
 گفت و قامت در گوش چپ دے و از علی رضی الله عنه پرسید که ویرا چه نام نهادی
 علی گفت یا رسول الله من بنو دم که پیشی گیرم بر شما به تسمیه فرزند اما در خاطری گذشت
 که اگر اجازت دهید او را حرب نام کنم و روایتی آنست که او را اسمی به اسم عم خود
 حمزه گردانم حضرت صلی الله علیه و سلم فرمود که من به هم نیستم که سبقت کنم بر حکم خدا
 خود بنام نهادن او درین حال جبرئیل علیه السلام فرود آمد و گفت یا محمد حضرت اسلم
 الاسلم ترا سلام میرساند و میگوید علی که از تو بمنزله یارون است از موسی الا آنکه
 بعد از تو پیغمبر من خواهد بود پس پس را بنام پس یارون میگردان پیغمبر
 صلی الله علیه و سلم از جبرئیل علیه السلام پرسید که نام پس یارون چه بود گفت شجر
 حضرت صلوات الله و سلامه علیه فرمود که اے جبرائیل زبان عربیست و اینست
 عربیست گفت معنی شجر به عربی حسن است پس را در حسن نام نهاد و در روز بیستم حقیقه
 کرد از دے بدو کیش نامح و ران کیش را بقباله داد و سر او را برتر اسفید و بوزن آن نقره
 تصدق فرمود و امام حسن شبیه ترین مردمان بود بر رسول صلی الله علیه و سلم از بنی
 بنیافرق سرور از انس بن مالک رضی الله عنه منقولست که گفت بنو دبیچکس مانند
 رسول خدا صلی الله علیه و سلم از امام حسن بن علی رضی الله عنهما و روایت که رسول
 در مرض الموت آن حضرت صلی الله علیه و سلم غایب دست حسن حسین گرفته نزد رسول
 صلی الله علیه و سلم آورد و فرمود که هذان نباش اینان فرزند آن تواند نور تحمدا

شیعہ ایس ایشان لرایت وہ چیز سے حضرت علیہ السلام علیہ وسلم فرمود امام حسین علیہ السلام پر بار
 رسالت میں راست و نصیب امام حسین علیہ السلام جو دو جماعت میں جو صحیحین مذکور است بفرع پر بار
 بن ازب رشتی اندھنہ کہ دیدم حضرت رسالت را صلوات اللہ علیہ وسلم حسین بن علی رضی اللہ
 عنہما پر بار رسالت بود و آنحضرت صلوات اللہ علیہ وسلم سیر فرمود اللہم اسے اجنبی ناجبہ
 بار خدا یا من ابرار دوست میدارم پس تو تیری را دوست دار و در دوستی آمنت که
 اور دوست میدارم دوست میدارم کسی را کہ مرا دوست می دارد و از ابوہریرہ رضی اللہ عنہ
 منقول است کہ ہر گرامی امام حسین بن علی رضی اللہ عنہما را ندیدم الا کہ از شافعی سے
 نقائے آداب از چشم من ریزان شب بخت آنکہ روزی سے با حضرت رسول صلی اللہ علیہ وسلم
 و سلم بنوئے قتیقل راتہ بودیم و بعد از مراجعت بسجود و رانیم حضرت علیہ السلام علیہ وسلم
 فرمود کہ کعب را بخوانید زمانے برابر امام حسن علیہ السلام و خود را و در کنار آن حضرت
 صلوات اللہ و سلامہ علیہ انگشت دوست یا رون عاصم مبارک آن حضرت
 صلوات اللہ و سلامہ علیہ دوسے آورد و سیانام صلوات اللہ علیہ وسلم و آن مبارک آن
 دوسے سے نما دوسے گفت اللہم اسے اجنبی واجب من نحبہ شیخ عطار قدس سرہ
 در کتاب جمل و ہرگز آورد و صحت خودی ایسے کو امامت را حسن بود و حسن
 کہ جملہ حسن فتن بود چہ ہر حسن ہر خلق و ہر علم و ہر لطف و ہر جہ و ہر علم چہ شیب از لطف
 سحابش شیر و ماندہ و زردیش ماہ روشن خیرہ ماندہ و زردیش ماہ روشن خیرہ ماندہ و زردیش
 کوثر چہ کہ بود سے چشمہ نوشن ہیر چہ خیابان فوشنہ بزرگ آلود گردند و دیش فوشنہ
 و جگر بالودہ گردند و زردیش چون جگر شد پارہ پارہ و زرخند گشت خونین نہایت
 و در حسن ترند سے ہر نوع با بن عباس رضی اللہ عنہما روایت کہ حضرت رسول
 صلوات اللہ علیہ وسلم حسن را بر پوش خود نشانہ بود و دوسے گفت نعم المرکب است
 یا غلام نیکو مرکب است کہ سوار شدہ اسے سپہ حضرت صلوات اللہ علیہ وسلم
 فرمود و نسسم المرکب ہو و او نیز نیکو سوار است و شواہد آوردہ کہ روزی رسول
 صلوات اللہ علیہ وسلم بمنبر برآمد و حسن با دوسے ہر دو گاہ بہ بحر و مان نظر میکرد و گاہ
 بہ دوسے دوسے دیکھتہ امین سپہ من سید است و زود باشد کہ خدا تعالیٰ اصلاح کند
 کو اسے و سہ میدان کو کہ ہر مسلمانی و احادیث صحیحہ در مناقب حسن و حسین رضی اللہ عنہما

بسیار است و همین یک نکته که چهار یکجاست من الدنیا مقبصر متاع الزاکف است و خیر
الحسن و حسین سید اشباب اهل الجنة و دلیل فضل وافر آنی ابوعی الفضل بن
حسن الطبرسی در کتاب اعلام الورع آورده منقول از ابن عباس رضی الله عنه
که ما نزد یک رسول خدا بودیم صلوات الله علیه و سلم که فاطمه رضی الله عنها بیامد گر یان
و حضرت صلوات الله علیه و سلم فرمود که چه چیز است که بیاورد ترا گفت یا رسول الله صلوات
علیه و سلم حسن و حسین رضی الله عنهما از حبه بیرون رفته اند و تا این وقت باز
نیامده اند و من اینجا نیستم و من گفتم که بطلب ایشان فرستم و نمی دانم
که ایشان اینجا باشند حضرت صلوات الله علیه و سلم فرمود که مگر بگوئید که فاطمه رضی الله عنها
که خداوند که ایشان را آفریده است بدیشان مهربان تر است پس آن حضرت صلی الله
علیه و سلم دست بر عا بر داشت و گفت یا خدا یا اگر در صحرا باشند ایشان را نگا هدار
و اگر در دریا اند بسلامت بکناره آورنی الحال جبرائیل آمد که یا احمد هیچ غم مخور و
اندو گمین مباشش که ایشان فاضل اند و دنیا و دوزخ گانند در آخرت و پدر ایشان
بشر است از ایشان و ایشان حالا در نظیره بنی النجار اند و حق سبحانه دو فرشته بدیشان
میوکل ساخته تا نگاهبانان ایشان بکنند ابن عباس رضی الله عنه گوید آن حضرت
صلوات الله علیه و سلم بر پاسی خواست و ما با او برخاستیم تا بنظیره بنی النجار رسیدیم
حسن و حسین رضی الله عنهما را دیدیم دست بر گردن یکدیگر کرده و فرشته یکبال خود را
فرانش ایشان ساخته و دیگر یال ایشان را پوشیده پس رسول خدا صلوات الله علیه و سلم
حسن رضی الله عنه را برداشت و آن فرشته حسین رضی الله عنه را و مردم چنان
به دیدند که رسول خدا صلوات الله علیه و سلم هر دو را برداشته است ابو ایوب انصاری می فرماید
پیش آمد و گفت که یا رسول الله صلی الله علیه و سلم ای ائین هر دو را من بردارم تا تو سبکبار
شونی گفت بگذار که ایشان بزرگانند و دنیا و دوزخ و پدر ایشان بهتر است
از ایشان و هر آئینه امروز مشرف سازم ایشان را بآن چیز که خدا تعالی
شرف از زانے داشته ایشان را پس خطبه ادا فرمود و گفت ایها الناس خبرم
شمارا به بهترین مژمان از رحمت خدا و چاه گفتند بی یا رسول الله گفت حسن و حسین
رضی الله عنهما اند که خدا ایشان را رسول الله است صلوات الله علیه و سلم و جده ایشان

و بعد از ایشان قدحی بیت علیسین سرمود خیر دهم شمارا بہترین مردمان از بہت بدر
 و ما در گفتن آریے یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ حسن و حسین رضی اللہ عنہما
 کہ در ایشان علی ابن ابی طالب است رضی اللہ عنہ و ما در ایشان فاطمہ بنت محمد صلی اللہ
 علیہ وسلم اسے مردمان خیر دهم شمارا بہترین مردمان از بہت خال و خالہ گفتند بی
 یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم گفت حسن و حسین اند کہ خال ایشان تا سہم بن رسول
 صلی اللہ علیہ وسلم خال ایشان در نیب بنت رسول صلی اللہ علیہ وسلم آیا خبر و ہم
 شمارا بہترین مردمان از بہت عسم و عجم گفتند آریے یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 گفت حسن و حسین رضی اللہ عنہما اند کہ عسم ایشان جعفر بن ابی طالب است رضی اللہ
 و عسم ایشان ام ہانہ بنت ابی طالب مصر عجم کجاست در ہمہ عالم
 بہین شرف نسب و وچہ نیکو گفتہ اند مشہور ہے بہت براہل معرفت
 روشن ہے صفیہ حضرت حسین و حسن ان کے اختر لیت تانندہ و دان و گر گوہر
 خشنودہ و آن کے نور دیدہ بنوے و دان و گر شمع جان مرقضوے و پروے
 آن سات تر ز لعلہ بدوے گیسوے این نور شب قدر و آن کے ماہ آسمان کمال
 و آن و گر سہ بوستان جمال و امیر المؤمنین حسن رضی اللہ عنہ را فضائل بسیار
 و مناقب بیشمار است از جملہ آنکہ روزے پاک کے از دلاد و زبیر رضی اللہ عنہ و شکر
 ہمراہ بود و در خلعتاے کرد در خان او خشک شدہ بود و زول فسر مودند خادان
 را سے امیر المؤمنین حسن رضی اللہ عنہ و پائے یک نخل خشک فروش چند خستندہ
 و بر آنجا قرار گرفت و زبیر ہمہ سایہ آن سیز در پائے سحکہ و دیگر فسر و آند نزد یک بن
 رضی اللہ عنہ و گفت کاش برین نخل خرما سے تر بودے تا ساول کردے حسن
 رضی اللہ عنہ ہو کہ خرما سے تر سے خرما سے پس زبیر گفت آریے شاہزادہ و
 بہ عابد داشت و در زیر لب چیز کے گفت کہ کس ہند است فرحال یک نخل سیر شد
 و برگ ہار و درو بخورما سے تر بار و رشہ تر با سے کہ با ایشان بود گفت اللہ کریم
 پس زبیر گفت این سحر نیست لیکن دما سے ست سحاب کہ از فرزند پیغامبر صلی اللہ
 علیہ وسلم واقع شدہ است پس با نخل بالا رفتند و اسخہ بار آوردہ بود و زبیر بدند
 ہمہ انکشافیت کرد و آنچہ در مناقب و سے از علم و عبادت و کرم و وجود و غیر آئنا از رکاب

اخلاق در کتب اکابر مسطور است و بصیرت رسیده نه برون جسته است که استقصا سے آن
توان کرد اما جبرم در تفصیل آن خوش ناموده بر چند بیت که صاحب ترجمه مستحق
ایراد کرده اختصار نموده می آید **مشهور** اگر عمر کے سپارایم سخن را به
نشانید قطعه من نعت حسن را به سخن گیرم که جز در حد نیست به سزا دوست اخلاق
حسن نیست به سخن گر بگذرد از چرخ اخضر به نوزاد و صفت او باشد نفس و تر
کمالش گر چه نرود است ظاهر به زبان ناز و محبت قاصد به دو گشته را و جویش بر میا
وزین ست به نظیر او اگر جوئے حسین ست به آثار او کے اخبار گوید که چون بصری عظمی
رضی الله عنه بجزار رحمت ایزد سے انتقال فرمود حسن بن علی بن ابی طالب و خضبه
در غایت فصاحت و نهایت بلاغت ادا کرد و گفت اے مردمان اشدب از میان شما
مرد سے بیرون رفته است که متقدمان مثل او ندیده اند و متاخران مانند او نخواهند دید
و در شبی متوجه حضرت عزت و قاصد بارگاه صمدیت شد که سوسه بن عمران در آن شب
وفات یافته و عیسی بن مریم را در آن شب عروج بر آسمان اتفاق افتاده و امین
بدین حذا دعوت سے کرد و من هم بطریق به کے میخواستم القصه مردم بدان حضرت
بیعت کردند اول کسی که دست احتضام در دهن مباغت و سے زد و قدم خلاص
در راه متابعت او نهاد قیس بن سعد عباد و انصار سے بود و بعد از وی دیگران نیز بیعت
کردند و قریب چهل هزار کس بدولت بیعت او رسیدند و چون خبر شهادت امیر المؤمنین
علیه السلام و ده بجایم شام رسید با شخصت هزار مرد بر عتد تم تخریج مالک عراق عرب روان
و امام حسن رضی الله عنه برین حال طلاع یافته با چهل هزار کس از کوفه بیرون آمد
و بدیر عبد الرحمن نزول فرمود قیس بن سعد را و دوازده هزار سوار نامد از مقدسه
شکر تعین فرمود و چون با یا طمد این رسیدند در آن موضع توقف واقع شد
تا چهار پایان آسوده شوند از توقف شانه زاده جمیع از لشکر بآن چنان تهنیت کردند که
او داعیه حرب ندارد و بارها میفرمود که مرا با کسی منازعه نیست و امن و سلامت و
جمعیت و فراغت مسلمانان و صلاح ذات البین نزد من دوست تر است از یفرقه
و پریشانی مردم و فتنه و تشویش خلق بدین سبب پناه بروی بشوریدند و بلباب
و سے در آمده هر چه یافتند غارت کردند و حتی بسطی که بران نشسته بود از

زیر پای سے اسے کشیدہ ورد اسے دیکھ کر انکے دل میں بے پروا کر دیا۔ حضرت سوار شد
 رو سے بیدار بنے اور در انکے راہ جماع بن شعیبہ اندی کہ در کین نشسته بود یکبار
 برون تاخت و فخر سے بران مبارک گن حضرت نزدک تا استخوان پدید و عب بنی اعلیٰ
 بامیک یار سے دیگر فخر از دست جماع بیرون کر دہ اور بار بارہ بارہ ساختند آن جناب
 رنجور و نالان در قصر ارضی مابین نزول فخر و جراحان بجا لکے تر خشم و عیاشی اشتغال
 نمودند تا شفا یافت و امام حسن رضی اللہ عنہ چون دید کہ بنیان بامیدش چپہ کر دہ بودند
 و باو سے چکر دہ دلش از ایشان سر دہد و با حضرت معاویہ بنیہ سے چند کھیل گن
 دار و صلح فرمود و ہر چند از اطراف و جوانب طبع فتنہ انگیز سے کر دہ بجائے تر سید از
 غامت مردم اندیشہ فرمودہ ہمہ را ناستیندہ انکاشتہ با خواص خدمت کو کہ پویند
 و در خبرست کہ روز سے در مدینہ مکتے بن بشیر ہدائے باوی گفت جیہاں رسول اللہ
 صلی اللہ علیہ وسلم باو لی شام صلح بنی یاسر کر دہ جنی اللہ عنہ فرمود کہ خاکشوش شہس
 کہ ما خازن انجینا سے قدیم شہر زوسیم و لکن بر سر علم او ما دیم انجیر یا آفر تا اند
 و من مصالح کر دہم غرض آن بود کہ خون در دستان من نچینے مگر و در زیر آسپاہ تبار
 ایشان در قتال دیدم و بتین دستم کہ اگر صلح مکتے جمیع مشیہ من و ہر جنس ملکات آیند
 و ترا صلح است کہ اہل کوفہ کر لک من بودند چہ مر استند و بد گاہ مرا غارت کر دہد و مرا
 بر خشم خنجر مجروح گردانند و بد گاہ گوئند کہ اگر با تمام جبال اشجار جنگ من و دیکہ غیر
 عاقبت این امر را قبولین سے بامیت کر دہا پنجہ خواب حضرت جہم صلی اللہ علیہ وسلم
 بران دلالت میکرد و در متوہد آوردہ کہ امیر المؤمنین حسن رضی اللہ عنہ فرمود کہ خدا
 تبارے ملک بنی امیہ را بر رسول منلو اتا و سلام علیہ نمود و دید ایشان را کہ بہ ہزری
 بالا میر دہد یکے بعد از دیگر سے این معنی رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دشوار آید خدا
 سورہ انا اعطیناک اللہ و فرست تارہ معنی شراو سے عطا کر دیم در بیت کہ آنرا کوثر
 گویند و دیگر سورہ انا انزلنہ فی لیلة القدر نازل گردانند و فرمود کہ لیلة القدر بہتر
 از ہزار بار و مرا و بالفت شہر ملک بنی امیہ ہستند او سے گدیکہ مدت ملک ایشان را
 حساب کر دہم ہزار بارہ بود اما چون از زبان مصالحہ روز سے چند منقضے شد امر اسے شام
 مصالح وقت دوران دیدند کہ امام حسن رضی اللہ عنہ از سر منزل حیات قدم در باوینہ نوا

نند بر تئید اسباب آن اشتغال نمودند و اول جمعی را از اداشان بصره برگزیدند
 تا بر طاعت از ملازمان حسن رضی الله عنه که در آن بلد بودند شجون آورده سه و هشت
 تن از ایشان بقتل رسانیدند و گوید که باقی ماندند گر خجسته بشا نهاده التجا کردند و
 چون صورت حال بموقف عرض رسید و آن حضرت را آنکه نقص عهد از اهل شام متشام
 نمود و با عبد الله بن عباس رضی الله عنه از مدینه متوجه دمشق شد و هر جا که می رسید
 مردم استقبال نمود و طریق خدمت مرعیه اشتند تا بشهر موصل نزول احوال واقع شد
 و رئیس موصل هم مختار بود و او را سعد موصی گفتند که فی الحال که از قدم امام حسن
 رضی الله عنه خبر یافت با نزول و علوفه بسیار خجسته شتافت و در پاس آن حضرت
 افتاد و طاقت نیاز بعضی رسانید و گفت آیا این چه سعادت است که مسعود سعد شد
 ریاسه شد بخت نکو مسعود این بیدل که گوشت بموصل صالت و وصل گفتند
 که بوشنل با تو بسیار مدخل و نیک من و نیکان آن نیک موصل و بعد از چند روز متوجه دمشق شد
 با حاکم آنجا ملاقات نمود و مشکوه که از سر شنگان و عیاران بصره داشت باز نمود
 و خواها که شناسد که مرضی خاطر مبارکش بود و جماع کرد و باز متوجه مدینه شده گذشت
 بر موصی افتاد و او را در موصل دوستی بود که دعوای یک جیتی و همو اداره کرد و
 دلائل فراموشی و هوا خواست و دوستی حسن رضی الله عنه در خانه و در موصل کرد
 و قبل از وصول آن حضرت رضی الله عنه حضرت معاویه و ابی مال و نیا فریب داده بود و
 شیشه زهر قاتل بود که فرستاد تا بوقت فرصت در مطوع می یا مشروب که کرده بخورد و حسن
 رضی الله عنه و بر آن ابی سعادت بزرگ حطام خانی نظر از نعیم باقی بر دوخته و دین و دنیا را
 بنا کردستی چند بی ثبات و بی اعتبار بفرود خسته آن کار را قبول کرده بود چون امام حسن
 رضی الله عنه بخانه و منی نزول کرد میان بخت متکار که بر لبسته نوبت از آن زهر بود
 خوراند و کار گریه بشا نهاده هر بار بخورد می شد و چیز بار خاطر مبارکش میگذاشت و برین
 میزبان دلائل روشن مشاهده می نمود و بزبان خال معنون این مقال ادا می فرمود
 لفظی هم از کس و قیام که بمسلم و فامانند و بیشین غریب دار که یک آشنا نماند
 حرمت که از کرد و فاما از میان بر رفت و زین هر دو دل بر که در ایام مانماند و چند آنکه
 بنگر که بجهان که از کار چشتر بچ و در و محنت و جور و چنانمانند و انقضای سر بار

کہ شامی را در بخورشده و عاف بود و بے رخصت او نہ تھا کہ شفا از زانے و شتی سیربان
 در آمد و شد بیاعتنا آن قضیہ نامہ نوشت کہ من شہ بار ویر از سر دارم مگر کیا بدین نوبت
 نامہ نوشتہ نوشتہ و مکتوب سے ہم ملاطفت فرستادہ از نامہ ذکر کردہ کہ سے بنائے تازین
 قدر سے پوسے چشائے کہ اگر قطرہ ازین دیدہ ریاسے محیط انتہیہ جانوران آبی بجان
 شربت لغت را آورندہ نامہ پیاسے درختے رسدہ از شتر فرو آورده طعاسے تناول کرد
 و در شکم پر سے مستوی شدہ بخورد و بدین محل گرگ سیاہ گر سبہ از میان برآمد
 اور اہلک کرد و شترش خواست کہ گریز و مہارش بر درختے عجیب و بود ہا بجا بماند مقارن
 این حال علامہ امام حسن رضی اللہ عنہ از جاکے سے آمد بدین موضع رسیدہ این
 حالی مشاہدہ نمود و شتر را از درخت باز کرد و شلغ صاحبش را حجت و حجت میفرمود
 این نامہ پوشیدہ ز سر بیرون آمدہ فی الحال بر پشتہ بر وصل آمد و نامہ پوشیدہ از زانہ را از
 انہا و آن جناب نامہ مطالعہ کرد و نامہ کہ بران مطالعہ نکرد و موجب خجالت سیربان شود
 و در زیر حصیہ نہاد و یکسخت نمود اما رنگ مبارکش برافروختہ شدہ بود و غیرے عظیم
 دروے پیدا آمد و ہم چند حصار بجایستہ نفسار نمودند کہ این چہ نامہ و این شیشہ چیست
 حسن رضی اللہ عنہ جواب ایشان باز داد و حدیثی از جہ بزرگوار خود صلے اللہ علیہ وسلم
 نقل کر دہ و مردم را بدان مشغول میداشت و خود ہم مہر و مہر مشغول شد و بود کہ حدیث
 آہستہ دست از زیر حصیہ آن جناب و از کردہ نامہ را بیرون آورد و بعد از مطالعہ
 بر خود بلرزید و از جاکے برجستہ دست و پاسے امام حسن رضی اللہ عنہ را بپسید
 و گفت یا بن رسول اللہ را دوستوری دہ تا ازین سیربان تو بر سرسم کہ صورت اینو اتہ
 چگونہ است امام حسن رضی اللہ عنہ فرمود کہ من این عمل نمی پسندم جنت آنکہ سبب
 خجالت و افعال و بے میشود و من نے خواہم کہ بعد از چندین خدمت کہ از تو آتی شدہ
 مشہورند گے از جنت من بہ درسد سعد دین باب مبالغہ از حد گذرانید و بے اجازت
 امام حسن رضی اللہ عنہ اور اطلبید و گفت یا فلان از تو سوا سے دارم مرا جواب گفت
 بگو تا جہ سے ہر سے سعد پرسید کہ حضرت رسول صلے اللہ علیہ وسلم باتو چہ جاکر دہ
 آنکس گفت کہ من بخدمت آن حضرت صلے اللہ علیہ وسلم نہ رسیدہ ام و حاشا کہ از وی
 بمن جناب رسیدہ باشد گفت امیر المؤمنین علی رضی اللہ عنہ را دیدہ و از وی سے

چه رنج کشیده و در باره تو از و سب چه جور صادر شده گفت مدتی ملازم و سب بودم و هرگز
 غبار ملائی از و سب بخاطر من نداشت گفت چرا با سب زنده و جگر گوشه مصطفی و مرثیه
 آنجناب عداوتت می کنی و با و سب این قصد می کنی اندیشه اینک خط تو که بشام نوشته
 که سب بار و بار بر سر او دم و کار گر می آید و اینک جواب خط تو و شیشه زهر لایل که فرستاده اند
 آن شخص نگار کرد و گفت معاذ الله من ازین خبر ندارم نمی آید محال ملازمان سعد
 او را گرفتند و می زدند تا لایک شد و امام حسن رضی الله عنه رنجور و نالان از
 موصل بیرون آمد و بدین راه رفت و واسطه مدینه در آن وقت مردان حکم بود و او بسیار
 امام حسن رضی الله عنه را حرمت داشتی و بطاعت و تقید از دقایق خدمتگذار سب
 فرو گذاشتی اما ضمناً در مقام دفع و سب بود و در ملاک و سب می کشید و تدبیر
 می اندیشید تا روزی که کبیر بنی رومی ایسویه نام که در مدینه ولایت کرده و به
 خانه آمد و شد نمود و بنی رومیان در آمد مروان و سب را پسید که ای ایسویه
 بخانه امام حسن بن علی رضی الله عنه آمده و شد می گفتی و بازن او جده بنت شمس شامی
 دارم گفت او سب و این جده در مدینه با شما مشهور بود مروان گفت با تو را از سب در میان
 خواهم نهاد و اگر سب را نگه دارم و از او آفتکار نکند هزار دینار است بدستم و بخواه و حق نصیبی
 بر او تو بستانم و اینک بجامه صدقین از بستان ایسویه چون نزد وید و عده جامه شنید
 سوگند آن غلام شد و خود که افشای راز مروان نکند و هر سب که در میان را باید
 در امام آن بجان کوشد پس مروان گفت خواهم که دل اسما را از حسن بگردانی و گوئی
 که او از حسن و جمال و وطن خج و دلالت تو بشام رسیده است و نزدیک پسر حاکم شام است
 بر تو عاشق گشته و از غم تو نزدیک بملکت رسیده و باید که ترا کسی که نام تو شنیده
 دل نامزد تو کرد و تو بگریه با فقه غمت صبر و خسر و رنج و سختی بجان و دل خود
 بداد و مهر تو صبر بیدی پس او را گوئی که اگر زن تیرید شوئی عراق و شام و تحت
 تصرف تو آید و ملکه عالم باشی اگر بینی که اسما سب بدین کار در سب آورد مرا خبر ده تا در میان
 فکر کنم ایسویه گفت است دارم پس از بجا بسروان آمده و سب بخانه شاه نهاد
 و قصداً امام حسن رضی الله عنه را برادران بنی رومیان رضی الله عنه و جده حبیب
 نشست بود ایسویه در آمد و از سر جاسخ در میان آورد و از آنجا که مکر زمان و تدبیر است

نزدیک ایشان باشند سخن را بسر حد مطلوب کشید و مشغولے زنان
 زافسون و از فاساد خویش و فروریزند و نوش مباحی از نوشی که مردم فریب
 از دم گرم و سبے سازند سنگ خارہ را نرم و زہر زکب حق صندک سازند و بیک
 داد و خا صد نقش بازند و وفادارے مجاز خوشے ایشان و وفایا بست رہ در کوسے
 ایشان و یکے از اکابر علمائے مودہ کہ بکر شیطان رجیم در کتاب کریم بصفت ضعیف
 مذکور است کہ ان کیست شیطان کان فتنیناً و مکرزان بے دین در کلام حسین بہست
 عظمت مسطور است کہ ان کیست کون عظیم فتنم شیطان زند از عصیان
 ہر لحظہ رہ مردان و در مکر و جیل اما شاگرد زنان باست و از لکر زنان دون بسیاران
 یعنی و کین جامہ دران گرد و آن خسرہ زنان باشد و القصد ایسویہ مقصدہ فسون
 آتش فریب برافروخت و بر شستہ و بدید و مصلہ دل اسرار بر جامہ محبت نیزید و دشت و قلعہ
 عشق نیزید و وعدہ مملکت و تصرف و خزائن بکوش و پوش و فرود خواندہا بسودا ملک
 و مال جام و دوستی نیزید و نوش کرد و حق محبت و میریہ امام حسن رضی اللہ عنہ حسن ماضی
 او فراموش کرد و بیت سیاہ و کس کہ از زن مہر جوید کہ کہ از شور و یا بان گل نرودید
 ایسویہ چون دید کہ اسما و دام مکر او گرفتار گشت از آنجا بیرون آمدہ صورت حال بہر دان
 بازگفت و مردان دیگر بارہ چہ نام فرستاد کہ تا امام حسن ابن علی رضی اللہ عنہ و حیات
 این ہمہ متشعے نہ تواند شد اما گفت من طریق دفع او نہی و ہم و مجاہدت برین صورت
 اقدام نمودن نمیتوانم القصد قدرے زہرید و فرستادند و او غریت قتل جگر گوشہ مصطفی
 صلوات اللہ علیہ وسلم با خود تقسیم داد و از ان زہر قدرے با عسل آمیختہ بوسے خورایند و
 مضمون این سخن بر نصفہ طور بجلوہ آمدہ رہا عی اسی دل قلع زہر دادم می کش و
 گر شیش رسد بلا دگر کم مے کش و چون نیت شکر جام ہلاہل می نوش و چون دست
 نمی دہن و شمع غنیم مے کش و پس امام حسن رضی اللہ عنہ از خوردن آن عسل شہید
 تھے مے نمود و در دشکم مے کشید و چون صبح بید بسر روضہ مقدس حضرت رسول صلی اللہ
 علیہ وسلم کہ دار الشعاعے در و مندانست توجہ نمودہ خود را و عتبہ علیہ السلام دشنامی
 یافتہ بمنزل مشریت باز آمد و در حق جہدہ بگمان شدہ دیگر در خانہ او چیزے مے خورد و کہ
 از خانہ مادر قاسمہ باز خانہ حسین رضی اللہ عنہ طعام چاشت خواست و می آرد زندہ مار و ز

بنحانه اسما داند اسما گفت ای سید از خرافات خستانه ای خواهی مدینه قدری رطب
آورده اند اگر سیل داریدی یارم شاهزاده بخیرای ترمیل تمام داشت فرمود که بیار اسما برفت
طبق رطب آورد و بعضی را نیز هر یک آورده و خلاصه که همین خود میداد است بر آن کرده
و بعضی را همچنان بر حال خود بگذاشته چون طبق رطب حاضر شد امام حسن رضی الله عنه
فرمود که اسما تو هم در خوردن رطب موافقت کن اسما خرماسه نیز هر آن آورده میخورد
و شاهزاده ملاحظه نموده از هر دو نوع تناولی نموده تا بهفت خرماسه نیز آورد و نوش فرمود
دل مبارکش بهم برآید و دست ازان باز کشیده بجانه برادر آمد و باز آن شب تا بروز
فریاد می کرد و چون روز شد دیگر باریه بسر روضه مطهره رفت چلیپا بادشاه و گشت
دار الشفا سے رحمت ست درو مندا انیم اینجا بر دران آمدیم به بار دیگر بر برکت روحانی
جد بزرگوار خود صلوات الله و سلامه علیه شفا یافته باز گشت و بجانه اسما آمد و گفت ای جد
از دیروز که در خانه تو آن رطب خورده ام در خود حالها سے عجب مشاهد میکنم اسما بهم برآمد
و گفت ای سید من سر طبق پوشیده بودم و با شما نیز در خوردن مشارکت نمودم ندانم حال
چیت امام حسن رضی الله عنه خشم آورده بر خاست و ازان خانه بیرون آمد و پنهان حال
میگفت رباعی بس ناخوش و تیره روزگار سے دارم پس در جم و بسته کار و بیک دارم به
غرقه شد و ام میان گرداب بلا چابا آنکه من از جهان کناره سے دارم پس برادران را طلبید
و گفت اسے عزیزان دو سال است تا من درین شهرم یکے ذوق درست نبوده ام حال اینجا هم
که دوسه روز بموصل روم و آب و هوای تبدیل کنم باشد که صحته روے نماید و چند وقت
و لم از یک اعداد باز رسته بیایا پس بابا این عباس رضی الله عنه و جمیع از خواص خدمت
روے بموصل نهاد اما چون اهل شام خبر وصول آن جناب بموصل شنیدند اولیا مبتدی
نازان و اعداد محزون و گدازان گشتند آورده اند که در دمشق نابینا سے بود و بیاضیت
و شمن اهل بیت چون شنیدند که امام حسن رضی الله عنه بموصل آمد با خود گفت این شهر زنده
من است و من جبر قتل سے راضی نیستم و کسی بمن گمان نمنه نمی برد و هیچ
ازان نیست که بموصل روم و با او طرح دوستی فکرم و بوقت فرصت کار سے که مقدور
من باشد بکنم پس سنان عهده سے که داشت بفرمود تا بزرگ آب داود و بر داشته
روے بموصل نهاد و چون بر سید مسجد آمد که امام حسن رضی الله عنه آنجا نماز

مے گذار دے و اطہار خلوص عقیدت کردہ ہر روز آمدے و در عقب امام حسن رضی اللہ عنہ نماز گذاردے و حدیث دے استماع نمودے و ہا پاکے گیریتے و پیوستہ دین باندہ پیشتر کہ آیا کے باشد کہ من این سخنان را بعقب توے از اعصابی و تے رسانیدہ باشم و آن زہر در بدن و تے نفوذ کردہ باشد و اگر نہ از جان و اشتہ باشد کیے نہ در دوزخ و بی شاہزادہ نماز دیگر گذاردہ از مسجد بیرون آمد و بہر دو کشتے و تے بیستہ پائے راست بر بالا پائے پائے چپ نہاد و بایران جن مشغول شد آن کو رب نے بصیرت از مسجد بیرون آمد و امام حسن رضی اللہ عنہ را دعا میگفت و سر عصا بر زمین سے نہاد قضا را آن سخنان بر پشت پائے امام حسن رضی اللہ عنہ رسید و کور در یافت کہ سر عصا بر پشت پائے اوست بقوتے ہر چہ تمام تر آن سخنان را پائے دے فرو برد امام حسن رضی اللہ عنہ آسپے کرد و بیفتادے و فالحال پائے سار کش و دم کرد و خون از میر زخم روان شد عبد اللہ بن عباس رضی اللہ عنہ و یاران کو را بگرفتند تا بر بخانہ آمد امام حسن رضی اللہ عنہ فرمود کہ دست از دہارید کہ چہ چہ بچہ بچہ چشم ظاہر کو رست بنیدہ باطن نیز ناپہناست و روز قیامت نیز بگورے مبعوث خواہد شد اما کور را بگذاشتند و بختاب رفتن گرفت و از چشم مردم غائب گشت و شاہزادہ از در دیا آغاز فریاد کردے گفت خواہستم کہ دوسہ روز سے از محنت و بلا و مشقت و غنا یکد اعداد و جراثیم جفا بریم خود ہر جا کہ میرد محنت تشرین است و رنج و بلا ہمیشہ بر پائے غم غم نزدیک قدم ما قدمی و بیجا انی نہ ہے و فدا دار غمے چہ امر و رنج خود سوختہ مے طلبم چہ تاہر و و باہر و دل نیازیم دے پس جسرا را آوردند چون چشمش بران زخم افتاد گفت این آہن را بر سر آب دادہ اند و صاحبش این زخم را بقصد زدہ است سعد گفت یا بن رسول اللہ کہ گفتند تشرین تا آن کو در را بجزا و سوزا برسانیم امام حسن رضی اللہ عنہ گفت کہ او خود میکافات حمل و خواہد یافت و لا حیق المکر اللہ الا باہلہ عیت پرکش را کور و کار سہار چہ تا از دانتقام بستاند چہ القصہ جسرا فرود آنا بود مبعالچہ مشغول گشت و آن زہر را از عروق شاہزادہ کشید و یاران و طلب آن نابینا بودند و راہ جاسے پیمیان شد ہر دو تا چہار ذہ روز بگذشت و صبح پانزدہم بیرون آمدہ براہ ہر مشق میرفت قضا را عباس علی رضی اللہ عنہ در آن وقت متوجہ خانہ سعد ہو و دید کہ آن کو را

عصا در دست گرفته میرود چشم عباس بر کوفتا و از چشم بلرزید و در آمد و عصا را از دست
 و سبب در سر و زوایای میزد تا پاره پاره گشت پس غلامان را فرمود تا من
 باز بریدند و آوازه قتل آن شقی در موصول افتاد و سعد با برادر زاده خود مختار بنیامه و مقدار
 نیمه بیایورند و آن کور دل را بسوختند و شانه پاره باز متوجه مدینه شدند و در وایسته
 آنست که بکشت نام رفت و با وایسته آنجا سخنان گفت و بر وایسته حجتها ثابت کرده باز گشت
 و مدینه آمد و همچنان رنجور بود و بجانیه اسما آمد و شدند که در دیگر بار با یسویه مقدار
 الماس معاده و عقد جوهر از پیش مردان بنزد اسما آورد آتش و دین ترگزید و اسید
 و گفت میرید از چشم تو رنجور است و بنیام فرستاده که نوایر آرزو مندا به برو منجه
 اشتغال یافته که جزیر لال و منال منطفی نشود و هموار است و بنوعی در میان آمده
 که جزیرت ملاقات تکین بنیامه بیت مشبهما که در وایسته تو اسما میباشند
 تا روز ناله که کشم و آه می کشم و زود تر منجه باز و از کار حسن باز پرواز تا نسیم را
 از گلشن عشرت در وزیدن آید و صلیح مراد از افق آرزو و رسیدن گیر و دولت
 ملاقات و سعادت تعالات دست و ده بیت ادراک وصال تو که مطلوب من است
 برو حق مراد دل حاصل گردد و ای اسما جد تن تا ازین الماس مقدار س در آب
 یا حباب بر سبب که بے شک از دغدغه او باز رسد اسما چون درج جوهر سر وید
 و این کلمات مهر انگیز شوق امیر شهید در کار خود فریفته تر گشته تبذیر قتل آن امیر کبیر
 مشغول گردید اما هر چند می کشید و جلیه می اندیشید فرصت نمی یافت و مجال
 نمی دید زیرا که محبت و سبب منظره ساخته بودند که شب و روز آنجا بود و سبب تا یکبار
 در شب آدینه بیست و هشتم صفر اسما قدس الماس بر گرفته و سبب به ان منظر نهاد و بانو
 گفت اگر کسی مرا بیند و پرسد گویم که مرا پیش ازین طاعت حیران حسن نموده بود
 بخدمت و سبب آمد و اگر کسی مرا نبیند کار خود سازم و باز گرم پس بیایا آن منظر
 بر آمد و نگاه کرد و دید که شانه پاره گشته است و در خواب رفته دختران و خواهرانش
 پیرامن و سبب و کنیزکان در بایان پاسه ایشان خفته اند و همه در خواب خفته پس حجه
 آهسته آهسته بآمد و کوزه آبی که بر سر بالین حسن روضی اندر نه بود بر گرفت و دید که کوزه
 بر کوفتی بسته اند و مهر کرده آن الماس را بر آن کوزه ریخته و با گشت بالید تا بر کوزه فرو شد

و در راجع خلعت رسید آنکه از صفیر فرود آمد و بنزل خود رفت کسی اورا ندید آنگاه
 زمانی را امام حسن رضی الله عنه از خواب در آمد و خواهر خود زینب را آواز داد و گفت
 یا اختار ما کے بدم مصطفی صلی الله علیه وسلم و پدرم مرتضی رضی الله عنه و مادرم
 فاطمہ زہرہ رضی الله عنہا را در خواب دیدم قدمی که آب بپارتا و منو سازم و خود دست
 تراز کرد و آن کو زہ آب را کہ بر سر بالین و سے بود بر گرفت و نگاه کرد و بعد و سے بود
 دے آب در کشید و گفت آہ این جہ آب بود کہ از سر حلقم تا بنافسم پارہ پارہ شد پس
 فرستاد و امام حسین رضی الله عنه را بخواند چون امام حسین رضی الله عنه بیام
 امام حسن بغل باز کرد و ویرا در کنار گرفت و گفت پدر و دیش کہ دیدار باقیامت
 افتاد رہا سخی ما با برادر اقا بر نهادیم و شدیم چہ صد چشمہ ز خون لک شدیم و شدیم
 کام دل مالتو بودے در عالم چہ کام نیا کام بدادیم و شدیم چہ اسے برادر حاسے
 جہ و پدرم و مادرم را در خواب دیدیم کہ دست من گرفتہ بودند و در ریاض بہشت می گردانید
 و حور بے تصور و تصور را فراتر لب من سے نمودند و جہم سے گفت کہ اسے فرزند
 شاد و پیش کہ از دست دشمنان خلاصی یافتے و از رنج اعدا سے بر گران شدہ فہم را
 شب نزد ما خواہے بود بیدار شدیم و ازین کو زہ نیز آبے بیامیدیم از حلق تا ناف من
 برسم بریدہ امام حسین رضی الله عنه کو زہ برداشت و گفت تا من بچشم کہ این حکو نالی
 را احسن رضی الله عنه کو زہ از دست و سے بستہ و بر زمین زد تا بشکست و آب بہا برخت
 و آن موقع کہ آب بہ رسیدہ بود بچوش آمدہ شاخ شاخ بشکافت آنگاہ شام ہوا
 شکم مبارک در گرفت و در زمین سے غلطید تا آفتاب برآمد تے برو سے افتاد
 و طشی در پیش سے نہادند و پارہ پارہ جگر و احشا از حلق مبارکش بر سے آمد
 و در طشت سے افتاد تا بہفتاد پارہ جگر و بقو سے صد و ہفتاد پارہ و در طشت افتاد
 و ابن حاتم فرمایہ **عشر** کہ ریخت سوش الماس نیزہ در طشت
 کہ نہ بہرخت ازان آب خوشگوار تر شے در اندرون صد و ہفتاد پارہ شد جگر شے
 ہمہ ز راہ گلور ریخت در کنار حسن چہ بزرگ گوشت الماس شد ز مرقوم چہ مفرج لب یا تو
 آید از حسن چہ جگر بسوخت شفق را چہ لالہ زارتش ل چہ حضرت جگر خستہ
 نکات حسن چہ لبش کہ با بے مایہ بود شد پر زہر و فغان نہی شہد شکر نثار حسن

ستاره خون بچکاند چشم اگر بنید خراجت جگر چشم اشکبار حسن بی باغ عسرت پیامبر
از خننه آن تم به ریخت لاله نسرین از نور بهار حسن به بختیشتین سر حسرت نهاده بر زانو
ز منوسه غالیه بوسه تنبسته و از حسن به آنا چون آفتاب بلند شد رنگ مبارک امام حسن
رضی الله عنه سبکست امام حسن رضی الله عنه پرسید که روزی من بچرانگ بزرگه است
گفتند سبکست میل کرده امام حسن علی رضی الله عنه و سبک حسین رضی الله عنه
و گفت اسے برادر عدیث معراج ظاهر شد امام حسین رضی الله عنه گفت آسے دوست
در گردن برادر کرد و در دست برادر او نهاد و هر دو برادر بگریه درآمدند و خوش از حاضران برآمد
گفتند یابن رسول الله مارا از حدیث معراج خبر دهید امام حسن رضی الله عنه فرمود
که بعد ما صلے الله علیه وسلم مارا خیر و او که شب معراج که مرا بر وضعت انجان در او رند
و منازل و در جات هر کس را اهل ایمان بن نمودند و دو گوشک دیدم بهایوسے یکدیگر بیکدیگر انداز
و بیک قانون یکے از زمره سبکست شمع آن چشم مرا خیر و دیگرے از یاقوت
سرخ که صفای آن چون شمع آفتاب جهان تاب لامع و سطح میزد من از رضوان
پرسیدم که این گوشکها از آن کیت گفت یکے از حسن است و دیگرے از حسین رضی الله عنه
عنه گفتیم چه ابرو بیک رنگ نیست رضوان خاموش شد حضرت فرمود
که چه جواب نمے گوئے خبر بیک گفت یا رسول الله صلے الله علیه وسلم او شرم
میدارد که بگوید قصر سبز از آن حسن است که او را زهر و پند و دردم آخر رنگ رویش
سبکگرد و دو گوشک سرخ از آن حسین است که او را شهید میکنند و در روز آخر خساره او
سجود سرخ شود امام حسن رضی الله عنه این بگفت و امام حسین رضی الله عنه را
تنگ در بر گرفت و روئے در روئے هم مایزند و بوسه بر جبین یکدیگر میدادند
و چنان نزارے مے گریستند که هیچکس طاقت مشاهده آن نبود حاضران نیز
باتفاق ایشان گریه میکردند و گویا در دیوار و دران گریه و زاری موافقت مے نمودند
و اشهاد و احجار چون سحاب اشک بار گریان بودند و بیت بگذارتا بکریم چون بر دربار
کز سنگ گریه خیزد و روز و دل عیاران و لحن در مثل این و قلعه گریه را منع نتوان کرد
و در مانند این مصائب گزیده را معذور توان داشت و آیا که ام دل را تحمل کشیدن
این بار گران تواند بود و کدام ویده از عهد اشک بریزے این مصیبت جهان سوز

برون تواند آمد **عبدال** گزید بر سوزش من چشم من بگریستید و مرغ و اسب و کهنه
 من تن بپوشید بگریستید و زهره کو تا زهر جام دشمن آوردی و بیاد و دزد سر حشر و زهر
 بر حسن بگریستید و خال یاقوت لبش کز زهر شد زنگار قام و گریه انسحق عقیق اندرین
 بگریستید و نعل اگر آن خورده لباس دیدی بر لبش و خون شدی و دوزخ آن خضر
 زمین بگریستید و دان جگر کو پاره پاره گشت اگر آگاه شدی و مرغ داری کردی و
 بر باب زن بگریستید و در شواهد مذکور است که در وقت وفات امام حسن رضی الله عنه
 برادرش امام حسین بر سر بالین و سر بود و بود که اسیر برادر بر کمان داور
 که تر از سر داده است گفت براسی آن می پرسد تا دیر بکشد گفت آری سر بود
 که اگر آکس باشد که من گمان می برم غضب و کمال خدا باد از همه سخت تر است و اگر نیاید
 دوست نمیدارم که بگنایه رابر اسیر بکشد و حضرت خواجہ یار سافضل الخطاب
 آورده که امیر المومنین حسن رضی الله عنه رخسارش بار زهر داد و پنج بار کار کرد و بر سر
 و در یار ششم کار کرد و امام حسین رضی الله عنه بالین برادر حاضر شد و گفت ای برادر
 اگر آنی که تر از زهر داده است مرا خبر ده تا اگر ترا کار دے افتد ما با دخی خصمی کنم
 گفت اسیر برادر پرمایه رضی الله عنه غماز بنو داور را فاطمه زهرا رضی الله عنها
 غمزه نکرد و جدا حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم غماز می نمود و جدا از دیگر
 کبر می رضی الله عنه بنا بر شهرت داشت از اهل بیت ما غمزه نداد و از غماز می
 بنکوناید طبیعت فرستیدیم غمزه شقی تو در سینه نهفتیم و با هیچکس عامل لبش
 گفتیم و آقا و خبر آمد و است که اسما بجای تو طلبید و گفت ای بانو من ناسازگار من
 و اسیر با بریو فاسد چنان کار من بد آنکه کرم در زیم و فخر زنده افرو و در انهم را از حال کردار
 تو واقف نکردم و انیدم و پرده از روی کار تو برداشتم و مهم ترا بچگونه قیامت گذارتم
 از خدا هیچ شرمت نیامد و از من هیچ آرزوست و انگیزش آخ و دوستان این کنند
 با هر چه من یار دے و فدا داری بر سبب و حجتی این چنین کنند و یا سبب
 اسیر یار کس بجای سبب یار کشد و آنکه چون یار و فدا دار کشد و تو دوست مگر دشمن مگر
 کس دشمن خویش را چنین زار کشد پس روی از و گیرد و ایند و گفت بر تو چه بود
 نرسد و مقصود و مطلوبی که کردار دے نیاید پس امام حسین رضی الله عنه

آواز داد و فرمود سر زندان و برادران را طلبید و بتوقوئے و طاعت و صیئت فرمود
 و نقلی هست که ام کلثوم را گفت اے خواهر نام از من و یادگار مادر بزرگوار من انسر نزد
 قاسم را حاضر گردان ام کلثوم بغیر مودت قاسم را آوردند امام حسن رضی الله عنه
 او را در گرفت و روسے بر روسے و کتکها ده بهاسے بهاسے بگریست بعد از آن دست
 قاسم بگریست و بدست امام حسین رضی الله عنه داد و گفت اے برادر فلانہ دختر ترانا فرد
 پس خود قاسم کرم چون وقت آید بوسے سپارے و از روسے نظر پذیرے و شفقت
 باز نذرے پس چون شب شنبه بیت و نیم صفر در آمد حال بران حضرت بگریه و دیدیکه
 بر هسم نهاد و برادران و خواهران و فرزندان همه جمع بودند بر سر بالین و کسے چون
 دو پاس از شب بگذشت چشم مبارک باز کرد و گفت اے حسین برادران و فرزندان
 را بتوبه بارش میکنم و ترا بخندمے سپارم و کلمه شهادت بر زبان مبارک راند
 و نقل و ما عند الله خیر للابرار نصب العین خاطبه عاطره اشعه درایت و ان له
 عت زان لطف حسن مایه مصمم در علم دوست بر دوست رفت یار
 بر یار و نظر و احسرتا که سر دروان از چمن برفت یعنی که نور دیده
 زهر احسن برفت از شوق گیشین حکر نافه گشت خون و زهر جگر روشن آب
 رخ نترن برفت و یعقوب و اردید پیر کس سفید شد که کز سفر ناز پوسف گل
 پیرین برفت و برادران بچشمین و تلفین و کسے قیام نمود و بر سر بر سر است سیر
 نهاد به بقیع بردند و نزد جدش فاطمه بنت اسد دفن کردند و عمر عزیز آن حضرت
 رضی الله عنه بقول صبح چهل و هفت سال بوده و یاندک زیاده هسم گفتند
 اما بعد از مرگم تعزیت مروان حکم با خود اندیشید که حسین علیه مردے غیور است
 تحمل نخواهد کرد در بنی قاتل برادر خود خواهر برفت و اگر اسرار بگیرد و اسما از ترس خود
 گوید که زهر و الماس مروان فرستاد امام حسین رضی الله عنه خاکش نگر و دوی که
 در خروش آید و این فتنه کرد که بیچ تدبیر تکین نتوان داد و آتش افروخته شود
 که آب دریا سیم محیط فرو نتوان نشاند پس با ساینیام فرستاد که چه شسته بچینه
 و تاپاسے در سے بگریه که امام حسین رضی الله عنه در فکر است و اسما خود ترسید و
 در محل خود پشیمان گردید و آتشیاسے سود نمی داشت نه الحال بگریخت و پست و بخت

چونکہ ہرگز کسی از دشمنان نہ او مصرعہ دان را کہ چنان کہ حسین آید پیش
 بیست ہرگز دین را ہر دینا می فی از دست داد بیشک محروم مانہ از دولت نیا دین
 باب ہفتم در مناقب امام حسین رضی اللہ عنہ و ولادت وی
 و تفسیر از احادیث بعد از وفات برادر در شواہد آوردہ کہ او امام سوم است از ائمہ اہل بیت
 و ابو الائمہ است کہ نسبت او ابو عبد اللہ و لقب و سبے زسکے و شہید و سید و سبط و لادش
 و در مدینہ بود روز شنبہ چہارم ماہ شعبان و گفتہ اند چہم ماہ شنبہ رابع من الحجۃ و گویند
 مدت حمل و سہ شش ماہ بود است و سہ فرزند شش ماہہ متولد شد و کہ زیستہ باشد
 مگر و سہ و یکے بن زکریا علیہما السلام و میان ولادت امام حسن و علوق فاطمہ رضی اللہ عنہ
 بر امام حسین رضی اللہ عنہ پنجہ روز بودہ است پس شایئرا دہ امام حسین ہفت ماہ
 و بیست روز از برادر بزرگوار خویش خورد تر بودہ باشد و در وقتے کہ آن نہال حدیقہ
 بارادست سبحانی بر طرف جوئیار الولد سہ لایمہ بالاکشید و آن غنیہ چمن ہدایت نشیت برپا
 در گشتن عصمت و طہارت جاودا سہ بر نسیم ہب سے من لہ چی و لیا شکفتہ روح
 استیاح بر جان پاک مرتضیٰ رضی اللہ عنہ و زید و بن ابی فرج و احتجاج بدل جگر گوشہ
 مصطفیٰ صلوات اللہ علیہ وسلم رسید قطع طلوع کرد و تالیق زبرج کمال
 بخند خورشید و اختر سے سبارق فال ہدازین نہال شرف تازہ گشت گاشن دین
 چنانکہ تازہ شود برگ گل زبا و شمال ہدازہ قد و شش حضرت کائنات علیہ افضل
 الصلوات رسیدہ بخانہ فاطمہ رضی اللہ عنہا تشریف آوری و اسما بنت عمیس اور در خستہ
 پیچیدہ بر کنار آن حضرت نہاد و سہ و عالم صلوات اللہ علیہ وسلم بانگ ناز و گوش را بست
 و انعامت در گوش چپ او گفت و فہمو و کر یا علی این فہم زدند را چہ نام نہادہ گفت مرا
 جزوات آنکہ بر حضرت شہادت کہ نام و سہ نبود اما در خاطر سے گزشت کہ اورا حبت نام فہم
 و تو سے آنت کہ نام برادر خود جعفر سیم کرد ایم حضرت فہم خود صلوات اللہ علیہ وسلم کہ من نیز
 در تسمیہ او بحق سبحانہ و تعالیٰ سبقت نمی کنم مقارن این حال جبرئیل علیہ السلام فرود آمد
 و گفت یا رسول اللہ صلوات اللہ علیہ وسلم آن سپہ را نام یک سپہ مارون سے علیہ السلام سے
 گردانید سے این فرزند ہم باید کہ ہم نام دیگر سپہ او باشد حضرت صلوات اللہ علیہ وسلم پرسید کہ
 سپہ دوم مارون چہ نام داشت گفت شیر گفت اسے جبرئیل امین گفت عبرت و مرا حق بجا

انسان عربیے میں کر امت فرمودہ چکونہ فسہ ز نذ خود را بطنے و یکنام نہم جبرئیل علیہ السلام
 فرمود کہ یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم میں نے شمشیر بوقت عرب حسین است پس
 آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم اور حسین نام لکھا دو روز ہر صبح غنیمت کر دازو سے
 بروگو سفند چنانچہ از برادرش کردہ بود و فرمود تا سرش بر آشفند و بوزن آن فتنہ
 تصدیق فرمود آورده اند کہ چون امام حسین رضی اللہ عنہ متولد شد حق سبحانہ جبرئیل
 فرستاد و گفت برو و حبیب ما را تعینت برسان و بعد اذان خبر دہ و اورا قتل
 حسین رضی اللہ عنہ و قرینت آن ہم ہوے برسان چون جبرئیل علیہ السلام بنا د
 امام حسین رضی اللہ عنہ بر کنار رسول بود صلی اللہ علیہ وسلم آن حضرت بوسہ بزرگ
 اور سے داد پس جبرئیل علیہ السلام تعینت فرمود و آغاز تعینت را سایدن نمود حضرت
 صلی اللہ علیہ وسلم سوال کرد کہ سبب تعینت معلوم است موجب تعینت چیست یا رسول
 صلی اللہ علیہ وسلم این موضع از خلق این پس کہ حالاً بوسہ گاہ تست بعد از وفات مادر شہید
 پدر و برادر بیخ جناح جروح خواہند کرد و آیند و شمع از دقہ کہ بلا بوسہ رضی خواہد یانید
 مصطفی صلی اللہ علیہ وسلم گریان شد مر قضا علی رضی اللہ عنہ حاضر بود و گفت
 یا سید المرسلین سبب این گریہ چیست آن حضرت صلوات اللہ و سلامہ علیہ جبرئیل
 را بوسے باز گفت و علی رضی اللہ عنہ را نیز سیلاب خون از فرار و دیدہ و بختن گرفت
 و چنان گریان و در پی گو یان بچہ را فاطمہ در آمد چون فاطمہ علی را گریان دید گفت
 اے بچہ قسم ہاے سرور دل چرخم امروز روز شاد ہے و بچہ ستانہ زمان المذہ
 و محنت این گریہ اگر از شاد ہے ست بفرما و اگر از غم ست موجب آزار باز تا مر قضا رضی اللہ
 عنہ فرمود کہ اے فاطمہ رضی اللہ عنہا گریہ من از غم ست حسین ست رضی اللہ عنہ
 کہ پدر بزرگوارت خبہ قتل او از زبان جبرئیل خبر ہے و فاطمہ رضی اللہ عنہا کہ این سخن
 استماع فرمود و خوش بر آوردہ و جاد و عصمت بر سر آفکند و بچہ پدر در آمد و فرمود
 بر کشید کہ اے پدر علی مرا خبر د و کہ شاز قول جبرئیل چنین تقریر فرمودہ اید کہ جمعاً
 جفا کاران است و بے رحمان و دین ہمت کہ خلق تو را بے حسین را کہ بوسہ گاہ شامت
 بہ تیغ جفا جروح کردہ اند حضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ آری جبرئیل چنین گفت
 فاطمہ ناگہ آغاز کرد کہ حسین من چہ گناہ کردہ باشد کہ در طفولیت برو سے چنین

خواجه فرمود صلے اللہ علیہ وسلم کہ اسے قاطعہ این صورت بخار سن کو دے کہ جو اسے خواہد بود
بلکہ درستی کہ واقع خواهد شد کہ نہ تو با شے و نہ من و نہ طلی باشد و نہ برادرش حسن و نہ
عنه قاطعہ رسمی اللہ عنه دیگر بار بخبر و شید کہ اسے مظلوم مادر و اسے شهید مادر دایم
مادر چون در آن زمان پدر و مادر و برادر و نباشند کہ باشد کہ مصیبت تو قیام نماید و شہر خط
تغزیت تو بخار و کاشکے بن زنده بودی تا اقامت مراسم مصیبت تو نمودی راو
گوید کہ طلقے آواز داد کہ ماتم اور مصیبت زدگان تا آخر از آن خواہند داشت
کہ ہر سال چون آن موسم در آید کہ اورا شہید کردہ باشند ایشان تغزیت ویرانازہ کردہ
و شہر مصیبت اورا بجای آرد اشک ندامت از دیدہ بیارند آہ جگر سوز از سینه برکشند
بیت
این مصیبت داغها بر سینه سوزان ماست
زین غمہ احدی شعلہ
غشم بر دل بریان ماست
یہ شیخ مفید آوردہ است کہ در وقتی کہ جبیر بن جہشیت
در اوقات حسین رضی اللہ عنہ سے آمد فرشتہ دید بر روی زمین افتادہ و زار زار
سے تالید جبیر بن جہشیت نزد وے آمد اورا التناخت کہ از ملائکہ آسمان سوم بود مقدم ہفتاد و
ملک قطرس نام داشت جبیر بن جہشیت گفت اسے قطرس بن چہ حالت کہ بر تو مشاہدہ ہست
گفت اسے روح الامین حق سبحانہ مرا کار سے فرمود اندک تھا و نے در آن از زمین
برق غیرت در آمد و دیو بال من بسوخت و دیو زبرد عزت بودم و امروز در ملک منم و بے
دیو ز کے فدیہ بزیانے من و امروز کے فیت بر سوئے من و اسے جبیر بن جہشیت
تو کجا بویے گفت مرا بملازمت سید عالم صلے اللہ علیہ وسلم فرستادہ اند جنت تمنیت
مردم کے کہ اورا واقع شدہ قطرس بن جہشیت کہ چہ شود کہ مرا بخود بر کے شاید کہ آنحضرت
مرا شفاعت کند و دیو بال من بمن باز رسد تا بمقام خود و جبیر بن جہشیت اورا بچراہ بیاد و بعد از
اس کے تحت و تمنیت صورت واقع بعض رسانیدہ و در آن محل امام حسین رضی اللہ عنہ بر کنار
بود آن حضرت صلے اللہ علیہ وسلم فرمود کہ اسی قطرس بیاد خود را جبیر بن جہشیت
دخود را بر وجود مبارک حسین بالید و پیرا و دیو بال اقبال یافتہ پرواز نمود و صومعہ عبادت خود
باز رفت و بعد از شہادت امام حسین رضی اللہ عنہ چون بران قضیہ مطلع شد گفت اسے
چہ بود کہ مرا خبر شد کہ تبار فیقان خود برین رفتے و باد شمشان دے حرب
کردے خطاب رسید کہ اگر آن صورت وقوع یافت حالا یا ہفتاد و ہزار فرشتہ کہ تابع تو اند

بر سر قبر و کس نامزد شود هر صبح و شام بر دو رویه کشید و نوبت آن آب دیده خود را بر آن
 که در مصیبت و کس گریان اند بر کشید و طرس فرو داد و بر زمین که ملائکه ای او را فیه مودود اند
 بدان شغول است بهیت برین و آنکه دیده ملک گریانت و برین جسم مهر رنگ برین
 در سزا آید آورده که امام حسین رضی الله عنه را نگاه بود که چون در تارکے نشسته از برادر
 حسین برین رخسار و کسے کسے راه بر دندے و کسے را از سینه تابناک شایسته بود
 با حضرت رسول صلی الله علیه وسلم و حسن رضی الله عنه از فرق تابنده نامزد تر بود و
 حضرت صلی الله علیه وسلم و حسن بر دندے بر دانت علی بن مره و رضی الله عنه ماکوست
 که شنیدیم از رسول صلی الله علیه وسلم که بے فرمود که حسین ازین ست و برین از حسین
 دوست و از داکس ملوک حسین را دوست دار حسین صلی الله علیه وسلم از اسباط آن حضرت صلی الله
 علیه وسلم حسین رضی الله عنه را بسیار دوست میداشت و داکس را که دوست حسین بودیم
 دوست میداشت چنانچه در اخبار آمده که روزی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم با جمعی یاران
 در کوچه میگذاشت نماز و عرومان بازے کسے کردند آن حضرت صلی الله علیه وسلم و آنست
 و از آن میان که کسے با گرفت و بر میخایند او بوسه داد و او را بر کنار نشاند بر شے از یاران
 گفتند از رسول الله صلی الله علیه وسلم مازین کودک را که نه دلت نوازش نشاء از او از شے
 نمیدادیم این کیمیت و عاشق بیت گفت ای کسے یاران مرا علامت مکنید که من روزی دیدم
 که این کودک با حسین بن بازے کسے کرد و خاک قدم او بر کسے گرفت و حشیم خودی با لید
 من از آن روز باز او را دوست گزاشتم و فردا شمع و کسے و بزرگوار کرد و امام بود و حکم الهی
 فرمایند **طعن** پس بر تفسیر امام حسین که چو او کسے نبوده در کوچه و سینه طعن
 بر او کشیده بدوش و بر تفسیر پروریده در آغوش بد عقل در شنبه عهد و پیمان و بر
 جبریل مهد جنبا نش و شمع کمال الدین ابن اثبات حمزه الله آورده و در شهادت بر شت که
 روزی از امین حسین و حسین پیش حضرت و ابالت صلی الله علیه وسلم کشتی می گرفتند و امام
 رضی الله عنه همانرا بنمایا حاضر بود رسول صلی الله علیه وسلم و حسن با گفت که حسین را فاطمه
 فرستاد که یا رسول الله صلی الله علیه وسلم بزرگ راسته گوئی که خود را بگیر آن حضرت
 صلی الله علیه وسلم فرمود که اینک جبریل حسین را میگوید که حسین را بگیر و عیون آن را با حسین
 رضی الله عنه مودایت میکند که روزی که بزرگوار خود را بر تفسیر امام حسین بنی اهل بیت

دی نشسته بود حضرت رسول صلی الله علیه و سلم مرا فرمود هر جا یک یا ایا عجب است یازین
 السموات والارض یعنی خوشتر آمد که آنکه آتشش آسمان و زمین است این کعب
 گفت یا رسول الله کس جز تو آتشش آسمان و زمین تواند بود حضرت صلی الله علیه و سلم
 فرمود که آنکه ای بن کعب بدان خداست که مرا را گنجینه است پیغامبر حق که حسین بن علی
 در آسمانها بزرگتر از آنست که در زمین است و او را در بین عرش صبا که هست و غنیمت است
 نوشته اند و در تواتر این حدیث صفت اولاد امام حسین رضی الله عنه و اسما و اوصیه ایشان
 و این اثبات با سند خود از ابن عباس رضی الله عنه نقل میکند که حضرت رسول صلی الله
 علیه و سلم فرمود که حسن و حسین رضی الله عنهما دو گوشتی اند و در آن محل که حضرت
 عزت لقائے شان بهشت را بنا فرماید با و سبب خطاب کرد که تو مسکن فقرا و سائلین خواهی
 بهشت گفت یا رب لم جعلتے مسکن المساکین اے پروردگار من چرا مرا مسکن
 مسکینان و منزل در ایشان گردانیدی که تذکره که آید از آن حضرت فستی که ارکان ترا آراست
 گردانم حسن و حسین بهشت بدین صورت تخاصم کرد و مبارکات نموده گفت و حضرت
 رحمت خدا شود بم و نور سبب شدیم اگر بهشت است ارکان آن آراست بچس و حسین
 اگر عرش مجید است گوشتی که آن حسن و حسین است اگر دل مومن است کون بدوستی
 حسن و حسین است یک از عطا اے این امت فرموده بشعر بسطی رسول الله صلی الله علیه
 و سلم در جنتها فی جنة القلب یزهر فی **قطعه** هر دو بسطی بهشت دیده ام
 روشن به جوی اے هر دو مرا هست در دل سکین به دو در و ج کرامت دو بدریج کرامت
 دو مهر اوج جاهلیت دو صد رسند وین به فلک متابع این و ملک شاکر آن به جهان منور
 از ان در زمان فرین الزین به در کفر الغرائب آورده که اعراب به حضرت رسالت صلی الله
 علیه و سلم آمد و گفت یا رسول الله آهوی بچه صید کرده ام و بچه بجزیرت تو آورده ام
 خواجہ عالم صلی الله علیه و سلم قبول فرمود ناگاه حسن علی مسجد درآمد و آهوی بچه را
 دید بدان میل کرد حضرت صلی الله علیه و سلم آن آهوی را بچس و او را مانع برآمد
 حسین بن علی دید که برادرش آهوی را دارد با و باز می کند گفت ای برادر این
 آهوی را از کجا آوردی گفت جدم بنی داد و ده است حسین در مسجد دید و گفت یا جداه
 برادرم را آهوی بچه دادی و مرا نداده ای این سخن را اعاده میکرد و رسول خدا صلوات الله

کتاب

و سلاطین علمائے اور اولیاء کے میدانوں و ترسیلی خاندانوں کے کوششیدگاناگر کہ حسینؑ ان کے
 عزائم کے گریہ ناکاں غریب و زاری و زنجیر کا گناہ کر دیا کہ آہو سے وید نہ کہ بخیل سے کہ
 و بچہ با خود و دست پہلو بہر و میر و اور اسے دوانید تا پیش آن حضرت صلی اللہ علیہ و
 علیہ وسلم بجز بیان فصیح گفت یا رسول اللہ و بچہ و دشمن کے را حسیا گرفت و نزدیکی تو
 و شکی با من مانہ و غور و خیر و عدم و حالا اور اشیر سید آدم نہ اسے من سید کہ نہ و
 بچہ خود را پیش نماز و بخدمت سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم برسان کہ حسینؑ و پیش
 الیہ ادا است و بزم آہو بہر و میجو اید کہ نگریہ ملائکہ بخت نظارہ ادا و بیرون مع حاجت
 سید برون کردہ اندو اگر او بگریہ بہر و قربان بگریہ و فرما دے آیند کتاب شمس ادا
 اشک بر رخسارہ مبارک اور و ان شود و این سیرہ خود را برای و شے میرا رسول اللہ
 مسافت دور قطع کردہ ام و گویا زمین را از نو زدیم تا من زو و بر سیدم و بچہ اشک کہ
 اشک بر روی و شے فرو نیامد است خورشید از صفا بہر و رسول صلی اللہ
 و شمس آن آہو را دعا گشت و حسینؑ آن آہو بہر را پیش کردہ ہمراہ برادر بچہ و در آید
 و صورت واقع مشروح بعض فاطمہؑ و سید اسے غریب ملائکہ مقررین و رسول رب العالمین
 فی حق سید کہ اشک بر چہرہ حسینؑ رہے و شے و ان گرد آید احوال آن خاک قطرات
 از شوق مبارکش بر رخسارہ و شے و ان ساختند چگونہ خواهد بود و شے
 بر سہ کہ شاہ انبیا باشد چہ خاک و خون باشد چہ آن کجا رہا باشد چہ کسی کہ شہر کوثر
 حیدر سے سنت و برشت کہ پاشند کجا باشد چہ روایہ کہ حیدر کوثر رسول خدا
 قتا و غرقہ بخون سہر زن جہا باشد چہ اما اخلاق ستودہ و اوصاف پسندیدہ امام حسینؑ
 نہ در ان مرتبہ است کہ بہر سہارہ کے قلم تر و زبان پر اسن تجویز آن توان گشت و بیای
 و ہم سبک رو چو الی پناہ و تریش آن گذشت قطعہ خامہ و ہم سہر سبک کہ کہ تحریر
 صورت و حست او بر دق گویا بے بد و دشمن گفت کہ آن پایہ رفعت کہ در است
 تو بین فہم کے از عہدہ برون سے آئے چہ شاکش کہ باز نہا حاتم را شے کہ در و
 رد کار سہر دست و شاکش کہ در استان کہ شتم و شان و شمع و شمع از ان
 در عمارت کہ ملا گذار شش و شاکش و شاکش کہ در عمارت کہ در شاکش کہ در
 شاکش کہ در شاکش کہ در شاکش کہ در شاکش کہ در شاکش کہ در شاکش کہ در

بنوخته آب سرش بی طغش چون ترشح نمود بر عید جرم او از راز از صفی حال سرنگین
 محو فرمود و در باب حکم کامل و خلق عظیمش امام حسین علیه السلام فرستاده رحمة الله
 حکایتی در تفسیر تفسیر آورده و گفته که معنی این آیت را بیان می کند که اعدائے حق
 یعنی بنی نضیر آمده کرده شده است برای پیوستن کاران الذین یفقدون امانت نفقه میکنند
 نه الله او انضار و در آسانی و سختی یا تو انگر می و در دینش و انکا طنین انخط
 و فرود ننگان خشم را و العافین عن الناس عنو کتندگان انذار و ان
 و الله حجب المحسنین و خدا دوست میدارد نیکوکاران را مضمون این حکایت
 راجع است باینکه روزی آن نو باده بوستان ولایت دبا کوره علیه السلام آیت
 سبط بنی و خل و بی یعنی حسین بن علی با جمیع مهمانان از اشراف عرب و
 عظامای با علم و ادب بر سر خدای نه نشسته بودند غداش با کاسه آش گرم مجلس
 و رآمد و از غایت و بهشت پایش بگاشته باط برآمد و کاسه برشته پراده افتاد و
 بشکست و آشها بر سر و رو و مبارکش فرو ریخت شاهزاده از رو و تادیت از راه
 خشم و تندی و در نگریت غدا و از ترس بهوش و متحیر مانده بود که ناگاه بر لبش عاصی
 که انکا طنین انخط حسین فرمود که خشم فرو خوردم گفت و العافین عن الناس
 حسین جواب داد که عفویت کردم غدا و تمه آیت بر خواند که و الله حجب المحسنین سبط
 رسول صلی الله علیه و سلم و مقابل آن گفت از مال خود آزاد کردم و عفویت عفویت
 تو بر ذمه خود لازم گردانیدم **مهمش** نوی آنکه در و سیرت نیکو بود چه آدمی
 از او میان او بود و شک مردم نه نیکو و عفویت چه عفویت نیکو عفویت چه عفویت
 از ان خلق خوشی و شجاعت و بزرگوارانند که الله اعلم حیث یجعل رسالت خدای
 که چه می باید داد و دیگر می باید داد و جناب ولایت انما خواجه محمد پارسا قدس سره در
 فصل الخطابین نقل را آورده و فرموده مناقب آن کسانیکه پاره از پنجه مبارک صلی الله علیه
 و سلم باشند و خدا تعالی در باره ایشان گفته باشد اما میرید الله تعالی ب عفو
 از حسین اهل البیت و بطریق تمهید آ که بپایان رسد مصرعه کان در بار
 کناره پیدایش و چون مقصود از جمیع این اوراق و ایراد بعضی از احوالی آن حضرت
 درین محل همین قدر از ذکر محامد و فضائلش مختصرا سیر و در بعضی دیگر سجایای خود است

خود بیاد یافت آورد اندک چون شام نزدیک شد سن سیکڑت زندگانی ازین منبر انوار
 بہ نسبت سراسرے جاودہ نے کشید بیعت آن والی خطہ ولایت گرفت بدین منبر
 بخاک ازین بترفت بد والی شام غروبست کہ لیسہ خود ماوسے احمد خود گرانہ لیسہ از شام
 و عراق بیعت و مسافر استند و ادعیہ نمود کہ اشرافت حجاز نیز در آن معنی موافقت نمایند
 اہل مدینہ و مکہ توقف نمودند و قضایا سے عجیب و دیرین محل سے نمود کہ تفصیل آن از کتاب
 مسبوط توان دانست القعدہ ضرورت شد کہ حاکم شام خود بخیرہ آمد و مردم بدین را رخصت
 ساختہ در جبریدہ اہل بیعت داخل گردانید تا چارہاں ازین صورت ابا نمودند
 حسین علی دوم عبد الرحمن ابی بکر سوم عبد اللہ عمر چہارم عبد اللہ زبیر و ہر چہ
 از دوسے عشق و عظمت کو شنیدند بطریق لطف و توفیق و ولایت درآمدند بجای اہل بیعت
 و رفقا سے اربعہ از مدینہ طیبہ روئے بکربلا مبارکہ آمد و ہاں اشترقیہ تا ذکر تاجاوند والی شام
 از عقب ایشان بکرفت و آنجا نیز بیعت فیصلہ یافت و احوال بر بہین نوال می بود
 تا وقت کہ والی شام از جام ششم انجام کل نفس ذلقت الموت حسہ چشمیدہ رخت خانہ
 خاکدان دنیا بد اراک بزرگ کشید **سوم** رخت و منزل بدگیر کے پردخت و
 ارکان دولت حضرت معاد یہ اجتماع نمودند نیزید را بر سر حکومت فائید شدہ کے
 امارت اور با جماع خاص عام اہل عراق و شام سہا شدند و درین اثنا جمعہ از خویش کے
 بر بنیلین و تنخوا سے گفتند اگر سنجو آب کے ملکات بتو قسرا کر دینےت حکومت بماند
 ہمان چار بزرگ مجازا کہ در زمان حیات پدرت از بیعت تو باز گردند و بامارت و اہانت
 سر فرو نیاورند ہر نوع توانے بیعت خود در آد و اگر در مقام عناد و جدالی باشند
 در نوع ایشان لوازم جد و جد بقیہ ہم رسان نیزید این سخن را بقلعہ قبول نمودند و
 بولس بن عبیدہ کہ در آن دلاوا سے مدینہ بود معتمدان کو کہ خلیفہ نو سے زمین غاکمانی
 و خود را کرده روسے بلبر سے باقی آورد و مراد حال حیات خلیفہ خود گردانید و من از
 حرکت اولاد ابو تراب و مسکند ما سے شیخ و شاب ہی ترسم باید کہ چون نحوا سے
 این مکتوب و اذیت شوے از اہل مدینہ بیعت من لیستانی اور تو کہ دیگر نوشتہ بود مشعر
 از حسین علی و عبد اللہ عمر و عبد الرحمن ابی بکر و عبد اللہ زبیر بیعت مراستان
 و درین باب اہمال تمام کے محل تسوین و یکجام تا خیر نیست لکن ہم فرست

در جبهه کشته شد چون وقت فوت شد توان اندران رسید به فرصت چو در گذشت
 و محصل نشد مراد و تا چند پشت دست بدندان توان گزید و اگر از بیعت من ابا نمانید
 سر بر آید ایشان را به الاملاک شام فرست اما چون نامه ولید رسید و بر مضمون آن
 اطلاع یافت گفت اما من و انا الیه راجعون مرا بایسته فاطمه زهرا رضی الله عنها بچکار و از
 بیم فتنه بتجلیل تمام مردان را که در آن زمان در مدینه سکون بود و طلبید و او را برگردان
 حالات مطلع گردانید و در آن باب با و سر مشاورت کرد مردان حکم گفت هر چهار
 حاضر کن و بر بیعت تکلیف نما اگر در مبايعت متابعت نمودند خود المراد و الا بتبع نیز
 حکم خود را بر ایشان روان گردان خصوصاً و طلب حسین و ابن زبیر تاخیر جانزندان
 و پیش از آن که خبر مرگ و اسلای شام افشایا بد بیعت آن دو کس خلافت نیز در
 مستحکم گردان ولید کس طلب حسین و ابن زبیر ستاد و ایشان در مسجد مدینه
 بایکدی میگریستند فرستاده ولید گفت امیر شما را میخواهد اجابت کنید
 ایشان گفتند تو بر و تا ما از عقب برسیم فرستاده باز گشت و عهد اندر زبیر از امام حسین
 رسید که هیچ میدانی که ولید ما را چرا می طلبد حسین گفت بخاطر من میرسد که عالم
 شام مرده است چه من شب در خواب دیدم که منبر و کنگره ساز شد و آتش در سر آید
 افتاد حالا این خبر رسید و میخواهند که از بیعت نیز بستانند ابن زبیر گفت که اگر
 حال برین منطبق باشد تو چه خواهی کرد حسین گفت من می شنودم که او بخار و زمار است
 و ما بقیه آل رسولیم چگونه جانزبان شد که متابعت چنین کس کنیم ایشان درین سخن بودند
 که رسول ولید باز آمد که امیر انتظار شما می کشد حسین بانگ برود که این همه
 تعجیل چیست اگر میخواهی بنیاد من خود می آیم قاصد باز گشته صورت حال با ولید
 تقدیر کرد مردان گفت اسے ولید حسین عذر خواهد کرد و نخواهد آمد ولید گفت خاموش
 باش که حسین عذارت هست و وعده که کند بوفامقرون گرداند و من خود
 کو ملک بر صفت آدمی است و دوست که ستمناقد مبحث مرد می ست و تاج و فدا
 بر سر او افسر است و افسرش از فسق ظلم برتر است و آورده اند که ولید
 مرد خدا ترس بود و حسرت اهل بیت رعایت می نمود چون صفت وفادار و
 دایکند روزگار حسین باز گفت مردان خاموش شد اما چون رسول ولید

صحبت نہ حسینؑ متوجہ منزل خود شد و سے کس را از غلامان و موالی خود مرست
 مسلح گردانید و فرمود کہ با من بہ ارا لا امارۃ آئید و بر در سر اسے ولید بن یسینید اگر آواز
 بلند بشنوید بلے تھامشے در آئید و تا بر شارب روشن نشود کہ قصد قتل من و در نہ بجای کس را
 قرض مرسانید پس آن حضرت عماسے رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم بہت گرفتہ
 رہہ ان شد تا بچانہ ولید کو پیش و وصیت کہ مثنیہ را با موالی خود کہ رساختہ بہ رون فغانہ
 در آمد و لیسہ را و بد با مردان کشتہ چون شاہزادہ برسیہ تعلیم کردہ و حسینؑ سپاہ
 قرار گرفت و گفت باعث بر طلب من چہ بودہ ایشان صورت حال از وفات پدر است
 پس بتام در میان آوردند حسینؑ جواب داد کہ مناسب نیست کہ چون من سے
 پہنچانے بیت کنند نہ کہ اگر این خبر آشکارا گردد و عامہ اہل اسلام متحین گردند تا ہر
 سعادت باشد بتقدیم رسیدہ آید و لیسہ گفت یا اباعبد اللہ عن سنجیدہ گفتے
 بسعادت باز گرد و فرما تشہید حقنور از راستے در مردان گفت اسے امیر دست
 از حسینؑ باز مدار کہ اگر اورا بگذارے دیگر بروے قادز گردے اورا حبس کن بہت
 کنند و اگر امتناع نماید بفرماے تا سرش بر دارند حسینؑ از روی غضب مردان نگریستہ
 و گفت یا ابن الرزق کہ از ہر ہا باشد کہ مثل این حرکت بہ نسبت من بر خاطر گذرانہ
 و تو امر میکنے کہ سر من بردارند ہر کہ قصد من کنند و سے زمین را از خون او رنگ کنم
 پس با ولید خطاب کرد کہ گوشے دانی کہ اہل بیت نبوت و معدن رسالتیم و
 خانہ حاصل رحمت و مکان آمد و شد ملائکہ است یا نیز یکہ شراب میخورد و عذائیب انواع
 فسق ازوے ظاہر میشود و چکو نہ بیت کنیم فردا کہ مجلس منعقد گردد آنچہ گفتے باشد
 بگوئیم و بہر بینیم کہ حق و اورے بخلاف کیت و چون آواز حسینؑ بلند شد و مردے
 کہ بر در سر ای بووند خواستند کہ پادار را لامارت نہادہ دست بروے نمایند آنچہ
 نفرسارین معنے کردہ بتعجیل از خانہ بیرون آمد و موالی خود را از داخل مانع شد و منزل
 شدہ لین خویش شافت مردان با و لیسہ گفت اسے امیر بنجمن من عمل نمودے
 حسینؑ از دست برفت بچاسو گند کہ دیگر حکم تو بروے چارے نکرد و ولید گفت
 و بچک یا مروان مرا بکشتن حسینؑ میفرمائے و انشد اگر شوق و غم عالم بین
 و منہد در خون او سے نمایم اسے مروان فردا قیامت ترا زوے اعمال کشند

حسین از حسنات خالی باشد و شفعه گفت گفت میزان او بدین مشابہ بود که ازین حق افزوده
یوم یقوم الحساب بنظر رحمت در و ننگ رود و او را بعد از اب الیم و عقاب عظیم بعد از
و عقاب گرداند قطع هر روز چند اشعه فرزند میماند و بی شبهه لائن
و نکات جنیم است پس کور دل کسی که کند قصه سروری و کور چشم سید اولاد
آدم است و مردان بعد از استماع این سخنان خاموش و ولیدیس لطیف عبد الله
زیر فرستاد و او در آمدن تعلل نمود تا شب درآمد و با جمعی از خواص خود بریاسه
که شایع عام نبود و روسی بکه نهاد و کسان از عقب فرستادند و بد و نارسیده باز
و ولیدیس صورت حال بریزید باز نوشت و جواب رسید که متمر دان را بار کسی دیگر
دعوت کند و عبد الله زیر را دست باز دارد که هر جا که رود اثر خط مابروسه خواهد رسید
و حسین را مصحوب جواب نامه فرستند و بنایت ما امیدوار باشد که مناصب
از چند بد و از زانیه خاتم داشت و چون رفته بود رسید گفت لاجل دلاوة الایمان
العظیم العظیم اگر نریزید تمامت ربع سکون را بمن و دین در خون فرزند رسول خدا
صلی الله علیه و سلم ستم کنم و هر ضرر یک از مخالفت نریزید بمن رسد باک ندارم آوردند
که ولیدیس دست محرمی سفیدون نامه را نوشته نزد حسین فرستاد و پیام داد که
یا بن رسول الله زمان بزمان نامه نریزید میرسد و بی در پی پیام قبلی نویسد
و من درین قضیه حیران و در بادیه واقع گردانم طبیعت بحال خویش
فرمانده و پریشانم و رو برون شدن از کار خود نمی دانم و اما چون حسین
ازین صورت آگاهی یافت صبر فرمود تا شب درآمد و بسر روضه مصطفی صلوات الله
و سلامه علیه رفت سلام کرد و گفت یا رسول الله منم فرزند فاطمه و سپرد دختر تو ستم
آن کس که در وقت رحلت هست را بر عایت من وصیت فرمود و مشرف اولاد
خود را در نکته اذکر کم الله فی اهل بیتی باز نمود و ایشان شرمناک تر از کان
لم یکن انکاشتند و مرا ضلح و محرم و بی بهره و مجبور نگذاشتند این مجله بود
از بیوفائی جنایکاران که گفتم و چون با تو ملاقات کنم صورت و قتل را بتفصیل
باز گویم پس بسیارے بگریست و بعد از آن نماز اشتغال نمود پس از طلوع صبح
منزل خود را جهت فرمود و بی دیگر باز بر سر تربت مقدس و مشهد معطر نمود

آن حضرت حاضر شد **مصر عرب** هزار جان گراسته ندای روضه اوج و لعل
 ادا سے مناجات و ریح حاجات گریان گریان سرخورد را بر قیام سر آن سر دینا
 و خواب رفت چنان دید که حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم با فیح عظیم از ملائکه طاہر
 و سر حسین را بر خوشین منضم ساخته بر میان و پیش بوسه داد و گفت ای حسین
 گویا می بینم که عنقریب امت من در کربلا ترا کشته اند و تو در آن حالت تشنه باشی
 و ترا آب ندهند و با وجود این حرکت بشفاعت من امید دار باشند و این را
 از شفاعت من محروم خواهند بود ای حسین پند و آدر و برادر تو همسایه ملول و محزون
 نزدیک من آمدند و دیدار تو اشتیاق دارند و تو نیز منم موم و همناک و همش من
 خواهم آمد و ترا در بهشت در جاست که آنرا بدون شهادت در نتوان یافت ای حسین
 حسین در خواب گفت یا جد اده من براجعت دنیا احتیاج ندارم مرا بگیر و با خود ببر
 و آرا آن حضرت صلی الله علیه و سلم فرمود که ترا از رجوع دنیا چاره نیست تا شهادت
 یافته بشوای غنیمت پس حسین بیدار شد خیال جمال جد بزرگوار و نظر در بشارت
 شهادت و خرد و وصول بدرجات علی در گوش بنزل شریف مشافقت و از دین
 دل برکنده و سفر که را با خود راست بداشت و اهل بیت خویش را جمع کرده و صیوشت و آتیه
 تحریر نمود و اقرار با حاکمین و اندوختن گشتند و حسین شیشه دیگر بزیارت برادر
 امام حسین رفت بمقبره و بقیع و برادر را و ادع کرده بسر تربت مادر بزرگوار خود آمد و گفت
 السلام علیک یا آما حسین بوداع تو آمده است از بالا ای روضه آوار ای
 شنید که و علیک السلام ای مظلوم مادر و ای شهید مادر حسین ایخا زامانی
 بگریست و ادعای فرمود و در جوف اللیل بر شهادت مقدس حضرت جنوی صلوات الله علیه
 علیه آمد تا شهادت بجا آورد چون سلام گفت و ادعای فرمود و نواز گنار و خواب
 بر و غلبه کرد دیگر با حضرت مصطفی صلی الله علیه و سلم و خواب دید که بیامد و سر را
 در کنار گرفت حسین گفت یا رسول الله از جفاست ای چاره شده ام و ای بروریت از
 زیارت حضرت تو محروم می مانم و چنان می بینم که در کربلا زیارت تو نخواهم رسید حضرت
 فرمود که نزدیک شد که من رسوای می بینم که تشنه و گرسنه برینا که کربلا افتاده من از زمین
 عجز می شده و سر مبارکت از تن جدا گشته ای حسین بر پیش گیر و در کار خود مردانه باش

در بیان

که بنی کذرو که تو نیز همچو پدرم و مانند برادر مظلوم و مثل مادر خود مہموم بمن رسے
 باشن بر خوان بهشت نشینی و میوایے مراد از نال غنایت خالق البیاد و چینی حسین
 روایت میکنند که در اثناے این حال دیدم کہ روسے گلزارے رسول صلی اللہ علیہ وسلم
 زعفرانے شد و موسے مشکبار و غیرتارشن پر گرد و غبار گشت من تبر سیدم و گفتم
 یا رسول اللہ این چه حالت است کہ بر شامیدید آمد گفتم اسے نوریدہ من واسے فرزند پسندید
 سن این نشانی خال کہ راست پس حسین از خواب درآمد و شہادت خود متیقن گشتہ غریمت
 حسرم کہ حسرم کردہ و شب جمعہ چارم شعبان سنہ ستین از دینہ سیردن آمدہ
 از راه راست و شایع اعظم متوجہ مکہ گشت و از سرگردانی حضرت موسے کلیم اللہ و سہارا و
 از مضرو خوف او از فرعون و قصد جماعت قبلیان بوسے یاد فرمودہ این آیت یوحنا
 و سرچ مہنا خالکنا تیر قب قال رب یخنے من القوم اطلین پس جمے از موالیان ہوا و
 عتند یان رسول اللہ از سر تربت جد خود کجا میردے و ازین روضہ ہشت آئین کہ
 نیرت خلد برین ست چرا سے روسے جواب دادہ من باختیار سنے روم **عظمت**
 کام عاشق بیدل ز کو سے یار زلفت بد کسے ز روضہ جنت باختیار زلفت بد و کلامے
 شامزادہ درین باب میفرمودہ اند ترجمہ مضمون آن این است **عظمت** ہم ہوا و
 ل خود من از سر قبر سنے بد کسے سچ سفر و اکلہ مقید ز روم بد گزرا این سویم
 ز فصل ز رجا آرنہ بد من بیان فصل و ز رجا ز رجا بد ز روم بد لیکن از جوار احادے
 چنین جا و مقام بد باید رفت و گرنہ بدل خود ز روم بد و در بعضے از منازل عبد اللہ
 طبع کہ از مکہ آمد بوسے رسید و گفت یا جن رسول اللہ **عظمت** کردہ دشمنم
 غرطفت خامایار تو باد و فصل حق از ہمہ آفات نگذار تو باد و بسجود و سلامت
 با میردے و چه غریمت دارے حسین خسرو یا عیالمہ کنون بار سے از دستہ
 لمان از شہر خود سیردن آمدہ و وطن مسکن را بد رود کردہ و دل از صحبت احباب
 برداشتہ روسے بحر و من و خلد کان ماننا آوردہ ام کہ ہر روز رنجے و غمے و ہر ساعت
 محنتے واسے من میرسد را پاسے گردون ہمہ سباب غمے سازد و دین
 بکس دیگر سنے پر از روضہ از خاک در جد خود دورانہ آختہ چون باد را کردہ عالم تنہا ز روضہ
 حال غریمت کہ دارم چون بد انجا رسیم انچہ مقتنا سے وقت و دستار روزگار

بر آن سوان عمل خاتم کرد و بعد از آن گفت آنار صحت و سلامت و انوار عافیت کو کہ است
 نماز مان خادمان این حضرت باد طہیت اقبال مطہر و نجات یارت باد اجماع توفیق
 رفیق روزگار ت باد اجماع مزاجین کے بجا طر سیدہ اگر دستورے دستے بدر دوزخ
 رسانم حسین فرمود کہ تو دوست منے دخن دوستان یسبع قبول ہونا باید نمود
 بگو تا کہ نوم گفت یا بن رسول اللہ تو امر و سرور عالمی و مہتر دہستہ را و لا ادری
 برود و جسمم کہ بشین کہ اہل جسم دیگرے رابرتو اختیار کنند و زنجیر کہ بگفتار
 کو فیان منہ و رفتوے و بجا پلو سے ایشان فریب نیابے کہ پدر ترا دران دیا و پتر
 شہادت چشمانید نہ و با برادرت و فانا کردہ انواع محنت جوے رسانیدہ من و ہدیہ
 کہ ایشان ترا خواہند طلبید اگر بروے ترا تنہا خواہند گذشت و طہر لہذا و نا و
 درست عدد کے نگاہ نخواہند داشت ہر مصرعہ کہ در جلیت این کو فیان مروت نیست
 حسین سخن اور اتساق یق فرمود و در بارہ وے و عا کے خبر کردہ و دواع نمود و چون
 منازل و مراحل بیان رسیدہ پیش بر جبال کہ افتاد ہم از حال موسی علیہ السلام
 رسیدن ادبہ بن یاد کردہ و تلاوت این آیت و لما توجه نقار مدین قال عسے وے
 ان یجدیے سوار سبیل اشتغال فرمود و چون اہل کہ از قدم سبار کشیں
 خبر یافتند بطریق استقبال از روے اغراز و جلال ہشتا رفتند و بدیار غریب
 استبشار زودہ انظار ہست کرد و دوزبان حال نعمہ این مقال بگوشت پوشش ارباب
 و جد و حال میرسانیدند **فصل** در مصل واصل تو دو ائمہ ز خدا سے جستم کہ کعبہ
 کوے تو از راہ صفائے جستم ہر گاہ با خلاص تمام از سر صدقہ دست برداشتہ
 و ترا سے جستم طاق ابرو کے ٹوکاں قبلہ اشتاقان ست گاہ و بگاہ و بحر آ
 دما سے جستم کہ در منزل کہ نزول فرمود و فوج فوج بلاز متش میرسدند و چون
 خبر رفتن حسین غلے و این از شیر بنیرید رسید و لید را بہت تقصیر و گرفتار نشان
 از امارت مدینہ عزل کرد و این الاستدق را داسے ساخت اما داسے کہ علیہ بن
 حامس بود و موزن حسین بر پنج دقت بانگ و رعایت بلند سے میگفت و تو می عظیم
 بروے نماز کے گذاردند جدید تر سید کہ ناگاہ در موسم حج کہ مردم از اطراف و
 جمع شوند بہو ادارے حسین اور ہلاک کنند کہ نیت و بیزید مکتوبی نوشتہ

و از آمدن حسین بکوه میل مردم بوسه در آنجا یاد کرد و چون اهل کوفه شنیدند که حاکم شام
 وفات کرده است و حسین بن علی از سعیت یزید استیغاث نموده و چون اقامت و سکونت
 در مدینه متعذر بوده بکوه مبارک عظمها آمد رفته و آنجا مقیم شده و هواداران امیر المومنین
 در خانه سلیمان بن حسن و خراسان جمع شدند و سلیمان گفت ای یاران یزید حسین
 را به بیت خود میخواند و او ابا کرده بغیر و رت از وطن خود جدا کرده بکوه رفته است و شما
 شیعه پدر و پسر و یار و یارایا ای دهمید تهاقی را در مرکز خود قرار دهید پس
 بفتادتن از اشراف کوفه چون سیب فرارز و عراف بن شداد و حبیب مطاهر
 و محمد کثیر در قار عارب و محمد اشعث و عبد الرحمن بن منجوت و عتب بن عبد العزیز و طایف عجمش
 و عجمش طاروق و مختار بن عبیده و عمر سعد و امثال ایشان بر دست قاسم
 شریح سوگند خوردند که در هوادار سکی علی تقصیر ننمایند حسین را با مامت بر دست
 مال و جان فدا کنند پس نامه نوشتند از روی نازمندی به مضمون آنکه فلان و فلان
 تحت بی غایت و سلام مالا کلام میرسانند و میگویند که پسر دشمن پدرت میخواهد
 که به مشاورت اهل ملت مقصد که امر حکومت گرد و در مکه دوستان تو و شیعه پدر تو را
 با مامت و خلافت و سکه رضی نیستیم و داعیه آن داریم که در رکاب تو با دشمنان مقابل
 کنیم و انفس اموال خود را قایم ذات بے بدل تو گردانیم پس بوجه اقبال متوجه ما شو
 بفسر و سسر و رجعت و جوهر که تو امام سدید سدید و بهام رشید سدید و سدید مطاعی
 و خلیفه واجب الاتباع و حال ایشو او حاکم مافتان بشیرست و او مردی ضعیف
 و حقیرست نه بزرگ از اهل کوفه بچرخ او میروند و در ویسته سخن او می شنود تنها
 در قصر مارت نشسته است و غیر از عید و جمعه در مکه منزل اولیست اگر شاتشر لیت
 قدم از زانی بیفرماید و بعد و مکریم بدین صوب تجشم می نمایند مافتان را از کوفه
 بیرون میکنند و ماکر ساخته و پرداخته روئے بشام می آید ~~نقطه~~ و زور است و دو
 برافراختن بزرگ ماکر بیکران ساختن بپس سپاس چو آشفته پلان است و بهبه
 نیند و گرز و خنجر بدست و چو با تیغ آهنگ خون آورند و زنگ آتش بر دهن
 آورند و چو تیر از کمان بر کمین افکنند و سپهر آسمان بر زمین افکنند و هر که از غایت
 سرکشی چون خیمه پاسک در دامن اطاعت آن حضرت نکشت مانند منج حیمه شش طاسب

در گردن انگند و سر کوفته بزمین خسر و بریم و سر کہ قلم شمال و طریق اہل میں کہ ملازم است
آن حضرت بر میان جان نہ بند و بسیار ہے سپاہ غفرناہ آب سیاہ و چشمہ چشمش آمد و پدید
جہا کہ نیم لطف ہم آخاکہ گردان جوان سر بر آورند و خرمیخ آید و تو مالکے قاب نیست
و دشمن کہ در زمان سراسر اگر کند چہ خیر از زبان تیر تو اورا جواب نیست و اللہ تعالیٰ میا لطف بسیار
و مطے آن طواری سر مودہ بودند و انظار اشتیاق جلال با کمال مشاہدہ نمود و قطع
اسے آرزو سے دیدہ دل اندر ہوا سے تہ چہ جاننا اسیر سلسلہ مشکا سے تہ تہ
ما جان قداسے خجہ تسلیم کردہ ایم چہ خواہے پنجشیر خواہ بخش را سے را سے تہ تہ
پس آن نامہ را بعد از صلح ہدائے و بعد از صلح مسیح بکر سے دادند و ایشان
بلازم است آن حضرت فرستادند چون حسین ثمر را مطالعہ فرمود بار رسولان از کلام
بیج گفت و جواب نامہ نیز نوشت و بنا بر آنکہ رسولان ویر تر مراجعت سے نمودند ایشان
و رسا سے کوئہ بشیر بن مسعود و سعید بن عبد الرحمن بن عبد المار جے را بطلب امام حسین
فرستادند و محبوب ایشان قریب پنجا و مکتوب کہ خطا سے آن دیا را رسال نمودہ بودند
نور الائمہ خوارزمی آوردہ کہ اہل کوئہ صد و بیست نامہ محبین فرستادند و بیج کہ امام را جواب
نوشت کوئیان دیگر بارہ ہائے بن ہائے سبع و سعید بن عبد اللہ ششم را با مکتوب
بسیار کہ روان کردند و بعد از تو جہا بن جماعت شیش بن ربیع و عروہ بن قیس و عمر
بن الحجاج و جمیع دیگر کہ در کوئہ اختیار و اقتدار تمام داشتند با اتفاق نامہ نوشتہ و محبت
سیدنا بن عبد اللہ الثقفی بجانب کوفہ فرستادند و این طائفہ از سہ کید گیر تقبیل عقبہ علیہ
ولایت بناسے سرافراز گشتہ مکتوبات را تسلیم نمودند و مضامین ہمہ مکتاتب قریب
مضمون مکتوب نخستین بود و ابو الفارخ خوارزمی سے و مکتوبہ نوشتہ بیتے چند از سطر
خود از قبل اہل کوئہ آوردہ و دو بیت از ان نیست قطع ہے بیج را سے نیست و را
جہر وصال رو سے توہ بیج و اسے نیست و را جہر خیم کیسوسے توہ برعد و کشتہ کین
وز دوستان نصرت طلب ہا سے ہنادہ حق تعالیٰ فتح دہا دے توہ را جہر آل
صل و کمال کوئیان بسیار بعد از طار سید امیر المؤمنین حسین و جواب ایشان نوشت کہ
مکتوبات شمار سید و بر مضمون آنہا کہ مشتمل بر اظہار محبت و مصلو سے بر آثار مروت شہا بود
نسبت بہن اظہار اخ و فائز و غایت اشتیاق شہا کہ بقدر و مہن دلایہ و نہایت

ازینا شایسته بزرگ مقامات من می برید معلوم گشت بدانید که من در اسراف مطلوب
 را بخل و مقنن و شمایا اهل و تاخیر جان نخواهم داشت و حال را در و سپهرم خود مسلم بن حنظل
 را بان با صوب فرستادم تا کنیت حال و مذاق مقال شمار اسعادم کند اگر سپهر حرف
 سابق با شید با اوبیت کشید و او مرا از بیعت شمار اعلام و دتا باز و دے متوجه بجانب
 شوم و بر شایا باد که مسلم را یار سے و سپهر و جانب اورا فہ و گذارید کہ اما سے کہ کتاب خیار
 عمل کند و عالم و عادل باشد با حاکمی کہ مستدر فسخ و ظلم بود برابر نیست آوردہ اند کہ عبد
 عباس حسین مقامات کرد و در باب مردم کوفہ سخنان در میان آورد و حسین فرمود
 کہ اسے سپهر عباس تو میدانی کہ سپهر دختر رسول خدا ایم ابن عباس گفت اللہم نعم
 اللہم نعم من بیچکس احبہ تو در عرضہ عالم سپهر دختر رسول خدا سے و انم و
 سپهر دختر پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم برادرت حسن بود و غیر از تو اکنون بر روی زمین
 مردی سے کہ غیر از پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم با شرفیت و نصرت و معاونت تو بر امت
 فریضہ است حسین فرمود کہ یا ابن عباس تو چہ گوئی در حق جماعتی کہ مرا از خان ثمان
 و نشار و مولد من بیرون کنند و از مجاورت زیارت جدم صلوات اللہ و سلامہ
 علیہ سزا زد و قصد کشتن من و کشتن باشند تا در هیچ موضع از خوف ایشان تراز
 نتوانم گرفت ابن عباس مثل این آیت بر خواند کہ یخاد عون اللہ و یو خاد نعم تا آخر
 پس گفت یا بن رسول اللہ تو از زمرہ اسرار و فہرہ اخبار سے و من گواہی میدهم
 کہ از رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم شنیدم کہ سے گفت بدان خدا سے کہ جان محمد و
 قدرت اوست کہ فرزند مرا در میان هیچ قوم نکشد کہ ایشان توانند کہ اورا یار سے و سپہ
 و نہ ہند کہ خدا سے میان ولہا و زبانا سے ایشان خلاف افکند اسے حسین ہر کہ
 از تو اعراض نماید اورا در جہان هیچ خطی نباشد و نصیب نہ بیند حسین گفت اللہم
 اشہد بار خدا یا گواہ ہشام ابن عباس گفت جان من خدا سے تو با و سخن تو بان میماند
 کہ از وفات خود خبر میدہے و از واقفہ خویشین مرا آگاہ سے کردانی و از من نصرت
 و معاونت طلب سے نانی بخدا سو کند کہ اگر نشین تو شمشیر زخم تا ہر دو دست من بقتل
 حقے از حقوق تو نگذار دہ ہاشم و من حالا توجہ مدینہ دارم و ترانہ را ستدہا میں ایم
 کہ یار سے در سر تربت جہنم گوار خود خطی اللہ علیہ وسلم تراز گیر سے حسین فرمود کہ

مرکز و نشان کے گزرنے کہ قرار گیریم و سن اگر آج توستے بیرون ہرگز نہیں بیرون نیا دے
 و از نزد شگاہ وصال روئے محنت فائز فراق نہادے لفظ ہم پیدا لان وقت
 رہ در عشرت آباد وصال چہ بعد ازین ما و فراق و گوشہ ویرانہ چکان دمان گشت
 ویران شکر گز اقبال و دست نہ بر سر کوئی بلاد اریح محنت فائز چاہن عباس
 گفت اچھی حسین چون التماس مارا در توجہ بدینہ رو سیکتی ببارے بریل و رسائی کو نشان
 منور مشو و ہوا عید کا ذیہ ایشان از حرم محترم بیرون مر حسین رضے انتر عشہ
 بمقتضای سے رائے خود عمل نموده در رسال سلم بن خلیل کہو نہ محبت گشت و چہ انچہ
 عبد اللہ بن عباس سبائے کو حکایت فرسید چہ فائدہ تفضا نام خاطر عاظم آن حضرت
 باہل بیت و سے بچا بنے کے کشید کہ سعادت شہادت در ان صوبہ بود لفظ ہم
 با تضا برنے توان آیمخت چہ با قدر برنے توان آمد چہ در سے گز نہ قدر شاد شود
 جز از ان در سے توان آمد چہ آثار او کے گوید کہ چون واسطے کہ گز نہ بدینہ رفت و کیو
 شام نامہ فرستاد و از آمدن حسین بکہ در جمع مردم ہوتے اخبار نمود و نیز یہ را عرق عداوت
 اصلی و فرعی در حرکت آمد و تماشے حجت و پہلی نصرت بر دفع حسین گماشت و باہل را
 و تدبیر در ان باب مشاورت نمود و در کفر الفراء اب آور دہ کہ سبب عداوت نیز یہ جاسکین
 دو نوع بود صور سے و منوعے متا کر اور دست در روز میثاق و صور سے و دو نوع
 اصل و فرعی و در حقیقت فرعی شیخ اصول با شہد و صورت طالع معاشنے و ابو اسطہ تماش
 ارواح است کہ اختلاف در میان اشباح پدید آمدہ و مختص این سخن آنست کہ ارواح انبیاء
 و اولیاء و مومنان و مطہیان در صالحان مظاہر لطیف و رحمت حق اندہ بر تفادات و بہا
 ایشان و ارواح کفار و مجار و شرکان و منافقان و فاسقان مظاہر تہر و غضب
 حق اندہ بر اختلاف در کات ایشان و ہر طائفہ را توجہ باہل خودست کہ کل سے سرچ
 اسے اصلہ پس ارواح کے مظاہر لطیف اندہ و تناسب معنوسے و از نہ مانند ارواح
 انبیاء و اولیاء اہل ایمان بدان مقابہ کر و دفع قرب مناسب نیسا اندہ ایشان در روز
 میثاق تعارف واقع شدہ دین دنیا میان اشباح ایشان الفت پدید سے آید و
 بیکہ گیر مستانس مشو نہ و ارواح کے مظاہر تہر اندہ و مناسب قرب میثاقے و از نہ
 اشباح ایشان را نیز بمقدار تعارف ارواح ناہتہ و استیناس با یکہ گیر مست فائز

سنانا اسلقت اما چون بسیار روح انبیا و ابتلا ائمه ان از اهل ایمان و میان ارواح کفار
 و اهل بدعت و هو اقرب و بناسبت نبوده لاجرم در روز میثاق یکدیگر را شناخته و بر دوش
 آن مناقصه امر و زور میان ایشان اختلاف پیدا آمد که ضد یکدیگر اند و اما تا که منحصرا
 اختلاف و بسبب این اختلاف آنچه در هر طائفه مضرت به نسبت یکدیگر ظهور میسر سازند
 رسته المشنوعه مشنوعه دوستی و دشمنی در هر نهاد و از اختلاف
 روز میثاق او قتل و چون جوان کون در هم بسته شد چو جنس با جنس اندر او پیوسته
 رومیان مر و رومیان را طالیند چو زنگیان در زنگیان هم را غنجد و آنکه جنس قسم
 نمودند از سخت بدین زمان در دشمنی هستند چو در مخالفت کفار با انبیا و معاندت
 اشهر را با اخبار و مستاجر فاسق با صلح امام ازینجا شمشه شده و آن عداوت همیشه باقی
 لاجرم چون یزید با مارت نبشت و قوت گرفت و فرصت یافت با حسین که ضد او بود
 کرد آنچه کرد و گفته شد که مخالفت ضروری متعلق مخالفت معنویت با زاین صورے و نوع بود
 اصل و فرع اصل آنست که میان بنی هاشم و بنی امیه واقع بوده و محمل این قصه
 چنانست که عبد مناف چهار پسر داشت و پسر او هاشم و عبد شمس تو امان بودند
 یعنی هر دو یک شکم متولد شدند و پیشانی ایشان بهم چسپیده بود و هر چند سعی میکردند
 از هم جدا نمیشدند تا آخر الامر بشیر رویاهاے ایشان را از یکدیگر جدا کردند
 این سخن انشخصه از عقلاے عرب را میگفت با ایستی بجزیرے دیگر جدا کردند و بدین
 همیشه میان اولاد ایشان عداوت خواهد بود و بشیر مخالفت ایشان با یکدیگر در میان
 آرام نخواهد داشت و نفس الامر این معنیست تحقیق پذیرفت و آنچه میان هاشم
 و امیه که پسر عبد شمس بود در باب رفا و واقع شد و هاشم و او را از که خراج فسر مود
 و آنچه میان عبد المطلب و حرب از مشاجرت پیدا آمد و آنچه میان ابوسفیان و حضرت
 رسالت صلی الله علیه و سلم از محاربات و قتل یافت و آنچه میان حضرت معاویه و امیر مکه
 بطور رسید و آنچه یزید در باره حسین کرد و همه نتیجه آن عداوت صورے اصل بود اما عداوت
 فرعی یزید با حسین بدو سبب بود که آنکه حسین از بیعت او با کمند و او امتناع فرمود
 نه در زمان حیات پدرش رقم اطاعت بر صفحه جمال خود کشید و نه بعد از وفاتش سخن چنان
 بسبب قیام و احباب کشید و دوم آنکه عبد الله بن زبیر زنی داشت که در آن عصر

بمجلس و مجال او نشان نمی دادند و فرمودند و نیز رسید تا دیده دلشن البسته محبت
 شد و پیوسته با خیال او زبان حال میگفت که طبعیت بخیر عاشق جمال تو ایم
 لا جرم طالب وصال تو ایم بد القصد انواع حیلها ساختند و تدبیرها کردند خستند تا این
 آن زن را بلبسته طلاق داد و از شام و کالت نامر نیزید با ابو موسی اشعری کرد که طلاق
 ابن زبیر را بر ابراهیم و سکه بخواند ابو موسی روزی که کالت نیزید لبوسه آن خاتون
 میرفت در راه عید الله عمر رفته الله عنه بوسه رسید پرسید که با چه بوسه لبوسه می ملطف
 ابن زبیر میروم تا او را خوشگوار کنم و در خطبه او کالت و اصلتی دارم و بدو اتم تا کمال
 را قبول خواهد کرد و عند الله پرسید که کالت کیست و معنی اصلت چیست گفت
 اصلت اذان من اگر قبول کند و کالت اذان نیزید اگر پسندد و راسته شود و این عمر
 رفته الله عنه فرمود که بکالت من هم سخن گوئی و اگر قبول افت ببقدر من و در آن
 گفت چنین کنم و در راه امیر المومنین حسین نیز با ابو موسی رسید و بر صورت حال
 اطلاع یافت فرمود که هم ترا و کالت سید هم تا بجهت من عقد کنی القصد آنکه نزد آن
 زن آمد و بعد از رسم تحت و پرکشش سخنان از طریق رمز و کنایت در میان انداخت
 خاتون گفت کنایت را بگذار و دشمنی که در آن صبح در میان آن ابو موسی پرده از روی
 کار برداشته گفت چهار کس بتو را خب اند و من آمده ام تا هر کدام را پسندی و در خدا
 ترا یقین آوردم پرسید که این چهار کس کیانند گفت اول من اگر قبول کنی دوم
 نیزید سوم ابن عمر چهارم حسین ابن علی خاتون گفت من زن جو انم و مال بسیار دارم
 و مع هذا عید الله زبیر مرا بلبسته طلاق داده است و سبب آنرا ندانم اکنون
 مرا تنها بدون مسکن نیست و میل شوهر دارم اما تو مردی پیر و پخته و دل فروز و جوان
 و نور سید میان ما و تو مناسبی نیست تو پاسی طبع از میان بیرون نه و بلبسته غرض شو
 ما با تو مشورت کنم ابو موسی فرمود که آنچه در باره من گفتی درست گفتی و من این بودا که از
 بیرون کردم و ازین خیال در گذشتم مقرر عهده تشریف وصال تو با اندازه من نیست
 زن گفت این زمان مرا را می نماند و بگوئی که ازین کس کدام سرادار ترا بخواهد
 گفت من عواقب امور ایشان با تو بگویم هر کرا اختیار کنی تو دانی گفت بگو گفت اگر
 ملک و سلطنت بخوای و بجای و جلال میل دارم و مطلوب توست فیما فی الذات و ما اثرات

یزید را اختیار کن و اگر خواہی زید و مردی بجای جمال مستحق میجوئے این سسر
مناسب است و اگر در دنیا حسن خلق و لطافت خلق سے طلبی دور آخرت نجات از نیران
وصول بدربار جنان و ہمیشہ فاطمہ و سایر اہل بیت در روضہ رضوان انبیا حسین
کہ سن از رسول صلے اللہ علیہ وسلم بشنودیم کہ فرمود کہ ہر زنی کہ در جاکہ حسین در آید و سائر
در باب آتش و دوزخ بر دے حرام گرد و اگر میخواہے کہ عروس فاطمہ ہر و خدیجہ کبرے
باشے خادم حرم حسین شو خاتون زمانے فکر کرد و گفت اما مال و جاہ دنیا فانی است و آنچه
مرا خدا سے عطا کردہ تا آخر عمر من پس است و اگر جوانی و جمال است ایہنا بد میرے دیواری
خاکل میشود اما خدمت اہل بیت موجب دولت ابدیے و سعادت سرمدی است پس
ابو موسیٰ حکم و کالت اور ایام حسین عقد بست و آن نیک بخت دنیا و آخرت ملازمت
شاہزادہ در جہان اختیار فرمود بیت آن بندہ کہ خدمت او اختیار کرد و اور خدا
در دو جہان بخت یار کرد و چون این خبر بشنام رسید عداوت امام حسین در دل
یزید زیادہ شد و گفت با چندین مکر و حیلہ کردم تا آن زن از جاکہ ابن زبیر بدر آمد
حسین اور اعتقاد کردہ حرمت ناگاہداشت و چون این عداوتی فرعی علاوہ عداوت اصلی شد
کہ ملاک حسین بر بیان غمیت بستہ بدبیرات اشتغال نمود تا آن نہال باور حدائقہ رشت
در تیرہ کر بلا بقیہ نیر فرزد گشت و حال آب مصرعہ از چشمہ چشم و دوستان قطم
و ائمہ زوجے دیدہ تا آب میرود بہ نہال تشنہ صحرایے کہ بلا و اسے دل نغان
برآ کہ لار ماندہ گشتہ است بہ شہزادہ دو کون بنو فاکے کہ بلا و باب بہ شتم
اور شہاوت مسلم بن عقیل بن ابرطالب و قتل بعضی از
فسر زندان او را و اسے ست از ان جان ہوا کے سیادت و بیضا کے
سماے سعادت دلیل سبیل شہادت رفیق طریق وصول بہ منزل حسنی و مقتدای زمرہ
بجا بہ دن فی سبیل اللہ میشود اسے فرقہ فاتحہ عوسہ بنی حکیم اللہ شہنشاہ مصر کہ
خاندان الکفار و المنافقین و صف شکن حیدان و اعرض عن المشرکین شاہ ملک سیاہ
نادر ملک سیاہ بیت اسے حق تراستودہ و احمد نادر نام و جاہنشاہ
فداسے نام تو یاسید الانام بہ سلطان سریر و صفا حضرت بانصرت محمد
صفتی صلوات اللہ علیہ و علی المقتدرین الدنیہ و المتقین الیہ کہ ان بعد

اذ اسبقتم له جدمی کہندہ از نیکوگان حق کہ پیشتر گرفتہ باشد بر اے اوسن از
 از نیکوگان خدا سے منتر کہ تم پہلے نماز و منزلت و مرتبہ کہندہ پہل خود بدان نرسد
 یعنی ہر بندہ شایستہ کہ در ازل مشورہ وصول بمنزلتے بزرگ و نزول بدرجہ شایستہ
 بنام نامے او نوشتہ شدہ باشد و از فضل اس کے و عنایت نامتناہی ہے آنچنان
 غریب کہ راستے برای دے ہر گزشتہ و رفت آن در جہ و عظمت آن مرتبہ از ان زیاد
 کہ بندہ با تمام اقدام بر اعمال ستودہ بدان تواند رسید پس حکمت بالغہ ابتلا و امتحان
 جتنا کہ انداختہ انکے آن بندہ را بر اے یافتن آن منزلت و جہت رسیدن
 بہ ان مرتبت نے جسدہ و رتن او یعنی تن اور ایا مراض و اعراض و اسقام و آلام
 گرفتار گرداندہ اوست فی الماد یا ابتلا و ہد اور ادر مال و مثال او کہ آزمود و عرصت کرم
 و اورا محمل جویہ برگ و نوا سازد اوست و لدہ یا آن امتحان و در فرزند ان او شدہ
 یعنی میوہ بلوغ و لشن را بخران فنا از شاخار زندگانی بریزد و پرتو چراغ
 چشمش را بصر صوفیات و ہلاک فساد و فساد غم مبر علی ذلک پس آن بندہ
 صابر گرداندہ برین بیات و توفیق شکیبایے کرامت شدہ باید بر محل این ادب
 حتی بیلغہ المیزان اسکتے سبقت لے تا اوزا بواسطہ صبر و بردباری بخت
 برساند بدان منزلت کہ از حکم از لے بر اے اسبق گرفتہ و در دیوان اراک
 لم یزلے مقدر و مقدر شدہ ان کے عزیز منتر لہا ہے رفیع و مضہا ہے منبع و در جہا
 بلند و مرتبہا ہے از جہند نامزد بپاکان باد و عفت و نامردان زادیہ مشقت
 کردہ اندیشہ شوقے ہر ملائے را عطا کئے در پست ہر کردار
 صفات و در سہت پذیر ہر رخت بختے معتبر و خار و دیدے چشم بکشا گل نگہ
 و نہ از عیش است کہ شہادۃ آتش محنت و در جہا ہے ادبیا انداختہ و تباب شدہ حشر
 حکم صدیقان را خون سناختہ گاہی خون مدعیان معرکہ محبت بر میدان جنگ
 نہ تیغ غیرت میریزد و گاہے سر سردوران ممالک عشق و مودت بر چہار سو گسیختہ
 تار موئے آفرید و پس مرد راہ دعادت آگاہ و جویندہ قریب این درگاہ آیت
 کہ ہر کجا متاع خواہے بنید بجز دیارے بر خیزد و ہر کجا طلباید ایشود رخسار لعل
 پیش آرد ہر و آنچہ محنت از بنام ریاضت یکشد جان را با استقبال فرستد را بانی

در راہ ہوا ہے تو گرفتار منہم چہ غمہا کے ترا بجان خریدار منہم چہ جان باز سے عشاق گرفت
ہست ہوس ۱۰ اول کہ قدیم ننگ درین کار منہم چہ فاصبر حکم ریل فانک با عیننا
خوش ایشا میت حسین منصور عارف مشہورست روزے در سنا جات خود میگفت
کہ خذ ایما حق حقیقت تو سو گند بر تو کہ در خنہ اند بلا بر من بکشاے و چہرہ مختہاے
نوناگون بمن نما خلعت اندوہ در من پوشاے و چہرہ غم و ملال بمن نوشاے
بلا بار بر من مضاعف گرداے و تحفہ رنج و کلال در ہر دم و در ہر قدم بمن رسائی دلم را
بگوئے میدار ان بلیات سازے و بچوگان قہر بر ہر طرف کہ خواہے مے اندازے
و چون مرا حدوت سخن و نشا نہ سہام الم و حزن ساختہ باشی بمن نظرے فرماے اگر دلم
خورد از دوستی تو عدول کرد باش حکم شن کہ حسین حلاج مرتد طریقت است و دود دعوی
خود در رخ گفتمہ بچہاے تو کہ اگر بمقراض ریاضت ذرہ ذرہ از اجزاسے و وجودم قطع کنند
جز در از یاد محبت نخواہم کہ شہید و جز کو کس محبت بر سر کوئے تنافذ و نخواہم کہ فوت
بلیت آنجا کہ منتہا کے کمال ارواقت چہ ہر چند جویش محبت زیادہست چہ
ضرر با الحیب ز بیب شہرت جفا ی دوست بس شیرین باشد و در روح الارواح اورہ
کہ عزیزے لعیادت در ویشے رفت اورا دید کہ بانواع بلا مبتلا و باصناف محن
مستحق بر سبیل تلیکے گفت ای درویش در دعوی دوستی صادق نیست ہجر کہ
بر بلا سے دوست مہر کنند درویش گفت اے عزیز غلط کردہ و محبت صادق نیست
ہر کہ از بلا سے دوست لذت نیابد آسے عاشق آفت کہ اگر در ہر نفس ہزار بلا سے
گوناگون مہو متوجہ ہر زمان شور عشق و ذوق و وجد در دل و زیادت گرد و ملتو می
ہر بلا کرد دوست آید راحت است چہ وان بلا را بر دلم صد منت است چہ آن بلا با سے
تو آرام دلم چہ حاصل از درد و توشہ کام دلم چہ در عشقت را خریدارم بجان چہ منت از
درد تو میدارم بجان چہ جانم از درد و غمت شادان شود چہ وز بلایت سینہ آبادان
شود چہ در دہا شد چارہ کہ درمان ماہ در دے بخند سر و سامان ماہ و در دکان در عشق
آن جانان بود چہ در دہو دمایہ و رمان بود چہ غرض ازین نشیب یا دشمن از بلا کشی امانست
رسالت است و ذکر مظلومی و محرومی و رنج و رے ایشان حیدر اللہ بہار کہ
رحمہ اللہ نقل کردہ است کہ وقتے بغیر میت حرم توجہ نمودہ بر تو کل میسرم و تھاد با دیہ

قدم میزدیم تا گاهه گوید که را دیدیم کینیا در حسن زده و یزد و سالک بار و نیکی چون ماهی در
سبیل او پیاده و تهنات میرفت گفتیم سبحان الله این چه کسی باشد و این باو چه قطع
این کیست این این کیست این این درست ثانی است این چه یا فردا باشد است این
یا فیض سبحانی است این یا این لطیف و رحمت را بگرد و راحت این باو چه قطع است
و اکیس این مگر یا آب حیوانی است این چه فرا پیش فرستم و سلام کردم جواب داد گفتیم
تو کیستی گفت عبد الله بن عبد الله خدا می گفتم از کجاست که گفت من عند الله
نزدیک خدا می آیم گفتم کجا می روست گفت آنست که بنزدیک خدا می روم گفتم
گفت رضا و الله خوشنود است خدا می طلبیم گفتم زاد و راحله تو گو گفت زادی القوی
تو شسته من القوی من است و راحله رجلاست و راحله من هر دو پاسه من است گفتم
بیا بیا بیا بدین خوشنود است و تو نور سیده بدین خسر و چگونگی من کنه جواب داد که
همیچ کس را دیده که بزیادت کنه توجیه کند و آن مرد را در ابی جبره و محرم گذارد
گفتم تو اگر چه ببال خودی به بقال بزرگ نام تو چیست گفت یا بنی المبارک
از محنت زدگان روزگار چه می پرسد و از نام ایشان چه شنیدی جوابی قطع
منم و خوش بیدار تا تو آسانی بدی نه از من نه از من نه جسم نه جان نه خفیه نه خفیه نه
حریت نه بصورت نه خفیه نه گزینی بد گفتم اگر نام میگوئی یا رسیده بود از کدام قوم و قبیل
آهی سمد از جگر پر زدی کشید و گفت نحن قوم مظلومون ما قوم ستم رسید گفتم نحن
قوم مظلومون ما قوم ستم از وطن و کن راند گفتم نحن قوم مظلومون ما قوم ستم
تقد و دشمن در راند گفتم ما هیچ معلوم نشد بیان زیادت کن بیتی چند خواند
مضمونش این که نایب و جنت گانیم از جو ص کو فرایند گان را که توجیه بماناید
و لبعادت و در و بد نزدیک ما مستعد کرد و همد که نجات یابد جبر بوسید
بدان مراد نرسد و همد که بدوستی ما دم نند همد که بدوستی ما ندانند هر که حق
ما را غصب کرده باشد روز قیامت در حکم و حبه و عد گاه اوست این بگفت و
از نظر من غائب شد من بستی تا سفت خوردم که نه انستم که این کیست چون بکشدیم
روز سه در طراوت جامه عتی مردم دیدیم حلقه زود و غلبه بخلافش بر پاسه استاده
نم ایستادیم همان کوک را دیدیم که مردمان بر وجه شده بودند و از و مسائل

حلال حرام می پرسیدند و دقائق قرآن و حدیث استفسار می نمودند و ایشان را جواب
 می داد و بزبان فصیح و بیان بلج گره از مشکلات ایشان می کشاد از یک پرسیدم
 که این کیست گفت و یحیٰی ابن زکی است او آن کس است که سنگ نیرهای بطحا کے
 مکہ اور اسے شناسند او آدم آل عباد و قرة العین شهید کربلا علی بن حسین بن ابی طالب
 است اما عبد الله مبارک که این سخن شنید برفت و دست و پا سے شاہزادہ را بوسید
 و گریہ کنان گفت یا بن رسول الله انچه از مطلوبی و مقصود کے اہل بیت خود گفتے
 راست گفتے درین امت با هیچ جماعتی آن جفا نرفته کہ با اہل بیت حضرت رسالت
 صلی الله علیه وسلم روز و شب بار پنج و عقب قرین بودند و دما دم با عقدہ و الم ہنشین
 اگر حسرتہ پوشیدہ درونجہ تہرے بود و اگر لغتہ پوشیدہ دران تعبیرہ ہرے
 و بعضی حسرتہ زہر تھرشند و بر خے کشتہ تیغ بیدریغ گشتند در عراق و خراسان
 با اقصای بلاد ترکستان آثار مشاہد و مقابرا ایشان است در ہر دیار سے نزار شہر پاک
 بر سر ہر راس سے سر قد شایبہ بنالای سے ہر لپشتہ از ابدال پیغامبر صلی الله علیه وسلم
 گشتہ و از چہلہ حکایات شہیدان اہل بیت قصہ پر غصہ مسلم بن عقیل بن ابی طالب است
 کہ عیسم امیر المومنین حسین بود و قبل ازین گذشت کہ چون شاہزادہ وید کہ رک رک فیا
 در ساکن ایشان از حد اعتدال تجاوز شد حسین در جواب نوشت کہ این نامہ است ازین
 بگردہ ہونمان و مسلمانان اما بعد نامہاے شمار سید و سر چہ نوشتہ بودید بد استیم
 و گفتہ بودید کہ بدین جانب توجہ کن کہ مارا اما مے و پیشوائے نیست من حالا پسر خم خورا
 کہ بزور علم و حلم آراستہ است و من اورا بجای برادر سید اغم و سید ارم بدان جانب
 فرستادم اگر او من نامہ نوید از رغبت مہتران شما آگاہی دہد ہر چند زود بیایم
 و السلام آنکاہ مسلم را باگروہے از آنجا کہ از کوفہ آمدہ بودند رزان کرد و ہنوز یک منزل
 قطع نکرد و صیادے از دست راست ایشان در پیے آہوے بیادہ و اورا گرفت و زنج
 مسلم چون آن بدید باز گردید و نزد حسین آمد و گفت پاپن رسول الله رفتن من کیو قہ
 سفادت نیست کہ در راہ چنین چنین حالے دیدم و از انہال بد پسندیدم حسین گفت
 یا بن عسم مگر تیر سید و اگر تیرا غصہ نیست من سے دیگر را بنو ستم مسلم گفت ہزار
 جان من فدا سے تو یا دمن این صورت کہ در را دیدم خواستم کہ عمر من تو را نامہ و رزان

میرے سیدم کہ از حضرت تو دور مانم و اگر زمین چکو نہ قدم از دائرہ حکم تو بیرون نہسم بچہ دوم
 از اشارت عالی و فرمان جہان مطاع تو سہ پہر قطعہ تاجم سہ روز فراغت اگر تیرہ روزی ہر دو
 مرا عید آن زمان باشد کہ قربان بہت گروم پانچمین اول روز دہستم بہمان خانہ شریفیت
 کہ جز خون جگر خوردن غذا سے نیست و زخرو دم پانچمین رسول اللہ میر دم ناما مراد گما
 و شغفہ من چنان ست کہ دیگر دیدار مبارکت نخواہم دید باز گشتم یا یکبار سے دیگر
 صصر عہ دید و روشن کنم از روسے جہان افروزت پانچمین دست و پاسے
 حسین بیوسید و آغاز و داع کردہ گریان گریان گفت چنان سے و انم کہ این دیدار
 باز پسین ست لفظم دعاست میکنم جہان و داع آخرین از دل چہ زکریا
 سیر دم و ز غصہ دارم قطعہ مشکل پانچمین طاقت دور سے گذارم تاب سجدہ سے
 عجب درویش بے درمان عجب کاریت حاصل چہ بود حاصل مرا و من گرت نیم دانی پانچمین
 چہ بیان آید ز مجور سے بچون آغشہ زیر گل چہ حسین نینہ گریان شدہ و اورا در بر کشید
 بسیار سے بنواخت و دعا کرد مسلم روسے براہ آوردہ میگاریت و میرفت گفت نہا
 مسلم از مرگ سے تر سے کہے کہے گفت نے از مفارقت حسین سے کہے کہے کہ با دو
 گرفتہ بودم و ہرگز از خدمت او دور نہ رفتہ بودم سے ترسم کہ دیگر شش نیم و از بوستان
 و ملش میوہ لقانہ چینم لاجرم لفظم سے روم و ز سر حسرت بقفایے نگرم چہ خبر از
 پاسے گذارم کہ زمین سے سپرم چہ میر دم بیدل و بے یار یقین میدانم کہ من بیدل
 بے یار نہ روم سفرم چہ پاسے می چسبم و چون پاسے سرم سے سجدہ چہ باری بنہم و از باب
 فرو بستہ ترم چہ سوز فراق سوختہ و افندہ کہ بدیع ہجران بار سے گرفتار شدہ با دور و احراق
 را کہے شناسکہ در بہارستان جداسے سر بر بالین ہلاک نہادہ بود لفظم
 نواسے در دمن مرغے شناسد کہ او از بوستانی دور ماندست چہ چکو نہ از آتش حسرت
 نسوزد چہ و سے کہ ازستانی دور ماندست چہ القعہ مسلم بربینہ شدہ و در شب بشہر و آمد بر شوق
 حضرت پیامبر صلی اللہ علیہ وسلم رفت و نماز و زیارت گذاردہ و مشران طوائف بجا آوردہ
 روسے بمنزل خود نهادہ و رفتہ زندہ خورد بود کہ ایشان را بسیار دوست داشتہ
 و بر مفارقت ایشان صبر نہوانستہ کہ و با خود ہمراہ ساختہ و سامرا اہل بہت و عیال را
 بدرود کردہ و دو دلیل بمنز و گرفت تا اورا از راہ باد یہ بکوثر رسانند قضا را و لیلان را

کہ کردند و از شنیدن ہلک گشتند و مسلم با فرزندانش ہزار محنت بآب رسید اما از آنش ہجران
 حسین بن علی سخت قطعہ سے زخم ہر نفس از دور و فراقت فریاد آہ اگر نالہ زارم نہ رساند
 تو باد نہ چکنم کہ کنم نالہ و فریاد و فغان بد کہ ز فراق تو چنانم کہ بد اندیش تو باد نہ اما چون مسلم
 بکوفہ رسید و در سراے کہ بدار مختار مشہور بود فرسودہ آمد و دوستان خبر یافتہ
 تزدوے مجمع گشتند و دوے نامہ امام حسین برایشان خواند و آن جماعت با و از بلند
 گرستیہ فریاد را شوقاہ بر کشیدند و روز بروز مردم کوفہ بخدمت اوے رفتند و انظار
 اطاعت و انقیاد سے گردند تا مجمعے کشیدہ اکثرہ بیعت در آمدند و مسلم نامہ بحب بقیہ کہ
 یابن رسول اللہ اہل کوفہ رغبت بسیار سے نمایند بیعت و ہر دہ ہزار مرد
 جنگیہ بیعت گردند و این کار ردقتے تمام دار و دھبہ گاہ کہ خاطر مبارک خواہد
 بدینصوب توجہ فرمائید کہ حضور ایشان را حاسے دیگرست **بیعت** اے
 خوشا روزے کہ از الطاف رب العالمین بد وصل اور روزے شود و امید خیر الرازقین
 اما نعمان بشیر کہ از قبل نیز یہ عالم کوفہ بود ازین معنی آگاہ ہے یافتہ بمسجد جامع رفت و
 باستحضار کوفیان فرمان داد و بعد از انعقاد مجلس بمنبر بر آمدہ گفت اہل کوفہ مایکی
 فتنہ انگیزید و لفاق کنید آخر منی دانید کہ نتیجہ فتنہ موجب بلا و سبب سفاکے ما باشد
 رز خدا تبر سید و بر خود رحم کنید و من اتید اہل ہمار بہ بنیکنم و فتنہ تخته را بیدار سے گردانم
 و بیدار را منی ترسانم اگر شما از جرائم خویش توبہ کنید من شیعہ عفو شمارا اشعار خود سازم
 و اگر نہ باشد اللہ کے لا الہ الا ہو کہ شمشیر بکشیم یا کشتہ بشوم یا ہمہ را بکشم القصہ نعمان
 بچہ دہدیدے اکتفا نمودہ از منبر فرسودہ آمدہ بدار الامارت برقت و جمعے از جوانیں
 نیز یہ کہ در کوفہ بودند نامہ بشام نوشتند و احوال مسلم و میل مردم بوبے بیعت کردن
 برجشیں و ضعف نعمان بشیر دروے درج گردند و این معنی را بدکور ساختند کہ اگر تو
 بکوفہ احتیاج دارے مردے بہیبت و سیاست را بامارت فرست کہ تواند در دفع دشمنان
 کما اجتہاد بر بستن و در تنفیذ او امر و احکام تو بر مرد مقتویست نخستن اما چون نیز یہ خبر
 نامہ اطلاع یافت باسر چون رودست کہ بدبر ملکیت و وزیر او بود مشاورت نمود و سر
 گفت از عمدہ این کار لغیب از عبد اللہ زیاد کہے بیرون نیاید و حالا از قبل از
 در بصرہ حاکم ست و صلاح در ان حی بن یحی کہ مشہور را یالت کوفہ نیز بہشام و دستہ

و شمشیر حائل کردہ کمان در بازو افکند و ترکش و تیر بان بر بستہ قتیضہ و در دست گرفتہ
 و بر پشت سرے سو در شدہ با اصحاب خرم و چشم روان گشت و از راه نیا بان بکوفہ درآمد
 و آن شب ماہتابے روشن دستافت و مردم کوفہ شنیدہ بودند کہ حسین علیہ السلام رسید
 چون آن کو کبہ دیدند گمان بردند کہ حسین ست فوج فوج سے آمدند و رسم بجاسے آوردند
 و سے گفتند مر حیا یک یا بن رسول اللہ آمدے بہتر آمدے بیت خیر مقدم
 اسے برویت دیدہ و آمدند مر حیا چہ چشم جان را نور بخشیدے و مردم را صفای عجب داشتہ
 بن زیاد جواب سلام ایشان سے داد و دیگر سخن نمیکفت اما از غضب دندان بردن
 سے خائید را و سے گوید کہ چون پس زیاد بدار الایامہ رسید انھما بشیر در را فروست
 و بر بام رفت و چون فرونگرست و آن کو کبہ را مشاہدہ کردند داشت کہ حسین ست گفت
 یا بن رسول اللہ باز گرد و فتنہ مینگیز کہ یزید این شہر را بتو نیکدار و امشب برو و بنی اہل
 نزول کن تا فردا سبک گیریم کہ ہمہ بجاسے انجامد و مردم کوفہ انھما را دشنام میدادند کہ
 در باز کن کہ این فسر ز ندینغا میرست صلے اللہ علیہ و سلم آخر مسلم بن عمر و با سے
 لغوہ فرود کہ اسے اہل کوفہ این امیر عبد اللہ زیادست و پس زیاد نیز طلیسان از سر بر داشتہ
 سخن گفت و مردم اورا شنیدند و برگزیدہ از دروازا لاماتہ باز گشتند و انھما بفسر مود
 تا در یکشت اند و پس زیاد و بکوشک فرود آمد و دیگر روز مسجد جامع رفت و اعیان و اشراف کوفہ
 را طلبید و منشور ایالت خود برایشان خواند و مردم را وعدہ ہائے خوب دادہ امیدوار
 گردانید و روز دیگر ہمہ مجمعے ساختہ و درین روز قاعدہ تہدید را تمہید نمودہ اہل کوفہ را
 بفرسانید اما چون سلم عقیل از آمدن پس زیاد خبر یافت خونے عظیم بردل او مستولے
 گشت بشب از سرا سے مختار بیرون آمدہ بخانہ ہائے بن عروہ رفت و گفت اسے مانی
 من درین شہر غریم و قوم مردم کوفہ را میدانے پناہ بتو آوردم تا مرا حمایت کردہ از شر
 دشمن نگاہدار سے مانی قبول فسر مود و جسدہ و جسم خود برای او مرتب داشت
 و گفت بسعادت در اسے و بسلامت قرار گیر **بیت** راہی منظر چشم من آشیانہ است
 مرم نما و فرود آگہ خانہ خاکست و چون شیعہ را خبر شد کہ مسلم کجاست گروہ گروہ از
 سے آمدند و او بیعت امیر المؤمنین حسین انانیشان سے ستاند و با ایشان عهد
 در میان سے آورد کہ بیعت و فاکسیدہ و از غدیرہ پر میریزد و آن جماعت سوگند خوردہ

ایمان را باطنی اندو که میگردد و بند نه تا زیادت از طبیعت هزار مرد و بیعت شایسته سده
گشتند و در استی است که نام بنده هزار کس در جریده بیعت مرقوم شده بود و هم
در سیران و گرد و خاک و شیر گیر و خرد و ششده با جوشن و تیغ و تیر و اما پس
در غلب مسلم بود و چند آن که ستمی نمود و پی بنزل نمی برد و آخر بیکه که در آن
در عقب آن کار رفت و حیل آن بود که غلامی داشت محفل نام و بیعت گویند نام
روزی بود آن روز تیر را بخواند و سه هزار درم بدو داد و گفت برو و با شیعیان
کن و خود را از ایشان بدیشان نمایی و بگو که یک از دو ستمداران حسین بن سنان
و بیعتی ز براس مسلم آورده ام توقع آنکه مرا پیش او برینا دیدار مبارکش بدید
و آن روز بدست خود تسلیم دے تا که تا سپ و سلاح نجس و دیوار دشمنان اهل بی
نکارزار کنند و چون این عمل کنی و منزل مسلم را بیابا به مرخص کن تا ترا از مال خود
کنم و دل ترا با نول عمر عاریتاً شاد گردانم محفل آن روز را در حیطه تصرف آورد و از منزل
زیاد و سیردن آمد و در مسجد اعظم رفت و در فکر افتاد که چگونه در آن امر شری
انگاه و نظرش بر شخصی افتاد که جامعاً سنی و پاک پوشیده بود و بسیار
مے گذارد و در نماز عاریت مرسم خضوع و خشوع بجا می آورد و با خود گفت
که شیعه جانه سنی و پاک مے پوشند و در نماز افکاشا مے کنند غالب آن
که این شخص از آن طائفه باشد طبیعت آن را که نشان عشق مولا است
بر چهره او چو نور پید است پس چند آن توقف کرد که آن مرد از نماز قضا
آنگاه نزدیک او رفت و سلام گفت پس سخن در آمد و گفت بجلت فدایک جاذ
نتا را تو باد من مروی ام از اهل شام و خدا مے تقاضای من منت نهاد
محبت اهل بیت و مودت دوستان ایشان در دل من افکنده و مے شنید
نذر کرده ام که بدان دولت مند و هم که درین شهر درآمد و بدعوت حسین که فرزند
پسینا مبرست صلوات الله علیه و سلم استغاث مے نماید اگر مراد و راه نمائی تا
مال و تسلیم نماید غایت کرم باشد آن شخص گفت از همه مروی که درین مسجد اندک
مرا اعتبار کردی و صاحب سر خود ساخته محفل گفت آمار حیر و فلاح دانوا
روشد و صلاح در بشره تو دیدم و بخاطر مرسید که تو از مجبان اهل بیت رسولی

سادہ دل پاک طینت بود و نہ بود که طین تو خطا نیست من دوستدار اهل بیتیم و نام من
 مسلم بن عوجہ است بیا بخدا محمد و پیما کن کل این سر را پیش بجای من فاشش کن
 ما من کو بمقصود تو نشان دهم معقل سو گند مغلطه خورد که عسر ترے کہ من سپارے
 در افشائے آن کو ششم مسلم بن عوجہ گفت امروز برو و فرما بمنزل من آئی
 ما ترا نبرد از در صاحب خویش یعنی مسلم عقیل بر من و خانه خود مرا و نشان داد و در دیگر
 معقل بجانہ وے رفت و این عوجہ اور از در مسلم عقیل پرده صورت تقصیر کرد و معقل
 در دست و پاے سلم افتاد و آن در محض از در یک وے نهاد مسلم فرمود کہ مصحف
 بیا ریز تا ویرا سو گند و همیسم پس مصحف آوردند و معقل سو گند خورد کہ سہ شمشدارا
 فاشش کنتم و از مکر و حیلہ و دغا دور باشم پس بیت کرد و آن روز تا شب در سراے
 مانے بود و بر کما ہے احوال شیعہ اطلاع پیدا کردہ از انجا بیرون آمد و نزد پسر زیاد
 رفتہ بر سبب حالات اور صاحب و قوت گردانید روزے دیگر میان خارجہ و محمد شہد
 مجلس ابن زیاد آمدند از ایشان پرسید کہ مانے عروہ کجاست کہ چند روز شد کہ اورا
 نے نیم گفت نہ مدتی شد کہ او بیمار است ابن زیاد گفت مے شوم کہ دین روز با
 بہتر شدہ و بر در خانه خودے نشیند آیا اورا چہ چیز مانع است کہ بلام مانے آید
 و ما مشتاق دیدار و نیم لیتان گفت نہ ما برویم و اگر سوار تواند شد اورا بجایست شما
 آریم پس نزد مانے آمدند و میمانند و الحاح تمام اورا سوار کردہ بروے بدر الامارہ نہادند
 مانے چون نزد یک کوشک رسید گفت اسے یاران غمخیزین مرو و در دل من پشید
 محمد اشعث و اسام بن خارجہ در تکین وے کوشیدہ گفت خدا این بعضے از دو سوار
 انسانی دہو جس شیطانی ستا و مانے تقصیر بر مانے رعنا داده مصحوب آن دو شخص
 مجلس ابن زیاد در آمد ابن زیاد کلمہ کنایت آمینہ گفت مانے فرمود کہ ایہا الامیر
 چہ واقع شدہ گفت واقعہ این عظیم تر چہ تواند بود کہ مسلم عقیل را بوثاق خود راہ
 و خلق ابنوہ را بہ بیت حسین در آورده و تصور تو چنان ست کہ من از کید و غدو تو
 غافل مانے انکار این معنی کرد پس زیاد معقل را طلبیدہ با مانے گفت کہ این شخص
 مے شناسے مانے چون نظر کرد معقل را دید دانست کہ وے جاسوس مکار بود
 نہ شخص دوستدار ازین جهت اثر افعال و محال در ناصیہ وے پیدا شد کہ گفت

اسے امیر نجد اس وقت کہ من مسلم را بخانہ خود طلبیدم دورا حادثات متعده سے متنبہ رہا
 انا اور وحشی ناخواندہ بچانہ من آمدن زینہار خواست مرا حیا مل آمد کہ اورانا اسد سازم
 اکنون سوگند میخورم کہ مراجعت نموده اورا از منزل خود غدر خواهم پس ز یاد گفتن
 یہی بات تو از پیش من بیرون نروے تا مسلم را حاضر کنی ہاے گفت این سرگزشت
 دور آئین شہریت و طریق مروت چگونہ جائز باشد کہ زینہار سے را بہ دست خصم دہے
 وقاعدہ وفا دار سے وعدہ و پیمان را بر طرف خصمیت صفت عاشق صادق
 بحقیقت آنتا کہ اگر کشش سہرورد از سپہان نرو و چہ ہر چند سہرورد و نہ پائی
 درین باب ہاے سخن گفتند بجائے نرسید و اوراد کو شک مجبوس گردانیدنا
 انا اسامین خار جہر سے پرسید زیاد کرد کہ اے غدار نکس ما این سرور را با شہادت تو
 آور دیم و تو در اول سخنان نیکو گفتنے و چون پیش تو آید یادے غدار کے گردے
 و مجبوس ساختہ و عید قتل میدہے این چہ کرد از ناصوابست کہ از تو صبار و میگردد
 پس زیاد در غضب شد و فرمود تا اسارا چندان بزد مگر کہ از حیات مایوس شد گذشت
 اے ہاے خبر مرگ خود بگو میرسانم انا لعلہ و انا الیہ راجعون پس بن زیاد و دیگران
 ہاے را طلبید و گفت اے ہاے جان خود را دوست میدارے یا جان مسلم
 عقیل را ہاے گفت ہزار جان من خدا سے مسلم باد و لیک اے پس زیاد تو را
 و صاحب خستہ از مسلم را طلب کن تا بیاے از من چہ میطلبے گفت من مسلم را جبستہ
 در خانہ تو یافتہم اکنون بخدا کے کہ عقابین اورا از پہلو سے تو بیرون کشتم آخر
 خدا سے دے کہے پس فرمود تا تا نایا نہ و عقابین بیا و روند و ہاے از تن دے
 بیرون کردند و ہاے ہشتاد و نہ سالہ بود بصحبت رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم رہا
 و مدتہا با مرتضیٰ علی مصحاب بودہ اورا بر عقابین کشیدند و گفتند مسلم را بسیار
 تا باز رہے ہاے جواب داد کہ بخدا کے کہ اگر سر عقوبتے کہ از ان بدتر نباشد با من
 نکنے و مسلم در زیر قدم من باشد قدم ازو سے بر ندارم و ترا بد و نشان ندہم تو نہ
 کہ مار ز اول کہ قدم در راہ محبت اہل بیت محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نہاد
 مختہا سے عالم را با خود راست کردہ ایم و ہاے خود را بر ستم شارحین غلامان
 بعیت ما بر سو اکلم روندے کہ می از ایتیم ہاے بر سر کوئی تو اول تم خود و ایتیم ہاے زیاد

بغیر سودا اور باپانصد تازیانہ بزدند و طاعنے بیوش شدند تا در خواست کردند کہ این پسر
 بزرگوار از اصحاب سید مختار است علیہ السلام علیہ وسلم بغیر ماسے تا اور از عقابین فرو آید
 پس زیاد بغیر سودا اور افسر گرفتند و فی الحال بجزت خدا پیوست و روایتی آنست کہ او را
 بر سر بازار برده گردن زدند و تنش بر دار کرد و شش پیش پیر زیاد بردند تا چون این خبر
 بمسلم رسید غرق غمبتش و در حرکت آمد ہر دو پسر خود را بخانہ شریح قاضی فرستاد
 و طاعن زبان را فرمود تا مذاکرہ کند کہ اسے دوستانہ اہل بیت ہم جمع شویہ قریب بیست ہزار
 مرد مسلح مکمل مجتمع شدند و مسلم سوار شد و این جماعت در رکاب دولت اور و ان گشتہ
 روسے بقصر امارت نہادند پیر زیاد با خائفہ از اشارت کوفہ کہ مجلس سے بودند و باشندے از
 طاعن زبان و شکر بیان کہ داشت در کوشک تحسین شدند و مسلم بالشکر خود گرداگر و قصر در آمدہ
 بین الفسریقین جنگ و جہال دست و او و نزدیک بدان رسید کہ قصر را گبیہ زند این
 زیاد بترسید و حکم کرد تا روسا کے کوفہ مثل کثیر بن شہاب و محمد اشعث شمر و ی الجوشن
 شیت بن ربیعہ بیاہم کوشک بر آمدہ اہل کوفہ را تخویف نمودند کثیر گفت اسے کوفیان و اہل
 بر شما اینک لشکر شام دم بدم میرسند و ہمیر سو گند میخورد کہ اگر بچنین بر محاربت خود ناپست
 باشید روزی کہ دست یابم بے گناہ را بجاسے گناہکار بگیرم و حاضر را بعوض غائب
 خنوبت کنم بے مردمان بر خود بخنایم و بر عیال اطفال خود رحم کنید کوفیان کہ این کلمات
 شنودند خوف عظیم و ہراس بزرگ بردند ایشاں ستولی شد و بنا بر عادت قدیم رسم
 بیوفائے پیش آوردند و از خدا و رسول او شرم نہ داشتہ و عہد و پیمان را ناکردہ و انواع
 سو گندان را ناخودہ انکاشتند و روسے بمنازل خود آوردہ مسلم را تنہا بگذاشتند ہنوز
 آفتاب غروب نہ کردہ بود کہ ہمہ برفتند و با مسلم سے کس و بروایتی دہ کس ماندہ بود پس
 مسلم باز گشت و بر اسے ادا سے نماز مسجدی در آمد و چون نماز گذاردہ از مسجد بیرون آمد انجمت
 نہیں رفتہ بودند مسلم حیران ماند و گفت این چه حالت کہ من مشاہدہ سے کنم و این چه
 صورت است کہ معانکہ سے بنیم دوستان را چہ شد کہ روی از راہ و قاب را برفتند و بقدم
 بیوفائے در راہ غدر و بے مروتی تشافتند ای دروغ کہ کوفیان از روش سستی ہزار مرحلہ
 دورند و از سلوک منہج و وفا بہندہ روسے ملول و نفور رہا سے اندر اول خود نمائی می کنند و اندر
 آخر بیوفائی میکنند و چون چنین جلد اند در بیگانگی و پس چرا ان دشنامے میکنند پس مسلم سوار

بدان نیت که از کوفه بیرون رود تاگاه سید بن اخف بن قیثس بوسه رسید گفت
 ای سید کجای میروی گفت از کوفه بیرون میروم تا در جایی استقامت کنم باشد که جمعی
 از یحییان بمن پیوندند سید بن اخف گفت زینهار زنجبار که همه دروازه را زانو گرفته اند
 و راه دران بر سر راهمان بسته ترا می طلبند مسلم گفت پس چگونه گفت همران
 بیایم تا ترابجا می برم که در پناه گیرند پس مسلم را بیاورد تا بسرا می محمد کثیر و اورا آواز
 داد که اینک مسلم عقیل را آوردیم محمد کثیر پاسبان برهنه بیرون دوید و دست و پا می سلم
 بوسید و گفت این چه دولت بود که مرا دست داد و این چه سعادت است که روی منزل
 من مناد وقتل می کند و بر وقت کشتگان غمت و هیزار جان گراسی فدای من
 گفتند سر وقت بر من از گرم سایه به سباده از سر من دور سایه حرکت پس محمد
 مسلم را خانه و را آورد و در منزل نیکو بنشاند و امح آفتست که در میر زمین خانه داشت ویرا
 آنجا پنجهان کرد و بواسطه غم از ان این خبر به پسر زیاد رسید که مسلم در خانه محمد کثیر است این
 زیاد پسر خود را که پدر را با جمعی فرستاد تا محمد کثیر و پسرش را گرفته بیاورند و مسلم را در خانه
 بگویند و اگر بایند به ارالاماره حاضر سازند خاک که پسر این زیاد بود بیاورد تاگاه سراسر
 این کثیر را فرود گرفت و او و پسرش را بدست آورده نزد پدر فرستاد و هر چند دران
 سراسر طلبیدند از مسلم نشان نیافتند اما چون پسر زیاد را چشم بر محمد کثیر افتاد
 آغاز سفاقت کرد و محمد کثیر با هم بروند که اسے پسر زیاد من ترا می شناسم پدر ترا
 بستم و ابوسفان بستم ترا چه زهره آنکه با من سفاقت کنی ایشان در سخن بودند
 که از یک گوشه شهر کوفه آواز کوس جوی و ناله ناسے زرمے برآمد و آنچنان بود که قوم
 و قبیله محمد کثیر بسیار بودند چون شنودند که ابن زیاد و او پسر او را گرفته در سلاح خند
 و قریب ده هزار کس روسے بکوشک نهادند و غوغا می عام با ایشان یار شدند و
 کار بر پسر زیاد و تنگ رسید غصبه مودتا محمد کثیر و پسرش را بر بام کوشک بودند
 و بدان مردمان نمودند و خیال آن مردم آن بود که اگر ایشان را کشته اند چون ایشان را
 زنده و سلامت دیدند دست از جنگ باز داشتند و محمد کثیر را اجازت شد که بیرون
 و پسر را آنجا بگذارد و مردم را کین دید محمد کثیر بیرون آمد و قوم خود را باز گردانید
 و منزل خویش آمد و از مسلم خبر گرفت پس شب سلیمان بن عمرو و مختار بن عبیده در آنجا

بن عازب و جمعی از مہتران کوفہ پیش روئے آمدند گفتند ای بزرگ دین فردا پرست
از کوشاک برون آرتا مسلم برداریم و از کوفہ بیرون رفتہ بقبائل عرب بگردیم و لشکر
عظیم جمع کردہ بملازمہت حسین روییم و باتفاق روئے کہ حرب دشمنان بر میان جدوجہد
شدیم برین اتفاق کردند قسار اول با عبادہ بود کہ عامر بن الطفیل با دہ ہزار مرد از شام
آمدہ با سپہ زیاد پیوست و او بدان لشکر مستطہر گشتہ محمد کثیر را طلبید و ملازمان خود را
فرمود تا ہمہ سلاح پوشیدند و محمد کثیر روئے بدار اللہ مارۃ نہاد و قوم او با غوغا سے عام
قریب سے چل ہزار مرد گرداگرد قصر فرو گشتند چون محمد کثیر بیاد سپہ زیاد روئے
پوئے کرد کہ بگو جان خود را دوست میدارے یا جان مسلم عقل را جواب داد کہ ای بنی
باز این حدیث رفتے جان مسلم را خدا بگاہد از دوجان من اینک باسی چل ہزار شمشیر
ست کہ جو اے تو فرو گرفتہ اند این زیاد سوگند یاد کرد کہ بجان یزید کہ اگر مسلم را بدست
بازند سے بگویم ہر سرت از تن بر دارند محمد کثیر گفت یا بنی سر جانہ ہزار ہر آن بنیاشد کہ
موسے از سر من کہ کنی ابن زیاد منقل شد و دواستے پیش او نہادہ بود و مرد اشتہار و غلبہ
بر پیشانی محمد کثیر آمد و شکست ابن کثیر تیغ بر کشید و قصد سپہ زیاد کرد مہتران کوفہ کہ حاضر بودند
در او بختند تیغ از دست او بیرون کردند و خون از پیشانی روئے سے چکید نگاہ کرد
مقل جاسوس کہ بخیلہ و مکر حال مسلم را معلوم کرد آنجا ایستادہ بود و تیغے حامل کردہ دست
برزد و آن تیغ را بر کشید و بر میان آن ناگس نمود از دوجون خیار سرش بدو نیم کرد این
زیاد از سر تحت بر خاست و در خانہ گرخت و غلامان را گفت این کس را بکشید غلامان
و ملازمان قصد روئے کردند و تیغ میزدند و کس را بنداخت احسب کار پائش شاہ و ران
و آمد و بنفقاہ غلامان از گردوئے در آمدند و اورا شہید کردند سپہ محمد کثیر کہ آنچنان
دید با شمشیر کشیدہ غران و غریوان روئے بدر کوشک نہاد ہر کہ پیش سے آمد فی الحال
بروئے عدم میفرستاد و قصد پیائے مردے شجاعت درست بروئے نمود کہ ہر کہ از
دوست و دشمن سے دید آفرین میکرد **و بیست** تا جان رسم دست برد نہاد و ہر دست
بروئے چنین ہزار دیا و دہوتا بدر قصر رسیدن بیست سہ ہزار از پاسے در آوردہ بود
غلامے از عقب روئے درآمدہ و نیزہ و دیر لخت او کہ سر سنان از سینہ اش بیرون آورد آن
نوجوان از پاسے درآمدہ و دو دلیت جان بقابلض الارواح داد و خروش از درون قصر

برآمد و لشکر در درون بودند پس چون آمد بر قوم محمد کثیر حاکم کردند و ایشان پیش
 حمله آتھا بازان آمد و در هم آمدند و کثیر در میان سپاه و با کجوش و زمره و ان
 جنگ برآمد و کجوش و زخون و لیران و گرد سپاه و زمین گشت سیخ و میو است و میاد
 قوم کوفه و لیر و اسی کوشیدند و لشکر شام و حرب ایشان خیره و می مانند پس زبانه
 فسر بود که جنگ ایشان بر اسی محمد کثیر و سپاه است سر بر دور از تن جدا کرده و در میان
 ایشان انگشید و اول شکسته شده ترک کار را کردند پس آن هر دو سر را از تن جدا کرده
 و بر سر که انگشتند و چون کوفیان آن سواران دیدند در میدان و چون شب و روز و ان
 آثار ماند و بود پس مختار و دید که کار از دست برون رفت بر پشت و با قوس از بی غلام
 خود راه قهیل و سعد پیش گرفت و سلیمان سر و خراسانی نیز بجله بنی زید بر رفت و در قهیل
 بن عازب پناه بجله شرح قاسمی داد که در آن محله شیعه اهل بیت بسیار بودند و چون
 مسلم خبر شهادت محمد کثیر و پیشش شود بغایت ملول و محزون شد و شب از خانه ایشان
 برون آمد و سوار شد و راه دروازه می طلبید که برون رود و نگاه در میان طلای پس
 زیاد افتاد و ایشان و هزار سوار بودند و سپه سالار ایشان محکم بن عقیل بود و گاه
 مسلم را دیدند که از او پرسید که تو کیستی گفت منم و ام از عرب از قبیل بنی فزاره
 بنیو اسم که میان قوم خود باز روم آنکس گفت باز کرد که این راه است مسلم باز گشت
 و چون به ارباب رسید دید که خالد بن ابی بکر و بنیو از مرد و ایستاده است از آن طرف
 برگشت چون بکناسه رسید عازم شامی را با دو هزار مرد و آنجا دید و لیر و در گذشت و در
 باز از دور و در آن نهاد و در آن محل صبح دید و بود و روشن شده حارس کناسه
 مسلم را دید بر سر کعبه نشسته و نیزه در دست گرفته و در اعه پوشیده و قیقه حائل کرد و آن
 شجاعت و سطوت از او ظاهر و امارت جرات و شوکت از سوار می او لاج و با کجوش
 سوار می همچو برق با و می راند که با از رفتن او باز می ماند و چون یک از آتش جدا و
 در شان و زیاد و کینه چون دریا خروشان و حارس و در دل که این سوار نیست الا مسلم
 خقیل فی الحال بدو سر که پسر زیاد و عثمان حاجب را گفت عالمی بر سر را دیدم که بسیار
 در و در آن می رفت و می بر و از او می نهاد و بدو عثمان با سوار که چاه جان جانے آن
 نگاه مسلم باز پس برگشت و جمع سواران را و دید که از عقب او می آیند فی الحال از اسب

فرود آمد و بانگ براسپ زد و اسب بر شایع عام باز روان شد و مسلم روی بجله خفا و دکان
 سے برود کہ از آنجا راہ بیرون سے رود و آن کو چہ خود پیش اسبتہ بود مسلم بدان کو چہ درون
 رفت و مسجد دیرانے دید بدان مسجد درآمد و در گوشہ نشست اما چون نعمان پے اسب
 برگرفت و میرفت تا بجلہ حلاجان اسب را باز یافت و از سوار پیچ اشہد ابنہ و نعمان حجاب
 خیرہ فرود ماند و اسب را گرفتہ بازگشت و پیش سپر نیا و آمدہ صورت حال باز نمود و آن
 زیاد و قیسہ سوز تا دروازہ مارا مضبوط کردند و در کھلمنا دسے زدند کہ ہر کہ خبر مسلم یا سپر
 مسلم یا سوار او را ز مال دنیا تو نگردد و اتند مردم در تگاپو سے افتادند و قدم در را حستہ نمود
 و مسلم در آن مسجد دیران بود کہ سہنہ و تشنہ تاشب در آمد قدم از مسجد بیرون نهاد و نیت
 کہ کجا رود با خود سے گفت اسے و بیغ و بیان و نشان گرفتارم و از بیان طاران حسین
 بر کنارم نہ مخر سے کہ با او ختم ل بگذارم و نہ ہمد سے کہ از سہنہ و غم دیرینہ با او بیان
 آرام نہ کیے دارم کہ نامہ سوزناک در دامن من مجھیں بیان نہ یار سے کہ پیغام غمزہ
 محنت انگیز من بیا گاہ ولایت پناہ آن حضرت معروض گرداند و قطعہ قاصدیکہ
 پیامے فرود یار برد چہ نہ مخر سے کہ سلا سے بدان دیار برد و فتادہ ایم بشہر غریب و یار
 نیست کہ قصہ ز غریبے بشہر یار برد مسلم سرکشہ و حیران در آن محلہ نیست ناگاہ بدید
 رسید پر ز سے دید آنجا نشستہ تب سے در دست سیکرد اندید و کلمہ از اذکار الکی ہنہان
 سے گذر اندید و نام آن زن طوعہ بود مسلم گفت یا امۃ اللہ پیچ تو اسے مرا شربت آب
 دہی تا حق تعالی ترا از تشنگی قیامت نگاہدار و کہ سین بقایت سوخته دل و تشنہ جگر
 طوعہ بطوع و رغبت جواب دہد و کہ چاہتا ختم و سے اجمالی بیخفت و کورہ آب خنک اسبتہ بیاد
 مسلم آب بیا شامید و ہما بخا نشست کہ کوفتہ و ماندہ بود و دیگر املیہ سے کہ کہ جب بین
 ہزار کسں اورا پیچیدہ مباد کہ جہوت سے کہ گرفتار گرد و اما چون مسلم نشست پیر زلفت
 شہریت پر آشوب پر خیز و بوشاقے کہ پیشانی سے پودہ بازو و کہ نشستن تو اینجا درینو
 موجب تمت من میشود مسلم گفت کہ اسے مادر من مرد سے ام غریب از خاندان غریب
 و شرف و غربت زدہ از یار و دیار خود دور افتادہ نہ من سے دارم و نہ بجای نہ بقہ نہ سوار
 از سے کہ با سے در کوئی بلا ساختہ دارم و طے در منزل در خستہ جائے و تنہ
 ہر خد بکار خویش در سے کلمہ محنت زدہ نیست بعالم چو سے اگر مراد رختہ خود

در غم زاری

با سہ وی امید چنانست کہ حق سبحانہ و تعالیٰ تراز در روز منہ بہشت بجائے و مدعوئے گفت امید نام
 دار سے وار کد ام قبیلہ مسلم گفت از غمت زدگان ستیدیدہ و غم سببان جفا کشیدہ و پیر سبزی
 طوعہ مبالغہ از حد گذرانید و مسلم بغیر ورت انہا رفسر سو کہ سن مسلم عقلم پسرم
 امام حسینؑ غلے کو فیان با من یوفائے گردند و سراد در طرہ بلا گذار شتہ جان لیکرت
 پیر و ن بردند و حال ازین حکم افتادہ ام و دل بر ملاک خود متادہ و با این ہمہ یک زمان از یاد
 حسینؑ غافل نیستم و مذاکم کہ حال او با این مردمان یکجا انجام طوعہ چون دانست کہ او مسلم
 عقلم است در دست رپا سے و سہ افتاد و سہ فی الحال اور خانہ در آرد و دمنزلے پاکیزہ
 جنت و سہ میا ساخت و از مطوعات و مشروبات آنچه داشت حاضر گردانید و با بخت
 نامتناہی و طاقت شکرانگی پر شاہدہ نقاسے و سہ بتقدیم میرسانید و بزبان میاز
 مضمون این مقال ادائی نمود و قطعہ گزشتہ رحمت در آمد از در بابہ کشت بہشت برین
 کلبہ محقر باچہ مقررت کہ فرہش قدسیان اشب و چراغ نور فروز و ذشمع منظر باچہ
 مسلم طعائے بنوشید و نماز سہ گزشتہ راقضا کردہ سریرہ بالین کمالیش نما دا چون پایا
 از شب گذشت پس آن پیر زن بخانہ درآمد و را دید کہ در ان خانہ درون میرفت و بیرون
 مے آمد و میگرفت و سہ خندید گفت اے مادر اشب ترا حال عجبت و در ان خانہ تردد
 بسیار میکنی خیرست مادر گفت آوے خیرست تو بخود مشغول باش سپرد ابرام نمود کہ التبتہ میرا
 برین قصہ اطلاع مے باید و او مادر گفت بگویم با تو بشرط آنکہ سوگند خورے کہ این مادر
 با کس نگوئے پس سوگند خورد و قبول کرد کہ این مستر با کس نگوید مادر گفت اے سہ
 مسلم عقلم است کہ پناہ با آورده و او را درین خانہ نشانہ ام و مرا سم خدمت و لوازم لازم
 او بجای اے آدم و بدان از خدا سہ قہارے ثواب جزیل طمع میدارم پس خاموش شد
 در خواب رفت و مسلم غفٹہ بود ناگاہ خواب آشفتہ دید بیدار شد و از بچران حسینؑ و
 فراق اہل سہ و اولاد خود یاد فرمود و مگر یہ درآمد از دیدہ غمیدہ در باب گریہ کرد
 محنت روزگار مدو سہ طلبید و قطعہ بیاسے اشک تابروز نگار خویش تن گریم
 چو شمع از محنت مشبہا سہ تار خویش تن گریم و نہ دارم مہربانی تا کند بر حال من گریہ
 ہمان بہتر کہ خود بر حال زار خویش تن گریم و اما چون موز شد پس پیر زن روی بد فغان
 سہ زیاد و در وقت رسید کہ ابن زیاد با حصین بن نمیر میگفت کہ گردنمات کو فہ برای او

مناد کے کہیں کہ امیر مے گوید کہ ہر کہ خبر مسلم بن زید من آرد وہ ہزار درم بدو دہم و مراعات
و حاجات آنکس نزدیک من با حاجت اقران یا بدو اگر کہے چنان سازد و در خانہ و در میان
آن خانہ را غارت کند و صاحب خانہ را قتل رسانند چون پس سیرین و دھندہ درم
و دھندہ قتل شنو و پیش دوید و صورت واقوہ با محمد اشعث تقریر کرد و ابن اشعث نزدیک
پسر زیاد رفتہ تماشہ حال باز نمود و ابن زیاد خوشدل شدہ عمر و بن خریصہ مخزومی
را گفت سے صد مزد از سرنگان خاص بچہ اشعث دہ کہ او آن سہرا سے داندنا برود
و مسلم را گرفت بیا نزد محمد اشعث سوار شدہ با آن سپاہ رو بہ اسے طوفہ خساند
و بیکبار در و بام او را فرو گرفتند تا مسلم نماز بامداد گذارده بود و بر جائے نماز نشسته
کہ آواز رسم اہمان بگو شرع ہی رسید و انت کہ بطلب دے آندہ اندہ برخاست و
سلاح بر خود راست کرد و شمشیر کشیدہ از خانہ بیرون آندہ آن گز وہ بیکبار روے جوے
نہاند و مسلم چون شیر خشتناک بران قوم حمله کرد و دوران حمله چند کس را بہ یکندہ و ابن خبر
پیش پسر زیاد بردند و بے بچہ اشعث پیغام داد کہ ترا با سے ضد حسن فرستاد و تا نیک
شخص را گرفتہ پیش من آرسے این چہ عجز و ضنفت است کہ تو دارسے اگر چہ مرد دلیست
آخر یک تن بیش نیست ابن الاشعث جواب فرستاد کہ ترا تصور انت کہ مرا بگرفتند و حاکم
یا جولاہہ فرستادہ و انت کہ مرا بچنگ شیر فریان و پیل دمان فرستادہ این دلاور کے
است کہ بحسام انتقام خون مبارک زان بر خاک ہلاک سے ریزد و ضنفت است کہ نصیب بخیر
خاک سر کہ را با مغز و لیزان بر شے امیر و بلیطہ چہ بر حوشد از خشم چون تند میخ
در آب آتش انگیزد از برق تیغ چہ عینہ اند خیر فرستاد کہ اورا امان دادہ نزدیکستان
رسان کہ جز امان بر مسلم دست نتوان یافت و چون حدیث امان با ابن اشعث رسید
با مسلم خطاب کرد کہ انت مسلم خود را در ملک سیفکن و دست از شمشیر باز دار و نہ سز و من
کہ امیر ترا امان دادہ انت مسلم گفت مرا با امان شما احتیاج نیست چہ قول شما اعتقاد را
نہاید و اگر کو فیان رسم و قانیایہ بلیطہ ندیدم من از تیغ کوفے و خانہ ز کو سہم
نیاید بغیر از جفا چہ این بگفت و بارے دیگر برایشان حمله کرد و چند کس دیگر را مجروح
و مقتول ساخت لشکریان در ماندند و بعضے پادہ شدہ با محاسر آندند و مسنگ بکتاب
مسلم انداختن گرفتند و تن نازنین او را بسنگ کوفتہ و مجروح گردانیدند و او با خود

مے گفت اے نفس مرگ را آگاہ باش کہ در دفع احد اکو شہیدان و شہرت ہارک نورش
 و خلعت شہادت پوشیدن دوستی جاوید و سعادتی ابدی سرورے طبیعت
 چون شہید راہ اور ہر دو عالم سرخروست چہ خوشن سے باشند کہ با کشتہ زین امیر
 بر نہ چہ ناگاہ حرا مرادہ سنگینداخت بر پیشانی مسلم آمد و خون بر دوسے مبارکش
 فرو آمد **میت** خون جگر ہم زدید و بر رخ پا لود چہ رخسارہ کجا بر ہم چنین خون آلود
 پس رو سے بجانب مکہ کرد و گفت یا بن رسول اللہ خبر دار سے کہ با سپر حملت
 چہ سپر و دوہن در راہ حق از خیاباک نذارم کہ پاسے گر سنگ آید بین چہ
 یاران اسے دل چہ دست من و استین جانان اسے دل چہ باگو سے سپر ہم زید
 اسے دل چہ یاد سر و کار دل کیم خان اسے دل چہ ناگاہ سنگے دگر نیکنہ و رباب
 دندان مبارکش آمد و خون بجا سن شرفش فرو دید مصرعہ دامن آتش
 بخون آلود گشت چہ دوہن منے زبان حال او جارسے شد قطع ہر ہر نشان
 خون دل بردہن چاک من است چہ پیش لیل لیل دہن پاک من است چہ شہد
 آسودہ زیر سنگ جگر کوفیان کشتہ ششقم من و این سنگ افکام من است چہ
 مسلم از یاد سے زخم کہ یافتہ بود پشت بر دیوار سسکے پیر بن عثمان باز تھا
 وادار سرای بردن آمدہ شمشیر سے جوالہ شوق میل کرد شمشیر سے و آمد رلب
 بالاسے اورا برید مسلم در جان گوسے تیغے بریکر برانہ و بر سر اسے اورہ قدم دورا نہخت
 و باز پشت بدان دیوار آور دوسے گفت ہار خدا یا مرا یک پشیرت لب آرزوست کو
 نہ غارہ ایستادہ بودند و آن سخن سے شہودند و بچاکس تیار اسے آن نہاشت کہ
 اورا آب ہد آخر پیر نے از خانہ بردن آمد و قدم سے از اگمنہ پر آب کمرہ سے پست و گیا
 چون مسلم آن قدح ہر ارباب نہاد پر خون شدہ بر نخت باز پر آب کردہ جو واد دگر بارہ
 پر خون گشت آن را نیز بر نخت بار سوم کہ قدح ہر ارباب نہاد و نہاد تھا سے مبارکش
 در قدح بر نخت مسلم قدح را از دست نہاد و گفت آب خوردن من تا قیامت افتاد
 پس یکے از عقب مسلم در آمد و نیزہ بر پشت مسلم زد کہ دوسے بروی در افتاد و مردمان
 از اطراف و جانب در آمدہ اورا اگر فتنہ و پیش سپر زیاد بردند و در آن محل اورا کوشاک
 امارت بر سر ہر ایلالت نشستہ بود چون مسلم را در آور دند سلام نکر و گفتند چاہے

اسلام نکرده گفت نذر اگر درین سلام نه سلامت بنیاسیم و نه سلامت بنیاسیم
 سکنیم اما چون مسلم را آوردند پس یاد دهنده سر در پیش انداخته بود آنگاه سر بر آورد و گفت
 پس بر امام زمان برون آمدی و این همه فتنه است که می بینم مسلم گفت امام زمان حسین
 بن علی است و من بفرمان خود درین شهر آمدم و آنچه کردم در آن روزهاست حق جستم
 اما اهل شقاوت ننگ داشتند که حق مستحق رسید این امر جانده یقین میدادیم که کشته تن بین
 امر خود است که پیش از آن صورتی که رانده فرستاده که از قبیله قریش باشد تا نزد
 من آید و وصیت کردیم بشنود پس باز نگریست عمر سعد را دید ایستاده گفت ای سپه
 سعد بنا بر قرب قرابت که مرا باقت سه وصیت میکنم نخست آنکه وصیتهاست مرا قبول
 کنی وصیت اول آنست که درین شهر فقط در دم و دم و اولم و سپ من همان حاجب دارد
 از بستانی و سلاخی که در بر دارم آتش بر دارم و سلاخی مرا با سپ من بفرموش و در دم
 من ادا کنی عمر سعد قبول کرد و پس زیاده گفت ای سپه و سلاخی از آن قبیله پس کس من
 نخواهد شد که از اهل تو درین تر با باز دهنده پس عمر سعد وصیت دوم آنست که چون مرا
 شهید کنند میدادیم که سر مرا بشام می دهند فرستاد من مرا از سپه زیاد در خواستی و در
 که بناسب می دادم و من کشته پس زیاد چون این سخن شنید گفت چون ترا کشته بام
 هر چه با جد تو خواهد بود گویند پس وصیت سوم آنست که به حسین علیه السلام نامه نویسی
 و در آنجا ذکر کنی که کوفیان یوفای خود نداده و سر حجت کشته شد زینهار تا بوفایا
 و بقول این مردم فریب نیاسی پس زیاد گفت اگر حسین شهید نماند تا غیر قصد او کنیم
 اگر معترض امر خلافت گرد و خاموش نیاسیم و در وصیت آنست که گفت اگر حسین باز
 نه طلبد ما نیز او را نه طلبیم و سخنان دیگر میان سپه زیاد و مسلم گذشت که گفتن و شنیدن
 آن خود جب طالع است القصه این زیاد او را داد که از اهل مجلس بن حمیت که مسلم را بر بام
 کوشک بر در سرش از تن جدا کرد پس بگریه عمر ان گفت یا اسید این کار است
 که امر و زید مرا کشته پس دست مسلم گرفت و او را با لاسه بام کوشک بر آورد و مسلم
 چند آنکه میرفت بر حضرت علیه السلام و مسلم در دو سه فرستاد و می گفت
 اللهم احکم بیننا و بین قوما باحی با خدا یا حکم کن میان ما و میان قوم ما برستی
 که ناراض خواهند و چون بیدیم فرو گزاشته و بایستی سخن گفتن میان آن را در میان

ایند اشتند پس چون ببالای بام رسید روسے بچانیا کہ آواز دو گشت اسلام ملک
 یابن رسول اللہ آیا از حال مسلم عقیل میبچ خبر سے دار سے حبسے چند ادا فرستاد و
 ترجمہ اش بفار سے نیت **لظلم** اسے باوصیان روی یاری بدسوی حرم مد
 کن ہ تنہا دو حسین را جو بنیہ بنشین و مدست مختصر کن ہ سر ہ کہ زکوفیان بیدی
 فرزند رسول را خبر کن چہ برگو کہ مسلم تم کش پشد کشتہ تو چارہ دیگر کن چہ مختصر و روش
 بقول کو نے بدو ز فتنہ شامیان مذر کن پس گفت یابن رسول اللہ آواز دو
 سن آن بود کہ یکبار سے دیگر دید و محنت دید و خود را بدید و مبارکت روشن سازم خود
 امان نہاد و رعد و دید ارقیامت افتاد و بیت جان و دم و ہوسے لقا تو در عالم
 رفتیم ہنگام تخم وفا سے تو در گلم نہ نورانی فرار سے و مقتل خود آورده کہ مسلم از بام قہ
 فرو گشت مردم بسیار دید از اہل کو قہ ایستادہ بودند و نظارہ سے میکردند و ہوسے
 بدیشان کرد و بیتے چند عربے ادا فرمود کہ ترجمہ آن **انیت لظلم** اسے کو قہ
 چہ سز زتن من جہا کہ سید ہ ہوسے تن مرا بسوسے خاکہ ان برید ہ ہر کاروان کہ
 کہ روان شود ہ پیرا من مرا بسوسے کاروان برید ہ گویند کہ ہر ای خدا ہر یاد کار
 نزد حسین جائے پر خون نشان برید ہ رحمتے ہر آب چشم تیان من سید ہ آن دم
 یا دشمن من بر زبان برید ہ چون طفلگان من خبر من طلب کنند ہ از من تھی سوسے
 آن طفلگان برید ہ و چون مسلم سخن تمام کرد دست بدعا برد و دو گشت خدا یا نصرت ہ
 دوستان را و فرود گذار و دشمنان را آنکہ کلمہ کیفیت و مترصد قتل با ایستاد پس کہیرین عمر
 خواست کہ تیغ بر مسلم براند و قتلش خشک شد و حیران فرود آمد خبر برید ہ زیاد و زند
 اورا طلبید و سوال کرد کہ ترا چہ شد جواب داد کہ یا امیر مردم سے ترا دیدم مہیب کہ در پران
 برآمد و انگشت خود را بندان سے گزید و رواستے آست کہ لب خود را بندان گرفتہ بود
 و من اذان شخص چنان ترسیدم کہ بہرہ منہ خود را کہ سچ چہ نہ ترسیدہ بود و دم از
 تہمتے کہ دو گشت چون بخلاف عادت خود خواستی کار سے کرد و ہشت بر تو ہستایا نہ
 خیالے نہ بظرت در آمد یکے دیگر را فرستاد چون ببالاسے بام رسید صورت مصطفی
 علیہ اللہ علیہ وسلم بنظر سے درآمد کہ آنجا ایستادہ است زہرہ کاش برتر قید و ہر
 پس مرد شامے را فرستاد و سلم را شہد کرد و قول اللہ صحت آست کہ سلم عمر اورا قتل

و سرش نزد یک پسر زیاد بر دوختش از بام کوشک بزیاده خست **عشر** فغان از عالم بالا
 برآمد و خروش از عرصه خبر ابرآمد و غبار از ساحت آفاق برخاست و بام قبه خضر
 برآمد و بلبه دهمای آتش بار کز غم و بجای موج از دریا برآمد و اذان زار سے کرج
 مرتفع کرد و غریب از مرقد زهر ابرآمد و زهر ماتم آل محمد و روح انبیا غوغا می دادند و انگ
 لغرم و پسر زیاد تن مسلم و چند مانع را در بازار قضا بان از در در آویختند و سرهای
 ایشان را بدین شوق فرستاد و از کما ہے احوال که روئے نموده بود اعلام کرد و پندیده نام و اورا
 مطالعه کرده و سر مو و تان آن سر را از دروازه های دمشق در آویختند و جواب مکتوب
 ابن زیاد و لوث که جوینر نزدیک من پسندیده و عوض و بدلے نذارے و هر چه از تو صد فریت
 سر من و سخن است و چنان شنوم که حسین بن علی غمیت عراق دارد و باید که نیک
 احتیاط کنی و راهب را مضبوط گردانی و هرگز از او و صدور فسادنی مقصودست بقفل
 رسائی و السلام چون این نامه به پسر زیاد رسید خوشدل از خرم گردید اما او گوید که
 بعضی از غمازان پسر زیاد را گفتند که مسلم را و پسر دین شمر نچنانند چون صد هزار
 لشکر اند ماه شماع روئے ایشان در درون سبیل تاب گیسوئے ایشان سے آرزوست
 روئے چگونہ روئے روئے چو آفتابے و روئے چگونہ موسیٰ و حلقه پیچ و تابانی و این نامه
 فرمود تا سنادی کردند که پسران مسلم عقیل در خانه کس چنان باشند و نیاز دین سپارد
 و امر معلوم گرد و بفایم تا آن خانه غارت کنند و آن کس را بخوارے تمام باشند و آن
 چو امان در خانه شرح قاضی بودند که مسلم در روز جنگ ایشان را بد و انجا فرستاده بود و
 در محافطت و مراقبت ایشان داد و مبالغه داده و بعد از قتل مسلم چون این سنادے برآمد
 بشرح ایشان را پیش فرود طلبید و چون چشمش بر ایشان افتاد بے اختیار غمره زد و آغاز
 گریه کرد آن دو شاہزاده از قتل پدر خبر نداشتند چون گریه شرح قاضی دیدند شک
 در دل ایشان آمد و گفتند ایها القاضی ترا چه شد که چون ما را دیدی فریاد بر کشیدی
 و بدین سوز گریه میکنی و دلش حسرت در دل ما غریبان نیز نے قاضی خدا آنچه خواست که این از
 رانجی دار و طاقت آن نداشت طبیعت ناله را چند آنچه میخواهم کن چنان که چشم پندیده میگویی
 که من تنگ آمدم فریاد کن و قاضی خروخش در گرفت و گریه از سر گرفت و گفت ای محمد دم
 زادگان قطعہ بنیادین و سنگ حوادث خراب شد و دلهای دروغ جبار گوی کباب شد

مهر شرف در برابرستم گشت متحقی چه بگریم ز صدمت دوران سراب شد چه بد امید که صفت
 شادی دنیا سرور و بطرا از غم است و شربت سوخته است تبارش آلوده بر هر نام مشرب شبنم
 کما در رتوب لغزیده و گامستان بر عرش شرف پیوسته بخار زار عسرت طبع است هیچ کس در بیان
 درین عالم به روز شاد و غمیده به شب غم و اکنون بدانید که در روزگار شاد اگر اختصار
 سپهر معانی بود از اناج و قبایل انجمن در حال انتقال فرمود و شادمانی و غم و شستن سال
 شهادت جانب ریاض سعادت پر دوازدهم و بیست و نهم و بیست و دهم و بیست و نهم و بیست و نهم
 در روضه بهشت بخوبی قرار یافت و حق سبحانه شادمانی و غم و شستن سال
 سیران سلم که این جهان استحقاق نمود هر دو پیشوای بنیفا و ذریعه از زمانه که باغ و باغ
 جامها پاره کرده و جامها از سر بر داشته و گیسوان مشکین پریشان ساخته آقا زباید
 کردند که اسامی قاضی این چه خبر است و سوز و این چه غم است و غم و شستن سال
 چه حالت است بهمانجا بایست به بینیم که قصر دولت و دین را غراب می بینیم و بدو زباید
 تراشیدیم ناله می شنویم چه ز سوز جان افکار دین کبابی بینیم چه ناله را آیتا و دعوت
 و اغرب شاه برآورده فاسی فرمود که حالا محل این فساد و دغیان نیست که گمان عبید
 زباید و شمارش طلبند و مناد می کنند که ایشان در شهر فزونی که باشند اگر با خبرند
 آن منزل را غارت نسیم و صاحب آن منزل را بقتل رسانیم و من درین شهر محبت است
 تمت زنده ام و دشمنان و دشمنان و دشمنان من اند و من بر جان شادمان خودی است
 اکنون فکر می کرده ام که شادمانی سپارم تا بدیده رساند ایشان در ترس من زباید
 حال پدر فراموش کرده خاموش شدند و قاضی هر یک را چنگاه و دینار زر بر بیان
 و سپهر خود اسد را گفت که امروز شنویم که سیران دروازه عراقین کار و اسف بود و در
 مدینه مشوره و دشمنان ایشان را بر رویه از مردان کاروان که سیاه مسلح درین
 ظاهر باشند بسیار تا بدیده رساند ایشان را پیش گرفت و از دروازه
 سیران بر دقتدار کاروانان جهان زمان کوچ کرده بودند و سیاه به ایشان مشهور
 اسد گفت اسد جوانان اینک قافله می نماید زود و نزدیک تا بدیده رساند ایشان
 از بی کاروان شدند و اسد از گردید اما چون قدری راه بر رفتند سیاهی کاروان
 از نظر ایشان غائب شد و اسد بسیار گشته را در کم کرده تاگاه حسی چند که گریه

خفته شدند بدیشان باز خوانند چه بود دستند که فرزندان مسلم بنی اسرائیل اندازی المال گرفته بستانند
 امیر مسلم سال دشمنان ندان خبرت بود ایشان را بهیم در شب پیش سپید زانو آورد و درین زیاده و زیاده
 که ایشان را بنزدان کردند بهیم روزان نامه نوشت به سیزده که سپیدان مسلم آتشلی که در پیش اند
 و سیزده آتشلی که در پیش اند که در پیش اند که در پیش اند که در پیش اند که در پیش اند که در پیش اند
 نفسه باقم تا به یکم آمد و در شویا یکشم یا اگر آنگاه که نم یازنده بجهت تو فرستم و نامم را یکی داد و یکی
 دمشق زیست و اما راوی گوید که زنده ایمان مردوست بود و یک اعتقاد و دوستدار اهل بیت
 و نام او مشکور چون آن دو شبانه را در بازند آن آورد و بگو سپیدان در شب که ایشان چک باشند
 و در دست و پا ایشان افتاد و در منزل نیکو نشاند و حاضر که در تماثل فرمودند بهیم و در نزد حضرت
 و در مقام ملازمت استیاد تا شب درآمد و غوغای مردمان فروشت ایشان از زندان بیرون
 آورده به راه افتاد و سپیدان و آنگشتی خود پیشان داد و گفت این گاه من استیاد تا بقادسیه
 رسیدیم آنجا برادر مرا طلب کنید و این خاتم را نشانی بوسه دهید تا شما را به سیزده رساند بشکوه
 دعا گفتند و در برادر نهادند و چون حکم لاراد گفتند که که تقدیر را بسیر نگاشتند به سیر نمیشد
 و نفیجی ایست لا معقب حکم مقتضای کفنا را بچاره گرست تغییر و تبدیل نمیتوان داد و طبیعت
 تقضا به نفع و شیرینی است پر رفت است به اگر ترش نشینی تقضا به عزم دارد و در حق سبحانه
 چنان مقتدر و مقدر کرده بود که آن دو تیم غریب هر چند نزد و تریدر و در مطولم مهموم خود بر
 لاجرم باره دیگر راه گم کردند و آن شب تار و ز میگردیدند و چون روز روشن شد نگاه کردند
 هنوز برادرش نبودند برادر بزرگتر با خود تر گفت ای برادر هنوز ما برادرش هم مباد جمعی بار سبند
 ندی دیگر بقید ایشان گرفتار گردیم پس بهنگر گشتند بر دست چپ ایشان خرماسانی بود و کعبه
 نهادند و بر لب چشمه دخی دیدند سالخورده و میان تخی شده بمیان آن درخت درآمده و قرار گرفتند
 و چون نشستند باز پیشین درآمد کنیز که چشمه می آمد آفتاب در دست گرفته چون بلب چشمه رسید نگاه کرد
 عکس صورت آن دو جوان و چشمه مشاهده نموده حیران ماند و طبیعت دل صورت زیبای تو در آب
 روان دید و بخود شد و فریاد برآورد که ما بی کنیز که بالا نگرست چه دید مشغومی و کل گلشن
 دولت میدید و دو سر و از باغ خوبی قد کشیده و در ماه از برج آبی رخ نموده به نزدیک چشمه
 باران کشوده و یکی تانده مهر از دل را می کشید که چون آب خضر از جان فریادی به گل خنیا ایشان
 زیر کماله شده از گریه خونین چو لاله به لب آن گشته خشک آتش شمع به رخ این مانده تر از شمع

چون کینزک را نظر جلال باکمال آن دو اختر فزنده فال الح غرت و اقبال اندا و بتاشای کرد
 در آفتاب هیچ برایت و شاد آفتاب از دست نهاد و سپید که شاد چه کس سید و چرا در میان این خیز
 شنایند ایشان فریاد بر کشیدند که ما دو کودک میسیم در دین خسته شده و دو خون غریبیم در دین غریب
 از پدر ما دور افتاد و راه گم کرده ایم و پناه بدین منزل آورده کینزک گفت پدر شما که بود ایشان
 که نام بخیر خواند چشما می آید حسرت از دیده کشوند بلیت خدا را ای رفیق از منزل جانان و با هم
 که من در دو کس هر آن حال خود کفر یاد می کنیزک گفت گمان می برم که شما فرزندان مسلم عقیل
 ایشان فریاد بر کشیدند که ای جاریه آیا تو بیگانه یا آشنا دوست باو فانی یا دشمن بر جان کینزک
 جواب داد که من بخت دارم خداوندان شما نیم دلی بی دارم که از اینان محبت شما میزند و جان خود را بخار
 اهل بیت میکند شما میاید با من تا نزد یک اورویم و می رسید و غم مخورید که هیچ دغدغه نیست پس ایشان
 را برداشت و روی بمنزل نهاد و چون نزد یک رسید بجان دزدان دید بیلی را بشارت داد که کینزک
 پس آن مسلم عقیل را آورد و محبت با غراب و صبا خوش خبری رنگین کرده و فرود آمدن با من
 نسیرین کرد بیلی مقتدر سر کشید و نزد گانی پیش کینزک انداخت و گفت ترا از امان خود آزاد
 کردم پس سر را برهنه پیش پس آن مسلم باز دوید و در دست و پا ایشان افتاد و بر سر کاس مسلم گردانید
 فرزند اش بگریست پس یک یک از ایشان را در برگرفته بوسه بر سر زد و می نهاد و چون در دهن بان
 نوحه میکرد که ای غریبان و نزد کینیمان مادر دو یک یکان غلام و یک یکا بر گان محروم و یک یکا گناهکار
 پدر و فریق پدر مستلا ساخته و در میدان کینه اهل بیت راست عالم عباد و افساد بر رخسار آنگاه که ایشان
 را بجان دزدان و در طعنه می کردید داشت حاضر کرد و کینزک گفت این را زار بچنان دار و شوهرم از این
 تعقیب آگاه سازم صبر کن که در حرم اهل قاهره نیست و راو که قصه گوید چون مشک و زنده بیاورم
 از خداوند آن دو مظلوم در دستند از زندان را که در علی ایلیاح آن خبر بر سپرد و یاد سازید که
 طلبیه بگفت با پس آن مسلم چه کردی گفت ایشان را برادر خدا آزاد کردم و خانه وین خود را به آن
 عمل ستوده و کردار پسندیده آبا کردم این زنده و گفت ازین خبر رسید گفت هر که از خدا می تقاضا
 از خیر و از ترس گفت چه ترا برین داشت مشکو گفت ای شکر گار ناچار پدر بزرگوار ایشان را به
 گفته چه ترس داشت آن دو کودک نرسیده بگناه را که دین غمیه بر جگر داشتند بخت بد
 در زندان حبس مستلا ساختی من بر حرمت رنج سید کونین از صد رفیقین محمد رسول الله صلی الله علیه
 و سلم ایشان را از زندان طای دادم و بدین چه کرده ام امید دار شفاعت آن سرور دارم و تو را

مردی پسر زید و دو غنیمت شد و گفت همین لحظه نرای تو بدیم گفت هزار جان فدای ایشان
 بر ماست تنگ من در ره او کجا بجان دادم بد جان پیست که بهر او قد استوانم یک جان چه بود
 نیز بر جان بابی و تا جمله یک یا بهر وقتانم و پسر زید و جلا در انفسر و دنا و ابر و تقابین کشید
 و گفت اول پانصد تا زبانه اش بزبان آنگه سرش از تن جدا کن جلا در فرمان بجا آورد
 و تا زبانه اول که زد شکو گرفت بسع و صد الرحمن از حسیم چون دوم بزد گفت خدا یا مرا
 چه بود چون سوم بزد گفت خدا یا مرا ایام ز چون چهارم زد و آورد گفت خدا یا مرا ایام ز محبت
 فرزندان رسول تو که کشند خجسم تا زبانه که زد گفت الهی مرا بر سون و این تیش بر زبان
 آنگه خاموش شد و ده نکر تا پانصد تا زبانه اش بزند پس چشم باز کرد و گفت یک شربت
 اوم رسید این زباید گفت آبش نابید گردنش بزند عمر و بن الحار س بر غایت و اور
 شفاعت کرده بچانه برد و خواست که بعلاج او مشغول شود که مشکور دید و زخم بکشد و گفت
 مرا از خون کوثر آب دادند این بگفت و جان بحق تسلیم کرد و طبع جاننش مقیم روضه
 و ارا سر در باد و گلشن اسرار که قد او پر ز نور باد و اما را و گوی که چون آن سوئمه صا و تمه
 هر دو کودک را اسیر آورد و خانه پاکیزه برای ایشان ترتیب کرد و فرشتاه پاک بگشود
 و چون شب درآمد ایشان را بخوابانید و در نواز می نمود و مادر خواب رفتند پس زان خانه
 بیرون آمد و در جاسه خود قرار گرفت زمانی گذشت شوهرش از در آمد کوفته و نالان نال
 گفت ای مرد کجا بودی درین رو که بچانه درآمد که گفت صباح بدر خاتمه امیر کوفته و فیه بود
 ایستاد بر آرد که مشکور زنده انبان پسران سلم عقیل از زندان آزاد کرده است هر کس که ایشان
 یا خبر ایشان را بیارد امیر او را اسپ جامه دهد و از مال نیا تو نگر دانه مردان رو بختجوی
 ایشان آوردند من هم در طلب ایشان ایستادم و در ره او و نوا می شهر می گردیدم و چند
 می نمودم آخر اسپم هلاک شد و مقباری راه پیاده رفتم و از مقصود اثر نمی یافتیم
 زن گفت ای مرد از خدا ترس تر با فرزندان رسول خدا چه کارست گفت آن خانم
 که پسر زیاد مر که بخت و دوم و دینار بسیار وعده کرده است آن کس که پسران سلم را نزد
 برد زن گفت چه تا جو انفر و می باشد که آن سپه مان را بگیرد و دست دشمن سپارد و
 از بر اسے دنیا و دین را از دست بگیرد و مرد گفت اسے زن تر با این مخمان چه کار طبعی
 اگر دارے بیار تا بخورم زن بچاره خوان یا ورد و آن سپهر بے سعادت طعمی نخورد

و در رویه بیاضه باب چون بسویشان بستیاد و در خواب شب که تر و لبیاری کرد و بود و اندر
 و کوفته شد و از آنجا چون از شنب پاره که بگذشت آن را در بر گرفته که نامش محمد بود از خواب بیدار
 و برادر که تر که نامش ابراهیم بود گفت اسے برادر بخیر کو مارا نیز بخوابید گشت که درین
 ساعت در خواب دیدم که با مصطفی علیه السلام و سلم و مرتضی و فاطمه زهرا
 و حسن مجتبی و زین العابدین و ائمه دیگر در آنجا که حضرت رسالت علی الشریع علیه السلام برین و توانا
 و از دور ایستاده بود و هم حضرت روسے برادر را که در ای سلم جایز دولت و اگر این طفل
 مظلوم را در میان ظالمان بگذرستی و دم بار گزشت و از ابراهیم و گفت یا نبی الشریع که
 در قفسے من سے آئید و در آنجا که من خوابید بود و برادر خود که این سخن شنید گشت
 وی برادر بخدا که من همین خواب دیدم پس برادر در دست در گردن یکدیگر کرده می گزشتند
 و در رویه بر روی چشم سے نهادند و گفتند و او بیلا و اسماء و ام کلثوم و ارا و از
 گزشتن و در بخش و قنار ایشان عارث بن مروه که شوهر آن زن است و در میان
 زن را آواز داد که ای خورش و قنار چیست و درین فاشه ما کیسه سارین ما شرف و فاشه
 عارث گفت بر خیز و چراغ روشن ساز زن بجا آمد و در آنجا که در قفسه
 از عارث خود برخواست و بر این روشن کرد و بدین خانه و در آنجا که در دست
 در آورد و آفتابه سے گفتند عارث بر سید که شواج کسانیدانان نصیر که اندک
 از دوستان است گفتند ما فرزندان مسلم عقیلم عارث گفت و آنجا که در دست
 ما که در جهان میگردیم من امر و در طلب شما سے تا ختم تمام می که اسپ خود را از اناحقین بیاور
 ساختم و شما خود در منزل من ساکن و بخت من بوده اید ایشان که این سخن بشنید و در خواب
 سه در پیش نهادند و آن میر حرم سکین دل بر سید و اطلبانچه بر خواره نازنینی و در پیش
 مشکین ایشان که جلالتین همسکان عروۃ المصطفی و دین بود ایشان را بهم باز بست و
 بیرون آمد و در خانه را متعلق ساخت آن زن در دست و اسے و می ای فناء و در سر خود
 سے نهاد و بر سر بر دست و اسے او میداد و از اسے میگرد و می گفت عشق می بیدار
 بر تن بیتیان و بخت نبوی چون کریانایان بفرات و بتا اند و در شهر غریب و منوال اند
 که ز سر جفای ایشان و بر شیرین از دعای ایشان و نفرین میتم محنت که و آتش بجا
 در آنگند و در عارث با یک بر زن نزد کاذبین سخن بگذرد و زبان در کشش و اسع بر جفای

که به پیشینه همه از خود بستن و زن بیچاره خاموش شد اما چون صبح بیدار و جهان روشن گشت
آن بزرگوار در سیه دل برخواست و تیغ و سپر برداشته و آن دو کودک را پیش انداخته
روی جنب آب فرات نهاد و ز لشکر پابرهنه از پی سیه دید و زار که میگردید و در خفاست منور
چون نزد یک پسر رسید آن فرزتیغ کشیده رو بوی نهاد و آن زن از بیم تیغ بازگشتی و چون
ایشان دورتر شدند و باز از پی بیدار و سیه برین منوال میرفتند تا بجا رسیدند و فرات را دیدند
حارث غلام را داشت خانه زاده که با پیشش شیر خورده بود غلام از عقب خواجهم آمد چون
به آنجا رسید حارث شیر برهنه بدست وی داد که برو این دو کودک را سر از تن جدا کن
غلام شیر کشید و گفت ای خواجهم کس را دل دهد که این دو کودک بگمنا را بکشد حارث
غلام را در شتام داد و گفت برو بر چه ترا میگویم چنان کن چیتا بنده را با این دو بان
کار بیند و پیشش خواهد قوت گرفتار نیست و غلام گفت سر ایاراسه قتل آن نیست از سر
مستدس حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم شرف میارم که کسی را که منسوب بخاندان و
باشند بکشم حارث گفت اگر تو سر ایشان بزنی از سر من سر تو بردارم غلام گفت که پیش
از آنکه تو مرا بکشی من ترا بهین شیر تهنیت بکشم حارث مرد بزرگوار دست بزد و موکل غلام بگرد
غلام نیز دست فرا کرد و در پیش او گرفته پیش کشید چنانچه حارث بروی در افتاد و غلام خواست
که زخم بروی زند که حارث قوت کرد و تیغ از دست غلام برد آورد و غلام تیغ خود را از نیام
بر آورد و بر خواجهم حمله کرد و خواجهم پیش آورد و حمله او را زد و زخم شیر بزد و دست راست
غلام بگمنا غلام بدست چسبید و میان او را گرفت و خود را بدو باز پیا پیا نگیه داشت که دیگر
زخم بروی زند و هر دو بهم برآوختند و ندانند که ناگاه زن و پسر وی در رسیدند و پیشش روید و
سیان غلام گرفته او را باز پس کشید و گفت ای پدر شرم نده که این غلام مرا برادر بسته
و با هم شیر خورده ایم و ما در مراجع باک فرزندان است از وی چه میخواهی حارث جواب داد و تیغ کشید
روی غلام آورد و ضربتی بر سر زد که بکشد پیشش گفت سبحان الله من از تو
برگزینت دل ترس ندیده ام و چنانکه ترس نشینده ام قطع همه چنان کاران سیه
هستند اما بدین تند که چنانکه میگوید بدست خدا که پیشه جز از زاری و اجتناب از تیغ
دل آزار که دیدست و حارث گفت ای پسر چنان کوتا که بگیری این تیغ و برو هر دو را
خسرو بر سر گفت لا والله برگزین کار کنم و ترا هم گذارم که فرنگ این امر شوی و ز لشکر

نیز زارے سیکر و گمن و خون این بگناہان در گردن گیر ایشان رازند پیش پیر زیاد بسر
 اما مقصود که در سے حاصل کرد و گفت اکثر اہل کوفہ بہادران این مردم اند اگر شہان
 بشہر دیون بر ہم امکان دارد کہ عوام فرغانہ کنند و ایشان رازند من بہستانہ رخ من شاہ
 گرد پس خدمت بر کشید و آہنگ شاہراہ گان کرد و ایشان می گریستند و سے گفتند
 ای پیر بر شیمی و غریبہ مارحم کن و بر سکی و در ماندگ با بخشای بیت سنگ دل خن
 از تالہا سے کرانہا این دل فرخا و تو یک ذرہ موافق گیر نیست چہ عارت گوش بشن ایشان کرد
 پیش روید تا یکے راز ایشان بگیر و در ہلاک کند زن در آویخت کہ سے ناخدا ترس کنن از
 جزا سے روز قیامت براندیش عارت و غضب شد و شیر بزد و زن را مجروح ساخت آہان
 پس رویکہ ماوریشن خم خورد و عارت خواست کہ زخمی دیگر رو سے زندہ الحال بر جست و
 پید گرفت و گفت اسے پیر با خود اسے و آتش غضب را تاب علم فرو نشان عارت قح عا کہ پیر
 و بیک ضررت اور اینتر بکشت آہان چون زن پس خود را کشتہ و دیگر از زخا و او بر آمد و بوسہ
 زخمی کہ خورده بود قوت بر خاستن نہاشت ہین فرما و بکی کشید و بوسہ جان سے رسید
 بہیت جاتے رسید تا کہ کہ آہ آسمان گذشت چہ با او سیچ جانیر سلاہن فغان با پس نزدیک
 کوہ گان کہ گفت ندای مرد مار زندہ نزدیک پیر زیاد برتا او ہر چہ خواہد و در بار کو با بجا آورد
 شمارا داعیہ آنت کہ من بشہر در کم و غوغا سے عام شمارا از من بہستانہ و ما سے کہ این یاد
 و عدہ دادہ من نہ کہ گفت ندای مرد تو را دل ست گیسوان مارا بر شش فدا الفرو شش نہ
 بہستان آن تا کس در حیت جا بہیت افشا و گفت البتہ شمارا سے کشم گفتند پیر کوہ کے با
 و ضیفہ مارحم کن گفت و در دل من ہیچ رحم نیست گفتند بگذارتا وضو ساہم و دو کہیت باز
 بگذارم گفت واحد کہ گذارم گفتند بدان خدای کہ تاش پیر کوہ بگذارتا و از اسجد و کہیت
 گذارم گفتند بن این چہ عداوت ست کہ سے در ز سے داین چہ بغض ست کہ با ما طایہ
 میکنی وین کہ درین گرفتار سے نہ کسی بغیر یاد ما رسد و نہ یار سے و دگا سے نفسہ بر آورد
 بہیت یکے تنہی نیست عالم مارا چہ فرما و سے نیت وین غم مارا چہ پس عارت قصد
 چہ کہ ام سیکر و آن دیگر سے گفت اول مرا بخش کہ من برادر خود را کشتہ نتوانم دید اقصہ سزا
 بنزد گتر را کہ محمد بود جدا کرد و تن اورا در آب فرات انداخت برادر خود تر کہ برا ہم بود جست
 دسر برادر را برگرفت و در سے بر کو اسے نماز و لب بر لب او سے الیہ و شکاف جان اورا

تعمیل کن که من هم می آیم حارث سرور و الجنت از برادر بستاند و سرور و انیز از تن جدا کرد
و تنه اشش باب انگند در آن محل خروش از زمین و تنان برآمد و فغان در آسمان افتاد
و افسوس از آن دو نعل گشتن اقبال و کامرانی که در اول نوبت جوانی نجران جلی نپوشید
و حیف از رخسار آن دو گل بوستان ناز که بخارستان حادثه جانگداز خراشید و گشت
قطع در لیا که خبر شید روز جوانی به چو صبح دوم بود کم زندگانی به در لیا که ناگه
گل نوشگفته به فرد ریخت از تنه با و خزان می آید چون حارث جفا کار سرک آن دو شاهزاده
نامه را از تنه جدا کرد و در توبه نهاده و از قریب سنین در آویخته روسی بخانه جمید را شکر
از یاد آورد و نیمه چای شسته بود رسید و هنوز دیوان مظلوم قائم بود که بقصر امارت در آمد و آن توبه را
پیش سپر زیاد بر زمین نهاد و ابن زیاد پرسید که درین توبه چه چیز است گفت سر دشمنان
تست که بر تیغ نیت از تن ایشان جدا کرده ام و طمع رعایت و عنایت تنه پیش تو آورده
سپر زیاد حکم کرد که آن سرها را شسته و در طشتی نهاده پیش منی آوردند نگاه کرد و رویا دید
چون قرص ماه دگسوها مشاهد کرد چون مشک سیاه گفت این سرها را کی است گفت
از آن سپران مسلم عقیل بن زیاد را سپر اختیار آب اندویده روان شدند و حشار مجلس سینه
گیر بستند سپر زیاد پرسید که ایشان را کجا یافته گفت ای امیر و کجهر روز در طلب ایشان بودم
و اسب خود را بملک کردم و ایشان خود در خانه من بودند من خبر یافته ایشان را به بیم جمیع
لب آب فوات بزددم و هر چند از او که کردند بر ایشان رحم نکردم انقضه ایشان را بکشم و
تن ایشان را در آب فوات افکندم و بر ایشان را اینجا آوردم سپر زیاد گفت ای سعید این زندان
سرسیکه و از عقوبت حق سبحانه و تعالی شید و ترا بر رخسار ما که دلاویز و گیسو پاک
عزیز ایشان جسم نیاند و من به نیرید نامه نوشتم که ایشان را گرفته ام اگر لب مالی زنده
نفرستم اگر حکم نیرید رسد که ایشان را بفروست من چگونه کنم آخر چرا ایشان را زنده پیش من
نیاردم که گفت ترسیدم که عوام شهر غوغا کرده ایشان را از من بستانند و طعمی که بهیر
دشتم حاصل نشود و گفت چرا ایشان را جاسی مضبوطان ختی و خبر من نیاردم و می تا بس
فرستادم و ایشان را بپنجان نزد خود آوردم و آن شتی خاموش شد سپر زیاد روسی
به نیکان کرد و در میان ایشان شخصی بود بمقابل نام و از دل و جان دوستدار خاندان بود
سپر زیاد و عقیده او را به دانست اما تجاہل میکرد و نیر که بمقابل ندی می قابل بود و او را شتی

خلیبہ رو گفت این شخص را بگیر و لب آب فروت برو و با سجا کر این دو غسل را بشوید کرده است
 هر جزایر سے وزارت سے کہ خلیفہ اور انقل سان وین سربا نیز سربو سجا کر تہائی ایشان
 در آب آنگندہ است اینوارا نیز بیگلر قاتل بغایت شادمان شدہ دست اور اگر گشت بیرون
 آور و با ہر مان خود گفت بخند اسے کہ اگر عبید اللہ زیا و تمام بادشاہت خود بین از زانی دشتی
 مرا خوش نیاید کے کہ گشتن آن مرد و در امین فرمود پس قاتل حکم کرد تا دستہای عاریت
 باز پس بستند و سرش را بر منہ کرد و بیان باز کرد کہ فرمودند و آن سربا را بر دمان سے فرود
 غریب از خلق ہر سے آمد و بر ان شخص لعنت سے کردند و خار و خشاک بر سر بروی او سے
 میرختند و برین سوال مقاتل اور سے آورد تا بموضعیکہ مقتل ایشان بود نگاہ کرد و فرمود
 بحر و افتادہ و جو سے فرچون سربا و از آتش شدہ و غلام سے حملہ غنا سے او بار بار کرد
 و آن زن نوم سے کرد و بر فرزندان مسلم و بر سپہ نوجوان نازنین خود سے گفت بخت
 اسے در یغ آن سربا یغ زندگے من کہ شدہ و در جو سے میچو گل ہر این عمرش قبا بدقتل
 پر سید کہ چہ سے گفت زو جہ این بد بخت بودم و ازین کار اور اضع میلم مودم و سپہ غلام
 این سربا کہ متفق بودند آخر الامر سپہ و غلام مرا بکشت و مرا زخم زد و بکہ ام کہ ازین آن طفلان
 بگناہ در کو رسید پس رو سے بشو بر کرد کہ اسے لعین بر اسے طع دنیا پس ان سربا
 بکشتی و دین را بدین قتل ناحق کہ عمدہ آواز قہار دشت نماز دست او کہ مصرعہ نہ دیدن کے
 درین صورت نہ دنیا بد پس عارت مقاتل را گفت کہ دست ازین ہمارا در خافہ خود چھا
 شوم و ہر از دینار نقد بجز دھم مقاتل گفت اگر مال ہمہ عالم از ان تو با شد و تمام من
 دست از تو باز دارم و ناچار چون تو بر ایشان جسم نکرد سے من نیز بر تو رحم نکنم و نہ ترا
 ہلاک سازم و از حق تعالی تو اب عظیم امید دارم پس مقاتل از مرکب فرو آمد و چون پیش
 بر خون فرزندان مسلم افتاد فریاد بر آورد و بسیار بگریست و خود را در خون ایشان غلط اند
 و دست بد عابر دشتہ از حق سبحانہ آمرزش خلیبہ و آن سربا را نیز در آب انداخت و گویا
 کہ بامتی کہ اہل بیت رسول را صلے اللہ علیہ وسلم میباشند آن تھا از آب برآمد و نہ ہر سے
 بر تنہ خود چسپید دوست و گردن یکدیکر آورد و با آب فروختند و در روئی کنہ دروا از
 آب بیرون کردہ و در آن محل قبر کرد تا ہر وزرا و اشراف زیارت کنند آنگاہ مقاتل غلامان
 فرمود تا اول دستہای او را بریدنہ آنگاہ پایہایش را لو پس ہر دو گوشش قطع کردند

و هر چه پیش بر کند نه شکمش بشکافند و اعنای سریده ویرا دران نهادند و هر چه بی بسته
باب در انداختند زمانی بر آمد آن آب منجم در آمد و او را با کنار انداختند و ماسه بارین صورت
واقع شد گفتند آب او را قبول نمیکند چایس بکنند و او را دران افکندند و بر خاک و سنگ
کردند اندک فرستند راز زمین بر زید و او را بر و س افکندند و ماسه نوبت این معنی مشاهده افتاد
گفتند خاک نیز آن مرد و در او قبول نداد و پس بیان خرماسه تا نهار رفتند و بهر مخرج شک شد
از خرماسه آن آوردند و آتش بر افروخته و س را دران انداختند تا بسوخت و خاکش
به باد بردا و ند پس دو جنازه حاضر کردند و پسر پیران و خاکش را بران خوابانید و بر شمر
بردند و آنجا که باب بنی خرماسه است با جامه پر خون دفن کردند و سه واداران اهل بیت پیشانی
ما تم شانه را و گان بدشتند **نظم** در بخت و در درگاه آن هر دو نوجوان رفتند به بعد ملک
و حسرت ازین جهان رفتند به چو عند لیب خدگر کنیم ناله زار که کنون که یا سمن گلن بویست
رفتند به چشم میتی و غربت بنودشان در خور و به بجانب پدر خویش تن و ان رفتند
باب نهم در بیان امام حسین رضی الله عنه مکر مکر و محاربه نمودن با اعدا
و شهادت آن حضرت و اولاد و اقربا و سایر شهدا و عنوان الله علیهم جمیع حق و شرح
این حکایت پر شکایت بمرتبه ایست که با عانت قوت تقریر در مکان امکان نگذرد و شهادت این قصه
منطوقی بر غم و غصه مشابه آنست که بوسله صورت تحویر مجیز ظهور نیاید نه قلم زبان را تا آنکه از
دنه زبان قلم را قوت گفتار قطع هم می رسد که اگر وقت تقریر به زبان از آن حسرت بسوزد
و اگر تحویر خراجم آن زمان هم به قلم بشکافد و کاغذ بسوزد به نه سماع را قوت خود را خرابه بعلت
گوناگون این حکایات است و نه قائل را استطاعت بیان است و این شداید این روایت است
بیت فریاد که یار سخن نیست زبان را بدست غم و غصه نه فطرت و بیان که اعلام صورتی که
یعنی صدری نتیجه اوست و اخبار از واقعه که ولا یستطیع ساسه خاصیتی متنوع بر وجه و
برضه بتین تفصیل ظاهر و نهو یا تواند شد و قطعه زودست گریه کتابت نمی تواند کرد که بهر نیم
و مغلول میشود فی الحال تازه و ناله حکایت نمیتوانم کرد که صدگره زبان کند بوقت مقال
آری شهادت امام حسین رضی الله عنه اندک اقل نیست و مصیبت اهل بیت که حادثه شدنی حضرت
است علیه السلام و کم از آن صورت خبر داده بودند و قبل از وقوع در غم و مصیبت بر آن سزاوار
مرگش نهاده در کفر و غرأب آورده که بر این چنین نوبت بحسب رباب العین از شهادت امام حسین

منقول است و در شواهد از ام الحارث نقل کرده و الله اعلم سوم خبر شهادت امام حسین در سال اکی قیوش
 درین حکایت را امام طبرسی در سیر کبیر آورده که یکس بوده از یاران رسول الله علیه السلام که در راه
 کلبی گفتند که جوانی زیباروی نیکو خوی بود در بعضی اوقات او تجارت میگذاشت و سرگاه که نزدیک
 آن سرور علیه السلام آمدی او را گرامی داشتی و هر یک که میآمد به دست تویی میزدی بلکه از محبت
 حسن و حسین میگویم که در آن زمان بود که پیاد و کوشا هر دو گمان چنان خود کرد و بداند که چون
 وحیه نیامد به سر و برادر مسجد یا کعبه آن حضرت تشریف فرمودند که و دلیر دار بر کنار و
 نشستند و دست بگیر بیان و آستین بی روی آوردند ای ابا جبرئیل این علیهم السلام گاه گاه
 بصورت وحیه که جمال با کمال داشت نزدیک آن حضرت صلی الله علیه و سلم می آمد و می فرمود جبرئیل
 بصورت وحیه یا پیغمبر صلی الله علیه و سلم برو و من چشم بسته بود که حسن و حسین آمدند و جبرئیل
 را بصورت وحیه دیدند چنان تصور فرمودند که وحیه است گستاخانه و درگاه و بر کنار وی نشستند
 و دست در آستین وی میکردند و گریه می کردند و می آوردند و می باران آن حضرت صلی الله علیه
 و سلم بر فروخت و از جبرئیل شرم داشتند و خواست که ایشان را در آورند جبرئیل فرمود که ای سید
 ایشان را هیچ گوییم صلی الله علیه و سلم فرمود که ای جبرئیل چون هیچ نگویم و ایشان را نرسانند
 و هر دست بجای نمی آرند و ترا وحیه می نمایند از آن گستاخی می نمایند جبرئیل گفت ای سرور عالم
 بسیار بود که فاطمه نماز تبحه گزارده بود و در خواب فتنه و ایشان را بگواره بیدار شده اند و خود را
 که گریه از آفریدگار عالم فرمان رسیده که ای جبرئیل بتجلیل برو و گواره ایشان را بچنان که
 فاطمه زهرا غنوده است بازمانی یا سید یا رسول خدا صلی الله علیه و سلم گواره ایشان را بسیار
 شبها جنبانیده ام و صد شمشیر آن فی الحقیقه خمر من لبس به لبه حسین و حسن و کل بر کمان
 محالیم یا جبرئیل الخیمه من غیر فتنه و بگویش پیش ایشان رسانیده ای سید من لبی و تناس
 فاطمه کشیده ام که او از ماندن دستش کشیدن در خواب بوده و چون من دستش کشم
 گواره چنان ایشانم اگر بر کنار من آیند عجب نباشد اما درین حیرانم که در گریبان و آستین من
 چه چونید حضرت رسول صلی الله علیه و سلم فرمود که چون ایشان ترا وحیه پنداشتند و هرگاه وحیه
 اینجا آمد به برک ایشان میوه یا پیرنگ دیگر در گریبان و آستین خود داشتی ایشان از تو تبرک
 میوه چون جبرئیل دست دراز کرد و به پشت و یک خوشه انگور دراز کرد و از ایشان پنداشت باز کرد
 پیش ایشان نهاد و چون خواستند که بتارل فرمایند میانی بر سر سپید که در لیل و نهار از ایشان

سے جو یہ بہر سید شخص ان کا اور کہ مدتی نہت در آرزو سے آئم حضرت پنجا میر علی علیہ السلام
 و شلم خرمست که از ان انکورد رے نوی و بد جبریل دست آن حضرت گرفت و گفت با سیرانی
 این انکبیس است آمد و نماز سید و بدشت بخیر و دوا این بر و حرام است اما چون انکبیس بدشت
 اور انکبیس است اما سید باز گفت پس شاعران گمان سید می نوشیدند و پنجا میر علی علیہ السلام
 و از ان می نگریست جبریل گفت این دو سید باغ ترا و این دو چشم چراغ ترا شربت شهادت
 خواهند چشایند یک را بنهر قمر مقبول خواهند گردانید و دیگرے را به تیغ سید فرغ خواهند کرد
 و مصیبت ایشان ترا سید به یادتی شفاعت است ابن حسام گوید بیست و پنج روز حضرت به بنی
 دست پیغیر نگذید گنج شفاعت بخون سبک حسین و در و صانع اقلب آورده که جبریل از
 انرا سے وسیعی و بکے فرا گرفت و بدیشان داد ایشان شاد شدند و حضرت رسول صلی اللہ علیہ
 و سلم فرمود کہ این سید را پیش پدر ما در خود برید و پاکیزد و بخورید و از هر یک خمری باقی بگذارید
 چنان کردند و روزے و دیگر که بر سران فرستاد دست شد و بد و جمال خود باز رفته پس هر گاه کہ
 از ان چیزے بخوردند و در دے و قدری باقی گذارند شش روزے و دیگر دست شد و بد و جمال خود باز رفته
 از دنیا رحلت کرد آن انار را کم یافتند و چون امیر را شنیدند که رفتند بے نیز نام پیدا شد و سبب
 نزد حسین بود و پیوسته با خود داشتی چون در کار تشنگی بروے غلبه کردے آن سبب را
 ببینیدے تشنگی او کمتر شدی و چون حسین را شنید که زند انکبیس نیز غائب شد اما بوی
 آن سبب از تربت مقدمه اوے شد و از امام زین العابدین روایت است کہ هر آن مومن
 مخلص که در موسم حسین در زیارت کند بوی آن سبب از تربت دی می شود و دو جو تربت آن
 حضرت خود هزار بار از تشنگی او فرو طیب و بهر خوشترست صحیح سلام علی التراب لکدی
 ضم جسمه اگر بر مرقد جنت پنجاهش بگذرے یا بی چه میمشن شام جان ز جوی مشک تر
 خوشتر و بهر آنکه شمش چو روضه فردوس روح افزا و فضا می آستایس چو
 سدر خلد جان پرور و چهارم خبر شهادت او در چاسا الکی وقوع یافته و آنچنان بود کہ
 جبریل علیہ السلام نزد پنجا میر صلی اللہ علیہ وسلم آمدہ و آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم امام حسین
 را بر کنار داشت و بوسه بر روست و خلق اوے داد و سر مبارک او را بینه بآئینہ بی کینه
 خود باوے نهاد جبریل پرسید کہ یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم این نواہ و بلوغ نبوت داین
 انکورد و حلقه کرامت بر او دست سید از سے فرمود کہ نعم اولاد انکا و نارواوی گوید کہ تعزیری شتر

و بسته در گردن حسین بود و اثر آن رشته بر گردن نازنینش مانند خطی پدید آمد جسمه میل
 دوران خطی بگریست و سر می چنانید سید انبیا صلی الله علیه و سلم فرمود که ای برادر بیدار
 در اثر آن رشته می نگر که جبرئیل علیه السلام گریان گریان گفت یا رسول الله روزی باشد که
 در کربلا اثر همان رشته گردنش رخ آن کو در دو جانها سے اہل بیت بحیثیت آن شہید مظلوم
 غمزه و محنت فرسود گرد در با سحر ملک احسان ازین آتش بسوزد و فلک با هم جگر زین سیم
 بسوزد و بدان آن آتش گرد و فروزان که از یک شعله اش آدم بسوزد و پنجم اعلام از وقته
 را بگذرد و حادثه نازل شاه شهیدان در پنج سالگی بوده آورده اند که صبح عید بود و در شانزده گان
 بجهت سید عالمیان در آمدند و گفتند ای جد بزرگوار امروز روز عید است و بزرگان دادگان
 عرب را سے بنیم جامهای نو پوشیده و در زمین لباسها رنگارنگ پوشیده و ما را لباس نو
 نیست رو بجان تو که تاج تکریم بر سر خلعت یا حی یا قیوم المدثر در بر دار سکه آورده ایم
 اما عید کے بستانیم و عید کے خراجہ نوئے خواہیم خواہ عالم صلی الله علیه و سلم تامل فرمود
 جامه که مناسب ایشان باشد در خانه نبود و نا امید و مخرجی ایشان نیز لائق نمی نمود متوجه
 بارگاه احدیت شد و سر خود را بحضرت صمدیت فرستادنی بحال جبرئیل آمد و دو حله و دو خسته
 مناسب قد و قامت ایشان از علل پشت بیاورد و گفت ای سید مظلوم باشر فلان لباس
 در بر فرزندان عزیز خود پوش حضرت رسول صلی الله علیه و سلم شانه او گان را طلبید و گفت نیک
 جامهای که خیا ط قدرت فراخ و قد و قامت شما دو خسته از غیب رسید همیشه خلعت قدرت که
 خیا ط است اگر است بر قد و قامت قبال شما آمد راست و آنرا چون حسن و حسین خلعتها را سفید
 دیگر باره بزرگان نیاز گفتند ای جد و نواز همه کودکان عرب جامها رنگینی از دما را نیز بپوشا لباس
 ملوک ست حضرت رسول صلی الله علیه و سلم تفکرش جبرئیل گفت یا رسول الله خاطر جمع دارید که
 استاد کارخانه صبغة الله این مهم فی الحال بسیار دودل جگر گوشگان ترا به رنگی که خواستند بپوش
 بفرمایند تا پشت و آبدستان بیارند پس حضرت بفرمود و طشت از این بیاوردند و جبرئیل گفت
 یا رسول الله من آب برین جامها بریزم و تو دست مبارک دران می مالی تا هر رنگی که مطلوب ایشان
 باشد بپوشد آن مرد یک حله را در طشت نهاد و جبرئیل آب بر خشت آنرا کرد و بنیامبر صلی الله علیه
 و سلم رو سے بجان حسن آورده فرمود که ای نور دیده جامه خود را بچون رنگی خواهی گفت بزنک
 آن حضرت صلی الله علیه و سلم دست در یک حله مالید بقدرت الهی اولی چون نمر و دیگر فرشتگان

این بصورت موافق نمیشد اما هر چند آن جناب از رفتن منع فرموده و حامی خویش را با قاست
 و لامل در این امر که ساخته و مفید نیفتاد و با خدیجه بنت ابی طالب بن عباس بنجی متشخص تانگت یابن
 عمر می شنوم که غمیت کوفه دار کے فرمود که اگر ابن عباس گفت یا بن رسول الله از کوفه بیرون
 مرو و مفارقت حرم خدا اختیار کن که پیرت ترک حرمین کرده بعراق توجه فرموده و نذیری بای
 چه رسید و این کوفه همان مردم اند که قصد برادرش کرده و چهار خمیه ویرا غارت کرده و خرم برودند
 تو از ایشان این سببش و بر قول ایشان اعتماد کن که سخن ایشان حق و راست است از ایشان
 و فاد و عهد نیاید و فاجوی از ایشان و گرنی شکوه هرزه طالب حرم و کیمیا بیاباش
 حسین فرمود که این قضیه با نهانستند و از وجه مسلم عقیل بن نامه فرستاده و از سببیت بهر
 مردم و دانه خبر داده و مردم کوفه مکاتیب بسیار نوشته اند و التماس نموده که متوجه آن جانب
 شوم شاید که کار حق مشیت یافته مهم باطل برهم شکند و حالا برین محقق لازم شده که اگر مردم
 خدا را صد چه جواب تو انک گفت ابن عباس فرمود که هنوز ولی یزید در شهرت و آن مملکت
 در تصرف کسان اوست اگر کوفیان حاکم خود را از شهر اخراج کنند و ولایت را منتقل شوند
 بدان صورت توجه نمودن صداقت و اگر چنین نکنند ترا بر آئینه باش که نرید جنگ بایک
 و مبارک از ایشان در آن واقعه صورت نصرت بطور نیاید و شتاب نفس بے فربا و پس بایند
 حسین فرمود که درین سخن اندیشه کنم و فردا جواب باز دهم ابن عباسش برفت و حسین برآ
 رفتن کوفه از مصحف فالح کشاد این آیت کریمه برآمد که کل نفس ذالقه الموت و انما توفون
 اجرکم یوم القيمة حسین گفت که صدق الله و صدق رسول الله بنجن جابر گوار خود که در
 جواب شنیدم و کلام پروردگار خود که بفالح کشودم هر دو مؤید شهادت من باشند و بر
 ازان چاره نیست مگر دفع تقدیر بتدبیرش اید کردن و روزی دیگر از این سبب
 باز آمد و گفت یا بن رسول الله چه فکر فرمودی گفت غمیت سفر عراق را نسیم
 داده ام و دل بر قضای ریاضه و حکم سجانی نهاده مگر عهده آنچه مرا حق بود هست
 رضای ما همان عهد است بن عباس گفت ای حسین اگر البته میل سفر دار
 توجه ولایت یمن کن که مملکت عربی و عرصه وسیع است و حصون و قلاع بسیار دارد و قلیله
 بدان تمام شیعه پیر تواند و دیگر دوستان را و مهاوایان اهل بیت در آنجی بشمار
 و چون در آن ولایت قرار گیرے و اعیان خود را با طران و کان ممالک و آن از ناخلاقی را

بر سید حسین گفت ای فرزوق از کوفه می گفتم که یابن رسول الله گفت منم کوفه را
 چون گذشتی جواب داد که ای ایشان باقی که راه حق تو در این است اما شمشیرهای ایشان
 با منی است که مال نیار ایشان دارند حسین فرمود که راست میگوئی پس فرزوق فریاد کرد
 بجانب حرم رفت و چون حسین بیرون آمد بر سید مکتوبه یقین بن مسهر داده او را بکوفه فرستاد
 و مضمون آنکه نامه سلم عقیل بن رستمی که اتفاق شما بخلافت من و شوق و آرزو مندا شما
 بقدم ما خدا شمارا جزا می خیر و ما دوستی شمارا و حق من ضلح کرد و اما در این صحیفه از بطن اتم
 است ارسال یافت من و منقریب در عقب مکتوبه غایب رسید و سلام قنینا مکر آن حضرت
 گرفته روی بکوفه نهاد و چون بقادسیه رسید حسین بن نمیر با جمعی از کاشان و مقام آرام
 و سب آن بود که چون حسین از کربلا آمد جمعی از اعازی با محاسبه زیاده نوشته او را از دست
 شان برده اخبار کردند پس زیاده تمام سر را بهار ابروان کاسه و دلیان کار را بر سر بود حسین
 و ملازمان ایشان ازین کار آگاهی نداشتند چون قیس بقادسیه رسید حسین او را گرفته بکوفه
 فرستاد و این زیاده و بکوفه غفلت کرده عاقبت فرمود که او را از بالاسه قصر بزرگ انداختند
 و ملاک شدند و نورالامه آورد که ارسال نامه بکوفه از کربلا بوده و عنقریب آن محل صحت از غدا پدید
 و چون حسین بذات حرق رسید بشیر بن غالب را دید که می آمد پرسید که ای بشیر از کوفه یابن
 چه خبر داد بشیر گفت یابن رسول الله شنیده که الکو فی لایو فی فرمود که راست گفته و
 از اینجا در گذشت بمنزل و در رسید از یکجا نب بلند می دیدیم که آنجا نصب کرده پس بنا کرد حساب
 چه کیفیت گفتند زبیر بن العقیل الجلی و او در آن وقت از کربلا می آمد حج گذارده و از مناسک آن
 فارغ گشته بکوفه می رفت امام حسین او را طلبید و او را قتل نمود و بعد از قتل تمام بخت
 فرزند خیمه الامام علیه الصلوة و السلام توجه فرمود حسین گفت ای زبیر هیچ سران و کس که
 مرکب مجاهدت و دین محبت نمی توانی که و با بشیر تبارک آتش فدا و اهل فدا و اهل
 سازگی و پروانه دار بر جانی شمع شهادت پروانه زنی و در آتش نوری حق سبحانه و تعالی
 بنام من مصرعه زبان بگذر که تلججنانان پیوسته و روی زخم از شادی برافروخته
 بنحوائی این سخن تو بر نم شد که یابن رسول الله خطبه سر که پیش تو بر آستان
 نیست و هر است آنکه از او راجع غرت نیست چه پیش اهل نظم بود و پروانه دینی که سوخته
 آتش محبت نیست و مدام است که مرشد این دولت و ترقیب چنین سخاوتمندی بودم مصرعه

را که سیدم یکام خویش علی بن ازیز حسین بیرون آمد و بفرمود تا خیمه او را بر کنند و قریب
 پنجصد امام معلوم نصب کردند پس با صاحب خویش گفت که از شما هر که از روی شهادت ارد
 باید که باین محفل بر پشت نماید و هر که میل وطن دارد و شهادت را کاره است از من مفارقت اختیار
 فرماید اغلب یاران از سر از وی اعراض نموده روی بکوفه نهادند آنگاه زن خود را طلبید و گفت
 ای یار تنگ آردای هدم و داد از من بخت حسین میروم تا جان سپار کنم تو از مال من حق خود
 بردار و مرا بجل کن تو ای آنست که زن را طلاق داد و او را همراه برادر او بکوفه فرستاد و
 در روایتی دیگر چنانست که زن گفت امروز من را ای صاحب همت فرزانه تو میخواهی که در محفل
 پس مرتضی باشد من نیز میخواهم که ملازم دختران فاطمه زهرا باشم پس هر دو با اتفاق کوفه نگاه
 اولاد رسول بر میان بسته و طریق هوادار می افتاد بتول و خست یار سفر نموده احسار از
 سعادت هر دو سراسر نمودند و مصرعه دین کار دولت خدا تا که اراده پس از آنجا رفتند
 تا بشوق رسیدند و شخصی از کوفه آمد حسین تنها نشسته و را طلبید و از احوال آن طرف
 استفسار نمود آن شخص گفت بخدا که از کوفه بیرون نیامدم تا دیدم علم حق قتل ثانی بر من عرو را
 بگفتند و تنها ایشان را برادر کشیده سر بر ایوان را به شوق فرستادند حسین که این خبر
 بشنید و گفت انا لله و انا الیه راجعون پس آن مرد برفت و غیر از حسین کسی برین حال
 و قوت نیافت را وی گوید که مسلم دختر که دشت هر ده ساله حسین و او را بچوختی و صاحب
 دختران حسین بود و درین منزل که فرود آمده بود آن دختر بیادت خود پیش حسین آمد شانه را
 او را نوازش کرد و در اعمالی که فرمود که هرگز مثل آن واقع نشده بود بسیار رو او می میگرفت
 دست مبارک در سر و کمر کشید و ختر را شکسته و در دل پدید آمد و بفرست چیز که معلوم کرد گفت
 یا بن رسول الله اشب با من ملاطفتی مینمائی و رعایتی مینمائی که فراخ رتبان باشد
 مگر چه بزم شهید شده است حسین را تحمل نماند بگریه درآمد و گفت ای دختر دل تنگ کن که من پدر
 تو باشم و زینب خواهر من مادر تو و دختران من همه غلبه تو و پسران من همه برادر تو و دختر
 فریاد بگریه و مضمون این سخن رجزی که دلب عرب بود او را که گفت هم که آتش خشت اورد
 شاد می بخشایم این زبان ز دوست پدر را ندانی چه کاشک ششمتی خوابگاه و چنان سرچو خال که
 او نهادم و ای کاشک بگریه شدی است کار من چنانچه بیا ز چشمه چشم کشاد می چون
 فریاد و فغان آن دختر بر آید پسران مسلم عقیل بران حال مطلع شدند بجا آمد و فغان درآمد

حسین بدان دیار رسد نوشته شود و من در میان کشته گان وی باشم و بدان ایحاج که اگر کربلا
 بنا بر محبت دنیا از خدا ندانان نبوت برگشته پس زیاده پوخته اند و حال فاسد را بر نفیم باستان
 گزیده و من نه طاقت حرب ایشان دارم و نه بود نفقت ایشان سر حمت فرو بستم از م حجاج
 باز گشته صورت حال بنده عرض رسانید امام حسین فرود بر خاست و برون رفت وی قدم بچند فرمود
 این الحش بر اثر لطف تعظیم و بوارم تحویل و ما کیون من هذا القبیل بجا آورده آن حضرت را بجا
 نیکو پوشانده و خود در خدمت ایشان پایستاد و حسین فرمود که معارف شهر تو بمن نامها نوشته
 رسولان فرستادند که ما هر چه از عوان و انصار و یار و هوادار تو نمیم موصول موصول آنکه بخارج تحویل
 مستوجب این جانب شود ما ما بشرا لطف جان سپار که قیام ناکیم و اکنون همه مشغول
 که روی از راه هدایت بر تافته بیاورند ضلالت و غرابت شتافته اند و تو سید انسانی است
 عبید الله که هر چه میکنی از خیر و شرف بدان مشاب و معاقب خواهی شد و من از امر و معاش
 و مناصرت خود بیخبرم و اگر اجابت کنی فرود قیامت شکر تو پیش خدیم مصطفی علیه السلام
 بگویم عبید الله جواب داد که مرا به یقین معلوم است که هر که متابعت تو نماید در آخرت بهره او
 از مشروبات کامل نصیب او وافر شامل خواهد بود و اما چون کوفیان با تو در مقام معادات اند
 و دوران دیار نامرک و معاولی نذر برک و با تو مدد و چند پیش نیستند غالب بنی امیه است
 که تو مغلوب خواهی شد و شکر نریز بسیار است و من یکم تمام است که از یاری من چه آید مرا
 و این ما و این من که بمحض نام دوست قبول فرمای و بخنداسو کند که این من است که از عقبم بجا
 که تافته ام بد و رسیده است و هر که از پی من تاخته گردد مرا نیافته و این قضیه من هم ستمی صاف است
 و از یار زان عرب کم که راجعین سلاحه باشد متوقع میدارم که قبول این تخته محقر نیست
 بر جان من نمی محصر عهد پاسی بخ زمو بکلیان قبول کرد و باستان بر خاست و گفت
 من بطبع اسپ و شمشیر پیش تو نیامده بودم بلکه از توقیع معونیت و مظاهر ت مسید شتم
 تو قبول نکردی و مرا بمال گسی که جان خود را از من دریغ دارد اتفاقی نیست اما از روی گریه
 که بعد از واقعه آنجناب عبید الله حیف بر تفسیر خویش تا سمنان خود و دوران باب انبات
 در د آینه گفت چنانچه از تو این ابوالموید موفق بن احمد که مسطر است و چون در مدینه ایمن
 این اوراق مقرر شده که مقصدی ایراد ابیات عربی نکرد و گرنه آنچه ذکر آن ضرورت بود و استماع
 آن در انشای اخبار پارسه زبان را سبب توجع ضمیر می باشد لاجرم با ثبات ابیات

بعضی اشتغال نرفت و صحنون آن شعر است **لطم** ز بی حسرت که چون شاه شهیدان به
 مرا گفتا قدم در نه بیارے چه راه اسیرا که آن حضرت نرفتیم که نور زیم طریق حق گذارے
 اگر در کربلا می شتم آن روز به شهید راه او در دوستداری بهی بودے بغزای قیامت
 مرا از لطف او امیدوارے چگون او رفت من از روی تقصیر بمانده و مقام شمر ساری
 بعد از ارے و ما دم می شتم که چو لی سود ندارد و آه و زارے آورده اند که در سفری از منازل
 کوئنه که آنرا ثعلبیه خوانند حسین فرود آمده بود و در کنار خواهرش شیب نهاده و خواهرش
 آگاه بیدار گشت و آب از دیده مبارکش می ریخت خواهرش ام کلثوم گفت اسے جگر گوشه
 مصطفی صلی الله علیه و سلم و ای نور دیده مرتضی و اسے سر در سینه شراچرامی گری و دید تو
 گریان مباد الا بحیر حسین فرمود که درین وقت و حدم مصطفی صلی الله علیه و سلم را در خواب دیدم که میگفت
 وی گفت ای حسین رسیدن تو باز و خواب بود و سوا و اسے را دیدم که در پیش من ایستاده
 میگفت که شمامے شتابید و مرگ بر اثر شتای شتابید بیدار شدم و مرا از گریه خود گریه
 دست داد ام کلثوم نیز گریان شد و پر دگمان حریم عصمت همه ملول و محزون گشته
 مے گریستند از میانہ علی اکبر بهای خواست و گفت اسے پر با جیم گفت نعم با جیم و حق
 ایم و حق با ما ست پس گفت باکی نبود اگر با بکر رسم یا مرگ بار سه چه یقین مید انیم که کس
 حیات مستعار است و اسل عمر لغایت ناپایدار هلاک جلاینا مے عالم بشریت بشهرت کل
 شے هلاک مقرست و مسافران منازل با ویه وینار ابر مهرانا کونوا یدر کلم الموت راه گذر
 لطمیم که در بخت تخم انانی بکشت زار جهان که برق جادته آتش بخرمنش تفکند
 کدام روحه اقبال سر کشید بچرخ که صحرایش عاقبت زنج نکند چ اسے پر ما گلشن فنا را
 به فتحات رایحین و لدار آخرة خیر آریسته می بینیم گلزار شهادت را بشقائق حقائق یرز و
 فرجین فرین و منور سے یا جیم پس را از مرگ چه باک باشد **مشنوس** مرگ
 برگ آمده که راحت دارد و مست و مرگ ساز و منتظر آید از پوست و مرگ بر دار و حجاب باز پیش
 تا شویم از فرع سو سے اهل خویش و مرگ جانها را سو سے جانان کشد و ببلدان اجانب
 بستان کشد پس از آن منزل حلت فروده بموضع رسیدند که آنرا نقطه طمانه خوانند شانه را ده
 درین منزل شکر خود را گفت ای مردمان شما از من بجای شمارا و استور ادم با ذکر و دید و سر که
 خوابید بر وید که کوفیان با مایوفانی کردند و مسلم عقیل را قتل کردند و در دوزخ کلا مراد افتاده و شتران

هر که خواهد باز کرد و در جمعی که در راه و قنایات قدیمی نهشته اند ملازمت آن حضرت را بگذرانند و شهنش
 مانده با فرزندان و برادران و خویشان و جمیع اهلیان از موالیان حسین فرمود که ای کوهستان
 مرا از خویشان و خویشان را از من گریز نیست آیا شمار اجازت است عثمان برگردانید جلاله که
 بجایست هر طرفی خواهد رسید متوجه شوید آن وفاداران حق گذار و موافقان سپه بخارا علیه اسلوة
 الملک الجبار یکبار زبان اهل اصحاب بر کشوده و انهار صدق نیست و صفا طویرت نمود و گفتند این بزرگوار
 سزایر جان با فدای خاک پای تو باد که تو سپهر ولایت را ناهای و صد امامت را با دشناست
 هر که امر در روی از تو بگردد و اندر دیکدام دیده و در روی تو نگردد استن تواند رماست ای قبیله
 هر که مقبل آمد گوشت به روی هر چه قبیلان عالم سورت و امر و زکس از تو بگردد اندر و س
 فردا بکدام دیده و سینه رویت به یابین رسول الله با چه حجت دست اهتمام اندر این ناری تو
 باز داریم از ملک خدمت و ملازمت تو که سبب پاوشای خاویز است رو بکدام ملک است ای کوهستان
 آنرا و آنیم که سلطان شوقی و جان را از ان دوست داریم که جانانش حق فی لفظم خوشا ملک که خوشا
 تو باشی به خوشا جاسه تو جانانش تو باشی به خوشا روی که در رو تو باشد خوشا خوشی که
 انسانش تو باشی به بدر و دل سیر بریم عمری به بیوی آنکه درش تو باشی به ای ریحان
 روضه رسالت و اسن با سمن گلشن جلالت ما را از بوستان وصال خود بخارستان نزاران
 خدا بکن که اگر چه عالم پر گل و گلزار است باخار خاوشق جلالت آنما سیر و نظر ما خاست لطفم
 باخار غم عشقت آویخته از دامن که کوه نظری باشد رفتن بکستان و اگر طلبت ما را اینجا بسید
 غم نیست به چون عشق حرم باشد به است بیابانها و یابین رسول الله با حقیقت ترا شناسند
 و بواسطه هوادار س قوبر رسیدان مخالفت برافراخته ایم و مرکب حق شناسی به شمار است حاجت
 تو خسته ایم در رسم یوفائی و پیمان شکنی که در زب بفتوت و امین همت و عزت برانداخته ایم
 اگر تو آستین ملال برافشائی یا دامن محبت از ما در جانی ما دست از دامن تو باز نداریم و اگر از
 در برانی از دیار بر آیم بایست که تو صد بار دامن فشانای به نگذاریم دهن تو ز دست ما بیاوریم
 نعمت خدمت تو در یافته باشیم طریق شکر گذار س و وظیفه سپاس دار س و اقتنای س آن
 سیکند که مانده ایم چنان نیست از دست ندیم و بوی ده با شکر قدم انهم و سیر ارادت بر خط
 انشاید و احوال نیستیم طبعیت دامن دولت جاوید گریان امید و حیف باشد که گیرند و در
 بگذرانند و موالیان در شناسه این عثمان گریه س که در دهن حسین نیز س گریه و اشنان

در عاصی خیر می گفتم اما او که گویا این زیاد جاسوس می باشد فرستاده بود که چون حسین بن علی
 و متوجه کوفه شود مرا خبر کن در مینوقت جاسوس در رسید و خبر رسانید که شامزده روز است که
 حسین از کربلا بیرون آمده و امروز در قبلیه بنی سکو است پس زیاد که این سخن بشنید خربین زیر
 با سحر را با هزار سوار بفرستاد که هر وجهی که باشد حسین را بکوفه رسانند و نگذارند که بگریزد
 حر راه بادیه در پیش گرفت حسین را به طلبیده اما امام حسین از آن قبلیه بیرون آمد و بکوفه
 میرفت که شخصی از بنی عکرمه او را پیش آمد حسین از حال کوفه سوال کرد آنکس گفت که این
 از یادش که با طلبید تو در بادیه سرگردان کرده است و از قادیسیه تا غدیپ همه صحرا سپاه
 فرو گرفته است و انتظار تو می کشند مصلحت آنست که مراجعت نمائی و بجهت اسوگند که تو نیروی
 مگر بجانب نیزه و شمشیر با ای اشرار و یقین شناس که با قوال افعال اعتمادی نیست
 بلکه اکثری از آنها که بدست پسر عمت و بیعت تو آمده بودند حالا در محارب ملازمان این حضرت
 باش که شام اتفاق کرده اند حسین فرمود که جز آنکه خیر آخر تو شرط نصیحت بجا آوردی
 حق تعالی ترا جزا می دهد پس حسین از و برگشت و می رفت تا بمنزل سراب رسید
 آنجا پیوسته فرمود و علی الصبح زودان شد و چون آفتاب بوسط آسمان رسید که حر راه بادیه
 که در آن محراب فرو آمده بودند و در سایه های سپان خود نشسته چون سایه های سپاه حسین برینند
 سوار شده در پیش راه ایشان صف بر کشیدند حسین حس فرستاد که مقرر این سپاه بکویت
 حرمین یزید پیش آمد و نام و نسب خود گفت حسین فرمود که یا حارثا ام علیها بیار که آمده
 یا بحرب ما حرکت که بحرب شما حسین گفت لا حول ولا قوه الا بالله العلی اعظم گفت
 ای حارثه خیال دار که گفت مرا پس زیاد فرستاده است که تراز بکنم که باز گردی
 و نگذارم که بگریزد و دیگر روی بکند ملازم تو باشم تا در واد کوفه حسین باز نگریست وقت
 نماز پیشین بود گفت ای خدایت نماز است فرود آئی و تو با قوم خود نماز گذار تا من بقوم خود
 نماز گذارم حرکت یا بن رسول الله تو فرما پیش رو و ما هر دو لشکر در پی تو نماز گذاریم
 که تو پیشوا می زمانی و امام اهل جبهه می نمون این بیت ادا کرد و خطب من و
 اقامه ابا تو در هر نماز می بینم مست تازنده مغنی من و بحجاب ابرویت از رویارم
 کجا درین پیر و خدا طاعت من حسین او را دعا گفت و فرود آمده نماز پیشین گذارد پس
 برخاست و بر شمشیر خود تکیه کرده خطبه فصیحانه ادا کرد و گفت ایها الناس من روی بدین صوب

نیار و دم و غریب این جانب نگر دم تارسلان شما متعاقب نیامدند و اما ما سے شاپلی و رپی
 بمن نرسید کہ بسرعت بر حیدر متوجه دیار ماشو کر اے ندریم کہ اقتدار بوسے خفیم
 اگر در میان ما باشدے منات و دنیا و آخرت ما نظام سے پذیرد و من سخن شما آدم اگر بچود
 و موافق خویش را بنحیدر تجدید آن پر ازید تا من از اطمینان قدم و شہر شما محسم و اگر از
 مبالغت و ستاعت من انچه نمایند عنان مرا صحت بر یافته ہر جا خاتم بروم حرکت اسے
 مستحق سونگہ نجد کہ من ازین مکتوبات خبر ندرم حسین فرمود کہ جسے دین لشکر تو اندک ہا
 ایشان با من ست پس فرمود کہ مکاتیب را آوردند و چون خواندہ شد بعضے از ان مرد
 سر و پیش انداختند و خجل و وہ متغزل شدہ پس ان برخواست و نماز دیگر نیز بجا آیت
 او کرد تا گاہ شتر سوار سے در رسید و نزد خرا آمدہ مکتوب این زیاد بوی داد و من خوش آنکہ در
 کہ این نامہ بتور سہ حسین را در اینجا سوتون دار و اور اور منظر کے کہ از آب و گیاه و دریا
 فرو دار منامہ را فرو خواند و با نام حسین داو کہ اینک بنکر کہ بسر زیاد چہ بیانند دار و در گذشت
 تو من حیران فرما ندہ ام اگر چنین کنم از پس زیاد سے ترسم و اگر مبارز حرب شوم از خدا
 و رسول شرم میدارم پس چنان از مسماہ خود با حسین گفت یا بن رسول اللہ دست
 بریدہ باد اگر بر تو بیفتد و دیدہ اش بر کندہ باد اگر بخیانت ورتو نگردد من درین راہ کہ
 می آیم هیچ سنگ و کلوخے نگذشتم الا کہ از بے انانیشان بگوشش پس من بسر سوار
 مرا بہشت بشارت میدادند و من با خود سے گفتہ دلیک داسے بر تو ای حرج بجر بپرسید
 خدا میر و سے این چہ بشارت است اکنون مخالفان با من ہمراہ اند و بضرورت مرا با تو
 اگر صلاح باشد با یکدیگر سوار شویم و مقدار سے راہ برائیم و چون فرو دایم شما بہ جہاد آنکہ
 حرم ہمراہ است دور تر فرو دایم و آنکہ مردمان نجواب روند بر خیزند و راہ بگردانند ازین
 کہ خراہید برید و چون روند شود و مردم من بیدار گردند و معلوم شود کہ شمار فتنہ اید و ما پارہ
 درین باد یہ گردیم و رفتن شمارا ہائے ساختہ مراجعت نمایند حسین اور ادعا گفت و سوار شد
 ہر دو لشکر با یکدیگر میرانند تا دو اولک از شب بگذشت فرو داند و چون لشکر بختیدند
 و نجاب قحلت فرو رفتند حسین بخواست و با مردم خود و سے براہ نہاد و شبے بود
 تا ریک و نیدہ استند کہ کجا میر و گدا و قے بکوفیہ صبح بیدار بیت سچ آمد و عداوت
 خود آشکار کردہ آفاق را از رنگ شفق لالہ زلزلہ کرد و اسب حسین بر زمین ہولنا کہ رسید

زبانیست و در هر چند شایسته را در میان منیر و گوهر از کام بر می گرفت حسین بن علی که چنانچه می بیند
 که این چیز زمین است کی گفت این را از من ماری گویند حسین گفت شاید تا می دیگر داشته باشد
 گفتند آری این موضع را که بلا خواهند حسین گفت امیر اکبر ارض کرب و بلا و سفاک را داد
 این زمین کرب و بلاست اینجا ریختن خون تا می است این محض حال است بخیر
 گز نام این زمین بقیع که بلا بود اینجا انقیاب ما چه کرب بلا بود اینجا بود که تیغ بر آید
 نبی کشند اینجا بود که ماتم آید عبا بود کار خند رات من اینجا تبه شود و پشت مبارزان
 من اینجا بود و تبار بود در ریزند در مصیبت من آید چشم خویش در سر مرغ و ما می که در آب و
 هوا بود و شایسته اکبر پیش آمد که می در بزرگوار این چه نال است که می گریه در این محض
 که می گریه گفت ای جان پدر من با جدت سر تفتی تفتی در وقت غمیت مصفین بدین موضع
 رسیدیم که کرب بلا می گویند امیر فرود آمد و در کنار برادر حم سن نهاد و من بر سر بالین و
 شسته بودم ناگاه از خواب درآمد گریان گریان برادر دم گفت یا ابتاه ترا چه شد گفت در واقعه کرب
 که دریا می از خون و صحرای خود حسین من در آن دریا افتاده دست و پا میزد و در فریاد میکرد
 و چنانچه پس از فریاد و غمی رسید آنکه دین کرد و گفت یا ابا عبد الله ترا درین صحرای واقعه کرب
 چه خوابی کرد و گفتم صبر کنم و جز صبر و شکیلاست چه چاره دارم امیر گفت همچین کن که هر دو خطبه کا
 در شمار نمی آید که انانیوس فی الصابرون اجر هم بغیر حساب خدا ایار با صابر است و ما را
 تسک بخیزد که فرمود و صبر است پس حسین فرمود که حالا شتران بخوابانید و بار بار باز کنید
 و خیمه ها بنشیند نوزالانجه فرموده لطف هم بار بکشانید که اینجا خون ما خواهند ریخت چنانچه
 اینجا خاک کربلا خواهند ریخت که کوکان جعفر طیار را خواهند کشت که در بخار آل مصطفی
 خواهند ریخت که آن سگان از حمله در و باه باز می دمید و خون نور دیده شمشیر خدا
 خواهند ریخت که آنکه حسین پاسه از کرب بگردانیده ها بخان فرود آمد و چون قریم حسین
 بخاک کربلا رسید خاک را رنگ زد و شد از و خوابا می برخاست که کیسوی حسین را بر سر شد
 ثم کلثوم گفت اسے برادر عجب حالی مشاهده میکنم و ازین باب ویدیه عظیم بل من میرسد
 بیست و ادسے عشق که جز تشنه در دنیا نیست که رایش از خون لاشه لبان سیراب است
 حسین خواهر را تپان داد و شهر با نور طلبید و وصیت کرد که اسے یار و افتخار داری نمکس کار
 چون امر ابراهیم بدین موضع از اسب در افتاده و سر در و در هم شکسته چنانچه از تنه و تیر و نیزه

بمحرم کشته زینهار و موی برهنه نکستی و سینه و روی نخواستی که شهادت اعظم برین محسب است
 اما چون اهل بیت این سخن بشنیدند همه در غم و شوق افتادند و گفتند ای سید سرورین چه خبر
 دلسوز جان گفتار است که سیدی دامن چید و آغ اندوه و دلال است که بر سینه یارستان غریبان می نشاند
 بهیت این سخن چیست که دلهای من خون گردد و دلهای من دل جلد و چون گردد و بدشانزد
 فرمود که جان چنین خواهد بود چاره چیست بجز آنکه هر کس سید و پناه بخدا برید آنگاه حسین از
 هاجنا فرود آید و فرمود تا کسان او خیمه زدند و نزدیک باب فرات قرار گرفتند
 نورالأمه آورده که امام حسین از کربلا رفته نوشت سلیمان بن عمرو خراعی که تو نامه نوشتی
 و مرا امستد غایب آمدن کردی و من اینک آمده ام اگر مایه رسانی و عهد خود را بوفارسانی
 خود قاعد و مروت بجای آورده باشی و اگر بیوفائی کنی این صورت از اهل کوفه غریب است
 که باید در برادر و پیغمبر من کردند حالانکه مخالفت سر راه ما بر من گرفته اند اگر مایه کنی و نیکو
 و الا من تن برضای خدا داده و بر عهد الرضا و بالقضا رباب الله الا عظم بقدم اهل بیت
 ایستاده و مصرعه در مان بجگر رسانا و دن است و پس پادشاه را بقیس اعرابی داد و قیس
 ردی بگوید نهاد در راه دران و اگر گرفته پیش سپر زیاد بردند چون پیش سپر زیاد افتاد
 نامه را از فضل بیرون کرد و در برید علیه الله زیاد گفت این چه کاغذ بود که بریدید گفتی
 که من برنده آن بودم گفت از کجا آورده بودی جواب داد که از پیش امام حسین گفت
 چرا بریدید گفت تا تو نخواستی که اسرار حجاب بر دشمنان فاش کردن شرط نیست پس زیاد گفت
 ترا از دو کار یک باید کرد تا از جنگ من برائی نیابی یا آنها کن کسان که نامه بدیشان آورده بود
 با من بگوئید یا بر منبر رویش را و بگذشت را تا نگوئید و مرا و نیز بدراستایش کن قیس
 گفت اظهار نام اهل امر خود مکن نیست اما این کار که دیگر کنم قوم را در مسجد جامع کن و مرا
 بر منبر فرست تا آنچه دادم بگویم پس سواد س که کردند تا خلافت مسجد جامع حاضر شدند و منبر
 از صحن مسجد نهادند و قیس بر بالاس منبر برآمد و خدا ترا الصفات سادات ایشان کرد و بجز
 رسالت صلی الله علیه و سلم درود فرستاد و از ابتلا که حق جانت مر اینا و اولیا را خدا بی خند
 فرود آید پس گفت ای قوم بدانید که من رسول امیر المؤمنین حسینم و مرا فرستاده تا این کتاب
 بر سیدیکوی ازیزید منرا دار ترست مخالفت زیرا که فرزند رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 پس یبازید و یار سدی کنید که در کربلا ماند که مردی چند فرود آمده و لشکر بیایست و فرستاد

مال صاحب الدینی که از هجوم بلا اندیشه نکرده روی یکر بلا آورد و بیست هزار و شصت بیابان
عشق دام بلاست که کجاست شیر و کز بلا نه پر سبز و چلبیس در ایستاد و دست یزید و ابن زیاد
آغاز کرد خروش از اهل کوفه برآمد و خبر رسید زیاد در سید کسی فرستاد تا او را از منبر زیر آورد و بالا
کوشک بردند و شربت شهادت چشانیدند و چون خبر قتل وی بمسین رسید بسیار گریست
و او را دعای خیر گفت و چون پسر زیاد و شیند که حسین در کربلا فرود آمد نامه نوشت ابو بکر
مضمونش که نگه یزید بمن نامه نوشته که زینهار اگر حسین را یابی یا خبر او بشنوی بر سرت زخمی
که تان و آب سیر نخورے تا او را به بیت من در آری و اگر ایکنده شش بر سر در و من فرستی
الکون ای حسین من رفیق محبت یکم بیایه بیت یزید در آئی و اگر حسین منے کنے جنگا که ما ده باش
چون نامه بمسین رسید بخواند و بنید محبت و گفت بد حال قومے که رضای مخلوق را بیزید
خالق اختیار منے کند **بیت** رو بدینا آوردند و پشت بر حجتے کنند چ خلق را
خست و سازند و خدا را خشنناک **پس** سول عبید الله زیاد گفت جواب نامه بنویسد حسین
فرمود ما که خدا **بے** جواب فقد حقت علیه کلمه العذاب نامه او را نزد یک من جواب
فست و منراے او خبر کلمه عذاب نیست آن رسول پیش پسر زیاد آمد و خبر نامه انداختن
و جواب نا نوشتن میاور و غضب او زیاد شد و رے بجضا مجلس در کرد و گفت از شما
که تصد بے حرب حسین کرد و و هر ملکه از بلاد عراق که طلبد بوی ارزانی دارم و یک جواب داد
نوبت دوم و سوم نیز کس اجابت نکرد و القصه عمر سعد را پیش طلبید و گفت مے شد که می شوم
که تو از روی حکومت ری دارے و منے الواقع آن ولایت کسجست و عمر سعد چو وارد و
داخل احوال او بسیار و بشمار است حالا بنحو اسم که فشتوری و طبرستان بنام تونولیم این آرزو
ترا از خلوت قوه بصحرا می فعل ای رم عمر سعد خدمت قبول کرد و ابن زیاد فرمود تا منشور حکومت
و ولایت طبرستان بنام وی نوشته میاورند و او را خلعت تشریف پوشانیدند مگر بی ساجت نزد
پیش وی کشیدند پس گفت ای عمر من ترا سپاه سالار کشا میدهم و حالا حاکم ری شایه چچاه
خروار زر از خزانه نقد بتو بے بخشم و این همه بشرط آنست که کربلا روی و حسین بے بیعت یزید
در آری یا سر او و متابعتش بر آری عمر سعد گفت ای امیر این کار بزرگست و بی تفکر و تدبیر
در چنین کارے شروع نتوان کرد مرا دستوری ده تا بروم و با اولاد و اصحاب و شادانم
پسر زیاد گفت برو و زود خبر بے بمن رسان عمر سعد جامه خاصه ابن زیاد پوشید و بر کسب پی شاره

و مشور حکومت می آوردست گرفته بجز آنکه چون فرزندان او در اربابان صورت دیدند گفتند
ای پدر این اسپ و جامه از کجاست و این کاغذ که در دست دارد چیست گفت ای فرزندان
دولتی باروی آورده است که پایش پید نیست و سعادتی در طالع ما اثر کرده که نهایتش به پاد
شاه رسیده است امروز بخت نیک بشارت رسان است چه اقبال و رونده مراوات که در این
روز نیست اینکه دل بفرزادان و شمس جنت به عیدیت اینکه جان بنزار آرزویش خواست و
پدائید که امیر عیدیه صد زیاده و سپه سالاری لشکر خود بمن داد و قشریغ خاطر و اسب چنانستی بهر کس
فرموده و مشور و امارت می و طبستان بنام من نوشت بشرط آنکه بروم و پایشین بخار به کیم پسر
کترش که این سخن بشنید گفتند پیرمات سپهات این چه اندیشه بدست که کرده و این چه سودا
بی حاصل است که بسود اسه دل در آورده و چه چیدم بحرب که میگویند و کمر دشمنی که ام خاندان
بر می نهی حسین بن علی عجلو الله فرقه مصطفی علیه السلام و نور دیده مر قضا و سرور
سید فاطمه زهرا است پدر تو که سعد و قاص بود جان فدای جدایان میگرد و تو حالا قصد
جان ایشان میکنی مکن و از خدا ترس و از شمساری روز قیامت بر اندیش و چون حضرت
رسالت علیه السلام و سلم آمد و کن که چون روز قیامت از تو پرسند که چرا با فرزند خود دوست
کردی و رقی در روی او کشیدی چه حجت خواهی آورد و چه عذر خواهی گفت و دیگر آنکه بنام
بدست خود نوشته بد و فرستاده و او را خوانده و او سخن ترا اجابت کرده و بگوید تو روی پند
آورده تو اکنون قصد کشتن می میکنی مردمان ترا عذر و بیوفا گویند و دوستان اهل بیت
تا قیام قیامت بر تو نمانند و گویند سر و کفن کن که نکو مخفزان چنین نمکنند و که تا
بروز قیامت عذر تو نیست حق و عمر سعد روی از دی بگردانید و پسر ترا گفت تو چه میگوئی گفت
آنکه بر آدم میگردد اگر چه است و علی نسیم است و پسر زیاد و میوه نقد هیچ عاقل نقد را نسیمند و
حاضر بر غائب اختیار کند لطف هم نقد را یگان از دست داده و پسر نسیم روزگار مبرور
گفت صدیقی که آنجا نقد از عسکرها نسیم نیکوتر و عمر سعد گفت اسه پسر است میگوئی
حالا ما دنیا را اختیار کرده ایم تا حال آخرت چون شود پس روز سه و دیگر عمر سعد بار الا ما روزه
رفت و گفت راضی شدم بحرب حسین ابن زیاد شادمان شد و پنجره ارس بر سر داد
و جانب کریم نفس کرد چون از شهر بیرون آمد یک گفت یا بن سعد بحرب فرزند رسول خدا
سعد اشتر علیه السلام میروم گفت اگر کسی اگر چه حربه حسین در دنیا موجب عارست و در آخر

موصول بنارست اما حکومت ملک ری نیز سبب ذوق و حضورست و واسطه عیش و سرور و عمر
سعد اینجاست چنانکه گوید که ابوالمفاخر ترجمه شش برین وجه آورده و نقل مرا بخواند عید الله
از میان عرب بد رسید بر دلم از خواندنش بنار لقب و مرا امارت ری داد و گفت حرب حسین
قبول کن که از دلم است شور و شغب و ملک ری دل من مایلست و می ترسم که بکینه چون
بشتم بادشاه ملک عرب و چگونگی کشم در رخ کس که در ست و شجاعت و نسب و علم و حلم و
فضل و ادب و سزای قاتل او و در خست و میدانم که آنچنین عمل کرد خدای را غضب
اولی چون نگرم در ری و حکومت آن و چندی رود ز دلم خون نازد از لبها و آورده اند که
حمزه بن مغیره که خواهرزاده عمر سعد بود چون دید که خالش غم محاربت حسین حزنم کرده
بنزدیک وی آمد و گفت ای خال توجه بجز حسین یک از گنا مان بزرگست مستلزم قطع رحم
و موجب شتمار بعد از یوسفالی تو متکب این امر چراست عمر سعد گفت اسے فرزند اگر چنین
نیکم انالت و حکومت ری بمن نیست حمزه گفت بخدا سوگند که ترک خروج از دنیا بهتر
از آنست که نزد خدا روئے و خون حسین در گردن تو باشد پس سعد در اندیشه دور و دراز
افتاده خواست که غریمت را فسخ کند عاقبت حب جاه و دیده بصیرت او را پوشانیده و جاه
افتاد و با چنبر سوار و پیاده روئے کربلا نهاد و در برابر امیر المومنین حسین فرمود آید
بس بد و فرستاد که سبب آمدن تو بدین ولایت چیست حسین در جواب فرمود که تو و اقران
من مکتوبها نوشیدید و متعاقب رسولان فرستادید و در التماس قدم من مبالغه از حد
دیگر زانیدید من بکلمات و ایهیه شماروی بر آه آوردم و شما نقض ایمان کرده و عیسیم یارے
ما و دینا بزارے کشته شد و حالا من میخواهم که باز گردم اگر کسی مانع من نشود و عمر سعد ازین جواب
و شدل شد و گفت شاید میان حسین و پسر زیاد صلحی برگردد و حسین باز گردد و بحرب
حتیاج نیفتد پس مکتوبے باین زیاد نوشت و از مکتوبے امام حسین او را آگاهسے و ادب
زیاد بدو نوشت که بعیت یزید بر حسین عرض کن اگر قبول نماید من اعلام نامے والا منتظر
زمان من باش عمر سعد داشت که پسر زیاد بر اجبت حسین راضی نمیشود آن زمان که
بشخص حسین فرستاد و آنجناب بعد از مطالعه فرمود که من هرگز بسجن پسر زیاد عمل کنم و
زمان او نیزم چون خبر را بداد متناع حسین بر پسر زیاد در سبب غضب بر دستوی گشته و حسین
این نمیر و شیت من لع او شده و ای الکلمه را مانع سوار و مآده مدد عمر سعد فرستاد و مغانم

که حسین و اتباع او را از تصرف در آب نزارت مانع آید تا وقتیکه بیعت نرید و گریه پس عمر سعد
 عمرو بن حجاج را با نقیصه سوار حجت فسطاط تین نفره و حسین و موم او را از آب منع کردند
 شانه را و خیمه بجا مانده بود و این صورت لبه روز پیش از شهادت امام مظلوم بود اما چون
 تشنگی بر ملازمان حسین غلبه کرد و برادر خود عباس علیه السلام را با سه سوار و بیست پادیه طلب
 آب فرستاد و عباس و اخو و محارب و غلبه آمد و شکم پر آب کردند و بر شکر گاه خود به
 شیشه دیگر حسین کس نرود و عمر سعد فرستاد که میخواهم که مشب با من ملاقات کنی عمر سعد
 قبول کرد و با بعضی از خواص خود از لشکرگاه بیرون آمد و حسین را برادر خود و علی را برادر
 خود علی اکبر سوار شده و در برابر عمر سعد پادیه داد و گفت و یکجا ای عمر از خداوندی که پادیه
 همه بدوست نترسی که با من در مقام تقابل و تلافی و تو میدانی که من پسریستم ازین اندیشه
 تا صواب در گذرد و باز فرات و دنیا فانی که با هیچ کس پادیه نداشت و مغرور و مشغول شوی
 کج بقا نیست درین خاک که انچه مغرور و فانیست درین استخوان چه آنچه برین مایه و خاک نیست
 کاسه آلوده و دست تهیست به هر که از دست زبانش بدوخت و او آنگاه خود را و دامنش بشوید
 اینچنین بدانسان بخود پسند و دل در عروس عسره نای جان ربا دنیا بند مصرع
 که این عسره عروس هزار دانا دست چه عمر سعد گفت یا اباعبدالله هر چه گفتی حق و صدق
 امامی ترسم که اگر نجابت تو در ایم منازل مراد گردد خراب کنند امام فرمود که عمارت های دنیا
 چنان محبوب نیست که این همه تعلق با تو توان در زید اگر فقر بلند تر است سازند که شکم های
 رفیع در جنت برای تو بنا کنند مع هذا اگر با من باشی سراست بهتر از آن تو دهم گفت مرا
 گویند ضیاع و حقار بسیار ارتفاع هست از آن می اندیشم که این زیاده از استغفر کرد و حسین
 فرمود که اگر آن فسق و فساد شود من ترا در حجاز مقرر نمیشم که صدایان از زود عمر سعد
 پیش انداخت و هیچگونه جواب نداد حسین گفت برو که بفضل خداوند و توفیق دارم که بعد از
 برادر من را انچنان بود که نه زبان آن حضرت گشت چه اندک مالی بخوار بود و عید و او را
 پیشتر خفص نام داشت و آنرا که پدر را بر جرح حسین تحلیص و بر حکومت ری ترغیب کرد و بقتل رسانید
 و چون شانه را ده بار گشت بر برین حصیر هدایی که یکی از جمله زهاد و عباد زمان بود پیش آمد که
 ای فرزندی رسول خدا چه کرده ای گفت عمر سعد را فیهت کردم از قبول آن تمناع و با برادر
 گفت فردا من بروم بناید که شب غفلت از گوسش و سه بر شمشیر و مع غلبه را بیع و شانه را

امام حسین فرمود که بر صواب دید تو کس را اعتراض نیست بریر چون اجازت یافت علی الصبح
 به لشکرگاه عمر سعد شتافت و او در خمیه بود که برای او نصب کرده بودند بریر همدانی بی اجازت
 درآمد و سلام نموده نشست عمر سعد و غضب شد و گفت یا ابا سہدانی ترا چه چیز مانع شد که
 بر من سلام کنی مگر من مسلمان نیستم بر پرگفت که حضرت رسول صلی الله علیه و سلم فرموده که
 المسلم من سلم المسلمون من لسانه ویدہ مسلمان کسے است که مسلمانان از زبان و
 دست او بدست باشند اینجا آب بر اہل پیغامبر صلی الله علیه و سلم البتہ و زبان بابت
 ایشان بکشد و با فرزند رسول خدا صلی الله علیه و سلم داعیہ حرب کرده و لشکر بر ابر عترت پیغام
 صلی الله علیه و سلم آورده و مصرعہ از خلق و خدا بیچ ترا شرم و حیانت بد عمر سعد زمانی نیک سر
 دیش انداخت پس بر آورد و گفت ای بر یقین میدانم کہ ہر کہ با ایشان قتال کند حقوق
 ایشان را غضب نماید لا محالہ جای او جہیم و جزای او عذاب الیم خواهد بود و اما من ترک ملک نمی توانم
 ذول از حکومت و ایالت بر نمی توانم گرفت بریر فرمود کہ یا بن سعد ہر کہ ہوس ملک ری کند
 ہر آئینہ بساط خدمت حق را طغی کند و مرکب سعادت را بر تیغ شقاوت بکشد و مردنیک بخت
 و عاقل انجین کار با کی کند **نظم** گیرم کہ در کار ترا میری کند چہ آخر نہ مرگ نامہ عمر تو طغی کند
 گیرم کہ بگذری تو ز قارون پنج و مال بد باو و فنا کند دجوان با تو کے کند چہ ہر کو گزید
 دشمن آل مصطفی بد او مرکب سعادت خود با زنی کند چہ پس بریر از پیش وے نا امید
 بیرون آمد و خبرش بہرادہ رسانید کہ آن سیاہ گاہ عجب عظیم را بنوعیم مقیم اختیار کرد طبیعت
 یاب ز فرم و کوثر سفید نتوان کرد چہ کلیم بخت کسے را کہ بافتند سیاہ و انا شمر ذی الجوشن
 چون شنود کہ عمر سعد و شب رفته ہستین سخن گفتہ فی الحال بگو نہ رفت و با پس زیاد گفت
 کہ میان حسین و عمر سعد رسول مر اسلہ واقع است و شب نیز با یکدیگر ملاقات نمودہ تدبیر را
 میکنند و حقیقت این حال معلوم نیست ابن زیاد و غضب شد و نامہ نوشت بعمر سعد کہ من ترا
 بمحارت حسین فرستادہ ام نہ بصباحت اومی شنوم کہ با ہم کلام و پیامی دارد اگر این کار
 از دست تو نماند بشوری کہ نیام تو نوشتہ ایم باز فرست و سپہ لارے لشکر با شمر ذی الجوشن
 گذار چون نامہ رسید عمر سعد اندوہناک شد و دل بر حرب پیش نهاد را وے گوید کہ در دردم
 محمد در لشکر گاہ حسین آب نماند و آن لشکر بشنگ مبتلا شدند و اطفال فسر یاد
 انقضت انقضت بر کشیدند حسین بر خاست و بوضعی تشہد فرمود و گفت این زمین را

چنان قدر سے کہتے نہ چہ تہ آب شیرین خشک و خوشگوار پدید آید ہمہ لشکر ازان آب خوردند
 و مرکبان را سپہ را بہما فاختند و شکمہا پر آب کردند و بازان چشمہ ناپدید شد و ہر چہ طلبیدند
 ازان نشانانی نہ دیدند و این ارجمند کرامتہا سے شاہنشاہ بود اما چون ابن خبر بر سر ریا رسید
 باز نامہ نوشت بعمر سعد کہ حسیث را محال دادہ تا در باد یہ چاہے کہ کار بروخت غیر محال
 ہر دو تنگ سازانیک لشکر پی در پی سیفر ستیم آنکہ شمر را با چار ہزار مرد بد و غیر سعد نرساد و اگر
 یزید کی ربا و دو ہزار و حصین بن مغیرہ کو نے ربا با چار ہزار و در پی ایشان مخوفن ترس بجنگ
 ربا و دو ہزار و در قفای ایشان نصر شاہی ربا و دو ہزار و از پس آن حجاج بن ابی لہر را با ہزار کس
 تا ہفدہ ہزار سوار و پیادہ بعمر سعد پیوستند و او پنج ہزار مرد دشت مجموع بیت و دوشہ ہزار
 تا مرد جمع شدند و با شاہنشاہ اندک مردی بود حبیب بن جابر احدی گفت یا بن رسول اسر
 درین نزدیکی تبیل لونی اسدیت و ستورے وہ مرانا اشبہ بر دم و ایشان را نہ بت تو خرم
 اجازت یافتہ میان قوم رفت و گفت ای مردمان پس فاطمہ زہرا و جگر گوشہ رسول خدا
 علیہ السلام علیہ وسلم را بیت و دو ہزار سوار و پیادہ در میان گرفتہ اند و شاہان ان بن یاد آمد
 و شماران یعنی تہیکم کہ اگر شفاعت رسول علیہ السلام علیہ وسلم طلبیدہ یا نہ حسیث را و پیادہ
 عبد ربیع بن البشیر کہ ان مردمان بر پاسے خاست و گفت ہر کس عہد اول کسی کہ ان مجتہد
 اسمہ و گواہ با شہید کہ گفت کہ کسی کہ اجابت دعوت حسین کرد من بودم حبیب گفت بشیر کہ
 باین البشیر الخجۃ اسے پس بشیر ثبات و ہاد خدا ترانہ بہشت انقصہ خود کس از نبی اسد
 بیت کرد و مکمل مسلح بر سپان تازی نشستہ وی ہشت کراہہ حسین نہادند و تھار را بستختہ
 انہمین قبیلہ خبر بعمر سعد برد و او از رقی شاہی را با چار ہزار کس فرستاد و ان نماز و پیشانی
 ان لشکر را بر ایشان برد و در کنارہ آب فرات ہر سببہ جنگ در پیوستند و شکست بر مرد
 دینی اسد افتاد و جمعے کشتہ شدند و باقی نہستند کہ طافند و مقاومت آن لشکر نہادند و قبیلہ خود
 باز گشتند حبیب نیز شاہنشاہ خبر رسانید و موجب از باد و غر ان اہل بیت شد بیت ہر دم
 افزا بد غمے ہلاکے غمہ چون لشکر غم دہنی آفند نیم و چون پس راوشید کہ حبیب بن جابر
 کس پیفرستد و دے طلبہ آتش غیب او نہ تنہا یافتہ کس بعمر سعد فرستاد کہ اگر وہین ہوز
 بحر حصین مشغول نشوی ترا و ہر کہ باقت است بہا نہ چون بنیام بن زیاد بر سیدہ عمر سعد
 بر سیدہ داکر نہ ریگہ شد و دے محال سوار شدہ ہما کی لشکر سری حسین نہاد و اس روز

نه محرم بود که تا سو حاکم گویند و در آن محل حسین سر برز انو خست بر لبانی زیبا دارد در خواب نتر بود چون
 ز در سپاه و نعره سواران و تفرقه سلاح پدید آمد او را رسید از ساعتند حسین بران حال قوت یافته برادر
 خود عباس را با بیست سوار پیش ایشان باز فرستاد تا معلوم کند که سبب آمدن آن جماعت چیست
 عباس تحقیق نموده باز گشت و گفت عمر سعد است بالشکر خود بر حرب اقدام نموده حسین خست بود
 که برود این قوم را بکشت باز گردان که روزیگاه است و اقی امر و زامه است طلب با مشیت که شب
 عاشور و تا باشد که مرا سم طاعت و لوازم او را من درین شب برقرار ماند عباس باز گشت و گفت
 ای مردمان جگر گوشه من صلی الله علیه و سلم کیان شب دیگر نیز مهلت می طلبد و چنان میداند که
 شب باز پسین است از عمر وی بخواند که بطاعت و عبادت گذرانند و در او را دوزخ را و خطای نیست عمر
 با مرا که شاد است که گفتند ما به تنگ داریم و از غنایب میریزیم ترسیم شمر نعره زد که شما را
 امان نیست و امسال بحال ندار دناگاه انوشعبان کندی در روایتی آنست که عمر بن حجاج از آن
 سقاه بشهر داشت بانگ بران جماعت زده گفت ای قوم این چه خفتی و بیست پیانی است
 که می کشید اگر این قوم از روم و یا از چین بودند می و مهلت می طلبند می و مهلت می دادید آخر
 این اهل بیت پنا منبر شما نیستند و شماست جد و جدی ایما از فاق بتر رسید یا از خلافت شرم در آید و نه
 شما بسخت روی و سخت بینید و چو شیطان لعین با کبر و کینید و زنی سبحانه شرمی ندارید
 ز مردم نیز آرزو نمی دارید نه از اهل بیت مصطفی اند به صد کرب و بلا در کار اند چه مردمان این چنین
 استماع کرده دست از حرب برداشتن و با شما فرود آمده که با نان برگماشتند حسین قبل از این نموده
 تا گردن گاه خندنی کننده بودند تا مصاف از یک جانب شما و حرم نیز از تعریف یکانه این با شما شدند
 و پیرنیم ساخته و درین محل فرمود تا آتش در آن زود تا کسی استخوان نیارد تا چون آتش را نه
 کشیدن گرفت تا ملک بن عروه بر سبی نشسته پیش اند و گفت ای حسین پیش از آتش آن سمر
 این آتش در خود زدی حسین فرمود که گزشت یا عبد الله دروغ گفته است و دشمن خدا
 گمان دارم که من بدو رخ روم و تو به بدشت مسلم بن عسحق گفت یا بن رسول الله اگر اجازت
 فرماست تا تیرے برداشتم خم حسین گفت نخواهم که در حرب پیش دستی کنم اما تو درنگ و تا قدر خدا
 بیند پس می القبیله آورد و گفت اللهم جره الی النار یا خدا یا اورا بسا که عتوت و آتش
 کشتن پیش از بازگشت او آتش عقی و او را پاشنه از آتش دنیا چنان سفی امان حکم و عتوت
 الله و معلوم احبانه از اجابت ظا هر شد و پیش از این سو را سخته فرودفته او بجانب اهل کشت

و عنان از دست داده پایش در کباب بالما سپهر سوسید وید تا یکبار خندق آتش رسید
 او را از پشت در میان آن آتش آگند و خود با گشت و خوشن از مردمان برآمد و این کربلا
 دیگر یوزان حضرت پس حسین سجد که شکر بجای می آورد و دلاک سر برداشت و با او از بلند چنانچه
 هر دو شکر شنیدند گفت خدا یا اهل بیت و ذریه رسول تو ایام بود ما از ظلمان بستان
 این اشب آورد و او که ترا پیغمبر صلی الله علیه و سلم چو نیت است که هر ساعت این نیت
 حسین از روی غیرت بر آشفته و از سر نیاز با حضرت کریم کار سازد خداوند تبارک و تعالی که از
 که خدا یا پیغمبر اشعث شب من قطع میکند و مرا فرزند پیغمبر تو شست و دانه فارینه نه الیوم زلما
 پس در همین روز خوار سبوی نای درگ جانش را قطع کن هنوز تیر و عابر مهت آسمان
 زرسیده بود که شبناز قضا از سوسه عالم تقدیر در سید و علی انور در بطن آن ناپاک قتلگاه
 ظاهر شد و از مرکب فرو آمده بقیع کماحت مشغول گشت که دم سیاه با مرا که تیشی بر جوت او زد
 و کشون العورت و میان چپ و راست سگ و دینا جان پلید از من طوط او جدا شد و مصرع
 و انچنان بد زندگانی مرده به و این کرامتی دیگر از ان حضرت واقع گشت پس حید و منری
 پیش برانده و آورد و کلامی حسین این آب نرات می بینی که چون در یابی بواج میرود بخدا که از
 قطره پخته تا از تشنگی پاک شودی حسین که این سخن بشنید آب در دیده و گرد آید گفت اللهم
 استعطفشان خدا یا اورا آتش میران فی الحال بی سبب پیش در رسید و ویرا بنیداخت
 و او بر فاسقه در پی اسپ می دوید تشنگی بر و غالب شده گفت احش احش و او هر چند
 آب بلب او میرسانید ندی تو راست خود و نادان تشنگی کرد و این لایت موم بود که از ان حضرت
 در ان روز ظهور نمود که پس زیاد آن همه کرامات مشاهده می نمودند و همچنان بر طرقت جمل و غبار
 مستقیم بودند مشغولی اشتیاقا شکر کرامات اندید بر بساط مناکرات مات اندید اولیا را چون
 پیدا کردند سر اهل مصافق و ناراند این همه بجز آنکه جنس خنید و دو دیوانه فوج انس خنید
 القصد آن روز و شب هر یک که از ان امام مظلوم روس نیاز بدگاه رسیده قیوم آورد
 همه شب گرسنه و تشنگی را که می آورد و حضرت رسالت پناست صلی الله علیه و سلم می گذرانید
 نورالاکم آورد که چون روز تاسوعا بگذشت و شب عاشورا آمد سلطان سیاه گمان و تیرت
 غروب مقام گرفت و شب شکفام پیکس سیاه و پیر این کبود دورا تم تا ندان بر پشت خاکی ندان
 تا اینجا تا بلا انتظار کشید ان کربلا آمدند شفق خون دیده در دامن سپهر نیت عزم زمین گردانید

وفا کتر خسار بر فرق خویش بخت بیست و دو دلاام رو سے زمین را سیاه کرد چندی
خویش را بجزاشش تباہ کرد و در آن شب سینه بفرمود تا آن کرے که اسراج ساختہ
ہمراو داشت در میان صحرائہ اندوختہ جمیع لشکر خود را طلبیدہ بربالا کرے نشست و
خطبہ و رفایت جزالت و نہایت بلاغت ادا کرد و بعد از شنائے خداوند تعالیٰ و تعظیم
و درود سپید عالم صلوات علیہ وسلم فرمود کہ الحمد للہ علی السراو و القراء اما بعد بدینید
کہ من بچاکس از اصحاب خویش باو فائز تیا فتم و بیج آفریدہ را از اہل بیت خود رحیم تر
و نیکوتر ندیدم بخراکم اللہ منے خیر خدا شمار از رحمت من جزاے خیر دیدہ بدیند کہ من شایب
رفیدہ شمار از ربقہ بیت خویش بحلی ساختہ و این سہلت بدوے شفا خواستہ و طریق کثرت
کہ چون این قوم مرا ہمیند طلب شایانگند و بجسوتے دیگرے نیر دازند پس باید کہ ہر یک
از اصحاب من اشب دست کی از اہل بیت من گرفتہ در آفاق متفرق گردند تا از محنت رہائی
و از شدت فرج یابند **بیت** من تمام غرقہ کرد اب غم آن بکہ شایانگشتی خود بکشت
سوے ساحل یابید برادران و فرزندان و خویشان و موالیان جواب دادند کہ یا بن رسول
ما را قوت مفارقت و طاقت سہاجرت تو نیست و بتائے خود بجہ از وفات تو سے خواہیم
و تا جان در تن داریم در معقے در بدن داریم باعدا سے و دشمنان اولا در رسول رب العالمین
مقتلہ خواہیم نمود **بیت** بقیامت بر ہم آن عہد کہ بستہ با تو چہ تا نگوستے کہ در آن روز وفا
نیو و چنین ایشان را و عا گفت در دے بفرزدان مسلم عقلی کرد و گفت ای ابا عثم
چہ بر او عید کا فوڈ کا ذیب باطلہ کو فیان اعتماد نمودہ پدر شمارا بفر فرستادیم و آن کردہ
رو سے دل از کرے مہر و فایر تافہ و باقدام انتقام در محسوسین تحریک افساد و ایتاد
نامرہ ظلم و بیداد و شتافہ غرض مصمون اور اعدا ہر تمام تعرض ساختہ و رسوم حق شناس
اہل بیت بنوت را از رو سے ناسپاسی برانداختند **اللعن الرحمن** من کہ از انسیسم تا شریستہ
شہادت نوشید و خلعت سعادت پوشید خلا شایا دگار سلم عقیلیدہ و اور شمانیسنہ غمزدہ
و نامزدہ است بر خیزیہ و اور خود را بر داشتہ از اینجا عقبیہ کے طے رویہ و از اینجا بانیہ رفتیہ
دل در کرم الہی بستہ انتظار برید کہ مبدع کہے کہ انتقام از نبی ہیبی کشتہ ظور فرماہر در دس این سخن
از پدر خود شنودہ ام و حقا کہ او از حضرت رسالت شنودہ باشد و این صورت برین و بیہ بودہ
کہ حضرت امیر روزے از روز ما سے حرب غفین ندا فرمودہ کہ و ابا مسلیما یعنی ابوکم جاست

محمد حنفیہ گفت ای پدر سے دعا کرو صغیر فرمود کہ مردوں ابو سلمہ غلامانی نیست
مقتدر دین صاحب پیش شاہکار از جانب مشرق بار لیاات سپاہ پیدائید و چندانی نمی آید کہ
خدا تعالیٰ بواسطہ سے حق را در مرکز خود قرار دہد خوشا وقت آنان کہ با وی موافقت نمود
در اعلامی دین و نگون ساری ظالمات جدید نماید این نقل بصحت پیوستہ در شواہد النبوة
مذکورست و آنجا چنین فسر مودہ کہ مردانین کس صاحب الدعوة ابو سلمہ مریت کہ با علی
سیاہ از مرد شاہجان بیرون آمدہ باشند امید مجاہدہ نمود و عالم را از شامت مردانیان بہر
بالقسط چون اہم حسین این سخن با و لا و سلم گفت کہ بروید منکے دیگر بر بالا سے جراحست
معیبت پدر مرید شاہکار افروں پدر و برادران بسبب مصرعہ اندرین بودی نباید در بر بالا
دریچہ ایشان فرستاد بر کشید کہ اسے شاہزادہ مصرعہ بائیم و خاک کویت تا جان
زتن بر آید و جان را چہ خطر باشد کہ بہر تو قدما کنیم ضرر چہ قدرست کہ نظر آن خاک پاک کنیم پدر را
در دفا و اسے تو سرور باخت و داد ہوا دے کہ جان دی بازیم و بغیرت با دشمنان در ساخت
و ما از سر محبت با و دوستان جانی در سے سازیم تو نہ از ان سروری کہ با تو سرے صفائے توان
خدا کن دلبر کے کہ صفائی تراز و دی لاندست تو ان داد ملیت تا سر زگر بیان اجل
در زینم و مادست نزد امان تو کو نہ کنیم و حسین دید کہ ایشان از روی صدق و صفا کلام
و در راہ سرو و فغانابت قدم اندر دے خیر جہت ایشان بر زبان راند و فرمان داد کہ چون
مہم اصحاب بن ہرین وجہ قرار یافت باید کہ بروند و بقیہ کہ از شب ماندہ بطاعت و خجارت
گذر آئندہ و صبلح حاضر گردند کہ نماز آخرین کہ جماعت خواہیم گذار و نمازین با دعا و دعا ہد بود
القصہ نما و ہم بنازل خود شتافتہ با و را و روحیہ مشغول گشتن آن شب ہمہ شب نالہ و آواز
عرسہ زمین لغزہ ماہ میرفت و ہم اشک غریبان با دیر غنا از چشمہ چشمہا بہشت لہری رسید
بیت ما اشک چشمہ تابا ہے رفت و آہم تابا ہ چہ ماہ و ما ہے را بر اشک و آہ میگم گواہ
نور الائمہ آوردہ کہ اوائل حجر گاہ بود کہ لطفان آسمان آواز سے آمد کہ یا حبیبش ما را کہ
اسے شکر خدا سوار شوید کہ ہنگام کار زار رسید و بر نشینید کہ وقت ولادت بنزل را را تر کرد
ام کا تو ہم سحران بیہوشان جو شان و خروشان خود را در خمیرہ حسین انداخت و گفت
اسے برادر عزیز این صدا شنیدے کہ از آسمان آمد گفت آسے شنیدم و ازین عجیب
دیدم پیشین زین ساعت بیک لحظہ نور ماہرہ از فلک داخل بانوں رسید و مردم چشم

از روزنه جان بخار و گشتن ملکوت مشغول شد بچشم در آفت جدم صلوات الله علیه مسلم که تنگام
 عینا که ولا نیام قسطنطین و در آب و دلم بیدار بود و در میان دیدم که برین جای که در دوا و در میان
 آنها که از بهر برین خشتنا که بر بود و من با خود گفتم که او را ملاک خواهد کرد و درین اندیشم
 بودم که جدم صلوات الله علیه و مسلم پیش من آمد و گفت یا سید که ای سید ای شهید آل محمد
 معلوم ترین فرزندان من اینک اینک یا استقبال روح پاک تو آمده اند و بر تیر بزرگ ترا بشارت
 میدهند چنانکه تا شب افکار نزد من کنی و تو وقت و تاخیر جانم ندارد که و همراه جدم صلوات الله علیه
 و مسلم فرستاده دیدم آن حضرت مساوات الله و سلامه علیه سرود که حاج حسین این من امی قنای
 گفتی فرمود که این فرشته است از آسمان فرود آمده باشی شیشه سبزه افروخته و ترا در این شیشه بریزند
 و گدازد و ارم کشوم که بریزد از دست حسین گفت که این سبزه سبزه اهل بیت مرا طلب کن که محل در آن
 رسیده است غزل انوار اید و ستان کین دم سفر خواهم کرد و مسکن اعیان خود بجا و اگر
 خواهم کرد و ما از اینجا شاد و خرم میرویم از مهر آنکه در منزل اندر بقعه زین خوبرو خواهم کرد
 هرگز اعزیم تماشا که ریاضت قدس است بگویم بهای شو که ما اینجا سفر خواهم کرد و سپس حرم
 محترم حسین و اولاد او بیاوند و حسین فرزندان را از پیش خود جدا و دلو بسنه بر روی
 یکایک می نهاد و روی بر سینه ایشان میمالید و از دل پر خون هزار زاری میآید و من گفتم که
 جگر گوشگان من جام بر شامی سوز که هنوز وقت نیستی شام نیست و در غریب غلاوه حسن
 شیشه شده ندانم که چه گویم و غم شام با که گویم پس می بشهر باز کرد که یار و بریکه من و ای نور دیده
 از آن سرور سینه من خدایم که با این یتیمان چه خواهی کرد و بعد از من علم ایشان چگونه
 خواهی خورد و خوش و فغان از اهل بیت برآمد و شتی مبر و سکون و در گردا بر بخت و غریب
 افراط با افتاده و افواج امواج دریا که مصیبت و افران متلاطم و تر افتاده و دیده و در
 از آن ده بزرگان خاندان گریان گشت و زمان دیدن آنهمه دل سوز بگر خراش از من افتاد و در آن
 سوزن منیم از هر دیده و طوفان غم میسر شد و در گوشم از هر لب صدای گشتن اهل عالم را
 شنیدم چه کار افتاده است به این قدر دامن کردیم زنده کار عالمی به ام کشوم به طاقت
 گفت که گدشته بلخ لافته و اسه لایق رسته چمن اهل اسه ترا طاقت نشود و در آن
 غم اندوز دایر اسه استماع این کلام بگر سوزست جدا حضرت شریف صلوات الله علیه مسلم که از
 حالت فرمود محرم با برت علی بن ابی طالب و چون علی بیال شهادت و سوزی زنده سعاد و بر آن

سایه برادر حسن محبتی بر فرق ماسترده شد و بعد از برادر محرم با هزاران دیناگاه مسلمانان
 تو بودی ای یادگار خاندان نبوت چون تو بروی محرم باک باشد و محرم راحت بر جراحات
 از فراق زوگان طبیعت یزید از ان روز که بانی تو یما نیم به در آن زوایت عمر محبت گذرانیم
 درین سخن بودند که ناگاه صبح بدید و گر بیان از غم آن غریبان چاک زد و مصرع
 فلما انما را صبح فرق طبیعت صبح سر برهنه از سپهر کبود پوش خراشیده روی نما گشت
 و آفتاب سرگردان از فلک سرگشته بادل پرکشش طالع شد و شنه زمان گیسوی شب را
 در ماتم شیدا برید و موسی برید و در مصیبت غریب نیست و دست زمان پیر این فرقه
 فلک را از عیب تا دامن فرد و بد و چاه دیدن در لغزیت عجیب نیست **نظم** هر صبح اگر
 نه لغزیت منقرض است به پیر این کبود فلک غرق خون چو است به آفتاب شمع نه در خاک
 نسیم زود بر قامت سپهر چو پیرین قباست به که در فراق آن رخ گلگون لغوخت زار به شود
 راجه ابرخ لعل چو کمر باست و اما چون از صبح طاهر شد حشیش با ننگ نماز گفت و دیار ان
 جمع شده تو تیر که دست او دارند و فرض را بجاست گذار دهند و هنوز دعا ناکفته او و راو
 تا خزانده فریاد کوس حرب و ناله نای زرمی از لشکر مخالفان برآمد جوق جوق از سوار
 و پیاده کامل مسلح روزه بمیدان نهادند و ایستاد و علیها انقب کرد و ای مل من سبازند و ای
 نه است که موالیان حسین سپاه عراق را که مخالف اهل حجاز بودند با چنان برگزینا دیدند عشاق
 هر خد شکار به دست یقین برای خسرو زمان و زمین بر میان جان شیرین بستند و پیاده
 و سوار و بخت کارزار آوردند عمر سعد تیرگی که بر داخته میمنه تا میمون را در عهد عمر و آن
 حجاج کرده و میسر و ناسر و را بشمزدی و خوشن سپرد و علم را به دست موسی خود دید داد و
 آن قلب سپاه دل در قلب سپاه قرار گرفت شانه زد با آنکه می دوسه چند پیش نهاد
 از کثرت لشکر دشمن اندیشه ناکر و میمنه با میمنت را تا مرز پیرین تمیس بکله نمود و در سیر
 بجیب بن منظر را حفر فرمود و راست را به برادر عباس از زانی داشت و اگر چه جای قلب
 صدر باشد آن صدر و قلب جاسه گرفت سائران حشیش و میدان تهاوت قلب پای روان
 برکت کفایت نهادند بافت غمی از عالم لاریست بگوش بگوش ایشان این تیر سائید که **نظم**
 روز جنگ است جنگ باید کرد و کوشش نام رنگ باید کرد و وقت جوشش شمشیر
 باشد به گاه کوشش در رنگ باید کرد و شکم ماه و پشت ماهی را نه از لشکر شیر رنگ باید کرد و

از برين بجز توطئه بايد خورد و چا بكام نهند بايد كردند رزم با اين سگان روي باز به سپهر شير
 و پلنگ بايد كرد و در پيديد با سگ گچ بنیان چنگ زدند و تیر خدنگ بايد كرد و اما چون هژو
 صفت راست شد حسين به خيمه درآمد و عمامه رسول صلی الله علیه و سلم بر سر نهاد و در اعانه
 آن حضرت صلی الله علیه و سلم در پوشيد و شير كے كه شمسوار سيدان انا بنی بالسيف
 در دست گرفته حائل كرد و بر اسپی امر خیر نام كه مركب را كبرياقی بودی سوار شده روی بمیدان
 و شعله آغاز كرد كه يك بيت ازان غنيت **شعر** انا ابن علي المظهر من آل محمد
 كفاني بهند امير حسين **فخر** و مضمون سخن آن حضرت آنكه ای اهل عراق سوگند بر شما
 ميدهم كه ميديانيد كه من بنير مصطفی ام صلی الله علیه و سلم و سبط رسول خدا ايم و جگر گوشه
 فاطمه زهرا ام و قره العين علامه تقي ام و برادر حسن محبت است مع محمد جعفر طيار در پيواس
 نضای حيات اسطى است عم پدرم حمزه سيد الشهدا است و بی بنید اين عمامه رسول
 است كه بر سر دارم و اين در اعانه مبارك اوست كه در بر دارم و اين شير آن حضرت است كه
 حائل كرده ام و اين اسب خاصه اوست كه زير ران در آورده ام نعره ازان لشكر رايد كند
 حسين بپرستی درستی كه انچه گفته حق و صدق است حسين گفت پس بچه و جفون مرا حلال ميدارد
 و آبی كه بر دودام ديده و دى و نصارى حلال است از من باز ميگرد و حال آنكه پدر من زاننده و
 خودست از غرض كوثر همچو كے كه شتران تشنه را از آب باز ميگرداند و دين محل آواز گريه و زاری
 اطفال و نسوان اهل بيت از خيمه ببيح پايون حسين رسيد از استماع آن متاثر شده گفت
 لاجل ولا قوه الا بالله اعلى العليم پس عايش و علي الكبر را فرستاد كه برويد و با اين
 بگوئيد كه فردا شما را بيار بايد گيت حالا در گريه لعجيل كنيد ايشان خاموش شدند و
 شانه زاده با سر حروت خویش رفت و گفت ايها الناس بد ايند كه خداوند تعالى كذب را
 حرام گردانیده و من سهر گز دروغ نگفته ام و وعده خلافت نكرده ام و پيچ مسلمان را نياز زده ام
 و تا قلم تكليف بر من جارس كشته فرائض الهی را ترك نكرده ام و شما را معلوم است كه آن سبط
 كه من دارم امر وزير روى زمين بچكس ندارد و من مرد بودم از دنيا اعراس نموده و ملازمند
 جذبه گر و خود صلوات الله و سلامه عليه گشته مراد را بخار ما كردند تا ضرورت ترك مذنيه گرفته پناه
 بجرم كه بر دم و لعبادت پروردگار خود مشغول شدم تا رسل شما متاقيب نامهای شما متواتر
 بمن رسيد كه ما ترا با ما است حق دادلى از غير تو ميديانيم بايد كه متوجه اينجا نب شوے مگر صحره

ما در قدم تو جلد جان انباشتم تا اکنون که بقول شاکر آدم بکیرا می نهانی قصد می کنی که گمانی
می کنی که تو بگفته دلمانی از ک نامهربان را بنگ نذر و جفا در می کشی که اگر از ان سر که شاکر
که متلع صبر و سکون مرا سوخته حریف بگوش کوه فرو خورم نه الحال صفت و است اقبال بسا
بر ویدید آید و اگر عامه جور شکا که نیای شکیبائی اصحاب مرا از دنیا و براندخته و منزه برود
روشن نمایم در زمان اثر طلمات بعضها فوق بعض از دوسه ظاهر گردد و حالایبب شما
در عالمک راحت را از دنیا می نشکر اضطراب خراب می بینم و سفینه آمل را از جهوب عوم
طال و در قباب انقلاب می یایم قسطه دریای خصه را برین و پایان پدید نیست که کار را بران
سرو سامان پدید نیست و دارم درون جبب دل صد هزار تیر و پنهان چنانکه یک سر یکان
چو پدید نیست هاپس یک یک از دوسای کوفه را که دران لشکر بود و ندانم بر ده گفت اے عمر سعد
و اے عمر دین انجلاج وای شیش ریب و فلان و فلان شامتا ما به بجانب من نوشته آید و اکنون
در برابر آمد و قاصد خون من گشته آید ایشان جواب دادند که ما درین مکاتیب خبر نداریم حسین را
تا محاسن ایشان را سحره داشت و بدیشان نمود و ایشان انکار ریب نمود و گفتند این محاسن
بیوقوف ما تکی شد حسین از کذب و غدر ایشان تحیر شد و فرمود که آن مکتوبات را در آنش
انگند پس فرمود که انکند سر و البته که حجت بر شما تمام کردم و شمارا برین حجت نیست عمر سعد
پیش آمد و گفت اے حسین این مخان خیمه بنید یا بنید یا بیعتا می شنن یا تر این
تیج پاک میسایم پس تیر می دیکان نهاد و گفت ای بل کوفه گواه باشید و نزد حلیه
عبید الله زیاد اقامت شهادت نماید که اول کسی که تیر به شکا گاه حسین انداخت من بودم
پس آن تیر بجانب حسین انگند شانه را ده محاسن مبارک خود و پست خود گرفت و فرمود
که غضب خدا بر من بود و قتی اشتداد یافت که گفتند عزیز پس خدمت شوم الهی بر انصار
ز ما میشتد گشت که افتر نمودند که میس ابن اشتر است و غلط بود و کار درین محل پس شاکر
معدوم میاش که قصد کشتن فرزند پنهان میس او می کند و من حالا از بیج شکیبائی که را انکار
مسا لک و اسیر و امیر ک الا با شتر است انحراف نمی نمایم و بعوه دقتی محبت که بحکم
ان اسیر بحب السابرین خلعت آن خبر قامت با استقامت صابران راست نمی آید
تسک میفرمایم که اندک زمانه را تا کج ظلم بر روزگار مستگار ان رسد و غریب از اوج جاوه
حرمت لغیر جاوه از بار و غلت گرفتار شوند و میس که کرد و درین عالم کمان ظلم نره و که تیر لغت جاوید

نشانه نشد به منتظر مکه حکم آن اندام میل و لایحیل جزای کردار و منرا سے گفتار نشانمزدوی
 در شمار سید قطب هم هر که آئین ظلم پیش نهاد به بند بردست و پاسه خویش نهاد به چند
 روز سے اگر سرافراز بود و در پیش کفر زیاده را اندازد و پس چنین عثمان مرکب از میان برآید
 بصف لشکر خود باز آمد و دل بر محاربت نهاد و این واقعه روز جمعه بود و نهم محرم سال شصت
 و یک از هجرت سید عالم صلی الله علیه و سلم و لشکر مخالفت بقوه پیغمبر هزار و بر دایست
 نتمه هزار بود و در صبح روایات آنست که بیت و دو هزار سوار و پیاده از شام و کوفه در آن حرکت
 حاضر آمدند و ملازمان حضرت امام حسین بقوه مشتاد و دو و بر دایت شهر سفتا و دو و تن
 بوده اند بغیر از آن حضرت سی و دو تن سواره و چهل تن پیاده و در اغلب مسائل که سخنان
 این مقتل مرقوم شد تفصیل این مبارزان و کیفیت مبارزت ایشان مذکور است و بحمد
 نامی و شعر که گفتار کرده اند و این کمینه تخصیص و تصحیح بسیار کرده تفصیل این واقعه را بطریق اخبار و کلام
 درین اوراق ایراد نمود و زجر هر مبارز سے را که بخواند چون پارسه زبانان را از آن فایده نیست
 و سر رشته سخن بسبب آن انقطاع می یابد یا بخانیا و دیگر جاست که ضرورت باشد و اعشار که ترجمه
 آن رخ را بود از گفتار قدما و مناسب از این لطیفه اهل زبان نمی نمود آن نیز مطوی شد الا انچه
 ایراد آن بیفایده بنود و سن الله الاغانی و التوفیق راوی گوید که چون صفوف قتال شد
 از هر دو جانب چشم بر میان میدان گماشتند تا سبقت حرب که کند و چنین میفرمود که من
 از پدر خود یاد دارم که تا مخالفت ابتدا بحرب نکند متعرض حرب او نباید شد - اما حسن بن نیرته
 پیش صف لشکر کوفه ایستاد و بود چون حال بران متوال مشاهده نمود مرکب نزد یک
 عمر سعد را ند و گفت یا بن سعد حسین علی مقالمه خواست که گفت بلی درین قتال تلج یا
 بے سر خواهد شد و گفت خود را جواب رسول صلی الله علیه و سلم چه خواهی گفت عمر سعد هیچ
 جواب نداد و در اعراف نمود و متوجه میدان شد اما کز به براعتضای وی افتاده بود و در
 در پیش خطیب چنانکه هر کس در پیگو وی بودی آواز آن میشنود و مهاجرین او را از قوم جز در آن
 دیگر آنست که برادر او مصعب بن یزید با وی گفت که من در هیچ معرکه ترا چنین خوفناک ندیده ام
 تو از جمله شایسته زلاوران و میارزانی و هرگاه که از دلیران و تیغ گذاران کوفه سے پرسیده اند
 پیش از همه ترانامه سے گرفته اند و پیش از همه ترانامه سے ستوده اند این کز تن و طبعین ال

سناخته ام و با خود و روانه ریشم آنم که چو بر آید کلاه خود از کمر بر کشید و گفت ای سربازان
 شایسته باد از نفس من بکشید و اختیار کرد پس باز نایب را سپرد و فرمود ای حسین آمد و از
 نیزک بیاید و شده رکعت چهلین را بوسه داد و روی برسم هر یک شایسته زاده نهاد و گفت یا بنی
 رسول انکس را گمان نبود که این جماعت قصد کوفه کنند و خیال می بستیم که هم صلح از هم بگذریم
 که در دعویان و تکیه و طعنان ایشان بر من ظاهر شد و خجسته تو سادات نمودم اما تو
 متین مقبول شوی و غدر گناه من بخیر قبول رسد و ای قطعه بختهاست کلی او را
 آورده ام چه جان پرور و زبانی عذر خواه آورده ام چه بر من بیدل ایشان دست نذر کرد
 این چه بر آید تو سر کس این بارگاه آورده ام چه حسین از بالای کعبه است مبارک سرور
 خزان که رفت ای حریف چند بنده گناه کند چون رو کس به نگاه جداوند آورده است غفار را بید
 و از این گناه که کرده اند خواهد آید قبول است و هو الله فی القبل التوبه عن عباده
 و یغفر احرار کعبه است من کردی نکرده اینجا ششم و تفسیر کس که تا این قایت از تو
 واقع شد در گذشته مرا نه باشن دل بر حرب قوی بند که امروز روز باز از سعادت است این
 تنیدان جلوه گاه اهل شهادت است خرابی بر از محبت حسین در زمینان نهاد و در طریقه
 و حالان نمودن داد و پندار و از خون صعب برادر و نزدیک که حرارت را بر دنیا گزید و دست و پا
 در دامن حال عیار و زواست بر کیفیت و در فکر خدمت حسین است که عمر سعد گمان
 برد که بجنگ برادر می رود چون بنید آن رسید گفت ای برادر خضره من شدی از امر اهل طاعت
 که بر خیزد آب حیات معرفت رسانیده من هم با تو موافقت کرده از اهل مخالفت میگردم
 شدیم خود گواه ساله هم باشیم و با هم از شفاعت حسین بهره گیریم پس خبر برادر را برادر دیک
 حسین آورده صورت حال بوقت عرض رسانید حسین او را در برگرفت و بنواخت و در قتل
 اقامت همیل آورده که در آن زمان که جز نزدیک شایسته زاده آمد گفت یا بنی رسول انکس
 خود را در خواب دیدم که نزد من آمد و گفت ای حریف من روزی با کجا رفته بودی گفت من
 که برادر حسین گیرم پدرم فریاد بر کشید که داد و پناه ای پسر ترا با فرزند رسول خدا
 صلوات الله علیه و سلم چه کار اگر طاعت آتش و زنج و از سبب بر دو باو کس حرب کن اگر شفاعت
 رسول خدا صلوات الله علیه و سلم و زعمای پروردگار عالم قضاے وقت پس و اطمینان می بر این رخ داد
 و زلفات بهشت جاودان میجویی که پادشاه و دشمنان او صفای کن از آن که کفر اجازت است

کہ بحرب روم حسین گفت تو نہان مائی صبر کن تا دیگرے بروم و گفت یابن رسول اللہ
 اول کہ نجاست تو آدم من بودم و دستوری قریبے تا حسین کسی کہ تجارت و شمنان تو روغن
 حسین اور اجازت داد و خبر مرگے مروانہ و دلاور کے فرزند بود و اورا دکھا زار باہر احوال
 را بر و پشتندی و سپہ سالار سپہ زیاد بود بر سر کے دودہ و جندہ مار کے شراد و میدان مذکور
 گویان مبارکے طلبید و ابوالمنافخر ترجمہ زخرا و برین وجہ آوردہ **نظم** منم شیر دل حرم دم
 ربانے یکم ستم پیش ولی خدا کے منم شیر و شمشیر بزرگان بدست کے کہ در دیر کشید و شمشیر پائی
 چون عمر سعد حرادر میدان بلید لرزہ برو کے افتادہ و دش پیچید و بی از مرفان و جان
 کہ صفوان بن خطلمہ گفتندے طلبید و گفت برو و حرار نصیحت و ملائمت بجانب بابا نارا و اگر
 سخن قبول نگند سرش شمشیر آبدار از تن بزد و صفوان بازار ادنی تمام و زنتی لاکلام در برابر خود
 گفت ای خردمندی عاقل و شیر دل و از مبارزان کاملی روا باشد کہ از تیرید برگردی و در کج بین
 کشی و گفت ای صفوان از خردمندی و مردانگی تو این سخن عجیب است کہ تو تیرید را نمیدانے
 او نا پاک و فاسق است حسین پاک پاکیزہ زادہ و فرج ماورش در بہشت بودہ و جبرئیل گوارا
 جنبانیدہ پیغامبر صلی اللہ علیہ وسلم اورا ریحان بوستان خود خواندہ **بعیت** و صفش از
 شرح و بیان بالاترست و ہر چه من گویم از ان والا ترست و صفوان گفت من این ہم میدم
 و زیادہ ازین ہم منے فنا سم امام دولت و مال و عاہ با تیریدست و ما مردم سپاسے ایم مارا
 یراق و مرتبہ و منصبے باید تقوی و عہد و علم و فضیلت بچہ کارے آید و گفت آے
 ہاکسار حق را میدانی و منے پوشی و شربت شیرین نامی جان را غور و بارے نوشی و صبر
 فروات کند خمار کانون مستی و صفوان و غضب شد و نیزہ خالہ حرکہ و نیزہ بر نیزہ او فکندہ و مرد
 نیزہ اورا پارہ پارہ ساخت و در بہان کرے سنان نیزہ بر سینه کشن و چنانکہ یک گز از پیش
 سیزون آمد پس ورا بہان نیزہ از صدر زمین در بود و بر سر دست آورد و چنانچہ ہر دول شکردیدند
 آنگاہ بر زمین زد چنانکہ استخوان کا اور نیزہ بر نیزہ شد و خوش از ہر دول شکرا آمد اما صفوان را
 سہ برابر و نہ ہر سہ از غصہ قتل برادر بیکبار رحمہ حرکہ کرد و در غصہ از جگر بر کشید و خدا را
 بطلعت و قوت یاد کرد و در تاخت و دوال کر کے را گرفت و از خانہ زینش در رو بہ خانہ
 بر زمین زد کہ گردش خرد و شکست و دیگرے را تیغ بر سر زد کہ نہا سینه اش بشکافت و گوی
 روسے بہر میت نہاد و از عقبی و در تاخت و نیزہ بر پشتش زد کہ سہان از سہیل

بیرون آمد پس هر دو بجانب جیشین آورده گفت یابن رسول الله مرا بجل کردی از زمین
 خشنود شد جیشین گفت قسم انت حرکما بمتک اکت آرس من از تو خشنود شد
 و ترازو دسے چنانچه مودرت ترانام نهاد یعنی فردا انا تشد منزع از او خواهی بود و در این بشارت
 شش و ده بان اعلی تمام روی بپیدان نهاد و حرب در پیوست بهر چاک که در ناخشی از کشته بپشت
 مقارن این حال پیاده در دوید و اسب خمر را پی کرد پیاده بحرب و آمد شعله خشم جان سوزش بان
 کشید و ناله و قهر غیرت افزودش شش سال پذیرفته بیست بر نیزه و مخدر اسوار رخ میکرد
 بر پیکان سوی راصد شلخ میکرد و کرا زین گوشت کارزار رسیدید پیاده و اسوار از پیش
 در می رسیدند اما چون جیشین دید که هر پیاده و جنگ میکند اسب تازی با سازگرنای فرستاد
 تا اسوار شد چون آن مرکب نزدیک خمر آوردند رکابش را بوسه داد و اسوار شد و بچال آن آمد
 بهیت عنان مرکب خد تاب میداد و بخون نوک سنان را آب میداد و چون جمعی را که مانده
 پروین گرد او در آمده بودند چون نیات انش متفرق ساخت فرست که باز گرد و دو نزدیک
 باقی نماند و داد که ای حو باز نگردد و او این منتظر قدم تواند پس هر دو بجانب جیشین کرد
 که یابن رسول الله نزدیک جدت میروم هیچ پناهی در دست خسیجین گریان شد و گفت
 ای خرفش باش که مانیز و حصب تو روانیم خرفش از اصحاب جیشین برآمد و خمر و بارش کرد و
 حرب میکرد و نیزه او در هم شکست پس تیغ آبدار را بکشید و بهر خاکسار که بر فرق میرد و اسب
 می شکافت و هر که را بومیان میزد بر میان میکرد و گاهی حمله بر زمینه زده شوار از لشکر یان بر آورد
 و گاهی متوجه میسر شد و هیچ ایشان را بر ایشان کردی برین سان کارزار می نمود و تا خود را
 نزدیک علمدار لشکر عمر سعد انداخت و فرست که علمدار را با علم خود بنزد کشته را ناک بر لشکر زد
 که گرداگرد دسے فرو گیر و یکبار لشکر غلبه کردند و از اطراف و جوانب بر خرم روی زدن گرفتند
 و خمر در میان آن کرده می پوشید و خمر و شید و مردانه می پوشید بناگاه تصورین کنانه نیزه
 بر سینه خمر زد که در و جاسے گرفت خمر گرم در حرب بود چون زخم خورد و در زنگریت تصور را ندید
 که ضرب زده بود و خود از سرش جدا شده و تمشیر سے مینا یا خت بر فرق تصور که تاسینه اش
 بشفکافت تصور از اسب در گشت و خمر نیزه مرکب در افتاد و فغزو و یابن رسول الله را در کسے
 مراد یاب جیشین مرکب تا خت و خمر از میان مردمان در بر بود و تاسیش من لشکر خدا را پس
 پیاده و شش و دسے خمر بر کفار خمر نهاد با سستین گرد از خمر اسوی پاک میکرد و خمر را رسته

باز مانده بود و دیده باز کرد و سر خود را بر کنار حسین دید تبسمی فرمود و گفت یا بن رسول الله
از من راضی شدی حسین فرمود که من از تو خوشنودم خدا نیز از تو راضی باد و محرابین ایشادت
شادمان شده نقد جان شاد شود طبع برین مرده گرجان فشانم در اوست چکه این مرده
آسایش جان ماست چو حسین از برای حرکت بر لیت و صاحب آن حضرت نیز بر و گوی که درنده و
خشم آورده که شاهزاده در مرثیه خرسه بیت فرموده است یکی اذان نیست شعر لغو الح
خربس نه ریاح به صبور عند مختلف الرياح و در ترجمه ابوالمفاخر آورده **لطف** خوشا
فرزانه نامدار که جان کرده بر آل احمد غار و زرخش تکبر فرو داده به شده بر براق شهادت
سوار به عشق جگر گوشه مصطفی به بر آورده از جان دشمن دمار و آماجون مصعب برادر حر
دید که برادرش بیال شهادت بروضه قدس پرید با جازت امام سیدیه که بمیدان نهاد و چنان
چپید و بعد از کارزار مردانه و کشتن دشمنان از ضیاء آفرم بیکانه شربت شهادت نوش کرد
و با برادر با جان برابر دست وصال و آغوش کلاه آورده اند که حرکت داشت در میان لشکر کوفه
که نامش علی بود چون پدر و عسم خود را کشته دید بی طاقت شده غلام خود را گفت بیای تا اسپ
را تب و هم و هر دو سواره از میان لشکر عمر سعد بیرون تاخته روی بصف لشکر حسین آوردند
چون علی بن الحنفیه و یک شاهزاده سید از مرکب پیاده شدند زمین ادب پیوسته و نزدیک
روی در سو که بر مالیه حسین گفت ای جوانمرد تو کیست گفت من عسمم که در خدمت تو جان شکر کرد
و من نیز آمده ام که در حضرت تو جان فدا کنم و نکته الولد الحرقه قدس باباء العزاک را کنم
طبعیت پس که ندارد دستان پدر و تو بیکانه خواهش خویش پس چو حسین بر او گفت
و علی دستوری یافته روی بمیدان نهاد و زجر گویان طریقه میکرد و جولان مینمود و مبارزین
مرده از لشکر شام آورده با سلاح تمام بیرون آمدند علی با استقبال او رفته تگه داشت
که سخن گوید و بنوک نیزه او را از دوسه زمین در بر بوده بر زمین زد و گفت قطعه ریختن تو
نه من بنده ام به سبب دشمنان را بر افکنده ام و من از والد خویش شرمندم ام و چو او کشته
من چو ازنده ام به مبارز در برابر او آمد و یکین پدر و عسم ایشان را قبل میرسانید و من
با او بلند بر او آفرین میگفت و بر اے او دعا میکرد و طبعیت آفرین خدا پرست که که تو پرورد
و مادر که که تو زاده آخر الامر او را در میان گرفته شهید گردانند و بر پدر بر گوار و هم نامدارش
در رسانیدند با اعلام حرکت گرفته نام داشت در فراق و خواست علی گریان شد و گوش بر زبان

مفارقت به مهاجرت ایشان جزایان گشت همان آتش یار و دوست داد او که بمهر کرد و در جنگ تمام جنگ و بیست و دو روز در میان و در نسلت در نسلت تا چند کشتن و در میان خبر در وی بسیار عدم روان کرد پس نزد حسین آمد و گفت یابن رسول الله گستاخی کردم که مرا سقت و در دار که هنوز رسوم و آداب حرب نیا سوخته ام و در عراق حولی و موسی زاده خود سوخته ام امروز بخاک که جان در نسلت نثار کنم و فردا در عرصه محشر بر من خواجه گان اتقا کنم بیعت اگر از این بانی خود قبول کنی به بیکار نشم که با شاه و شهر یار کنم حسین بر او فرین کرد و او با سر و کمر تمام و نشانے مالاکام روی بمیدان آورد و اندک زمانی را بخواجه و خواجگی خود رسید و بنقد شد و متاع سعادت جاودانی خرید مصرعه و نیزه بر بست از جهان تا طالع مقصود دید و آید که در حسین بعد از قتل این چهار تن دیگر نماند میان این هنر و صفت بالیستاد و آواز داد که ای اهل کوفه و شام من ابتدا بحرب شما نکردم و شما اول تیر به درو من انداختید و من هنوز بر حسن و محابه شما خشم و حال از لشکر من گشته نگشته و خود برادر و پسر و غلام و از مردم شما بودم که ملک نصرت من برافراختند جان خیز خود را در دوا دایه انداختند و من باره دیگر بر شما حجت میگرم تا فردای قیامت شمار بر من حجتی لازم نشود اے گروه مردمان بیایید و با من یکے از سه کار کنید اول آنکه راه و هدیه مرا تا نزد یک یزید بروم و با او مناظره کنم اگر بے سکا بر حق بیست او باشد و دائم که چنان ست بر بیعت کنم و اگر نشود و من یکی از اعدای او از او که ترا نکند از یکم که سوخته یزید بود که مردی شیرین زبان و پاک سخنی بناید که بجا دیر دل بند بر او و الفریب و از دست او خلاش و دیگر باز نشد انگیزی و در ملک شورش پدید آید حسین فرمود که چون چنین نمی کنید بگردید تا بسیر و وضع مقدسه عبد بزرگوار خود صلوات الله و سلامه علیه بجا و زنده و بعد از قیامت قیام نمایم و خبر بازت گذارم گفتند بین نیزه و زخم و سیم و چکن است که قوس از اجالات حرب بر تو گرد آید و باز سیر و انان و خلافت کنی و دیگر باره فتنه پدید آید فرمود که اگر این هنر و می کنید مرا و یا ران مرا آب و هدیه که عامه آدمیان و کافه عالمیان را در آب حق اشرب هست گفتند حدیث آب کن که اگر از آن قوریم و زفات شوند آب فرات نیانند مگر بیعت یزید و ما را با تو نبیست از حرب هیچ سری نماند و شایسته را ده گفت پس بروقت حرب یگان یگان بیرون آید تا مرد و زخم دید آید و منبری بنیای هر ممتاز گرد و گفتند نعم الصفی یابن فاطمه کو یحیی بن یاس و بدین صورت هست

آن را بنی شافند که او را بجا از آن عرب آشت کرد و عمار که حزب قتال امام را لقب داد آشکارا سازند
و به خاطر دماثر قبیل و عشیره خود او را بکسی مبارات برافرازند و او را بکلیت و کلفت بکشایند و هر
که در باب مبارزت دارند بنمایند چون این سخن را قبول کردند حسین با صفت لشکر خود آمد و عمر سعد
مرحوم مبارز نام از آن که سامرا از دست گرفتند بکسی میدان فرستاد و سامر میباید با مرکب تیر گام
بکسی آرام سوار شد و دوستی سلاح ملک کانه پوشید مرکب خود را بچالان آورد و نام خود را در مرکب
سپارزان آشکار کرد و دوازده بل بنین مبارز بر کشید و درین محل سیر بن حسان اسید
و پیش حسین ایستاد و بود گفت یا بن رسول الله این مرد که میدان آمده مبارزی است کن
و دیگر بکسی مرد افکن است مرا اجازت ده تا با او هم نبرد و بکسی دهنای لاف و گدافی که در حست
میدان برافراشته بصرفه و در هم شکم حسین و او را اجازت داد و این را سیر از قبیل بنی اسد
بود در همان نزدیکی از وطن و سکن خود بریده و خدمت شاهزاده را از همه عالم برگزیده
و مبارز بکسی مردانه و دلاور بکسی فرزانه در نبرد و اقداح راج طفره پوشید و در مجلس حرب از
جام طعن و ضرب شربت نصرت چشید و بعیت در افکند مرکب میدان دلیر و بغیر نندید
شیره شیر در گریختن تا خن سدر راه بر سامرا زدی گرفت سامر چون ز سیر را دید از بیم او بگریزد
و از راه نصیحت درآمد گفت ای شهسوار صفار محاربت و اسکندار میدان مبارزت بشرم
ندار بکسی که مال و منال اهل و خیال خود را میگذاری و روی تقویت حسین و مشیت مهات
از بکسی از بکسی گفت ای ناکس دون ترا شرم باید داشت که بشیر در رو اهل بیت پیغام
صلوات الله علیه و سلم بکسی و برای نعمت فانی و دنیوی عقوبت و ای اخروی اختیار میکنی سامر
خواست که دیگر سخن بگوید که ز سیر نیز و بر و برش زد که سنان نیزه از قشایش بیرون آمد
ناله حال از مرکب در افتاد و جان بداد پس سیر در برابر عمر سعد آمد و لغوه زد که یا اهل العراق
هر که مرا خود شناسد شناسد که شناسد سیر بن حسان الاسد گشت از شما که بیرون آید
تا زمانه با یکدیگر گردیم و ببینیم که بخت کرایار بکسی میکند و بکسی که ابر خاک خواری می افکند
بعیت کوی عشق است و در روز خشم بلا سپید و بکسی که قدم بر زمین کوی نند
اهل شام و عراق که نام آن گمانه آفاق شنیدند و قیل ازین آوازه شجاعت و دود بیهوش
بسمع ایشان رسید و همه سیر پیش افکند و از محاربت با او ترسیدند و عمر سعد بانگ سپاه
خود زد که این چه جمعی است که شما را در یافته آخر یکس میدان زوید و نام خود را در مجمع بنیان

گفتند سازید نصر بن کعب بن سوار کی سوار کی تمام بود و از دست کسی گونہ و از سر و از ان عرب کہ او را برادر
 صد سوار داشتندی مرکب برانکشت و در برابر سر آمد و گفت ای شجاع عرب از نعمت خود
 جدا مانده و منہ عمان خود را دست پیشی میا تا ترا پیش از من جلیل یعنی پس از ما و بر من
 ما از فارسستان غنا و کثرت بگذر از راحت و صحت رسی و بر گفت ای حسین در خدمت آل یا خدا را
 بدعت و در زمین دین سے آویز دو و گشتان خدمت ستمن ہر زمان امان و موفقی از گشتار
 جو بسیار حقیقت بخیر و در من اکنون کہ از روضہ محبت آن حضرت کلمہ اسے مراد جدا ہم از غار زار
 دشمن را بکار پیچ اندازید ہمارم ہمیت از روی دوست مروان گل و شکفت ہوا و حالہ
 سر دشمن بخار و خار و کشم کہ نصر اندیشہ کرد کہ زہر را بسخن مشغول سازد و ناگاہ و غیر
 نیزہ بسوی دے اندازد و نیزہ این معنی را در یافتہ محال بخشید و او بیک زخم ہمزہ شش
 اصحرا می مردم فرستاد و بر پیش صاحب بن کعب در میدان آمد و نیزہ سیدہ و حارکہ او کرد و صلح
 بیک طرفت اسب میل نمود و نیزہ او را زد کہ پیش در رسیدہ او را از پشت خود بیگندارد
 محل پایش در کاب ماند و محال پیدا و ہشت بخش ماند اسب پیچست و لکد بروی نیزہ را دارد
 بازہ شد و پیش کعب بن نصر از نیزہ رجاع تر بود با مقام خون پر و غم مانگ بر کرکندہ
 در برابر نیزہ آمد نہ خود نفس راست نکرد و بود کہ نیزہ نیزہ زانو دے زد و چنانچہ نشان از شش
 گذارہ کرد و نیزہ باسب و شمشیر یک از مقتولان التفات نمود و خویش را بر پادگان
 زد کہ در پیش صفت سواران بود و بدو خلقی را از ایشان ہلاک کرد و باز مراجعت نمود و میدان
 و سوار خواست و نیزہ خود را بر دے آہ نیزہ کہ چران غم نہ ہو و یان جبین نشہ انگیز
 و چون شہر عاشقان مشکین خون نیزہ بود خون او و سر حیات و با خاک میدان سے بہت
 ہمیت عنوان بہر جانب سے شتافت و نیزہ دل دشمنان سے شکافت
 بیک ساعت ہمیت و ہفت سوار از بازہ در آورد و عمر سعد رو کے بچہ الاحجار کرد کہ تو نیزہ
 لشکر سے برو و سر نیزہ را بیا تا ہر حاجے کہ و اسے بر آرم حجر گفت ہمنہات زربا و ما نیزہ
 چہ حرب تواند کرد و تہو در پیش شاہ ساز بہ پرواز تواند نمود این مبارز سے اسد است و از
 ہزار سوار در سے آمیز و من از جان خود سیر نیاندہ ام کہ بقائد و مقابلہ او اسنگ سہم
 ہمیت گزینی کہ با نیزہ باز سے کند چہ خون نیزہ خود ترک باز سے کند کہ اگر تہ صد سوار
 شاہ سے موضع کمین کنند و من میدان رفتہ زمانے باو سے بگردم و بین کہ بر من حملہ آورد سے

بگریز آوردم و بجای نه که میزدند و باشد زوان شوم و سپهر آئینه او مردی متغیر نه است از عقب من
 میاید و آن همه سوار کین بر روی بکش آیند و اگر صفت ایشان را بر همه زندانشان را روی بکین گاه در دم
 آورند و همچنین نامه صد سوار گرد او فرو گیرند و هر یک ز رخ بر و بکش آید شاید که در آن محل از پای
 در آید پس نه صد سوار کامل به موضع در کین نشستند و ز بهیر بن حسان ازین بخیس در میدان
 ایستاده بود و انتظار بسیار ز بهیر برد لب از تشنگی خشک گشته و دلمان از گرد میدان بر فک شده
 که ناگاه حجر میاید و از دور بایستاد و بهیر گفت یا بنی الاحقازن زو دیکتر آسے و با من بگر و حجر گفت
 من بمحاربت نیامده ام بلکه بوضع آند و امر آسے بهیر تو با این همه شجاعت و پر دلی تو توانا
 چرا پیش سپر زیاد و نیامد تا از مال و دین غنی گرد آمد آخر میدان که حسین را زیادت با
 و مناسی و اختیار آسے و اقتداری نیست همت بلند اقتضای آن میکند که با اهل دولت سپوئی
 بهیر گفت ای ملعون دولت از حسین باید طلبید که نه آسے ها یون فال اوج ولایت است فل
 جلوه همت بر خدمت او میدار که میدانم که این زیاد ناچار است و آنکس که ز نام اختیار بدست
 باز داده همه بید و نشان و دوان بهتانند همت دولت از مرغ ها یون طلب میاید آن که
 زانکه باز غوغا و ز غوغا شهرت نبود و حجر خاموش گشت و از ترس قبحی پیش نمی نهاد و بهیر
 غمان بجنبانید و بر و حمله کرد و این الاحجار نیز همت نموده بسوی کین گاه بروی رفت و بهیر را
 در پنج آسے آند که آن اعدا از دست و سبب بچود و از کشتن برید بانگ بر مرکب زده از عقب و
 تاخت چون این الاحجار میان کین گاه رسید و بهیر خود را بوی رسانیده بود و جوف را و کبر کشید
 که مرا در یاسید و خود را از مرکب در انداخت و دوان شد و بهیر نیز و کشیده در تقای اومی تاخت
 که بکیار سواران کین گاه بر آمد و از چپ در است و در آند و کاغاز طعن و حرب گردن زد
 یکدزد اندیشه نکرده و نیز و کشیده برایشان تاخت آن گروه پشت داده و کین گاه و گیکار و
 او و عقب ایشان می تاخت انقضه صد سوار او را در میان گرفتند و شمشیر بر سره در آمد
 و نیزه بر دوشش می زد و چنانچه زره و سبب برید و سر بنان کینقت وی رسید و بهیر آن خرم گشت
 تا شمشیر را بکشد آن شقی از نیم و در میان سواران اگر نجات و بهیر نیزه از دست می کشید
 تیغ چون برق درخشان بر کشید و در میان سواران از چپ راست می تاخت و از ترس سواران
 می انداخت همت آفرین بر برق تیغ که کسیدم خشم را نه فرق پیدا و در میان ترک و منفردی
 را از سے گوید که پنجاه سوار را بیداخت اما نو زخم بر وجود مبارکش نه بود و دوزخ چون آتش آید

مشاہدہ کر چشمہ ازما زبان را فرمود کہ میرا دریا سید سعد کہ غلام لیل المؤمنین علیہ السلام بود
 بادہ تن از ما زبان رفتند و خود را بر آن گزودہ بر رخ را از آن سواران بکشتند و بر سر
 از آن میانہ میرون آوردند افزون از دویست چوب تیر و مسلح او شستہ بود و از بختی خوشی
 او مانند باران قطرات خون می چکیدہ و راہ نیکو نہ نزد شانیہ زدہ آوردند آن حضرت پیادہ شد
 و بر سر بالین اوبالیتا در زانے برآمدہ میر چشم باز کرد و حسین را بر بالاسے سر خودالتا زد
 آن مقدار قوت داشت کہ روئے خود را بر قدم حسین نهاد و زبان حال میگفت **عبیت**
 خاک قدم دوست شدم نیست کسی را چہ این پیش کہ امروز مرا در قدم اوست چہ پیش فرمود
 کہ ای زہیر بامن بخنی بگوئے و بچہ در دل ماری ظاہر کن تا بان بالیستم و تراحق گذاری کنم
 کہ تقصیر کردے و شرانط مردے و راغزوی بجا آوردے زیر گفت ای در زنده رسول خدا
 برای من جام آب صاف زلال خشک آورده اند میر فرمای کہ آب بخورم انکہ سخن گویم حسین گفت
 ای یاران جامے زہیر بد و نموده اند و آن شراب بہشت است کہ بوی می نمایند بلکہ بری پیمانہ
عبیت در پے آن تیغ کہ بر سر خورندہ شربتے از چشمہ کوثر خورند چہ پس زہر در آن ہم خور
 چنانچہ کہ چیزے آشامد انکہ نفسے در دوطولے روحش بشکرستان میرز قون فرحین پرواز
 حسین بگریست و گفت طوبے بر زہیر را کہ در آن جهان ہمایہ من باشد و خدا و رسول
 از دے راضی باشند راوی گوید کہ چون از میر شہید شد ہر دو لشکر دیدہ بر کشادہ و منتظر
 ایستادہ بودند تا چہ کس قدم مبارزت در عرصہ محاربت نہند و کہ ام دلا و داد مردانگی فرزانی
 بدہ از یک طرف لشکر شقاوت اثر کونیان و شاسیان آتش جهان جو رخداد برافروختہ و رایت
 شہادت سرائت قتال برافروختہ شد شحموی ہندرانایان آہن گل میر از خشم سینہ
 پراکنیدہ دل چہو آتش لبوزندگی گشتہ گرم بد نہ مہر و فادانہ آرزوم دشہرم چہ و از یک جانب
 جہر و مقترن ایسعد و شاہزادہ کوشین و نور دیدہ شے افغانین علیہ صلوات اللہ و سلامہ تعالی
 انظر باعین دوست اعتقاد دعوتہ الوقعی حبنا اللہ و نعم الوکیل زدہ و پاسے ثبات
 ہر مرکز فقا نمکوا استے متبعے نہادہ اگر چہ اندک سے نمودند اما از دے ہجرت حیوان
 بودند کہ اگر شہر شہرہ پیش آید جگر اورا بسر خچہ مہر دے بہرند و اگر بالینک خشک باید کرد
 بہر دنگ اورا بچنگ در آند **عبیت** ہر یکے را نیزہ چون شعلہ آتش کھنک و ہر یکے را نادی
 چون برق سوزان در کمان داد و اہل موید آوردہ کہ دین محل و دوزخ را لشکر عمر سعد میدان را کشید

بر مرکبان کوه سیکر بمون نور و نشسته و هر یک دست مسلح مرز پوشیده طریقه کردند و سپاه
 بجلالان در آورند و یک گفت منم یار مولای زین العابدین و دیگر گفت منم سلمه و کوه منم سلمه
 عبید الله زید و کیست آن خان گرفته و از عمر سیر آمده که بسیار زنت با بیرون آید تا بطعن نیزه و
 ضرب شمشیر دمار از روزگار او بر آید بر برین حصیر و حبیب بن مظاهر خواستند که بمیدان روند
 نزد حسین آمده استجازه نمودند شانه را ده فرمود که شما توقف کنید ایشان خاموش شدند
 و مقارن این حال عبید الله بن عمر کلید پیش حسین آمده گفت یا بن رسول الله مرا اجازه ده
 حسین از مرکبیت مردی دید گندم گون و دراز بالا بازو های قوسه و سینه کشاده
 و فرساز زنت از حبیب و میثاق حسین فرمود که نشسته این دو غلام و سه خواهر بود
 عبید الله را دستوری داد و با آتش آمد از این شمشیر صاعقه باز پیاده روی بمیدان دوید
 گفتند تو کیستی گفت مردی ام از بنی کلب مرا عبید الله گویند یار و سلمه گفتند ما ترا
 نمی شناسیم باز گرد تا ز میر بن قیس یا میر بن هانی پیش ما آید عبید الله گفت ای غلامان
 تا کس کار شما بدان رسیده و مهم شما بدان انجامیده که سرداران لشکر و مبارزان دلاور را
 پیدا است که گفتو شنانیده باید مانند شما و اگر ضرورت تشنگی نباشد باز از ان را با شما حارب کردن
 عارست یار در غضب شد و نیزه عالم عبید الله کرد و عبید الله طعنه او را زد و شمشیر
 بر پایی وی زد و چنانچه یار از پا در افتاد و عبید الله بایشه خشیده بسیر کرد و دید که کار او تمام گشت
 سلمه از عقب وی درآمد با تیغ چون قطره آب و قصد کرد تا بروی زنده از لشکر گاه حشیش آواز داد
 که ای عبید الله از ضرب تیغ سلمه حذر کن عبید الله بدان سخن التفات نکرد و سیر تیغ بر سینه
 بسیار نهاد و زور کرد چنانکه نوک شمشیر از پشتش بیرون آمد درین محل تیغ سلمه بوی رسید
 عبید الله دست پیش آورد و سلمه نزد نوک انگشتان ویران کرد و عبید الله زده بنید شید
 و تیغ را از سینه یار بیرون کشیده خود را با سلمه رسانید و بیک ضرب کار ویران باخت غلامان
 ابن زید و دیگران رو به بمیدان نهادند و گرد عبید الله فرود گشتند و آن مردی مردانه
 بے از ایشان یکشت و بے را مجروح گردانید و با خنجر شهادت چشید و قطع
 برداشت بای و روی براه عزم نهاد و آن کیست که براه عدم یا نمی نهد به شاه و گرد او سیر
 و جوان دبلند دست از دام بوناک ایل کس نمی چید نور الله فرموده که بعد از ان
 بر برین حصیر بمانی که زاید است بزرگوار و پیر سر پاکیزه روزگار بود با جازات حسین و بی

در جزیره فصیح و قشع بلخ نام و نسب خود باز نمود و ابراهیم الفخار حریز و حریز او برین وجه آورده
 قطنم من بریریت و بریرم و منم انکس که بزرگی حتم و بنده آلم و برنار و بیان و بنیک
 سیدان که بر بریرم و دست و درون آنها زده ام و پرده برداشتن آنها بدم و جنگ و دست
 که فلک و در جزیران و منم خنجر گذار اگشت حیرت در دندان باند همیشه گران جنگ رستم
 بدید بے خواب و شندی از نیایش زهر و آب و در شامی طعن و ضرب و در خلال که و فر
 میگفت ای کشندگان مسلمانان وای رزندگان خون فرزندان پیاپی ما را خسته از زمان بی اختیار
 و شکم پیشتر بایستد تا سزا بکند و در شاد و گنار شامیم هر که بای پیش او می نهاد سر در می داشت
 و هر که غم رزم او می کرد از جان شیرین بر می آید تا آنکه مخالفان بتنگ آمده و بریدن میان
 بر بار زت او تکرار می کردند و برید آید آری استه بیدان آمد و چون نزدیک بر بریر رسید گفت ای بریر
 گمان بقوانست که از جگر کوهانی بریر گفت بیایا ما سبایا کنیم و از خدا و خواهم که هر که مصلحت
 بر دست حق مقتولی گردد و برید اضی شد و هر دو دست به دامن شد و گفتند خدا یا آنکه
 برادر راست است او را بر گمراه لغت ده پس با هم بر او نخواستند و این طفل شیر عیال
 بریر که کاری از پیش نرفت و بریر تیغ بر فرق برید و طفل را که تاسیدنش بشکافت و بعبار
 حرب و محک کارزار حال هر یک دشمن شد و همیشه خوش بود که محک تجربه آید بمان و
 تا سیه روی شود هر که در خوش باشد و بریر بعد از قتل برید پیش حین آمد حین از پشت
 بشارت داد آن پیر پاک و عتقا و بیان بشارت شاد شد و دو سبیدان نهاد و بجزیر
 بن اوس ضعیی او را بقتل رسانید و حسین فرمود که ان بریر من عباد الله الصالحین
 بدیدستی که بریر از جنگگان شایسته خدا بود و فوراً لایم آورده که گفتند بریر سپهر عی داشت که
 او را عبد بن حار گفتند بے پیش می آمد و گفت ای بجزیر بریرا کشتی و بخت که او را بجزیران
 درگاه آله و از زمره خواص اهل الله بود و بجزیران شده از لشکر برون رفت و سولی بر دوش
 گشته و فریاد میکرد و چنان خون ناحق بر سره گاه قیامت بر و طیت انقض شد و اولی
 و خون در گدن بد فکر بے مکن آخر که چه خواهی کردن و در بعد از واقعه مبارزت بر بریر و
 بن عبد الله الکلبی است و او را در آن روز ببار و سیک و غوی باز شد و چون ماه و دهه میانه
 سنبل ترمشک سیاه نقاش قدرت عظیم و موهوم فاحسن موهوم نقش روی او بر کشید
 و بر بروج حسن تقویم چه کشتی کرده طیت بر چه جود و اندیشه کشد ملک خیال

شکل مطبوع تو زیبا تر از آن ساخته آمد چه نود و اما و بودم فخره روز راز و اما دس که گذشت همنوز
 بساط عشرت و کامرانی در نوشته ماکر داشت که او را قمری گفتند پیشین ای آمد و گفت ای
 فرزیده دلبنده دایه جوان از جند ای نور دیده روبرو سیده دایه سرور سینه محنت کشیده ای
 پر تو خورشید جان دای نو با ده باغ روح و روان مرا با تو محبت است که نتوانم که یک عتابی تو نشینم
 و بصیحت تو انفتی دارم که طاقت آن نیست که یکدم ترانه نیم طبیعت چو در خواب باشم
 قوی در خیالم چه بیدار گردم تو که در ضمیرم و اما تا ملی کن که جگر گوشه مصطفی علیه الصلوة
 و سلم درین دشت کربلا و صحرائی پیر بلا با جمیع بیوفادرمانده میجویم که مرا از خون خود شریقی
 شام شیرے که از پستان من خورده بر تهلل گردد و تنای آن دارم که نقد جان بر طبق خلاص
 نهاده پیش حسین کشتی منافردی قیامت از تو را منی باشم جان مادر برو پیشین که بر جود
 جان فدای کن و چون مردان راه خدا ترک بهوس و هوا کن قطعه سرکوش بهوس دار بهوارا
 پشت پای زن چه دین اندیشه بیکر و پیش او عالم را قفای زن چه طریق عشق میجوی خود را
 الوداعی گو چه بساط قرب بخوای بلایا مرا جهای زن چه و سپ گفت ای مادر مهربان مرا با شانه
 و جهان به نیم جانی که دارم مضائق نیست اما دلم بجان آن نوع و وسنگران هست که
 درین غربت با ما موافقت کرده همنوز از ناله وصال ما بر سر خورده اگر اجازت فرمائی بروم
 دار و بکلی خواهم مادر گفت برو اما زنان ناقص عقلند و بسیار اگر با فسون و افسانه ترافیه و
 و تو سخن وی از دولت سر دس و سعادت جاویدی محروم گردی و گفشت ای مادر خاطر صبر
 چه دار که ما که محبت حسین بر میان جان نه بنوعی بسته ایم که اگر انگشت فرب اگر توان کشود و
 نقش سورت او بر لوح دل نه بطرزے رقرزه ایم که آب و مکر و غرور آن را تواند زد و دست
 بر دو صفحه دل ما از دقای دوست نهفته نوشته اند که نتوان ستر و نشین پس جوان
 نیز در کس آمد گفت ای بانوی و سار من ای نسوس و انوار من بد آنکه امر در پیرول خدا
 صلوات الله و سلامه علیهم و شهادت که بر بنده گرفتار است و غریب تنها مانده دور از یار و یار است
 میجویم که نقد جان تار قدش گردانم و کیت سعادت از مصیبت شهادت بر خواهم تاندر
 رخصت ای آنی و شفاعت و التماسی و خشنودی بتول عذرا و خاییت علی مرتضی قرین حال
 رفیق روزگار من گردد و عوس که بپای از دل بر امید بگرشیده گفت ای یار عکاس من ای شمس
 نوزگار من هر از جان خدا که بنده گان حسین باد کاشیک در شریعت زان را حوس که در جود

یاسین نیز جان فدا کر دے را اقلین میدانم ہر کہ امر و حرمان برای حسین در باز دفرود و دست
 بر بران کر امت بعد از شہادت یا کین و مرگ و زنا زد و در تصور و شہادت بر جن با وصال حور
 عین و رسا و بیا تا نزدیکی شاہزادہ روم و در حضرت او با من سر طعن کہ فرستادے من
 پای در شہادت نہی و این زن شامیری اینجا از سر گریے و فتنہ و دیار ولایت و عذار تو و حشا
 در اقرار من ہاشم و جب گفت نیکو باشد پس ہر دو با اتفاق نزد حسین آئند و عروسن مخصوص و
 ترا کے و خراج و بقرار کے گفت یا بن رسول احمد شہنشاہ ام کہ ہر شہید کے کہ از مرگ
 بر زمین آئند حران فردوس از کنار خود سرور را بالین عیسا تہ و در قیامت نیز جنت
 و قرین و رفیق بہشتین او می باشد و این جوان را عیہ جان با ختن دار و دامن اولاد
 متعین نیافتہ ام و دیگر آنکہ اینجا غریب و بیچارہ ام مادر کے و پدر کے و خواہر کے و برادر کے
 و عمار کے و یار کے و دو گار کے غلام حاجت من است کہ دو خرمد کاہ عشر را باز طلب
 بے من بہشت نرود و دیگر من غریب نرود را بشمار بسیار زنا را بہ دختران و خواہران خود بسیار
 مادر جسم محترم اہل بیت کی از کنیزان و خدمتکاران ہاشم و اقلین و اہم کہ در سہا پر و عصمت
 دست نامحرم بد من عفت من نزد حسین بگزیست و اصحاب جان حضرت از سخن کان صورت
 گریان گشتند جوان گفت یا بن یسواں مگر قبول کردم کہ در روز قیامت دے را با ز ظاہر
 چون بدلت شفاعت جابر بزرگوار است صلوات علیہ و سلم رخصت و دخل نیست نہی
 قدیم دران منزل شہم و من اورا بشمار دوم پنج رات حجرات طهارت سپارید این گفت
 بمیدان آباد با عذار کے چون گل شکفتہ و خسار کے چون ماہ و دہشتہ بر مر کے چون
 کریمی روندہ و چون اجل ناگمان بسر خشم نرسند و سوار شدہ ز رہی داؤد دے یار
 خفتان زرد آگندہ سرور دے او فر کشیدہ نیزہ خطہ بدست راست گرفتہ دسپہ کی بر دست
 آگندہ در جزبے آغاز کردہ کہ او سرانیت شہر امیر کے حسین و لغم الامیر
 کہ تھنہ کا سراج المنیر قلم امین چو زو قیست کہ حران مے بخشید و جب کلمے
 بمسک گوے حسین بدست او تیغ زند تا کہ کیند بدے اوے اشرا رچہ کیوے حسین
 صاحب میراجہ تا بمیان میدان رسید غمان مرکب باز کشید و قصیدہ و تیغ حین اگر
 انسپ کہو سیکر دران روی دشت بچالان در آور و دلیعتہ چند نمود و ہنسی چند
 کہ آتشبار سنگانہ و دوست او دشمن ہر دو آفرین گشتند تا ما سبار از طلبد و ہر کہ

کما همی بر نیزه از پشت مرکب می ریزد و گاهی بر تیغ میزد و تیغ در لاکت بر می آید و او می کشد و می کشد
 سواران را بر خاک تیره انداخت و از کشته ها در ساخت و ناور و گاه پشت ها ساخت پس پیش را کرد
 و گفت یا آناه از من راضی شدی گفت آری ایسی مردانگی نمودی و در رسوم فرزادگی افزودی
 و علم نصرت برافراختی و دل مرا قبل غای تازه ساختی اما آن میخوایم که تا جان در دری طریقه
 حرب فروگذار می پس گفت ای مادر زبان بردارم اما دم بطوت آن نوع و س می کشد اگر فرما
 بروم و دوا می بجا آورم و دیدار باز پسین یکدیگر را بینیم **طوطی** خدایا کن که باغبان مضاعف
 چند آن چکه یک نظر که کنم باغ نوشگفته خوراج در از خواب خوش ای بخت بد که منم و برو
 بچشمش چشم شب نخفته خوراج مادر اجازت فرمود جوان روی نیمه تو عروس نهاد و آوازی
 شنید که از سوز فراق ناله میکرد و از حرارت اشتیاق آه آتشین از جگر گرم می شنید **طوطی**
 نهاد بدولت روزگار باز فراق چکه تیره باد و چو شب روی روزگار فراق چو جان را طاقت نماند
 خود را از مرکب در انداخته نیمه در آید عروس را دید سر برانوی حسرت نهاد و نظرات عبرت آفرین
 چشمش آه گفت تو در چه حاله و بدین هزاره چه اینانی جواب داد که ای آرام جان آن
 انیس من تا توان **طوطی** جان غم فرسود دارم چون ننالم آه آه نه آه در دوا کو دارم چون انگلی
 در از راه جوان نبشت و سر او را در کنار گرفته از هر جانبی سخن در پیوست که نگاه از میان
 میدان آواز آمد که کل من مبارز هیچ کسی هست که مبارزت بیرون آید جوان برخاست و گفت
 ربا خیمه رفتم و دوا مازول باید کرد و در کتب دیده خاک گل باید کرد و اگر چه دیدی به کعبه بایست
 در در دگر بود جل باید کرد و آنگاه بر مرکب سوار شد و خان بجانب رزمگاه موقوف گردانید
 عروس از عقب وی می نگارست و از ازاری گریست و زبان حال می گفت **طوطی**
 از پیش من آناه چه تعجیل کنان رفت به دل نغمه بر آورد که جان رفت و روان رفت و آناه چون
 شیر زبان یا بر میان یا از دایه دیان با تیغ انکار و نیزه جان شکار صاعقه کرد و بر مرکب
 کارزار در آمد و به سنان نیزه مبارز می زد که در میدان بود و از پشت مرکب در بود و او را محکم
 بر غنیل گفتندی سوار می نماند و مبارزی با اقتدار بود و سبک حمله او را در بود و بر
 انگشت خنجر استخوانهایش در هم شکست غم او از سر و دستش بر آمد و برابر او دیگر هیچ مبارز
 نماند و سبب مرکب را تمییز داده و در کتب لشکر دشمن نهاد و از خیمه از پشت می تاخت
 و در دگر کب را نوک نیزه بر خاک می کشید که از پشت تان نیزه او باره پاره شد دست بر زمین

شکوه تمام از بنام انتقام کشید دست و بازو بکشاد طعنت بهر جا که خود و سپریافته پایش نهاده
 بگشاده خنجر فلک با نیزه دیده و در میدان و در کوه و در وادی و در ملک با باده و در میان بیخ و بخت
 او آفرین سخن از انقدر لشکر مخالف از جنگ او بر تنگ آمدند عمر سعد با ملک بر سپاه خود زد
 تا گردی فرو گرفتند و ضرب و طعن بجا نهد ای روان گردن یکی تیر سه بر مرکب دهنی زد
 که از پاس در افتاد و هوب پیاده با نند و آخر دست و پاس او از کار برفت و بر زمین
 افتاد و سر مبارکش بریدند و در پیش صف لشکر حسین انداختند و او شربت و سر سبز
 روی بر روی وی نهاده و میگفت احسن عیالو که در ای جان مادر و ای حلال الارواح
 مادر اکنون رضای تمام من ترا حاصل شد و بشهادت ای راه خدا واصل گشته پس آن سر را بدو
 و در کنار عروس نهاد و عروس بیست و دوخت و به آن خون آلوده ساخته و چشم کشید و آب
 از میان جان برآورد و در جوی خیل اجل جان و جهان برآورد و جان بر سر دست و بشو و بپوش
 و دروایتی ضعیف است که آن ضعیفه میان میدان رفت و خود را در خون شوهر میگردانید
 و خاک خون او را در دوسوی مالید تا گاه شمر از نظر بر روی افتاد و غلامی را بفرمود تا حمود
 بر سر دهن زن پلک شد و فکلی دیگر آست که مادرش بر سر برداشت و بهر که
 آند بر سینه کشید و پسر زده او را بگشت و باز گشت و چون خیمه برداشته و سر
 و حسین او را آواز داده باز گردانید و اعتقاد کرد که آن فرزند رسول خدا مرا مضروب
 کرد و فراق داد و عروس سوخته بودم نور الانجم آورده که سیر زن میگفت وادیکاه و زود
 کجاست تا من باز نمایم که انتقام خون پس چون باید خواست را و گوی که بعد از شهادت
 و هوب بکیم عروین خاک از دوسه بیرون آمد مردی بلند بالا که زیبا القای
 نشسته بر گشتن آن نقش در آن مرکب کشیده و دست سلاح ملوکانه پوشیده از شعله
 آتش با تاج بر سر مردان سه بر دو از شمشیر که هر دو گوهر مردانگی ظاهر کرد و از زنان
 جانشان لعل نشو و سه پیرا گند و باز بان در شمار جوهر نفوس بصیرت را در جمع می نمود
 ابو القحطافه خزرجی را و گفته سخن ای نفس غریز ترک جان کن چه ترتیب
 کن که از بهر شود عرض اکبر خود را بشهادت امتحان کن چه فرزند خلیفه آسمان گویان
 اطراف زمین جوار و خان کن چه در هر که پیر شید مردان چه سر پیشکش فدای گمان کن چه
 بعد از محاربت بسیار و قتل جمیع از بنابر شوهر ریاض جنت تیر سه من گنجان الا حنا

بعد از پیش خال دین عمر بن حکم و حسن اشید ایا و فاطمہ سلم زوے بمیدان نهاد و داد و
 مردانگی بباد و بر جگر گویان و زخاں بر روی ارباب عباد و جدال بکشتا و خاک میدان را از خون
 نامردان چون لعل بدخشان سیکر و صحنه معرکه را به تیغ آتش نشان از قطرات دمار لعل
 در میدان افشان سیکر و مانند برق طاقت خنجر گذارے سے نمود و بر مثال شهاب ثاقب
 نیزه آتشین را کا زید فرمود بباقت خال دین عمر و نیزه چون عمر و خال د بخالد آباد وصال و صاف
 علی سید ریاسے چون ذره بخورشید و زخاں پیوست و چون قطره گرشته لعلان پور
 جان بود میان وی و جانا خلیل و فی الحال کہ جان و ارجا مان پیوست و بعد از و سندی بنی ظلم
 تمیمی کہ در هیچ منکر از حرون سیون روی یافته بود و بشمشیر شمشیر زخاں خبا بمیدان
 شکافته چون عرصه گاه نبرد را خالی دید بمیست و باخش زگرے در آمد بجوشش و بباران
 چون رعد غرآن خروش و زوے بمیدان نهاد و مرغ تیر تیران را از نفس جمیع
 آند و دو گوهر تیغ بران را از معدن نیام بیرون آورد و زوے بهوار از بخا جرات
 بسیار و گارے و سخن زمین را از کثرت خون اعدا گلزارے ساخت بعد از کشتن بسیار و کشتن
 بیشمار نامردے بروے تاخت و دنیا و حیالتش را بشمشیر قاطع برانداخت ابوالموکیذ
 آورد و کہ بعد از عمرو بن عبد الله بن جحی در دریا کینیا خوله خورده تیغے چون نیش تنگ
 تیر خنک از نیام انتقام بر کشیده و خود را بمیدان مادر قرار چون سمند میان آتش کارزار
 رسانید بمیست سیم یا تیغ او بر تنگ اگر گروی گمارد بجوشاب از نیش سمنگ
 گشتی بمقرار و آغاز جنگ کرد و ساخت زمین و سطح را بر دشمنان تنگ کرد و صفو تیغ پائے را
 چون دلیران رنگ نمود و عاقبت از ضربت اعدا مرغ روح پاکش از مجلس خاک با آستان
 افلاک آهنگ فرمود پس از ان حماد بن انس بمیدان در آمد اسپیے تاخت و کورے
 نصرت برے از اخت و به تیغ مبارزت سرد دشمنان از تنه عداے ساخت و آن را بچوگان
 نصرت چون گرسے بخت و نیاسے صبر و قرار آمدل اثر برے انداخت و باقت
 خنک اجل دیده ایس برست و بارے شادان و جاسے محبت آبادان با شهیدان دیگر
 پیوست بمیست هر لحظه باوے بر د از گلستان و به آشفته میکت دل سکین بلبل
 بعد از و قاص بن مالک بمیست تیر کرد اسب را چو بحر خفیت و کل شے کمن از لفظ غلظت
 سوز از دوا زده تن را بمیش نکشته بود کہ ناخفاطے بروی تاخت و بلطن نیزه آتش بر خاک

در پرتو اخلاص

انداخت فراش قدرت سایه بان غرت وی در عرصه خیاں برافراشت و ساقی قنار ازین
 در محفل ارتقا او راست و سرانجام ساخت طیت جبرئیل از جام شہادت چشید و رخت
 بایران سعادت کشید و بعد از ان شریح بن عبید روی بیدان خدا بر مرکب تیر گام زان
 زین ستام حسین بجا میسوار شد و بر چپ و راست می تاخت و مردار از بلش زین برزخ
 سے انداخت **قطر** ہم ہر جا کہ تیرو برافراختے + جہان سے زمر دم تھے ساسنے +
 ہر سو کہ مرکب برانگشتے + ہمشیر خون پریان ریختے + ناگاہ کہ گرش خطا کر دوان ہوا کیا
 ہر زمین افتاد و جمعے اگر دو سے در آمدہ ہر جہا سے متوالی و ہر پہا سے متعاقب

واجزا سے مجتہد میرا متفرق ساختند بعد ازاں مسلمین جو جو سادہی بمیدان آمد کار
 مردے مردانہ بود و شجاعت گمان ثابت رانی و لشکر آراے و دغزوہ آفریجان کار با جفا
 کردہ و کار بر مشرکان بہ تنگ آوردہ چند نوبت قرآن پیش ایلیہ و منین کے گزرا نیندا
 دغور باد ان درجہ کما نیش اور ارباب دغواندے و سائیدہ از صفات خطرات چون تیغ جہر دور
 خود سرخندے بیرون آمدی و در مہالک عززت چون نیزہ برق آشاد و دوسرا نرا زبوسے
 پیت اگر نادر و مغر شگستی پر سرگردان از دم تیغ او جوشن و دیرے بر تن مردان کار
 با جانت حسین روی بمیدان آورد و وطید مردانہ و جلا سے مبارز نامہ کرد و جزے در طبع
 شاہ شہید میخو اند و نقبت قبیلہ و محرت عشرت و خود در ثیابے اکن بزبان سپر اند
 ستارن این حال مبارز سے انابل خلوت و جہال مبارزت بیرون آمد چون بحری ہوش
 در عدسے خروشان و از گرداہ حلقہ بر سلم کرد و سلم حلقہ اورار و نمود و نیزہ زد و بہ سبک
 راستش کہ سر سنان از جانب چپ بیرون آمد کہ سپاہ حسین خروش بر آورد و تکیہ کعبہ
 و نعرہ صاوات بفلک اشیر رسانیدند و لشکر عمر سعد طیسرہ و تیر و گشتہ سر خجالت
 در پیش افگندند مبارز سے دیگر بیرون آمد چاشنے مرگ چشید و دیگر سے روی کر
 آوردہ زود زود پیلان گدشتہ در رسید القصد مردے آمد و سلم سے گشت تا جہان
 مبارز را بہ نیزہ بچیان بچیان کرد و شمشیر آباد و مار شش کس دیگر بر آورد و ما قبت
 زخمے گران یافتہ از پایاے در آمد و فہ الحال حسین و حبیبہ و مظاہر لبہ و کوسہ بد
 دیدند کہ ہنوز رستے در تن و سے باقیست حسین و نمود کہ اسے مسلم طائفہ از یاران آمد
 اجل در رانت و جمیعہ کہ زندہ اند انتظار آن ہی بر نہنم خود و اندوہ و در کہ مانیزہ دم بہ تیر

بهیم شد و هر دو یکدیگر به نزدیک بنی و دوسه خواهم رفت که این سخن بشنود و دید و باز کرد
 نشانزدن کرد و گریست و قسمی کرد و گوش و پیش عارفان در آن زمان از تبسم او این سخن
 شنیدند و معصوم ای خوش آن راهی که دوسه چون تو بهر اسب بود و اگر خبیث گفت
 ای مسلم الله باجته تشارت با و ترابه بهشت سلم با و از ضعیف گفت لشکر الله بخیر
 با جیت کس جیب فرمود که ای سلم اگر من میدانستم که بعد از تو زنده می مانم
 التماس صیبتی میکردم اما یقین دارم که همین خطب تو خواهم پیوست و جنت زندگانی
 بهین خرابه خانه بر خواهم بست چه وصیت طلبم سلم گفت وصیت من این است که در
 از حرب این مدبران فتنی باز نذار که و دقیقه از مردانگی و فرزانه فرزندار که
 و در نظر حسین تیغ زنی تا و قتی که جان فدای شاهزاده کوفین کنی تعجب گفت
 رب الکعبه که چنین خواهم کرد این وصیت بجا خواهم آورد و خطبم به خدمت حسین
 افتخار خواهم کرد و بر اسب حضرت او جان شارب خواهم کرد و دلیر وارن بیدان حریفم رفت
 بر تیغ و گرز و سنان کارزار خواهم کرد و درون معبر که شیران دشت بیچاره را بطعن
 نیزه بجان شکار خواهم کرد و مسلم او را دعا گفت و روحی حسین آورد و فرمود که یا رسول الله
 رفتم تا خروار آمدن تو بحضرت جدت رسانم و بدرت را از قدم تو آگاه گردانم پس دیده
 بر سیم نهاد و نقد جان القابض ارواح داد و او را گوید که در آن زمان که مسلم افتاده بود
 بعضی از لشکر عمر سعد آواز برآوردند که این عویجه را کشیم و شیت بن ربعی زبان بلام
 ایشان کشاده گفت بکشتن شخصی اظهار شادمانی نمی بیند که در غرای آذربجان
 پیش از آنکه صفوت مومن و کافر هم بر سر چندین مشرک را بقتل آورده بود و حیات تو
 که شیت آن قوم را از شاد شدن بقتل مسلم منع نمود و خود بقتل بسط است و ده
 رسول صلی الله علیه و سلم و سپر پندیده بتوان شادمان و متبج بود و معصوم
 انفسوس که انصاف در آن قوم نبود و نورالاکه آورد که که سپر سلم بعد از قتل بدرگر یکنان
 روی بمیدان نهاد حسین گفت ای جوان باز کرد که بدرت کشته شد و اگر تو نیز
 بقتل رسی ما درت ضائع ماند پس فرماست که برگرد و مادرش را بگو که گفت ای چه اگر
 ازین حرب برگردی هرگز از تو خوشنود نشوم پس رو بفرمود مادرش از بخت او
 روان شده او را بر جان فدا کردن دل میداد و گفته گفت جان مادر تا از تنگ نه ترست

که چنین ساعت از دست ساقی کوثر سیراب فرماید شد جان بحرب درآمد و دست تن را
 بی سر ساخته آخر از پا در افتاد و بر پیشین برید و پیشین را در کشتن نه خشنودان را سوخته و سر را
 بر دست و آفرین گویان در دوسه گریست و هر که آن حال مشاهده میکرد دوازده سگ را میباید
 بلال بر تافع بکشد و روی بمیدان نهاد اگر چه ناشن بلال بود اما جانش چون بگذر در درجه کمان داد
 و آن نزد بک خلعت خود اما دوسه پوشیده و از جام از دواج شربت و تهاج نوشیده و قتی که
 غریت حرب کرد و دوسه دست در درو منش زد که میدان هر که سوار بلاک شوی بلال گفت که
 اما دل از برین دور شو چو من از دیگران کمتر باشم مگر که خدمت حسین بگذران بر بیان جان
 بسته ام و از روی و عوی میجی بجهت حضرتش پیوسته حالا دل از عالم برشته و علم میجی و
 سوار از سر برافزشته طبعیت بعد محبت و فاسکینه و بجای کوشش جان فدا میشوم و این سخن
 مبارک حسین رسید گفت ای برادر دل عیال بجال تو نگذاشت خودم که در جوانی ابرق بکشد
 متلاک دیده بلال گفت یا بن رسول الله اگر ترا در محنت بگذارم در دو لبش قناری و عشرت
 سازم و آرم و فدای قیامت با جدیت چه جواب گویم و عذر این حال چگونه خواهد پس از حسین
 بعت طلبیده و آهنگ مصاف کرد و خودی ساد فوادی پر سر نهاده و سپر مدور چون جرم نمرود
 بنف در آورده و تنی سیله بر تیر خنک زد رنگ خمر و رنگان سفید و سوار عقاب پر بر بیان بسته
 تینه یانی چه بر دار صاعقه آثار حاصل کرده و این بلال تیر اندازی بود که خنک عقاب پیشش
 همه جز از جگر دشمن بخوردی و تا بن تیر تیر برش هنگام شکار جز دل بدخواه میداد کردی
 میت تیر او چون نهید چشم بر او گمان نه بگوش طفر آید ز زبان سوار بلال
 ناله کا لبدر را بساطع و البرق اللامع میان میدان رسیده و در جزئی فیضانه آغاز کرد
 از طلبیده از سپاه تمام مبارز قتی نام در برابر آمد و هنوز و دست قدم دور بود که بلال
 ی در بحر کمان پیوسته و دست کشیده و حواله سپیده او کرد و قیس بر و پیش کشیده
 من که آن تیر را زد کند اما تیر چنان بفرس آمد که سپر را شکافت و سپیده رسید و از تیش
 گذاره کرد و سوار در زمین غرق شد و سر عمر سر از آن ضرب تیر تیر رسیدند و کسی که قدم جرات
 پیش نهاد بلال رو بقلب شکر مخالف نهاده و تیر تیر از آیه کز پای دوسه آورد و بر خنک
 نیکو بجان میکرد و مشغول چو تیر ترش سوی خصم بران شدی و دل دشمن از
 سهم لرزان شدی و چو دستش کمان را بیاراستی و از تازه و سرگشته برخاستی

آورده اند کہ ہشتاد و تیر داشت و ہر یک از ان کی را از دشمنان ہلاک کرد و چون تیرش تمام شد تیغ از نیام بکمر کشید و مبارزت بنمود و سر دشمنان را از تن ایشان سے برود تا خاطر پاکش از سادی غیب صدای ارسجے آئے رکب بشنود با ششیان فادہ خانی عباد سے توجہ نہ بود بعد از ان عبد اللہ کثریری بمیدان خود آمدہ ہست و ہشت تن را کشت و دو سید شہادت بقرب سہ عالم غیب شہادت رسید پس از ان تیغی بن سلیم المارنی تیغ میزد و تیغی مرد سہ سندیہ و مبارزی کار دیدہ بود و حرب میکرد و حیا سے و ممالی سر رب العالمین میگفت ہمیدہ لشکر ختم را کہ از زمین خالی بود و ہر قسم زد و آتش ہیجا و میسرہ بی یسر ایشان برافروخت آخر الامر بن سلیم از مقام تسلیم با قلب سلیم از عنایت خداوند سلام بداد اسلام رسید بعد از عبد الرحمن بن عروہ غفار کے رجز گویان رو سے مہر کہ نہاد و دوسرہ شہیتہ از ترجمہ رجز او نور الائمہ آورده **فطم** چون من اندر عرب جوان بنودہ و در عرب چہ در جهان بنودہ چہ بدستان حرب آرام رو سے ہر قسم زال را امان بنودہ جان فدای حسین خاتم کریم کہ جزا و راحت روان بنودہ ہمین کہ بمیدان تاخت و تاراج تالہ برافروخت و یک ساعت سی شہساز از مبارزان اختیار ہجیان ساخت قضا را تیر سے بر پیشانی بوی نو دند آرا سیر و کشید و بینداخت و از چپ در راست حملہ کردہ باز سے چنان دوازده تن دیگر شہید شد الک بن انس بن مالک بستوری مالک مالک لایت بیرون آمد در برابر عمر سعد بایستاد و گفت ای عمر اگر سعد و قاص رضی اللہ عنہ بدہستی کہ روز سے از تو این حرکت صادر خواہد شد بدست خویش سرت باز بریدی و عالم را از تنگہ جو دنا پاکت باز خریدی عمر سعد ازین سخن خجل و منفعل گشتہ بانگ بر سپاہ خود زد کہ مبارز سے بیرون فرستید تا او را خاموش گرداند و بد غنہ کار از سخن سب سے حسب سیر کو فرافوش سازد و بیرون سے آمد و مالک را در کہ ممالک سے افکند و صبح اقبال اہل شام را بظلمت ادبار تیرہ می ساخت تا بساعات شہادت رسید عمر بن مطاع الجعفی از عقبہ فی روی بمیدان آورد و در جری زبان فصیح و بیان فصیح اذ اگر دو بکار از مشغول شدہ بر عادی کار زاری گردانید و بہر طرت کہ تیغ میرا اندازد و می نمائی ماند چہ ان کوشش نمود کہ رخت کبیرا آخرت کشید و بجز شہادت فالغش گشتہ در بیان اندیشہ رسید **میت** ہر زمان یار در گریار سفر سے بند و در شادی بدل غمزہ و در غمی بند و بی کی کہ بعد از عمر بن مطاع قیس بن مندرجان شیر شکاری و یلغار کو ہساری کرد

بعد از آنکه در جزیری آغاز کرد که ترجمه بعضی از بیات آن ایت عشقوی سن شمس بنام
 کرد و جنگ بد که یوان ترسد که زنده در گیرم که اگر ستم زان شده گردد که در دین جسم کند اسیرم
 در دست حبشی و آتش بد باکی بود که اگر سیرم که اگر ستم زان شده گردد که در دین جسم کند اسیرم
 سیرم که کمان کین در بازوی نگین افکنده کند گیر و دار از قتران دراک در او بخت
 و لغوت بازو سے توانا خاک میدان را با خون دشمنان برآمیخت سالار کوفی از پیشتر عمر
 بهار زنت و سه بیرون آمد و طاقت حرب وی نیاورده روی بگریز نهاد و راه میان بر برگشت
 قیس از روی تعصب مرکب از عقب وی در تاخت تا از لشکر گاه بفرار رسید عمر سی جگر کرد
 تا جوی سواران از عقب هر دو بتاختند چنین که قیس نزد یک سالار رسید و خواست که نژاد
 پورے سالار سواران از قتل آسای وی در آمده و زخمها بر کشته و دمار از دوسے بر آورده
 حاجت الامر بنده میای پی در پی شهیدش کردند و سالار بلاست باز گردید و بجای خود آمد
 تا گاه از دست راست حبشیان از میان بریا بان سوار سه بیرون آمد و جنگ تازی نژاد
 نشسته و بر گسترده با جلاهل زرین و سیمین برو کشید و هر که که در مهار سے معرکه
 چون نظرات غلام فرود دیدے و بر مساعده معرکه چون دکان بانگ لانی با من کمان کشید
 پلیت برق روی ابر کوشش آنکه بر فتنه خوش بد شام بدی در پیش صبح شدے
 و جنت بد مر کبے چنین زیبا کے بچولان در آمده و در کیش خفتا نے فعل چون چهره رخ
 در خان پوشیده و خودی عادی چون افسر کیوان بر سر نهاده نیزه چون مار از ستم
 در دست گرفته و کمانے بلند در بانده از چند افکنده جمیع بر از تیر خنک بر میان
 دشمنیاریانی زیر کرب داده حاصل کرده و سیر کے از پس پشت در او بخت چون شیر زبان
 و چون بر میان بفرش در آمد و سر پاک میدان بگردید و جزئی بخواند و چون از طریق رجوان
 نایغ شندی لب پاه مخالفت آورد و فرود که اسے لشکر کوفه و شام را بی رحمان خون
 هر که مرا خرد داند بداند و هر که نداند بداند منم با شتم بن عقده قاص برادر زاده سعد قاص
 و هر که علم عمر سعد بهی خلاص پس رو به پشت کرد و زمین نهاد و گفت السلام علیک یا حبیب
 اگر سپهر علم سعد باد دشمنان یار است دل من دوستان شمارا برادر است و دوستی
 نجایت و نداد است و این با شتم و دشمنی حرب کرده بود و در حرب عجم همراه
 لبے دلیر سامند و چنانچه در توارخ صحایه معلوم است آنکه از شانه زاده همت

روی بیدار نهاد و گفت اینجا هم ازین لشکر الا نعم زاده خود عمر سعد را عمر سعد که این سخن شنید
 و طعنه با ششم گوش کرد از ره بر اعضائی و سکه افتاد و چون مبارزه تمام شد با ششم را شنود
 و دلیری و مردانگی او را دانسته روی بر لشکر خود آورده گفت ای دلادران این سوار هم زاده
 سن است و مرا در میدان رفتن پیش از مصلحت نیست کیست که بروی و دل مرا از وفایم گردانم
 سنان بن مقاتل که سر حلب بود بیدار آمد و او دران نزدیکی از دمشق با بنی سوار
 بیار که پس از یاد آمده بود و دو سه کار دیده و گرم و سرد روزگار کشیده چون بمیان میدان
 رسید و غره پیرما ششم زد که ای بزرگ زاده عرب پیرما ششم ترا از پس زیاد چه بدر رسیده حالا
 ملک ری و طبرستان نامزد اوست و سپه لاری که کوفه و شام است تو او را گذار ششم حسین
 که نه ملک دارد و نه چشم و نه خزانه و نه خدمت یار شده کن و از دولت روی مگردان و
 با بخت خویش ستیزه فرو گذار و بیست و هفت بلند دار و از دولت متاب رو به او بار را بجز
 و از اقبال سیم چه ششم گفت ای ناسل این دو سه روز از اختیار فانی را دولت نام نهاد
 و جاه بے اعتبار دنیا گذران را اقبال لقب داده بیست و هفت گفت که بیست و هفت دولت گفت
 روزی دوسه دو باشد و باقی همه است و نه دولت جهان را اعتبار است و نه اقبال
 جهانیان را ثباتی از قراری قطعه هم اگر دهد تو جام جهان نام دنیا به بر نیم جوستان
 صد هزار جام جیش کشیده دار قدم در حرم حرمت او که بیشتر همه نامحرم اند و در حرم
 ای سنان بیاد دیده انصاف بکشتای و تقیم باقی بهشت رغبت نموده از سر این جیفه
 از سنگان و پس آمده و در گذر و در خدمت فرزند بیست و هفت صلوات الله و سلامه علیه و بیان
 جان بسته دولت رضای الهی و سعادت نامتناهی بدست آر بیست و هفت چون سید روان
 بنهرل روحانیان رسید و بیست و هفت در بر او ای غولان قدم زد و بیست و هفت سنان از
 استماع این سخنان تیره و بهر بصیرتش از آشفته بوارق این کلمات طبقات بغایت خیره
 شده گفت ای با ششم نه از پس عمر شرم میداری و نه از پس زیاد و حسانت میگیر که بجنایه
 منور شده و از روش عقل سعادش دور افتاده با ششم گفت نفرین بر سیر زیاد باد که پس
 عمر را باز سده او تا درین بدینا بفروخت من عالی هم دنیا با خرت بدل میکنم معیوب فانی
 سید هم مرغوب باقی سستام این جاه فانی که شما بدو نازید زود در گذر و از اندک المیم
 و عقاب عظیمم گرفتار گردید سنان دیگر باره خواست که سخن گوید با ششم و ششم

و با یکدیگر مرکب زده گفت ای ناستوده بجای دلگامه یا مقام کسب معان حمله کرد و سینه
 پر نیزه یکدیگر انگشتند با خبر با ششم نیزه از دست بیفتند و شمشیر بر کشید و روسه بسحق
 سمعان علی نیزه رسید با ششم راست کرده بود با ششم شمشیر نیزه از دستش
 بیفتاد و خاست که تیغ بر کشد با ششم انباش داد و شمشیر برق دیدار و ماحقه آثار خود را بر فرق
 زد که ناچار ازین بدو نیم شد آواز یکسیر از سپاه حسین برآمد و با ششم در پیش صف لشکر تکرار
 بایستاد و گفت ای علم زاده درت سعد و قاص دور در واحد جان فدای من حضرت
 رسالت صلوات الله علیه و سلم کرده تیرے دور و دشمنان وین می انداخت و اعدا را از ان
 منع میکرد و چنانچه جلوت الله و رساله علیه او را دعا میگفت و در من عقبه من ابی و قاص
 سنگ بر لب و دندان آن حضرت صلوات الله علیه و سلم میزد و دعا خوان میگرد و امروز
 حالتی حبیب مشاهد میرود که تو به چنان پدرے با دشمنان یا شد و تیغ در دست فرزند
 مصطفی صلوات الله علیه و سلم میگشاید و من سپه چنان بیکر ابل بیت انحضرت را حمایت میکنم و تو
 که یلدا د اهل خلافت و عباد در اندازم اینجا ستر تحریج احمی من اسیب و یخرج اسیب من احمی
 حضور تمام دار و آن روز زمان محزونان سید عالمیان صلوات الله علیه و سلم بر دست آفرین
 میگفت و امروز بر تو نفرین میکنند جان روز بر بدیم نفرین میکرد و میدانم که امروز من
 آفرین میگویی عمر سعد که این سخن گوش کرد و آهی سر و ازلی پر در در آواز و در پیش انگشت
 آب ندانست از دیدن بی شرمش و آن شد اما چون سمعان بدان غرای گشته شد برادرش
 نعمان بن قحطاف را با خبر کرد که لازم سمعان بود و یکبار بر با ششم حمله کردند با ششم از سینه
 از آن لشکر زده نیندیشید و پیش حمله ایشان باز شد و دست و بازو بکار در آورده و دست
 می نمود که اگر رستم دستان بحیثیت انصاف مشا به کرد و سگد رستم سمند او را توتیای بدو
 باخته و اگر سام نریان آن روزم را بدید سگد رستم خدمت او را بجای احمی مرغ در گردان
 انداخته و بیست تکرار خنجر در گردن هر دم از خرج برین و حریف او میدید و میگفت
 آفرین باد آفرین و اما چون شاهزاده دید که با ششم تنها با خبر او را کارزار میکنند رو به
 بیاران کرد که آن جوان دلاور جگر دار را در یامید برادر حسین که او را افضل بن علی
 گفتند به بانه تن دیگر از صاحب چنین که نام ایشان معلوم نیست بعد با ششم روان شدند
 عمر سعد در برابر کس را فرستاد که گذارد که آن بیازان با ششم پیوند سواران سر را بر

سادات ابدی میوشید مصرعه زمین عالم فانی سوی گلزار بقا رفتند بعد از آن حبیب
 بن مطهر دستوری طلبید بر این حبیب مروی با جان کمال و پیرے کسب سال بود و در آن
 بنام خط داشت بر شبنم کلام کردی و بعد از او اسے نماز تفتن باو میدن پنج قرآن را
 تمام کردی و بخت حضرت رسالت علی الله علیه وسلم شرف گشته و از ایشان امانت
 شنوده و بکارت مرآتے علی الله تمامه نزد کرم بود و چنان فرمود که تو مرا از جد و پدر
 یاد کارے و مرا با تائیس تمام است مرا تنها گذارد و دیگر آنکه تو پیر شده و پیران در شرف
 محاببت و جاد و بعد از اند حبیب گفت ای سید و سرور ای مستر بهتر پیران مرا کس
 حرب بهتر می دانند تجربه ایشان در قاتل کارزار بیشتر است و نیز خواهم که کفر و دهر
 در زمره گشتگان راه تو حشر کنند و با منی فردا که مرقان غالی اسکن و در شرف
 یک مرکب تن به آغشته بخون جگر آلوده کن و ناگزیر کردی تو بر خیزم من چشمت
 گریان گریان او را اجازت داد و حبیب روی بیدان نهاد و زخمی میگفت که این دوست
 در تیر جمیع ابوالمفاخر از آن جمله است و با منی حبیب مطهر بن خرم و مرد و پیر اکبرم از شرف
 و آب گرد و سرے دارم از دوستان پیر و فاضل دارم از دشمنان پیر و در حرب حبیب
 میکرد و خبر دشمن از لشکر برے آورد و ناگاه شغف از بنی تمیم شمشیر بر روی از دای قیاد
 و چون خواست که بر خیزد و حصین بن نمیر شمشیر بر روی او زد و از بنی زبیر آمد که بآن
 رسول الله در باب مرا این صد لکوشش حسین مرکب بر آغشته خود را بدو رسانید حبیب
 باز کرد و گفت ای شاهزاده سخن بفرمای و پیای که بجد و پدر خود و دایه باز کردی
 گویا زبان حال حبیب در آن محل مضمون این بیت ادا سے فرمود قطعه پیرانه کشیدیم
 سرور ره نگذشت نه موی سفید کردم چار و بیست است و فعل تو جان و من هم دارم سید
 جانے و حرفی بگو که با داجا تم فدای جان است و حسینش و او را بهشت بشارت میداد و آن
 پیر یک خمیر بآن خروزه و لپد بر روی سیقر آخرت نهاد و بعضی تو از پنج هست که بدیل جلیل
 حبیب را قبل رسانید و سرور را بریده جاسے محفوظ ساخت و پس از آنکه جنگ با تمام رسید
 آن سر را در گردن اسپ خود آویخته بگریخت که آنجا دوستی داشت که دشمن حبیب ابو قحافه
 سر را بدو دست نمود بنام خدا را پس حبیب بر دروازه کله ایستاده بود که بدیل پرستید پس حبیب
 سر را دید از گردن آویخت بر سپید که این سر گیت بدیل نه است که این پرستید

حسین است جواب داد که هر حسین بن مطهر است که در کربلا سن او را بقدر رسانید و ام حنانه
 برای دوست خود فلان کس را وروده ام چون پس حسین این سخن بشنود و دود از نداد و او را برآورد
 با آنکه هنوز بحد بلوغ نرسیده بود سنگ بر داشت و بر پیشانی بدیل زد و بپشتان که منفرش نشان
 شده از مرکب و افتاد و پس حسین به پدر را از گردن مرکب باز کرده بر دو گورستان خلی
 و دفن کرد و حالا آن موضع عزراست مشهور بر آل الحبیبه و الله اعلم بعد از آن حرید یا حریر
 که از او کرده ابو ذر غفاری بود در خانه الله عندها بعضی گویند حریر نام داشت بیدان
 و پیاده طریقه سیکر و در جز میخواند و مبارز میخواست اگر چه رویش سیاه بود اما پیش رویش
 از مهر و ماه بود و بیست و چند ترجمه رجز او از نظم ابوالفخار رحمه الله این است
 چون من سوسه میدان شجاعت بخردم پس خصم که بجان شود از ضرب حسامم چه بگوید
 مردانم اگر چند سیاهم چه بگوید شما نامم اگر چه غلامم چه فرود او بد آسان نشناخت همه کاشم
 و امر و بر باید بشهادت همه کامم چه حمله مردانه ام آورد و قتال مبارزانه سکه کرد تا وقتیکه
 بقتل آمد و بجایات جاوید رسید مصرعه قتیله را در ترانندگی جاوید است پس
 نیز بدین مهاجر حیفی قدم در میدان مبارزت نهاد و در محاربه و قتال داد و مردی مردانگی
 بداد و آخر الامر از لباس حیات مستعار عاری روی بجامه خانه عنایت حضرت بازگشت
 آورد و ساکنان ربع مسکون را که در درگاه بلا افتاده و در شاه راه فنا ایستاده اند
 یکبارگی دوا کرد بعد از آن انیس بن عقیل صحیح روی بخار بفریاد آورد چون سیل تاج
 و مرج سیال جوی خون از ایشان روان کرد و با حلق تشنه و دشمنه رطل ایشان میرانند
 و در مرج ارم حسین و مناقب قوم خود رجز میخواند بالاخره در مرج مقدس شال انیمکن
 جسمانی ایضای ریاض روحانی و حدائق رضوانی پرواز نمود بعد از آن عباس بن
 شیهه ایشان را که نماز قتال گشت و از غلام خویش شوزب پرسید که امروز
 با ما در چه مقامی شوزب جواب داد که در کباب تو شمشیر منیر تم تا کشته شوم عباس گفت
 طعن من بتو همین بود اکنون قدم پیش نه که امروز روزیست که طلب کنیم فرد عظیم از خدا
 کریم که بعد از امروز از ما دیگر عمل نمی آید غلام گفت ای خواجه بلند همت چنانچه فرمودی
 فرصت عمر غنیمت است و نه گام از دولت آخرت است پس هر دو با اتفاق غنیمت را ببردند
 اهل نفاق تصمیم دادند و عباس پیش امام حسین آمد و گفت یا امام عجب دست بخدا سوگند که

بر روی زمین بیکس نیست که نزد من دوست تر و عزیز تر از تو باشد من و این مدت خدمت
 لایق نکردم و تخته فراخ را این حضرت بجناب خطاب میآورد و لایبم از خجالت مالش
 سروریش دارم طبیعت چگونه بهتر خجالت بر آورم مرد دوست من که خدمت من را بر نیاید
 از دستم و حال اگر حریف نفیس تر از نفس خود میباشم آن را و قائم ذات مقدس
 دانش منم تو میگردانی هم اگر اجازت فرمائی بیدان موردی علم مبارزت براف بزم
 و اگر قبول نمائی جان شیرین خدا را تو خانم امام حسین بر و آفرین کرده و دستوری
 را و عباس با قنای غلام روی بیدان نهاد و مقتل غوری از بیج بن تیم نقل میکند
 که چون من عباس را در معارک دیدم و در دلم و سر دلمی او را مشاهده نمودم چون چشم من از
 دور روی افتاد و بیدان می آید بالشکر مان گفت که کس مشوجه باشد که هنگام جنگ
 بر شیر زبان دلی و مان غالب می آید باید که بیکس استعداده حرب و تعرض قتال او شود
 در انشای این یقوتی عباس نزدیک رسیده و فریاد بر آورده که جل بر جل مردی
 بر روی لشکر ایما بفرست من از مبارزت او رسیده بود که بیدان او غیبت نکرد
 سر جنگست چون نام وی شنید و دید یکبار جمله بر کشید سپاه روی نهاد و آغاز حمله
 کردند و بن کشتن حاکم مشاهد و کردند و در از سر و زنه از تن بیفتند و زنی که با آنها غلام
 از عشب نشانی بخت بخت ای زمین و آسمان که دیدم که زیاده از دو نیست کس را
 در مشیر انداخته و بر روی کشت ریح گوید من اوسته آشنائی داشتم گفت ای عباس
 سر برهنه و تن نامی خود را دور میسجی افکند و از غرقاب هواک نم آید بکس
 چالی و برهنه و ایضا بمیست و چون در بحر جزایم ز خو زری شترانم که کالبدش
 ز سر کشته شد و سر او را بر چوبه دار و با خرا از اطراف و جوانب و رانده و زخمهای شتاب
 بر روی او قیق و نه و نیز و تدا و قستی که خواهد و غلام از دار الحلام روی او بجا نشان اسلام
 نهاد و مسخر عهده خشنود و قیاق و رسید و بمنزل از لیس ایشان حجاج بن شروق
 جیسے مؤذن که امام حسین را گرفته اند و کاب و در آن حضرت فرموده استوری شاهزاده
 روی بیدان شمار کمان زیبا مانند قوس غنچه بر کرده و خند من که چون تیر آه مملو مان
 که سیر گاه از تو سرس نظام بدقت قاصد تو بین انگشت در آن پیوسته و بر خرفان بطریقه و جلا
 در آید خاک بیدان با و ج کوا این شیر ساند و بالش شمشیر آید و با و غرور از سر دشمنان

بیرون می برد سپاه و مخالفت اندوختن گاه آمد تیر باد آتش کردند زخمی بوی رسید و بدشتن سرانید
 بعد از دست بن حارث بن سولج با سپر عزم خود بالک بن عبد بن سولج گردید گمان ابعث
 تمام پیامی بوسه فرزند خیر الانام شتافتند آنجناب پرسید که سبب گریختن است
 جواب دادند که ما برای تو می گرییم چه می بینی که دشمنان ترا احاطه کرده اند و دوستان ترا
 منع ایشان قدرت ندارند امام حسین در شان ایشان و حاکم خیر گفت و آن سوار کار
 چرخ شیر مرغ غار می بکار زار آورده و از مادر می دادند و سپه سوار پیاده را از
 عرصه حیات بدروازه فنا و فوت فرستادند با خرازی غلظت فغانه پر وحشت و ملال
 که می به نرسید آمد و قرب فو الجلال نهادند شاهزاده بران ردو جوان که با حشر
 ازین جهان رفتند بگریست و آمرزش ایشان از حضرت خفیه رسانا است عا مود
 و فرمود که با انساوم مقتضیات تقدیر جسد در ساختن و تسلیم شدن چه تدبیر فالحکم
 اعلی الکبیر و الیه المرجع و المصیر **صلی الله علیه و آله** فیت کس را از دست
 مرگ نجات دهد اکثر و اندک با دم اللذات و بعد از ان غلام ترک که قار می قرآن
 و حافظ صحیفه فرقان بود بار و سه خشنده و دهر چون آفتاب تابان و پیش امام حسین
 آمده در زمین افتاد و گفت **لنفسه لفتک الفداء جان من فدای جان تو باد**
 یا بن رسول الله چنان می بینم که از لشکر ماسکی زنده نخواهد ماند دستور می دهی من
 نیز پیش تو جان فدای کنم و خود را با عالم قرب و مقربان بقدر صدق آشنا کنم امام
 فرمود که ترا از برای سپر خود زمین العابدین خسرید ام و بدو بخشید و بر دوازده اجازت
 طلب را و می گوید که درین روز امام زین العابدین بیار بود و در خمیه تکیه داشت غلام پیش
 و گفت ای محمد زاده من از حضرت پدرت اجازت حرب طلبیدم گفت تو از ان ندیده
 من اختیار تو او دار و حاکم روسی بستان عرش نشان تو آورده ام و اسیر
 سیدارم که مرا محروم نگردانم در ستوری کارزار از انسانی دارم امام زین العابدین
 گفت ترا در راه خدا آزاد کردم دیگر تو میدانی ترک نیکو خصال پاکیزه جمال صادق نسبت
 صاف طوبیت بگریه ما برآمد از همه ایام و مالی بکمال طلبید گفت مرا و من آنست
 که فردا می قیامت مرا باز طلبید و هر چند در خدمت تقصیر کرده ام از من فراموش کنید
 غرض از ابل میست برآمد و دیگر باره بلازمست امام حسین رفتن صورت حال بوقت عرض رسانید

در زمان حضرت ابازرت علیہ السلام روئے بمصافحہ کے تھا کہ خبر امام زین العابدین
 رسید کہ غلام بیدار آن سیر و دفر ہو کر دامن خیمہ پر ہوا تھا شام زادہ کھڑے ہو کر
 کہ آن ترک باغدار کے چون گلی شکستہ در خارہ چلن ماہ دومختہ در میان ہر دو صفت
 بالستادہ شمشیر کے چون شعلہ برق درختان و مانند شہاب ثاقب شیرخان سوز آتش
 در روئے آن سپاہ روسیہاہ بچہا بنیدہ سبار ز طلبیدہ گاہی بجرئی رجز خواندہ گاہی بغبت
 ترکے کلامی بر زبان میراند و ترجمہ رجز نامی او بظلم ابو العاصی بن مست غنم
 اسی حسین اسے گھر و خانے چنانچہ مکت سبجائی چہنم آن ترک کہ سلطان ہشتم
 گر تو ام مہندو سے حضرت خانی چہ تیغ بردست من از معجز تو بدر خیمہ کن بقعابنے
 چہ شردہ گرفتو بر دے خوش خویش چہ سنج روئے ابد گم گردانے چہ روی بر دامن
 چون گم ترک سرانے فانی چہ مبارز سے آمد و بردست او کشتہ می شد تا بسیار سے
 از خاک بقتل رسانید و تشنگی بروئے غلبہ کردہ باز گردید و دیگر بارہ بدر خیمہ امام زین العابدین
 آمد امام زادہ بروی آفرین گفت و مبارزت اورا بسیار حسین کرد و یہ بشارت شربت کوثر
 و شردہ در رضوان من انظر الاکبر متبع و مسروریش گردانید ترک صادق دل دست
 و پای امام زین العابدین را بوسہ دادہ و دیگر بارہ از مخدرات حضرت بکھ طلبیدہ و از
 سوز مفارقت ایشان بہای مای بگریست نہیں رو بیدار نہادہ گردے کلامی سخت و
 خاک ہلاک بر فرق مبارزان خیرہ روئے میر سخت عاقبت سرخس عالم غیبی و شاد کا
 لاریبے ندای اربے اسے ربک بسم روح شرفیش رسانید و خطاب مستطاب
 و ادخلہ جنتہ از فتنای ساحت قرب رب العباد بگوش ہوش آن ترک پاک عقدا در سپاہ
 بہیت روئے دل در دلیقہ جان کردہ منزل اندر دامن رضوان کردہ در اگر کتب
 مذکورست کہ آن ترک زخم گران یافتہ از پای در آمدہ و امام حسین کسیر اور رسیدہ اورا
 بدر خیمہ امام زین العابدین رسانید و از مرکب فرو آمدہ سرخس و کنا گرفتہ روی بروئے
 و سے نہادہ و امام زین العابدین با دو دمرض بر سر بالین و سے بالستادہ و غلام
 چشم باز کرد و سر خود بر کنار امام حسین دید و امام زین العابدین را بر سر خود مشاہدہ نمود
 قسم کنان بر پد بر پد سلام گفتہ روی بحدیقہ دارا سلام آورد و بعد از ان حضرت علی بن ابی
 علی در میان ہر دو صفت آمدہ مذکور کہ من بر شما از عذاب قوم نوح و عذاب کردہ

عادی و مشرکے ترسم اگر خواہید کہ مستحق عقوبت فتنہ پرست از قتل حسین کوتاہ کنید
 و بنائزل خود باز گردید امام حسین گفت یا بن سعد ازین سخن بگذر کہ این جماعت را استعداد
 عذاب الہی جل جلالہ و استحقاق عقاب ناشناس حاصل شدہ دعوت ترا اجابت نخواہند کرد
 و کہ امام خیر و صلاح و فوز و صلاح از ایشان توقع توان نمود کہ برادر صلیح مارا کشتہ اند و حالا
 ناصد جان مارا کشتہ خطہ گفت صدقت یا بن رسول اللہ اکنون داعیہ دارم کہ بخوان خود
 طعن کردم امام حسین فرمود کہ برو بمنزلے کہ بہتر از دنیا و مافیہا است ابن سعد فرمود
 کہ سلام بر تو و بر اہل بیت تو باد امید میدارم کہ حق سبحانہ و تعالیٰ مارا در بہشت بچرخاند
 رساند امام حسین آیین گفت دوے دوے بیدار آن کردہ و بر مخالفان حاکم آوردہ
 جنگہاے مردانہ کرد تا بدر چہ شہادت و ذرورہ سعادت رسید از عقب ہی نیزید بن زیاد
 الشیبانیست تیر بجانب اہل غدر و نفاق انداختہ بچختن را از آنجا بزمین انگذد و سر تر
 کہے انداخت شاہزادہے فرمود کہ اللہم سدد رمیتہ و جعل ثوابہ الجنۃ خدا تیر اورا
 بہدف ثواب رسان و بہشت را ثواب دست نرد او گردان با حسنہ مخالفان غلبہ کردہ
 شکار تیر انداز اجل گردید از عقب وی سعد بن اخفی از اقربای مادر محمد خفییہ بود اجازت
 طلبیدہ عنایت میدان قتال کرد و بر کوہ پیکرے با دھنیش زمین نوروی آتشین جوش
 سوار شدہ تیغے چون قطرہ آب بر میان بستہ و نیزہ چلی بر گوش ہر کیاست کردہ طیت
 گردید پیش پس چپ و راست چالیستاد و انگہ ہم آورد و خواست بہر سبارز کہ بیدار
 سے آمد اگر دور بودے بطن نیزہ از روحان رہوے و اگر نزدیک آمدے بضرب تیغ نقد
 حیات از دستہے عاقبت حکم کل اہل کتاب ریز نامہ حیاتش با انجام رسید و
 راقسم اہل قسم کل بن علیہا فان بر مغھ زندگانے ار کشید اجداز و خباوہ حارشا
 انفار کے کھل و صلح شدہ بیدار آمد و بعد از کار کارزار بسیار از قطرہ عبور بر تیرہ عبور
 سرور رسید پس رش عمرو بن خباوہ ہمنون کلام حکمت اعلام الولد سر لایبہ عمل نمودہ و قہقہا
 آثار بدر عالی مقدار کرد و اندک زمانے را بوصول آن حمیدہ خصال حمیدہ مصحح عم
 مرگت کہ دوست را رساند بر دوست از پس این دو بزرگ انصاری مرہ بن ابی ثمرہ غسانی
 چون ہزیر شکارے بمعبر کہ درآمد بر دانگی از سپاہ کوفہ و شام سیر آمد با تیغ گوہر دار حمیدہ
 بگوہر کہ درآمدے بحال بضرب تیر تیغ جان شکارش و در اول آن تیرہ روز کار برد عاقبت اللہم

مخمس در ابد و محمل حیات تجربی من تحتها الا انوار انتقال بنود و حلالا شرعاً
ملکوت را بر منازل ثانیة عالم طسوت اختیار نمود آورده اند که محمد بن مقداد و عبد الله
بن ابودجان به یکدیگر از ان سید و سرور و ستوری خواسته بیدان فرشته و حریک کور
بسیار که راکشته فرشته بگردند فرستند که بلازمت نشان براده آید و بی سودا را از شکاف کور
ایشان فرو گرفتند بعد که غلام امیر المؤمنین شکله بود با چشمت از سواد الیایا و بسندگان
امام حسین چون قیس بن ربع و افست بن سعد و عمر بن قرطه و غنطه و حاد بودند پدر
ایشان فرشته بود اسطه کثرت مخالفت و ضرب باسه متوالی و مترادف هر شش تن از ایشان
شش در فاسه مشوجه مناظر پشت گانه بهشت جاد و فاسه شدند رهروان اعدا علیهم
جامعین دین محل از یاران و چاکران و ملازان امام حسین پنجاه و سه تن مشرب
شهادت حشیده ازین جهان فاسه رحلت فرموده بودند و از مردان غیر از شماسه
امام زین العابدین نوزده تن باقیانده شانه زده تن از خویشان و دیگران فرزندان
بودند و دودن از یاران و یک نفر از غلامان چنانچه تفصیل مکرر شود و مشهور
چون بت بال پیغمبر رسید که جهان جاده صبر برتن دریده زمین شد پرا فرشته و ولوله
فلک گشت پر شور و شوق غنطه و زبان روزگار برارے از یک گشت بهیت بهیت یار با
کاشته در عرصه عالم زنده و فتنه انگیز شدند و عالمی برهم زدند و فلک و فضا از زبان طرب
و اضطراب مغموم این سخن را بگوشت جهانیان میرسانید بهیت ناشده و در قیامت بل
عالم را چرشد و نادیده صورت فرزندان آدم را بر شد و چون امام حسین دید که از یاران
و هماداران کسی نماند سوز بردل آن حضرت غالب گشته آهی شبنبا که برکت پدر اهل بیت
درستند که لال آن حضرت برای ایشان ست همه متفق آنکه گفتند اسه نور دیده و مسند
رسالت و سرور سیئه شاه محروم ولایت هیچ اندیشه بخوراده و دواغ غلال برسیه بی کینه
که مازند که خود کعبه از تو نه خواهم خرم شش آنست که امر زود قدم تو سرمازیم تا فاسه
در میان حشده سر برافزیم سوخته داغ شوق و محبت تو نیم مارا از شکله بجا چه بیم غمسه
دریای محبت تو نیم مارا از سیل هلاک چه پاک اگر خانه تن بطیر فان سخن ویران کرد و چون لال
دل بسی مهاب غنایت تو مهورست چه اندیشه بهیت ما چو دادیم دل و دیده و نطوفان هلا
گویا سیل غم و خانه زبسته پا و بر چه امام حسین بگریست و دعا که خیر ایشان

در بیان حیات و شهادت امام حسین

تقدیم فرمود اول کسی که از قارب قرینہ شایر او پیش آن عجد الشہدین سلم عقیل بود گفت
یا بن رسول اللہ مرا دستوری ده تا مرکب ہمت ببرد و تا آخرت راقم و سلام شاہ سلم عقیل سوائم
امام حسین گفت ای پسر منو از داغ ہجران سلم بر نیا سوده ام دیو سستہ در اندوہ برادران
نور سید و جهان نادیدہ تو بودہ ام این زمان از سوز فراق خود مرا بر آتش منہ ڈستہ
تلخ ہجران بر بالاسے جام زہر آلود مصیبت بدین سہ یادگار سلم عقیل تر سے ترا
الم ہذا رفت بد پر بسست بادرت را پیش گیر و منو ز کہ محاسے ہست سرخیش گیر قیوم
محبہ چشم بر من دارند و تا مرا می بینند پر داسے دیگرے نمیکند عجد اللہ گفت یا بن
رسول اللہ بذات پاک مبعودی کہ جدت را بحق بخلق فرستادہ کہ مرا بمیدان گذار و از
کارزار مخالفان مدبر باز مدار تا من نیز در خدمت تو در جد پدر در یابم و چنانچہ اول کسیکہ
دروفا دارے جان فدا کرد پدر من بود و نخستین کسے از اقربا کہ در ہوادارے
تو سر در بازو من باشم امام حسین اورا در کنار گرفت و گفت اسے مونس
نمکند ارواے مرا از چشم یادگار چشم تو روشن دلم بتو خرم بود این نیز بر من حرام
و در دنیا مضاجبت با تمام رسید پس ویرا وداع کردہ دستوری داد عجد اللہ کہ ریزی
آخان کردہ و مرکب را بچولان در آورده مبارزے طلبیگا پس چون رخ تیغ زن شمشیر
کارے فرمود گا ہے چون شہاب ثاقب بنیزہ آتش بار حملہ سے نمود و باستقامت پدر
بنانی ابدان مبارزان را زیر و زبر سے محکم کرد و عمر سعد روی لقا امیرین اسد ترارے کرد
و گفت اسے قدما نہ تقدیم مرا سم حرب کردہ بیرون رود و دلیر وار متوجہ این جوان باش
شاند کہ بلا سے اواز شکریں باز کنے و خود را در میان مبارزان کوفہ و محاربان فرما ریزی
قدماہ با سلاح تمام برہی سوار شد این سوار یکدیز کارہ انجام کہ گیرم روسے بازوہ
خویشیہ ہمنان در رطے مراحل و قطع منازل با یک ماہ جهان پیا تران بود
مشغولی جو اشک عاشقان گلگون و خوش رو بہ جهان پیا تر از شید نیز خسروہ
سیرت بر فلک پیشی گرفتے بدین یور با قمر غیشے گرفتے بہ تازان تازان دیدلوان سے
عمرین تازان در برابر عجد اللہ سلم اکبر عجد اللہ برو حملہ کرد قدماہ مرکب از بجای برانگیختہ از
پیش او بیرون شد و ہر گاہ عجد اللہ برو حملہ کردے اورو سے بگریز نہادنی و ہر چند عجد
در عقب او تا خستے با و نرسید چہ مرکب عجد اللہ درین روز با آب بخشنیدہ بود و خود روئے

از دور هم ندیده و بعد از آنکه از تاحقن فروماند سینه زده از دست بیگانه دستگیر کشیده بر یک
گوشه مسلمانان بایستاد و قدری چون دید که عبداللہ نیزه بیگانه بگفت شادمان شدند
سرکب بر آنکشته نیزه حواله سینه بکشیست بخاک کرد و عبداللہ خود را خمداده تانیزه از دست
پس بخاک زمین باز انداخت و قدمی را باز کرد و اندک میخواست که حمله دیگری بر او کرد و عبداللہ تنه
بزد و بر دامن او که نیمه کلش بران شد پس دست بزد و کمر بندوی بگرفت و از پشت کمرش
در گردانید و فی الحال بر مرکب او سوار شد و اسب خود را بغلام داد و نیزه از زمین برد و بدو سپارد
طلبید و در جزی خواند که ترجمه بعضی از ابیاتش اینست **غزل** امر در بینم بگر بخت
جان را چه پیش من مظلوم کشم روح در وان را چه یاد دولت جاوید را خوش در آرم در
روضة فردوس و در سان جان را چه نان پیش که با شیر بخلوت بنشینم با خاک برابرم
این جمیع سگان را چه راوی گوید که چون سلام برین قدم شجاعت عبداللہ را بدید
سعد گفت ای سپهسالار بدانکه من حزبا بسیار کرده ام و بسیار کسی میان من کار
و دلیران کارزار می بجرات و شجاعت این جوان پاشنی کسی بنظر من نریمان و طبعیت
سالما لب نماید فلک چو کان قدر فنا چنین شاه سوار سوی میدان آورده اما چون پناه
مخالفت آن ضرب و حرب را مشاهده کردند همه از وی ترسان و هراسان شدند و بچگی را
زیره آن نبود که پیش او بیرون آید عبداللہ ساعتی بایستاد و مبارزی در پیشش نیامد
از تشنگی بی طاقت شده بر سینه اش که حمله کرد و سینه را بر زمین مرد و مرکب را در دهان
افکند از جمله حمیر می رسد را که از بقیه لشکر خارج نروان بود و پیشش کامل بن حمیر را بفرستاد
مرگ انداخت پس از سینه برگشت و قطره قطره خلل از شمشیر او میجک خود را بر قلب لشکر
زود و قریب بیت کس القتل رسانید و صلح بن حمیر را هم آنجا گشت و از آنجا بروی
بمیسر نهاد و در وانی داد و با قدم جسته که بلوان لشکر عمر سعد بود بر او افتاد و شتر او
نیز گرفت کرد آنکه خواست که بر لشکر خود باز گردد و پیادگان سر راه بروی گرفتند
و خداع و شقی ناگاه از عقب وی درآمد و بیک ضرب تیغ سر و پای او پیش از پای در آمد
و عبداللہ سبک از مرکب فرو جست خود را بر زمین استوار گرفت و فل بن مزاحم حمیر
بطعن نیزه گویند عمر دین حمیر صید او که بر خمر تیر آن خلاصه خاندان عقیل را
قتیل ساخت و قطعه ذریع و در در که خورشید آسمان کمال بدو غروب کرد و اوج مشرق

بمرج زوال و بنمای روح شرفش شاد و مال و برقت چو ازین شمع فانی آشیان مال
 و چون عماد جعفر بن عقیل بر او زاده خود را کشته دید و خون آغشته دید زار زار بگریست و
 از امام حسین دستوری خواسته روی بمیدان نهاد و بگری میخواند که ترجمه آن در نظم
 ابو الفاضلین است **نظم** قره العین عقیلم من و مولا حسین چو دل جان
 پاک ز آرایش بر شمت و شین چو پسر عم من است این شده و شهزاده که هست چو قهره این
 نغمه چشم و چسب آغ تعلین چو این حسین بن علیست که جبرئیل امین چو پرورش داده
 ز داد و حلل آنجستین چو هر مبارز که بمیدان آن صفدر می آمد فخری الحال ز جان جهان بگریه
 مثال نهاد ایشان را بفریب تیغ از پنج میگرد و هر گوشه از کشته پشت می افکند چون آن گان
 مردم غار در مانده کارزار او شدند بیکبار در میانش گرفته طعن ضرب بردند و عاقبت
 سفینه سینه اش در گرداب اضطراب خوشی و غار و اضطرابش در عتاب هجرت و
 اضطراب افتاد و در دریا کس شهادت غوطه خورده گوهر شرف بکف آورد و بیت از وقت
 این نور دل و راحت روح چو جواهری مخزون شد و دلهای مجروح چو چون فسر زنده از چنبد
 عقیل از عقیده دنیا باز دست بردارنش عبد الرحمن عقیل بجز در آمد که مردی بر میان بسته
 و بر کعب تازی نه تراشیده شمشیر چو قطره آب حاکم کرده و حسد به چون شعله
 آتش پست گرفته طعیت و مادام بدان حسد بمر و کش چو بمر دم کشته دست میکرد
 خوش به عاقبت به هم عباد الله غر و ه خشم از جام سعادت شربت شهادت چشید
 و عبد الرحمن بقتل صدق رسید و چون اولاد عقیل شهید شدند نوین فرزندان جعفر طیار
 درآمد و پیش از همه محمد بن عبد الله جعفر نژاد آن سرور آمد و گفت اسے شهباز بلبل و از
 اوج ولایت و اسے غنای دلربای جانفزا اسے قاف قرب و هدایت مراد ستور
 حرب که از دوسے من آنست و مدعای خاطر فاترم چنان بست که پیش از آنکه با جد پاکیزه
 سرشت در فضا اسے هوای بهشت طیران کنم و بیال شهادت رو اسے با مشیان
 سعادت آرم چنانچه مرغ دانه بر سے چنید دانه وجود این چند صفتان ویرانه او بار را
 دویم سیران آشیان انکار استکیار را بمقتار کارزار عسکریه میدان چو نیم امام حسین
 ادرا اجازت داد و محمد رو سے بمیدان نهاد و حسد ی آغاز کرد و نور الملامت آورد
 که ترجمه حسین را و نیست که اسے اهل کوفه دنیا اهلان شام **نظم** باشما

کارزار خواهم کرد و بر شما کارزار خواهم کرد و وزیر استی و دل حسین علیه جان خود را
 بشمار خواهم کرد و تا کنم و شست طالعان که ماه و یا بجز یک استوار خواهم کرد و کین فدا و شهادت
 خواست و سید دل آشکار خواهم کرد و شکوه پیش خبر طایفه از شما بشمار خواهم کرد و حرب یکدیگر در
 میدان از مغز مردان چرت بگردانم و تا آخر وانیکی شیان قدس پر از نو و روح مقدس شش
 مرغان سپینال بهشت آرام یافت و نسیب خواهر حسین و فراق فسر زند و لبند
 خود باسد و حسین ادرت و زاده خاموشی گردانید اما برادر محمد که خون بن عبد
 بود برادر کشته و دیده استیار خود را در میان کشتگان انداخت قاتل برادر را
 دید بر سر بر سر ایستاده اول سبک ضربت کار را در آغوش کرد و زود امام حسین
 آمد و عذر خواهی نمود که ای کمال بنز و گوار از فراق برادر بخود و دوم از حضرت
 استجاده نمودم حال کرم نمائید و مرا اجازه رفتن بایند امام حسین و او را پیش طلبیده
 در کنار گرفت و دو دلع فرموده و دستور دادم و عوین جمع کرد و زاده رجزی
 میخواند که ابوالمخاضتر تر بهرین وجه آورده **عبدال** ما کیم بقوت عیالنا
 برخاسته از ره کما نماد و بر سر من رعیت شهادت و بر دست نهاد و نقد جانها
 چون اختر تیغ زن کشیده و در دیده او هر من مستحقان و ای قید طر را زود
 تازم و ما طالع نیستیم از آنجا که خدمت او ملول گردیم و وزیر و وزیر شود
 جها نماد و یا فیروز شیم حاش شکر و وصل تو باصل خان و ما نماد و کینه برادر بسیار
 میخواست و به تیغ فولاد شایح حیات از درخت نهادن ایشان است که است عاقبت از
 سر زندگه عاریت بهر خاست و منزل بل احیاء و عندهم ربحم را بخدمت مبارک خود بسیار
 بعد از شهادت خواهر فراداد ما ای امام مظلوم نوبت برادر زادگان مظلوم معلوم
 اول عبد الله بن جعفر جو است بود و فوفاست چون ماه ناکاسته و سرور است پیش
 عم عزیز خود آمده گفت ای سید خاندان رسالت و امامت و نقاد و دووان کما
 در کرامت مرا دستور دے و که طلاق و فراق خویشان ندارم و بار مهاجرت حرب ایشان
 تحمل نمی آیم اما حسین گفت که ترا چگونه اجازت حرب کنم و تو مرا یاد کار برادر و وزیر
 باخسان شیرین برابر بے عبد الله بگویند بر شانه زاده داد و اجازه یافت و زوی بمیدان نهاد
 و میگفت شکران شکر و نه فانا فرج الحسن و سبط النبی المصطفی المومنین

وایات البرمقاخو در ترجمہ حبیب زاد نیست و بس زیبا گفته غزل خواجہ ہر دو چنان
 حدیث من است حدید دیگر فسی ذوالمہن است پد مجتہم تختمیم پد نوریناے زینب حسین
 دین شہنشاہ گرانمایہ حسین پد پادیسے راہ حق و عہد من است پد نائید ذوالمہن است
 اندر دین پد آنکہ امر و زامام ز من است پد توجہ مرغے و تراخار چیان پد روشن و پرورش
 اندر چہ فن است پد طائر قدسم و عہد پد رم پد شاہ طیار و مرصع بدن است پد حاصل عمر
 شاہ اہل تفاق پد طاعت و پیروی سے ہم من است پد نور و رفتن بسبق کار شاہ است پد
 جان رپون ز بدن کار من است پد راوی گوید کہ چون عبد اللہ بن عبد اللہ ان در آمد طلب
 مبارک توقت نگرد و از کردارہ روسے بقلب اشک عمر سعد نہاد و تا بنزدیک رسیدن سپہ
 سعد خرمین عمر بیت و دو کس را پایا و فخر برداد و عمر سعد از بیم تیغ شاہزادہ عثمان ہر یافتہ
 در میان سواران گر بخت و عبد اللہ باز گشتہ زانی بر آسود آنکہ مبارک طلبید و چنان عمر سعد
 دید کہ عبد اللہ روی بعرصہ گاہ میدان آورد باز پیش صف کشد آنکہ مردان را بر حرب
 حر لیس میکرد و وعدہ ز رو خلعت و غلام و مرکب میداد بختی بن عمر شامی پیش و
 آمد کہ ای سپہ سعد دعوی سالار سے سپاہ میکنی و داعیہ سپہ لاری و در یک یک می گریختہ از
 تیغ این جوان ناشکی عمر سعد بخل شدہ گفت اسے بختی جان عزیز است و عمر بنی عثمان
 اگر نہ گریختہ جان زلفت او نیز دے و عمر عزیز را وداع کر دے و اگر خواہی کہ رستی خون مرا
 بدانی ایک یکن پسر در میدان ایستادہ و دیدہ انتظار در راہ مبارک نہادہ و روانہ دست برد
 ہاشمیان بینے و از درخت کارزار ایشان سیوہ ناکامی و بی سرانجامی بچینی عثمانوی سنو تاجی
 از دعوی آگہی پد ناموس ملی بر آوینختہ پد بر تباہیشے کہ این مرد ولایت پد اسے کہ انجام
 این کار چیست پد جو انجار سے بر تو کہین آوردہ و زندی گرہ پر چلین آوردہ و چنانست
 بالش تیغ تیر پد کہ یا مرگ خواہی از و یا گر نہ بختی سے از سخن عمر سعد متفعل شدہ و
 اش غشیش شتعل شتہ با پانصد سوار کہ خاصہ او بودند روسے بعبد اللہ نہادند و حضرت
 سپاہ امام حسین محمد بن الحسن اسد بن ابی وجانہ و پیروزان علام امام حسین بدو کار
 شاہزادہ آمدند و پیروزان خود را در پیش انگزدہ در برابر بختی سے آمد بختی سے از غایت شرم
 بر پیروزان حملہ کرد و پیروزان نیز با او برآوینخت عبد اللہ بن حسین بر غلام خود تیر سپید
 و نیزہ در برودہ روسے بدان سواران نہاد و اسد و محمد اسد و عقب کو حملہ کردند کہ پیروزان

چون دید کہ شام نزادہ حملہ کرد او نیز از بنجر سے برگشتہ با ایشان قفق شد و بیک حملہ آن پانصد
مرد را بر دہشتہ مینداوند تا انقلاب لشکر گاہ رسانیدند شیت رچی با پانصد سوار از صف
لشکر بجنبیدہ بانگ تہنیت بر بنجر سے زد کہ شرم خوار سے کہ با این ہمہ مردان کار سے
از پیش چہارتن روی بگریزے آرے پس اورا بال لشکر او باز گردانید و خود نیز با پانصد سوار
حملہ کردہ گرداگرد آن چہار مبارز فرو گرفتند عبد اسد روی پشت آورد و محمد و اسد با و کلا
بودند اما سیروزان دیگر بارہ بر بنجر سے حملہ آورد و لشکر او را نیز در بیک روز از عسکر منقول
کہ گفت کہ من در ان روز حرب سیروزان را تفرج میکنم سو گند بچند کہ اگر یک شرت آب
یا فتنی لشکر مار کفایت بودے از غایت شجاعتی کہ داشت و من سے شرم صد و بیست
کس از بنجر و بیست کس از بنجر شاہک کردادی گوید کہ سیروزان از بسیارے حرب کوفتہ
برگشت تا بجا از دست امام حسین زد و کہ عثمان موصلے از قنابسے اور آمد و جنبہ نیزہ
بر مکر وی زد کہ از اسب ہرافاد و اسب رم کردہ روی بصر اہل اہل دو سے سیروزان چون بارہ
بماند نیزہ بیگند سپردنہ کشیدہ تیغ از نیام بر آورد و بآن دہران ہرا و نیت امانند
بن ابو جہانہ چون سیروزان را پایا وہ دید بانگ بر مرکب خود زدہ حملہ کرد و از حلقہ گرد سیروزان
زدہ بود و چہار دہ کس را قتل آورد و باقی در میدان و اسد نزد یک سیروزان آمد و گفت
اے برادر جہد کن و بر اسب من نشین سیروزان خواست کہ سوار شود کہ ناگاہ از چہار سو
ایشان در آمد آواز حرب کردند اسد سیروزان را بگذاشت کہ پیش ایشان باز شد و دست
بجرب کشاد و در ایشان سے محاربت بنجر سے از دست راست اسد و آمد و نیزہ بر پہلوی اسد
کہ سر نیزہ از پہلو سے دیگر بیرون شد و نیزہ از دست اسد بیفاد و خواست کہ تیغ بر کشد
و مستش کا نہ کرد و از رزق بن با شتم درآمد و بیک ضرب تیغ کا اسد را تمام کرد اما عبد اسد
حسین با شیت رچی سے ہرا و نیت بود و در ایشان سے حرب بیفاد و نیزہ بر و زدہ بود و چہار
کہوشید تا آن قوم از وی گریزان شدند و چون دید کہ لشکر گرد سیروزان و اسد فرار
بجانب ایشان تاخت و محاربت سید کہ شد شہید شدہ بود عبد اسد از اندوہ وی اور
و قاتلش را بیک طعن نیزہ ہاک کرد و بنجر سے را بجر و ح گردانید لشکر از وی در میدان
پیش آمد سیروزان را دید اقتادہ دست دراز کرد و اورا از زمین در ر بود و در پیش
گرفتہ روان شد اسب عبید اللہ قد سے چند ہفت فرما و چہ فرزان از بنجر سے بر ر

واسپ تشنه و گرسنه بود و بسیار بر جانب دودیده حالاکه دوتن بروی سوار شدند
 طاقت نیاد و دواب است و عید الله سپاه شده و پیرزان را نیز از اسب فرو گرفت عیسی
 چون و میرا پیاده دید مرکب بتاخت و جنبستی پیاد و تا عید الله سوار شد و بازوی پیرزان
 گرفته بدست عون داد عون خواست که بر او در آید پیروزان بهیچتا و دوجان بحق تسلیم کرد
 عید الله بگریه درآمد و عون نیز گریان شد و بر فو و اورینغ خرد و با سحر از غم و
 حسرت یاران وفادار درینج چترک احباب گرفتند بیکار و درینج چالب تشنه و خنجر
 بر نشاند افیس و با نایم بعد حسرت و تیار و درینج چترک دیگر باره شانه را ده موتی عید الله
 دست توکل و جبل امتین حبه الله استوار کرده و پاسه یقین در رکاب و ما
 تونستی الا با الله آورده دل از دنیا و ما فیها برداشته و عنان خستیا بقیه ارا دات
 پروردگار باز گذاشته بیست روان کرد خوش عنان تاب را در برنجخت چون کتش
 آن آب را در روی بلشکر مخالفت آورده مبارز طلبید و چاکس ادعیه حرب او نشد و چتر
 عمر سعد مبارزه میکرد کس سخن او نمی شنید سپهر سعد و غضب شده لشکر خود را و شنام
 سیداد و نفرین میکرد یوسف بن الاحجار اسب فرآپیش را ند که یابن سعد فخور ملک
 تو گرفته و علم سپاه را در تو برافراشته چو پیش نمی روی و ما را نکو همش میگی عمر سعد
 گفت مرا امیر جلیل نفرموده که بخود حرب کنم بلکه این لشکر را در فرمان من کرده تاراج
 را بحرب فرستم پس ترافران من می باید بروند مرا فرمان تو بر و دواب این سپهر حرب
 و اگر نه از تو شکایت پیش سپهر زیاد کنم یوسف بن الاحجار تیر رسید و مرکب برانجسته
 بمصاف عید الله آمد و از گز در راه نیزه حواله سپه عید الله کرد شانه را ده طعنه او را در کرد
 و نیزه بر حلقه پیش زد که در سنان از قعالش آشکارا شد و آن شقی نمون را از مرکب
 در افتاد و دوجان بداد پیش طارق بن یوسف چون حال پدر بدانگونه مشاهده کرد و
 بمصاف عید الله آمد و در زبان بر پیاده کشاده و رسم حیا و ادب بر یک طرف نهاده
 در شام میداد سخنان ناسزا میگفت عید الله را طاقت بر سیده بن نیزه بر طارق حمله کرد
 طارق بسبب کستی تیغ برانده و نیزه عید الله را بدو نیم کرد و خواست که همان تیغ را بر عید الله
 فرو آورد که عید الله دست مبارک بر آورد و در دست او را با تیغ در هوا گرفت و چنان
 و تیش بر تافت که استخوان ساعدش در هم شکست و تیغش بهیچتا عید الله دست نبا کشت

بر گرفتار و بر دوست از خانه زینش در نود و چنان بزرگین زد که همه استخوانهاش خرد شد
 و این طایق را این بنی بود تا پیش مدرک بن سهل از کشتن سپهر عمار الم عظم
 بر زینش نشسته بود آن آمد و خوش بسیار به نسبت چند که از در سفر زندان آمد و او گفت
 عید است زراحتی نماند میهنی محنت بر دوش و داد و ده که سپهر و دوست و یک نیمه از
 تنش بر زمین افتاد و بعضی از بدن ناما کشت بر زمین مانده شایسته در آمد و پیش
 گرفته از اسب و از دست و از مرکب خود و داد و دهان مرکب گرانیه مانده شاد
 سوار شد و بار طلبید که گریان از غریب تن او برسان شده سر و پیش آمد
 و سهل و پیوستی از دوسه در دل دشمنان افتاد و عید اندرون دید که هیچ بسیار
 در میدان نمی آید دل تنگ شد و خواست که خود را بر سپاه دشمن زند تا گاه نیزه نوی
 و صحرای افتاد و دیده نمی الحال در روزه که در سرگردانند و در فیه بجهت لشکر نهاد و دست
 ایشان را از جا بر کند و دوازده کس را بطعن خیزه می کنند و برگشته نزد یک امام حسین
 آمد و گفت یا عجم العظم العظم امام حسین منبر سو که اسه و دشمنانی دید که عجم
 و ای بهجت از ای سینه پر عجم عالی جید پدرت ترا آب خواهند داد و فرم راحه چرا
 دل تو خواهند نهاد پس عید انکر بدین اشراف سرور گشته و به سپیدان نهاد و در
 پنجهزار مرد و یکبار بر وجه کردند و بر تیغ و شان ادا و ک در زمین و خنجره زخم بر روی
 میزدند تا از کار باز نمانده و حمله کرده خواست که یک طرف بیرون رود و با نکر و در عباس
 که عید از لشکر بود و علم را بدست علی اکبر داد و خود را بر او کشتن عین علی بهر و عید الله
 او را از میان لشکر بیرون آوردند و عید از خشم بسیار خورده بود و آهسته میران
 تا گاه فیضان بن زبیر از عقب او می در آمد و ضربی بر میان دو کت و سه از چپ
 از مرکب در افتاد و بدین افتادن قدیم در عالم قدس نهاد و عباس باز پس برگشت
 و آن حال مشاهده نمود و بر تاجت و یک غریب تن سپهر فیضان را دو گام دور از
 پیش حمزه بن فیضان خواست که نیزه بر عباس زند که عین علی پیش دستی کرد و چو
 نیز دست و نیزه حمزه را بدید اخت و عباس بر تیغ دیگر کار آن را تمام از تمام ساخت
 و عید الله را بر دشته پیش خیمه امام حسین آوردند و بجزارت اهل بیت را دل برد
 و جمال او می سوخت و مادرش باه گرم شعله آتش سینه سو ز بر می افروخت طبع

از امام

از باغ ناز نفس سرسوی چنین در بخت گنج چنین نهفته زیر زمین در بخت چنان افسوس از آن حال
 گشتن کارانی که در دل بها جوای بخت آن ابل بر مرده شد و در بخت از آن چشمه آب گانی
 که از سیب صرصر اجل نگهانی چون نفس زهریر یادوی افسرده گشت ریاسه
 وزد که دل از حاشه غمناک افتاد و در دیده زسیل اشک خاشاک افتاد و نوباد باغ
 عمر از شاخ اسید بے آنکه رسیده بود بر خاک افتاد و راوے گوید که چون قاسم بن حسن
 چهره برادر خود را که گل بوستان ناز بود بخاران حادثه جان که از خراشیده دیده از نهاد
 او بر آمده پیش چشم بزرگوار خود آمد و گریان و دل بر آتش حسرت بریان و گفت ای
 شاهزاده دو جهان برادر گیر قوت مفارقت اقرار بنمانده و زمانه از سریر سرور
 بخت بر خاک اندوه و مصیبت نشاند و توری ده ناگفته برادر باز جویم و سوال
 ابل فلول را به تیغ زبان و زبان تیغ و ستان جواب گویم امام حسین گفت ای
 جان غم تو را از برادر یا و کار و درین صحرایس دل افکار من ترا خلود
 اجازت دهم و در غم فراق تو بر سینه پر غم خیم مادر قاسم میر از خیمه بیرون و دید
 و دامن قاسم بر دست چپیده فریاد بر کشید **ملیت** ای بدلم گرفته جان طفت
 از نظر مرده و مرهم سینه چون تویی مرهم دیده هم تو شود الفقه قاسم اجازت حرب
 نیافت و برادران امام حسین تپیده محارب بر میگردند قاسم نجیبه درآمد سرزناس
 اندوه نهاده ناگاه یادش آمد چه پدر تعویذ بر بازو و وی بسته بود و فرموده
 که در محله که اندوه بسیار دلال بشمار بر تو غلبه کند این تعویذ را باز کن و بر جوان بدانچه
 او را بجا نوشته است کار کن قاسم با خود گفت که تا من بوده ام مرا خاک کن چنین نهاد
 و بنیسان ملائمت دست نهاده بیایا تعویذ را باز و باز کرده بشاده و دید که امام حسین
 بخط مبارک خود نوشته است ای قاسم وصیت منی که ترا که چون برادر من عیبت
 حسین را بیند و در کربلا بدست شامیان پروغا و کوفیان بیوفانگشتار شده
 زنیهار که سر خود در قلم وے انداز و جان خود را بر اے وے روان دریا
 و بر خیز ترا از مصاف باز دار و تو مبالغه نمائے دور الحاح و ابرام افزاے که جان فدا
 حنین کردن مفتاح باب شهادت و وسیله اقبال و سعادت است **ملیت**
 که ام کشته عشق وے است و بر خاک که جان کشته بخونش غم برین حدت نیست

فاسق این وصیت نامه فرو خواند و از شارسه نداشت بکنند و از جای بگست و
 بخت شازاده آورده نوشت بدست و سه دایچون شاه شهیدان آن مکتوب را بدید
 آه سوزناک از جگر برکشید و تر از زار بنالید و گفت ای جان غم این وصیت بدست نیست
 و بخواسی که بدین وصیت کار کنی و مرا هم در باره قوصیتی دیگر فرموده و من نیز و عیارم
 که آنرا بجای آورم بیات ساخته بدین خیمه در آیم و بدان وصیت قیام غایم پس دست قاشقم
 گرفته بخیچه در آور و برادران خود دعوی و غیاس را طلبید و مادر قاشقم را گفت جامه های من
 بر قاشقم پوش و خواهر خود زینب را گفت که حصید جامه برادرم حشیش را بیا رفی الحال بیا و زینب
 و در پیش و سه حاضر کردند سر عصبه را بکشتا و در آن حشیش و یک جامه قیمتی خود در قاشقم
 پوشانید و دستار زیبا بدست مبارک خود بر سر و بست و دست دختر که نامزد قاشقم
 بود گرفته گفت ای قاشقم این امانت بدست که بدست و وصیت کرده تا امر و فرزند یک من بود
 اکنون بستان پس دختر را با و سه عقد بست و دستش بدست قاشقم داد و از خیمه بیرون آمد
 قاشقم از یک جانب دست عروس گرفته می نگرد و در سر و پیش می نماند که ناگاه از پشت سر
 آواز آمد که هیچ مبارز دیگر مانده است قاشقم دست عروس را که در و خست که از خیمه بیرون
 عروس پیش گرفت و فرمود که ای قاشقم چه خیال دار که و غریبت بجای کنی طبیعت
 بگو که بر من چرا میروی چه مرا می گذار که فحاشی میروی قاشقم گفت ای نور دیده من
 غم میدان دایم و بهت بر دفع دشمنان می گذارم و منم بگذار که عروسی و داماد و بقیامت
 افتاد و ایات غبار می برد مید از راه بیدار و بخیون کرد بر سر من و شمشاد بد بکشد
 ای که از دریای اندوه چه فرو بارید سیله کوه کاکوه چه ز روی دشت باد تند بر خاست
 سوار کرد و با خاک زمین راست چه رسید از عالم غیبی صدیک چه صدیک آینه ای آشنای چه
 که حشیش ای زمانه دبی زمین نه چه عروسان را بماند آن چنین و ده چه عروس گفت که سحر
 که عروسته و بقیامت افتاد و فرود آست قیامت ترا کجا جویم و بچیز آنه نشناسم گفت مرا بتر
 چه و جدت لب کن و بدین آستین دریده بشناس پس دست فراز کرد و سر آستین
 بدیده غریب از اهل بیت برآمد طبیعت قاشقم این چه حکم و بیداد است که این نه امین
 و رسم داماد است که آقا چون امام حسین دید که قاشقم مصاحبه میرو و گفت که جان
 پیاسه خود بگو رستان میرونی بدینگونه نتوان رفت دست بزد و گریه انش

چاک زد و در دست و ستایشش بدو جانب رویش فرو گذاشت و کس لنگش گفن اور و پویش
 و شیخ خود بدست و دست او و بیدایشش فرستاد و قاسم روی لمبر که آورده آغاز رخ کرد
 و ترجمه لعنته ایات رخزار و ترجمه ابوالمفاخر برین متوال است **خبر دل**
 خریدار جواد خواهم کرد و جهان مگر نیز شاه خواهم کرد و با اساس و لباس امانه
 غم و ترتیب راه خواهم کرد و بسم مگر و سیر و ماه ماهی تاد خواهم کرد و آب مندی
 و با دوازده راجه بر شهادت گواه خواهم کرد و بلبل آیین به نعمت خرم و بانگ
 و استیاده خواهم کرد و کبریا را وکیل خواهم ساخت و مستغنی را گواه خواهم کرد و
 یا قبول و غنای شکایت قوم و در حکم اله خواهم کرد و در جلالان می نمود
 مبارز طلب می نمود و با بسیار سزا زین بر بود و از بسیار که در ایران را از جان بر او رو
 و گیر هیچ مبارز از آهنگ حرب و مکر و قاسم در برابرش کاند و عمر سعد را و از دوا که ای جفا کار
 سیو خاد تیره روزگار و در از مصائبه یاران و سواداران حسین را شهید کرد و از
 خوشان و اقربای وی و مار بر او و دے اندک جمعی پریشان حال مانده اند هیچ وقت نیامد
 که دست از بازو دانه و باین بران روی بکوفه آری و مار باین تشنگی و بے برگی
 بگذر آری و از آنچه کرد و پشیمان گرد و **فرد** و در کعبه حرم تیغ برکش و بخار و
 بادل مکرده پشیمان باش و عمر سعد جواب داد که شمار اوقت نیامد که از سفاقرانی در گذشت
 و بجا قبت خود فرو نگرید و سلامت بر خود بکشاید و بیعت نیزید و متابعت پسریاد
 و آری قاسم بروی و امرای دے نفرین کرد و گفت ای شیعه دین را بدیاد و لغو شده
 و متاع فانی است را با تالش خیانت سوخته بدین عجز و غدا از فریفته گشته و قباله
 خواستگار و اورا بدست غور زوشته و ذلت که او بقتل عمر کرد و آید و در دست
 بیش با و نیاید **فرد** و جمیل الیت عروس جهان ولی خوش بش و کلین خند
 و عقد کس نمی آید و اسے عمر امر و اسپ خود را آب داده گفت آری آب داده ام گناه
 رفته قاسم گفت و یک یابن سعید و اسے بر تو اسے پس سعد و عوے مسلمان
 میکنی و اسپ را سیراب میدار و شته سواران میدان امامت را تشنه میگذاری
 عورات و طفلان بل بیت را از تشنگی جان ملیک سیده و تو آب از ایشان باز می گیری
 دیندند که اگر کم اسد و اهل بیتی نمی پذیرد و آخر تشنگی قیامت بر اندیش و از

شمر مندرگه در پیش ساجی کو تریا دکن آتش در دل عمر سدا فدا دوی آب از چشمه چشم بکند
 و چون از خاک ری نقد دین بیا دوا ده بود هیچ جواب نداد اما روسه بر سپاه خود کرد و
 این سوار را سه قناسید قانتم ج شش که در درزم اگر تیشیر الکس اصل مرد فدا
 بیت آنرا بسا اصل خوبان طرا ز پند شسته پرسه کاری آن کیل یکند و اگر آب درج کند
 بنظر و نه درایه ملقه چین زلت ماه رخا خطا نکاشته پوست بازی بان غبت نایله
 بیست سپاه ارچه باشد جهان در جهان بدتر ترسد ز حرب کمان و محسان چه شما
 یگان یگان پیش و مرید و توبه سیران کنسید که او را در میان گیرید شکر خالف ترسان و لرزان
 غزم آن کردند که روی بقانتم آرند و قانتم از آن حال بخیر جان دید که مبارز پیش او برو
 نمنه آید روسه بخیمه عروس نهاد و چون بدخیمه رسید آواز دختر ششین شنید که بر دقار
 او سه نالید قانتم نیز بسیار آرزو مند ملاقات و سه بود کلمه بدین سنهون ادا کرد بیست
 برون آاند که جانان که بسیار آرزو مندم به و دواع عمر نزد یک است و دیدار آرزو دارم
 عروس آواز قانتم شنید از خیمه بیرون و دید و گفت بیست خوش آمدی ز کجا میری
 بیانشین به بیکار می دهت برو دیده جان بشین به قانتم از مرگ به و دآمد نزد یک و
 رفت و گفت ای دختر عمه دای نیس دل غنیم جان بشین و جمال تن در پوست بیست
 که سپاه خیمه خبرگی و حیرگی که نمایند خویشم که بعد از استیج ابدار آتش جرات ایشان از پیشا
 و حاکم بے اختیار از تو مفارقت می نمایم فرو ز دیدار تو اسم دوری ضرورت پیش و دوری
 خواهم هیچ موجودی که جان از تن جدا باشد پس قانتم در ادواع فیه مود و
 غریت مرا بخت بیدان حرب نمود و از زبان حال عروس این نکته بگو شش شش
 و اما د میر سیدر باغی بازم ز دیده ای گل خن ان چه میروسه به چاکم چو گل
 نگنند و بلانان چه میروسه به سر و سکه و جامی سرو و بجز جو بیار نیست به از جو بیار دیده
 اگر جان چه میروسه به آنا خون قانتم بیدان آمد و مبارز طلبید و بچاکس جایت نکرد و شعله
 آتش قهرش زیاده زدن گرفت چهار بار خود را در میمنه و میسر و قلب زد و بی لیران را
 باناک یکسان کرد و هر بار که از تاختن خارج میشد مبر که سه آمد و مر می خواست و درین
 نوبت که قانتم طلب مبارز میکرد و عمر سعد ازین سعد را بخواند و او سپه لاریخته لشکر
 شام بود پس گفت ای ازرق هر سال ده هزار دینار از قریه سه ستانی و منطقه شجاعت

با سراج دلاور این شام و عراق میرسانی چو پیرون نروے و کار این جوان را فیصله می
 ارزق گفت ای عمر این سخن از تو غریب است مرا که در ولایت مصر دشام با هزار سوار برابر
 گرفته باشی بجبر یک کوه که میفرستی و نخواهی که نام دنا موس مراد هم شکستی مرزبانگ آید و
 محارب که در عمر سعد بانگ بر وی زد که آنست مدبر زبانت لال باد این پسر حسن بن حجت
 است و نیزه حضرت مسطفی است صلوات علیه و سلم و فرزند فرزند شیر خداست بخدا اگر
 ضرورت تشنگی و در ماندگی بودی و او اعار آمد که با ما سخن گفتی برو بهانه بنیار تا پیش
 خیر نیامی محترم و نزد پسر زیاد محترم گردی از رزق گفت اگر اعضا مرا بمقراض ذره ذره بماند
 که من بجز ب و نروم تا چون تو بهالغه ذریه مرا بخوار پس دست همه شجاع و دلا و سید
 بفرستی تا بیدان رفته نروے را بیاورد و دل ترا ازین اندیشه فارغ سازد پس پسر ترا
 بخواند و از کرب خجود فرو داده و او را سوار کرد و شمشیر خود بر میان او بست پس از رزق
 باز زدنگ حلقه و خود فولاد و ساقین و ساعدین روے بیدان نهاد و کمری از
 زر برین بر میان بست و نیزه و خنجر و زره و دست گرفته بآراستگی تمام بچلان آید
 و بر قاشم حمله کرد تا ششم که او را بیدان شکوه آراستگی دید به مقدار ذره نه اندیشید و
 بانگ بر مرکب زد پیش حمله او باز رفته نیزه حمله سینه و کمر و سر از فولاد پیش زد
 و آورد و نیزه قاشم بر سر آمده سنان شکست قاشم خشم گرفته نیزه بگرفت و تیغ بر نشیده
 بوی آید او نیز نیزه بگرفت تیغ آریام بر آورد و حمله قاشم کرد تا ششم پسر در پیش و در تیغ پسر
 بلندق سپرد و خیمه ساخت پشت دست قاشم حرج گشت اما محمد را کس از فکر امام حشیش
 که قاشم سپردار و از جامی بر جبت و سپر و محلی فریاد و من بوی رانید دید که قاشم
 پشت دست و خیمه رسیده قدری از غامه خود دریده بر آنجا بست و به لشکرگاه باز گردید
 و قاشم پسر در دست گرفته آننگ مونس خود کرد و پسر از رزق دیگر یار تیغ بر آورد تا بر تمام
 زره پیش سپرد آمده و از پشت مرکب در افتاده شمشیر بر نه شد و بر شمشیر مو و راز
 و دست قاشم از پشت مرکب بیاورد و موے او را بر دست چپیده مرکب بگرفت و او را
 از روے زمین در ربوده گرد و میدان بگردانید پس از دست بگرفت مرکب برود و نهد
 چنانچه همه اعضایش در هم شکست پس تیغ او را کس گر نایه قیمتی بود و داشت و نیزه
 فرو برد و بایستاد و مبارز طلبید از رزق چون نگاه کرد پسر را دید که بدان نزاری و توارس

کشته شد گریست و پس دو مین چون دید که پدر او سگرمه اید اجازت نا خواسته میداد انست
و گرد قاسم گردید ن گرفت و گفت ای سیر حرم بگفتی جوانی را که در همه ولایات شام نظیر داشت
قاسم گفت یا عدو الله سگرمه اکنون ترا برادر است رسانم و در اند و نیزه بر سپاه سگرمه زد
که از دیگر جانب سیر دن رفت پس دیگر یاره بسیار طلبید برادر سگرمه که آن بدید جامه بدید
و خاک بر سر کرده و بخروشید و نزد یک پدر آمده و ستوری طلبید و را از انقباض دوست
سید داشت و اجازت میداد و سگرمه بگفتار پدر التفات نکرد و بانگ بر مرکب زد و نفرین کرد
در برابر قاسم آمد قاسم چون بخان پیوده او استماع فرمود نیزه و شمشیر زد که از پشت
سیر دن آمد از زرق دید که دیگر سپهرش کشته شد از اسب فرو و آید خاک بر سر سگرمه کرد
و سگرمه گریست و سلاح بر تن خود سگرمه آراست بغیرت آنکه بحرف قاسم بنی برود پس چهارشنبه
سگاه کرد و پدر را بدین حال دید از پدر هیچ پرسید و بانگ بر اسب زده در برابر قاسم
آمده آغاز دشنام کرد قاسم بچوب او التفات نمانده و آهنگ حرب فرمود پس از زرق
نیزه حواله قاسم کرده شامزاده تیغی که در دست داشت نیزه و دست راست او نیزه
فکرم کرد آن مدبر برگشته روی بهزیمت نهاد و خون از او سگرمه برفت چون نزد یک لشکر فرود
از اسب رانند و جان بباد آید چون از زرق هر چهار سپهر را کشته دید جهان روشن چشم
سار یک شد از غایت خشم سلاح بر فرود است کرده بر مرکب تازسے شاد سوار شد چنان
مرکبی که باهن خامی و گرم روی تابش رضعه اللبان و از نیزه گامی و خوش خراسی با کویع
بود سگرمه نظر بر فعل او همه برو سگرمه زمین گرفته هلال و زنگش او همه بر زمین
پروانده در فاصل او سگرمه از تاب رکاب بدنه و طبیعت او نفرتی زیاد و عناد و آهنگ
میدان کرده در مقابل قاسم بایستاد و گفت ای سنگدل بے انصاف چهار سپهر کشتی
که در مقام عراق و شام ایشان را مثل مانند بنو قاسم فرمود که غیر خشم ایشان سینه خور
هم اکنون ترابان منزل رسانم که ایشان نزول کرده اند اما چون الان خشمین دید که از زرق
قاسم آمد برو سگرمه تبر سپید و آن مدبر بمبازت شمرته کامل داشت پس انهم شین
دست بدعا شده نفرت قاسم از حضرت پروردگار را درخواست نمود و مردم از دور
و نزدیک نظاره آن دو مبارزه کردند از زرق پیشتر قاسم حمله کرد و قاسم حمله او را
قبول نموده در سلسله در آمد و هر چه او سگرمه است این سگرمه را و از او طعن در میان

ایشان رو شد از برق و غضب شده بر شکم مرکب قاسم زد و با سپ از پاسه در افتاد قاسم
 پیاده بنام امام حسین محمد انس گفت در باب بگر گوشه بر او هم حسن را و این جنبیت بود
 رسان محمد انس جنبیت امام حسین را نزد یک قاسم آورد و سوار شد و بر از برق حمله کرد
 از برق بر سپ گنگوئی فرستاده بود چون کوه پاره و بر بگرستان مغربه بر افکند. کنگر
 آن نبرد و سیم آراست پیش حمله قاسم باز شد و سه طعن دیگر میان ایشان زد و بدل شد
 و قاتل از برق تیغ بر کشید و بقاسم در آمد قاسم نیز تیغ چون برق سوزان از نیام برد
 و چون رعد بخروشان طغنه لغزه بر کشید و گفت بیانا به منیم که در چه کاره و از پنهانی
 در آن چه دارم **مستثنوی** بیانا نبرد و دیران کنیم بدین رزم که جنگ شیران
 کنیم به بهیم کز ما بلند که است بدین کافر خورمند که است بدین از برق
 و زنگار است و آن تیغ در دست قاسم بدید گفت اے قاسم من این تیغ را هزار دنیا خریدم
 و هزار دنیا دیگر شش بر سر آب داده ام حالا بدست تو چو کوه افتاده قاسم گفت این یادگار
 سپهرت است من جو احم که ترا شربت این تیغ بچشام و بفروزند انت در میانم ای از برق
 تو مرد سپاهی باشی همین که سوار میرود کنک اسب را احتیاط کنی تا بدین نزدیکی است
 شده و نزدیک است که زین از پشت اسب در گردد و از برق پشت خم کرد تا تنگ اسب را
 نگاهد کند که قاسم بتنگ می در آمد و ضربتی زدش بر میان چون خیار تر بد و نیم شد و غریب
 از شکر شام بر آمد و فی الحال از مرکب فروخته بر اسب او سوار شد و جنبیت امام حسین
 بجام گرفته بر شکارگاه خود آورد و چون نزدیک امام حسین رسید از مرکب پیاده شده
 بکتاب سعادت افتاب غم عالی جناب خود را بوسه داد و گفت و اعماه لعطش
 العطش حقا که اگر یک شربت آب یابم دمار ازین لشکر برآرم امام حسین فرمود
 نزدیک است که از دست جدت شربت کوثر نوش کنی و این همه غنیم با و المهارا بکنی
 فراموش کنی برو که ما درت و فراق تو می گریه و می زار و همه اوقات باه و ناله
 می گذارد و آتش بھراست داغ بر سینه کن نامزد نهاده و دست شوق خستار تافت
 ابو ابراهان بر روی آن در و منکشاده طیت خرابهاست اندر جانفش از دست
 فراق تو بدش پیوسته می سوزد و در اشتیاق تو به قاسم روی بخیمه که
 باورش با عروس در انخاب و ندر روان شد و از مادر شنید که میگفت اگر فرزندانم

لولای آرام دل در رشتد آخر کجاست و چو اید بارش ز بانی نانی طمیت رفتی از دیدن دامن
 بیله سر و پایم بسته تو به کجائی که ندانم که کجایم بے تو چه خروشن نیز بے نالید و بصد ناری زار
 ای گفت طمیت سبرفت آن ماه مار در دل از رسته صید سوس مانده و نغم مجران اوبابان
 شیرین بنفس مانده و قاشتم این صداما شنیده خورشش بر کشید باد و عروس خبر یافته از بیم
 میرون دویدند و در دست و پای قاشتم غلطیت قاشتم ایشان را دلاری میداد و در بر گل
 رشاد می نمود و میگفت ای عزیزان امر و تر و زاریست که تسلیم نبوت و سرور بریز با من قلوب و
 صدمه می فزود و شمع فرج و مسرت بشام ارواح ارباب مهر و محبت نمیرسد چنین که چمن ننگانی
 شمار افشارت نماده که کاشن کامرانی من هم بپیر اوست گفته است و چنانچه شمار طاقت حساب
 طمیت از من هم قوت شکیبائی کنار خسته اما این دوری ضروری و منظر اریست و این طمیت
 داور و کس بے اختیار کس آب و گل را روی بیدان خست و جان و دل را تو به بجان جانان
 طمیت بارشتم و دل آواره در کویت بماند جان نماده از حیر و در دل حسرت ز بیت
 مانده و چون قاشتم غم رقت نمود و غم خون این کلام جگر سوز و نوحه ای این سخن محنت
 آمد و ز بر زبان باز ماندگان از صحبت او چاری شد طمیت دیده از بهر تو خسار شد
 اسے مردم چشم به مردے کن مشوا ز دیده فرخار جابجا اما قاشتم مینایان خشمش
 بر علم ابن زیاد افتاد که بر سر بر سر سر سجد پیشته بود و غمان بدان صوب معلوف گزاید
 و بهت بنگون اری اکن علم مصروف ساخته و بیکبار ز تو قلب پناذ نهاد و چشم از ان علم
 برنیداشت و میخواست که خود را بعلل از رساند و علم را گون که گزاند و بیاگان همراه برو
 رفتند بهین که بر جرب پیادگان مشغول شد سواران از گردوی در کندند و شیر و نیزه و
 زرز و شمشیر حمله و کس که زند قاشتم در دیای حرب غوطه خورده و قریب پیاده و بچاه سوار
 بنگان و صفت سواران را بر دیده خواست که میرون آید مگر پیش آتیر باران کردند و آب از
 پای در افتاد و شیش بن سعد نیزه بر سینه قاشتم زد که سر سنان از پشت مبارکش بران
 و قاشتم دران حرب طمیت و صفت خرم خورده بود و خون بسیار از رسته رفته از
 اسب در گشت و گفت یا خدا و در گشته آواز او گواشش اطم حسین رسید و مرکب تاخت و صفت
 پیاده و سوار را بر عزم زد و قاشتم را وید در میان خاک و خون عرق شده و شیش بر سر
 استاده میخواست که سر مبارکش از ترنه باز زند اما حشیشن ضربت بر میان کرد که بر و نیم

[illegible]

تیغ کنگرین در استغفار چه امام حسین اورا بدعا و آفرین است نوخت او و مرکب تاز سینه اش را در
 کردند که بر آید و با وسیع بر روی و در تیرگی روی یکسکه یکپای هم مانده که در سینه
 بیت بگریست چو آتش بر سر جگر آب بود و برده از آن جهان در شتاب به بظرفی نما
 و راست شجاعت بدست جرات می افراخت و عزم میداد از آن زمان توی سینه ساخت
 تا وقتیکه افتد حیات بر سر بار شهادت در باخت راوی گوید که او کبر را بیت و یک جان فرم
 رسیده بود و از خیزم نیزه قدامه موصله و گفته اند نیز خیم تیر عید الله بن خیمه غفری یا در
 بن به بخشی بیت ازین منزل فانی برست به بطرب خانه جاوید نشست به کبر
 عمر بن نخل و دستور علی بن طلیده بحرب درآمد و بقوت مبارزت از سران معارک قتال بجز
 و در روز رینا قب اهل بیت بالماس فصاحت می سخت و در خیزم تخمین مفسون بن زبان
 میگفت قطع ماعافیت تارره در کرده ایم به جان را بین نیزه عدم سرور
 کرده ایم به زمین بجز آب کون چو کس آب خوش نخورد به دل را ز آب خورد جهان سرور
 کرده ایم به پس از مجازت بیا سبب غلبه مجاز و اشوار از عالم عذار رخت بر بسته در و فله
 رضای پروردگار قرار گرفت و بیفته گفته اند عمر بن عثمان در آن حرب حاضر بوده و این قول نزد
 علمای نسب صحیح است اما مشهور آنست که در آن روز به شهادت شهادت فایز گشته و بجز او
 عثمان بن عکرم با جازت سید بنی و ولی غلبت نکاد و را پیش معن برانجست به
 زب مانده در یکاغت فرورنجست به حربه مردانه در چوبست و دست مبارزان اشوک مردان
 فروبت در جزیه میخواند که سبیت از تر عبدان نیست لطفم آمد به عثمان بکج تیغ
 جان در برین به خورده بقتل شمشیر برادر برین به شامی مدبر چرا تیغ کشته برستین به
 دانش را که مدینه انصاف بین به صبح شهادت و مد وقت صبح من است به دست شوم
 و مبدم از قح حد عین به ابد از حرب بکیران به خیم گران نیزه ای بطمی شمع نجات آن چراغ
 و در آن ولایت بباد اهل مطلق شد و آن گنج جواهر نوا هر معالی نیزه ناک نوات محسن
 گشته غلبت رفت و کل روشنی در چشم عالم بین نماند به برگ عیش و کامرانی و در دل
 عکین نماند به از عقب او عکس عکس جواسه بود خوبصورت زیبا سیرت صباست نیت
 پاکیزه طویت نزد امام حسین آمد و گفت ای برادر مرا هر قدر نیت که مبارز طلبم که در آن تاخیر
 و تو قتی میرود من در قتل را عادی قبیله را ام اجازه فرمای و صحتی ارزانی دارا کنم

در این سخن و شهادت عثمان بن علی
 شهادت عثمان بن علی

گفت ای برادر لشکر دشمن بسیارست و مخالفت ما از سوار و پیاده بیشمار عون جواب داد
 که یابن رسول الله شیر از انجم روباہ اندیشہ در نمیزنگدزد و شہساز را از بسیاری ککب
 تر سے روی نہنایم **ششمی** بگو ششم دین حرب مردانہ دارند چہ اندیشہ از لشکر بیشمار
 دل و دست و بازو بکام آورم چہ جان بر عدد و تنگ کنار آورم چہ این بگفت و مرکب انگیزیت
 و بر قلنبہ پیادہ دشمن حمله کرد و در ریاسے سپاہ پیشی بازو سے توانا غوطہ خورد این الاحبار
 با دهنزار پیادہ و سوار گردا و فرو گرفتند عون علی بنشیر علی صفت آن قوم را از ہم
 دورانید و لشکر را از پیش خود بر بایند و عنان بجانب امام حسین منعطف گردانید
 امام حسین برو آفرین گفت و فرمود کہ سے بیہم مجروح شدہ برو بخیمہ در خمہا سے
 خود را بپندہ زمانے پیاسے عون گفت اسے برادر بزرگوار مروان جدت مخیمہ
 علیہ الصلوٰات الملک الجبار کہ مرا از حرب بازدار کہ از لشکر ہلاکت نرزد یکم دوسے بیہم
 کہ ساقی خوف فرجاسے بر از شراب عدست و در دست دارد و بین اشارت میکند و من نزد تر
 سے خراسم کہ خود را از لشکر بر ہاتم عدد و فسق طریق شہادت کہ قانہ سالار کاروان سعادت
 ست جگر نشنہ خود را باب زلال فرود سن رسام تپل امام حسین فرمود کہ اسے پیہم کہ حضرت
 امیر در حال حیات متوہما کہ کردہ بود و بفرماسے تا زمین کنند و برگستان نکرینی برا کنند
 و سوار شو عون فرمود تا آن مرکب را بکمل کردہ بیاوردند و سوار شدہ زردہ داؤدی پوشیدہ
 و سپاہین سینہ و حقول بر ہلا زردہ در بر افکندہ و تیغ یانی حامل کردہ و شیر روی کردار
 بدست گرفته روی بمیدان نهاد و از زبان امامان اہل البیت جب گاہ در افتاد **علیت**
 چہ آفت مست کہ باز این سوار پیدا شد کہ ام سر و زبالا سے زمین ہوید اشد چہ صالح
 بن سیار را کہ جستم بروی افتاد و بلرزہ در آید و کفینہ بکیرینہ او مست تجدید یافت و سبب
 عداوت او آن بود کہ در زمان خلافت مرتضیٰ علیٰ اوراست بچکہ علیہ الیشان آوردند
 و امیر سپہ خود عون را گفت کہ اورا شہتا و نازیانہ نزن تا از حق سجانہ فریاد سے عون اورا
 بحسب شرع و حکم بد پر شہتا و نازیانہ زدہ بود و کفینہ آن در سینہ او مخفی ماندہ تا درین وقت
 کہ عون بمیدان آمد صلح باطلح انجام بان تمام آن صورت تیغ از نیام کشیدہ و زبان بخش
 و دشنام کشادہ بر عون حمله کرد و عون از کلمات سفاهت امیر او ششم گرفته بیک طعن نیز
 از اسبش در گردانید برادر دشمن بدرین سیار برادر را بدان خوار سے افتادہ دید

آنکه در آن شب سینه از عین زنگ گرفته بنواهم که او خویش ازین سنگ گران
 بستانم و بزنج این نام بستم را ازین بریران که فریبگیران شام بجان گردانم ایام
 منمود که چون مراد تو آفیت با یکدیگر رسیدن از سر و اول برین قوم حجت گیر سے
 و آنچه گویم با ایشان بازگوسه و اگر نشنودند پس از آن آغاز حرب کنه پس کله چسبید
 با او گفت و اجازت داد و عیال و عیال را در پیشگاه عالی مقامه داد و دختران
 قوت از حیدر کنار میراث داشت و پیوسته در معارک مقاتله را بیت نصرت بری و غنیمت
 ازین محل بر مرکب سینه زانجا ازین خاصه رعد که برین نامای سوار شده باقی
 مصری و سپهر که در خود رسته و سببیدان نهاد و پیوسته بر سر گرفته و رفت
 و او بر سر سینه رومی و دماهی بر سر و چرخ بریران و روستا بود و از
 تر که عیار چون شب تار گرد و امید و سخن زمین از نظر بد و جولان چون عرصه گلستان
 منور و مزین ساخت و چون میان جنگ جاس رسید عثمان مرکب با کشتید و گفت
 ای قوم این سید سرور و این خردمند ستم و دینا میسر است از علی و مسلم می گوید که
 برادران و خویشان و یاران و سواران مرا کشتید و خون پاک حیدرین بذر گرانین
 از صحابه و تابعین رضوان الله علیهم هم بدین برخاک هلاک بخشید اکنون با را چسبیدان
 آب و سید که افعال و عوارث بنوشند و تشنگی ایشان کمتر شود و مرا بگذارد که تا بر خیرم
 و نامی افعال که انده اند بر گرفته بطرف روم باید بلاد ستم روم و جزیره عرب و ولایت حجاز
 با شما گدا و مشر و میکنم که من فردا سے قیامت بر شماست عکس و فعل شمارا بجز احوال غایم
 تا او هر چه خواهد کند چون عباس این پیغام جگر سوزاد کرد و علقه از سپاه سپرد و یاراد
 جمعی خاموش شدند و قوس و دشنام آغاز کردند و بعضی پیشانی میخوردند و گریه می
 نازار میگردیدند اما شمر و ابی جری و شمش و یحیی و حجر بن العجاج بر سر پیشانی میدادند
 و گفتند ای برادر ابوتراب با برادرت چگونه که اگر عمر روی زمین آب فرو گیرد و در قصر
 باشد بقطره از آن بشماعت هم گروقتی که بریزد حیات گماید و مطلع و نهقاد سپرد و یاراد
 شود عباس پریشان گشته بازگشت نزد کربا نام حسین آمد و آنچه مشه و دود بود بر روی عرض
 رسانید امام حسین سربلند که در پیش انگذده آب و زوده بگردانید که ناگاه از خمیس براد
 و فغان برآمد و صد اسم اعظمش از تنش بحیث آسمان رسید عباس خم و شش زاری

اهل بیت مشینده بی طاقت شد و شکلی و دو مظهر و برگرفته نیزه قدر بود و زوایای
 نهاد و گفت میردم تا آب بر روی کار باز آرم یا در دریا سے خون غرقه گشت از تنه بدن
 و تشنه دیدن و افتادن تشنگان مشیندن باز بزم را با سحر و بجز عمیق غوطه خورده
 یا غرق شدن یا اگر کسی آوردن چایین کار بخاطر است خواهم کرد یا یا روی بدن
 سرخ کنم یا گردن و راوی که گوید چهار هزار مرد بر آب فرات سوکل بودند و نیز از بیابان
 و دو هزار سوار چون عباس روی طلب آب نهاد و این چهار هزار کس همراه بر و گردن تشنه
 عباس گفت ای قوم شما مسلمانید یا کافر گفتند ما مسلمانیم عباس فرمود که در مسلمانان کجا
 رسوا باشد که گدازد و دو دوام و چند و در چند همه ازین آب می خوردند دشمنان از این معجزه
 حسد الله علیه و سلم و دیگر تشنگان فاشه را محروم می سازید و ازین آب من می کشید از تشنگی
 قیامت اندیشه نمی نمایند و از خجالت وند است آرزو می دانستند آری و حال کشته اوقات بر این
 می گذرانید و از مال تشنگان محروم می کردید و از بیادیت تر که در دنیا باشد زوال ما
 چه تفاوت بود تو سر سینه چه دانی که بر کن رفتی و چون نگه بانان فرات این کلمات بشنید
 پانصد پیاده پیش آمدند بر عباس حمله کردند عباس سپرد و بر سر کشید و نیزه و بر گوشه اسب
 نهاد و بر ایشان حمله کرد و هر کس را از اسب داور و باقی همه را گردانید و متفرق گشت
 تا رسیدن سواران اسب خود را در آب افکند و درین محل سواران در رسیدند آهنگ حرب
 کردند عباس با یکدیگر بر مرکب زده از آب آمد و رجز خوانان بر ایشان حمله کردند و از ترس همه او را این
 مشهور است **عزل** عباس علی است شیر غازی که از بیاض و خرد و حجازی که
 آورده بریران و در دست چاک بینی دبا و تازگی در سر می باز می کرد و گریه می کرد و نزد یک خدا
 سرفراز می کرد و بر مال نمی سپاه کشیدن و کار نیست که از باز می کرد و غافل می شود از آنکه
 نبود و بیرون زمین در آن می کرد و مردمان از خوف نیزه و بیم تشنه را و در رسیدن
 و دیگر باره اسب در آب رانده بار دیگر هزار سوار بر او حمله آوردند عباس نیزه در آب افکند و تیغ
 بر کشید و از آب بیرون رانده حمله کرد و بهر سو که روی آورد می مردم بر سر می زدند و می
 کشتند آب از ایشان بشتد پس فرود آمد و مشک چرب کرد و خواست که آب خور و آخر تشنه
 را حسم بشن و از نان و گوشت و کان اهل بیت یاد کرد و آب ناهشیده و سوار شد و مشک در گوشه دست
 کشید و سوار و پیاده همراه بر روی گرفتند و او را ایشان حرب و بر پوست ناگاه و فلفل

ابن ابی رزق خیر غرور العباس رسانید و او با دیگر سے مشغول بود آن مدبر جسے رجوا العباس
دوست داشت از بدن جدا شد عباس بنی خیار جز سے میخواند که یک پیش این است **شعر**
والله لو قطعتم یمنی و لا حمین صابر اعن و سیتہ و ترخہ حبسہ این است **نظم**
اگر کاست دشمن زین دست راست و زین و زمر ویم چیز سے نکاست و نرم تیغ و زند شمشیر
از مرگ پیچ و کر بے آب برگشتن از من خطاست و اگر آب یابم و گر نه کنون و سر اندر
سیر آب کردن رواست پس عباس از رو سے مرد انگلی مشک در دوش چپ کشید
دست چپش نیز بنیداختند مشک را بدندان در دوش کشید و بر کاب و ثمن را از پیکو
خود دور میکرد و آگاه تیر سے بر مشک آمد و سوراخ شده آبها بر بخت زبان حال عباس
سیکفت آیا چه حکمت است که آبی بجلق آتشگان نیرسد و مناد سے غیبی ندا سے کرد
که بر تپا سے بہشت برائے شما آمادہ کردہ اند حیث باشد کہ لب بدین آب تر کنید **نظم**
باب شور جهان تو کن لب بہمت و کہ شربت تو میاست از شراب طوطی برین مضیق فنادل
کہ جاسے و گر و برائے عشرت تو بر کشیدہ اند قصور و پس عباس از آن روز خم شکر از آب
در فنادل گفت یا آغاه و درک افلاک ای برادر بزرگوار و یاب آواز او بگوش آمد حسین
رسید و داشت کہ بہ نزدیک جدوید رفتہ است آہی از امام حسین بر آید کہ زمین کر ملا از بہت
آن بلرزہ در آمد قطعہ پیر گردون زمین مصیبت جان چاک نزد چرخ و باجم کلاہ
خسرو سے بر خاک زد و قامت گردون و قنا و چہرہ شد سیاہ و برق این آتش مگر برقیہ
افلاک زد و در بیشتر قرار خند گورت کہ امام حسین بعد از شہادت عباس فرمود کہ الان
انکسر ظہر کے این زمان پوشش من بشکست و قلت حیلۃ و اندک شد چارہ من **طبعیت**
برفت آن ماہ و من عیبارہ کستم و نہ کوئے خوشد سے آوازہ کستم و راو سے گوید
کہ محمد انس در پیش ناہزادہ ایستادہ بود چون آواز عباس شنید کہ یہ امام حسین مظلوم
بید پیادہ روئے بدان موضع نہاد کہ عباس فنادہ بود چون بد آنجا رسید اورا دید میان
خاک و خون جان دادہ و از زندان فنادوئے گلستان بقا آورده و خود را بر روئے او
انداخت و شیون در گرفت جمعے سوار و پیادہ کہ آنجا بودند یکبار بروئے حملہ کردند
و زہرہ و زہرہ گوشت اعضا سے اورا سر را سے نیزہ در رووند و مضر عجبہ او ہم بشہیدان
و مریض شد پس امام حسین ماند و سر او علی اکبر و علی زین العابدین و علی صہبہ

جزائی با قاضی چون سید و روان و طلعتی آفرخته تراز گل ارغوان اسپ را و عرصه میدان
 بچوایان در آورده می گفت **شیر** انا علی بن حسین بن علی بن محمد بن ابی طالب
 او بسے باطنی به از پنج بیت رحمت که شایسته میخوانند از غرر حسب و شرف نسب خود خبر
 میداده الباقی مویده آورده که سکه اکثر مجرک میبازرت جلوه کنان در کاف و حلقه کیس که بر روی زمین
 افکنده و آن شایسته ازده چار کیس که یافته تافته مجید به سلسل محط و شکر دوازده شرف و دو
 از پس می انداخته و زبان روزگار در وصف آن شهنشاه دین ابیات نفیسی پرده خسته ترسای
 خسر و اشتیاقی غلام تو را و بدو حسن حسین در یکام تو را و بدو خنک فلک خست و باطن روزگار
 در رام تو را و بدو شایسته ازده رجزی در مناقب خود و اول بیت خود میخواند که ترجمه بعضی از آن در منظومات
 نورانی و غیره از رسیده برین منوات **لحمکم علی حسین** علی که خسر و مهر و نواز تحت فلک تیرین
 غلام مستند من از نثار و شاهی ام که قدر او میگفت که خطبه شرف هر روزی بنام من است
 عثمان از معرکه اخصم تر خواهم یافت به چو اگر تو حسن تنب سپهر ام نیست بهر آو گوید که هر چند که
 مبارز طلبید که در برابر او نیکو شایسته ازده خود را بر شکر خصم نهاده و در زمین و سیه و قلب و جراح
 آن سپاه افکنده و خدا آن سقا کند که آن گروه اینوه از حرب او بسته و آمدند پس صحت نمود
 پیش بر آید و گفت و البته اسب پدیدر گوار و بکنه اعطش بر اسب است و ملاک میگردد و اند
 تشنگی را قلعی اندید و گران میازد و در هیچ نمی گنجد و از این صلاح فصلی می شنید و از حسن سبیل آیت شیری
 از آب هیچ راه توان برد و بر حصول بقدر از آن هیچ چاره میتوان کرد و حقا که اگر قطره آب بگلشن
 رسیده و بار ازین قوم بر آورد می امام حسین و در پیش طلبید و خاک از لب زبان او را که در
 انگشتی بر لب اصلی اندر علیه و تسلیم در دهان و کنها را تا بکیه و اندکی تشنگی و کیس نیست و اگر باره
 روی بمیدان آورده و رجزی در صورت حال خود و اگر که الباقی فاخر ترجمه آن آورده که غزل ساقی کوثر
 آب بخورید و بر مجلس شایسته بخورید و کیس و آن سه صید شیش به کیت که خون خضاب بخورید و بیت
 اکنون فرط سبے نمی بدول زهر اکباب بخورید و بخیر و در طریق خطبه راه آب از کباب بخورید
 مومنان در بهشت و شکر ماه سوی از رخ شرب بخورید و درین نوبت که شایسته ازده مبارز طلبید
 عیسی طارقی بن شیت را گفت برو و کار حسین را از نامن حکومت رتبه و رسول از سر
 زیاد براسے تو بستم طارقی گفت می ترسم که فرزند رسول ایکشم و تو بدین وعده وفا
 نمایی عمر سعد بنو کند خور که ازین قول برنگردم و از این انگشته من بیتان و نمک از

آنکشتی سعد را در آنکشت کوفه از روی حکومت مقدم و وصل روی کجرب علی اکبر نهاد با ساق
تمام میدان آمده و نیزه حواله علی اکبر کرد علی اکبر نیزه او را زد و زخمی شد و نیزه دیگر سینه او
زد که مقدار دو وجب سنان از پیشتر بران آمد بطریق از اسب در گردید علی اکبر
مرکب عتاب را بر و راند تا بهر حضای او بسیم کرب خسته شکسته گشت پس او بطریق بیرون
قبیل سید اسپر گریختن طلحه بن طاروق از غم پدید برادر بیخوش و مرکب برانگیزه چون طلحه
آتش خود را بشهر داده رسانید و نهی الحال روی گریانش گرفته بطرف خود کشید تا از مرزش
در آنکشت علی اکبر دست فراز کرد و درون او گرفت و چنان بر حسیبید که خود را شکست داد
زینش در بر بوده بر زمین زد که غرور از لشکر پاد نزدیک بودند هول و هیبت و دود و شوکت
شاهزاد و متفرق شوند عمر سعد تبر سید و مصراع بن غالب را فرمود که برو و این جهان را
دفع کن مصراع در برابر او آمده که با گرم بر و نیزه حمله کرد علی اکبر شفاعت از جد و پدر خود
داشت لغو زد چنانچه هر سباه از پهل لغو او بلرزید و مجروح آمد و بر تیغ نیزه او را افکند
مصراع خواست که شمشیر بر کشد که علی اکبر خدا را یاد کرد و بر مولی صلوات و تحیات فرستاد
و تیغی نمودن بر سر چنانچه تا بر دوش زمین بدیغم شدند و پاد از مرکب در افتاد سباه و زخمی
و این سعد حکم بن الحنظل را با این نوفل طلبید و هر یک را بر سر او سوار داده و کجرب علی اکبر فرستاد
و ایشان از کرم راه بر علی اکبر حمله کردند شاهزاده بیک حمله آن دو جز از سواران بر سر او نماند
بدو انداختند شمشیر گریخته که در ره افتد نیزه و میکش تا مشهور در لشکر بان افتاد پس باز گشته
پیش پاد آمد و فریاد اعطاش بر داشت امام حسین فرمود که اے جان پاد غم خود را بگویم
از عرض کوفت و سبب خواهی شد علی اکبر بدین مرده را نشاندا گشته باز کردید و یکبار شمشیر را
از زمین دیوار برد حمله کردند و زخم بسیار رو واقع شد آخر یقین نیستد و این نیزه را گویند بفریب
شیخ مفید بن مره عید از مرکب در افتاد و لغو زد که اے پاد ما این از پاد در افتاد را
در باب دوشکیر نظم بگیند از چاکم قتاده بان اے بخت چه بدین طرف برسان
تا زمین سوار مرا بدی نمی بزم ز غم این ابراجان بر لے خدا خبر برید زمین با شکست از پاد
او گویند امام حسین سید و تراخت و او را از میان در برده بدو زخمی آورد و از مرکب فرود آورد
شمشیر در کنار گرفت و گفت اے فرزند از چند اے آرام دل در دند با ما و در دوش
مگویند علی اکبر و دیده باز کرد و سر خود بر کنار پدید و دوشش را در دوشش را نشانید گفت

یا ابتاه سینه منیم که در کاسان کشاده است و حوران جانمهای شربت بر دست نهاد و مرا را شکر
 می کنند که بیا این کلمه بگفت و ودیعت روح باز سپرد و خوشی از جسمم را امام حسین خواهر بران
 و دخترانش برآمد و امام حسین نیز می گریست و میگفت ای فرزندی خود را در آن جهان بدیدی
 و نیز دیکه جگر خود را سپید شربت های نوشین بنوشیدی و خلع بهائی بهشت بنوشیدی باز
 در میان اعدای بگذاشتی و خود راه جنات عدن مفتحه گمراهی ابواب برداشتی قطعه
 ای عزیز دیگر کج رفتی به در کنار پدر چو رفتی به بر تخر و در بوستان حیات به سوی کاشا
 بقارفتی به نکرین کلیه فنا رستی به سرباز برده بقارفتی به مصطفی جنت رسید اعم به
 که نیز دیکه مصطفی رفتی به فرزند برادر و مرتضی بودی به سوی زهر و مرتضی رفتی به شهید بانو
 گفت در شیخ از آن نهال چمن شادمانی که طراوت تو بهار جوانی او بصد دست باد خزان اجل
 شمرده شد و در قوس از آن جمال زیبا که بهروز از طلوات حیات چاشنی ذوق نیافته
 چون غنچه از شوکت خار فنا و فوات در بریده شد عیبت ماه تو را چه اتفاق افتاد به که در میان
 زود و در محاق افتاد به و در روایتی دیگر آمده است که در آن محل که علی اکبر بر تمام شکر حکم کرد
 او را در میان گرفت بدشانه را و ده از نظر پدر عیبت امام حسین از عجب و سبب در آمد تا حاضر
 احوال و سبب کنند و نغمه میزد که یا علی از طرف دیگر نغمه برآمد که یا ابتاه او را گفته است که مرا
 در باب امام حسین مرکب از آن جانب را ندید و گفت یا علی از طرف دیگر نغمه برآمد که او را گفته
 یا ابتاه در باب مرا ای پدر امام حسین از عجب آواز رفت را و از آنمید باز آواز داد که یا علی
 جواب نیاید و سبب آن بود که مقتدر بن عثمان زخمی بر فرق او زده بود و بدان نزد یک شده که
 شانه را و در مرکب در افتاد خود را بر در می نگاه داشته و بالی سب را گرفته عثمان را بیا و گذارشته
 است او را بجای بیرون برد که بجانب لشکر گاه امام حسین بود و چون قدری راه رفت
 علی اکبر از اسب در افتاد و اسب روی بجانب میدان نهاد و چون امام حسین نغمه زد و جواز
 نشنید بی طاقت شده صفت لشکر را از هم بدرید علی اکبر را ندید و در محن میدان نگاه کرد و در رشته
 نیز نیافت قضا را مرکب امام حسین از خواهی لشکر گاه عمر سعد روی بجانب با و نه نهاد و هر چند
 امام حسین عثمان او را بشنید اسب تلکین نکرد تا مقدار که راه از میدان قتال و بعد که جدا
 و در شد یا علی یا علی نغمه میزد و در آرزو سبب غمزه زدن پسندیده آب از دیده محنت دیده ای باز
 و بزبان حال میگفت عیبت ز فرقت تو دلی دارم و در آن در و در هر چه تو نفسی دارم و در آن

ای فرزند ولید تو کجاست چه ابرق نازنین خود به پدر سوخته جگر خمری تماشای ای باب از بغای
 دشمن و در چشم پر مدد دست آردی پیش ل مرگ که جبران در خدمت همیشه من خود
 از کشته ارایم سنگین و لان چنار بودم گشته اکنون نادرتر در انشای این حال فکر کنم
 بر برکب علی اکبر افتاد علی را ندیدم خواست که اسب را بگیرد اسب رو بپایه نهاد امام حسین بی آن
 بر داشته میرفت تا بموضع رسید که اسب ستاده بود و کاه کز سله اکبر را دید انسا ده بود و
 چون مرغ نیم میلید و خود اندر میان خاک و خون می غافلید امام حسین بی الحال پاید
 میش از پشت دوست بر پشانی او نهاد علی اکبر چشم باز کرد و جال با کمال پاید گشت
 یا ابتاه می بینم امام حسین گفت چه چیز را می بینم گفت پسر پدرم و یمن که بعد حضرت
 بمصلحتی صله الله علیه و سلم در قح از شربت بهشت بردست دارد و یکی یمن می بود که نیز شش
 و من میگویم هر دو قح یمن ده که بغایت تشنه ام میفرماید که ای علی اکبر تو این یک قح بنوش
 که آن دیگر را برای پدرت آماده کرده ام که او نیز مالک بشود و دل خسته بنوشن خواهد آمد و پشت
 رفته جان بجانان تسلیم کرد امام حسین او را بر اسب عقاب پیسته تا ذخیره آورد و در او را و خواهر
 خروش و زارے در گرفتند برای وی مرثیه می خواندند چنانچه قبل ازین صحت ذکر نیت
 در خاک کمال نوگستر آسمان ولایت که از افق امامت و هدایت طلوع یافته بود هنوز بر دراج
 سراج کمال هدایت مرقعی مشعل نگشته بحجاب غروب نقاب نازل نموده گشت نهال کمال
 مثال بوستان کرامت که بر کنار چو بیارفتوت و شهادت نشو و نما پذیرفته پیش از ان طهارت
 نصبا کن اثار عالی بصر صراط انبیا و آید همیشه قدامن آن ناز و گل از دست برداش
 چون غنچه دلم تبه آغشته بخون شد به سوزش این درد را غمزه داند که بواقعه غم اندوز
 فرزندے ولیدے سوخته باشد و خورشید این زخم را می بیند پدید آید شمس که
 بجای جگر سوزی مهارت ولیدے از جنبه می میتلا گشته بود و بیت ملک جهان بن آن
 پیر داند که روزے از جوانی دور نماندست و القیه چون امام حسین دید که از هیچ طرف یاری
 و مددگارے روی نمی نماید و از هیچ جانب آواز نگهساری و هواداری نمی آید و مخدیان حرات
 بهجت و طهارت خروش بر او رده اند و فلان و شیون آغاز کرده فرمود که ای پر دگان چه
 نیست دای پرورش یا ننگان در قی غمت و فوت خاکش باشد ثناء دشمنان شهادت کنند
 و بر شکیبایی را شکار خود سازید که در ملا خیز کردن مهر جب محرومی از ثواب و ثواب

و این

و این

سپاربان نزد یک تن سبانه و قساوتی بر زن از سر حد حسابی بان نیاز فراق زدگان اهل بیت
 اخوان است این چنین برادران سیکر و شمر و دل ندارد و طاقت بار فراق به این است ای شاد بنگ خاره
 نیست و دنا طمعه مال شایسته را در و جواب میفرمود که هر گشتی که یکدفعه و مسر کردن در فراق
 چونانی به سخت و شیر است لیکن بپاره نیست پس دختر خود سکنه را بنوخت و خواهر آن
 گفت سکنه من امروز تیرم خواب شد زینهار که بعد از من بانگ بر نوزند و با او به التفاتی
 کنی که دل تیران از ک با شد و پس از واقعه من موی پرسته کنی و با ناچه بر چهره نوزند
 بر پرست و سینه بخراشید و با سر چاک نسازید که آن اعداوت اهل جا بلیت است اما از گرسنه منع
 نمی کند که شتا غریبان و سبک کسانید مظلوم و بیچاره شده و محروم و آوار گشته با این همه بیت
 من و بقیه خواهرانش و پشهادت من سر سیمه کشید و خاها شد گشت برین محل نیست ام کلثوم و
 شهر بانو و سکنه به طاقت شد گرسنه آغاز کردند بر وجهی که سوخته داران آسمان از آه و زاری ایشان
 اندیاد آید امام حسین علیه السلام را قتل داد و بر مرکب سوار شده خواست که بسیدان رود و گاه
 خروشن خنجم و غلغل خنجر از جیبش مبارکی رسید از سبب آن پرسید گفتند ما سیدان را
 ستیگر بر آوار سبکی کنند علی هجر از تشنگی زار می کنند شیر در پستان مادرش خشک شده آن
 طفل شیر خواره بهلاکت نزدیک گشته امام حسین فرمود که او را بنزدیک من آرید زنیع را بر داشته
 پیشامام حسین آورد و امام مظلوم او را فرستاد بر پیش قزو سن بن گرفت بنزدیک صفت
 سپاه مخالفان رفته بر روی دست آورده آواز داد که ای قوم اگر نغم شما من گناه کرده ایم طفل
 بار سبک گناه ندارد ویز ایک جرعه آب و سید که از غایت تشنگی شیر در پستان مادرش نمانده آن
 جناب کاربان سنگین دل گفتند بحال است که بی جام سپهر زیاد یک قطره آب بتو و فرزندان تو دیم
 و با فروزی از قبیله از که او را خیر بلی بن کابل گفتند که تیر سبک در کشید و بسو امام حسین انداخت
 آن تیر بر حلق علی افتخرا نه گذارده کرده در بازوی امام حسین نشست امام حسین آن تیر را از
 جلق آن معصوم زاده به نظیر بیرون کشید و غوغی از حلق او میرفت بدامن پاک سیکر و دیگ
 که بر زمین ریزد پس بر چرخیم نهاده مادرش را طلبید و گفت بگیر این طفل شهید را که از حوض کربلا
 سیراب گردانیدند شهر بانو خروشن بر آورد و خواتین اهل بیت قحان بر کشیدند و امام حسین
 نیز بر حال آن مظلوم گریه میفرمود و نظم تاجد گشتی از کنار پدر تیره شد به تو زور کار پدر
 نگار پدر تو بود و بس و بس و بنی تو یاد تو غمگار پدر تو بر منی تو بر پیش من و تو بود و در

دل مانند یادگار پدید آمد و شهر بانو در فراق نور دیده مضمون این کلمات بر زبان سپهر را جاری
 رفتی و سرشید و رخ تو دیده هنوز به گوشش یکسانگشته زلفهای تو نشیند هنوز به چید دست اهل
 ای غنچه نورسته ترا به کل از شلخ ازل و دست تو ناچیده و هنوز به والوالها فخر گفته ریاحی است
 دل و دیده روان پدر به تو غور رسیده بود جان پدر به ای گل سخن ناگفته هنوز به زود در سینه
 ز بوستان پدر به راسه گوید که با علی اشغری بنفشاد و دو تن بودند که شریعت شهادت چشمه خشت
 زنده گانی را به الملک بقا کشید و با امام حسین سجده نمائید از امام زین العابدین و اهل بیت
 چون شاهزاده خود را تنها دید آه سوزناک از دگر بر کشید و از میتی فرزند ان و غریبی و سبک
 ایشان بر اندیشید خود را از گریه نتوانست نگاه داشت غم از پدر پدید آمد و انساگر میباید
 سبب پیغمبر را در کربلا تنها بدست به بر غریبی چه حشر در داد و گیرایی چه حضرت ختم النبیین را در
 صحرا بدست به ای تو استی کشیدن تیغ در ریش کسی به گویا مرقعی آباد و انقار آید بدست به فاکه
 از حسرت و اندوه آن لب تشنگان به جامه بر تن چاک کنی گردان خود فاجدی به اگر حشر بود
 در آن محرابی پر کرب و بلا به از غم و سوز برادر و والد و شیدا بدست به درگاه گوید که حضرت از آن
 از مردان یک امام زین العابدین ماند و بس از نیر بهار بود چون پدر را تنها دید از خیمه بران و دیگر
 بر دست امام از غایت ضعف از پستی کشید و از زنجیری بدن مبارکش سبزه با چینی حال رو به یکسان
 نیاورد چون چشم امام زمین بر آفتاب و کوه صابای میر و عذرشش حسین اشک گفت اشک اندازی به باز کرد
 بنسل من تو باقی میماند تو پدر را بدست میت خود می بود و نسل ناقیاست قطع خواگشت و حق و اوصی خود است
 عذرات را بتی گذارم و رانستی که از پدر پنهان به بتوی سپاس اول آن که کلام آنی و مجمع خائف و آستان
 است دیگر مصیبت ناظمه جبر ارض و جامع و جواهر و علم قیافه و مزبور و باقی علوم که خبر ایمان و شایسته
 بران اطلک غایت پس امام زین العابدین را خیمه آورد و بنشاند و رانتهار را به و سپهر و بتوی و
 رضای مولی و صیت کرد و گشت شهر بانو را زور گفت عطیه سلاح مرا بیا مسخ کرد و در حله گذشت و در سینه
 خود را لایه از زبان شاهزاده گفته خطم نیک آمد و بیت من انواع و العود ای عزت من انواع
 و سبب خود را به چون بر باره کرد و در حشر من العود و دود و لهای شکار اهداشان به سوزناک از
 فرقت من العود به پس بقا خرم سبک در جسد و عامه رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم بر سر است و سر خرم و سبب
 در بیت انگند و ذوق انقار شاه و لایحه حاصل کرد و بر ناله الجبل سوز شده به آب سبک بران خود و بر ناله
 حمله عصمت از بی مدائن و کلان گفت ای شاه و ادب و اما را یکسنگند از این میان کس را یکسنگند

گفتی و ازین و ملکه علاس یابی و الا ترا برین و قید یاریم تا از تشنگی ملاک شویم تا چشم سربازک بشنود
 انداخت و عمر سعد چون گریه کرد و فغان ایشان دید بر سرید و از قلبش سر برود تاخت با ملک بر جان
 خود که مکه ازید که سپهر او تراب دیگر سخن گوید و دود شیر باران کیند یکبار دستار باند و هزار کسج با کربان
 نهاده از شست با گردند و قضا را یکی بیکان خشت مرکب بی تلمیه ترانها و ان خطا کا و منفعل گشته با شستند
 و احام شین بنجید باز آمد نور الایمه از امام جواد سلام فعل میکند و ان وقت که امام حسین در کربلا
 تنه مانده بود و نظم برای پرده نشینان کوکن بیارده نموده و چکس میگردانید از تبار حسین چشمتان گریه
 گمان دود داغ فرزند آن دستارده که بجد و راستار حسین و شاهزاده و نجو است که حکم کند که
 ناگاه گردی و غباری بدید آمد چنانچه چکس چکس را می دید و بقارن این حال غمی مهیب با شکلی عجیب
 بر مرکبی نشسته که سر و دستش سپردست اسب میالت و پایش مثالبی پای شتر برین ایستاده
 سلام بدین عبارت اسلام علیک و علی عابدک و علی اومیک و علی اناک امام حسین جواب
 سلام او باز داد و گفت تو چه هستی ای نیک بخت که چنین وقتی بر ملا و ان بیچاره غریبان آواره
 سلام میبندی گفت یا بن رسول انصر من مهنه سر یانم و سلا میبند که از زبان چاکر شاد مردانم و در غم
 من گویند و دشمن برین بیابان است بدین وقتی که بچاه تبرالعلم درآمده و دیوانه ازین بیابان افتاد
 ساخت پدر مرا بر این مرتبه امارت و او و بعد از وفات پدر من همه در فراموشی اند و سوری ده
 تا با لشکر خود بیایم و دارا زین قوم برآرم طبعیت و دستان را شاکر دادم بتوفیق خدا که درین سالان
 شش سال در اندامم نیاچد امام حسین گفت ای زعفر خدایت بینکونی از روز دوشماره و سوز قتل گرد میانیت
 از آنکه شاجیم لطیفید ایشان شماران بنهند و شما ایشان را بر پهنید و یکشایدین علم باشد اما آنکه ملاک
 در حرب بدر و حنین نزدیک جدم آمده بر کفار حرب کردند آن بحکم خدا بود و باز گردید با منزل خود
 معاودت گمن زعفر گفت ای سید و سرور ما خود را به بیعت آدمیان بدیشان نایم و عرب کنیم اگر از
 قوم باکشند شهید راه تو باشیم امام حسین گفت چرا که اندر خیر آیا زعفر دلم از زندگانی دنیا
 سیر شده و دلم النیا دید و دلم کس لمر و زبلا سیر شده و کار خود خواهم سیرید تو بلی ناظرین باز گرد
 و متعزن این قوم مشو زعفر باز گشت و دست با خیال آن قبا بر فرزندش است اما چون امام حسین بچ
 که اهل عناد را از انکار وجدالی افزایشید و از خصوصیت عداوت متزلزل می نمایند دیگر باریه رو کوبید انانده
 سار ز طلبیدیم بن قحطیه که یکی از امرای شام بود و در کربلا در میان قوم خود عاصم مقدار شش امام حسین
 باز آمد و گفت ای پسر علی تا کی خصوصیت حق فرزند نبوت ز سر ملاک نوشیدند تا قریبا جاکرات

لباس فدا و قوت پوشیدند هنوز جنگ است یک تن تنها ایست بر کس تیغ میرانی احسن
فرمود که ای شایسته من بجنگ شتافته ام یا شما بجنگ من آمده ایم من همراه شما گرفته ام یا شما
میرا در بین گرفتید برادران و فرزندان مرا بقتل رسانیدید و اکنون میان من و شما جز شمشیر و تیر
بسیار و گویا آنچه داری این بگفت و از روی مردانگی غی کی لغوه از جگر کشید که هر دو بر رخ از
لشکران آب گشت تیم سرسپیده و تنش از کار فروماند شاهزاده تیغ زوش برگردان که سرش بخواه قدم
دور افتاد پس حمله کرد و سپاه دشمن از ضرب تیغ او ترسان شده بیکبار در زمین پدید آمد و نیزه باطنی با ننگ بر شکر زد
که ای بی حیثیتان همه در مانده یک تن شده اید به بدین که من کاروی چون بسیارم پس سلاح بر خود است
کرده پیش امام حسین باز آمد و بسیار زت در پیشام و عراق مشهور بود و بجزارت و شجاعت در ولایت
مصر در روم معروف و مذکور سپاه عمر سعد چون او را در مقابل امام حسین دیدند از شادمانی لغوه
پوشیدند و اطفال عورت اهل بیت ازین معنی واقف شده بترسیدند امام حسین با ننگ بر شکر زد
که مرا اینی شناسی که چنین گستاخانه پیش من می آئی اطمینان حاصل کن که امام حسین که دشمن
پسندستی نموده تیغ بر کمرش زد که چون خیار تربت بنم شد پس آهنگ آب کرد که بسیار تشنه بود
شیر با ننگ بر شکر زد که نه تنها ازینها گذارید که حسین آب خرد کرد اگر یک شربت آب بیاشامد یکی را
از مانده و گذارد پس لشکر غلبه کردند و میان امام حسین و آب فراق حاصل گشتند امام حسین
بیتش کشید و مرکب ذوالجناح را بر انگشت و غریزه و صفت آب و تیغ شاهزاده فسر مود
نقطه تیغ گوهر دار بود و احوال زنی که گوهر آتش و جگر آب زنگ آتشین
گوهر او تابناک و آتش او آتشناک آب و آتش گشت یکجا هم قران و هم قرین که کرده از خون لیران
در صفت میدان جنگ و فعل خادکوب پیش خاک را با خون مجین و تیز رنگ چاکبای عنان پودا
سم خادکشان و خرد سر کوچک و بان لاغریان فریب سیرین و شیر صولت پیل پیکر
که کهن دریا گذار و در حد هیبت برق سرعت باد جنبش تیز بین و اینست مرکب اینست مرکب
اینست تیغ و اینست مرد و ای سزای آفرین بر جان پاکت آفرین و امام حسین چنین مرصع
بر انگشت و بچنان تیغ سراغیان چون برگ زران بر زمین میرنجست تا سه صفت شکر را بر دریده
درا و خرد کرده ساخته بلب آب رسیده و همین که آب در جوی فراق رانند و کفی آب برگرفته خواست که
بیاشامد یکی آرد و داد که ای حسین آب بخور که و لشکر در خمیه عورت افتاده و غارت میکنند امام حسین
غیرت آمده آب برخت و چون باد بزر خمیه رانند کس اندید و دانست که این سخن را بگوید و غدر گفت بود

است بهر سرخ جهان و میان خواجه قشاند به از سر صدق و صفا چون صبح دم خواجه زون
 اندران دم در هوا به دوست جان خواجه قشاند به راوی گوید که چون شامزاده رو بکشد
 زاده مبارک ز جنت عمر رسد گفت ای قوم بدایید که یک یک حرف او می شنید و احوال الله است و بهر
 نزدیک شده یکبار بر روی حاکم لشکر از جای پنهانید و امام حشیش را در میان گرفتند و آن
 شهید را چون شیر خران با تیغ بران در میان ایشان افتاد و کمان زمین را بصد کمر عدا ساسی
 از این تار رسول الله در زلزله می در آورد و شعلای تیغ بر قنای صاعقه فرویش چشم اهل خصم را
 حیرت و حیرت را می کشید و از تیر و سیکه و غلجی که در میان زمین آسمان برخاسته بود و باران خون فرو
 می نشاند و از آبی که در آن لایاک خالفت را با بدن تیره آتش واقع شده بود و کلمه شیر قاطع فیصل بود
 و از زبان حاکم گوش می شنید اهل بیت که نظاره حربه و سیکه و تیر می نمودن این قضیه و غمخوای این کشته
 بهر مشهور و معیت او دواغ ای جان که جان خواجه قشاند به دوست همت بر جهان خواجه قشاند به
 و در بعضی روایات هست که باز دیگر شامزاده خود را لب آب ساند و کفی آب برداشت و هست که بیا شام
 از شنگ اطفال عورت برانداختند آن آب را بر خیت و فلیت گفت آب پیش من کور و دهن و قطره
 بخلق مبارک من رسید حصین بن نمیر تیری بر دهن مبارک او زد و آن آب نصیب و نشد اما دان
 آن حضرت زمان زمان بر خون می شد و می خون می افکند و دشمنان جگمی آوردند و تن نازنین شامزاده
 را بچرخ سیکه و انداز سیکه خیم شامزاده دست از حربه برداشت و مرکب نیز از کار بازمانده هاجا که
 رسیده بود و عنان مرکب باز کشید عمر سعد وین حال که شامزاده را نصیب حال دید آنگاه ای کرد امام
 گفت که تو خود بخوای که بر اقبال سالی عمر رسد هم در شامزاده عنان آب باز کشد و از آنجا باز گشت
 اما شامزاده گان را گفت که روی بگیرند بهین که بیا و گان حوالی امام حشیش فرو گشتند شمشیر
 حواله ایشان کردیم بهر نرم شده و شمشیر زده شد و با طافه از آن سنگین دران قصد کرده شمشیر
 امام حشیش را ندند و بعضی لشکر بآن خواستند که بخیم و آورده عزت کنند امام حشیش آورد داد
 که ای اکل ابر سفیان اگر چه شمار دین هست از عازن خیم اندیشید که تعرض حرم من می کنید
 گفت ای حسین مقصود تو چیست فرمود که اگر عرض شما مثل من است اینک بمن اینجا استاده ام
 را بشانک سکنه قنای من است که کسی قصد حرم من نکند تا من زنده ام شمر گفت
 اسے پس فاطمه الزهرا را جایت بهتر از من است و آنی جماعت را که بجایت خیم تو حرم
 کرده بودند باز گردانده گفت این خیم من است و حاصل مقصود و احوال امام حشیش است

اگر کارے سیکند انجاسے ناسد دگر بارہ آغاز جنگ کردند امام حسین بچان استاده بود و در
 گنگر لب دوسے گفت عجب حالتی کہ چند آنچہ نگاہ سے گم بارے و سوارا سے فی ہنم چرخ
 نظر سے گماہم ہر پائے و نگہار سے غمی یا ہم **نقطہ** ہم ہر کسے گم ہندی کند سو من
 سیان این ہمہ بیکانہ آشنائی نیست کہ کاروم چکر زہ چکوہ گیم پیش و درین میان بیان
 کہ راہ بجائے نیست و راوی گوید از چندین سوار و پیادہ کہ بر حضرت شاہزادہ حملہ کردند
 نزو یک دی رسید و یکی از ترس قدم پیش نمی توانست نهاد و از ہیبت امام حسین چشم
 نمی توانستہ کشادہ و آخر غم تیر باران کردند و امام حسین از مرکب فرو و آمد تا زخمی بدان
 نرسد کہ یادگار جد و پدر و سے بود لشکر بیان کردی را پیادہ دیدند و لیر شدہ آہنگ دی کردند
 تا مردی تیر سے پریشانی نورانی آن حضرت زد و امام حسین تھرا بر و ن کشیدہ از موضع جرات
 خون مانند آب جو سے روان شد آن مرد و دست و سوار ک بران زخم سے نهاد و چون پرخان شد
 بر سر و روی خود سے مالید و میفرمود کہ بدین مہمات با جد خود محمد رسول اللہ علیہ السلام
 ملاقات خواہم کرد و حال کشندگان خود باز خواہم گفت را و سے گوید ہنواد و روز خیمہ زہ و تیر
 و تیغ ہری زدہ بود و درین حال شاہزادہ روی بقبائے نشستہ بود و سوار و کھنتر کبر با سوتہ
 یک یک دود و دھندہ قتل او سے آمدند و چون نظر ایشان بر کوی اتادہ شرم سیکند فی الحال آگاہ
 سے گفتند یا منی خواریم کہ فردا سے قیامت این خون در گردن ما باشد و ما را بدین مواخذہ
 ناید ہمیت سہل کار سے نیست خون آل احمد بخنجن و خاک غم بر فری فرزند محمد جنت
 و آتش چون دید کہ لشکر بیان در قتل امام حسین قتل سے ناید باگ برایشان زد کہ این ہمہ وقت
 و تا خیر ہمیت از عمر بن شریک و آمد و زخمی بردست آن حضرت زد و دہ تن دیگر قہمدان لشکر
 کہ بہ سزدنزدیکے می آمدند و ہر یکچکہ ام را با راسے آن نبود کہ پیش آید بستان بن اش نیر
 بر پشت شاہزادہ زد چنانچہ ہینتا و خلی بن نیرید اصبحی از اسب فرو آمد کہ سر مبارک آن حضرت
 را از بن جدا کند و شمشیر زہ آمد و برادرش شبل بن نیرید سیکند آن امر قبیح شد تا سہل
 بخاری آورد کہ در وقتیکہ شاہزادہ افتادہ بود یکی بیاد کہ کاروی تمام کند امام حسین در ہمت
 گفت برو کہ کشندہ من نہ توی دمر او بی سے آید کہ تو با لشع و نرغ گرفتار شو سے آن مرد
 گریان شدہ گفت یا بن رسول اللہ تو بدین حال رسیدہ و ہنوز غم ما میخورے تو خواہی
 کہ با لشع و نرغ بفریم پس آن تیغ کہ جہت کشن امام حسین کشیدہ بود و در دست بجنبانید

زودان دوران پیش عمر سعد رفت عمر سعد پرسید که بچه کار آمدی کلام امام حسین را با ساخته
 گفت نه آمد دادم که کار تر از بسازم و تیغ حواله عمر سعد کرد و گویان وی از گردان مردور آمدند و زخمها
 بر روی روان کردند روی بجانب امام حسین کرد و گفت یابن رسول الله گواه باش که بر سر کوی محبت
 تو مرا شهید می کنند فردا را باز جوئے و با شهیدان لشکر خود بیشتر بر امام حسین از انجا آواز داد
 که خوشدل باش چنین خواهیم کرد فردا چون بر سر کوی همر من کشته شوی چه از عهد خون بهای بر من
 امام من داد و در آتی است که چون امام حسین بر زمین کر بلا افتاد زمین بلززه در آمد و غریب از آسمانها
 بر آمد ده سال از آن لشکر نیاده شده تیغها بر کشیدند و می آمدند و هر یک از ایشان را زده عالت بود که
 سرش را زده را پیشتر بر و وصله و خلعت بستاندند و کلام که پیش می آمدند امام حسین چشم باز میکرد
 و در روی می نگارست شرم و دشته باز می گشت و کس مانند سنان بن انس و شمردی ابوجوشن
 سنان خواست که پیش رود و شمشیر و تیغ کرده بیاید و بر سینه آن حضرت نشست امام حسین
 دیده باز کرد و گفت تو چه می گفتی منم شمردی ابوجوشن امام حسین فرمود که دهن زده از روی خود
 بزوار سنان که روی خود را بر سینه کرد امام حسین دید که دندانهای او چون دندان خوک از دهانش بیرون
 گفت باز سنان این یک نشانی است آنکه فرمود که سینه بر سنان چون جامه برشت دید که بر سینه
 داغ بر من زد و گفت این نشانه دیگر صدق جدی رسول الله صلی الله علیه و سلم است و من خود را
 صلوات الله و سلامه علیه در جواب دیدم که گفت فردا نماز پیشین نزد یک من غمناهی آید و کشته شود تو
 بدین شکل که خواهد بود آن نشانه که بمن نموده اند همه موجود است کار را با شای شمردی که از شمر
 چه روز است گفت میدادم روز جمعه است و روز عاشورا گفت می شناسی که این ساعت چه ساعت است
 گفت وقت خطبه خواندن و نماز جمعه گذاردن است گفت درین ساعت خطیبان است جدم
 بر بالا سبزه خطبه میخوانند و نعت جد بزرگوارم می گویند و تو با من این معامله میکنی ای شمر
 حضرت رسول صلی الله علیه و سلم روی بر سینه من نهاده و تو انجا نشسته و پوسه بر حلق من داده
 و تیغ بران میرانی و من می نگرم روح زکریا پیا بر علیه اسلام بر دست راست خود می بینم
 و روح یحیی بن مظلوم را بر یاقین چپ خود مشاهده میکنم ای شمر از سینه من خبریست
 که وقت نماز است تا من روی قبله آورم و نشسته نماز در پیچندم و چون مرا از پیر میراث است
 که در نماز غم غم آن زبان که من در نماز باشم هر چه خواهی بکنی شمر از سینه آن سید بر قات
 رضا هزار دکان مقدار طاقت داشت که روی قبله آورده بنام مشغول شد چون سبزه نهاد

بیت سبز که در امام غلامی نماز تمام کند و هم در سجده آن حضرت با نیت نماز شریعت و اهل بیت
 امام و اهل بیت را چون در حق حال باشد و صحت حکوت افتاد و اولیای اهل بیت را خبر جبروت بگوید
 آنجا بی نام افروخته و اسباب باز آید و ماه جهان آید است که چاه عمیق افتاد و هر سوگردن بر سر
 دست از طرف باز داشت که چون بر بالای آسمان با اتفاق مصیبت زدگان بود که
 تعزیت بر او داشت و فرشتگان در جوت بر او آمدند و شقیه حسیان از نوایس که با خود بر داشت
 آسمان را من از حق پر گردانید زمین از غضب کفی بر خود بلند و زید مرغان پرواز را شایانها ستود
 منده و غم غراب انهن بر کشیدند و چایان دریا از آب پیروق آمده بر خاک غمناک طپیدند
 دریا با شمع مسرت با نوح فلک رسانیدند که بهای بعد از ای در میان و دوازدهای محبت انگریز نالیدند
 آواز گریه از آنجا برخاست و کسی نمیدانست که آن فغان چیست و آن تعزیت
 کجاست غمزل اندرین غم همین ارض و سما بگریستند و کابل عالم از فریاد غری بگریستند
 آفتاب و ماه و خورش و کمره و طالع و غم شاه شهید که بگریستند و دزدای آن لب
 محروم از آب قیات با نای اندر آب در میان گریستند و او را گشتند بهر مرسته
 زار که کنان به انبیا با اتفاق مصیبت بگریستند و در قصور جنت الله و قسح ران سیر
 ابرای خاطر خیر انسا بگریستند و دل تپان روان احمد محتار علیه صلوات الله علیه از قوس
 این حادثه پایله و مقام تحیر دانه و از سرگردانست جان سواران اهل بیت اظهار از حد
 این واقعه نازل و مجلس تفکر چون نقطه مرکز پائے تند اخوان هرگاه که شایان این حکایت
 در کانون سینه بر می آید و دل محزونان را گریه باز و دیگر بچون را میسوزد و قطعه فلک
 دوش از خروش من دل ختر بسوزد و شعله آسم چو پروانه ملکای بسوزد و تاج از سوزش لب
 خشک معنی دیده تیره آه ابرین آتش که چون و شعله شتاب تر شست و احمد هم غمی چو اندر در خارج غول
 کرد که مقارن قتل امام حسین عبا منج یا پد آمده جهان تاریک شد چنانچه مردم که بگریانی بی
 گمان بر زد که منتهی غدا بخت او الله تعالی است اما بعد از ساعتی عبا بر تفع گشته عالم سخت شد
 امام سید بعد از قتل می رسید و بر جانب دویدن گرفت و بعد از لحظه آمده موسی پیشانے خود را
 سخن آنجناب شخصاب ساحت و آب از رویه باران کرده روی بنجیه امام حسین نهاد اما چون
 اهلای حرم شایسته ایوه امپ را و ندید که ناری حق آلود می آید و سوار برید نیست فریاد از نهاد ایشان
 ساد و در کتب را محاسب ساخته است گفتند آئی خدا الخراج شایسته را چه کرده و چنانچه هر ی جزای

یاران جده سیاه و سوسه مشک افشان کنند و بزرگ فرموده که ماه محرم ماه محترم بود و چون
 شمس شاه چشم آن سالکان جابل و سنگین دل حیرت مایه ای آورند و در چشم شاه
 نگاه داشته اند ماه محرم یک از ماههاست که روز عاشورا روز با احترام و پریم و بجهت سید ایام است
 نماز و نیه محل اجابت و عباد و ارشاد و عباد و ارام و چنین ماهی تقدیر چنان شاهی کرد و در عاشورا
 شورا از اهل بیت بر آوردند و در چنان روزی خسار چنان و فخری بخون رنگین ساختند و در
 چنان ساعتی بنای چنان صاحب دلی را پای در انداختند و عجب روزی که ارواح انبیاء و مرسلین
 زمره ملائکه مقربین بر موافقت سید اولین و آخرین از ان واقعه گریان بودند و دوران شب
 چنان پاکیزه سرشت و بر صیبت و غم و تعزیت و الم با تعلق عذرا اتفاق نمودند و در آن روز
 علم عشرت مگونسار و دخیل چشم شدت و محنت و الم به شمار زمین می نالید که امروز روز شهادت
 است زمان فریاد میزد که روز فتنه و شر و شور است غمناک میا گیسو میزد که عاشوراست امروز
 جهان تاریک و بی نور است امروز جیشی کو بی را نور دیده است به دست خصم مقدور است امروز
 بریده خلق و تشنه لب جگر خون و سوزن تن ز سر و دست امروز رخ چون آفتاب شمس
 در لیلای بیغ تیغ مسرور است امروز به دوران روز شمر لعین خیر کین بر خلق نازنین آن شاهان
 نهاده است در آن روز گیسوی اعطش که غیر علی است علیه و سلم هست گشتی در خاک خون
 افتاده است در آن روز سگان محله ضلالت و فوکان با دیه حالت سیراب بوده اند و شکران
 بیشه امامت و کرامت از تابش نگی خط ابایی ننوده در آن و هم محرم گردان محرم فردا فتنه بر غم
 تیر و تیغش مجروح ساخته اند و در آن و هم ماه سربارک آن شاه بر داشته تشنه بر خاک گردان
 اندخته فتنه روز عاشوراست برگردید از سر تا کمر و اندرین ماتم پلاس عجز بر گردان کشید
 چاک سازید از غم شاه شهیدان جیب جان به قطره ای خون ز جوی دیده و در من کشید
 همواران اهل بیت درین روز از شاد و سوسه عشرت که از نماند و در آن سوسه اندوه و محنت برود
 دل سوخته بکشت نیند زانی اشک هم از دیده بیارند و زمانی که سوزناک و سینه برآرند و غیور
 مذکور است که روز عاشورا گیسو و این روز را روز محنت و مصیبت خود و ایندی و ترک
 دنیا کرده مبرام مصیبت قیام نمایند که هر روز عاشورا کارهای دنیا را بر طوت نهند حق سبحانه و تعالی
 دنیا و آخرت او را بر آرد و هر کس این روز ندانم و غم خود شمار و خدا تعالی روز قیامت را در فرج
 و سر و سوسه گرداند و دیده و سوسه در دهنه چنان بحال اهل بیت روشن گردود و در کتابین

روان بن شیب آید که یابن شیب اگر سخاوتی که در جنت است بر در جنت ملا با پاشی پس
 بر آن دو مالک و سناک شش و نیم اعمنانک شود بر تو با و بدوستی تا که هر کسی را دوست سید از
 او را با آن کس حشر خواهند کرد ای پسر شیب اگر بگری جری من جنتی که قطره ای از آنکس خیر تو
 روان گرد حق تعالی بیامرز و گنایان ترا از مغیرو و کبیره و اندک و بسیار یابن شیب اگر خواهی
 که بخدا برسی و ترا هیچ گناهی نباشد زیارت کن حسین را و اگر خواهی که در غنای بهشت
 ساکن باشی نقرین بکن بر قاتلان حسین و اگر شاد می گرداند چرا آنکه یابن شیب ثواب کسانی که
 در طاعت امام حسین شهید شده اند هر گاه که از واقعه کربلا یاد کنی بر خاطر نگذرد آن که گاهی
 من در آن منکر که حاضر بودی تا بر آن شاه مظلوم جان شاد نمودی ملکیت جان فدای کردی
 بحق خدا که بودی که بر روزگار حسین آید آورده اند که عمر بن لیث با شاه خراسان قانع
 داشت که هر امیر که از امرای او که هزار مرد کامل بر عرض کرد که گریز زین ابوی داد روی
 مجموع لشکر او عرض میکردند و بیت امیر با گرد زین در دفتر نوشته شد و هر یک هزار مرد
 داشتند چون این صورت بعرض رسید عمر بن لیث گریان شده خود را از اسب انداخت و روی
 بر خاک نهاد بسیار وقت باناکه وزارت پر دخت بعد از زمانی که حال خود آمد ندیدی که با وی بسیار
 گستاخ بود سوال کرد که ای ملک بیت این نه وقت گریه و فریاد است و وقت شادی بسیار
 است و ملک دار و وسیع و امرا و وزرای مطیع کارهای ساخته و مهات پر داخته شد
 هزار سوار آراسته نهال خیار دوستان اقتدار پیر است سبب گریه چه بود عمر بن لیث گفت
 چون لشکر خود را کامل مسلح دیدم و چشم و خندم خود را کارهای و کارزاری مشاهده کردم و واقعه کربلا و
 من آمد و آبرو بردم که چرا آن روز با این لشکر جبار در آن صحرای خوخوان بودم که بوقتی که شانهائی
 حسین در میان لشکر دشمن برسانده بودند من با این جماعت حاضر شدمی و دمار از دشمنان آن
 بر آوردم یا جان فدای که می یارای فتح و ظفر بیا یابن بر دمی القه بعد از وفات از خواب
 دیدم ندانم که مکل سپرد و دوا چه مرصع در بر گری آراسته بخوابی بر میان جان بسته و بر کبی را
 بهشت نشسته علما نازک بدن پیشاپیش می روان و دل آن عین تن بر چه راست و
 دوزان گفتند ای میر حال تو بعد از وفات چگونه گذشت گفت خدام را بسیار زیاده و حضار را از
 من خشنود گردانید بسبب نبی که در روز عرس لشکر کردم و معاونت شهید کربلا که بخاطر آوردم
 رفتی که جنت شهید از من صدا گرفت و آنچه در باره مظلومان بر دل من گذشت و ازین سخن

و بگویم که خورشید فرسخ بسیار کردیم ناگاه خبر وفات حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم رسید یزید از آن
 سیوه می داد اما اندک و چون ازین واقعه سی سال گذشت بیک روز یاد کردیم فریدیم که از پنج شاخ
 ری نیمه خار بر آورده است و سیوه می آورد و رختی ناگاه خبر مقتل امیر المومنین نقل رسید بعد از آن
 که از آن درخت سیوه نداد اما از برگ آن نفع می گرفتیم و میاران از آن شفا می یافتند تا یکبار
 بماند کردیم و دیدیم که از ساق ری خون خالص بیرون آمده است و برگهای ری پرموده گشته گفتیم
 آه این نوبت عاده عظیم واقع شده است و چون شب شد آواز نو و زاری از زیر آن درخت
 می شنیدیم و کسی را نمی دیدیم در میان آنکه مملول و مغموم و محزون بودیم ناگاه خبر مقتل امام حسین
 با رسید بسیار بگریستیم و جریع کردیم و بر آنیم مصیبت قیام نمودیم بجهت این زمان محنت است
 ای امی می خرم میانش چرخون کرے در ماتم او و در ستم کم میباش اما روایان این خبر
 جانسوز و ناقلان این اثر غم اندوز چنین آورده اند که چون صورت واقعه شاه شهیدان رو کند نمود
 و زمانه میوفاداری که بسیار بزرگوار و شگفتان کرد یعنی فخر رات اکل عبادت جو و جفا کش و
 حوادث از کمین گاه عذر و حیل بیرون آمده کمان غدا نیزه کردند و با تیرهای جگر فکار و تیغهای
 زهر آلود بر روی سینه خیل از بار و نقاره اهل بیت سید اخیار آوردند نظم دریای نقشه موج زود و شننا
 چرخیل چه خود از زبان امام وفادار بخشد چه تیرهای بلبلان سخن کو سوزند و جو نهاس
 طغیان شکواری بخشد و هر سیوه که بود از بستان حضرت عظیمه و چون شگوفه بر سر هر خار ریختند و آن سر و
 بوستان رسالت زیاننا و خود آن سرشک بر گل خسار ریختند و مرغان که پلانپل نام حسین
 خون بر لب زرات تر شکار ریختند و روی عالم بغیر اندوه تیر چشم فلک از دود آه غمزدگان
 خیز و گشت نورالایه آورد که در آن ساعت عرش عظیم بلرزد و کر سے وسیع از جای بجنبید
 آسمان خون شفق در دامن رحمت زمین عمار حیرت بر فرق روزگار ریخت و دریا با و در جشن ناهیان
 در جزو شش آمدند مرغان فریاد و فغان در گرفتند فی الحال کبوتر سینه از هوا درآمد و در خون
 امام حسین غلطید و پر بال خود را شمع کرده پرواز گرفت و پران پران بکبدینه ریخته گرداگرد روضه
 رسول صلی الله علیه و سلم می پرید و قطره قطره خون از پر و بال او می چکید بل سینه در آن صورت
 حیران بودند و در حل آن عقده تا ملات می نمودند تا بعد از چند روز خبر واقعه امام حسین رسید بجهت که آن
 مرغ نامه حال شنید که بلا بر بالاش بسته خود بسینه جنت اعلام لبه روضه سید امام آمده و
 ایامه که بر مرغ اگر نویسم حال چه زود و واقعه من بسوز و شمشیر پر و بال چه قهقهه خون آلودگی مرغ

بجانب کربلا روان شدند چون رسیدیم شامی را زده را شنید کرده بودند و هنوز خون از تن شریفی
 نرفت باطله بزدی بگریستیم و من خود را بر روی انگشتم و چروبال خود را در روی مالیدم این آنجاست
 است که از آن بن سجد و هر جا خطره از او یکدانه و خیر و برکتی زیاده بودی که این سخن بشنید گفت
 اگر در چنین برحق بودی این برکت در فرزندان او یافت نشدی و فرزندان از ستمت قهر است
 خون ستمی صحت یافتی پس با تمام اهل بیت خود یار کرده اسلام در آمد چون سبب سلام رس
 می رسیدند این حکایت عریب را بشنید و بسط از سبب گفت محضر و قدرت خدای چنینها
 عریب نیست چه راوی گوید که بعد از شهادت شامی را زده شمری ابو شمر دست افشار است
 اصحاب امام حسین بگریستند و خواست که امام زین العابدین را قتل سازد حمید بن مسلم او را کشت
 و امام زین العابدین گفت خیرت یا حمید خیر آه شمر نمره می زد که اقلوه به طعنه شمر
 کشید این سید را بر زمین فر افش که کشید و دارد القصه عمر سعد فرمود که منادی کردند که بخیمه زمان دریا
 و شمر این صبی مشهود دست افشارت بدارید و آنچه برده اید باز و بنیادین سخن را کسی اعطت
 کرد و هیچ چیز از نداد اما دیگر عادت نکرد و در تاریخ ابو حنیفه دینوری مذکور است که عمر سعد سر
 امام حسین را بکوبی بن یزید ابی دود و یزید پس از آن در فرستاد و خود دوز و زور دیگر در کربلا قرار گرفته
 کشتگان لشکر خود را جمع کرد و در ایشان نماز گذارده و فرمود تا زمین کردند و بدن مقدس شامی را زده
 و سایر شهدا را همچنان در میان خاک و خون بگذاشتند صلیح بن زید سوم غلامین اهل بیت را فرمود
 تا جامها بر شیده و رویها بر لبه بر شتران سوار شدند و در آن محل گذارشان بر سر کربلا افتاد
 تنهایی آن کشتگان دیدند غرق خاک خون و سراسر ایشان پیدایی آورده اند که زینب
 تن برادر خود امام حسین را دید و فریاد بر کشید که و احدا را و ای محمداه یا رسول الله این حق است
 تست که بوسه بر روی او می دادم و روی مبارک بر سینه او می نهادم این اهل بیت
 تو اند بدین خوار و در کربت غریب گرفتار شده این تن جگر گوشه تست درین محراب
 بر نهاده غبار افتاده لطمه بجای غایبه بر روی خاک خون آلوده گشته غایب که سامی شکستنی شکی
 سپهر شیده حاسه بر اشک باقوتی که آب سطلید لعل جان ناری حسین بن شسته بر رخا کشته
 آفتاب منیر و کبود خوش شده از لبی غرای حسین و القصه از گفتار زینب دوست و دشمن
 می گریستند و عمر سعد بر شتران را بر قبایل مقتوم ساخته و دست و دوسر سواران او را زده
 بر بی تم و سرداران ایشان حسین بن نمیر بود و سیزده سینه بقیه کشته و امارت ایشان بقتل

بنی است خلق داشت و شنش سر بی است که تشریفشان مال این امر بود و چنانچه
 اندر سپرد و دوازده سر دیگر بعد از قیامت کرد و بجا آن کوفه در آن شدند و سرانجام شریف را پیش
 خولی فرستاده بود و زاری گوید که خولی سرانجام شریف را بر سر دوشی بکوفه نهاد و او را منزه بود و یک
 فرسخ از کوفه در منزل خود فرود آمد و زن او از انصاری بوده اهل بیت را بجان دل در ستیغ خوی
 از می ترسید و سرانجام شریف را بیاورد و خود زور که پنهان کرد و با خود بیجا خود نیست زنی شریف
 و پرسید که زین چند روز بجا بودی گفت خسته باین بد باغی شده بود و بجز یک نفره بودیم زن دیگر
 هیچ نگفت و لمعی بیاورد و تا خولی بخود زور و خفت و آن زن را عادت بود که هزار شب بر سر می و متحد
 گذارد و آن شب بر سر خاست و بجان خانه که تشریف را بیاورد و در خانه را نشانی بر سر زن بیدار گویا
 صید هر شمع و چراغ را بر دوشته اند چون نیک از در گشت زد که تشریف را بیاورد و از آن تشریف بر سر زن بیدار گویا
 تعجب گفت بجان تشریف بر سر زن تشریف کرد که امرد دیگری را نیز فرستاده ام این تشریف را بیاورد
 از آن خیرت دید که تشریف بر سر زن تشریف کرد که امرد دیگری را نیز فرستاده ام این تشریف را بیاورد
 سر تشریف ندید که از آن چهار زن تشریف بر سر زن تشریف کرد که امرد دیگری را نیز فرستاده ام این تشریف را بیاورد
 سینه خود می نهاد و نه نالیده نه گفت ای شهید مادر مرا مظلوم مادر من سجد و دعا می
 از قیامت را من از کشته گان توستانه نهاد و من نه بیدار گشت از قیامت عرش بار نگیرم و آن
 زن از در گزینید بسیار بگریستند و تشریف بر سر زن تشریف کرد که امرد دیگری را نیز فرستاده ام این تشریف را بیاورد
 و سر تشریف آمد و سر بر زن آورد و تشریف بر سر زن تشریف کرد که امرد دیگری را نیز فرستاده ام این تشریف را بیاورد
 نمره زده و پیشون بپشتا و این بپشتا چنان دید که باطنی آواز داد که زنی که ترا گشته این مرد که تشریف
 تشریف می اخذ و نخواهند کرد زن از بافت پرسید که این چهار زن که سر بر زن تشریف کرد که امرد دیگری را نیز فرستاده ام این تشریف را بیاورد
 کردند کیان بودند تشریف کرد که آن زن که سر بر زن تشریف کرد که امرد دیگری را نیز فرستاده ام این تشریف را بیاورد
 می نالید باطنی بود و آن دیگر مادرش خدیجه که تشریف بر سر زن تشریف کرد که امرد دیگری را نیز فرستاده ام این تشریف را بیاورد
 زن فرعون و خالید کن من با خود آن کنی را تشریف بر سر زن تشریف کرد که امرد دیگری را نیز فرستاده ام این تشریف را بیاورد
 پاک تشریف و خالید و کا خربار و دیر روی نالیده گیسوی مبارک شان را در خانه کرد و در تشریف
 نهاد و باید و خوی را بیدار ساخته گفت ای کحلون و آن کحلون کن این کسریت که آورده
 و درین تشریف داده اند این سر تشریف بر سر زن تشریف کرد که امرد دیگری را نیز فرستاده ام این تشریف را بیاورد
 برخاست و فرج فرج ملاک می آیند و آن سر را زاری می کنند که در تشریف بر سر زن تشریف کرد که امرد دیگری را نیز فرستاده ام این تشریف را بیاورد

توجہ بندگان مینمایند و من بیزاحم از تو درین جهان و در آن جهان پس جادو بر سر کرد و قدم از خانه
 بیرون نهاد و خلی گفت ای زن نجاسیر کنوی و فرزند آن را چارہ تمسکین میکنی گفت اسے لعین تو
 فرزندان مصطفی را صلے اللہ علیہ وسلم یتیم کردے و باک نداشتی کہ فرزند تو یتیم شوی پس آن زن
 بر رفت و دیگر بچہا پس از وی نشان نداد و ایچون بامداد شد خلی سر امام حسین را بر دوششہ بر طبق
 نناده پیش سر و پا آورد و آن عیال فقیدہ در دست داشت بر لب دندان شائز آردہ میزد و زید ابن
 ارقم رضی اللہ عنہ از صحابہ کبار در آن مجلس حاضر بود و خوش بگود و کہ باین مرحلتہ این چوب
 بر شایبای حسین مزن و ترک این بی ادبی کن کہ بخدا ای کعبہ کہ در شمارے تو ائمہ آرد کہ چند بار
 دیدہ ام کہ رسول صلے اللہ علیہ وسلم بوسہ برین لب و دندان میداد و آنگاہ با و از بلند بگفت
 و حضار مجلس نیز گریہ و راندند این زیاد در خشم شدہ گفت ای زید اگر نہ آنست کہ ترا کبریا بیافکند
 و حوت شدہ و الا اگر دست را بر دے زید از آن مجلس برخاست و گفت ای معشر عرب حق تعالی
 از شما خشنود میداد کہ سر فاطمہ را کشیدہ این مرحلتہ را بر خود بگیر کہ دیدہ و از دارالامارت بیرون آمد
 سر زیاد گفت این سر را پیش لشکر باز برید و بر سر زکریا با سر زبای دیگر شہر در آید یعنی سر فرزند
 از چندین پد سر سبزہ البیت از عجبی سر آن سر و بستان خوب بدہ بودہ کہ چون سکوفہ بر سر
 جوت آوردہ اند کہ کعبہ آرد و روز لشکر عمر سعد سر را کے شہدار بر دوش شہدائے ایشانی را
 در کمال کدہ استند اہل عارضہ یعنی بی طے را خیمہ شدہ باندہ بی خیمہ کے سر افتادہ و دیدند او را و نوہ
 و از آنکے بی آواز گریہ را بلند شنیدند و آن جماعت چینیان بودند کہ بر شہداء نوہ کے گردند
 و قصائد در شہداء ایشان میخواندند و از جملہ یک بیت ایشان است معشر شہداء اہل سعادہ
 المناجیات بعد منات المصطفی احمد امام المہدیات یعنی زنان سری در ایام و نوہ گری موقت
 کردند باز زمان بنی ہاشم یعنی زنان بر کدہ اختیار چرخار علیہ الصلوٰۃ و السلام کہ مشوای
 تہمہ آفریدگان و مقتدا کے مجموع برگزیدگان بودند و سواد آورده کہ کے از قنات گوید کہ با مرد
 از قبیلہ طے گفتیم کہ ہمارا سجدہ است کہ تمانوہ جنیان را بر سر ایستادین حسین شہیدایہ گفت اگر
 پنج آرا دیندہ را ازین قبیلہ نیز سے مگر کہ ترا ازین معنی خبر دہ گفتہ بہ دوست میدارم کہ از تو
 بشنوم ایچہ و از ایشان شنیدہ گفت من از حدیان شنیدم کہ کے گفتہ شد معشر سرخ الکربل
 حبشیہ بن فہر بن سہفہ الخ و دہ معنی آنست کہ حضرت رسول صلے اللہ علیہ وسلم بسورہ حبشیہ
 اورا یعنی بہت شریف یا بروے سداک میثابی اورا مع فرمودہ و بادیہ نور جمال کو اظہار آن

۲۶

در شمار بزرگان او ظاهر و باهر بود شعر و ادب و عین علمای کرامین و جده خیر العباد و نهاده نژاد و
 نفعی که در عالم این دوزخ بگشاید و نبش بود و در حدیث حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم
 بهترین اجداد بلکه شرف آید و فخر آید و در انقضای اهل ناز و نه بختیز و در برایشان نازگزار و در
 دوران خراب گاه و دهن فرمودند و در سرحد چون بیک فرسخی خود رسیدند و امام حسین را ندیدند
 آوردند پس سران سرور را با سرای دیگر رسانیدند و در کوفه نهادند و در جوار دایه امام حسین
 را در محملات نمانده شمع بر زنده نگذاشته و در بعضی کتب نوشته اند که سر و پاشنه بر شتران اهل جبار
 زانند و بر زنده قول شیفت ست و بعضی نوشته اند که برین و چون که بر زنده ان نیز نسبت
 اهل همیشه اجتناب و در ایشان بود گمان حرم عظمت و ستر داران حرم عبت بودند و کتاب
 جانیاب بر فرق مبارک ایشان سایه شیداخته بود و با دغا عالم گرد و در حجر و پاکیزه ایشان
 می نشست و نقش هم صفای حرم دین که پیش سنده ایشان بهشتیان همه جبار و پاکیزه و در
 طرف حمله ایشان ننوده و با سبک و نه سایه بر سر ایشان نگذاشته مهر نمرود و چون خبر اید
 لشکر باین زد و رسید و خود را نداده و کردند که از اهل کوفه هیچ سلاح دارک استقبال بیرون نرود
 و در شهر اسوار ترستاد و اسرای محکم را گرفتند و ناگهی فتنه کردند و در غایب نام بر پناهی پس نام
 از شهر بیرون آمدند و هر کرا چشم بران سر و اطمینان محکم آفتاب و فغان در گرفت و بهای است
 که گریستند و بعضی تحالفان نیز از کرده پشیمان شده و خود را باز به و ناله و پیقراری میکردند
 و امام زین العابدین میفرمود که چون لشکر باین بر قتل بند و برادران و خویشان نماند گریه
 پس که امام جماعت ایشان را گشته آید ابوالموید آورد و که اهل کوفه در حال محامل این بیت مذکور
 می گریستند و زینب و دین جود خود آواز داد که ای اهل کوفه و ای اهل کربلا و ای اهل کربلا و ای اهل کربلا
 بخدا که شما مدعی است و دروغ گردید و روی توجه از خیر فغان برادران آورید و بنامهای ترویز
 و اید و نامهای شمشیر جلد و زنده ترستاد و دید و در هلاکت آل رسول تسبیحید و بدیدترین عالمیان
 بر بهترین آدمیان سلسله خندید و در زلفا که کنان تنگرفت و معاقبت حق نه پر خستید
 اکنون بروی ارباب پیشان اشک بارید و از روح مقدس حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم
 شرم نیدارید و میان قوم بیگانه بود و از خراجگان که در بسیار میگشتند و بدیدترین عالمیان
 قطرات اشک فرو میریخت و میگفت برت میگویی ای دختر خاتون قیامت پیران شما بهترین
 پیرانند و در انان شما شریف ترین جوانان اند و در انان شما پاکیزه ترین خاتونان این صورت

که در اقل شد تا قیامت سبب بتامی کو فیان فرایدش ^{لشکسته} این چه در فاحشه است که تو زبان
 بیرون داد و بر پانصد و نوبست ای شامیان شوم رقیق و درین حساب با خند با بالوی داسه
 و بس قتل غمیدان گریه با بالوی و سب و زانی گوید که هر که نظر بر سببارک و مام شین بی از خشت است
 و سحر است آن خشت بر پیش رویش و آن سر در میان سر که دیگر چه این ماه در میان تارگان می خشت
 و خنده اند از زید بن ارم رسته اند و غنچه نقل کرده که چون سر شانه را در او را و کج جاس که کوفه میگردد و انداخته
 من بر غنچه فانه خود بود و در چون در بر این رسیده از سر وی شنیدم که میخیزد اندام حسبت آن حساب
 اکاشته دارم قیم کالو اسن ^{بنا} چنانجا از بهیت این حال موسی بر اخنای من بر خاسته اند که
 که در اندیشه سر است این یابن در آن اند و امر تو عجب ترست و غریب ترست و غریزه در دیگر
 فرموده که چون سب را باره که شک اسپر زیاده رسانید از نیزه فرود گرفته نه من نزدیک سر ارم شین
 بودم دیدم که لب سبارکش یکتب یه گوش فرا داشتیم این آیت را در دست میگرد و فلاحس بن اند
 خافک اعلم النظار المون اما چون سب را باره و در سپر زیاده که باره سب ارم شین را بر داشت
 و در روی و موسی او می نگریست لرزه بر دستهای وی افتاد و چنانچه آن سب را نگاه نتوانست داد
 و بر روی آن خود را و از آن سر نور س می تافت بر شال ماه شب چهارده در آن گیسوی شکینش اینچه
 بمشام میسرید و شتر از عالمیه گویا حضرت قاسم انوار در یک سده اشارت برین معنی فرموده اند ^{بمشام}
 بوی جان می آید از با و صبا این بویچه بوست به مشک را این حد نباشد ناکت گیسو است به
 ابوالفنا خا آورده که چون سپر زیاده سب ارم شین را بر ران خود نهاد قطره خون بر قبا می و افتاد و قبا
 و جبهه و سپر این و از از ویرا سوراخ کرده بگوشه ران وی رسید از طرف دیگر بیرون آمد و خشت و
 تخت را سوراخ کرده بر سر کوبید غلبه شاد آن سوراخ در ران او باند و هر چند علاج کردند نتوانست و از
 زخم او شش عظیم ظاهر می گشت چنانچه هیچ شامه یا تحمل شنیدن آن نبود و کوبیده نازد مشک را
 سوراخ بسته و با وجود آن زخم گریه آن زخم بر بوی مشک غالب بود و بعدین بلا مبتلای بود و تامل
 رسید و ابراهیم شتر او را در میان کشته گان بدین خلاصت نشانخت چنانچه و مختار نامه میگرد و است اما
 راوی گوید که چون منتسبان و دوستان رسالت مجلس این زیاد آورده و درین پیش ایشان نشست مجلس
 و آمد گنبد شت و سلام نکرده و یکی استقامت نامه و در پیشش بن زیاد پرسید که من الکماله این بنی
 نشسته چه کسی است گفتند زینب بنت علی و خواهر ارم شین است پس زیاده که شک و سپر را خنجر
 که شمار از دست ساخت خون شمار و دروغ گردانید زینب جواب داد که شما و ستایشش میزداد که بد را بر چنانچه

ن را بخانی انار السی الایام

و نسیانی که تنقل و قتال از عادات ماست و شهادت های خود را معین کر امت های حضرت الهی شایسته
چنانکه قالب مارا باب محنت سرشته اند و تخم محبت را بدست قدرت در گل ماکشته و بهر گل عدل
مانست و دریافت شهادت میمنت را با محی آثار قتال دشمن کبش عادت است نه با اهل نفعی حرب
نمودن سعادت است نه تهدید با چهره شهادت کند که چه حقا که آرزو دل ما شهادت است
این زیاده و لحظه متفکر شده ملازمان خود را گفت مرا از گفتگوی و ابرام این جماعت خلاص کنید
و ایشان را ازین قصر بیرون برده و پهلوی مسجد جامع و در فلان سر آفرید و بجنبه غربان
عمل کردند و ایشان را در زمزمه فرمودند و فرموده او را و چو چکلان مردم کوفه بواشته ترسیدند
ایشان را بر سر سید و بعد از چند روز پس از توبه اسباب سفر ایشان کردند و در حرم قیام
تعلبه و شرفی ایچوشن با پنج هزار مرد مقرر کردند و آن سر را با اهل بیت بشام برده و ایشان
متوجه شده و قطع منازل و علی مراحل میگردد و در هر سوخته گراشته دیگر سوخته سوخته
در میان دیگر سوخته فرمود و بعضی از آن حکایات که بطور اقرب بودند کور سگ و در او سوخته
میگویند از آنچه در راه واقع شد که آن بود که چون تخران رسید به سر غلی خانه بود از مردی یهود
که او را بیکچه حرامی گفتندی با استقبال آن مردم بیرون آمد و آن سر را از نظاره میکرد و ناگاه
چشمش بر سر امام حسین افتاد و دید که لباسی مبارک اومی جنبید بیشتر سوخته گوش فلاد احوال
این کلمات بشمع او رسید و سید و سلیم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون بیکه از شهادت این
متعجب شده پرسید که این سر کینست گفتند از اچ حسین بن علی گفت پدرش معلوم شد
مادرش که بوده گفتند ناطقه بنت محمد صلوات الله علیه و سلم پیروی گفت اگر دین جواد حق نبود
این برلمان از وی پدید نیامده پس کلمه شهادت بر زبان رانند و عمامه دق مصری از سر برداشت
قطعه قطعه کرده بخواتین داد و جامه خزی که پوشیده بودند از امام زین العابدین فرستاد و بهر
درم که این را در پای تلج خود صرف نماید جامه عتیقه و موکل آن سر را بودند که بر وزنند که این
چه کارست که نیش گرفته و دشمنان والی شام را حمایت میکنند اگر دین اسپران دور شد
اگر نه سرت برداریم بیکه را فوق محبت دریافت و خدا و مان خود را فرمود و شهادت را
بیاوردند و بیکه گویان برایشان حمله کردند و بچین از ایشان بکشت عاقبت بدرجه شهادت
و امر در تربت او بدر دانه خزان معروف و مشهورست و تربت بیکه شهید میگویند و آنجا
درماست حاج پیشو و علمیت در هر دو جهان که آبرو طلبند بگذر بسبب خاک شهیدان بخش و نقل

کردند که این لشکر را شمس طریق چون نزدیک موصل رسیدند که با سیر موصل فرستاد و تمام
 دادند که شهر را بیارای و با مستقبال مایه و نایب و طبعه ای که سیم و در میا سار که بر شاگردی از اهل
 ما بمنزل تو بر مقام اهل جزیره مبالغت و درختار کنی که در حسرتین و در زبان و در دران و در قریه
 و درستان او همراه داریم و اهل بیت او را نیز سیم ایم امیر عمار الدرو که بنا کم موصل بود اهل شهر را
 جمع کرد و صورت حال با ایشان در میان نهاد و گفت ای قوم زمیندار بدین سخن تن و دهن مید
 و بدین نصیحت عهدستان نباشید و موصلیان همه با دست و شمشیر گشتند و در راه راست گردیدند
 ایشان از فرستادند و گفتند آمدن شما بشهر ما مسکنت نیست پس در یک روز فوجی شهر منبر سیم
 ایشان را آنجا فرود آوردند و در آن موضع سیم امام حسین را بر سنگی نهادند و در وقت خون
 از سر مبارک شاهراد و بر آنجا چکیده بود و در سال روز عاشورا از آن سنگ خون تازه بر سیم
 و مردان اسرا طاعت و در آنجا جمع شده بر اسم مصیبت قیام نمیدادند و همچنین می بود تا آن
 حکومت عبدالملک مروان او بگفت تا آن سنگ را از آن مقام برداشتنند و دیگر از آن سنگ
 کسی نشان نداد اما آنجا گنبدی ساخته اند و آن را شهد نقطه نام نهاده و در سال ۸۴۴
 مردم آنجا آمد و شهر را تصرفیت بجای آورد و شیخ او در یک حدیث مناسب فو شفق لغزیت شده
 در هر سال چند بیت فرموده و بعضی از آن نیست نظم هر سال تازه میشود این در کوه سیم سوز
 سوزی که که نگردد و در کوهی که بیه و دواست که اندر شفق بلالی محرم به بلین که هست و چون
 نعل اسپ شده که چون غرقه گشت راست از ای تشنه قوتای که دیده باز کن که کز آب دیده
 بر سر قبر تو در جلاست که ای عزیز و میدان خون تازه از سنگ آبست و غیب ترا که در بعضی
 از بلاد و در کوهی صورت شیر است از سنگ تراشیده و در سال از روز عاشورا از دوشیم
 آن شیر و چشمه آب مروان شود تا شب آن آب سیر و در هر حال آنجا جمیع گردند و لغزیت است
 بداند و از آن آب بخورند و آنجا خاس خود بر سم تبر که بر نه نظم که از حسرت آن تشنه لبان
 میگردد که بجز حسرت آن خسته دلان میجو شد که آه از آن سنگ که سیم سیم سیم درون
 که از حسرت کشنده و زخم خورنده و در روایت آمده که چون موصلیان لشکر شمر را کشند
 که بشهر موصل در آمدند و ایشان را دورتر از شهر فرستاد و در روز دیگر ایشان را از بالا
 شهر موصل روئے بر نسیم آوردند و به مشورین الیاس که امیر آنجا بود کس فرستادند
 که تا شهر را بیاراست و همین که آن لشکر شهر را دیدند بددت است که از آنجا بر خیزد و غصبت پادشاه

برتنے پیدا آمد و یک نیمہ شہر را بسوخت مردم بہم برآندہ و خجل زده گردان آن گشتند
 ایشان از انجا بشہر دیگر کہ ہر سوار آنجا سلیمان بن ہرست بود توجہ نمودند و سلیمان را ز او برآورد
 یکے در جنگ مضیق بر دست تر قلعہ غلہ نقل بر سیدہ بود و یکے دیگر با این برادر در حکومت
 شریک بود و یک دروازہ شہر خلق یوسے میداشت اوراد اعیہ شد کہ سہ ہزار از دروازہ خود
 بشہر در آورد و سلیمان سخواست کہ از دروازہ او بشہر در آید میان برادران جنگ شد و
 سلیمان کشتہ گشتہ رفتند و عوغا پدید آمد شکر شمر آسجانیستہ سر اسیمہ گشتہ روسے بجای نماند
 و در حوالی حلب کوہی بود و بر بالاسے کوہ دیسے آبادان با حصار مستحکم و آژامبر گفتہ ہی
 و گویند حالانیز معمورست و در انجا کوتاہی بود عزیز بن ہارون و اہل آن حصار با ہمت
 ایشان ہمہ ہر دوسے بودند و حریرے بافتند و جاساسے ایشان در حجاز و عراق و شام
 بنارسکے و خوبے مشہور بود چون آنجا رسیدند در پاسکے کوہ آب و غلہ بسیار داشت
 فرو دادند و چون شب درآمد در خدمت شہر بانو کنیزکے بود بنایت زمینا روسے و اورا
 شیرین گفتند کہ در لطافت شیرین زبان بود و در راحت لیلے دوران بہت و بیش
 چون حقیق آب دادہ ہند و گیسو چون کند تاب دادہ پیش شہر بانو آمد از آغاز گشتن
 و گریہ اورا سبب آن بود کہ شہر بانو را کہ بدینہ آوردند قصد کنیزکے یا وجود آن شب کہ بشرف
 زفات امام حسین مشرف گشت چاہ کنیزکے را آزاد کرد و چون غلے زمین العابدین متول شد
 چہل کنیزکے دیگر را خطا کردے داد و باو ہی دہ کنیزکے ماندہ در میان ایشان این شیرین
 محسن بکنا و بجمال بے ہمتا بود روزے شیرین بخاندہ درآمد و شہر بانو با شہزادہ نشستہ بود
 امام حسین در شیرین مکرست و عطایہ گفت اسی شہر بانو شیرین بحجب ہی ہر افر و خجہ قارہ
 شہر بانو گمان برد کہ امام حسین را یوسے میل پدید آندہ گفت یا بن رسول اللہ اورا بہتہ
 بخشیدم امام حسین دریافت کہ او چہ گمان بردہ استندے الحال گفت کہ من ہم اورا آزاد کرد
 شہر بانو برخاست و سر عیہ جامہ خود بکشا و خلعتی نفیس قیمتی و شیرین پوشانیدہ امام حسین
 گفت تو چندین کنیزکان را آزاد کرد و ایندے سچکد ام را شل این جامہ پوشانید ہی شہر بانو
 گفت ای سیدہ آنا آزاد کردہ من اند و این آزاد کردہ تو پس میان ایشان فرستے باید
 امام حسین اوراد کا گفت شیرین بچکان در ملازمت شہر بانو بسوختہ و تا وین شب کہ
 در پاسکے این کوہ فرو دادند شیرین در حال شہر بانو مکرست کہ جامہ فراتر خود پوشیدہ بود

پیادوشی که از آن جامه مرصع که در نظر امام حسین پوشیده بود گریه بر روی آفتاب و از شهر بان
 اذان زنت طلبید که جان دیر رو و غرضش آنکه اندک میرایه که با و سماعه بود بغیر و شد و بر آس
 شهر بان از جامه های که آنجا ساعه بافتند جامه بخرد و با چون شیرین بخوری و نکست که بان و در دو
 شهر بان گفت تو آزادی و آزادان را کسی نگاه نشد از ویرا سیر نیک و در حدالت بخوابد بر شیرین
 بر خاست و بگوید بالا رفته بر در حصار آمد و در بسته بود و پاسه از شب گذشته بود و در را فرو گشت
 عزیزین را رون و واقعه دیده بود و در پس در حصار آمد و سه بر در آواز داد که ای کوننده و شیرین
 تو ای گفت می در یکشت و در و سلام کرد و اورا میرا که عزیر و تحلیم تمام میفانند شیرین عزیز را
 پرسید که نام مرا چگونه دانستی گفت اول شب بخواب شدم سوخت و بارون کاسه تهیت
 علیها السلام میسر و پاسه بر بنه و آب از دیده ردان آه زن انبر لغزیت بر ایشان پیدا و نکست
 مصیبت از صفحه حال ایشان جوید انستم ای سیدان بنی اسرائیل و برگزیدگان رحیل شایان
 چه رسید است و سر پای شایان مصیبت زدگان بر بنه از سبب چیست و این آه و ناله و گریه
 شما از بر کس کیت گفتند تو نه انست که سبط بنیامیرا خرا از انان محمد مصطفی راضی الصلوة علیه و سلم
 راجع بکشتند و اکنون سر او را با اهل بیتش بنام می برند و از شب در زیر این کوه فرو و اند
 و من گفتم شما حضرت محمد صلی الله علیه و سلم را می شناسید و بدو عقاده و رید موسی علیه السلام گفت
 ای عزیز چون انشاسیم و او پیمان بر حق است و حق سبحانه از او بار باره او پیمان را گرفته و با او
 ایمان آورده ایم هر که بدو نکر و دو او را راست گوئی ندانند جای او و در حق است و او هم پیمان
 از ان کس بنیرا میمن گفتم مرا نشانه پیدا کنید و علامته بنانید که یقین من سیف زاید و در میان
 در فتوحه برین بکشد ایگفتند بر خیز و برو تا بد قلع چون آنجا رسیدی کنیز که شیرین نام که
 آزاد کرده حسین است پیش دروازه خواهد رسید و قلع بر دروازه در نام او شیرین است
 متابعت او کن که او زود جو تو را بد بود و بدین اسلام در ای و نزد حسین بر و و سر آن هر دو را
 ما سلام برسان که جواب خواهی شنید پس من از خراب و رادم و فی الحال بر مناسته بد قلع بام
 و تو در فرو گرفته بدین واقعه دانستم که نام تو شیرین است و چون مرا گفتند که تو جمال من بخوابی
 رنما میدهم که زود جو من باشد گفت رو باشد و بشرطیکه ایمان آرس و شهر بانو اجازت
 فرمای پس شیرین باز گشت و بنجد دست شهر بان و تمام قلع بعضی جانید شهر بان و از ان قلع
 مستحیر شده بانبات و اخوات امام حسین باز گشت همه تحسین است و اما چون غور شد جهان آرا

و عمودے از آنکش بدست دیگران فرشته دست مرا گرفت من فریاد بر آوردم که یا رسول الله
 من دوستانم را غایب و مرا این قوم بگمراه همراه آورده اند آن فرشته طبایع بر روی من زد
 که موضع آن طبایع سیاه شد حضرت رسول صلی الله علیه و آله من آن فرشته را گفت دست از روی بدار
 فرشته مرا نکند است و من بهیوش گشتم تا صبح بیدار بوش با نامم از آن نگاهبانان هیچ اثری نپدید
 و سر امام حسین را دیدم در صندوق نهاده و سر جاگرد اگر دان مستند و تو ده خاکستر بود و روی
 گوید چون بامداد شد شمر ابو الحنفی را طلبید دید که یک نیمه روی او سیاه است احوال پرسید
 ابو الحنفی سر بریده دیده بود باز گفت و آهی کرد و بیفتاد و جان بداد نگاه کردند سر او ترفیده آن
 لشکر بر سیدنه و بعضی از آن بدین پشیمان شده جز رفتن چاره ندیدند فطیحتا اگر باره سفر سازان
 کردند چندی فتن شتابان غار کردند و ابو سعید و مشعلی گوید من همراه آنجا عت بودم که سر امام حسین
 را نمی بردند چون نزدیک دمشق رسیدند خبری از میان مردم افتاد که سببین اتفاق خون
 دشگری جمیع کرده میخواستند که ششون آورد و سر را را باز ستانند سر در آن لشکر مضطرب گشته است
 تمام میفرستند شبانگاه و سر رسیدند و در آن فتنای مری حکم دیدند رای ایشان بر آن گرفت
 که آن دیر پناه سازند اما اگر کسی ششون آورد کاری نتواند کرد و روی گوید که شمر بر دیر آمده
 نعره زد و سپر که سر حلقه اهل دیر بر دیبالای بام بر آید نگاه کرد و لشکری دید که گرد و در سوار
 ایستاده و شمر در پیش او نعره میزد و سپر بر سپر کمان چه لشکر است و شما چه کنید شمر گفت ما از
 همانان پس زیادیم و از کوفه بدشقی میرویم سر گفت چه هم متوجه شام شده آید گفتند در افاق شخصی
 پایزید باغی شده بود و ما بجز آب و کفایت و اورا باک آن لشکر و انیک سرای ایشان بر نیزه کرده ایم
 و اهل بیت او را نیز آورده ایم تا میشنیزید بریم بنگاه کرد و سر آمدید بر نیزه گفت سر بر نیزه
 که است اشارت بهر امام حسین کرد و سپردن گرفت پیستی از سر امام حسین در دلی افتاد
 گفت گردید من چرا آمده امید شمر گفت مستوده ایم که جمیع اتفاق کرده اند که بر ششون آوردند
 و اسیران را از آنجا نماند نیزه ام که شب بیدار بودیم سر گفت شما لشکر بسیارید و دیر من گنجایش
 چندین مردم ندارد شما این سر را و عورات را بدین دیر من در آورید و گرد آید و بر گرد فرشته انشمار
 برافزاید و بسیار و بسیار بشیند و ششون آید اگر گردید و در آن اگر سیاه نید و تلویب خود
 باز کردند و کسی خود برین دیر سستی ندارد و شمر گفت نیکو میگویند پس سر امام حسین از دست من
 نهاده و قتل حکم بر آن نروند و سر کرا از لشکران گفتند همراه من در وقت بیدار آید و شبانگاه

و بچشم قبول نکرد و چه از او افتاد بوالحق تر سپیده بودند این قدر کردند که صندوق را بدو آوردند
 و در خانه مضبوط کردند و قفسی گران بردار آن خانه زده بر پشتند و امام زین العابدین را با آن
 آوردند و بر بالای ایشان را بنیزل نیکو فرود آورد و صندوق را در خانه که نهاده بودند که در گذر
 آن خانه می گردید و میخواست که بهر یارک نام حسین را از نزدیک ببیند ناگاه دید که آن خانه که
 صندوق در ویست بسایه شمع و چراغ روشن شد و میر تحجب گشت و گفت آیا این روشنی از کجاست
 قصار در پیروی آن خانه خانه دیگر بود که روزی درین خانه دشت پیریدان خانه در آمد از آن زن
 می بگریست دید که آن روشنی هر ساعت زیاده میگرد و تا بجای رسید که هیچ دیده تابش ناپسیده
 آن نور زنده شتی **نظم** در داکم هیچ دیده ندارد در دین جهان کتابی است که احاطت بحال او
 آنجا که در بارقه نور او ظهور کند و گو عظم من زن که نباشد جمال او و القصه بعد از غلبه نور انبیاست صفت
 آن خادگاه گشت و عمارت نازل گشته از آنجا تا خون خبر روی سیر و نمد با کنیزان بسیار که بهر یار
 و نیاز هستند بی بادی ندای زدند که بگر تو را طو قوا راه رسید که مادر همه آرمیان یعنی خواص صفتی است
 می گذرد و همین دستور مردم مختار غلیل است سواره مادر حق و با خبر مادر اسمعیل فرود آمدند
 آنکه رحیل مادر یوسف و حضور او خیر تقیست کلشوم خواهر حضرت موسی و آسید زن یعقوب میم
 مادر عیسی نزول فرمودند ناگاه خروشن بر آمد و عمارتی در رسید و در و خدیجه کبری را بعضی از آن خراج
 حاضران حضرت مصطفی صلی الله علیه و سلم علی جمیع الامم و اهل المسلمین فرود آمدند و سر از آن
 صندوق سرون آوردند و یک یک باریت کردند که ناگاه ناله و ناری عظیم پدید آمد و عمارت نورانی
 پدید آمد و یکی بانگ بر سر ساز زد که ازین سوراخ نگاه کن که خاتون قیامت می آید پیر از حیرت میخوشند
 و چون با خبر شدند حجابی در پیش نظری بود که کسی را از آن زنان نمی دید ولی خروش و فریاد ایشان
 می شنیدند و از یکی از آن زنان می آمد که السلام علیک ای معلوم مادر و آسید مادر و آسید
 معلوم مادر ای نور دیده من و آفریند پسندیده من هم مخور که من او تو از خضانت تو بستانم و شعله
 غصه ترا بکام مقام فرو نشانم و در اخبار آمده است که فاطمه در آن شبی چند و در شری آن امام
 مظلوم فرود آمد که خروش از آن خاتونان می محسوس می آمد بعضی از آن کلمات از خواهی ای من انبیا
 معلوم میتوان کرد **غزل** اگر نیست ابرو نیان همچو من بگریستی چه چشم بیرون بر لب قطره زان
 بگریستی چه کاشک صد دیده بودم و مردم چشم مرا به تابنده دیده بران خورشید من بگریستی چه رشته مو
 حسین آغشته شد در خاک خون و چشم شب کو تا بران کین رسن بگریستی چه یوسف مصرع

اما چون که روز شد سر و اهل بیت را از زیر سیروان آورده و براه نهادند و سازل مرا علی شکر کردند
 میانشهر عثمان رسیدند و بقیه ستمانی از آسرای شام که در حرب امام حسین حاضر شده بودند و با
 باین لشکر همراه آمده حکومت این شهر تعلق بوی میدادند و بفرموده شاه را آئین استبداد و سطر بان
 آغاز نموده بر غوغا نشستند و مجلس خبریایستند شادی و نشاط کردند و آن سمر و کار
 بابل بیت گردشهر رسیده آوردند جوانی بازرگانه که او را زیر خراچی گفتند که آن روز در بازار
 عثمان استاده بود و طلب و بخت مردمان می دید و از هر طرف او را سوار کباب و سینه میشدند
 از سکنه پرسید که اگر هستن شهر را بچیت و این همه سرت و ذرمت خبر کیست آن گفت که تو
 غریب گفت آری دیروز بدین شهر رسیدم و امروز چنین حالتی دیدم و سبب این حال آنکه
 که چیت و آنکس جواب داد که جمیع مخالفان یزید که در عراق عالم باغی گری برافراشته بودند و در
 مطاوعت و متابعت فرو گذاشته بودند استامری شام و کربلای کوفه بقتل رسیده اند این ستمانی
 ایشان است که بر سر سزاه گردشهر گردانند و این عورت که در سوزج می بینی اهل بیت ایشانند
 زیرا که گفت این حاجت سلمان بود و بدینا شکر گفت سلمان بود و اما اهل بی اندام از آن
 سیروان آمده پرسید که سبب سیروان آمدن ایشان بر سر سزاه بود و گفت منتر ایشان می گفت
 که من سزاد و از حرم با ما است از یزید چه برادر و پدر من امام بوده اند زیرا که گفت پدر منتر ایشان
 که بوده گفت ابوتراب که نامش علی بن ابراهیم است و در کوشش حسن که با پدر یزید مسلمانی
 که او چه نام داشت گفت حسین گفت مادر این دو برادر که بود گفت دختر خیمه سمر و اشتر عسید
 که او را فاطمه زهرا گفت پس از یزید که این تهمان بشنید و در از دلش برآید و وی بی نیایب بود و چنان
 کرده روان شد چون بر رسید دشمنش بر امام زین العابدین افتاد و گریان شد و شانه زده پرسید
 که ای جوان چه کسی گفت مردی غریب فرمود که همه شهر خدا شد تو چرا گریانی گفت از آنکه من
 شترامی شناسم و ای کاشته بر گردین شهر نیامدی تا این حال شایده کرده و در نیافتم که از
 قبیله خود دورم و در غربت بچاره و در محروم و از غم شهادت و بهاک و در محروم و اگر نه کار نمی کردی
 و دشمنان که از آن بر صفت دوران با ندی قطعه حکیم چه چار و ساقم که اسیر و در و دهم و بچینی
 چه گویم که غریب و ستم و سرگردان دارم اکنون آب حله گشت است و پدر از غم بگریه خود شده
 بخندم و امام زین العابدین بگریست و گفت ای جوانم از تو بوی اشتیاق می شنوم حق تعالی ترا
 جزای خیر و پاد و زیر گشت ای محبوم زاده مرا کاری فرماید و از زور و سکه در خاطر سوار گشت

باز گوئی تا با بخت تو ام شطرنج دست بجای آورم مصحح هر چه حکم کنی جا کریم و خد شکار چه شاهرزاد و زهره
 که ای جوانمرد آن کس که سر پریم دارد و بغیر ما نماند از بهر کس شتران پیش رود و ما سر دم بخار و آن کس که
 شوند و غرات باد و حباب بمانند بر رفت بچاه و نیار بکنس و او که سر دام خنجر داشت تا از
 پشتیرانند و مردم تماشا سے آن از جوانی شتر دور شدند و زیر باز آمد که یارین رسول اهل بیت
 لغیر سے فرمود که اگر جامه زیناد سته دار سے براسے حرارت ببار سے الحال بر رفت و براسے
 شکر کباب غرات اهل بیت دو جامه یار و دو بوجیت امام زین العابدین چید و فرستید و عمارت زیبا
 و دما شاسے این حال خروش و فریاد از نیار برآمد و زید و زکریا شتر می آمدند و بچشید و دید جمعی
 مست و سراندا که غمزد زمان و شاد و سته کنان و بدیدند غیرت دین و رحمت اسلام و زید
 در بر بچشید آمد و دو نیم و عنان کرب شمر گزید گفت ای یارین چه کین داشت سے بدید و دین
 این سیر کیت که بر نیزه کرد و در این فرزند آن که اندک بر شتران رفت و دستهای شامیه و پا
 و دید سے شامیه کند و اسباب مقربیت شامج باد و دلمای شامیه پریشان و زنگنه غلط
 شامیه را دید سے نور باد و دل از دیار چشید و یار و شاد و سته سے خبر سیمین باد و از خبر خبر نیست
 و نفرین سباد و شمر غمزد و ملازمان زید که بر نیلین بی ادب را یکبار به تیغ و شمشیر حمله آوردند و در
 شمر نیزه شگ و دشت بجانب می رود آن که زید چند آن زخم خورد و سید که از راه افتاد و پیش
 مردم گمان بردند که مرده و را بگذاشتند و بر پشتند و شمشیری بود که زید خیمه باز کرد و سے را در آغوش
 خود ندید و فریاد است و در آن شمشیر مشد سے بود و در عقلان که حضرت سلیمان علی نبیا و علیه السلام
 ساخته بود و سیکر از پنجا ابرار و دنیا سبز و دکان و ان شمشیر مقدس آسوده بود و زید و زکریا
 کوفته از ترس دشمنان پناه بدان شمشیر جان در آمد جامے از عجبان و دید سیمین سیمین
 که دو جامه جا چاک زد و آب از دیدن کشته و آتش در سیمین برآورد و خسته زیر گشت شامیه کیت
 ست که مردم این شهر سیمین و در طب اند و شامیه شقیب جمله در شمر شاد اند و شامیه و عسرت نیمه و نیست
 و شامیه و ترغیت ایشان جواب دادند که عزیز وقت شادی قار خیان ست و زنان ماتم نمیان
 خانه ان اگر دشمنانی بمیان ایشان باز رود اگر از دو سته شامیه و شامیه و عسرت و عسرت و سیمین
 اگر در و سنده سیمین در و سنده ان را سواد اگر سده زمانی شمشیر و با سونگنکان در سازه و سیمین
 ای شمع بیامان و تو زار که بر کیم به کا حوالی دل سونجه سیمین سونجه دادند و زید گفت ما شاکه من از
 مخالفان با شمر و حال سیمین از دست قاتلان امام حسین جان رسید و حلیه سیمین آورد و هم از دست

معاندان روی بدین شہد منورہ پاکیزہ کردہ پس صوت اجل تنہای باز گفت و جزاجہتا سے خود
 بدیشان نمود و باتفاق بصیفت اہل بیت مشغول شد و تا صفت سے خود ندک کاش ذکر را بگوید
 ہم جانا نشانار شد نمود سے یا انتقام نام حسین از دشمنان باز کشید سے زیر گفت حلتے ہم
 انتقام سے توان کشید لقصہ از پر مالکای خود را ہمہ اسب و سلی و خریہ و صد و دہ تن یادی
 بیت نمودہ رول جوہر خوج کر دہ و غلبہ را قتل و اسیدہ در دہ رابست آوردن و نقصہ انان
 در کتا سبہ علانہ مذکور است اما چون خبر ان لشکر آوردن سران سرور بد مشن رسید حکم شد
 تا شہر را آئین بندہ و مردم شہر را تا شہر رون روند در کثر الغرائب از ابو العباس کہ از سہل ساعد
 رخصتہ اللہ رحمہ فعل سیکند کہ من تجارت بولایت شام رفتہ بودم روز کے در جواسے دشمن پہچی
 رسیدم مردم شام سے کہ روز دہل میروند با خود گفتیم مگر این مردم را عید سے بہت
 و را سے عید کتا مردم از سبہ جال پر رسیدم گفت ای شیخ مگر تو عراق سے گفتیم من سہل ساعدی
 صاحب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم آن کس آہ سوزناک از سیدہ بر آورد و گریہ در گرفت و گفت
 عجب بہت کہ درین تخریب از آسمان غریب نے بار و وزین عصیبت زمین اہل آنرا فروئی برد
 گفتیم کہ امام ہم ست گفت خبر از سے قطعہ آسمان از جہدہ لکلیل مرجع برگرفتہ و ترک
 کردہ و انڈین امام کلاہ از سر گرفتہ و زہر و سجون جناب کیسولای خود را باز کردہ پس شاہن
 چہرہ کجا بشید و انفاق و در گرفتہ و گفتیم دشمن ترا زمین بگو گفت این سر امام حسین بہت کہ
 اہل عراق بیوسے پریدہ بہ فرستادہ اند و مردم شام فرج و شادی سے کنندہ گفتیم آن سر را از
 کدام دیر و از بہر در سے آوردہ بگو گفت از بابا ساعا پس در پیش دیدم و بسے ریخ و شیدم
 کما خود را بمیانہ شتران اہل بیت رسانیدم بر نیزہ سر سے دیدم کہ بسر مبارک رسول صلی اللہ علیہ وسلم
 شبیدہ بود کہ یہ زمین افتادہ و کے از عمدات اہل بیت باسن بسجن آمد کہ ای سرور ای گری گفتیم
 من انت کو کیستی گفت من سیکندہ ام و شتر امام حسین گریس زیادہ شدہ گفتیم ای فرزند خاتون
 قیامت من سہل ساعد سے ام از اصحابہ بزرگوار تو سرچ حاجتی داری کہ بدان قیام نہایم گفت
 آری این نیزہ و داران را بگو تا سر دیدم را با سر سے و گریہ بیشتر بزند تا غلبہ اعبار شاسیان بدیشا
 و اندک از نظر خلق دور با شہر من شیش رفتہ و حال آن سر بزرگوار را گفتیم تو حاجتہ دارم اگر
 قبول کنی چار صد و دہم بتو دہم گفت حاجت نیست گفتیم راس امام حسین آن مرد چنان کرد
 من از لوسے دارم خواستم کہ بزرگوار اہل بیت باز آیم از غلبہ مردم میسر شد و از دہام بر تہہ رسید

معلوم کند بشیر سربارک امام حسین پیش تخت یزید بر دو این رجز آغاز کرد و صریح انکار کا سببه
 نقیبه و دحیاء بیکرین چهار پایان مرا از زور و نفوذ تو ع است قنات الملک الحقیقه به حجت
 آنکه من بکشتنم بادشاه زور گوار را ع قنات غیر ان سس با و ابا به کشتنم کنه را که بدترین مردم
 از جنت باور و هم از جنت بدتر و بدتره چند دیگر که متعلق شرف نسب و کثرت حسب امام حسین بودند و خود را
 یزید ازین سخن در خشم نهاده گفت اگر میدانستی که حسین بدین صفت موصوف و بدین موصوفه
 بود چرا اورا کشتی و کشتن تو را جز ازین تیر و سبک ترا بود و سامان آنکه خود را ویرا بیرون کوشاک
 گردنش بزدند و این بشیر ازان دو کس بود که قبل امام حسین اتفاق کرده بودند و در بعضی
 کتب مذکور است که این صورت مجلس این زیاد واقع شده و الله اعلم پس یزید روی بامر او کوفه کرد
 و حسین را بگویند که کشته از حرم قیس بر دایمی شمر و یی الحوشن آغاز کنم و گویند این شخص با
 تن از افرات و شیده خویش بکرم با فرود آمده بود بالشکر گران متوجه او شدند و چند آنکه او را بیعت
 نمودند و بیعت پس زیاد خواندیم و اجابت نکرد و ما بر حمله کردیم و مانند کفر حمله و ما را زوی و دشمنی
 بر آوردیم و سر اسب ایشان بریدیم و تنهای ایشان بر خاک افکندیم و حال اجسام ایشان را آن چرا
 افتاده است و جامه ایشان بر خاک و خون آلوده یزید زمانی بنیاب سر و مشر افکند و هیچ سخن نگفت
 و شتی زین بلبیده فرموده سربارک امام حسین را در آنجا نهادند و حشمتی یزید و بنی بیهوش
 شارب لبهای امام حسین میکرد و میگفت حسین چه لب و دندان نیکو داشته سیکه از حضرات مجلس
 لب بر یزید زد که دور و ارباب را ازین تنایا که بار دیده ام که رسول صلی الله علیه و سلم بوسه برین
 و برین لبها نهاده است نظم آن لب که بوسه داد و بر و بار بار رسول چه سوسش بچوب کردن اشارت
 بکار و است بدان سر که بر کنارش داشته وطن چه در پشت زرنهاده به پیش تو می سر است
 ابوالموکیه خوارزمی آورده در دران زمان که یزید تقصیب بجانب لب دندان سربارک امام حسین
 ع را کرد و حمزه بن حنیف بنی السرخه که از صحابه که با او از یاران سید را بر او بود قضا و در آن مجلس
 تشریف داشت او از برکت سید که قطع السرخه باینزید حد دوست ترا بر او ای یزید میخواستی که چوب
 بر جای زنی که جنابین نوبت مشاهده کرده ام که حضرت سالت صلی الله علیه و سلم بوسه بر آنجا میزد
 یزید در غضب نهاده گفت اے سمره حرمت تو را بحت تو را رسول صلی الله علیه و سلم نگاه میدارم و اگر
 شرف محبت تو با آن حضرت مانع نشدی گردن ترا بر سرم سمره گفت طرفه عالی است که ملاحظه محبت
 با آن حضرت صلی الله علیه و سلم میکنی در رعایت فرزندان عزیزا و بدین نوع بجای آری حاضران ازین سخن

سر امام حسین را وید کہ ہی از دل پر و بر کشید و گفت ای یزید من در زمان حیات پیغامبر
صلی اللہ علیہ وسلم بہم تجارت یاد نیردہ بودم و بخواستم کہ ہی را بہ یکہم از صحابہ پرسیدم کہ حضرت
رسالت صلی اللہ علیہ وسلم چہ چیز دوست میدار و گفتند بوی خوش مثل ست من در خانه و مشک و دود
عبر اشہد ببرد ہشتہ بخاند و سہ ہفتم و سہ در خانہ ام سلمہ بود و در آمد و جمال آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم
را مشاہدہ نمودم از رخسار مبارکش چشمہ مرا کشی بفرز و دودل من و آبہ محبت او گشت بر سہ
سلام کردم و آن عطر را را پیش دی نهادم گفت این چیست گفتن محقر بدیدہ است کہ بخدمت شما
آورده ام ہمیشہ پاسبی منی نزد سلیمان بر درن بد عیبت و لیکن بہرست از سوردے حضرت
رسول صلوات اللہ و سلامہ علیہ گفت نام تو چیست گفت عبد شمس گفت ترا عبد مالو یا بنام کردم
و اگر اسلام قبول کنی من بدیدہ ترا قبول کنم من نیک دروے نگرستم دانستم کہ آن پیغامبر است کہ
علیہ السلام مارا از خبر دادہ ہمیشہ عیبت بنام او چو یا نام شردہ دادہ از من نام افش
جان مرده دادہ نے الحال بردست و سہ ایمان آوردم و بدوم باز گشتہ دین خود را پنهان داشتم
و حال چند سال ست کہ من بلوچ پسد و ہار دختر ہمہ مسلمان در میان رویان می کشیم و در ملک
روم و حکم پانی حال من آگہ نیست و در آن روز کہ در خانہ ام سلمہ در ملازمت پیغامبر صلی اللہ علیہ وسلم
بودم این عزیزیکہ سرش بخوارے پیش تو بے منم کودک بود از د حجہ در آمد و حضرت رسول
صلی اللہ علیہ وسلم بغل کشادہ و او را در کنار گرفته بوسہ بر لب و دندان اوی داد و میگفت ادر
خدا و بآگس کہ ترا بناحق بکشہ روز دیگر در سہ پیغامبر صلی اللہ علیہ وسلم بودم این جوان بار بار
کہ از بزرگتر بود بیا مذہد و گفتند یا جدہ ما یا یکدیگر کشی کہ فتمہ سچک یا م یکدیگر را توستہ نگذردن
اوسخو اہم کہ بدایم کہ قوت کہ دام مازیادت ست آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ جانان جہشتی
گرفتن مناسبہ با حال شما ندارد و برید و ہر یکہ خطہ بنویسید خطہ ہر کدام بہتر باشد او زیادہ تر
ایشان بر فتنہ و بر یک خطی نوشتہ بیاورند بدست پیغامبر صلی اللہ علیہ وسلم دادند حضرت تالی فرمود
و گفت جانان جہنم دید خود برید کہ او خط نیکوے شناسد تا بگوید کہ خط کہ ام از شما بہتر ست ایشان
برفتند و حضرت رسالت صلی اللہ علیہ وسلم برخاست و من ہم بیرون آمدم و میان من و سلیمان دو
بود و پرسیدم کہ چرا حضرت پیغامبر صلی اللہ علیہ وسلم میان بنیرگان خود حکم نکرد و گفت کہ خط کہ ام
نیک تر ست سلیمان فرمود کہ آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم سر و در دست میدارد و تامل فرمود کہ
اگر گویند خط حسن بہتر ست دل حسین مایل شود و اگر گویند خط حسین بہتر ست عجب بار اندوہ بر دل حسن

نشیند لاجرم این مهم را حال به پدر ایشان کردند من گفتم ای مسلمان بجزمت یاری برادر من
 و بحق دین اسلام که حقیقت کن که پدر میان ایشان چگونه حکم فرمود مسلمان قبول کرد و از همسر
 برگزیده شقیع مدد دیگر که اقامات و دفع شد ای مسلمان من که در روز بر تو گفتم بجزمت یاری برادر
 ایشان نزد کس باید که رفته بودند همان نوع که خرمی بنیه حضرت پیغامبر صلی الله علیه و سلم که نشسته بود
 بر خاطر خاطر از دین گذرشته حواله با در ایشان فرموده و گفته بنزد قبول عذر گردید تا او چه گویند پس
 پیش فاطمه رفته اند و بعرض رسانیده که جدا مانده و در خط بنویسید هر که خط او بهتر نوشت او
 بیشتر مایه نوشت بجزمت جد بروم را حال به پدر کرد و همین که نزد پدر فرستیم ما را بکلامت تو فرستاد
 و اکنون بیاور خطی که ما اگر برستی حکم کن فاطمه با خود اندیشه کرده که جد بزرگوار پدر را نماند
 سخنی است که دل بچکدام معلول شود من بچگونه کلمه طمس گفته که شما میدانید که من خطی از من فاما
 در عقد خویشین هفت دانه مراد دارم بر سر شما ناکر کنم هر که ام که بیشتر جنبه خدای بهتر نوشت
 کا طعنه با شمس بان گوهر را بر ایشان نشانده حشمت گوهر بر جیده و حشمت گوهر بر دست
 آورده نه الحال از حضرت عزت بجزمت یاری برادر رسانیده که نزد پدر زمین رو و پدر بال
 با فرزند یکدانه گوهر را به دو نیم کن تا هر یک نیمه بر جنبه و دل بچکدام اند و همین که در جبرئیل افران
 ملک جلیل یکدانه گوهر را به دو نیم کرده و هر یک از شما هر دو گان سه گوهر نیم جیده اند ای زین العابدین
 نعم مشیر که مصطفی صلی الله علیه و سلم در هر یک از شما هر دو گان سه گوهر نیم جیده اند ای زین العابدین
 خداوندی خود هسته که بچکدام معلول شود من در دو نیم خربشیده و ام که ان تو یک برادر را نه داده اند و
 شربت الکس چشمانده و هفتاد و دو پاره جگر از دوسه برآمده و سه نیم که سران دیگری با هفتاد و دو
 در نظر تو نهاده اند و ای بر حال تو به میانان تو لطمه ای ناک ان نسبت فرزند مصطفی جانشین و جبر
 روا کین چنین کنسید به حلق تشنه درین تیغ کین انید و در خاک دفن نهاد و رخ نازنین کنسید
 چون سخن بدینجا رسید بنویز از حاضرات مجلس برآمدنیز به تبرسید و گفت ای عبد الشمس ملک
 بر من می شورانی و در محبت را با شوبه می آویزه اگر نه آنست که تو رسول قیسری و الانی الحال تا
 بسیارست میرسانم عبد الشمس گفت ای بی شرح ان انصاف درست رسول قیسر رسید اری و درست
 رسولی اکبر فرمود میگذازم بر زید با ناک بر ملازان نزد کین مرد را از مجلس من بیرون برادر برادر
 و برادر بیرون بردند و در دو نیم با خرمی رسید و بود فرمود که بعضی از زبان را بیارید تا سخن گویم ام کلثوم و زین
 و زین العابدین پیش آمدند و زین را که چشم بر سر برادر افتاد بر داشت که دو اجداد و امجد

پس روی بریزید که در هیچ میدانی که چه میکنی زنان خود را در پس پرده نشاند و دختران محمد
رسول الله را صله الله علیه وسلم در پیش خلق بنده نشاندند که در وقت بازخواست از عنقه این عمل
چگونه بیرون آئے نیزید ازین سخن بر جوید و بزرید و پرسید که این چه کس است گفتند خواهر حسین است دختر
فاطمه زهرا نگاه ام کلثوم بر پای خاست و گفت اجازت ده تا سر برادر را بردارم و دیدار باز پسین
به بنیم دستور سے یافت برجست و سر امام حسین بر گرفت و لب خود را بر لب زن داد و بپوشش شد
پس سر بر آورد و گفت ای نیزید امید میدارم که دین دنیا را حجت نه بینی چنانچه ما را در پنج افکندی
نیزید گفت این زن و از زبان هم خواهر حسین است گفتند آئے این ام کلثوم است گفت
ام کلثوم چون دید که خدا حق شمار اید و رخ کرد و آنچه بر ما کرده بودید بر شما واقع شد ام کلثوم
فرمود که خدا منافقان را در و نمک و سوسه خوانده که ان المنافقين لکا ذبول و بکایان لکثرت کرد
و عدله عذاب فرمود که لعن الله المنافقين و المنافقات و بعد از آن که اهل بیت پیغامی صلی الله علیه
وسلم از کذب و نفاق متبر او متبر اند نیزید از در و میگردد و اینده تو جز بنین العابدین کرد و گفت
این کدو که گشت گفتند علی بن الحسین گفت من شنیدم که گفت بن الحسین گشته شد گفتند
بریا سپردید و گفت اکبر و گفت اشعر گشته شد و این عمل وسط پیاورد و او را گرفته آوردیم نیزید
گفت ای صبی تو بدانی که پدر تو خواست که بر منبر با خلیفه بنام او کنند و منسند خلافت مقام او بود
خدا سیر که مقصود تر رسیدن این عالمین گفت اسے نیزید این منبر پادشاهان مانده اند پادشاهان
تو خلافت را بدوران باز میا تری و که در راه دین جهادی کردی یا از پدر ان کو که پادشاه الهی شد
ی آوردند امام باقر و تو در قیامت پرسیده خواهی شد و سیدم الذین ظلموا ای متقلبین متقلبین
کردن سکه که اندر و جگر از پهل خون بود و حکام را لوی عمل سنگون بود و ای از بر اسے دست
و در داده دین بر او اندیشه کن که حال تو ان روز چون بود و نیزید ازین خبر ان در خست
و سر نهنگی را گفت این را بیرون برو مشش باز کن و پیش من آرسر سنگ و سنت علی بن الحسین
گرفت ام کلثوم برجست و بر دو دست و روسے زد و گفت پس زاده سهند دست ازین کو که مدار
و اندر چکس نمانده است که دختران محمد را صله الله علیه وسلم محرم باشند الا این کو که پس این پیش
کردن شهرزاد و یک یا جدا یا خیر مرسل به حسینک مقتول و فکاک فضا که چون نیزید
این بیت استمل کرد در زهرا عرضاے وی افتاد و فرمود تا دست از سوسه برداشته نزد یک
خودش خواند و در پهلوسے پیکرش بنشان گفت یا علی سپرد من کور من بتر نزد یک است تو اسے

که باو کشتی گیرے امام زین العابدین گفت که کشتی سہل است مہر کی را کار دے وہ ناظر
 محارکہ بنیم و ہر کہ غالب آید مغلوب را کشتہ و تو تماشائے کشتی راوی گوید کہ درین محل نقارہ شام
 فرو کو نہند پس پسر نرید گفت ای پسر حسین این نوبت پدر من است فہت پدر تو کجاست امام
 زین العابدین فرمود کہ زمانے قاتل کن تا جواب تو باز دہم ناگاہ کہ داد نقارہ خوشنمون
 آغا ز بانگ ناز کرد امام زین العابدین گفت ای پسر نرید اینک نوبت جد پدر من است کہ
 می نوازند تو نوبت پیچہ وزد غرہ مشوکہ درین سرے فانی ع ہر کہ پیچہ وزد نوبت اوست
 اما نوبت دولت ما تا قیام قیامت باقی است اور در از ضرب امامت مسکے مساوت بزمام ما خواستہ
 و برینا بر عزت و کرامت خطبہ تفصیل بنام ما خواہند خواند طبیعت تا دور روزگار بود و دور
 تا نام کا کلمات بود نام نام است پسر نرید خاموش شد حاضران از فصاحت شاہزادہ
 زمین و زمان تعجب ماندند میان نرید و امام زین العابدین مباحثات بسیار رونق شد
 چنانچہ ذکر آن البلول سے ایجاد قصہ سخن بجائے رسیدہ کہ علی بن حسین گفت اسے نرید
 جبریل در خانہ مافرو آمد یاد رخائے شائستہ تلمیح و رحن مانا نزل شدہ یاد رحن لازم سووت
 ذوالقرن بے دربارہ مست بار بارہ شد اما ہمین میگفت تا عیشہ بریزد فاقہ ہستی ازین
 سخنان جبرو طارے شد گفت یا بن الحسین از من حاجتے بخواد تا روا کہم گفت قاتل پدرم
 بمن وہ تا کہشم نرید سرداران کوہ را طلبیدہ گفت کہ حسین اگر کشت گفتند علی بن نرید
 نرید فرمود تا اورا حاضر کرد و پرسید کہ حسین ما تو کشتی چون خونے سیاستا بشیرین کا کا
 دیدہ بود تبر سید و گفت عاشق را با کشتن چکار گفت پس کہ کشت گفت سنان بن انس را
 آواز دادند و پرسید کہ تو کشتی حسین را گفت لعنت بر قاتلان حسین باو نرید تند خد پس گفت
 اورا کہ کشتہ است گفتند شمر ذی الجوشن کس فرستاد تا شمر را آوردند پرسید کہ حسین با تو کشتی
 گفت معاذ اللہ نرید گفت ہمہ مردان متفق اند بر آنکہ اورا تو کشتہ گفت اینان دروغ می گویند
 غضب بر نرید ستولی شد پرسید کہ پس را کہ کشتہ است شمر گفت من رست کہ گویم کہ حسین را کہ
 کشتہ است آنکہ قبائل عرب را حج کرد و در بیت المال بکشا و لشکر را سپہ سلاح و نفقہ و خلعت داد
 و گفت بروید و با حسین حرب کنید نرید را افعال عظیم دست داد و گفت بر خیزید لعنت خدا
 بر ہر ہشما باد آنکہ روی امام زین العابدین کو کہ حاجت دیگر طلب کن گفت سر پدرم را بمن دہ
 با سر دی دیگر تا بہرم و بہر تنہا سے ایشان محض سازم گفت این حاجت تو دوستی است دیگر بخواد

گفت مرا اهل بیت من اجازت فرمای تا بیدینه روم و بر سر روضه جدید گردار خود صلوات الله و سلامه
علیه بطاعت و عبادت مشغول شوم گفت این مراد هم حاصل است آرزوی دیگر در خواه گشت
فرود آدینه است مرا اجازت فرماتا بر منبر روم و خطبه بخوانم نیزید گفت این آرزویت نیز بر ارم
و خطابت فردا بگویم اما چون روز دیگرش نیزید از وعده خطابت امام زین العابدین (ع) پیشان
خطبه فصیح شامی را مقدر کرد که خطبه بخواند و منادی کردند که همه کس مسجد جامع حاضر آیند چون
مردم بنماز آدینه حاضر شدند و خطیب بر منبر رفته بستان لیل سفیان زبان بگشود و در مدح
الابی طالب مبالغه بسیار نمود و بطلان حیثین را بیان کرد و حقیقت دلولیت نیزید را عیان
زین العابدین (ع) بے طاقت شد خود را نگاه متواتر داشت آواز داد که یا شامی بپس خطیب
القوم انت اے مرد شامی به خطیب تو مرا این قوم را رضای مخلوق را بر سر خط خالق خفتا نمود
و دین را بدینا دون بدل کرده مشنوی پیدوی فتن و هوی کنی چرا حق این نیست
خطا میکنی و دحق اخبار نگوی سخن بد مدحت اشترار ادای کنی چاکل عبا از همه فاضلتر اند
دم چنین قوم چرا منی کنی چایس روی به نیزید کرد که بوعده که مراد داده و فاکن دوام جگر گشته
از دمه خود داد کن و اجازت ده که بر منبر روم و چنان خطبه که رضای خدا و رسول (ص) بدان باز بسته
بخوانم و کلماتی مستمعان مستمعانی او گشته شاکت با وجود شون داد اکم نیزید گفت بر منبر
رفتن حاجی نیست هم اینجا برای ایستاده سخن که خوابی بگوی اهل دمشق بقنان آمدند و اشرا
شام برای فاضلند و درخواست نمودند که نیزید را هم که الفاظ عبارات اهل حجاز را بشنویم و بهیچیم که
فصاحت و بلاغت حجازیان تا چه مرتبه است نیزید گفت که ای اهل شام این سپهر را زبانی با فتنه است
در ایشان را فصیح عرب اند مبادا که چون بر منبر رود آل ابو سفیان را فضیحت سازد و بنی امیه را
سختان ناسزا گوید اکابر گفتند او خرد سال است چه تواند گفت ما را بپوس است که از بعد خود سخن
نقل کنند که در آن مارا موعظه قند کرے بود نیزید التماس بزرگان را رد نتوانست کرد
اجازت داد شاهزاده بالایا منبر را بد و خطبه شکر حمد الهی و نعت حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه
وسلم و افرمود بر وی که سبها ام و ام فضا ی شیرین زبان بهدت تعریف آن فرسود و حقیر
بنام زین العابدین یا سرار تو صیغ آن راه نیاید بدائع الفاظ دلگشای آن چون و دواعی مسل
اهل دین بر غرض فصاحت و محوسه و حقانی سعانی جلان فزایش مانند و قائل دلالی را ببا
یقین بر اطالفت براعت و فصاحت شمل خطوی نظم نواع کلماتش چون مهر عالم گیر

ظرافت بخاش جهان نورافرا می و بین لطافت و خوبی ادا کرده کسی به سپاس نیرود و او را
خواجده و سرور و دنیا و آخرت و صلوات سوخته فرمود که همه را از تاثیر آن ننم و هیچ سینه از
نقرت آن گم نشدند و عیبت علام آن نشانم که آتش افروز و بطوطیان خود نامه حق آموز
پس از آنکه دیدیم با سکه اشکبار و دلهای بی آرام در قرار شده بود فرمود که منم که هر که را دانند
و هر که ندانند باید که بدانند اما برج الرسول المختار انا بنی امیة سیدنا الاخیار منم که هر که را
و ندانند و ندانند که منم که فرزند راکب البراق و افضل همه پیغامبران با اتفاق منم که سپاس فرست
سبحان الله که سر من و بجا در خرم گمان قایم تو حسین ادا و در منم که سپاس فرست
الی عبده ما اوست و عند یسب گفتن عیبت شد بدالتو منم که سپاس فرست و یلی ما و در
منم که اجتناب و احتیاط منم که حبیب حضرت اکر عیبت محمد رسول الله صلوات الله علیه منم که
شماره هزاره اوست و شهر با بخت کاد لایسته منم مفتاح خزانه انامه بنیة العلم و سید اجماع
منم که صاحب مناصب و مظهر محاسن و غائب عیبت علی بن ابی طالب رضی الله عنه
هرگاه که گفته انا بنی غریب از علوی برآمد که بعد از تو رفیق جدین فرمود که منم که سپاس فرست
سیدت شام الدالین منم که سپاس فرست و درج فاطمه زهرا عیبت منم که سپاس فرست
منم که سپاس و در سادات و شفیع خرم و عیبت بتول عذرا یعنی فاطمه زهرا منم که فرزند سید مظلوم
بتول امام مسموم سخن عیبت امیر المؤمنین حسن منم که فرزند شهید مظلوم و غریب مسموم فرزند
سردر و سید مسموم عیبت سیدان زب و ابی یعنی حسین شهید کربلا دین کل خورش و وفات
بر قیامت و از آواز گریستن هر دم غریب و در شوق افتاد و ازین غمناک تر سیدان ازین غمناک
عام بر خرد و بر لب و موزن را اشاق کرد تا با گساز گوید سخن را ازین انعامین منقطع گرداند
موزن بر قیامت و گفت الله اکبر و ام زین العابدین فرمود که نعم لایسته اکبر منم که سپاس
اشهد ان لا اله الا الله و انما انت الله و انت اعلم و انت اعلم و انت اعلم و انت اعلم
موزن گفت اشهد ان محمد رسول الله و ان زین العابدین عیبت از سر برشته موزن و زین
انگند و گیسو با سکه شکنین پریشان کرده گفت ای موزن بخت این محمد صلی الله علیه و سلم
بر تو سوگند که یکدمان تو قوت کن موزن خاموش کرد و نشان داده روی میزید آورد که ای سید
این رسول کریم جابو بود و با جدین اگر گوئی که جابو بود و دروغ گوئی و همه عالم داند که دروغ
گفتی و اگر گوئی که جابو من بوده که علی بن الحنفیه پس ترا چه چیز بران داشت که جابو را که برین حیرت

این حضرت بود و نیز مودعی تاشید که در دوحه زلات سلاطین عصمت و شہادت را چون اسیران بلبلد بلبلد
 بگردانید و مرا تہمت ساختی و خنہ دوزین جہنم انداختی و با این ہمہ کلمات شہادت میگذاری و در دوسے
 بقیہ مے آرسے و شرم نمیدارے پس دست کرد و گریان جامہ بدید و گفت تا اگر دوران بکسینست
 از شما که جدا و پناہ میبرد و دہ باشد غیر از من فریاد از مردم برآمد و گریستن بر اہل مشقت افتاد و بعضی بر سر
 شہندہ دیکشتند و مسجد جامع پدید آمد و یزید بر پاسے برخاست و بانگ بر موزن زد کہ اقامت بکوی
 پس اقامت گفتند و نماز گذاریدند و مردم و غلغلہ آمدند و دیدہ و دوجہم افتاد و یزید تہ سیری کرد
 کہ مردم را با صلح آورد و مجمع ساختہ ہمہ اکابر شام را طلبید و بفرمود تا شہداء اسرا خوف را حاضر کردند
 و سخنان درشت بہر دوسے ایشان گفتند بر ایشان نفرین کرد و گفت من از اطاعت شما بد و قتل
 امام حسین راضی بودم و اگر نہ اورا زندہ مے آورد و یزید حق خدمت او بجاسے آورد و لعنت بہ
 مردمان باد کہ پیچیدین امرے اقام نمود و مرد عراق و شام بد نام کرد و در تاریخ العالم آورده کہ یزید
 این سخنان بجهت آن بر زبان میراند کہ مردم بر قتل امام حسین و اہل با و نفرین میکردند و یزید را
 توبیخ و سزانش منہودند چہ این کار نہ آسان کاریست و این نہ عمل سلوک و کار لطیف نہ باز چہ است
 ناعت سر بریدن شہر پاسے را کہ بودی حضرت روح الامین گہوارہ جنبانش چہ نہ سهل است اویش
 شیر مردہ کردن نوہاری را کہ از باغ رسالت رشتہ شد و سر و خالانش نہ آسانست کردن بر سر نیزہ ہر
 شاہی چہ کہ دادے بوسہ سلطان رسل بر سر و خالانش بوقت قتلش از ہر ذرہ آوار مے آمد
 کہ نفرین خدا است تا بر شہر و بر انصار و بر احوالش در کفر العباد آوردہ کہ یزید اہل بیت را در درون کوشک
 خود جای مقرر ساختہ بود و امام حسین دخترے دشت چہا رسالہ بسیار آورد و دست و پا و خنجر و
 زینت و دست میداشت و تا پیشش شہید شدہ بود و اکم مے پرسید کہ این اسلے تجارت من
 مے گفتند بجائی رفتہ است و اورا با انواع تسلی میدادند و اورا بدید از پدر شایق عظیم بود و دین قشت
 کہ در کوشک یزید بودند شہے این دختر پدیدار در جواب دید کہ اورا در کنار گرفته از غایت شادی بسیار
 و پدر را ندید شوش زیادہ گشت و آغاز منظر اب کردہ تنان در گرفت حال پرسیدند گفت حالی
 مے دیدیم کہ در کنار پدر نشستہ ام چون چشم باز کردم اورا نمی بینم مرا گویید کہ پدرم کجاست کہ مرا نمی بیند
 طاقت فراق نمادہ دہر چند مے گفتند ای دختر مہر کن و گیسائی پیشگیر جواب میداد کہ ہمیت
 بعل و سر را تاب نشکستہ است و طاقت فراق و شب تنہائی نیست چہ باید مردم سرکش من
 یا مرا پیش پدر فرستید چون اہل بیت این سخن بشنیدند میگفتند فریاد از نهاد ایشان برآمد و فریاد

و گرفتند نرید از غوغای ایشان از خواب و در آمد کس نه شاد و ناخبر که در اهل بیت چه دل واقع شد ایشان
 صورت واقع باز گفتند و خبر نرید رسید که دختر امام حسین پدر را در خواب دید و سر اسب دید و بر
 بیضا قتی که کند نرید گفت بروید و سر پدرش بد و نمایت نشاید تسلی یابد نرید بدان سر را
 در خانه خاص فرو نگاه میداشت خاندان نرید آن سر را بر طبق همین نهاده و ندیده از دست کس
 بران نگذارد نرید و نرید اهل بیت آوردند و گفتند نرید می گوید که سر پدر را در ابد و نمایت نشاید که
 او را تسلی بدید باید امام بن طبق را پیش و س که نهاده پرسید که این چیست گفتند آنچه می طلبی
 نیست همین که منیل بر گرفت سر می دید بران طبق نهاده آن سر را برداشت و نیک دمان
 نگرفت سر پدر خود را دید آب سپید از سینش بر کشید و روی او روی پدر را دید و لب خود بر لب و س
 نهاده فی الحال همان بماند دیگر یاره اهل بیت را تعزیت امام حسین تازه شد مصیبت شهید ائمه
 پذیرفت غزل ای اجل با یزیدین چه غوغا و جهان انداختی چه بار دیگر مانع و دغا نهان انداختی
 ابر اندوخته بر آورد و س زور یاسی بلا چه برق حسرت در زمین و در زمان انداختی چه شکر
 در روزگار انس و جان که و س بدید آتش و در زمین پیر و جوان انداختی چه نرید چون این حال
 خبر یافت ایشان را تعزیت رسانید و ام کلثوم ابیارت طلبید که در خارج کوشک بمنزله بود و
 تعزیت اهل بیت ببارد و اجازت یافت بمنزله که جهت ماتم مقرر کرده بودند تشریف فرمود
 زمان اکابر تعزیت وی حاضر گفتند و سر شیکه در احوال نرید و س اهل بیت و خواهر شهید گفته بود
 میخواند و خانوان سرب آب از دیده می باریدند و از غم اهل بیت می زاریدند و یک بیت از قصیده
 ام کلثوم انیت شعرا نشت رجال و اسفین الموت ساداتی و نرید بی حسرت من بعد و عالی
 غزل نرید که بی نسوس غمخوار یانیم بد رفتند عزیزان و ز غم غوار یانیم چه آزاد شدند از غم
 ابن داگ و ما در مملکت گفتند گرفتار یانیم چه افکار شد از غم دل ایشان و بر رفتند و مانا که کن
 نادل افکار یانیم چه در خاک بختند و رخ از ما بختند و نسوس که در حسرت دیدار یانیم
 سیت نفس بر و طیب همه را بگذشت همه بادل و فکار یانیم چه در و روایت ابر الکریم چنانست
 که نرید اسباب سفر اهل بیت ساخته همه را جامه بداد و زاده چنانچه لائق باشد تعیین نمود و در آن
 بن بشیر را مقرر و تا بسی سوار کامل در طراست ایشان باشد و در محافضت ایشان سبانه
 بسیار کرده بجانب مدینه روان ساخت و امام زین العابدین سر پدر نرید را بر سوار دیگر گرفت
 بیامد بکر مادر بیست و سه نفر سر آن سر و بر این اطرار نشاند پایت و سر را شهید و دیگر بایران

میوست دوران راہ نعمان بن بشیر در ملازمت اہل بیت صحیحہ فرمودند داشت و قاعدہ قطع
 و احترام ایشان کمائی میفرمودی داشت نزول دار بحال اہل بیت بر وجوب دلخواہ ایشان سرخاوست
 نزول فرمودند و ہر گاہ ارادہ کرد کہ رحلت نمودند و در وقت فرود آمدن و سوار
 اہل بیت ملازمان نعمان دور شدند کہ تا ایشان را حجاب بنمودند و بنا بر ادب ایشان نگذاشت
 است کہ چون تریب بحدی نہ رسیدند نام کلثوم بازینب گفت ای خواہرا! حقوق نعمان بر ما واجبست
 و با هیچ چیز نداریم کہ بوی ہمسم زینب فرمود کہ صدق است گفتی اما نسبت نیست ما را چیزی
 الا حکایت ما را آنکہ دیور یا ویرایہاے کہ ما را هست بدو فرستیم پس آن پیرایہا از دست و گوش
 گردن و انگشتان بیرون آورده بدو فرستادند و عذر خواہی نمودند کہ این بعضی از جزئی
 خدمت است در دنیا و بایستہ پاداش حسن مصاحبت تو در قیامت تو خواہی ہم برسانید پس نعمان
 مطلقا چیزی از آن قبول نکرد و ہمہ را پیش ایشان فرستادہ پیغام داد کہ اگر چه ہر اسی ما با شما
 عزیزان نیز بود اما رعایت حرمت شما بر منی از اعراض نیائی و لعل نشد بلکہ را می بخشید
 حدیث بزرگوار شما کردم و بحدی کہ خدمت من قبول اہل بیت بنی صلی اللہ علیہ وسلم افتاد و پیش
 این خدمت چگونہ قائم کردن و پاس دارے این سوہبت کہ نامزد من شدہ چہ نوعی جایز و
 بطیبت اللہ الحمد کہ از بارے سخت بلند و بچنین منصبی این شہدم دولتمند اہل بیت اورا
 و عباس خیر کردند و ایشان را بحدی رسانیدہ بازگشت اما از بارے گوید کہ چون اہل مدینہ خبر آمدن
 اہل بیت مشغول و فغان از ایشان برآمد و لادما جبر و القہار از معارضہ و کبار حتی زنان کودکان
 ایشان قرین ماند و از بارے و رفیق گریہ و سوز گوارے با شہر از مدیہ و بقراری بہتقبال ایشان
 میگردان آمدند و چون امام زین العابدین را با دختران امام حسین و خواہران شہزادہ کوثر
 بدیدند بدرد دل و سوز جگر در خاک غلطیدند و بادیہ گریان و سینه سوزان ستمون این کلام
 بسج اہل بیت رسانیدند عشوی عالمی را جان درین امام پریشان گشتہ است و خانہ دلہا
 ازین اندوہ و یزدان گشتہ است و آفتاب از مدینہ رقتہ سوسے کرلاہ باسی کہ بلادر خاک
 چہان گشتہ است چہما میخویش خوش و چون ل گشتہ است عرق و حال مانند گیسوی پریشان
 گشتہ است ہر زمرۃ الریاض آورده کہ نج کوہست در مدینہ حضرت رسالت جزئی فرعی افتادہ کہ
 مردم گمان برده اند کہ قیامت قائم شدہ اول آن بود کہ حضرت رسول صلی اللہ علیہ وسلم در حجر ابر
 صلیطان در داد کہ الا ان محمد قد فعل خروشن نعمان از زمین فرو برد چنانچہ بحرمان حیرات است

صلی الله علیه وسلم و نجات با ششم و قبول اندر آیه اختیار بجانیه احد روان شدند و ششم
ازین حکایت سابق ذکر یافته و دوم روزه که حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم ازین مجرای
متوجه ریاض رضا بجائی شد یکچس نبود از اهل مدینه الا که در ششم و هفتم و اتم بود سوم و فتنه
خبر شهادت مرتضی علیه السلام از کوفه با صلح اهل مدینه رسیدن خان بر شیدند و گویند ما اتم بنیاسیر
صلی الله علیه وسلم تمانه شد چهارم نه که امام حسین عزیمت مکه کرده بود و دوا علیه کوفه داشت
و خاهران و دختران را می برد و اهل مدینه را و دوا می کرد و پنجم و ششم که اهل بیت از شام در رسته
و اهل مدینه استقبال نمود و عزیمت و گرفتند اما اهل بیت که بیدار شدند از گرداه و بر و فتنه
صلی الله علیه وسلم رفته یا و از سوزناک از جگر چاک چاک لغز بر کشیدند که دوا جدا و دوا محمد را
دو سید و دو اسند و ایمان نامان تو نیم غریبان و دو دمان تو نیم سوزان و گر میان او نیم
فرزدان تو نیم محنت کشیدگان با ویر جبران تو نیم غلطان محاسن و در بولایم مجرمان
ریخ و عنایتیم لکه کوب جنای کوفیان بیوفایم آرد و پنجم شام میان بی شهرم و خیانتیم تشنگان
آب فراتیم گراز و گاو غنایات حقوقیایم سلام فرزند دل بند تو آورده ایم و از شرارت آشوب
پناه بر و فتنه عرش اشتباه تو آورده ایم مکتومی با رسول الله برادر و خیمه ترا نگریست
اهل بیت خوشین را زار و بیار و خرم و در بلای دشمنان دین گرفتار آمده و کس مباد و در جان
هرگز گرفتار ما نغینین و اهل بیت اینجا گریان و نالان که ناگاه ام سلمه رضی الله عنها از حجره ظاهر و خود
بیرون آمد غریبان و نالان شیشه خاک کرد و اگر خون شده بود و در دست گرفتند دختر امام حسین
که بیار بود و در دست دیگر گرفته چون اهل بیت مادر و مومنان را دیده در آن خاک خون شده و
مشاهده کردند و در سوزان آن متضاغت و متراوت شد دختران امام حسین و خواهرانش
ام سلمه را و کنار گرفتند و دخترشان را و در پرستش بسیار کردند میان این عزیمت که بر سر دهن
حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم واقع شد از سر حد تقریر تجاوزست اتمامی ادائی می بیند
اتم نیم و خواصم و ارم ازین مصیبت و اندوه عظیم طبعیت مطلقا در جهان کون و فساد پس
چنین عزیمت ندارد و باید ام سلمه اهل بیت را تسلی بسیار داد و کسائی را از غم و ماتم حسین که گشتند
و عده بنواب بسیار فرمود که بر ای امام حسین تو ابل غایت دار و چنانچه قبل ازین گفته
که گریستن اگر باینکه موجب و خلل بهشت است و در عین الرضا مذکور است که پس عزیمت
روایت کرده که چون پدرم را وفات حاضر آمد زبانش بسته شد و رویش سپید گشت بن ازین

تبر رسیدم و این صورت را از مردم پرسیدم و گفتم تا او را پنهان بپوشند و دفن کردند
و من از جهت و سبب بار طول و محزون بودم شبانه ویرا در خواب دیدم که بار و سبب روشن
و جامه سفید نیکو پوشیده گفتم ای پدر حق سبحانه و تعالی با تو چه کردی که مرا بسیار مزید
گفتی بوقت مرگ علامات عجب بر تو پیدا آمد گفت آن سبب این بودی که گفتی زبان من زان
که شتر سنجی روم چون مردم مرا بقتل اندازد و در من همچنان بار و سبب و زبان گنگ بودم ناگاه
دیدم که رسول خدا صلی الله علیه و سلم پیاده و گفت و عیال توئی گفت آن سبب یا رسول الله صلی الله
علیه و سلم گفت بخوان آن مرثیه که در حق شهیدان اهل بیت من گفته اند **شعر**

لا اضحک الله سن الدهر ان ضحکت و دال محمد مظلومون قد قتلوا و تا آخرین ابیات
می خواندم و حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم می گریست چون شعر تمام کردم فرمود که نیکو گفته
و مرا شفاعت کرد تا بهشت یابد و این جامه رسول خداست که در بر دارم و ازین خبر معلوم میشود که گریه
بر حسین مظلوم موجب جرم جلیل جزای جزیل است **مشغولی** دیده که بر شهیدک ملاشد لشکبار
یابد از نور سعادت روشنی روز شمار از حقیقت تشنه شاه شهیدان یاد کن که گوهر اشکی از بحر دید
خوبین بر آید هر که او را در گریان است از هر حسین و بال سبب خدا ان بود و را بعد را قتل دارد

فصل دوم در عقوبات قاتلان امام حسین رضی الله عنه

قبل ازین حدیثی در عقوبات قاتلان شاهزاده از صفی رضوی نقل افتاده که کشنده امام حسین
در تابوتی است از آتش دست و پای او بسلاسل آتش منقذ و عقوبات او فرزون از عدد و عدد
باشد و هم در صحیفه شریفه با سند اعمالی حضرت رضوی مذکور است که حضرت رسالت پناه صلی الله
علیه و سلم فرمود که موسی بن عمران بعد از وفات یارون علیها السلام دست دعا بدگرگاه کبریا
برداشت که الهی برادرم یارون شربت فوات چشید و رخت از زندان فنا بیوستان بقایید
مر او را بیامرز حق سبحانه و سبب بدو می فرستاد که اگر ازین امر زین اولین آخرین طبعی عاصی ترا
اجابت کنم و همه را بیامرزم مگر قاتل حسین بن علی را که من بخود انتقام حسین از قاتل او خواهم
بعیت کسی نخواهم پنهان خونی بریزد چنان افتد که هرگز بر نخیزد و در کنز الغرائب آورده
که مهتر و بزرگتر همه ماران و وزخ مار است که او را شنید گویند هر روز بنفشه داری از روز و از روز
حق سبحانه میفرماید که ای شهید چه میخواهی میگوید الهی عقوبات قاتلان حسین را بمن حاکم کن
تا هر یک از خود برایشان ریزم و حق تعالی با او میگوید که ساکن شو که عقاب ایشان را از دست

همه را بیدار بفرستید و در آن محفوت بختهای کلی خواهند کشید این خود عقوبات
آخرت ایشان است که بایان ندارد و دنیا نیز همه بخاربان بودند و شام که در آن هر که حاضر بود
اما قبل امام حسین شامی بود که بر یک دیوای نزدیک و عنانی عظیم میخواستند و اما در کفر و
از امام حسین ایستاد و فعل کرده که فرمود که کسی از خارج نرود و اما از قتل امام حسین سخن میگفتند
از اهل مجلس گفت بیکس شاکست بکشتن امام حسین الا که در باب ترین جا باشد و آن خاصه
گفت دروغ است گویند یا اهل العراق من شاکست بکشتن امام حسین که در هیچ زمره نیست
فرمود در هیچ باب و در هر که شاره از هیچ بخت و تقدیرت الهی در پیش می آید و آغاز سوختن
آن کس بر خاست و بسوی آب وید و خود را در جوی افکند هیچ وجه آن آتش نرود و شاکست
و در درون آب گوشت و پوست او میسوزد تا در میان آتش آب میسوزد و سر او فرو افتاد و فلان
آنجای بود که او را از آب جدا کرده و در فرود آب ناداده شهیدان را چو آتش در دزدی و پادشاه
بیشک بیان آب و آتش و صفت و حسن بهر که فعل فرمود که مردی پیش می آمد که
مسائل و معجزات و معجزات او تفریح عظیم بود زیرا که در وقت حکم از وقت می آید که
شامه طاقت آن نمی آورد و اما تفریح می آید که سبب آن منت از وی باز پرسیم خود را در دزدی
از اهل سوال کردیم بنیادین فعل شد و گفت من از حال خود شاکست و امام حسین را
که من آن آتش بودم که بزرگ بفرات گمانی میکردند تا شاکست امام حسین است بر نماند و هر که
ما اعدا اناب من می کردیم بعد از آنکه بر آب می کردیم که قیامت قائم شد و من در شاکست
که فرستادم و از هر سو آب عظیم دینی بایم ناگاه دیدم که حضرت مصطفی صلی الله علیه و سلم در مکانی ظاهر و حسین
و حسین و بعضی از اکابر صحابه بر آب حوضی نشسته اند و بر سر دیکر از اصحاب بر پا ایستاده و
سقایان مردم را آب میدهند من پیش حضرت رسول صلی الله علیه و سلم آمدم و آب طلبیدم حضرت
فرمود که این آب است که من فرستادم که این آب است که من فرستادم که این آب است که من فرستادم
آب عظیم من رسولیت چهارم که فریاد زدم حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم فرمود که چرا این آب
منی میدهند گفتند یا رسول الله این آب است که بفرات نشسته بود و دشمنان شاکست
امام حسن را آب میداد حضرت رسول صلی الله علیه و سلم فرمود و سقوه قطرات او را فرمود که از نظران بیا
چون از آن نظران چیدیم و بیدار شدیم این من با خود یافته ام و هر چه چیدیم قطران میشود و در
آن موجب کرامت مشام مردمان است حسن ایضا فرمود که دیگر نرود و اما از آن نظران

بانیان و دینان

بانیان و دینان

و او را خدای تعالی دانست که زمانی را بخیر و تمام بر دست اعدا تراود خداوند چندی که از این
 بتر نباشد و ابوالبخاری آورده که مردی را در طواف خانه کعبه دیدند لغایت نود و گذشتی گفت
 خدا یا مرا بیا مرزودم تا که بیا مرزوسه سادات و شایخ حرم گفتند ای عزیز تو میدی از رحمت خدا
 است و هر چند که راکنه بسیار و جایت بسیار بود چون بدگاه حق رجوع نماید و مقبول و انابت
 و زاری کند و استغاثه آید امید آمرزش است همیشه اگر چه جرم بشمار از پیش ارمیده باشد باز
 خدا امید داریم که توجیر اظهار نماید امید میسکنی و از نا آمرزیدن حق خبر میدی ای آن مرد گفت بیا سید
 و قهقهه مرا بشنوید تا بدانید که نوید می من از چیست گفتند بگو تا بشنوم و هر یک حصه عبرت از
 قصه تو برداریم گفت من در آن لشکر بودم که با ما حمزه بن جحش جنگی کردند و بعد از شهادت من
 آن خیل شدم که سر مبارکشان برآورده بشام می بردند و با پنجاه کس بودند که نگاشانی آن سر را میبردند
 آن سر را بر تیر میبردند و سر را فروخته آمدند سر مبارک را در میان سه نهادند و گرد بر گرد آن حلقه زدند
 خنجر می خوردند و من از دور در ایشان می نگریتم و گاه و گاه بر احوال شهادت و حال خود می گفتم
 بشیر از شهباه بر همان عادت خود بعد از شرب خمر مست شدند و بختند و من در خواب می بینم که تمام
 او را از آنکه دزاره کشیدم کسی را نمی دیدم در آشنای این حال بالا نگریستم چنان بطرف من نگریست که در آسمان
 بکشانند و معاينه دیدم که خمیه از نور فرو آمده و در برابر سر امام حسین در هوا بایستاد و در سه مرتبه
 بار و نیای روحانی و بالهای نورانی فرو آمده سر امام حسین را از زیارت کردند مردی با جامه
 و عمامه سفید بالای سر نهاد و پرسیدم که اینها چه کسانند گفت مقران درگاه صدیقت اند که
 جبرئیل است و دو تن میکائیل و دو دیگر اسرافیل ناگاه جبرئیل علیه السلام بر خمیه شد و گفت
 انزل یا صفا اندر فرود آی ای آدم صفا اندر دیدم که آدم و شیث و ادیس فرود آمدند سر امام
 را زیارت کردند باز بر خمیه شد و گفت که انزل یا صفا اندر دیدم که نوح و سام فرود آمدند و نوبت
 دیگر فرمود که انزل یا خلیل اندر ابراهیم و اسماعیل و اسحاق فرود آمدند دیگر یاره فرمود که انزل یا کافران
 سر من و مارون نزل فرمودند باز دیگر گفت انزل یا روح اندر عیسی و مثنوی نزل شدند
 و هر پنجاهی که فرود می آمد سر مبارک امام حسین را زیارت میکرد و در آخر بر خمیه شد و گفت
 انزل یا حبیب اندر حضرت مصطفی صلی الله علیه و سلم نزل اجمالی از آن فرمود و بزرگان صحابه
 و اشراف اهل بیت چون امیر المومنین علی و امیر المومنین حسن و حمزه و جعفر طیار را چون نزل
 علی علیه السلام از آن خمیه برآمد دیدم که سر امام حسین را از جای خود حرکت کرده و سفتاد قدم

پیش باز دوید سر زوالی خود بر پشت پای آن حضرت نهاده با او از خیزن گفت یا جدایه حسین که
 از شمشیر آن یوفادار تا بکاران یا جود و محاسن چهار سید عالم علی علیه السلام آن بر سر داشت
 و روی مبارک در روی بایند و گریه در آمد و همه اینها بود وقت آن حضرت می گریستند و غزل
 آوردند و این غزل هم در وید بیکار است چاکستی نوح غرق طوفان ابتلاست بیان ای غایت تراش
 نبرد و در مزن و این شعله بین که در جگر شاه گرفتار است در گنبد چراست پیرین سر سوزن
 و ز دست خفته جبهه بیستی چرخا است که گویا برای مالم سلطانین حسین و چندین خروش
 و ولول و خیل اینیاست که اینها غم از برای دل مصطفی خوردند و آن خود چه در خواست که بر جان
 هست که اگر مرتضی بگریه ازین غصه و غریبست و در فاطمه بنالدانین حالدار و دست در سوزش
 نبرد زمین بود بیک بر سپهر و در هر که بنگرید بهین داغ مبتلاست که جبرئیل علیه السلام پیش آمد
 گفت یا رسول الله اگر فرمائی با اهل کوفه دشنام آن کنم که با تو م لوط علیه السلام کردم حضرت سرودگان
 میخواستند که فردای قیامت برایشان خصمی کنم جبرئیل گفت یا سید الطالین جبهه را که فرو داد
 سگ و سگد که با رافرموده اند که این پنجاه تن را بکاک کنیم رسول علیه السلام گفت که کفیه آنچه ایشان
 را گفته اند آن فرشته گمان حربهای آتشین شستند و هر که را حرب بروی زرد می آتش در دانه و ری
 و سبوحی با چهل و دگر سخته شدند چون نوشتن بر سیاه لقمه الا مان یار رسول الله گفت برو
 لا غفرک الله رک خدایت میا مرزا و من شک ندارم که سخن بنیامبر خلاف نیست اهل محرم شدند
 نقاب چرا فرو گذاشته گفت از بول آن واقعه میات من تنویر گرفته است پس باینه مردم
 نقاب ببردند و پیش چون رو کفک بود و دندانش چون دندان گراز از دین پیران آمده است
 و مثل آن حرم گفتند در دشوار زد یک ماماش است تو بجا فران زردان شخص نقاب فرو گذاشته
 از حرم بیرون رفت و هنوز ده قدم خارج حرم نهاده بود که صاعقه از هوا در آمد و آن ناپاک را که
 بسوخت فطخ از عرق ستم که ز آتش اینها بداند شد سوخته صاعقه ششم آبی و در زیر که الم
 یافت دل آن کشته معلوم که حاکم بیا بدانی و نامتناهی و راویان معتبر آورده اند که بعد از شهادت
 امام حسین و سائر شهدای کربلا از اهل و سر داران لشکر سپه زیاد و سوار و پیاده و خادم و خدمت
 ایشان و بی باکیش نزدند و آبی نچوشتند و خوردند و اندک زمانی را سر یک بقعوتی و دیگر که سب
 عبرت غالبان بود و هلاک شده اند و رشواده آورده که بصحت سیده است که بچک این فایان
 اسیر المومنین حسین و صحاب و نمائند که پیش از مرگ نصیحت نشد و مبتلا گشت قبل از ابله

بگویم در کشته انبیا آورده که بعد از شهادت شایرا و جانی بن یزید از وی عکاسه عزرو ویرا بر داشته
بر سر نهاده فی الحال دیوانه شده و باغ وی بمرتبگی بخت که بسلاسل عقیدش ساختند دوران عقید
فوت شد بنحیر سلسله ذر عا سجون ذرا عا سلسل گشت و جونه حضرت عقیس مندرش
از تن پاکیزه بر کشیده پیو شید و ابرص شد دوران کر نه پاک سده و هفتده سوره رخ شمر دنگه که آثار جمعا
وجا انتها بود و گذشته اند عقیس آن حضرت را عبدالرحمن بن حصین پوشیده و سب و ص گشته و سوی
و محاسن او بنحیه عبرت عالمیان شد اسود بن خطلیک شمشیر آن حضرت را بر گرفت علت فدا
بر دسے پدید آمد و خوره در سینه اعضا وی افتاد و سقط گشت مالک بن ابی روح شش شایرا داده
بگرفت از عقل بیفتاده یا ده گوی شد و مردم با وی بنهرل و سحریت میکردند و سنگ بسو میزدند
عاقبت کسے بازے بازے سنگ بر سر و زو و بدن حضرت مغزش پیشان شد و دشوایا آورد
که شمر ذی الجوشن مقدار زرد سرخ در میان بارای امام حسین یافته بود و بعضی از ان چتر خود
بخشیده و دختران را بر زگری داد تا از برای وی زیورے ساز و چون زر گر آن زر را با شش
در آتش هباز ناچیز گشت چون شمر آنرا شنید زر گر را طلبیده باقی زر را به دو داد که این را حضرت
من در آتش نه چون زر گر آن را در آتش نهاد آن نیز ناچیز شد و سے آرند که شتری چند که از شایرا
مانده بود آن بد بختان آنرا بکشتند و بیختند چنان تلخ بود که هیچکس از ان لقمه نتوانست خورد و قوه
عقوبات قتله امام حسین در دنیا و قتل ایشان با انواع عار و سق و مشقت بسیار بوده و برد
ابراهم شمر دشوار و غیر ایشان اند و ستداران اهل بیت سید اختیار نه در کتب مذکور است و بطور
و اندر علیم بذات الصدور امام یاقی در کتاب مرآت العجنان آورده که بعد از قتل امام حسین
و بک وقتی را سر عیسا سدر زیار بدارالا مار که کوفه آورده و آن سر خبیث نه غم را آنجا که سرب
لم امام حسین نهاده بودند نهاده و امام تر ندسے بر سینه و از عماره بن عمیر نقل میکند که چون
سر سید زیار و اصحاب او را بسجده کوفه آورده در حین نهاده من بدانجا رسیدم تا که از مردم شنیدم که میگفتند
نه آمد ناگاه ما سبک پیاد و میان آن سربداران سوراخ بینی عیسا سدر زیار و در وقت و بک زمانی
رنگ کرد و سیرون آمد و برقت تا از نظر مردم غائب شد باز فریاد مردم برآمد که آمد آمد که همان ناریا
همان غل که پیشتر کرده بود و کار نمود و خد فیت این عمل مشاهده افتاد امام یاقی خبر سوره که علما
رموده اند که این مکافات آن فعل بود که باسلام حسین از او ظاهر شد و این از نشانه
ذباب آشکارای ولایت برین نقل در شواهد غیره که درست و سیم در شواهد آورده که از بختان

اوست و از اولاد علی عابد حسین بن علی شهید صاحب خشت که در زمان مادی خروج کرد و عتبات
 سادات علوی باو می بودند تا که کس فرستاد تا همه را شهید کردند و از آنجا هم تقی منقول است که
 بعد از قضیه که با اسبج واقع اهل بیت ما را صعب تر از واقعیه نموده اما عبد الله بن حسن را با اسبج کشته
 بوده اند و از عقاب ایشان بسیار بزرگان خاسته اند و ما شهید از عقب هر یک در وصلی ایراد کنیم
 و وصل عبد الله بن حسن شجسته باشیم بوده و در زمان خود را محسن گفتند به معنی خالص چه خلاصه
 و وسیط بود و در کشتن فاطمه بنت اسیم پدرش حسن بن اسیم را از بغایت شهید بوده و حضرت
 زین العابدین علیه السلام و از او پرسیدند که شما چه جبت افتل همه مردمانید گفت با آنکه همه کس را
 آرزوست که از ما باشند و ما آرزو نمی بریم که از دیگران باشیم بیعت در آرزو و رتبه مانند دیگران
 ما را بر تیره و گران نیست آرزو و معتب او از شش سیست محمد و ابراهیم موسی و یحیی و یحسان
 و ادیسین اما محمد صاحب نفس که بود که او را ابوالقاسم می گفتند و اکابر زمان او را همه لقب دادند
 چه نام او محمد بود و کنیتش ابوالقاسم و نام پدرش عبد الله و در حدیث مشهور آمده که همدک از فرزندان
 من باشند نام او نام من و نام پدر او نام پدر من و در روایت دیگر است که کنیت او کنیت من و علقه
 بنی با ششم همه بومی ستند و بودند که بودند اهل نسا به از جابر و فضل کرده است که او چهار سال شکم داد
 بر و چون مبتول شد در میان دو کشت او خالی سینه بود و بر ابریه و خروج کرد و در سینه او امام مالک
 رفته اند و فتوسه میداد مردمان را که با وی خروج کنید و یا حتی و در دگاری و خود او را که او فردا کشته
 را ابو جعفر و دینی لشکر سیر و فرستاد و او با لشکر خود با استقبال بیرون آمده چهار سیاق شند و او
 را چهار از نیت اقبال رسید و چون در حدیث واقع شد و بود که از فرزندان نفس را که با چهار از نیت
 شفته نما باشند و از نفس که لقب دادند و عقب او از لشکرش بی محمد عبد الله را شکر اکیلی است که او
 بعد از شهادت پدرش گر خیمه بولایت ستاد رفت و در کابل شهید شد و ابو جعفر نقیب کوفه و ابو اسحاق
 حسن بن ابوالبرکات محمد و ابو طالب محدث مدان هم از بنی اشعری اند اما ابراهیم قاتل یا حمزی که کنیتش
 ابوالحسن بود و وقت او تا حدیث قتل کرده اند که دم شتر زنند و گرفته و بر جای بدبختی و بود که
 نیز که شتر برقی و دم او در دست ابراهیم پانده که او از کبار علما بوده و در شب و در شب بنده
 رمضان شهید شد و خرمی کرد و بنی از کابر بی بیعت کرده بودند چون امام عیسی بن عیسی
 و بیعت رسید که امام عظم ابو حنیفه کوفه رفتی و در حدیث او بوده و بخروج با وی و مدینه
 و نفرت وی فتوسه میداد و پس خود و حماد را چهار هزار در دم بتر و دی فرستاد و نامه زیشت را

یا دیگر اگر حفظ امانات و بی دلی سر مردم که نزدیک سن ست مراد ازین میگفتند والا بتو لائق شده
تقویت تو میکنم و این نامه بدست و دانی ای افتاد و بر ابو سعید رحم الله تعالی تسخیر شده و را این ای کرد که
سبب وفات وی گشت و او در دود اندک بخورده و بر نزد امام عظیم الله و گفت تو فرستاده ای که بر من بفرست
با ابراهیم و در رفت و گشته شد امام فرمود که کاشکین اینجا است پس تو بودی القصه دعا متقی بشکر
پسر دس فرستاد و ابراهیم نیز از صبر و بردن آمد با عسکر و دانی بخار بنمودند و بعد از انزاع امام غفر الله
تیرے بر پیشانی ابراهیم آمد و شهادت شد و در ویر یا هر سنی و او تریب است و تریب بکوفه و عتب او
از پیش حسن حسن است و بنو الا ذوق و صاحب خاتم و ذوق الله و عتب بخند کریں از نسل وی اند
اما موسی که پیش از ابو کسرت و چون لون مبارکش از یکی سیاهی مایل بود و کوشش او را در حق با
و عتب او از دو پسر است اول عبد الله که شیخ صالح گفتندی او را و نیز رضا القاب و از دود
و نامون میخواست که او اولی عهد خود سازد و با بنو دیگر نیت و در با و با قاصت نمود و اما حجاب
و حرمت حق را بلیک احباب فرمود و دوم ابراهیم و عتب او از ابراهیم پسر است و خضر است و در پیش
و ابو جعفر حاکم یامه و بنو حمیدان پسر از نسل موسی اند اما شیخ صالح عتب او از پنج پسر است
و سلیمان و احمد و یحیی و صالح و از اولاد صالح آل بابی الصواک اند و آل حسن و آل زیدیم ایلی
لقب است بسید بنی و اولاد او را سولقیون خوانند و ابو الفخام و آل بابی الحمد بن نسل یحیی اند
اما محمد و عتب است بمشور که در حرب با بس سوار می نمود و اولاد او را احمد بن خوانند و ایشان
بسیار اند نه اهل ریاست و حکومت و بنی محق و آل مطهر و آل حمزه و کرامیون و آل رفیع و آل کاز
و آل سلمه و بنی اسراج هم از نسل احمد بن سوار اند اما سلیمان حسینی و جیه بود و وصایا یک پسر بنی
و بنی جاعت و سخاوت مذکور شد و در یک پسر بوده و داد و نام و داد و و نج پسر داشتند و اما
عبد الله و حسین شاعر حسن محترق و علی و محمد و صبیح اما عقیاب محمد صبیح اند که بود و عتب او
از علی بن سلیمان حسین عابد بنی است حسن محترق با و در نشین بود و عقیاب ابو زید تعلیل بودند
و حسین شاعر از اولاد است از جمله عبد الله المکنتی بابی الله بنی اما ابو الفخام که از اولاد و فاکمیان
و تقدیم ریاست سادات حسینی ایشان را بوده و ابو الفخام محمد و عتب او و بنی الی بنی شاد
او در مخلفات مین ملوک بودند و او را هشت پسر بوده اول حق او را فاکم بنی حسینی گفتندی جو
و جرات او کم و سطوت خاصه دس و داد و دوس بود و عتب او از محمد و علی و کرامین قاسم است
دوم محمد و بنو الحجاز دس و درین داد و در طریس از نسل موسی اند و سوم احمد که ابو جعفر گفتندی و بنو

محمد بن ابی طالب و بود و حقیقت احوال ایشان معلوم نیست اما ادریس بن عبدالمطلب و
 از پیشین ادریس است و عقب ادریس بن ادریس از پشت پسر است و پسر یک از ایشان از مغرب
 مکه می بود و عمرو بن ادریس را موسی اقصی و عمر زاهد بنی ریحون و علی تهاجر بنی که رسول سلطان
 بوده سلطان محمد غازی از نسل محمد بن ادریس است و صل ابراهیم عمر بن الحسن المثنی که نیست از اولاد
 است و او را بخت کثرت جود و سخا و لقب دارند سید شریف بوده راوی احادیث حدیث بزرگوار
 خود مسلم علیه و سلم و در حدیث و روایات کثرت کرده و در دوازده سال عمر داشته و عقب او از
 پیشین اسمعیل و یاج است و بن و عقب او از حسن پنج است و در سیم طباطبا و عقب حسن پنج
 از پیشین حسن است و بنو الخ لقب اولاد او است و عقب او از ابو جعفر است و از ابی القاسم علی بن ادریس
 ابن المعبود صاحب مسجد الحجاز کوفی از آل محبت است و اکابر آل معویه بسیار بوده اند از نقباء و طباطبا
 از جمله لقب یاج الکریم جعفر که او را از غایت فصاحت لسان آل حسن گفته اند اما ابریه سیم طباطبا
 پیشوای قوم بود و سبب لقبیت او به طباطبا آن بوده که در محل طفولیت او پدرش خوشه که برای او
 ماهی می زد و او را آنرا می ساخت میان حبه و قنیا و هنوز زربانش بر کلام فصیح جاری نبوده فرمود که طباطبا
 یعنی قنیا را بچینه گفته اند که او را اهل بنو ادریس لقب خواندند و معنی طباطبا بلفظ بنی سید سواد
 باشد و عقب او از سه فرزند است قاسم سی و احمد حسن اما از اولاد حسن طباطبا ابو محمد سی و سی
 را ابو ابریه سیم و ابو حسن لقب بچیل بنو اسجد و بنو الکرکی از نسل حسن اند اما احمد طباطبا که ابو عبید الله
 گفته اند عقب او از ابی جعفر ابی اسمعیل است و ابو البرکات و ابو الکام از نسل احمد اند اما قاسم سی
 پیش ابو محمد است و بخت نزول او در جبل الراس را راسی گفته اند و در حدیث و در اید بوده و عقب او از
 ست پسر است محمد سی و ذالی زاده بوده و آنجا عقب دارد حسن سی و در سیم مدینه بوده علیان بن
 حسن از اولاد او است اسمعیل سی و عقب او از پسر ابی عبید الله محمد شاعر است که لقب طباطبا
 به بمصر و عقب محمد شعرائی از اسمعیل سیر است که بعد از او در مصر عقب ثقات است و از ابی القاسم احمد
 بن و نقباء مصر سیم شعرائی بوده اند و سلمان سی و سیم عدل از اولاد او است و بنو قزوان جبره از
 بن ابریه سیم بن لیان اند و حسین سی و سید کریم بود و او را ابو عبید الله گفته اند از پیشین ابو حسین
 یادی امام بزرگ بوده است از ائمه نزدیک در ایام معتقد بنیین ظهور کرده و از انادی لی است
 دادند و اولاد او ملوک اند و حسین قبلی سیر است و آل بی انصاف از نسل محمد
 بن یحیی اند و احمد الناصر بن یحیی الهادی از ناصر الدین ابو عقبه اند و ناصر بن از اولاد

[illegible]

کرد و یوسف ثقیفی نیز آن پشام بن عبد الملک با وی محاربه نمود و را شد که ملوک یوسف بود و شیر
بر میان دو بر دست زد و بد آن رخم شنید شد و او را بر سینه بر دار کردند و بفرمان الکی آن شب
خنک بروی شنیدند چنانچه عورت وی از انصار موم پوشید گشت و زید را چهار سپرد بود و بجای
وحید بن ذوالدعنه و ذوالعبره نیز گویند و عیسی موم الا شبال و محمد اما یک بعد از شهادت پدر بگریخت
و در خراسان بجزایران افتاد و بصره را رنج ران و بر شنید کردند و از عقب نماند و حسین
ذوالدعنه سپرد داشت اول یکجمله و در اسفندت سپرد و اول قاسم و عقب ادا نکت است و دوم حسن
عقب او نیز کریم است و بنی طنک و بنی فالح و بنی نسل می اند و سوم حمزه بن یکجمله بسیار شکر است
بنو الامیر از اولاد وی اند چهارم محمد بن قاسمی بن یکجمله بنو قاسم با قاسم آن دیهی بوده و در کوه
کوته و اولاد او همه سادات معظم بودند احمد و فتح و علی و زاهد و محمد و قرة العین از نسل علی زاهد اند و بنو زید
از عقب محمد بن قاسمی حمزه بن یکجمله و در بلاد و دیار منتشر اند بنو علی و بنو ابی البر
و بنو کریم و بنو الخطیب و بنو الهلال از عقب ابی اند ششم یکجمله بنی و ابی حسن کتیل از نسل
اوست و بنو کریم و بنو کتیل از اولاد وی اند و بنو زین اشرف از نسل کتیل اند و بنو مقل و بنو سیاحی کتیل
سپه قلم عربین یکجمله عقب ابی و از بن برادران پیش است یکجمله پیشین در ایام مستقیم خسرو کج کرد و بد رجبه
شهادت رسید بنی العفکان و آل شیبان و لقبها مشهور است از بنی اسامه مجموع از نسل محمد عمر اند
دوم حسین قعد ذوی الدعنه اکثر سادات فارس از نسل می اند سوم علی بن ذی الدعنه عقب ابی از نسل
شنید است و او سایه بوده است و کتب مسوده و انساب نوشته نقیای بقعه و بصره از نسل ابی
اما عیسی موم الا شبال کنیت او ابی یکجمله است و او شیرازی است که چکان و شت و بنو ام الا
عقب شله یعنی شیم کننده شیر چکان احمد بن عیسی او معروف و حید بود و پیشین محمد اعلم علما بود و علم انساب
عرب و عقب علی بن عیسی در کرمان و خراسان هستند و از اولاد زید بن عیسی اکابر بسیار و از اولاد
و عراق عرب و مصر است و عقب محمد عیسی نیز یکجمله است و رسید و احمد و علی و عطاء مصقله و ابو زرار
نابونی از بن نسلند و از حسن عضده بن عیسی بنو عقیق و اند و بنو چکانیک اما محمد بن زید شهید
از اولاد زید است و او را ابو جعفر گفتند که لغایت فاضل کامل بوده و بنو هرمانون شنید شده
و عقب او از پیشین ابی عبد الله جعفر شاعر است و محمد خطیب و احمد سکن و قاسم اولاد وی اند
و صاحب دار الصخر از عقب ابی است و فرزندان و سه همه نقیب و بزرگ بوده اند اما عبد الله
الباب از لغایت غلبه نورانیت بر رضا و مبارک و سه بدین لقب لقب گشت و او با محمد باقر

پیران را عیال بی پروه و عیب از این پیش من محمد قطب است و عقب از قطب از اسماعیل و او را و دیو سید بود
 حسین بن شعیب که اسماعیل بن از نسل حسین انداختاب او در قم بود و محمد گوئی هم از او است
 و بنو الغریز در شام و مصر از نسل محمد اسماعیل بن و لقبای ری و لوگانشان و گوئیان همه از نسل
 از قطب انداخته تعالی اعلم فصل دوم در ذکر عقب امام محمد باقر و امام نجف است کثرت و سبب
 ابو جعفر عقب وی باقر و سبب عقب ابوبکر بن خلف جنت نوح و تخریص است در علوم و گفتند از این
 ملوک از قول رسول خداست منی الله علیه و سلم آورده اند که چشم جابر بن عبد الله انصاری منی الله علیه
 و آله را بر پیشانی دیده بود روزی که محمد باقر از مدینه می آمد در مبادی جوانی خود و بر سر او جام کرد
 جابر جواب داد و گفت آنکس گفتی محمد بن علی بن الحسین گفت ای سید و پیشتر نمی باشد
 دوست یوسه و او جابر دوست و برادر بود اسماعیل بن گوئیای و برادر نیز یوسه زنده نام گذشت باقی است
 یابن رسول الله انصاری یک اسلام مدینه که رسول خدا از اسلام می رسد اسماعیل بن فرمود
 که محمد بن رسول الله اسلام و جنت است در کافه پس گفت اسماعیل بن جابر بن حال جابر بود جابر
 روزی که با حضرت رسول الله علیه و سلم بود و مرگفت ای جابر شایسته که تو را بی تابانیت
 که ملاقات کنی با یکی از فرزندان من که در این محراب علی بن الحسین گویند شایسته است اسماعیل و برادر
 و حکمت فرمود و او و نیز از من سلام برسان در وایتی و دیگر از جابر بنان مستحکم بر ما بر صلوات الله
 و سلامه علیه مرگفت که شایسته که باقی باشد تا وقتی که ملاقات کنی با یکی از فرزندان من که او را
 محمد گویند بفر علم الدین بقرابشگاه و برودن آورد علم دین را برودن آوردن پس این را ملاقات
 کنی اسلام من یوسه برسان و ملاقات وی در مدینه بود و در جمعه سوم ماه صفر سنه سبع و عشرين الهجرة
 ما در سنه ام جده اسد فاطمه بنت الحسن بن علی و از ملاقات حشمتی اول کسی که ملوک و ملاقات حسن بن حسین
 جمع شد او بود از حشمتیان اول جده فاطمه بنت الحسن بن علی و از ملاقات حشمتی اول کسی که ملوک و ملاقات حسن بن حسین
 و قبر دس در بقیع مستند بود یک شهید مقدس پیر بزرگوار و از روی کرامات و غزوات بسیار است
 کرده اند او را رحمت فرزند بود چهار پسر جعفر و جده اسد و ابی سیم و علی و عقب او را از پسر جعفر است
 و پس فصل سوم در ذکر عقب امام جعفر صادق و امام شمس است از این اهل بیت کثرت
 ابو جعفر اسد و شهر القاب وی صادق مادرش ام فروة و دختر قاسم بن محمد بن ابی کربلا است و سبب
 در مدینه بوده است روزی که در مدینه بمکه از اول شش ماه قمری من الهجرة و وفات وی نیز در مدینه
 واقع شد و روزی که در مدینه بمکه از اول شش ماه قمری من الهجرة و وفات وی نیز در مدینه

از عظمای اهل بیت بوده و میفرمود که علم ما غایب است و غرض از آنست که از او بپرسند و گفت از او پرسیدند و گفت
 نزدیک است خیر و خیر اینست و گفت فاطمه و جعفر نیز که هر چه مروان بدان محتاج اند در ک
 شست و علم ایشان بسیار بوده و جعفر فاطمه از معنیقات ایشان است و کرامات و مناقبات
 ایشان از حد بسیار دل و فضائل مناقبتش از حد بسیار فراتر و او را هفت پسر بود و اسمهای ایشان
 موسی است و احمد بن علی و عقب او از پنج فرزند است موسی کاظم و اسمعیل و علی عریضه و محمد مامون
 و ائمه کونین اما ابو محمد اسحق مؤمن برادر اعیان موسی کاظم بود و در صورت و سیات
 با حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم مشابهت تمام داشته و بشر حدیث میکرده و چون سفیان
 بن عیینه از نقل حدیث کردی برین وجه ادافه نمودی که حدیثی از فضیلت اسحق بن جعفر
 بن محمد بن عثمان بن حسین بن علی بن ابی طالب و او را عقب از سه پسر بود محمد و حسین و حسن
 و بنو او ارث و رزی از نسل محمد اسحق اند و حمزه بخاری از بنی و ارث بوده و او را از حسن اسحق و برادر
 بنی عیینه از بنی عیینه از ایشان است و حسین بن اسحق بخاری از بنی عیینه و او را از حسن اسحق
 و صاحب بسیار نام و محمد حرانی بن احمد بخاری از بنی عیینه و او را از حسن اسحق و برادر
 حسین و جمال او را محمد و بیاج هم گفتند که عقب او از سه پسر بوده یکی حسین او را از حسن اسحق
 و درم قاسم و بنو الشیبیه از او و دو سه اند و بنو الطیاره و مصر و بنو العروس و بنو الخوارزمیه از او
 قاسم بن اسحق و بنو علی حارثی و عقب او از دو پسر است حسن و حسین و عقب این دو فرزند بسیار اند
 ابو ایوب احمد ضرب بن ابی طالب حمزه ضرب از نسل حسین بن علی بن محمد و بیاج است و از او لا محاله
 بن حسین که عقب او بود ابو ایوب که است و او را بسیار از نسل می اند و ابو طاهر که او را از او
 از او لا محاله حسن ماضی است اما علی عریضه گفتیش ابو حسن است عالم بزرگ بوده و در کونین
 از پدر بزرگ مانده و از برادر خود موسی کاظم علم آموخته و نسبت او بعریضه است آن تیره است
 میل از مدینه و او را بسیار اند و ایشان را عریضیون گویند و عقب او از چهار پسر است محمد و احمد و جعفر
 و حسن و جعفر اصغر اما جعفر اصغر عقب او از علی پسر است و حال این عقب پوشیده است و عریضه
 را عقب از پسر او عبد الله است و او را از او در مدینه و مصر و نصیبین اند و بنو بها و الدین و بنو قنار و
 بنو سخی از نسل حسن اند اما احمد بخاری و بنو الحیده از عقبانی اند و صاحب سجاده و حمزه الداعی
 و ابو العباس هم از او لا محاله و از محمد علی عریضه او را و بنیات بسیار اند و متفرق در بلاد و از او
 حدیث و بنو قنار و بنو انصاری از نسل علی است که از او پسر محمد عریضی بوده اما اسمعیل گفتیش ابو جعفر گفتیش ابو جعفر

از اولاد امام جعفر بوده و اولاد بسیار دوست نیکو شته و در زمان حیات پیوسته قات فرمود و ناموست را
 مردمان از عرین نامند نیز بدوشن آورده و عجب اسمی از او می شنیدند و علی بن عقیب صاحب
 نامی است و جعفر شاعر نبی فیض از اولاد جعفر شاعر اند و عقیب جعفر و عقیب بوده اند و از کیم میسر
 مستولی شدند و حکومت کردند از نسل جعفر بن محمد اسمعیل اند و نیز از اولاد و عقیب از اولاد
 عقیب از نسل اسمعیل بنی است و نیز از نسل می اند اما علی بن اسمعیل از اولاد و در مشق
 و عراق عرب بسیار از فضل چهارم و عقیب امام موسی کاظم دی امام هفتم است که تیشلی الی انکم
 است و بسبب علم و نور و خردان خشم بود که کاظم عقیب از اولادش و از اولاد و میان که در خیمه بود
 یکشنبه هفتم و هشت از خیمه و در حین باران کشیده شد و روز جمعه ششم حبس شد و حبس
 و روز شنبه هفتم دی و یکصد و شصت عابدترین اهل زمان و کرم ترین ایشان بود و فضائل که از احوال
 بسیار است از آن حضرت و شصت فرزند بوده می و شصت دختر و بیست و سه پسر از فرزندان و که
 عقیب از اولاد و در بعضی خلایق است و آنچه حالا از کتب برانداخت که از اولاد و نیز از
 از عقیب بوده اولاد چهار تن از بنای وی بسیار اند از آن چهار تن متوسط و عقیب و عقیب
 که از آن دیوان این جماعت زیادت تحقیق محتاج است هر یک از عقیب سه گانه را در و
 او کثیر و فصل اول آن نخستین که اولاد ایشان قلیل اند عباس اند و از آن و از اسمعیل
 حسن اما نخستین یک پسر و ده پسر و ده دختر و ده عقیب است و معلوم نیست که گفته اند جعفر بن
 سه پسر بوده و اولاد علی عری از نسل می اند اما اسمعیل بن ابی اسیر بود و موسی نام و عقیب
 از پسر ابی جعفر است و بنو ابی اسامات و بنو الوراق از نسل می اند اما اصحاب بن سواد را که گفتند
 عقیب از نسل پسر است عباس بن ابی اسیر است و بنو الملهون از فرزندان ابی اند و از اولاد
 اند که بودند و بنو ابی اسامات و بنو الوراق از نسل می اند اما اصحاب بن سواد را که گفتند
 از نسل صوفی اند اما از نسل بن موسی گویند از عقیب فامه و این طباطبا آورده که عقیب از
 احمد بن عمار بن است و امیر کاظم از نسل است اما عباس بن موسی از اولاد و در غایت قلیل اند
 و عقیب از نسل قاسم بن عباس بوده و فصل دوم اما سلطان و عقیب بن ابی اسیر است و عقیب
 و عقیب از نسل جعفر و ابی اسامات است و در بلاد عقیب بن ابی اسیر است و عقیب از نسل قاسم
 حمزه بن حمزه و عقیب است و در بلاد و در اسان و قاسم بن حمزه از اولاد است و ابی جعفر
 که مدافع مدافع است و ابی اسامات و ابی اسامات و در نسل از فرزندان است و آنچه محمد و از

نسل قاسم است و عبد الله را عتب از نسل پسر است محمد یانی و قاسم و جعفر محمد یانی و یانی نیز گویند
عتب از نسل پسر است و ابراهیم از ابو جعفر و احمد شمرانی اکثر اولاد ابو جعفر در حجاز اند و ابو الفاضل که
در شیراز با عتب الدوله بوده از نسل ابو جعفر است و احمد شمرانی را نیز عتب است اما قاسم بن
را نیز اخفایا بوده و عمید الشرف از نسل است عبد الله بن موسی و او را عتب از محمد است
و موسی علی بن حسن الاول از نسل محمد عبد الله است و جعفر اسود از اولاد موسی بن عبد الله
و بنو ناصر از نسل می اندزید النار و قتیبه بن سبب از نسل النار گفتند و آخر او را گرفته بمر و بر و مند و بنو مامون
شریت شهاوت چشید و او را از چهار پسر عتب بوده حسن و اولاد او در قیس و انجلی
و حسین محدث را نیز عتب است به قزوین و جعفر را بار جان و بنو صعب و بنو المکارم از نسل
موسی است اصم بن عبد الله و احمد اعلم و صلح و مکران از اولاد امام موسی کاظم
چهار اند امام علی رضا و ابراهیم بر قضا و محمد عابد و جعفر اما جعفر را خوارسمر گویند و اولاد
او را حار لیلون و شجریون نیز خوانند و جعفر را عتب از موسی حسن است و موسی
را عتب او از حسن بن حسن پدر محمد طایفه است و طایفه را عتب و قوتی و دانشماری بوده
و فارسان عرب بوده با قوت و شوکت در حجاز و عراق عرب اما محمد عابد عتب او از ابراهیم است
و ابراهیم را از نسل پسر عتب بوده محمد جابری و احمد بقصرین و هیر و علی میر جان که را نند و بنو احمد
و آل ابی الفائز و بنو ابی مزین و آل ابی الحوث از نسل احمد بن محمد جابری اند و بنو الفاضل ابی
از نسل حسن بن محمد اند و عتب احمد علی شمران اند اما ابراهیم اصغر که طایفه است به نعلی عتب
او از نسل پسر موسی ابوسجید جعفر اما موسی او را از نسل پسر عتب است چهار مقل چهارم
مکثر اما مقلون عیبیه اند است و اولاد او در بصره و اطراف اند و عیسای اولاد او فارس اند و علی عتب
او در بنو ریشیر از نسل ابو علی صبیح است و ابو الفضل از بنی اسلند جعفر در نزد فرزندان او را اما
مکثرون یکی محمد اعرج است و عتب او از موسی ابریش است و ابریش او را نسل پسر عتب بوده
ابو طالب بن حسن او اولاد او بصره اند و ابو احمد حسین بن موسی ابریش لقبی البتای العباد و بود
او را و پسر بوده محمد رضی و علی مرتضی علم الهدی و مراتب ایشان و علوم بقاء رفیع بوده
بعقب تواریخ است که در کتابخانه علم الهدی است شهادت از محمد کتاب بوده و ابو عبد الله محمد
بن موسی را نیز اولاد بسیار را ابو البرکات لقبی است و او را محمد الشرف ابو طاهر سید بن عبد الله بن موسی

۱۔ احمد و قدس بزرگال الا فقال بسم کرم والکائنات ربانی روحان سبحانی رقرزہ کلک بیان شد
 و الحمد لله حق سبحانہ قدس ارواح مقدسہ انان اہل سال اعمال و سبیل حق ہے اتصال و توفیق
 جنات عدان غنیمت اہم الا لواب پرستہ تازہ و سیراب دلدادہ و زوال کج سیامین بکرت رفوف کج سواہر جمعیت
 از حدائت روح و راحت و روحانیت ایشان ہر شام کا فدا ہل سلام ہر سارا در سائے ذولت این احسب
 انب لوک انام ابجد و اسعد ذوس الاجال او عظام ملاؤ سادات الخائنین خلاصہ و دل آویز تبارک
 و تبارک الشکین و مطلع سلطان نشان عالم اقبال و کرمست پرستہ نشین منسوب
 اقبال و اشد تامل و غر شیدہ آسان نقابت کہ لودہ است سادات بر حضرت مالش انخار
 نور و سلسلت کبری چراغ و دودہ خلافت عظمی نقادہ و سلاطین خلاصہ و تبارک و تعالیٰ توفیق قلب ملک
 الشکر مرکز دائرۃ احاطہ و السلطۃ زبانی صحیح خسرو جمشید بیام و دار و دارا علم و شاد کج خسرو
 حشم سلطان اسکندر لقا و سرور عالی نسبین پرور عالی حسب و آفتاب برج شمس سائے سلطنت
 مرشد الہدیین شاہ عبدالمکرر علیہ در عالمک شہدہ باشد بید سیر شاہ لازاکت و روضۃ الاقبال
 صوفیہ بجلالہ و بعدہ و ولہ مشرق من الحق کمالہ سالما ہی سبے تنہا ہی بر فیضان فضل الہی بر مشارق
 اعظم کرام و کرام عظام مسبوط و مخلصہ ہستم باد و نسیم بزرگوار عالی مقدارش کہ ترقی بیست
 کلام و غر جہتہ شاملہ است گوہر صدف شرف شہر یار سے محوہ نظرات عنایات حضرت الہی شہر
 شہی کا از لمعات دل منور و صفا آفتاب تجلی کنندہ منقرا و جہ علاء دولت ولست محمد برکہ کج حاج مہر و
 گوہر سے زانفر او بستی بہر شرف غوص کا و فضل شریف و درمی نیافت بہر پاکیزگی گوہر او و نیند
 لبلاو المراتب و شرف سیمو المناقب و ظل ظلیل الہ فیل جزو باطنی مراتب باہی عظام نفسی آری بگو کہ از ہم
 بیست بہر باد چشم بدہ از چہین پسر و سونو باد قدس از چہان بدہ آمین رب العالمین الحمد للہ
 الحق المبین والصلوۃ والسلام علی سیدنا محمد و آلہ اجمعین الطاہرین + +

خاتمۃ الطبع

ہرین توفیق خالق ارض و سما کتاب روضۃ الشہداء و از تصنیفات ملا حسین با عطا کاشف
 صاحبانہ جسنی و جوہر التفسیر و افلاک محسنی و الوارثہ سبلی و غیرہ کہ شود و جامع عامست در مطبع
 فیض نبی شہی نول کشور صاحب انع کشتہ بادی الاخرتے شمسک جہری مطابقت ماہ و
 شمسک و طبع بختان آل عباد و نینان سیدہ سوز گردید + +